Ledamöter och ersättare

KOMMUNSTYRELSEN

Tid **måndag 14 september 2026 kl. 13:15**

Plats **Stadshuset, våning 9**

Upprop

Val av justerare

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Punkt	Rubrik	Ärendenr	Sida
1	Delegationsbeslut till kommunstyrelsen 2026-09-14	2026/222	3 - 7
2	Meddelanden till kommunstyrelsen 2026-09-14	2026/1025	8 - 10
3	Kurser och konferenser 2026-09-14	2026/1026	11
5	Val av ny ledamot (kommunal) till personalstiftelsen	2024/2030	12 - 13
6	Avvikelse från regler om dygnsvila enligt bilaga J – Bergbo stödboende	2026/942	14 - 20
7	Avvikelse från regler om dygnsvila enligt bilaga J - Radiomasten	2026/969	21 - 27
8	Avvikelse från regler om dygnsvila enligt bilaga J - Personlig assistans	2026/970	28 - 34
9	Granskning av den långsiktiga finansiella planeringen av investeringar	2025/1502	35 - 57
10	Granskning av avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning	2026/609	58 - 79
11	Obligatorisk internkontroll 2027	2026/989	80 - 87
12	Riktlinje för anslaget kommunstyrelsens utvecklingsmedel	2026/631	88 - 95
13	Ansökan om medfinansiering för projekt NyföretagarCentrum Nord i Luleå 2027-2029	2026/263	96 - 106

14	Ansökan projektmedel Doit extended	2026/858	107 - 121
15	Arbetsordning för ungdomsfullmäktige	2026/1002	122 - 157
16	Revidering av kommunstyrelsens delegationsordning	2026/1004	158 - 171
17	Revidering av nämndreglemente	2026/1042	172 - 215
18	Sammanträdesordning för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och utskott 2027	2026/1058	216 - 218
19	Finansrapport augusti 2026	2026/1220	219
20	Upphävande av tidigare beslut om försäljning av fastigheten Sunderbyn, beslut om rivning samt uppdrag om nybyggnad av gruppbostad	2026/901	220 - 232
21	Utvärdering av avtal mellan Luleå kommun och Luleå Lokaltrafik AB	2024/1491	233 - 273
22	Planprogram för Svartön och Hertsöfältet, Luleå industripark	2024/1612	274 - 376
23	Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1	2023/1318	377 - 607
24	Detaljplan för del av Notviken 4:40, del av Storheden 1:1 samt Notviken 4:42, Ektjärn område 2	2024/640	608 - 658
25	Samverkansöverenskommelse - studentstad	2026/1056	659 - 665

Delegationsbeslut till kommunstyrelsen 2026-09-14

Ärendenr 2026/222-1.1.1.7

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna redovisningen av anmälda delegationsbeslut.

Beskrivning av ärendet

Beslut fattade på delegation ska anmälas till kommunstyrelsen på nästföljande sammanträde. Följande beslut redovisas enligt gällande delegationsordning:

Delegat	Beslutsdatum
Kommunstyrelsens arbetsutskott	
KLF Hid.nr 2026.7889 Avrop HBV Byggmaterial	2026-08-17
KLF Hid.nr 2026.7890 Avrop ADDA stationstankning	2026-08-17
KLF Hid.nr 2026.7844 Upphandling Tvätt- och textilservice	2026-08-17
KLF Hid.nr 2026.7845 Upphandling Medicinskt förbrukningsmaterial till kommunerna i Norrbotten	2026-08-17
Kommunstyrelsens ordförande	
KLF Hid.nr 2026.7764 Delegationsbeslut Avropsanmälan - ADDA ramavtal Möbler återbruk inklusive tillhörande tjänster 2025 Luleå kommun beräknas avropa för 15 000 000 kr Avropsberättigade är Luleå kommuns samtliga förvaltningar	2026-08-13
Kommundirektör	
KLF Hid.nr 2026.7538 Delegationsbeslut, Upphandling Elevtransport buss (Centrala stan - Notviken, Örnäset, Hertsön	2024-12-13

samt Råneå), maximalt avtalsvärde 5 500 000 kr

KLF Hid.nr 2026.7509 2026-05-26
Delegationsbeslut tilldelning av två ramavtal – Upphandling Auktionsföretag, maximalt avtalsvärde 4 MSEK (totalt 8 MSEK)

KLF Hid.nr 2026.7518 2026-05-29
Delegationsbeslut avseende återkallande av tilldelade ramavtal- Upphandling Auktionsföretag

KLF Hid.nr 2026.7519 2026-06-09
Delegationsbeslut tilldelning av två ramavtal – Upphandling Auktionsföretag, maximalt avtalsvärde 4 MSEK (totalt 8 MSEK)

Näringslivschef
KLF Hid.nr 2026.8207 2026-08-25
Delegationsbeslut - Direktupphandling kulturens nytta i kronor, maximalt avtalsvärde 700 000 kr

Mark- och exploateringschef
KLF Hid.nr 2026.7520 2026-08-10
Delegationsbeslutarrenden maj 2026

KLF Hid.nr 2026.7522 2026-08-10
Delegationsbeslutarrenden juni 2026

KLF Hid.nr 2026.7521 2026-08-10
Delegationsbeslutarrenden juli 2026

KLF Hid.nr 2026.7623 2026-08-12
Delegationsbeslut tomträtter juni 2026

KLF Hid.nr 2026.7971 2026-08-24
Delegationsbeslut om försäljning av fastighet, Smedsbyn 6:34 i Luleå kommun

KLF Hid.nr 2026.8205 2026-09-02
Delegationsbeslut tomträtter augusti 2026

Kommunjurist
KLF Hid.nr 2026.7962 2026-08-21

Delegationsbeslut - Yttrande över ansökan om tillstånd att använda svävare

KLF Hid.nr 2026.8018 2026-08-24
Avslagsbeslut - Begäran om allmän handling

Kommunarkivarie
KLF Hid.nr 2026.803 2026-08-25
Delegationsbeslut om att överta handlingar för slutarkivering

Räddningstjänsten, Sektionschef
KLF Hid.nr 2026.8029 2026-08-24
Beslut avseende avslut av ärende enligt lagen om skydd mot olyckor, Bergstadens vård & omsorgsboende, Bergnäset

KLF Hid.nr 2026.8167 2026-08-31
Beslut enligt lagen om skydd mot olyckor avseende avslut av ärende, Restaurang Bryggan

Räddningstjänsten, Brandingenjör
KLF Hid.nr 2026.7688 2026-08-12
Beslut om tillstånd för hantering av brandfarlig vara, Luleå Energi AB

KLF Hid.nr 2026.7689 2026-08-12
Beslut om tillstånd förhantering av explosiv vara, F Nordström Maskinentreprenad AB, Råneå

KLF Hid.nr 2026.7690 2026-08-12
Beslut om godkännande föreståndare och deltagare för hantering av brandfarlig vara, F Nordström Maskinentreprenad AB, Råneå

KLF Hid.nr 2026.7701 2026-08-13
Beslut om avslut av ärende avseende lagen om skydd mot olyckor, Forellen Luleå

KLF Hid.nr 2026.7840 2026-08-17
Yttrande enligt ordningslagen avseende tillstånd för byggetablering Storgatan - Nygatan 11

KLF Hid.nr 2026.7892 2026-08-19

Yttrande enligt ordningslagen avseende pyroteknik i samband med teaterföreställning, Kulturens Hus

KLF Hid.nr 2026.7926 2026-08-19
Yttrande enligt ordningslagen avseende byggetablering, Storgatan

KLF Hid.nr 2026.8017 2026-08-24
Yttrande enligt plan- och bygglagen (PBL) avseende bygglovsansökan, Borraren

KLF Hid.nr 2026.8098 2026-08-26
Beslut om tillstånd för hantering och överföring av explosiv vara, Luleå Energi Elnät AB

KLF Hid.nr 2026.8099 2026-08-26
Beslut om godkännande föreståndare och deltagare för hantering och överföring av explosiv vara, Luleå Energi Elnät AB

KLF Hid.nr 2026.8211 2026-08-31
Föreläggande enligt Lagen om skydd mot olyckor, Pontusbadet

KLF Hid.nr 2026.8215 2026-09-02
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för offentlig tillställning, Södra hamn

KLF Hid.nr 2026.8216 2026-09-02
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för offentlig tillställning, Arcushallen

Räddningstjänsten, Brandinspektör

KLF Hid.nr 2026.8032 2026-08-24
Beslut enligt lagen om skydd mot olyckor avseende egensotning, Brändön

KLF Hid.nr 2026.8173 2026-08-31
Beslut enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) om egensotning, Antnäs

KLF Hid.nr 2026.8174 2026-08-31
Beslut enligt lagen om skydd mot olyckor

avseende egensotning, Råneå

Räddningstjänsten, Handläggare

KLF Hid.nr 2026.8155 2026-07-30
Föreläggande enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Luleå gymnasieskola kv. Kungsfågeln

KLF Hid.nr 2026.7826 2026-08-17
Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för demonstrationståg

KLF Hid.nr 2026.8154 2026-08-31
Beslut enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) om avslut av ärende, Örnäsets kyrka & Församlingsgård

Meddelanden till kommunstyrelsen 2026-09-14

Ärendenr 2026/1025-1.1.1.7

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga redovisade meddelanden till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Följande meddelanden redovisas:

Avsändare	Ämne
Kommunstyrelseförvaltningen 2026-08-11	KLF 2026/1048-1.3.1.5 Luleå kommun avstår att svara på Trafikverkets remiss om kontrollprogram omgivningspåverkan under byggskedet, Norrbotniabanan, då kontrollprogrammet i nuläget berör sträckan Umeå-Skellefteå i högre grad och en reviderad version av kontrollprogrammet kommer att komma för Skellefteå-Luleå när den sträckan blir mer aktuell.
Infrastruktur- och serviceförvaltningen 2026-08-13	KLF Hid.nr 2026.7711 Svar på remiss av promemoria Effektiva vägtransporter
Miljö och bygg 2026-08-14	KLF Hid.nr 2026.7753 och KLF Hid.nr 2026.7754 Yttrande avseende Kompletterande Samråd Sunderby avfallsanläggning
Kommunstyrelseförvaltningen 2026-08-14	KLF 2026/777-1.3.1.5 Luleå kommun avstår att besvara remissen Uppdrag att föreslå ändringar i trafikbullerförordningen. Kommunen har begränsad erfarenhet av den typ av planer som lagändringen avser, vi kommer att följa de synpunkter som lämnas av andra kommuner med större erfarenhet inom området.

Sveriges Frivilligcentraler 2026-08-17	KLF Hid.nr 2026.7795 Uppmärksamhet på social beredskap, omsorg och frivillig samverkan
Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-17	KLF 2026/1010-2.1.0.1 Information från Luleå Miljöresurs AB om cirkulär hub
Kommunstyrelseförvaltningen Miljö och bygg 2026-08-21	KLF 2026/1081-1.3.1.5 Luleå kommun avstår att svara på remiss av promemoria Förbättrat genomförande av industriutsläppsdirektivet då innehållet avser frågor som ligger utanför de sakområden som kommunstyrelseförvaltningen normalt ansvarar för och hanterar. Vissa frågor är inte fullt utredda men en vägledning för tillsynsmyndigheten kommer att tas fram. Avdelning miljö och bygg avstår därför från att yttra sig.
Sveriges Kommuner och Regioner 2026-08-27	KLF Hid.nr 2026.8106 Cirkulär 26:27, Aktuell Ekonomi Planeringsförutsättningar för 2026-2029
Kommunstyrelseförvaltningen 2026-08-31	KLF 2026/1111 - 1.3.1.5 Kommunstyrelseförvaltningen avser inte att besvara remiss av Översyn av förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete då den framför allt innebär förändringar och konsekvenser för statliga myndigheter och inte kommunens uppdrag eller verksamheter.
Samhällsbyggnadsutskottet 2026-08-31	KLF 2020/1186-1.1.1.5 Information om rådhuset på Gültzauudden
Samhällsbyggnadsutskottet 2026-08-31	KLF 2026/984-2.1.0.1 Information om aktuella frågor och planläge 2026-08-31

Sveriges Kommuner och Regioner 2026-09-01	KLF Hid.nr 2026.8176 Cirkulär 26:11: Mall för lokalt kollektivavtal med arbetstagarorganisation som inte omfattas av avtalet AUP
Sveriges Kommuner och Regioner 2026-09-01	KLF Hid.nr 2026.8208 Cirkulär 26:9: Avtal om utbyte av personuppgifter (AUP) med Kommunal
Miljö- och byggnadsnämnden 2026-09-02	KLF 2026/1146–1.3.1.5 Luleå kommun ser positivt på remiss avseende bevarande av kulturmiljöer och har inga synpunkter på föreslagna skyddsbestämmelser för det statliga byggnadsminnet Rödkallens fyr- och lotsplats, Rödkallen

Kurser och konferenser 2026-09-14

Ärendenr 2026/1026-1.1.1.7

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga redovisade kurser och konferenser till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Följande kurser och konferenser redovisas:

Avsändare	Ämne
Sveriges Kommuner och Regioner 2026-08-12	KLF Hid.nr 2026.7686 Inbjudan till Utbildning om folkbokföringsbrott samt Utbildning om felaktiga utbetalningar inom ekonomiskt bistånd, via webb och kan genomföras när som helst
Studiefrämjandet Väst 2026-08-14	KLF Hid.nr 2026.7756 Inbjudan till webbinarium och processledarutbildning: Demokratisk innovation och armkrok civilsamhälle-kommun för omställning? 25 september digitalt, 2 - 4 november i Göteborg
Sveriges Kommuner och Regioner 2026-08-20	KLF Hid.nr 2026.7937 Inbjudan till Fastighetsgränser från grundkarta till genomförande, 15 september, digitalt
Sveriges Kommuner och Regioner 2026-09-02	KLF Hid.nr 2026.8204 Inbjudan SKR:s detaljplanekonferens 2026, digitalt 22-23 oktober 2026

Val av ny ledamot till personalstiftelsen

Ärendenr 2024/2030-1.1.2.3

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att utse Sara Carlsson och Anna Sjögren Lindbom till ledamöter i personalstiftelsens styrelse till och med 2026-12-31.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen utser åtta styrelseledamöter inklusive ordförande och två revisorer i personalstiftelsen vid ny mandatperiod. Kommunstyrelsen har i tidigare beslut utsett följande ledamöter:

SACO
Malin Löpare, ledamot tillika ordförande
Per Westermark

LO/Kommunal
Markus Bergström
Vakant
Vakant

TCO/Vision
Rebecka van Deventer Cheskey

Ledarna
David Johansson
Hans Sundvall

Med anledning av vakanta platser genomförs detta val.

Nomineringar
Kommunal har nominerat Sara Carlsson och Anna Sjögren Lindbom till ledamöter i personalföreningen i Luleå kommun.

Beslutsunderlag

- Nominering ledamöter (Kommunal) till Personalstiftelsen, KLF Hid: 2026.8101

Frida Lundström
Kommunsekreterare

Beslutet skickas till

Valda ledamöter
Personalstiftelsen

§ 104

Avvikelse från regler om dygnsvila enligt bilaga J – Bergbo stödboende

Ärendenr 2026/942-2.3.1.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar om avvikelse enligt bilaga J som möjliggör för medarbetare att tjänstgöra upp till 24 timmar, under perioden 2026-11-01—2027-10-31, för Bergbo stödboende.

Sammanfattning av ärendet

Bilaga J till centrala kollektivavtalet Allmänna bestämmelser möjliggör avvikelse från regler om dygnsvila inom funktionshinderområdet.

Vid planering av ordinarie arbetstid och jourpass kan 20 timmar överstigas om det är nödvändigt för att säkerställa den enskildes rättigheter och friheter som följer av lag. Beslut om sådan avvikelse kan endast fattas då inga andra rimliga åtgärder står till buds. Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 24 timmar. Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan förläggas i direkt anslutning till arbetspassets slut, vara sammanhängande och som lägst motsvara den sammanlagda arbetstiden. Arbetsgivarens beslut om att förlägga längre pass än 20 timmar ska fattas på högsta nivå i organisationen (kommunstyrelsen) och föregås av förhandling enligt MBL. Beslut kan fattas för max ett kalenderår i taget.

Bergbo stödboende har behov av att fortsatt förlägga arbetspass som är 24 timmar varav 6 timmar jour mellan datumen 2026-11-01—2027-10-31. Åtta medarbetare med benämning stödassistent och rehabiliteringsassistent omfattas, samt utöver ordinarie personal ett antal vikarier.

På den aktuella arbetsplatsen läggs mycket tid på social samvaro med brukarna. I samtal med brukarna används metoden ESL för problemlösning och för att nå framgång är kontinuitet viktigt. ESL är en evidensbaserad manualstyrd metod som syftar till att ge klienten ökad kunskap om sig själv och sina symtom, samt finna nya strategier att hantera dessa. Personal arbetar individbaserat med detta i frågor som brukarna själv väljer och ser att den har svårt med i enlighet med metoden. Att samma personal kan arbeta med förberedelser och motivation kvällen innan och sedan följa med vid bokade möten dagen efter är ofta av yttersta vikt för att brukarna ska passa möten/tider.

Med anledning av de nya arbetstidsreglerna fick brukarna fler byten av personal vilket lett till att brukarna påverkats negativt då det inte går att upprätthålla kontinuitet på samma sätt som tidigare.

Arbetsgruppen har prövat olika schemalösningar men inget har fallit väl ut. Genom att förlägga 24 timmars arbetspass kan tiden nyttjas mest effektivt, kontinuitet kan uppnås för brukarna och verksamheten kan skapa god kvalitet och trygghet.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen beslutar om avvikelse enligt bilaga J som möjliggör för medarbetare att tjänstgöra upp till 24 timmar, under perioden 2026-11-01—2027-10-31, för Bergbo stödboende.

Sammanträdet
Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Riskbedömning genomfördes 3 juni 2026, förhandling genomfördes 15 juni 2026 och avslutades i enighet.

Beslutsunderlag
- Kommunsstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7654
- Bilaga J till AB 24 - Särskilda bestämmelser för viss jourtjänstgörande personal, KLF Hid: 2025.4689

Bilaga J till AB 24

Särskilda bestämmelser för viss jourtjänstgörande personal

I LYDELSE FR.O.M 2024-04-01

Särskilda bestämmelser för viss jourtjänstgörande personal

Inledning

1. Denna bilaga är tillämplig för arbetstagare inom verksamhet med behov av arbete och jour nattetid (jourpass) och gäller för

a) all jourtjänstgöring inom funktionshinderområdet för arbetstagare i verksamhet som riktar sig till personer med funktionsnedsättning och

b) arbetstagare särskilt anställda för jourtjänstgöring nattetid om inte lokala parter har överenskommit om annat.

Arbetstid (§ 13) och jour (§ 22)

2. § 13 mom. 5 och § 22 mom. 6 tillförs följande.

Arbete kan förläggas i början och slutet av jourpasset och akuta insatser kan utföras mellan klockan 00–06.

Anmärkningar

1. Vid beräkning av arbetstid har beaktats att genomsnittligt hälften av jourpasset anses utgöra ordinarie arbetstid och hälften anses utgöra jour.

2. Genomsnittlig arbetstid under jourpass per vecka ingår i beräkning av den ordinarie arbetstiden.

3. Arbetstid och jour genomsnittsberäknas under jourpasset och beräkningsperioden.

4. Arbetstagare har under jourpass rätt att sova i den mån arbetsuppgifterna medger.

Förläggning av jourpass och direkt angränsande ordinarie arbetstid som föregår och/eller efterföljer jourpasset kan, utifrån verksamhetens behov, undantas från alternering av dygnsvila enligt AB § 13. Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 20 timmar. Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan förläggas i direkt anslutning till arbetspassets slut, vara sammanhängande och som lägst motsvara den sammanlagda arbetstiden.

Möjlighet till avvikelse inom funktionshindersområdet

Vid planering av ordinarie arbetstid och jourpass kan 20 timmar överstigas om det är nödvändigt för att säkerställa den enskildes rättigheter och friheter som

följer av lag. Beslut om sådan avvikelse kan endast fattas då inga andra rimliga åtgärder står till buds.

Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 24 timmar. Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan förläggas i direkt anslutning till arbetspassets slut, vara sammanhängande och som lägst motsvara den sammanlagda arbetstiden.

Anmärkningar

5. Arbetsgivarens beslut om att förlägga längre pass än 20 timmar ska fattas på högsta nivå i organisationen och föregås av förhandling enligt MBL. Arbetsgivaren ska där redogöra för vilka skäl som ligger till grund för beslutet. Beslut kan fattas för maximalt ett kalenderår i taget.

Inför beslutets utgång ska arbetsgivaren utvärdera vilken påverkan avvikelsen har inneburit för verksamheten och medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö. Dessutom ska arbetsgivaren undersöka om det på sikt är möjligt att förlägga arbetstiden utan att tillämpa avvikelsen.

Varje enskilt beslut ska rapporteras till berörda centrala parter innan det kan verkställas. Centrala parters arbetstidsnämnd har möjlighet att överpröva beslutet.

§ 13 mom. 7 g) ersätts med följande.

Jourpassets omfattning och förläggning överenskoms med arbetstagarna eller företrädare för arbetstagarorganisationen med iakttagande av att den sammanlagda arbetstiden under varje period av 7 dagar får uppgå till högst 48 timmar i genomsnitt under en beräkningsperiod om högst 16 veckor.

Lön (§ 16) och jourersättning (§ 22)

3. § 16 mom. 1–2, § 22 tillförs följande.

Lön och ersättning under jourpass utges med 65 % av timlön eller 81,5 % av timlön och beräknas enligt följande.

a) Lön för kalendermånad

- För månadsavlönad

$$0{,}5 \times \frac{\text{genomsnittligt antal jourpasstimmar per vecka}}{\text{tillämpligt heltidsmått}} \times \text{månadslön}$$

Anmärkning

För deltidsanställd arbetstagare ska månadslönen uppräknas till lön som om arbetstagaren är heltidsanställd med full ordinarie arbetstid.

- För timavlönad

  0,5 x antal jourpasstimmar x timlön

b) Ersättning för jour

- 15 % av timlön eller 8 minuter som ledig tid,
- 31,5 % av timlön eller 17 minuter som ledig tid vid förhöjd jourersättning på tid enligt § 22 mom. 2.

Anmärkningar

1. För tid utöver 100 jourpasstimmar per kalendermånad utges ersättning med 29,5 % eller 17 minuter i ledighet. Vid förhöjd jourersättning på tid enligt § 22 mom. 2 utges 61,95 % eller 35 minuter i ledighet.

2. § 22 mom. 3-5 gäller inte under jourpass.

I jourersättningen ingår semesterlön och semesterersättning med belopp som förutsätts i semesterlagen (SemL).

Övertid m.m. (§ 20)

4. Kompensation för övertidsarbete enligt § 20 gäller inte under förlagt ordinarie jourpass.

Anmärkning

För arbete på tid utöver förlagt ordinarie jourpass har arbetstagaren rätt till kompensation enligt § 20.

Obekväm arbetstid (§ 21)

5. § 21 mom. 1 tillförs följande.

Vid beräkning av tillägg för obekväm arbetstid under jourpass utges 50 % av angivna belopp i § 21 för fullgjord jourpasstimme på tid som anses utgöra obekväm arbetstid.

I ersättningen ingår semesterlön och semesterersättning med belopp som förutsätts i semesterlagen (SemL).

Förskjuten arbetstid (§ 23)

6. Tillägg för förskjuten arbetstid enligt § 23 gäller inte under förlagt ordinarie jourpass.

> **Anmärkning**
>
> Vid ändrad förläggning av jourpass till tid som enligt näst föregående schema skulle varit fritid har arbetstagaren rätt till ersättning enligt § 23.

Särskilda bestämmelser för uppehållsanställning (bilaga U)

7. Gäller inte.

Möjlighet till lokal avvikelse

8. Arbetsgivare och arbetstagarorganisation kan träffa kollektivavtal om förläggning av planerade insatser av tillfällig och varaktig karaktär klockan 00–06.

§ 105

Avvikelse från regler om dygnsvila enligt bilaga J - Radiomasten

Ärendenr 2026/969-2.3.1.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar om avvikelse enligt bilaga J som möjliggör för medarbetare att tjänstgöra upp till 24 timmar, under perioden 2026-11-01—2027-10-31, för Radiomasten 7 serviceboende.

Sammanfattning av ärendet

Bilaga J till centrala kollektivavtalet Allmänna bestämmelser möjliggör avvikelse från regler om dygnsvila inom funktionshinderområdet.

Vid planering av ordinarie arbetstid och jourpass kan 20 timmar överstigas om det är nödvändigt för att säkerställa den enskildes rättigheter och friheter som följer av lag. Beslut om sådan avvikelse kan endast fattas då inga andra rimliga åtgärder står till buds. Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 24 timmar. Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan förläggas i direkt anslutning till arbetspassets slut, vara sammanhängande och som lägst motsvara den sammanlagda arbetstiden. Arbetsgivarens beslut om att förlägga längre pass än 20 timmar ska fattas på högsta nivå i organisationen (kommunstyrelsen) och föregås av förhandling enligt MBL. Beslut kan fattas för max ett kalenderår i taget.

Radiomasten 7 serviceboende har behov av att fortsatt förlägga arbetspass som är 22-24 timmar varav 7 timmar jour mellan datumen 2026-11-01—2027-10-31. Fem medarbetare med benämning stödassistent omfattas, samt utöver ordinarie personal ett antal vikarier.

På den aktuella arbetsplatsen läggs mycket tid på social samvaro med brukarna. I samtal med brukarna används metoden ESL för problemlösning och för att nå framgång är kontinuitet viktigt. ESL är en evidensbaserad manualstyrd metod som syftar till att ge klienten ökad kunskap om sig själv och sina symtom, samt finna nya strategier att hantera dessa. Personal arbetar individbaserat med detta i frågor som brukarna själv väljer och ser att den har svårt med i enlighet med metoden. Att samma personal kan arbeta med förberedelser och motivation kvällen innan och sedan följa med vid bokade möten dagen efter är ofta av yttersta vikt för att brukarna ska passa möten/tider.

Med anledning av de nya arbetstidsreglerna fick brukarna fler byten av personal vilket lett till att brukarna påverkats negativt då det inte går att upprätthålla kontinuitet på samma sätt som tidigare.

Arbetsgruppen har prövat olika schemalösningar men inget har fallit väl ut. Genom att förlägga 24 timmars arbetspass kan tiden nyttjas mest effektivt, kontinuitet kan uppnås för brukarna och verksamheten kan skapa god kvalitet och trygghet.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta om avvikelse enligt bilaga J som möjliggör för medarbetare att tjänstgöra upp till 24 timmar, under perioden 2026-11-01—2027-10-31, för Radiomasten 7 serviceboende.

Sammanträdet
Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Riskbedömning genomfördes 3 juni 2026, förhandling genomfördes 15 juni 2026 och avslutades i enighet.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7655
- Bilaga J till AB 24 - Särskilda bestämmelser för viss jourtjänstgörande personal, KLF Hid: 2025.4689

Bilaga J till AB 24

Särskilda bestämmelser för viss jourtjänstgörande personal

I LYDELSE FR.O.M 2024-04-01

Särskilda bestämmelser för viss jourtjänstgörande personal

Inledning

1. Denna bilaga är tillämplig för arbetstagare inom verksamhet med behov av arbete och jour nattetid (jourpass) och gäller för

a) all jourtjänstgöring inom funktionshinderområdet för arbetstagare i verksamhet som riktar sig till personer med funktionsnedsättning och

b) arbetstagare särskilt anställda för jourtjänstgöring nattetid om inte lokala parter har överenskommit om annat.

Arbetstid (§ 13) och jour (§ 22)

2. § 13 mom. 5 och § 22 mom. 6 tillförs följande.

Arbete kan förläggas i början och slutet av jourpasset och akuta insatser kan utföras mellan klockan 00–06.

Anmärkningar

1. Vid beräkning av arbetstid har beaktats att genomsnittligt hälften av jourpasset anses utgöra ordinarie arbetstid och hälften anses utgöra jour.

2. Genomsnittlig arbetstid under jourpass per vecka ingår i beräkning av den ordinarie arbetstiden.

3. Arbetstid och jour genomsnittsberäknas under jourpasset och beräkningsperioden.

4. Arbetstagare har under jourpass rätt att sova i den mån arbetsuppgifterna medger.

Förläggning av jourpass och direkt angränsande ordinarie arbetstid som föregår och/eller efterföljer jourpasset kan, utifrån verksamhetens behov, undantas från alternering av dygnsvila enligt AB § 13. Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 20 timmar. Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan förläggas i direkt anslutning till arbetspassets slut, vara sammanhängande och som lägst motsvara den sammanlagda arbetstiden.

Möjlighet till avvikelse inom funktionshindersområdet

Vid planering av ordinarie arbetstid och jourpass kan 20 timmar överstigas om det är nödvändigt för att säkerställa den enskildes rättigheter och friheter som

följer av lag. Beslut om sådan avvikelse kan endast fattas då inga andra rimliga åtgärder står till buds.

Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 24 timmar. Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan förläggas i direkt anslutning till arbetspassets slut, vara sammanhängande och som lägst motsvara den sammanlagda arbetstiden.

Anmärkningar

5. Arbetsgivarens beslut om att förlägga längre pass än 20 timmar ska fattas på högsta nivå i organisationen och föregås av förhandling enligt MBL. Arbetsgivaren ska där redogöra för vilka skäl som ligger till grund för beslutet. Beslut kan fattas för maximalt ett kalenderår i taget.

Inför beslutets utgång ska arbetsgivaren utvärdera vilken påverkan avvikelsen har inneburit för verksamheten och medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö. Dessutom ska arbetsgivaren undersöka om det på sikt är möjligt att förlägga arbetstiden utan att tillämpa avvikelsen.

Varje enskilt beslut ska rapporteras till berörda centrala parter innan det kan verkställas. Centrala parters arbetstidsnämnd har möjlighet att överpröva beslutet.

§ 13 mom. 7 g) ersätts med följande.

Jourpassets omfattning och förläggning överenskoms med arbetstagarna eller företrädare för arbetstagarorganisationen med iakttagande av att den sammanlagda arbetstiden under varje period av 7 dagar får uppgå till högst 48 timmar i genomsnitt under en beräkningsperiod om högst 16 veckor.

Lön (§ 16) och jourersättning (§ 22)

3. § 16 mom. 1–2, § 22 tillförs följande.

Lön och ersättning under jourpass utges med 65 % av timlön eller 81,5 % av timlön och beräknas enligt följande.

a) Lön för kalendermånad

- För månadsavlönad

$$0{,}5 \times \frac{\text{genomsnittligt antal jourpasstimmar per vecka}}{\text{tillämpligt heltidsmått}} \times \text{månadslön}$$

Anmärkning

För deltidsanställd arbetstagare ska månadslönen uppräknas till lön som om arbetstagaren är heltidsanställd med full ordinarie arbetstid.

- För timavlönad

  0,5 x antal jourpasstimmar x timlön

b) Ersättning för jour

- 15 % av timlön eller 8 minuter som ledig tid,
- 31,5 % av timlön eller 17 minuter som ledig tid vid förhöjd jourersättning på tid enligt § 22 mom. 2.

Anmärkningar

1. För tid utöver 100 jourpasstimmar per kalendermånad utges ersättning med 29,5 % eller 17 minuter i ledighet. Vid förhöjd jourersättning på tid enligt § 22 mom. 2 utges 61,95 % eller 35 minuter i ledighet.

2. § 22 mom. 3-5 gäller inte under jourpass.

I jourersättningen ingår semesterlön och semesterersättning med belopp som förutsätts i semesterlagen (SemL).

Övertid m.m. (§ 20)

4. Kompensation för övertidsarbete enligt § 20 gäller inte under förlagt ordinarie jourpass.

Anmärkning

För arbete på tid utöver förlagt ordinarie jourpass har arbetstagaren rätt till kompensation enligt § 20.

Obekväm arbetstid (§ 21)

5. § 21 mom. 1 tillförs följande.

Vid beräkning av tillägg för obekväm arbetstid under jourpass utges 50 % av angivna belopp i § 21 för fullgjord jourpasstimme på tid som anses utgöra obekväm arbetstid.

I ersättningen ingår semesterlön och semesterersättning med belopp som förutsätts i semesterlagen (SemL).

Förskjuten arbetstid (§ 23)

6. Tillägg för förskjuten arbetstid enligt § 23 gäller inte under förlagt ordinarie jourpass.

> **Anmärkning**
>
> Vid ändrad förläggning av jourpass till tid som enligt näst föregående schema skulle varit fritid har arbetstagaren rätt till ersättning enligt § 23.

Särskilda bestämmelser för uppehållsanställning (bilaga U)

7. Gäller inte.

Möjlighet till lokal avvikelse

8. Arbetsgivare och arbetstagarorganisation kan träffa kollektivavtal om förläggning av planerade insatser av tillfällig och varaktig karaktär klockan 00–06.

§ 106

Avvikelse från regler om dygnsvila enligt bilaga J - Personlig assistans

Ärendenr 2026/970-2.3.1.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar om avvikelse enligt bilaga J som möjliggör för medarbetare att tjänstgöra upp till 24 timmar, under perioden 2026-11-01—2027-10-31, för en specifik verksamhet inom personlig assistans.

Sammanfattning av ärendet

Bilaga J till centrala kollektivavtalet Allmänna bestämmelser möjliggör avvikelse inom funktionshinderområdet.

Vid planering av ordinarie arbetstid och jourpass kan 20 timmar överstigas om det är nödvändigt för att säkerställa den enskildes rättigheter och friheter som följer av lag. Beslut om sådan avvikelse kan endast fattas då inga andra rimliga åtgärder står till buds. Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 24 timmar. Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan förläggas i direkt anslutning till arbetspassets slut, vara sammanhängande och som lägst motsvara den sammanlagda arbetstiden. Arbetsgivarens beslut om att förlägga längre pass än 20 timmar ska fattas på högsta nivå i organisationen (kommunstyrelsen) och föregås av förhandling enligt MBL. Beslut kan fattas för max ett kalenderår i taget.

En specifik verksamhet inom personlig assistans har behov av att fortsatt förlägga arbetspass som är 24 timmar varav 9 timmar jour mellan datumen 2026-11-01—2027-10-31. Fyra ordinarie medarbetare med benämning personlig assistent omfattas, samt utöver ordinarie personal ett antal vikarier.

Med anledning av de nya arbetstidsreglerna har brukarna fått fler byten av personal vilket lett till att brukarna påverkats negativt då det inte går att upprätthålla kontinuitet på samma sätt som tidigare. Brukare har uttryckt missnöje pga fler assistenter. Detta skapar oro, missnöje och irritation hos brukare.

Arbetsplatsen har prövat olika schemalösningar men inget har fallit väl ut. Genom att förlägga 24 timmars arbetspass kan tiden nyttjas mest effektivt, kontinuitet kan uppnås för brukaren och verksamheten kan skapa god kvalitet och trygghet. Efter tidigare beslut om undantag har brukares insats präglats

av ökad trygghet, inflytande och medbestämmande. Kvaliteten i verksamheten har ökat vilket bedöms påverka arbetsmiljön positivt.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta om avvikelse enligt bilaga J som möjliggör för medarbetare att tjänstgöra upp till 24 timmar, under perioden 2026-11-01—2027-10-31, för en specifik verksamhet inom personlig assistans.

Sammanträdet
Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Riskbedömning genomfördes 28 maj 2026, förhandling genomfördes 15 juni 2026 och avslutades i enighet.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7656
- Bilaga J till AB 24 - Särskilda bestämmelser för viss jourtjänstgörande personal, KLF Hid: 2025.4689

Bilaga J till AB 24

Särskilda bestämmelser för viss jourtjänstgörande personal

I LYDELSE FR.O.M 2024-04-01

Särskilda bestämmelser för viss jourtjänstgörande personal

Inledning

1. Denna bilaga är tillämplig för arbetstagare inom verksamhet med behov av arbete och jour nattetid (jourpass) och gäller för

a) all jourtjänstgöring inom funktionshinderområdet för arbetstagare i verksamhet som riktar sig till personer med funktionsnedsättning och

b) arbetstagare särskilt anställda för jourtjänstgöring nattetid om inte lokala parter har överenskommit om annat.

Arbetstid (§ 13) och jour (§ 22)

2. § 13 mom. 5 och § 22 mom. 6 tillförs följande.

Arbete kan förläggas i början och slutet av jourpasset och akuta insatser kan utföras mellan klockan 00–06.

Anmärkningar

1. Vid beräkning av arbetstid har beaktats att genomsnittligt hälften av jourpasset anses utgöra ordinarie arbetstid och hälften anses utgöra jour.

2. Genomsnittlig arbetstid under jourpass per vecka ingår i beräkning av den ordinarie arbetstiden.

3. Arbetstid och jour genomsnittsberäknas under jourpasset och beräkningsperioden.

4. Arbetstagare har under jourpass rätt att sova i den mån arbetsuppgifterna medger.

Förläggning av jourpass och direkt angränsande ordinarie arbetstid som föregår och/eller efterföljer jourpasset kan, utifrån verksamhetens behov, undantas från alternering av dygnsvila enligt AB § 13. Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 20 timmar. Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan förläggas i direkt anslutning till arbetspassets slut, vara sammanhängande och som lägst motsvara den sammanlagda arbetstiden.

Möjlighet till avvikelse inom funktionshindersområdet

Vid planering av ordinarie arbetstid och jourpass kan 20 timmar överstigas om det är nödvändigt för att säkerställa den enskildes rättigheter och friheter som

följer av lag. Beslut om sådan avvikelse kan endast fattas då inga andra rimliga åtgärder står till buds.

Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 24 timmar. Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan förläggas i direkt anslutning till arbetspassets slut, vara sammanhängande och som lägst motsvara den sammanlagda arbetstiden.

Anmärkningar

5. Arbetsgivarens beslut om att förlägga längre pass än 20 timmar ska fattas på högsta nivå i organisationen och föregås av förhandling enligt MBL. Arbetsgivaren ska där redogöra för vilka skäl som ligger till grund för beslutet. Beslut kan fattas för maximalt ett kalenderår i taget.

Inför beslutets utgång ska arbetsgivaren utvärdera vilken påverkan avvikelsen har inneburit för verksamheten och medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö. Dessutom ska arbetsgivaren undersöka om det på sikt är möjligt att förlägga arbetstiden utan att tillämpa avvikelsen.

Varje enskilt beslut ska rapporteras till berörda centrala parter innan det kan verkställas. Centrala parters arbetstidsnämnd har möjlighet att överpröva beslutet.

§ 13 mom. 7 g) ersätts med följande.

Jourpassets omfattning och förläggning överenskoms med arbetstagarna eller företrädare för arbetstagarorganisationen med iakttagande av att den sammanlagda arbetstiden under varje period av 7 dagar får uppgå till högst 48 timmar i genomsnitt under en beräkningsperiod om högst 16 veckor.

Lön (§ 16) och jourersättning (§ 22)

3. § 16 mom. 1–2, § 22 tillförs följande.

Lön och ersättning under jourpass utges med 65 % av timlön eller 81,5 % av timlön och beräknas enligt följande.

a) Lön för kalendermånad

- För månadsavlönad

$$0{,}5 \times \frac{\text{genomsnittligt antal jourpasstimmar per vecka}}{\text{tillämpligt heltidsmått}} \times \text{månadslön}$$

Anmärkning

För deltidsanställd arbetstagare ska månadslönen uppräknas till lön som om arbetstagaren är heltidsanställd med full ordinarie arbetstid.

- För timavlönad

  0,5 x antal jourpasstimmar x timlön

b) Ersättning för jour

- 15 % av timlön eller 8 minuter som ledig tid,
- 31,5 % av timlön eller 17 minuter som ledig tid vid förhöjd jourersättning på tid enligt § 22 mom. 2.

Anmärkningar

1. För tid utöver 100 jourpasstimmar per kalendermånad utges ersättning med 29,5 % eller 17 minuter i ledighet. Vid förhöjd jourersättning på tid enligt § 22 mom. 2 utges 61,95 % eller 35 minuter i ledighet.

2. § 22 mom. 3-5 gäller inte under jourpass.

I jourersättningen ingår semesterlön och semesterersättning med belopp som förutsätts i semesterlagen (SemL).

Övertid m.m. (§ 20)

4. Kompensation för övertidsarbete enligt § 20 gäller inte under förlagt ordinarie jourpass.

Anmärkning

För arbete på tid utöver förlagt ordinarie jourpass har arbetstagaren rätt till kompensation enligt § 20.

Obekväm arbetstid (§ 21)

5. § 21 mom. 1 tillförs följande.

Vid beräkning av tillägg för obekväm arbetstid under jourpass utges 50 % av angivna belopp i § 21 för fullgjord jourpasstimme på tid som anses utgöra obekväm arbetstid.

I ersättningen ingår semesterlön och semesterersättning med belopp som förutsätts i semesterlagen (SemL).

Förskjuten arbetstid (§ 23)

6. Tillägg för förskjuten arbetstid enligt § 23 gäller inte under förlagt ordinarie jourpass.

Anmärkning

Vid ändrad förläggning av jourpass till tid som enligt näst föregående schema skulle varit fritid har arbetstagaren rätt till ersättning enligt § 23.

Särskilda bestämmelser för uppehållsanställning (bilaga U)

7. Gäller inte.

Möjlighet till lokal avvikelse

8. Arbetsgivare och arbetstagarorganisation kan träffa kollektivavtal om förläggning av planerade insatser av tillfällig och varaktig karaktär klockan 00–06.

§ 108

Granskning av den långsiktiga finansiella planeringen av investeringar

Ärendenr 2025/1502-1.3.2.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta kommunstyrelseförvaltningens yttrande som sitt eget och avge nedan som svar till kommunrevisionen.

Sammanfattning av ärendet

Azets Revision & Rådgivning AB har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens långsiktig plan för investeringar.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har en långsiktig plan för investeringar med tillhörande plan för finansiering.

Utifrån resultatet av granskningen är revisorernas rekommendation till kommunstyrelsen att:

- Säkerställa följsamsamhet av investeringsriktlinjerna för tillkommande kapital- och driftkostnader i verksamheterna.
- Överväga att säkerställa finansiell prognos av kommande investeringar på koncernnivå.

Kommunstyrelseförvaltningens yttrande

- Säkerställa följsamsamhet av investeringsriktlinjerna för tillkommande kapital- och driftkostnader i verksamheterna

Kommunstyrelseförvaltningen ser positivt på resultaten av den genomförda granskningen och noterar att revisorernas samlade bedömning att kommunen i allt väsentligt har en långsiktig plan för investeringar med tillhörande plan för finansiering.

Att säkerställa följsamhet är en del av det kontinuerliga arbetet kring investeringar.

Av investeringsriktlinjen framgår att kapitalkostnader, det vill säga avskrivningar och internränta, för reinvesteringar i möjligaste mån ska finansieras inom kommunbidraget. Detta uppfylls till största del, och ytterligare medel tillförs endast vid särskilda satsningar inom specifika områden.

När det gäller nyinvesteringar framgår av investeringsriktlinjen att investeringar som inte kan finansieras inom kommunbidraget ska få sina drifteffekter finansierade genom särskilda beslut i nämnd eller kommunfullmäktige. I samband med kommunfullmäktiges beslut om mål och budget avsätts, vid behov, driftsmedel för större nyinvesteringar under planperioden.

Kapitalkostnader för den affärsdrivande verksamheten täcks fullt ut genom avgifter och exploateringsprojekt bör över tid vara självfinansierad. Internräntan följer Sveriges kommuners och regioners rekommendationer och fastställs årligen i budgeten som beslutas av kommunfullmäktige. Vid förändring av procentsatsen för internräntan sker en justering av kommunbidrag i samband kommunfullmäktiges beslut om budget.

- Överväga att säkerställa finansiell prognos av kommande investeringar på koncernnivå

I beslutad Mål och budget redovisas kommunens beräknade behov av investeringar och upplåning under planperioden. Dokumentet innehåller även ett avsnitt som beskriver de kommunala bolagens prognostiserade resultat och investeringsnivåer. I samband med kommunfullmäktiges sammanträde i november fastställs ramen för kommunens upplåning samt borgensåtagandet för Luleå kommunföretag AB för det kommande året. I nuläget finns ingen samlad finansiell prognos för investeringar på koncernnivå, men detta kan komma att övervägas framöver, då kommunkoncernens samlade investeringsbehov väntas vara omfattande de kommande åren.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta kommunstyrelseförvaltningens yttrande om sitt eget och avge ovan som svar till kommunrevisionen.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har skett inom kommunstyrelseförvaltningen samt med Luleå kommunföretag AB.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7657
- Rapport, Granskning av den långsiktiga finansiella planeringen av investeringar, KLF Hid: 2026.3758
- Slutdokument, Granskning av den långsiktiga finansiella planeringen av investeringar, KLF Hid: 2026.3757

Granskning av långsiktig finansiell planering avseende investeringar

Rapport

Luleå kommun

2026-03-18

Antal sidor 18

1 INNEHÅLLSFÖRTECKNING

2 Sammanfattning 3

3 Bakgrund 4

4 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning 4

4.1 Avgränsning 4

5 Revisionskriterier 4

6 Metod 5

7 styrdokument 6

7.1 Policy/riktlinjer för ekonomistyrning 6

7.1.1 God ekonomisk hushållning 6

7.1.2 Investeringar 6

8 Resultat av granskningen 8

8.1 planer och prognoser 8

8.2 Finansiell analys 9

8.2.1 Riktlinjer för investeringar 13

8.2.2 Bedömning 13

8.3 Finansiering och kostnader 14

8.3.1 Bedömning 17

9 Samlad bedömning och rekommendationer 18

2 SAMMANFATTNING

Azets Revision & Rådgivning AB har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens långsiktig plan för investeringar.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har en långsiktig plan för investeringar med tillhörande plan för finansiering.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen i allt väsentligt har en långsiktig plan för investeringar med tillhörande plan för finansiering.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen visat att investeringsriktlinjer, budget, långsiktig investeringsplan och finansrapport tillsammans bidrar till kommunens långsiktiga investerings- och finansplanering. Vi noterar att stora investeringar planeras i kommunens bolag. Även om dessa planeras att finansieras via externa affärsintäkter påverkas kommunkoncernens lånenivå. I granskningen har det framkommit att detta tas hänsyn till i genomförande av investeringar. Vi noterar att kommunen är i en expansiv fas, med investeringsnivåer som överstiger nuvarande mål för god ekonomisk hushållning.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

Revisionsfråga	Bedömning
Finns plan/prognos för investeringsbehovet för än längre tid (minst 5 – 10 år)?	I allt väsentligt
Utgår planen från befolkningsprognoser, inklusive bedömning av behov av förskolor, skolor, omsorgsenheter och infrastruktur, för samma period?	I allt väsentligt
Har avvikelser gällande tidigare planer analyserats och har erfarenheterna beaktats i nuvarande plan?	I allt väsentligt
Omfattar planen finansiering av investeringarna och tar prognoserna i övrigt hänsyn till kostnader såsom drift- och underhåll, avskrivningar och räntor?	I allt väsentligt
Har hänsyn tagits till hela kommunkoncernen i planer och prognoser?	Endast delvis

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa följsamsamhet av investeringsriktlinjerna för tillkommande kapital- och driftkostnader i verksamheterna.
- Överväga att säkerställa finansiell prognos av kommandeinvesteringar på koncernnivå.

3 BAKGRUND

Azets Revision & Rådgivning AB har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens rutiner för långsiktig finansiell planering avseende investeringar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Luleå kommun har planer på att under de närmaste åren genomföra ett antal större investeringar.

Revisorerna har bedömt att det finns en risk för att kommunen inte kan finansiera samtliga investeringar. Om prioriteringar behöver göras behöver det finnas ett tillräckligt underlag för att göra en sammantagen bedömning.

4 SYFTE, REVISIONSFRÅGOR OCH AVGRÄNSNING

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har en långsiktig plan för investeringar med tillhörande plan för finansiering.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- **Finns plan/prognos för investeringsbehovet för en längre tid (minst 5 – 10 år)?**
- **Utgår planen från befolkningsprognoser, inklusive bedömning av behov av förskolor, skolor, omsorgsenheter och infrastruktur, för samma period?**
    - **Har avvikelser gällande tidigare planer analyserats och har erfarenheterna beaktats i nuvarande plan?**
- **Omfattar planen finansiering av investeringarna och tar prognoserna i övrigt hänsyn till kostnader såsom drift- och underhåll, avskrivningar och räntor?**
- **Har hänsyn tagits till hela kommunkoncernen i planer och prognoser?**

4.1 AVGRÄNSNING

Granskningen är översiktlig och har avgränsats till de underlag som fanns vid tidpunkten för granskningen.

5 REVISIONSKRITERIER

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Tillämpbara interna regelverk och policys.

6 METOD

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier:

- Luleå kommuns plan och budget 2025–2027
- Investeringsriktlinjer
- Luleå Kommun Befolkningsprognos
- Investeringar förvaltningar 2026–2035 Efter beslut KF 17 juni
- God ekonomisk hushållning, policy
- Delårsredovisning

Intervjuer/avstämningar har genomförts med berörda tjänstepersoner och politiker, inklusive kommundirektör, ekonomidirektör, kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande, samt övriga relevanta funktioner.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Intervjuade har beretts möjlighet att faktakontrollera rapporten.

7 STYRDOKUMENT

7.1 POLICY/RIKTLINJER FÖR EKONOMISTYRNING

7.1.1 God ekonomisk hushållning

Av *God ekonomisk hushållning (KF 2025-06-16)*[1] framgår de mål som ska säkerställa att kommunkoncernen arbetar enligt god ekonomisk hushållning, kopplat till både finansiella mål samt mål för verksamheten i stort. Finansiella mål sätter ramarna, och verksamhetsmål ska säkerställa effektiv resursanvändning och koppling mellan ekonomi och verksamhet. Målen är långsiktiga men följs årligen.

Följande långsiktiga finansiella mål gäller för kommunen:

- Årets resultats andel av skatteintäkter och generella statsbidrag ska uppgå till minst 1–3%
- Soliditeten ska vara minst 55% (exklusive ansvarsförbindelsen för pensioner)
- Respektive nämnds budgetavvikelse ska vara noll eller positiv.

Det framgår även att de kommunala bolagens mål är att vara självförsörjande och inte kräva ekonomiskt stöd från kommunen.

7.1.2 Investeringar

Kommunstyrelsens Riktlinje för investeringar[2] fungerar som en vägledning för hur kommunen ska hantera sina investeringar. De syftar till att skapa en enhetlig och strukturerad tillämpning vid planering, redovisning och uppföljning av investeringsprojekt. Riktlinjerna klargör roller och ansvar mellan kommunens nämnder och tydliggör beslutsprocessen samt befogenheter i arbetsflödet. Målet är att säkerställa transparens, effektivitet och en gemensam grund för investeringsarbetet. Flera aktörer är involverade i processen för att ta fram beslutsunderlag.

I riktlinjerna framgår att beredningsgruppen, som bereder förslag till prioriteringar och investeringsramar till plan och budget utgår bland annat från visionen om att Luleå ska nå 100 000 invånare, men hänsyn tas även av investeringstakten, planer och riktlinjer.

I Riktlinje för investeringar framgår att investeringsprocessen utgör länken mellan kommunens långsiktiga planering och nämndernas investeringsplaner. Dessa planer samlas till en övergripande investeringsplan för kommunen, som fastställs med hänsyn till det ekonomiska utrymmet och inom ramen för beslutade finansiella nyckeltal. Investeringar initieras utifrån politiska ambitioner och bereds av tjänstepersoner. Behovet av investeringar ska i första hand baseras på översiktsplan, lokalförsörjningsplan och underhållsplan, men även andra relevanta planer. Översiktsplanen anger inriktningen för kommunens långsiktiga utveckling, medan underhållsplanen styr vilka reinvesteringar som behöver genomföras.

[1] God ekonomisk hushållning, policy
[2] Kommundirektörens beslut (delegation)

Av *Luleå kommun plan & budget 2025–2027* framgår kommunens fyra långsiktiga finansiella mål:

- En balanserad budget och flerårsplan utan skattehöjning. Det ekonomiska resultatet ska garantera servicenivåer även för nästkommande generation utan att den ska få en högre skatt.
- Årsresultatets andel av skatteintäkter och statsbidrag ska uppgå till minst 2%[3], för att ge förutsättningar till ett långsiktigt finansierande av investeringar, pensionsåtaganden samt för att klara av oförutsedda kostnader.
- Nettoinvesteringarnas andel av skatteintäkter och statsbidrag bör ej överstiga 10%.
- Soliditeten ska vara oförändrad.

När det gäller verksamhetsmål framgår av *God ekonomisk hushållning* att kommunfullmäktige årligen beslutar om mål och budget med plan för tre år, inklusive mål och nyckeltal för kommunkoncernen. Kommunfullmäktige följer upp målen i delårsrapporter och årsredovisningar.

[3] Ändrat till 1-3% i Mål och budget 2026 med plan 2027-2028 (Kommunfullmäktige 2025-06-17 §133)

8 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

8.1 PLANER OCH PROGNOSER

Befolkningsprognos

Befolkningsprognoser ligger till grund för många av kommunens investeringar och det långsiktiga behovet, framför allt inom skolor och äldreboenden. Befolkningsutvecklingen är samtidigt en viktig grund för prognoser av skatteintäkternas utveckling.

En prognos från Luleå kommun fram till 2031 visar att invånarantalet beräknas öka med cirka 8 300 personer jämfört med 2021, vilket innebär att kommunen uppskattas ha runt 87 000 invånare år 2030. Prognosen pekar på att födelsetalen först minskar något fram till 2023 för att sedan öka svagt, medan antalet dödsfall stiger i takt med en äldre befolkning.
Flyttnettot förväntas förbli positivt men lägre än tidigare år, och den årliga befolkningsökningen uppskattas till omkring 300–500 personer.

Befolkning	2020	2021	2022	2023	2024	2030 (Prognos)
Födda	720	690	650	620	613	640
Döda	780	770	760	740	774	820
Födelsenetto	-60	-80	-110	-120	-161	-180
Inflyttade	4000	3950	4050	4100	4121	4300
Utflyttade	3700	3650	3600	3620	3666	3800
Flyttnetto	300	300	450	480	455	500
Befolkningsökning	240	220	340	360	293	320
Folkmängd	78800	79020	79360	79720	79645	87000

Källa: Befolkningsstatistik - Luleå kommun, taget från SCB

Den övergripande åldersindelad prognosen visar trender inom olika åldersspann:

Åldersgrupp	2025	2030	2035	% förändring	Trend
Förskola (1–5 år)	**3 531**	3 492	3 708	**+5,0 %**	Stabilt
Grundskola (6–15 år)	**8 741**	8 108	8 469	**-3,1 %**	Svag minskning
Gymnasieskola (16–19 år)	**3 738**	3 760	3 979	**+6,4 %**	Svag ökning
20–24 år	**5 632**	6 157	6 394	**+13,5 %**	Ökning
25–34 år	**11 055**	11 626	11 978	**+8,4 %**	Ökning
35–44 år	**10 493**	10 876	11 242	**+7,1 %**	Ökning
45–54 år	**9 963**	10 287	10 598	**+6,4 %**	Stabilt
55–64 år	**10 425**	10 225	10 153	**-2,6 %**	Stabilt
75+ år	**7 782**	8 413	9 026	**+16%**	Kraftig ökning

Källa: Luleå Kommun – Befolkningsprognos från Luleå kommun[4] visar befolkningsförändringen från år 2025 till 2035 i åldrarna 0–100.

Av ovanstående tabell framgår att antalet barn i förskoleåldern beräknas öka något, från 3 531 år 2025 till 3 708 år 2035, vilket motsvarar en ökning med cirka 5 %. Däremot ses en tydlig minskning i åldersgruppen grundskola, där antalet beräknas sjunka från 8 741 till 8 469, en minskning med drygt 3 %. Gruppen 75 år och äldre förväntas däremot öka kraftigt, med cirka 1 244 personer fram till år 2035.

Befolkningen i Luleå kommun har ökat med 266 personer sedan årsskiftet, enligt delårsrapporten per augusti[5]. Den ökade inflyttningen uppges kunna kopplas till flera faktorer: förbättrade arbetsmöjligheter, högre utbildningskvalitet, attraktiva bostadsprojekt samt kommunens satsningar på infrastruktur och service, vilket gör staden mer attraktiv för nya invånare. I slutet av 2024[6] hade Luleå 79 645 invånare.

I intervjuer framgår att investeringsplaneringen främst utgår från den faktiska befolkningsprognosen, medan fullmäktiges mål om cirka 20 000 fler invånare fram till 2040 mest fungerar som en vision. Budget beräknas därmed med en ökning om 400 invånare nu, för att sedan öka med 450 invånare kommande år.

8.2 Finansiell analys

Finansiell plan & budget

Luleå kommun plan & budget 2025–2027[7] är kommunens viktigaste verktyg för planering och styrning av verksamheten i det kortsiktiga perspektivet (1–3 år). Det framgår att Luleå kommun prioriterar välfärd, klimatomställning, tillväxt, landsbygdsutveckling och inkludering. För att bättre möta den gröna omställningen och ökade byggintresset har kommunen skapat ett samhällsbyggnadsutskott under kommunstyrelsen. Syftet är att effektivisera planprocessen, ge tydlig politisk inriktning och stärka dialogen med företag. Av budgeten framgår att kommunen

[4] Luleå Kommun - Befolkningsprognos
[5] Kommunfullmäktige 2025-10-20 §187
[6] Kommunsiffror.scb.se
[7] Kommunstyrelsen 2024-06-03 §163

avsatt 2,5 miljoner kronor extra på plan och exploatering för att möta behovet av bostäder, lokaler och industrins etableringar, med målet att bygga ett hållbart Luleå.

I *plan och budget 2025–2027* tydliggörs även den långsiktiga inriktningen. Kommunfullmäktiges vision *Luleå 2040* handlar om att utveckla ett attraktivt och hållbart Luleå med hög servicenivå och plats för minst 100 000 invånare. Kommunens uppdrag är att skapa en fungerande vardag för nuvarande och framtida luleåbor genom att driva samhällsbygget, leverera välfärd och säkra den lokala demokratin. Under planperioden prioriteras investeringar som gynnar barn och unga, bland annat skolmoduler på Hertsön.

Det framgår också att eftersom kommunen står inför en stor omställning, krävs att många delar av kommunen förnyar sig och utvecklas samtidigt. Kommunstyrelsen ska i detta arbete leda, stödja och samordna nämnderna och de kommunala bolagens arbete.

Resultaten under 2025, 2026 och 2027 har budgeterats till 52 miljoner kronor (0,9 %), 86 miljoner kronor (1,4 %) respektive 40 miljoner kronor (0,6 %). Det innebär att det egna målet att årsresultatets andel av skatteintäkter och statsbidrag ska uppgå till minst 2 % inte kommer att nås under planperioden. Av intervju uppges att politiken justerat målet så att ett resultat om 1-3% anses uppfyllt.

Enligt kommunfullmäktiges beslut om plan och budget 2025-2027[8] visar resultatbudgeten på ett positivt resultat för år 2025 med 119 miljoner kronor. År 2025 och år 2026 blir det budgeterade resultatet positivt med 153 miljoner kronor respektive 108 miljoner kronor. De beräknade resultatnivåerna i plan och budget 2025–2027 är under förutsättning att nämnderna klarar en budget i balans. Det ingår inte heller vinster eller förluster som uppstår vid försäljning av exploateringsfastigheter och mark, då det råder osäkerhet vilket år dessa kommer att infalla samt till vilket belopp.

Samtidigt beskrivs det i *plan och budget 2025–2027* att nettoinvesteringarna planeras uppgå till totalt 4 262 miljoner kronor under samma period, vilket motsvarar i genomsnitt 23 % av skatteintäkter och statsbidrag – betydligt högre än målet på högst 10 %. Detta visar att både resultatnivån och investeringsnivån under planperioden ligger långt från de uppsatta målen.

Investeringarna kan inte finansieras helt med egna medel, vilket innebär en ökad nyupplåning på cirka 2 050 miljoner kronor under treårsperioden. Samtidigt planeras skattesatsen ligga kvar på samma nivå. För att nå de finansiella målen 2027 krävs därför andra åtgärder, som effektiviseringar eller utdelning från kommunala bolag.

I intervjuer framgår att investeringsnivåerna medvetet är höga just nu, främst för att möta behovet av skolor och äldreboenden innan industrins tillväxt gör det svårare och dyrare. Samtidigt betonas att nivån måste trappas ned framöver för att undvika ökade låneskulder.

Utmaningar

Det finns flera risker som kan påverka ekonomin negativt, vilket framgår av *Luleå kommun plan & budget 2025–2027*. Pensionskostnaderna är osäkra, särskilt för åren 2025–2026, och är starkt beroende av att inflationen återgår till 2 procent. Även ett osäkert ränteläge och ökade avskrivningar väntas pressa budgeten.

[8] Kommunfullmäktige 2024-06-18 §113

Om inte kommunen uppnår långsiktigt hållbara resultatnivåer får det effekter av att långsiktigt inte kunna finansiera investeringar, pensionsåtaganden och att klara av oförutsedda kostnader.

Den demografiska utvecklingen med fler äldre över 80 år kommer att ställa ökade krav på välfärdsverksamheterna. Antalet invånare i denna åldersgrupp väntas öka med nästan 50 procent de närmaste tio åren, vilket stärker behovet av sjukvård och äldreomsorg.

För att möta dessa utmaningar måste kommunen och nämnderna fortsätta arbeta med ekonomisk återhållsamhet, effektivisering och nya arbetssätt, bland annat genom digitalisering. Samtidigt behöver satsningar göras som stärker Luleås attraktionskraft och bidrar till inflyttning och ökade skatteintäkter.

I *plan & budget* presenteras stora skattefinansierade investeringar som prioriteras 2025–2027, till en summa på 3 298 mnkr. Dessa inkluderar:

- Exploatering av nya arbetsplatsområden på Hertsöfältet, Svartön, Ektjärn, Rutvik Södra och Östra och Sunderbyn (Lassevallen), nytt bostadsområde Hertsöheden, Bävern, Trekanten samt fortsatt utbyggnad av bostadsområdet på Kronandalen.
- Avsatt medel under perioden för ny skolstruktur inklusive sporthallar och övriga ytor
- Avsatt medel för nya gruppboenden samt vård och omsorgsboenden.
- Reinvesteringar av fastigheter
- Reinvesteringar av gator, vägar, belysning, gång- och cykelvägar
- Nyinvestering i gång- och cykelvägar
- Avsatt medel för säkerhetsåtgärder
- Avsatt medel för ny bussdepå

Det framgår även att befolkningsökningen behöver ske tre gånger snabbare än tidigare vilket gör att kommunen behöver attrahera nya invånare. Landsbygden beskrivs vara viktig, så väl som utvecklad infrastruktur och bostadsområden. Till detta framhålls vikten av ett rikt kulturliv för att få människor att mötas och vara delaktiga i sammanhang.

I intervju nämns att befolkningsökningen i år har varit bättre än förväntat. Kommunen hade räknat med en ökning med cirka 400 invånare, men utfallet ser ut att bli över 600 personer. Det framgår också att kurvan inte har vikt av under kvartal 2 som den brukar, vilket anses vara positivt.

Finansrapport

Av *finansrapport per* september beskrivs kommunkoncernens skuldportföljers uppbyggnad och utveckling. Totalt har kommunen 1 450 mnkr i låneskuld (5 660 mnkr med bolagen). Alla lån har fast ränta, där två av tio har förfallodag inom ett år med en snittränta om 2,9%.

Därtill framförs en tabell som visar räntekänsligheten för eventuellt kommande räntehöjningar. Skulle lånen som snart går ut behöva tecknas om till 1% högre ränta (till ca 4%) skulle räntekostnaden kunna öka med ca 166 mnkr till och med år 2030.

Räntekänslighet

År	Ränterisk 1%, mkr
2025	1
2026	12
2027	22
2028	35
2029	45
2030	52

Källa: Finansrapport sep 2025

I materialet saknas dock en prognos för hur räntekostnaderna påverkas om räntan stiger mer än en procentenhet. Den nuvarande analysen omfattar endast befintliga lån och inkluderar inte den planerade upplåningen.

Genom att sprida ut lånen minskar kommunen risken för att behöva lösa många lån samtidigt, vilket kan bli svårt eller dyrt om räntorna stiger eller om det är osäkert på marknaden. Målet är därför att ha en jämn fördelning av lånens förfallodagar. I det här fallet är lånen spridda över en period på sex år, men den största delen förfaller under de närmaste fyra åren.

	Fastställt utrymme	Nyttjat	Andel gröna lån
Luleå Kommun	1 760	1 450	86%
Luleå Kommunföretag AB	6 710	4 210	2%
Totalt, mkr	**8 470**	**5 660**	
Krediter från Luleå Kommunföretag AB:			
Lulebo AB	-2 850 -	-2 526	
Luleå Energi AB	550	-337	
Luleå Lokaltrafik AB	-150 -	-67	
Luleå Hamn AB *varav projekt*	2 550	-1 255	
Malmporten varav projekt	*-1 250 -*	*-390*	
Framtidens hamn Luleå	*800*	*-486*	
Miljöresurs AB	-200	-61	
Nordiskt Flygteknikcenter	-10	-1	
Oförutsett (Luleå Kommunföretag AB)	-400 -		
Summa, mkr	**6 710**	**-4 247**	
Projekt i hamnen:			
Malmporten: totalt inkl kanalindex 2025-05, ca	3 186		
Framtidens hamn: totalt inkl KPI 2025-06, ca	1 545		

Källa: Finansrapport sep 2025-Fastställda och nyttjande borgensramar/låneramar

Luleå Kommunföretag AB:s borgensram på 6 710 mkr för 2025 är fördelade som krediter till dotterbolagen enligt ovan. Luleå Hamn AB, står för de två största kommande projekten: Malmporten (3 186 mkr) och Framtidens hamn/Port Common (1 545 mkr), vilket tillsammans utgör cirka 4,7 miljarder kronor över projekttiden, vilket kommer att sträcka sig under flera år framöver. 2025 den utnyttjade borgensramen 4,247 mkr, fördelad enligt tabell.

I intervjuer framgår att bolagens investeringar ska vara affärsmässiga och kundfinansierade för att inte belasta kommuninvånarna. Kommunen borgar för lån, men riskerna hanteras genom buffertar inom koncernen och möjlighet att sälja tillgångar från dotterbolagen innan kommunen påverkas. Den största riskfaktorn konstateras vara hamnprojektet, som är en samhällsinvestering med osäker kostnadsbild och höga lånebehov.

Övriga bolag (förutom Luleå Hamn AB) följer principen att investeringar ska räknas hem med intäkter över tid. Kommunen och bolagen planerar separata finansiering för att undvika att bolagens lån påverkar den skattefinansierade verksamheter i annan utsträckning än borgen.

När det gäller kapitalplaceringar uppfylls målen både för de tillåtna gränsvärdena och för den rekommenderade löptiden enligt finanspolicyn. Den genomsnittliga löptiden på placeringarnas värdepapper ligger väl inom det tillåtna intervallet med maximalt 3 år, och även den rekommenderade räntebindningen på i snitt 1 år uppnås. Likviditetsrisken bedöms som låg eftersom samtliga placeringar kan omsättas till likvida medel inom tre bankdagar.

8.2.1 Riktlinjer för investeringar

Av *kommunstyrelseförvaltningens riktlinje för investeringar* framgår att flera olika aktörer deltar i processen för att ta fram underlaget för investeringsbeslut.

Det tydliggörs att investeringar bör prioriteras utifrån olika parametrar, så som uppdrag i plan och budget, finansiella- och verksamhetsmål, riktlinjer, volymökningar eller hur brådskande investeringen är. Den tioåriga investeringsplanen uppges behöva vara aktuell och ge en så realistisk bild som möjligt av behoven under hela perioden, även om plan och budget fastställs på tre års sikt.

Därtill framgår att överskott i förhållande till beslutad investeringsram normalt sett inte får föras över till nästkommande år, med reservation för påbörjade och tydligt definierade större investeringar eller exploateringsprojekt. Redan beslutade investeringsmedel kan vid behov omfördelas mellan nämnder inom samma grupp av riktade investeringsmedel (kommungemensamma investeringar under kommunstyrelsen) utan separata beslut. Vid särskilda fall eller ändrade förutsättningar krävs beslut av kommunfullmäktige.

I intervjuer anges att de tre kommande åren upplevs som välplanerade och relativt säkra, även om enstaka projekt kan falla bort. Däremot är 10-årsplanen mer osäker, särskilt från år fem och framåt, där nya behov sannolikt tillkommer. Räddningstjänsten och skolorna uppges ha god framförhållning, men exakt tidpunkt för byggstarter är svår att förutse eftersom upphandlingar och kapacitetsfrågor påverkar. 10-årsplanen fungerar som grund för budgetarbetet, men uppdateras kontinuerligt för att hantera förändringar över tid.

8.2.2 Bedömning

Vår bedömning är att det **i allt väsentligt** finns plan/prognos för investeringsbehovet för en längre tid (minst 5 – 10 år).

Bedömningen baseras på kommunens 10-årsplan för investeringar som är grundad i nämndernas långsiktiga behov. Vi anser att en osäkerhet på lång sikt som uppges i intervjuer är förståeligt, men att det ändå finns fördelar med att identifiera stora projekt på lång sikt.

Vår bedömning är att planen **i allt väsentligt** utgår från befolkningsprognoser, inklusive bedömning av behov av förskolor, skolor, omsorgsenheter och infrastruktur för samma period.

Vår bedömning baseras på att investeringsplanen baseras på reallistiskt bedömd befolkningstillväxt utifrån befolkningsprognoser. Kommande års investeringar inkluderar reinvestering i såväl fastigheter (skolor) som vägar och infrastruktur. Investeringarna inkluderar även nya bostadsområden och äldreboende för att möta befolkningstillväxt och demografi.

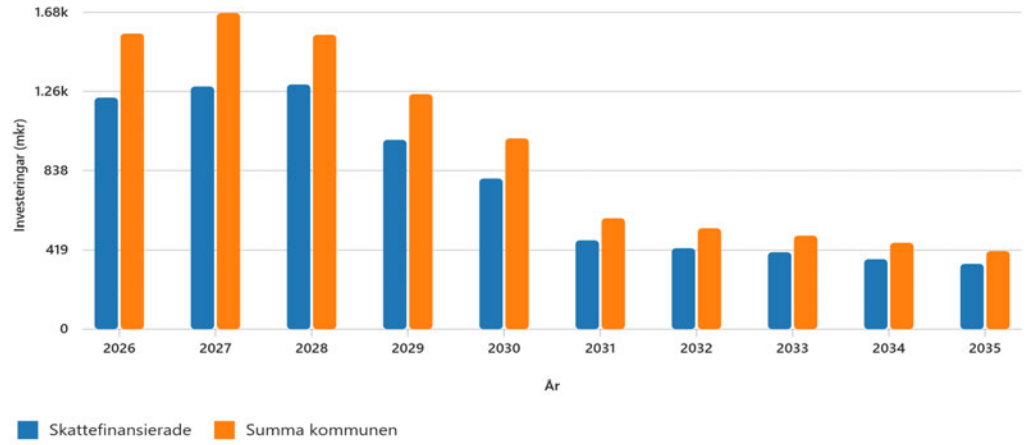
8.3 FINANSIERING OCH KOSTNADER

Luleå kommun plan & budget 2025–2027 anger att ramen för de skattefinansierade investeringarna. Dessa uppgår till **3 298 mnkr under treårsperioden.**

Investeringsbudget (tkr)	År 2025	År 2026	År 2027	Summa
Skattefinansierad verksamhet inkl. exploatering	954 015	1 107 742	1 236 111	3 297 868

Investeringar förvaltningar 2026–2035 syftar till att visa på de investeringsbehov som identifierats av förvaltningarna som ett underlag för investeringsbudget för kommande 10 år. För år 2026 beräknas investeringarna kräva cirka 1,56 mdkr (varav 1,22 mdkr skattefinansierade), 1,67 mdkr år 2027 (varav 1,28 mdkr skattefinansierade) och 1,55 mdkr (varav 1,29 mdkr skattefinansierade) år 2028. Den totala investeringsplaneringen under 2026–2035 har en total på 9,11 mdkr (varav 7,27 mdkr skattefinansierad).

I intervjuer framgår att de höga investeringarna innebär risk för ökad upplåning och minskad soliditet, vilket på sikt kan påverka kommunens ekonomi. Därför har man valt att prioritera skolor, äldreomsorg och miljösatsningar som anses mest akuta, medan vissa projekt som bussdepån för elbussar har skjutits framåt.

Delårsrapporten januari-augusti visar att årets investeringar har kommit i gång starkt och uppgår hittills, januari till augusti, till 617 miljoner kronor och motsvarar 38 % av årets budget. Trots en bra start visar prognosen att hela budgeten inte kommer att förbrukas, utan att de totala

investeringarna under året väntas uppgå till 1 378 miljoner kronor i stället för den budgeterande summan på 1 622 miljoner.

Investeringsredovisning (mkr)	Utfall jan-aug 2025	Utfall jan-aug 2024	Prognos 2025	Budget 2025	Avvikelse 2025
KS/Kommunstyreseförvaltningen	-7,3	103,1	-63,8	-172,6	108,8
KS/Räddningstjänsten	-1,3	0,0	-4,7	-3,4	-1,3
Arbetsmarknads- och gymnasienämnden	-7,3	-0,9	-8,2	-1,6	-6,6
Barn- och utbildningsnämnden	-5,8	-6,3	-100,1	-100,1	0,0
Kultur- och fritidsnämnden	-8,5	-4,0	-21,2	-18,2	-3,0
Socialnämnden	-1,2	-3,1	-136,1	-136,1	0,0
Miljö- och byggnadsnämnden	0,0	0,0	-0,5	-0,5	0,0
Infrastruktur- och servicenämnden	-585,5	-539,0	-1 043,4	-1 189,4	146,0
Valnämnden	0,0	0,0	-0,3	-0,3	0,0
Summa investeringar	**-616,9**	**-450,2**	**-1 378,3**	**-1 6D22,2**	**243,9**
varav: KS/exploateringsverksamheten					
Skattefinansierat	-7,1	111,7	-38,1	-121,8	83,7
Vatten och avlopp	0,0	0,0	-11,9	-35,0	23,1

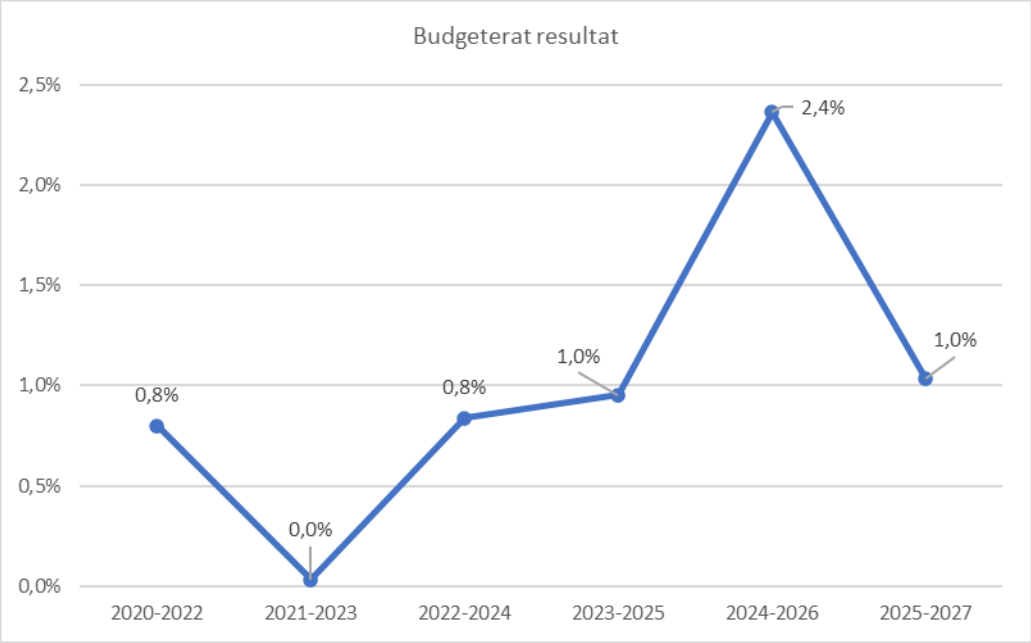
Källa: Delårsrapport per augusti - investeringsredovisning

Kostnader för drift- och underhåll, avskrivningar och räntor.

Ur plan och budget 2025–2027 framgår det som sagt att kostnaderna för investeringar bärs av verksamheterna, både direkt och indirekt. Det gäller kapitalkostnader (avskrivningar och ränta), samt drift- och underhållskostnader som uppstår när investeringen tas i bruk, exempelvis energi, licenser och skötsel. Även ökade hyror kan bli en följd av dessa kostnader.

Kostnader för rivning och sanering

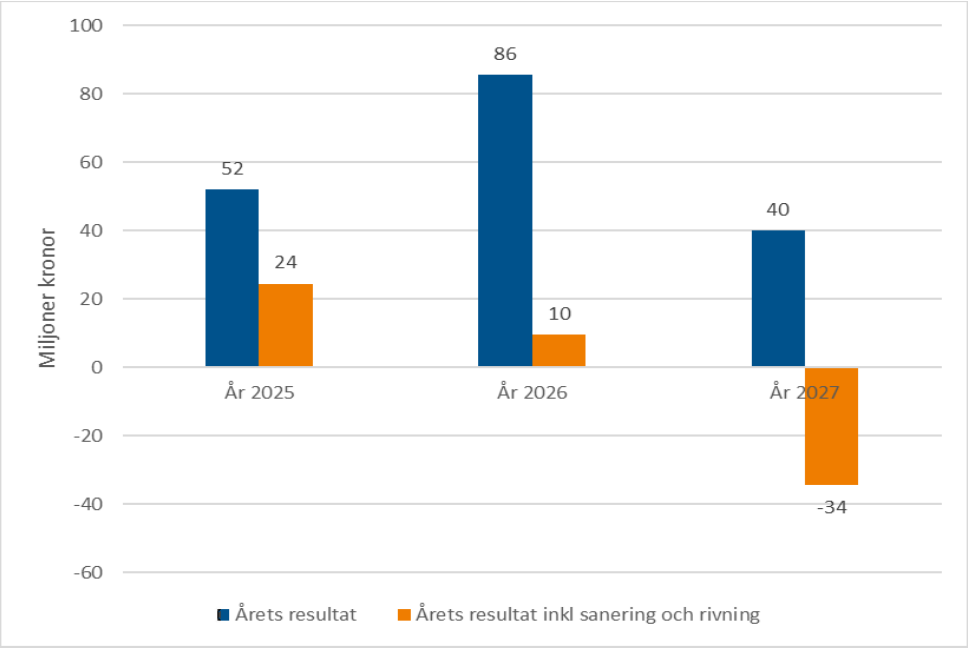
De kommande tre årens rivning och saneringsplanerna på fastigheter har inte tagits med i budgeten, då kostnaderna för dessa anses för svårbedömda. Dessa kostnader *uppskattas* till 110 miljoner kronor 2026 och 21 miljoner kronor 2027.

Budgeterat resultat i procent av skatt och statsbidrag per treårsperiod, utan hänsyn till rivningskostnader (2020–2027).

Försäljningsintäkter

Intäkter från försäljning av exploateringsfastigheter, VA-anslutningsavgifter och investeringsbidrag ingår inte i det budgeterade resultatet, eftersom det är osäkert när dessa intäkter kommer att erhållas och till vilket belopp. De totala intäkterna *uppskattas* dock till cirka 196 miljoner kronor år 2026, 391 miljoner kronor år 2027 och 336 miljoner kronor år 2028.

Årets resultat i miljoner kronor, inklusive en variant där potentiella rivnings- och saneringskostnader tas med.

Driftbudget

I plan och budget 2025–2027 framgår att man använder sig av flera komponenter för att räkna ut nämndernas budgetar. Detta gäller såväl de finansiella målen, befolkningsprognosen, demografisk kompensation samt pensioner och skatter.

Som tidigare nämnts framgår av *investeringsriktlinjer* att varje nämnd ska finansiera ökade driftkostnader inom nämndernas tilldelade skattemedel. I intervjuer anges dock att driftmedel inte alltid tillförs nämnderna vid investeringar, utan en del av investeringarna sker inom befintlig budget.

8.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att planen **i allt väsentlig finansiering** av investeringarna och att prognoserna i övrigt **I allt väsentligt** tar hänsyn till kostnader såsom drift- och underhåll, avskrivningar och räntor.

Vår bedömning baseras på finansrapporten, som beskriver kommunkoncernens nuvarande lånenivå. Denna inkluderar dock inte finansieringsprognos för kommande investeringar. Vår uppfattning är dock att prognostiserad lånenivå är analyserad och påverkar investeringstakten i hela koncernen.

Bedömningen baseras även på att drift- och underhållskostnader enligt riktlinjerna finansieras av varje nämnd. Vi noterar att det av intervjuer framgår att det händer att budget tillförs för ökade driftkostnader till nämnderna vid investeringar. Vår uppfattning är att investeringsärenden tar hänsyn till ökade kostnader för drift- och underhåll, avskrivningar och räntor.

Vår bedömning är att kommunen **endast delvis** tagit hänsyn till hela kommunkoncernen i planer och prognoser.

Vår bedömning baseras på att såväl investeringsbudget 2025–2027 som finansrapport inkluderar hela kommunkoncernen. Den långsiktiga investeringsplanen inkluderar inte bolagens långsiktiga investeringar, och kommunkoncernens totala investeringsbehov har därmed inte beskrivits.

9 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har en långsiktig plan för investeringar med tillhörande plan för finansiering.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen i allt väsentligt har en långsiktig plan för investeringar med tillhörande plan för finansiering.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa följsamsamhet av investeringsriktlinjerna för tillkommande kapital- och driftkostnader i verksamheterna.
- Överväga att säkerställa finansiell prognos av kommande investeringar på koncernnivå.

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Certifierad yrkesrevisor *Certifierad yrkesrevisor*

LULEÅ KOMMUN
Kommunrevisionen

SLUTDOKUMENT
2026-03-18

För kännedom:
Övriga nämnder
Kommunfullmäktige
Partiernas gruppledare

Kommunstyrelsen

Granskning av långsiktig finansiell planering avseende investeringar

Azets Revision & Rådgivning AB har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens långsiktig plan för investeringar.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har en långsiktig plan för investeringar med tillhörande plan för finansiering.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen i allt väsentligt har en långsiktig plan för investeringar med tillhörande plan för finansiering.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen visat att investeringsriktlinjer, budget, långsiktig investeringsplan och finansrapport tillsammans bidrar till kommunens långsiktiga investerings- och finansplanering. Vi noterar att stora investeringar planeras i kommunens bolag. Även om dessa planeras att finansieras via externa affärsintäkter påverkas kommunkoncernens lånenivå. I granskningen har det framkommit att detta tas hänsyn till i genomförande av investeringar. Vi noterar att kommunen är i en expansiv fas, med investeringsnivåer som överstiger nuvarande mål för god ekonomisk hushållning.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa följsamsamhet av investeringsriktlinjerna för tillkommande kapital- och driftkostnader i verksamheterna.

- Överväga att säkerställa finansiell prognos av kommandeinvesteringar på koncernnivå.

Vi, revisorer, överlämnar härmed granskningsrapporten för kännedom och yttrande. Yttrande ska innehållande plan för genomförande av åtgärder och tidsplan för genomförande från kommunstyrelsen senast den 30 september 2026.

2026-03-18

För Luleå kommuns förtroendevalda revisorer

Kjell Nilsson	Lars Lassinantti
Ordförande, revisionen	Vice ordförande, revisonen
Bernt Johansson	Ove Bucht
Anette Sundström	Lars Anehagen
Folke Sundberg	

Revisorerna godkände utlåtandet på revisionssammanträdet 2026-03-18.

§ 109

Granskning av avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning

Ärendenr 2026/609-1.3.2.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta nedanstående yttrande som sitt eget och avge som svar till kommunrevisionen.

Sammanfattning av ärendet

Azets Revision & Rådgivning har fått i uppdrag av Luleå kommuns revisorer att översiktligt granska kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning. Granskningen syftade till att bedöma om kommunstyrelsen har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Revisorernas samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen i allt väsentligt har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Bakgrunden till bedömningen är att kommunstyrelsen antagit styrande dokument som bland annat tydliggör roller och ansvar kopplat till avtalsförvaltning och uppföljning av avtalskrav. Vad gäller risker bedöms kommunstyrelsen ha fullgoda metoder för att identifiera och hantera risker inom området. Till exempel genomförs kontroll avseende både leverantörstrohet och avtalstrohet. Denna kontroll är även angiven i kommunstyrelsens riktlinjer, vilket stärker kontrollen. Stickprovskontrollerna i granskningen visar på en delvis dokumenterad avtalsuppföljning och endast smärre noteringar vad gäller avtalsefterlevnad.

Kommunen har, inom ramen för granskningen, inget köp som riskerar att vara en otillåten direktupphandling. Vidare bedöms informationen och utbildningsverksamheten inom området som ändamålsenliga med funktionella rutiner för informationsspridning samt obligatoriska och relevanta utbildningar.

Slutligen kan konstateras att det endast delvis görs en samlad utvärdering kring avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning. Utöver uppföljning av avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning inom ramen för arbetet med plan för intern

kontroll, samt viss information om kategoriarbetet, ges kommunstyrelsen endast begränsade möjligheter att utvärdera och följa upp området.
Utifrån revisorernas iakttagelser och bedömningar rekommenderas kommunstyrelsen att:

- Tillse att det finns ett kommungemensamt förhållningssätt gällande delegation inom inköp/avrop från ramavtal för kommunens samtliga nämnder.
- Följa upp och utvärdera processen för avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning i kommunen för att säkerställa följsamhet till lagstiftning och vad som anges i kommunfullmäktiges policy för inköp samt riktlinjer för upphandling.

Kommunstyrelseförvaltningens yttrande
Kommunstyrelseförvaltningen ser positivt på resultatet av den genomförda granskningen av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning, och noterar att revisionens samlade bedömning är att kommunstyrelsen i allt väsentligt har en ändamålsenlig styrning och kontroll inom området samt att granskningen inte identifierat några inköp som bedöms utgöra risk för otillåten direktupphandling.

Granskningen bekräftar flera områden där kommunen under senare år bedrivit ett aktivt utvecklingsarbete. Detta gäller bland annat införandet av kategoristyrning, utveckling av riktlinjer för inköp och upphandling, strukturerad avtalsuppföljning, löpande analyser av avtalstrohet samt satsningar på utbildning och informationsspridning till beställare och andra medarbetare.

Kommunstyrelseförvaltningen delar revisionens bedömning att det finns utvecklingsområden. Arbetet med att utveckla kategoristyrningen pågår och kommer successivt att omfatta samtliga inköpskategorier. Inom ramen för detta arbete utvecklas även gemensamma mål, nyckeltal och uppföljningsformer som stärker den strategiska styrningen av inköpsverksamheten

Tillse att det finns ett kommungemensamt förhållningssätt gällande delegation inom inköp/avrop från ramavtal för kommunens samtliga nämnder. I vissa fall betraktas beslut från inköp/avrop från ramavtal som ett delegationsbeslut med tydliga mandat, i andra som ren verkställighet utan formell beslutspunkt.

Kommunstyrelseförvaltningen håller med om att ett gemensamt förhållningssätt skulle underlätta hanteringen och kommer att föra dialog med förvaltningarna om en kommungemensam hantering.

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i att kommunstyrelsen bör få en mer samlad återrapportering av arbetet med avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning. En struktur för återkommande rapportering kommer därför att tas fram, både via kategoristyrningen men även förvaltningsspecifikt.

Sammantaget visar rapporten att kommunen redan har flera centrala komponenter på plats och att ett kontinuerligt utvecklingsarbete bedrivs för att ytterligare stärka den strategiska styrningen, uppföljningen och kvaliteten inom inköpsverksamheten.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta ovanstående yttrande som sitt eget och avge som svar till kommunrevisionen.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärende.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7658
- Slutdokument Granskning av avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning kommunstyrelsen, KLF Hid: 2026.6577
- Granskning av avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning, KLF Hid: 2026.6576

LULEÅ KOMMUN
Kommunrevisionen

SLUTDOKUMENT
2026-06-17

För kännedom:
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige
Partiernas gruppledare

Kommunstyrelsen

Granskning av avtalsefterlevnad och avtalsuppföljning Kommunstyrelsen

Azets Revision & Rådgivning har fått i uppdrag av Luleå kommuns revisorer att översiktligt granska kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Granskningen syftade till att bedöma om kommunstyrelsen har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen i allt väsentligt har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen antagit styrande dokument som bland annat tydliggör roller och ansvar kopplat till avtalsförvaltning och uppföljning av avtalskrav.

Vad gäller risker bedöms kommunstyrelsen ha fullgoda metoder för att identifiera och hantera risker inom området. Till exempel genomförs kontroll avseende både leverantörstrohet och avtalstrohet. Denna kontroll är även angiven i kommunstyrelsens riktlinjer, vilket stärker kontrollen. Stickprovskontrollerna i granskningen visar på en delvis dokumenterad avtalsuppföljning och endast smärre noteringar vad gäller avtalsefterlevnad. Kommunen har, inom ramen för granskningen, inget köp som riskerar att vara en otillåten direktupphandling.

Vidare bedöms informationen och utbildningsverksamheten inom området som ändamålsenliga med funktionella rutiner för informationsspridning samt obligatoriska och relevanta utbildningar. Slutligen kan konstateras att det endast delvis görs en samlad utvärdering kring avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning. Utöver uppföljning av avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning inom ramen för arbetet med plan för intern kontroll, samt viss information om kategoriarbetet, ges kommunstyrelsen endast begränsade möjligheter att utvärdera och följa upp området.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderas kommunstyrelsen att:

- Tillse att det finns ett kommungemensamt förhållningssätt gällande delegation inom upphandling och inköp för kommunens samtliga nämnder.

- Följa upp och utvärdera processen för avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning i kommunen för att säkerställa följsamhet till lagstiftning och vad som anges i kommunfullmäktiges policy för inköp samt riktlinjer för upphandling.

Vi, revisorer, överlämnar härmed granskningsrapporten för kännedom och yttrande. Yttrande ska innehållande plan för genomförande av åtgärder och tidsplan för genomförande från kommunstyrelsen senast 31 oktober 2026

2026-06-17
För Luleå kommuns förtroendevalda revisorer

Kjell Nilsson
Ordförande, revisionen

Revisorerna godkände utlåtandet på revisionssammanträdet 2026-06-17

Bilaga:
Rapport avtalsefterlevnad

Granskning av avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning

Rapport

Luleå kommun

2026-06-17

Antal sidor 17

1 INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Sammanfattning 3

2 Bakgrund 5

3 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning 5

3.1 Avgränsning och ansvarig styrelse/nämnd 6

4 Revisionskriterier 6

5 Metod 6

6 Resultat av granskningen 7

6.1 Ansvarsfördelning 7
6.1.1 Kommunfullmäktiges viljeinriktning och ansvarsfördelning 7
6.1.2 Tydliggörande av inköps- och upphandlingsprocessen 7
6.1.3 Bedömning 9

6.2 Identifiering av risker/brister i processen 10
6.2.1 Systematiskt förekommande kontroller och analyser 10
6.2.2 Planer för intern kontroll 10
6.2.3 Bedömning 11

6.3 Inköp, avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning 12
6.3.1 Registeranalys 12
6.3.2 Avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning 12
6.3.3 Bedömning 14

6.4 Information och utbildning 14
6.4.1 Intern kommunicering kring upphandlingar och avtal 14
6.4.2 Utbildningsinsatser 14
6.4.3 Bedömning 15

6.5 Uppföljning och utvärdering 15
6.5.1 Bedömning 16

7 Samlad bedömning och rekommendationer 17

1 SAMMANFATTNING

Azets Revision & Rådgivning har fått i uppdrag av Luleå kommuns revisorer att översiktligt granska kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Granskningen syftade till att bedöma om kommunstyrelsen har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen i allt väsentligt har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen antagit styrande dokument som bland annat tydliggör roller och ansvar kopplat till avtalsförvaltning och uppföljning av avtalskrav.

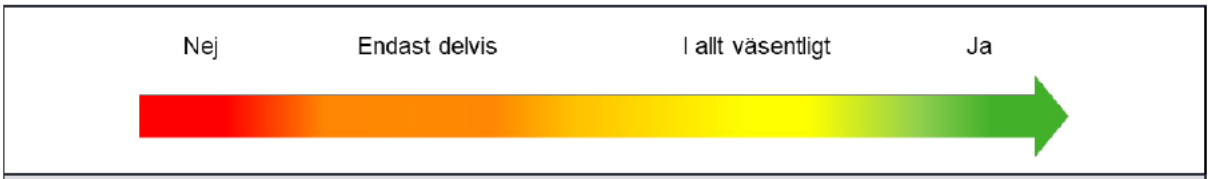
Vad gäller risker bedöms kommunstyrelsen ha fullgoda metoder för att identifiera och hantera risker inom området. Till exempel genomförs kontroll avseende både leverantörstrohet och avtalstrohet. Denna kontroll är även angiven i kommunstyrelsens riktlinjer, vilket stärker kontrollen.

Stickprovskontrollerna i granskningen visar på en delvis dokumenterad avtalsuppföljning och endast smärre noteringar vad gäller avtalsefterlevnad. Kommunen har, inom ramen för granskningen, inget köp som riskerar att vara en otillåten direktupphandling.

Vidare bedöms informationen och utbildningsverksamheten inom området som ändamålsenliga med funktionella rutiner för informationsspridning samt obligatoriska och relevanta utbildningar.

Slutligen kan konstateras att det endast delvis görs en samlad utvärdering kring avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning. Utöver uppföljning av avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning inom ramen för arbetet med plan för intern kontroll, samt viss information om kategoriarbetet, ges kommunstyrelsen endast begränsade möjligheter att utvärdera och följa upp området.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

Revisionsfråga	Bedömning
Har kommunstyrelsen säkerställt att det finns en tydlig och dokumenterad styrning och organisering av avtalsförvaltingen i organisationen?	I allt väsentligt
Har kommunstyrelsen tillsett att det bedrivs ett systematiskt arbete för att identifiera och hantera risker/brister i avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltingen?	I allt väsentligt
Har kommunstyrelsen säkerställt att avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltingen genomförs på ett effektivt, ändamålsenligt och lagenligt sätt?	I allt väsentligt
Har kommunstyrelsen säkerställt att organisationen tar del av tillräcklig information och genomgår utbildning för att säkerställa en god avtalsefterlevnad och en effektiv avtalsförvaltning?	Ja
Utvärderar kommunstyrelsen organisationens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning regelbundet för att säkerställa dess effektivitet?	Endast delvis

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderas kommunstyrelsen att:

- Tillse att det finns ett kommungemensamt förhållningssätt gällande delegation inom upphandling och inköp för kommunens samtliga nämnder, se avsnitt 6.1.3.
- Följa upp och utvärdera processen för avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning i kommunen för att säkerställa följsamhet till lagstiftning och vad som anges i kommunfullmäktiges policy för inköp samt riktlinjer för upphandling, se avsnitt 6.5.1.

2 BAKGRUND

Azets Revision & Rådgivning har fått i uppdrag av Luleå kommuns revisorer att översiktligt granska kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2026.

God avtalsefterlevnad och effektiv avtalsförvaltning är en förutsättning för kommunens ekonomiska styrning och har en direkt påverkan på hur effektivt resurserna används och hur väl kommunens behov tillgodoses. När avtal inte följs, eller när det saknas tillräcklig kontroll över hur avtal efterlevs i praktiken, uppstår risker som onödiga kostnader, bristande kvalitet i leveranser, ineffektivt nyttjande av kommunens resurser samt potentiella lagbrott. Detta kan i förlängningen påverka kommunens förmåga att fullfölja sitt uppdrag både verksamhetsmässigt och ekonomiskt.

Det är därför av stor vikt att kommunen har en ändamålsenlig och tydligt definierad styrning av sin avtalsförvaltning. Detta innebär att tecknade avtal måste vara kända, tillgängliga och aktivt följas upp av ansvariga verksamheter samt att leverantörer kontinuerligt utvärderas för att säkerställa att avtalade villkor efterlevs. Genom att etablera strukturerade rutiner för avtalsuppföljning kan kommunen inte bara minska risken för avvikelser och oplanerade kostnader, utan också stärka sitt strategiska resursutnyttjande, öka transparensen och säkerställa att avtalade tjänster och leveranser håller överenskommen kvalitet.

Mot denna bakgrund har kommunens revisorer, utifrån sin riskanalys, identifierat behovet av att granska och utvärdera kommunstyrelsens arbete med avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning för att säkerställa att styrning, kontroll och uppföljning sker på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGOR OCH AVGRÄNSNING

Granskningen syftade till att bedöma om kommunstyrelsen har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Granskningen har avsett att besvara följande revisionsfrågor:

- Har kommunstyrelsen säkerställt att det finns en tydlig och dokumenterad styrning och organisering av avtalsförvaltingen i organisationen?
- Har kommunstyrelsen tillsett att det bedrivs ett systematiskt arbete för att identifiera och hantera risker/brister i avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltingen?
- Har kommunstyrelsen säkerställt att avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltingen genomförs på ett effektivt, ändamålsenligt och lagenligt sätt?
- Har kommunstyrelsen säkerställt att organisationen tar del av tillräcklig information och genomgår utbildning för att säkerställa en god avtalsefterlevnad och en effektiv avtalsförvaltning?

- Utvärderar kommunstyrelsen organisationens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning regelbundet för att säkerställa dess effektivitet?

3.1 AVGRÄNSNING OCH ANSVARIG STYRELSE/NÄMND

Granskningen har avsett kommunstyrelsen och av stickproven berörda nämnder.

4 REVISIONSKRITERIER

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- 5 kap. 1 § och 6 kap.1, 6,13,37,38, 44, §§ kommunallagen (2017:725), KL
- Lag om offentlig upphandling (2016:1145), LOU
- Reglemente för kommunstyrelsen
- Policy för inköp

5 METOD

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av bland annat riktlinjer för inköp och upphandling, kommunstyrelsens och nämndernas respektive delegationsordningar, planer för intern kontroll och protokoll.
- Intervjuer har genomförts med kommunstyrelsens ordförande, kommunstyrelsens andre vice ordförande, inköpschef samt inköpsanalytiker.
- Registeranalys av samtliga genomförda inköp under en tolvmånadersperiod i syfte att kartlägga eventuell förekomst av inköp som riskerar att vara otillåtna direktupphandlingar samt leverantörstrohet.
- Stickprovsvisa kontroller av genomförda köp/avrop från tecknade ramavtal samt uppföljningen av dessa avtal. Syftet var att kontrollera avtalstrohet samt avtalsuppföljning.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Samtliga intervjuade har beretts möjlighet till att faktakontrollera rapporten.

6 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

6.1 ANSVARSFÖRDELNING

6.1.1 Kommunfullmäktiges viljeinriktning och ansvarsfördelning

Kommunövergripande policy

Kommunfullmäktige har beslutat om en policy för inköp[1] som omfattar hela kommunkoncernen. Enligt policyn har kommunstyrelsen ett särskilt åtagande att hantera övergripande strategiska frågor kring inköpsverksamheten. Respektive nämnd och bolag är ansvariga för att genomföra inköp och upphandlingar enligt gällande regelverk. Det uppges att kommunstyrelsen har ett övergripande samordningsansvar.

I reglementet[2] anges det att kommunstyrelsen är ansvarig för att leda och samordna inköp och upphandling av varor, tjänster och entreprenader ur ett kommungemensamt perspektiv.

Det anges i policy för inköp att kommunkoncernens inköp ska utgå från kategoristyrning[3] där kommunstyrelsen ska besluta om mål för respektive inköpskategori. Det uppges vid intervju att det, vid tiden för denna granskning, inte finns mål för samtliga kategorier. Arbetet med att formulera mål och tillhörande aktiviteter till övriga kategorier beskrivs vara pågående.

6.1.2 Tydliggörande av inköps- och upphandlingsprocessen

Kommunstyrelsen har fattat beslut om att fastställa riktlinjer för inköp och upphandling[4] som är gällande för kommunens samtliga inköp av varor, tjänster och entreprenader.

Vad gäller bestämmelser kring delegation avseende avrop från ramavtal och direktupphandlingar noterar vi att det skiljer sig åt mellan nämnderna:

- Avrop från ramavtal ingår inte i arbetsmarknads- och gymnasienämndens[5] eller barn- och utbildningsnämndens[6] delegationsordning. Däremot framgår vilka funktioner som har delegation på att besluta om direktupphandlingar till ett värde mellan 100 tkr och 700 tkr.
- Infrastruktur- och servicenämnden har genom sin delegationsordning[7] beslutat att infrastruktur- och servicedirektören har beslutanderätt på direktupphandlingar samt avrop från inköpscentral. Det framgår även att direktupphandlingar understigande 100 tkr betraktas som verkställighet.

[1] Policy för inköp. Kommunfullmäktige 2024-04-22, § 72.
[2] Luleå kommuns nämndreglementen. Kommunfullmäktige 2025-12-15, § 233.
[3] Arbetssätt där organisationens inköp analyseras utifrån olika kategorier, till exempel livsmedel och transport.
[4] Riktlinjer för inköp och upphandling. Kommunstyrelsen 2025-12-01, § 301.
[5] Delegationsordning. Arbetsmarknads- och gymnasienämnden 2025-09-16, § 80.
[6] Delegationsordning. Barn- och utbildningsnämnden 2025-09-17, § 88.
[7] Delegationsordning. Infrastruktur- och servicenämnden 2024-10-31, § 120.

- Kommunstyrelsens delegationsordning[8] gör gällande att arbetsutskottet, samhällsbyggnadsutskottet, kommunstyrelsens ordförande, kommundirektören och inköpschef har rätt att fatta beslut om avrop från inköpscentralen. Biträdande kommundirektör, samhällsbyggnadsdirektör, räddningsdirektören, sektorchef och kontorschefer inom kommunstyrelseförvaltningen har rätt att fatta beslut om avrop från inköpscentral i de fall avtalsvärdet inte överstiger direktupphandlingsvärdet. Det framgår även att direktupphandlingar understigande 100 tkr betraktas som verkställighet.
- Av kultur- och fritidsnämndens delegationsordning[9] framgår att inköp/upphandling av varor och tjänster/tecknande av avtal under 100 tkr betraktas som verkställighet.
- Miljö- och byggnadsnämndens delegationsordning[10] gör gällande att avdelningschef har delegation på beslut om att köpa eller beställa vara/tjänst enligt inköpspolicyn och inom ramen för budget.
- Enligt socialnämndens delegationsordning[11] beslutas direktupphandlingar understigande 100 tkr av ansvarig chef. Sådana beslut behöver inte dokumenteras.

Kommunstyrelsens riktlinjer för inköp och upphandling gör gällande att utsedda behöriga beställare i kommunen får göra direktupphandlingar till ett värde upp till 100 tkr, göra beställningar från befintliga avtal samt ansvara för fakturahantering.

Kommunstyrelsens inköps- och upphandlingsfunktion

Vid intervju uppges att inköps- och upphandlingskontoret ska bestå av inköpschef, en upphandlingsjurist, en inköpsanalytiker, två inköpare, en inköpare med fokus på e-handel samt 15 upphandlare/avtalsansvariga. Vid tiden för denna granskning var fyra av tjänsterna som upphandlare/avtalsansvariga vakanta. Det uppges vid intervju att det har funnits utmaningar med att rekrytera eftersträvansvärd kompetens.

Enligt riktlinjerna för inköp och upphandling äger inköps- och upphandlingskontoret kategoristyrningsprocessen och ska driva utveckling av kommunens kategoriarbete. Målsättningar, strategier och aktiviteter för respektive kategori ska dokumenteras i kategoriplaner. Vi har tagit del av planer för de två kategorier som var färdigställda vid tiden för denna granskning: IT[12] samt bygg och anläggning[13].

Inköps- och upphandlingskontoret ska, enligt riktlinjerna, genomföra samtliga upphandlingar över direktupphandlingsgränsen och är ansvarig för uppföljningen av de efterföljande avtalen. I detta ansvar ingår att kontrollera att leverantören uppfyller ställda krav som inte kan kontrolleras i samband med leveranser, till exempel sociala krav. Inköps- och upphandlingskontoret ska även omhänderta avtalsförlängningar och prisjusteringar samt säkerställa att leverantören betalar sina skatter och avgifter.

[8] Kommunstyrelsens delegationsordning. Kommunstyrelsen 2025-05-05, § 121.
[9] Delegationsordning. Kultur- och fritidsnämnden 2024-10-25, § 126.
[10] Delegationsordning för miljö- och byggnadsnämnden. Miljö- och byggnadsnämnden 2025-11-19, § 156.
[11] Socialnämndens delegationsordning. Socialnämnden 2026-04-27, § 100.
[12] Kategoriplan för kategori IT. 2024-06-05.
[13] Kategoriplan för kategori bygg och anläggning. Augusti år 2025.

Vi har tagit del av ett bildspel[14] som anger processen för strukturerad avtalsuppföljning. Bildspelet gör bland annat gällande att upphandlare och inköpschef ska genomföra en risk- och väsentlighetsanalys utifrån upphandlingsplanen för att bedöma vilka avtal inom en kategori som bör prioriteras för uppföljning. Det framgår även förslag på ett flertal uppföljningsaktiviteter, däribland stickprovskontroller av fakturor samt uppföljningsmöten med fokus på ska-krav i upphandlingen.

Vi har tagit del av en mall för strukturerad avtalsuppföljning[15] som bland annat berör kontrakts- och avtalsvillkor, analys av beställningar från avtalet samt avvikelser och förbättringsåtgärder. Det uppges vid intervju att denna dokumentation ska sparas på en digital lagringsyta som inköps- och upphandlingskontoret har tillgång till.

Verksamheternas ansvar för inköp och avtalsförvaltning

Enligt riktlinjerna för inköp och upphandling åligger det verksamheterna att följa upp avtal. Verksamheterna ska bland annat kontrollera att leverantörerna levererar det som är beställt i enlighet med avtal samt kontrollera att fakturor är korrekta och stämmer överens med avtal. I vissa fall ska verksamheterna även genomföra avstämnings- och uppföljningsmöten med leverantörer. Det uppges vid intervju att verksamheterna är ansvariga för att dokumentera och spara underlag från sådana möten. Det framgår vidare av riktlinjerna att inköps- och upphandlingskontoret ska stödja verksamheterna i dialogen med leverantören och i förhandlingar kring viten eller andra sanktioner.

Det uppges vid intervju att det fattas beslut om vilken uppföljning som ska genomföras av verksamheten i varje enskild upphandling innan annonseringen. Det finns inte någon skriftlig rutin som beskriver denna process. Vid intervju framförs att avtal som ska nyttjas av en verksamhet vanligen följs upp av den verksamheten. Om ett flertal verksamheter ska nyttja avtalet följs avtalet vanligen upp av inköps- och upphandlingskontoret.

6.1.3 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **i allt väsentligt** har säkerställt att det finns en tydlig och dokumenterad styrning och organisering av avtalsförvaltingen i organisationen.

Vår bedömning baseras på att kommunstyrelsen har antagit styrande dokument som anger på vilket sätt viljeinriktningen i kommunfullmäktiges policy för inköp ska fullgöras. Vi bedömer att kommunstyrelsens riktlinjer för inköp och upphandling i allt väsentligt tydliggör roller och ansvar kopplat till avtalsförvaltning och uppföljning av krav som ställs i avtal.

Däremot bedömer vi att det bör finnas ett kommungemensamt förhållningssätt gällande delegation inom upphandling och inköp för att främja kommunstyrelsens uppsiktsplikt och den interna kontrollen. Vi noterar till exempel att beslut kring inköp/avrop från ramavtal beskrivs på olika sätt mellan nämnderna. I vissa fall betraktas de som delegationsbeslut med

[14] Luleå kommuns inköpsprocess. Datering saknas.
[15] Strukturerad avtalsuppföljning. Datering saknas.

tydliga mandat, i andra som ren verkställighet utan formell beslutspunkt. Det är även av vikt att det som anges i delegationsordningarna överensstämmer med kommunstyrelsens riktlinjer för inköp och upphandling.

6.2 IDENTIFIERING AV RISKER/BRISTER I PROCESSEN

6.2.1 Systematiskt förekommande kontroller och analyser

Enligt riktlinjerna för inköp och upphandling ska inköps- och upphandlingskontoret stödja verksamheternas avtalsförvaltning genom att utarbeta halvårsvisa rapporter. Vid intervju beskrivs det att rapporterna främst handlar om avtalstrohet och genomförda inköp över 100 tkr under det senaste tolv månaderna. Resultatet av rapporterna rapporteras enbart till de berörda verksamheterna. Om resultatet tyder på att det finns ett återkommande behov av någon särskild vara/tjänst kan inköps- och upphandlingskontoret råda verksamheterna att beställa en upphandling.

Vi har tagit del av exempel på en uppföljningsrapport[16] från juni år 2025 som avser en av kommunens förvaltningar. Resultatet av analyserna presenteras på verksamhetsnivå. Analyserna berör bland annat andel inköp som sker från, respektive utanför, avtal. I rapporten anges även samtliga inköp över 100 tkr i de olika verksamheterna som skett från leverantörer som inte har avtal med kommunen.

6.2.2 Planer för intern kontroll

Kommunstyrelsen har beslutat att godkänna kommunstyrelseförvaltningens plan för intern kontroll för år 2025[17]. Planen innehåller inte några risker och kontrollmoment med direkt bäring på inköp och upphandling. I riskanalysen som föregått plan för intern kontroll finns ett flertal risker med bäring på området:

1) Risk för bluffakturor.
2) Risk för målvakter i bolag som kommunen handlar av.
3) Risk för höga kostnader för leasing.
4) Risk vid köp av externa tjänster.

I analysen av riskerna bedömdes samtliga ha ett riskvärde under tio, där skalans högsta värde är 16.

I kommunstyrelseförvaltningens plan för intern kontroll år 2026[18] finns en risk avseende att leda och samordna inköp och upphandling inkluderad. Risken ska hanteras genom två kontrollmoment, varav det ena är att kontrollera och säkerställa avtalstrohet. Inköpschef uppges vara ansvarig för kontrollmomentet och uppföljning ska genomföras av kommunstyrelsen i samband med del- och helårsuppföljning.

[16] Uppföljningsrapport - Barn- och utbildningsnämnden, arbetsmarknad- och gymnasienämnd. Datering saknas.
[17] KS - Kommunstyrelseförvaltningen internkontrollplan 2025. Kommunstyrelsen 2024-12-02, § 322.
[18] KS - Kommunstyrelseförvaltningens internkontrollplan 2026. Kommunstyrelsen 2025-12-01, § 311.

Kommunstyrelsen har beslutat att godkänna räddningstjänstens plan för intern kontroll för år 2025[19], vilken innehåller en kontroll av inköp och leveranser. Kontrollen syftar till att upptäcka eventuella brister och ska genomföras med fokus på volym och kvalitet. Utifrån genomförda kontroller bedömde räddningstjänsten att kontrollen av inköp och leveranser var god.[20]

Vi noterar att infrastruktur- och servicenämnden inkluderat en risk kring hantering av leverantörsfakturor och en risk kring följsamhet till rutiner för direktupphandling i sin plan för intern kontroll år 2025[21]. Nämnden har även inkluderat samma två risker med tillhörande kontrollmoment i sin plan för intern kontroll år 2026. I planen för år 2026 finns det även en risk kring fakturor som ska kontrolleras genom fördjupad uppföljning av inköp och hantering i verksamheten. Uppföljningen ska genomföras genom till exempel verksamhetsbesök och dokumentgenomgång.

6.2.3 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **i allt väsentligt** tillsett att det bedrivs ett systematiskt arbete för att identifiera och hantera risker/brister i avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen.

Vår bedömning baseras på att det genomförs kontinuerliga kontroller på verksamhetsnivå i syfte att kartlägga inköp som sker utanför avtal för att identifiera återkommande behov av varor/tjänster. Vi bedömer att kontrollerna främjar möjligheten att identifiera risker och brister kopplat till både leverantörstrohet samt avtalstrohet. Denna kontroll är även angiven i kommunstyrelsens riktlinjer för inköp och upphandling. Däremot tydliggörs inte arbetet med kontrollerna ytterligare i skriftliga rutiner. Avsaknaden av skriftliga rutiner riskerar att göra kontrollernas kvalitet personberoende.

Vår bedömning baseras även på att kommunstyrelsen har inkluderat ett flertal risker med bäring på inköp och upphandling i sin riskanalys inför beslut om plan för intern kontroll för år 2025. I planen för år 2026 har kommunstyrelsen inkluderat en risk kopplat till att leda och samordna inköp och upphandling. Risken ska hanteras genom två kontrollmoment, varav det ena är att kontrollera och säkerställa avtalstrohet. Med anledning av att resultatet av kontrollen ska rapporteras till kommunstyrelsen i samband med delårsrapporten för år 2026 har vi inte kunnat ta del av detta. Däremot bedömer vi att inkluderingen av denna risk främjar möjligheten att identifiera risker och brister i avtalsefterlevnad, vilket skapar möjligheter att vidta åtgärder som syftar till förbättrad avtalsefterlevnad.

[19] Räddningstjänstens internkontrollplan 2025. Kommunstyrelsen 2025-01-13, § 7.
[20] Årsuppföljning 2025 intern kontroll KS-Räddningstjänst. Kommunstyrelsen 2026-03-09, § 47.
[21] Internkontrollplan, infrastruktur- och servicenämnden 2025. Infrastruktur- och servicenämnden 2024-11-28, § 142.

6.3 INKÖP, AVTALSEFTERLEVNAD OCH AVTALSFÖRVALTNING

6.3.1 Registeranalys

Vi har tagit del av kommunens leverantörsreskontra för perioden första april år 2025 till och med sista mars år 2026. Utifrån leverantörsreskontran har vi sammanställt det totala beloppet respektive leverantör har fakturerat kommunen under den utvalda perioden.

Av vår sammanställning framgår att 326 leverantörer har fakturerat kommunen 875 tkr[22] eller mer under den utvalda perioden. Vi har sedan exkluderat sådana leverantörer och varor/tjänster som uppenbart inte omfattas av lagstiftningen. Till exempel köp hos annan kommun och hyreskostnader. Kvarvarande leverantörer i sammanställningen har sedan jämförts mot erhållen avtalskatalog. Leverantörer som återfinns i erhållen avtalskatalog har exkluderats.

Efter exkludering av undantag och leverantörer med avtal kvarstod inköp från 58 leverantörer. Vi har bett kommunen att återkomma med förklaringar avseende inköpen från de kvarvarande leverantörerna. Till exempel om det finns ett gällande ramavtal med leverantören men som inte har registrerats i avtalskatalogen.

Utifrån förklaringar och erhållna underlag från kommunen har vi kunnat godkänna inköp från samtliga 58 av de kvarvarande leverantörerna. Därefter kvarstår inte några inköp som vi bedömer riskerar att utgöra otillåtna direktupphandlingar.

6.3.2 Avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning

Inom ramen för denna granskning av vi genomfört en stickprovskontroll av tre ramavtal. Vi har kontrollerat om det har genomförts kontroller/uppföljningarna av de utvalda avtalen i syfte att säkerställa följsamhet till angivna krav. Vi har begärt underlag som påvisar att sådana kontroller/uppföljningar har genomförts.

Urvalet baseras på en övergripande riskbedömning, det vill säga kategorier med förhöjd risk inom något av hållbarhetsområdena ekonomi, klimat/miljö eller sociala förhållanden. Andra urvalskriterier innefattar ekonomiska risker kopplade till stora inköpsvolymer, välfärdsbrott såsom arbetslivskriminalitet.

Inom ramen för stickprovskontrollen av de tre utvalda avtalen har vi begärt ut de tio första fakturorna från och med första april år 2025. I kontrollen har vi kontrollerat om inköpet omfattas av avtalet och om priset är korrekt utifrån gällande avtal. I respektive faktura har vi kontrollerat den första fakturaraden.

[22] Inklusive moms.

Avtal 1

Avtalet avser bemanningstjänster för korttidsbemanning och är tecknat år 2022.

Vi har tagit del av uppföljningsdokumentation som bedöms vara utan anmärkningar. Avtalsansvarig är utsedd, krav anses som kontrollerade och mötesdokumentation har redovisats.

Vi har tagit del av tio fakturor. Vi bedömer att inköpt tjänst i samtliga tio fakturor omfattas av avtalet. Vi bedömer även att priset för inköpt tjänst är korrekt i samtliga fakturor.

Avtal 2

Avtalet avser reparation och service av vattensprinkler och är tecknat år 2024.

Vi har inte tagit del av någon uppföljningsdokumentation utöver avtalsägare och signerat avtal. Dokumentation kring kontroller och möten har inte redovisats.

Vi har tagit del av tio fakturor. Vi bedömer att inköpt tjänst i samtliga tio fakturor omfattas av avtalet. Vi bedömer även att priset för inköpt tjänst är korrekt i samtliga fakturor.

Avtal 3

Avtalet avser livsmedel och innefattar köp och distribution till kommunens olika enheter och är tecknat år 2023.

Vi har tagit del av uppföljningsdokumentation som bedöms vara utan anmärkningar. Avtalsansvarig är utsedd, krav anses som kontrollerade och mötesdokumentation har redovisats.

Vi har tagit del av tio fakturor. Vi bedömer att inköpt vara i sju av de tio fakturorna omfattas av avtalet. Övriga tre inköpta varor har vi inte kunnat identifiera i erhållen priskatalog. Vad gäller priset bedömer vi att det är korrekt angivet i tre fakturor. Tre av de inköpta produkterna har vi inte kunnat identifiera i erhållen priskatalog, vilket innebär att vi inte kan bedöma om priset är korrekt. Priset för varor i tre av fakturorna är angivet i ett annat enhetspris än vad som framgår av prisbilagan, vilket innebär att vi kan bedöma om priset är korrekt. I en av fakturorna är priset för inköpt vara högre än vad som anges i erhållen priskatalog.

6.3.3 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **i allt väsentligt** har säkerställt att avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltingen genomförs på ett effektivt, ändamålsenligt och lagenligt sätt.

Vår bedömning baseras på att vi inte har identifierat något inköp som vi bedömer riskerar att utgöra en otillåten direktupphandling. Vi vill däremot understryka att kontrollen indikerar att det finns brister i registreringen av avtal i kommunens avtalskatalog, vilket riskerar att försvåra möjligheten för kommunen att kontrollera och genomföra egna uppföljningar av avtal.[23]

Utifrån vår stickprovskontroll bedömer vi att det finns vissa brister i avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen. Detta då vi inte erhållit underlag som påvisar att det genomförts några kontroller eller uppföljningar av att krav som anges i ett av de tre avtalen. Utöver den uppenbara risken för bristande följsamhet till lagstiftning riskerar en utebliven avtalsuppföljning försämra kommunens möjlighet till kontroll av avtalsvillkoren.

Vad gäller kontroll av fakturor har vi identifierat vissa avvikelser kopplat till ett av avtalen. Vi bedömer att avvikelserna är få och av mildare karaktär.

6.4 INFORMATION OCH UTBILDNING

6.4.1 Intern kommunicering kring upphandlingar och avtal

Det framförs vid intervju att information om till exempel nya avtal och förändringar av befintliga avtal sprids till berörda funktioner. Exempel på detta är att berörda beställare deltar i upphandlingsprocessen eller på fysiska informationsmöten. Andra forum för spridning av information är en inköpskanal på kommunens intranät samt ”inköpsnytt”, vilket är ett digitalt möte som kommunens samtliga medarbetare kan delta på. Om det handlar om ett avtal som berör många beställare sprids informationen främst genom intranätet och inköpsnytt. Vi har tagit del av en skärmbild från intranätet som visar exempel på spridning av information om ett nytt avtal.

6.4.2 Utbildningsinsatser

Enligt riktlinjerna för inköp och upphandling ska samtliga anställda som hanterar inköp genomgå en intern webbaserad utbildning om inköp och mutlagstiftning. Vi har tagit del av en skärmbild från kommunens intranät som visar den webbaserade kommunövergripande utbildningen om inköp.

Det framgår av riktlinjerna för inköp och upphandling att behöriga beställare måste genomgå en särskild utbildning. Den behöriga beställaren behöver genomgå denna utbildning för att kunna genomföra beställningar i kommunens digitala inköpssystem. Vi har

[23] Kommunen har avtal som inte är registrerade i avtalskatalogen.

tagit del av ett flertal skrämbilder som visar utbildningens innehåll, vilket bland annat är beställning av varor/tjänster samt kommunens riktlinjer för inköp och upphandling. Det framgår även av skrämbilderna att utbildningen avslutas med ett kunskapstest.

Riktlinjerna för inköp och upphandling gör gällande att inköpschef kan även utse direktupphandlare, vilka är behöriga att genomföra direktupphandlingar till ett värde över 100 tkr. Det beskrivs vid intervju att denna utbildning genomförs fysiskt men att det finns planer på att skapa en webbaserad version. Det beskrivs vidare vid intervju att det förs en förteckning över vilka medarbetare som genomgått utbildning för direktupphandlare. Vi har tagit del av denna förteckning.

Vi har tagit del av skärmbilder från kommunens intranät som visar utbildningar för medarbetare som deltar i expertgrupp vid upphandling samt utbildning för medarbetare på kommunstyrelseförvaltningen.

6.4.3 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **har** säkerställt att kommunens tjänstepersoner tar del av tillräcklig information och genomgår utbildning för att säkerställa lagefterlevnad.

Vår bedömning baseras på att det finns ett flertal forum för spridning av information kring till exempel nya avtal samt ändringar av befintliga avtal. Vår bedömning baseras även på att kommunstyrelsen har beslutat att samtliga anställda som hanterar inköp ska genomgå utbildning inom området

Vår bedömning baseras även på att kommunstyrelsen har beslutat om en inköpsorganisation med behöriga beställare och direktupphandlare. Kommunstyrelsen har även beslutat om att behöriga beställare måste genomgå en särskild utbildning. Vi bedömer även att kravet på genomförd utbildning för att kunna beställa i det digitala inköpssystemet stärker följsamheten till lagstiftning, interna riktlinjer och avtal.

6.5 Uppföljning och utvärdering

Det anges i kommunfullmäktiges policy för inköp att området ska följas upp i samband med uppföljning av kategoriplaner i respektive inköpskategori. Vid tiden för genomförandet av denna granskning hade kommunstyrelsens arbetsutskott blivit informerad om pågående arbete med kategorierna *IT* och *Bygg och Anläggning*.[24] Denna information har även meddelats kommunstyrelsen.[25] Vid intervju framförs att det pågår ett arbete för att identifiera ändamålsenliga mätetal för att påvisa effekter i uppföljningarna.

[24] Information om kategoristyrning inom inköp och upphandling. Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-02-09, § 21.
[25] Meddelanden till kommunstyrelsen 2026-03-09. Kommunstyrelsen 2026-03-09, § 43.

Det anges vid intervju att utskottet ska bli informerade om arbetet med kategorin *Livsmedel* under hösten. Övriga kategorier var inte färdigställda vid tiden för denna granskning.

Vid intervju framförs att det, utöver rapportering kopplat till plan för intern kontroll, inte genomförs några systematiskt förekommande och dokumenterade uppföljningar och utvärderingar av avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltingen i kommunen.

6.5.1 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **endast delvis** utvärderar organisationens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning regelbundet för att säkerställa dess effektivitet.

Vår bedömning baseras på att kommunstyrelsen, utöver den uppföljning som görs inom ramen för arbetet med plan för intern kontroll samt information kring kategoriarbetet, inte får någon samlad utvärderingen kring avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Mot bakgrund av att kommunstyrelsen ansvarar för att hantera övergripande strategiska frågor inom inköpsverksamheten bedömer vi att styrelsen, i större utsträckning än i dag, bör följa upp och utvärdera processen för avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning. Detta är nödvändigt för att säkerställa efterlevnad av gällande lagstiftning samt de krav som följer av kommunfullmäktiges inköpspolicy.

En bristfällig utvärdering av processen riskerar att leda att ineffektiva rutiner inte identifieras, vilket i sin tur kan leda till högre kostnader, onödiga inköp eller bristande konkurrensutsättning. Detta kan ge långsiktiga ekonomiska förluster och sämre resursanvändning.

7 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Granskningen syftade till att bedöma om kommunstyrelsen har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen i allt väsentligt har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderas kommunstyrelsen att:

- Tillse att det finns ett kommungemensamt förhållningssätt gällande delegation inom upphandling och inköp för kommunens samtliga nämnder, se avsnitt 6.1.3.
- Följa upp och utvärdera processen för avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning i kommunen för att säkerställa följsamhet till lagstiftning och vad som anges i kommunfullmäktiges policy för inköp samt riktlinjer för upphandling, se avsnitt 6.5.1.

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Certifierad kommunal revisor *Verksamhetsrevisor/kvalitetssäkrare*

Verksamhetsrevisor

§ 111

Obligatorisk internkontroll 2027

Ärendenr 2026/989-1.3.2.2

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta obligatorisk riskbedömning och kontroll utifrån riskområdet ekonomihantering.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll och att en övergripande organisation för detta upprättas. Av riktlinjer för internkontroll (KLF 2023/1112) framgår att kommunstyrelsen vid behov kan besluta om obligatoriska kommunövergripande riskbedömningar.

En riskanalys, där politik och tjänstepersoner samverkar, genomförs årligen för att identifiera de risker som ska följas upp. Kommunstyrelsens riskbedömning omfattar helheten. Samtliga bedömda risker framgår i beslutsunderlag (se bilaga).

Obligatorisk riskbedömning och kontroll för 2027 föreslås vara riskområdet ekonomihantering.

Luleå kommunkoncern hanterar stora mängder medel och ansvarar för en bred palett av samhällsviktiga tjänster. För att säkerställa att de ekonomiska processerna är effektiva, korrekta och transparenta är det av största vikt att genomföra regelbundna kontroller. Dessa kontroller hjälper till att identifiera och minimera risken för fel, oegentligheter eller otillbörlig användning av kommunens resurser.

De senaste åren har obligatoriska områden berört välfärdsbrottslighet och korruption. Inom ramen för årets riskområde kan dessa fortsatt prioriteras och säkerställas. Genom att ha robusta system och processer för ekonomisk hantering kan kommunen minska risken för välfärdsbrottslighet, förebygga korruption och säkerställa att medborgarnas skattepengar används på ett ansvarsfullt sätt.

Riskområdet som tas fram i den kommungemensamma riskanalysen risk bedöms i varje nämnd/bolagsstyrelse och hanteras i den egen interna kontroll-

planen. Nämnd/bolagsstyrelse ska inom det obligatoriska riskområdet besluta om minst ett kontrollmoment. Kontrollmomentet/-en antas av nämnderna/bolagsstyrelserna tillsammans med deras egna verksamhetsspecifika kontrollmoment.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta obligatorisk riskbedömning och kontroll utifrån riskområdet ekonomihantering.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har skett inom kommunstyrelseförvaltningen samt att kommunstyrelsen vid workshop 2026-05-04 genomfört riskinventering och bidragit i riskanalysarbetet.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7661
- Förslag till obligatoriskt riskområde 2027 samt bruttolista, KLF Hid: 2026.7662

Förslag till obligatoriskt riskområde - 2027

Ekonomihantering utgör förslag till obligatoriskrisk riskområde.

Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde
Kommunkoncernens ekonomiska processer omfattar ett stort flöde av transaktioner, inklusive leverantörsbetalningar, intern fördelning av kostnader och löpande bokföring. Processerna är beroende av att fastställda regler för attest, behörigheter och arbetsfördelning efterlevs. Det finns en risk att dessa regelverk inte tillämpas fullt ut i verksamheten, exempelvis till följd av bristande kunskap, otydliga rutiner eller otillräcklig uppföljning. Vidare kan brister i systemstöd eller behörighetsstyrning medföra att samma person ges möjlighet att genomföra flera steg i processen. Detta innebär en risk för att utbetalningar sker utan korrekt attest, att felaktig kontering uppstår eller att oegentligheter inte upptäcks i tid. Konsekvenserna kan bli ekonomiska förluster, felaktig redovisning samt minskat förtroende för kommunens interna styrning och kontroll. Mot bakgrund av transaktionernas omfattning, de potentiella konsekvenserna samt tidigare iakttagelser (t.ex. mindre avvikelser i stickprov eller revisionens synpunkter) bedöms området ha en förhöjd risk och bör därför prioriteras inom internkontrollen.	3. Möjlig	4. Allvarlig	12

Orsaker

- Hög personalomsättning eller nya chefer
- Bristande utbildning i ekonomirutiner
- Otydlig delegations- eller attestordning
- Brister i behörighetsstyrning i system
- Otillräcklig löpande uppföljning

Konsekvenser

- Felaktiga eller obehöriga utbetalningar
- Bristande tillförlitlighet i redovisningen
- Ökad risk för oegentligheter
- Förtroendeskada för kommunen

Motiv till prioritering

- Stora ekonomiska volymer
- Många inblandade aktörer
- Historiska avvikelser eller revisionsiakttagelser
- Centralt för god ekonomisk hushållning

Exempel på perspektiv/delområden och kontroller

- Utbetalningar, följsamhet till attestreglemente
- Kostnader, dokumenterad granskning av leverantörsfakturor
- Välfärdsbrott, kontroll av ansökan och tilldelning eller utbetalning/bidrag

Riskområde	Riskbeskrivning	Kommentar
Riskkategori: Hantera ekonomi		
Fakturor	Det är viktigt att rutinerna för att hantera fakturor är tydliga, säkra och tillämpade. Det får inte finnas utrymme för personalens egna tolkningar av hur kontrollen ska utföras. Kommunen har regelverk och rutiner för sin hantering. Dessa finns exempelvis i attestreglemente med tillämpningsanvisningar samt ekonomihandbok. Att kontrollera tjänsteköp upplevs ofta som mera komplicerat. Beställning och leverans kan vara svåra att definiera liksom levererad kvalitet mot avtalsvillkoren. Svårigheterna kring detta behöver därför särskilt uppmärksammas i rutiner och i utbildning.	Kundfakturahantering Det finns en risk att externa intäkter inte inhämtas. Det är på flera olika sätt det kan hanteras, exempelvis fakturaunderlag, kassaredovisning och rekvirering.
		Manuella kundfakturor Det finns risk för att fakturering inte sker i rätt tid eller inte alls och att debiterade avgifter inte följer beslutade taxor (inklusive eller exklusive moms) eller avtal. Detta kan leda till ökad administration när rättelser måste ställas ut och förtroende för kommunen kan skadas. Det kan också innebära förlorade intäkter.
Redovisning	Redovisning i kommuner och regioner styrs av kommunallagen och lagen om kommunal bokföring och redovisning. Redovisningen knyter an till riktlinjer för internkontrolls tre mål, ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, tillförlitlig ekonomisk rapportering och information om verksamheten samt efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer med mera.	Förskottsbetalningar Risk att betalning sker av en vara eller tjänst som inte är levererad. Förskottsbetalningar ska inte tillämpas utan hanteras med periodiseringar, reserveringar etc. Konsekvensen kan bli än högre om förskottsbetalning gjorts till ett företag som t.ex. går i konkurs eller inte levererar den vara/tjänst som avsågs.
		Anläggningsredovisning Det finns risk för att anläggningsredovisningen inte följer gällande lagstiftning, exempelvis att avgöra vad som är en investering respektive det som ska redovisas som driftkostnader. Arbete pågår med aktiviteter för att höja följsamheten till kommunens ekonomihandbok som även förtydligas. Bland annat ses kommunens investeringsriktlinje över löpande och uppdateras vid förändringar enligt gällande regler och rekommendationer.
		Baskontoplan Kommun-Bas är baskontoplanen för kommuner. År 1995 gav Svenska Kommunförbundet ut en normalkontoplan för kommuner, ”Kommun-Bas 95”. Sedan dess har denna kontoplan uppdaterats och omarbetas i flera omgångar. Uppdateringen inför kommande år släpps i juni för att ge möjlighet att ta hänsyn till ändringarna i budgetarbetet och inför det kommande redovisningsåret. Risk föreligger att kostnader inte redovisas enligt gällande baskontoplan om information om ändringar inte når ut till berörda i kommunens alla verksamheter.
		Representation Risk föreligger att kostnader för att representation, kurser, och resor inte följer gällande riktlinjer, exempelvis har korrekt dokumentation avseende syfte och deltagande.
		Attest Målsättningen med reglerna för kontroll av ekonomiska transaktioner är att undvika oavsiktliga eller avsiktliga fel och därigenom säkerställa att redovisningen av transaktioner är korrekt. Risker föreligger i attest inte görs på rätt sätt och i rätt tid.

		Försäljning anläggningar Det finns risk för att redovisningen av försäljningar av kommunens anläggningar inte redovisas korrekt. Revidering av rutin är påbörjad och kommer att beslutas under 2026.
		Bokföringslag Det finns risk för att redovisningen och underlagen till denna brister. Främst avser detta bokföringsorder. Rättelser kan inte härledas.
		Manuella utbetalningar Det finns risk för att manuella utbetalningar inte attesteras av behörig person eller att underlagen brister. Det kan även förekomma att utbetalningarna är felaktiga.
		Kontering Kommunen har en decentraliserad bokföring och kontering, vilket kan öka sannolikheten för och leda till felaktiga beslutsunderlag.
		Personalkostnader Personalkostnader är kommunens absolut största kostnadspost. Felaktigheter inom detta område kan ha såväl kännbara ekonomiska som förtroendemässiga effekter. Korrektheten i inrapportering åvilar chef och medarbetare. Egenkontroller sker rutinmässigt utifrån registreringar i lönesystemet mot avtal och regler.
Statsbidrag	Kommunerna tilldelas möjlighet att söka många olika typer av statsbidrag, vilka delas i generella och riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen ställer ofta krav på direkta åtgärder, kommunal medfinansiering eller att kommunen inte får genomföra effektiviseringar (som medför minskade kostnader) inom området som statsbidraget avser, exempelvis statsbidraget för Stärkt kunskapsutveckling. För allt fler kommuner har vissa av de riktade statsbidragen nu kommit att bli av sådan storlek att de används som en direkt delfinansiering av den kommunala verksamheten. Det ekonomiska beroendet av riktade statsbidrag medför en risk då kommunen kan missa att söka ett statsbidrag eller av okunskap vidta åtgärder som medför att rätten till statsbidraget försvinner. Risken föreligger även att statsbidraget förändras, minskar eller helt upphör vilket skulle kunna medföra stora ekonomiska konsekvenser för kommunen. Vidare finns för vissa av bidragen risk att kommunen efter redovisning blir återbetalningsskyldiga om detta inte görs i enlighet med kraven. Det finns av dessa anledningar skäl att granska att den interna kontrollen avseende att bevaka, söka, beräkna och återrapportera statsbidrag är väl fungerande.	Riktade statsbidrag Vid kommunstyrelseförvaltningen pågår ständigt ett arbete med att se över lämpligt sätt för att tydliggöra hanteringen av riktade statsbidrag utifrån gällande regler och rekommendationer för en enhetlig och korrekt redovisning i hela kommunen.
		De minimis Ett stöd av mindre betydelse är ett stöd till lågt värde som under vissa förutsättningar inte är ett statsstöd. Förutsätter en samlad bild.

Riskbedömningar

Följande riskbedömningar har gjorts, men föreslås inte vara obligatoriskt utan uppmärksammas av nämnd/bolagsstyrelse eller hanteras på annat sätt.

Riskområde	Riskbeskrivning
IT- och informationssäkerhet	Dataskyddsförordning (GDPR) Personuppgiftbiträdesavtal (PUB-avtal) skall skrivas mellan Luleå kommuns verksamheter, bolag och leverantörer. PUB-avtal skrivs för varje system som behandlar personuppgifter. Enligt GDPR har enskilda rätt till information när deras personuppgifter behandlas (finns få undantag). Detta anses vara en av de mest grundläggande rättigheterna utifrån GDPR. Rätten till information finns för att den vi behandlar personuppgifter om (medborgare, politiker, anställda m.m.) ska förstå vad vi gör och varför och om denne kan påverka behandlingen. Det handlar i grund och botten att vi ska vara transparenta med vad vi gör för att öka förståelsen och tilliten till Luleå kommun.
	DPIA (Data protection impact assesment) De personuppgifter som kommunen behandlar ska vara nödvändiga och proportionerliga i förhållande till ändamål. Vid fel ökar risken för att den registrerades fri- och rättigheter inte kan garanteras.
	Yttre påverkan på system Kommunen hanterar stora mängder information, som inte sällan är av känslig eller sekretessklassad karaktär. Det innebär att den måste hanteras på ett säkert sätt och skyddas från obehöriga att ta del av. Stora delar av den kommunala servicen är även beroende av tillgång till denna information för att servicen ska fungera. Idag hanteras stora delar av kommunens information digitalt. Vi ser generellt att hotbilden för IT-attacker som riskerar att röja känslig information ökar, både nationellt och internationellt, exempelvis i form av belastningsattacker, phishing-attacker och så kallade ransomware-attacker. Kommunen blir kontinuerligt utsatt för försök till bedrägerier genom vilseledande eller falska mail där mottagaren uppmanas klicka på skadliga länkar alternativt godkänna felaktiga utbetalningar eller vidta andra skadliga handlingar.
Barnkonventionen	Barnkonventionen är lag från och med januari 2020. Luleå kommun har anpassat och fortsätter arbetet att ytterligare utveckla verksamheten utifrån det och barnrättsperspektivet ska därför beaktas i alla beslut som berör barn, direkt och indirekt. Det har kommit två domar med resultatet att kommuner kan laglighetsprövas om det inte gjorts barnkonsekvensanalyser i frågor som rör barn som grupp.
Personallagstiftning	Övertid Hälsorisker: Övertid kan leda till utbrändhet, stress och andra hälsoproblem hos medarbetarna. Detta kan i sin tur leda till sjukfrånvaro, minskad produktivitet och ökade kostnader för sjukvård och rehabilitering. Kvalitetsrisker: Övertid kan leda till att medarbetarna blir trötta och mindre fokuserade, vilket kan påverka kvaliteten på arbetet. Detta kan leda till fel, misstag och brister i tjänsterna som kommunen tillhandahåller. Ekonomiska risker: Övertid kan leda till ökade kostnader för kommunen, eftersom medarbetarna måste betalas för den extra tiden de arbetar. Detta kan påverka kommunens budget och ekonomi. Rekryterings- och behållningsrisker: Övertid kan leda till att medarbetarna känner sig överbelastade och underskattade, vilket kan leda till att de söker sig till andra arbetsgivare. Detta kan göra det svårt för kommunen att rekrytera och behålla kompetent personal. Arbetsmiljörisker: Övertid kan leda till att medarbetarna utsätts för en ogynnsam arbetsmiljö, med för mycket stress och för lite tid för återhämtning. Detta kan leda till att medarbetarna drabbas av arbetsrelaterade skador och sjukdomar.
	Arbetstillstånd Om arbetstillstånd inte hanteras korrekt, kan det leda till att personer som inte har rätt att arbeta i Sverige ändå gör det, vilket kan medföra risker för kommunen och samhället.

Riskområde	Riskbeskrivning
Avtal	Det kan vara svårt att vara fullt insatt i organisationens avtal. Villkoren kan skilja sig åt mellan olika avtal och kan många gånger vara otydliga. Det är viktigt att ha förståelse för vad avtalsvillkoren innebär. Om du inte känner till verksamhetens rättigheter och skyldigheter enligt ingångna avtal kan det leda till ekonomiska konsekvenser, skadat förtroende och tvister med såväl personal som externa intressenter.
Inköp	Risk finns att inköpta varor och tjänster inte levereras enligt avtal. Det kan vara att varor/tjänster inte är levererad innan betalning eller inte till pris enligt överenskommelse. Konsekvensen är ekonomiskt kännbar och kan medföra störningar i pågående verksamhet.
Upphandling	Det finns olika faktorer som kan leda till att upphandlingen inte leder till önskat resultat. För att motverka detta behövs rätt förutsättningar i form av tid, resurser och kompetens, inte minst när det gäller förberedelserna inför en upphandling. Förfrågningsunderlaget är viktigt både ur rättssäkerhet och service. Beroende på hur den aktuella marknaden ser ut finns det olika typer av risker som kan vara bra att vara uppmärksamma på såsom risker för korruption, oskäliga arbetsvillkor och att marknaden förändras.
Informationsförvaltning	Med utgångspunkt från den snabba utveckling som förflyttat tyngdpunkten från arkivering av pappersburen information till elektronisk information finns risker bland annat i att säkerställa tillgängligheten. Risker kan även vara exempelvis att information förvaltas eller förvaras felaktigt, inaktuella dokumenthanteringsplaner eller att medarbetare inte följer dokumenthanteringsplanen, vilket kan leda till informationsförluster.
Offentlighetsprincipen	Offentlighetsprincipen är en grundläggande princip för Sveriges statsskick. I en av grundlagarna, tryckfrihetsförordningen, finns det bestämmelser om bland annat rätten att ta del av allmänna handlingar. Det finns dock bestämmelser om sekretess som begränsar rätten att ta del av allmänna handlingar. Dessa bestämmelser hittar man i offentlighets- och sekretesslagen.
Kompetensförsörjning	Att hitta kompetens är välfärdens största utmaning. När arbetskraften inte räcker till går det inte att möta kompetensutmaningen enbart genom att rekrytera fler, i stället behövs nya arbetssätt och att tillvarata och utveckla kompetensen hos de befintliga medarbetarna.
	Att vara attraktiv nog för att rekrytera rätt kompetens/erfarenhet.
	I rekryteringsprocessen finns olika typer av risker där det kan röra sig om bland annat bekräfta identitet eller falska referenser.
Kommunikationsprocess	Transparens i sponsring, kommunikation och marknadsföring
Samordning	Kommunikation och samplanering mellan förvaltningar.
Behörigheter	Processen för avslut av anställning säkerställer inte att alla behörigheter till system, lokaler och andra tillgångar (som verksamheten ansvarar för) avslutas. System som använder AD-konto (användarnamn) vid inloggning avslutas per automatik. Risker finns dock för övriga system där rutiner måste finnas för att säkerställa avslut av behörighet.
IT-förvaltning	Kommunen har inte en tydlig IT-säkerhetsorganisation som omhändertar och/eller stöttar i specifika IT-säkerhetsfrågor som tex. behörighetshantering, åtkomst till system, federeringar, åtgärder som görs föra att minska säkerhetsintrång.
Privata utförare	Kommuner får enligt kommunallagen lämna över verksamhet till privata utförare. Det innebär att en juridisk person (ofta ett aktiebolag) eller enskild individ utför och sköter en del eller en hel kommunal verksamhet på uppdrag av kommunen genom en överenskommelse, ett avtal. Kommunen är huvudman, det vill säga ansvarig för verksamheten gentemot medborgare på samma sätt som för verksamhet som bedrivs i egen regi.
Välfärdsbrott	Välfärdsbrottslighet är när en extern aktör – enskild eller juridisk person – otillbörligen utnyttjar kommunkoncernens medel för egen vinning. Det kan vara fråga om bidragsbrott, bedrägerier mot välfärdssystemen eller bedrägerier i samband med den upphandling kommunkoncernen gör. Det kan till exempel handla om att enskilda personer, som genom att lämna felaktiga uppgifter, beviljas bistånd eller bidrag som de inte har rätt till eller brott som begås av företag eller föreningar inom ramen för kommunala upphandlingar eller genom föreningsbidrag eller avtal om Idéburet offentligt partnerskap (IOP). Det kan också handla om

Riskområde	Riskbeskrivning
	organiserad brottslighet. Det berör många olika verksamheter i kommunen och tar olika uttryck. Sveriges kommuner och regioner (SKR) ger en mängd exempel från ekonomiskt bistånd, bostadsanpassning, anhöriganställning, LSS, särskilt boende, hemtjänst, färdtjänst, förskola, hem för vård och boende (HVB), personlig assistans, särskilda boenden, korttidsvård, parkeringstillstånd, föreningsbidrag, bygglov, alkoholtillstånd, hyreskontrakt, markrättigheter samt bygg- och exploateringsverksamhet. Riskerna kan vara ekonomiska förluster, avbrott i verksamheten eller minskat förtroende för kommunen.
Demokrati och insyn	Den svenska demokratin står på en stark grund. De grundläggande fri- och rättigheterna har en stabil förankring i befolkningen. Att kommuner och andra demokratiska institutioner är välfungerande, präglas av öppenhet och uppbär människors tillit är avgörande för en levande och uthållig demokrati.
Organisering	Delegationsordning Det föreligger en risk i att delegations- och arbetsordning inte följs på grund av bristande kännedom och rutiner. Översyn av delegationsordningar har genomförts och kontroller har skett tidigare år som visar på god följsamhet. Att frångå delegationsordningen är en risk då fel befattningshavare kan orsaka långtgående konsekvenser för kommunen. Konsekvenserna av att inte följa delegationsordningen är allvarliga genom att beslut kan bli ogiltiga, leda till brott mot LOU, bryta mot interna riktlinjer och att beslut fattas på fel nivå av personer med fel kompetens. De innebär både förtroendeskada och ekonomisk skada.
Styrning	En styrprocess behövs för att styra och koordinera andra processer. Styrprocesser visar på vägen, följer upp och korrigerar. De har interna mottagare.

§ 112

Riktlinje för anslaget kommunstyrelsens utvecklingsmedel

Ärendenr 2026/631-1.3.1.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta riktlinje för kommunstyrelsens utvecklingsmedel (KS utvecklingsmedel).

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2025-06-17 § 133 i mål och budget 2026 att slå ihop de kommunövergripande anslagen näringslivsbefrämjande åtgärder, strategiska utvecklingsinsatser, sociala investeringar och folkhälsosatsningar, kommunstyrelsens anslag för oförutsedda händelser samt kommunfullmäktiges anslag för oförutsedda händelser till ett gemensamt anslag, benämnt KS utvecklingsmedel. I samband med förändringen minskade också anslaget i omfattning från 20,6 mnkr till 15,6 mkr. Från år 2027 och framåt uppgår anslaget till 15,2 mkr enligt mål och budget.

Kommunstyrelsens utvecklingsmedel är ett samlat anslag för att finansiera strategiskt viktiga insatser som stärker Luleå kommuns utveckling, attraktivitet, näringsliv och förmåga att möta komplexa samhällsutmaningar.

Riktlinjen utgår från kommunens behov och kopplar till de prioriterade områdena som för närvarande är: Blomstrande näringsliv, Välfungerande vardag för alla, Mer Luleå för fler luleåbor, Klimatsmart och naturpositiv samt Trygg i Luleå.

Behoven kan avse exempelvis:

Tillväxt och stärkt konkurrenskraft

Sökande inom detta behovsområde är: företagsfrämjande organisationer, offentliga organisationer och Luleå kommun.

- tillväxt i näringslivet genom insatser riktade till befintliga företag för att stärka konkurrenskraft, innovationsförmåga och sysselsättning
- fler företag, nya etableringar och stärkt nyföretagande som bidrar till fler företag, förnyelse och ett bredare utbud av varor och tjänster

- god branschbalans och en robust arbetsmarknad som skapar förutsättningar för stabil tillväxt över tid samt stärker arbetsmarknadens attraktivitet och motståndskraft
- jämställdhet i näringslivet som bidrar till hållbar tillväxt och attraktivitet
- stärkt företagsklimat som bidrar till ökad tillit och förutsättningar för näringslivet
- tillvarata universitetets roll för att stärka innovationsförmåga, kompetensförsörjning och utveckling i kommunen

Social hållbarhet, folkhälsa och trygghet
Sökande inom detta behovsområde är: Luleå kommun; förvaltningsövergripande samverkan eller i samverkan med idéburen sektor. Även idéburen sektor kan vara sökande i samverkan med Luleå kommun. Målgruppen barn och unga har särskilt fokus.

- jämlika livsvillkor och god folkhälsa genom tidiga insatser för att förbygga ohälsa och stärka samhällets motståndskraft
- delaktighet och inflytande som stärker sammanhållning, demokratin och bygger tillit mellan invånare och kommun
- trygga och inkluderande livsmiljöer som gör Luleå attraktivt att bo i – samtidigt som segregation motverkas
- utbildning, arbete och inkludering som bidrar till kompetensförsörjning och minskar utanförskap
- socialt hållbar samhällsomställning för en inkluderande och resilient samhällsutveckling där ingen lämnas utanför

Strategisk utveckling och attraktionskraft för Luleå kommun
Sökande inom detta behovsområde är: Luleå kommunkoncerns verksamheter.

- strategiska utvecklingsinsatser som stärker Luleås långsiktiga tillväxt och konkurrenskraft
- utveckling av Luleå som plats genom inkluderande och attraktiva livsmiljöer som bidrar till inflyttning, trivsel och ett växande Luleå
- stärkt strategisk förmåga inom kommunkoncernen genom utvecklad kunskap, ökad kapacitet och förändrade arbetssätt
- utvecklad samverkan internt samt med näringsliv, akademi, offentlig sektor och idéburen sektor som bidrar till ökad genomförandekraft

Medlen ska finansiera tidsbegränsade projekt med tydlig koppling till kommunens behov. Projekt kan i undantagsfall pågå över flera år (mer permanent) när samverkan skapar mervärde, effekter utvecklas över tid och samhällsnyttan är långsiktig och tydlig.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att riktlinjen skapar en ändamålsenlig struktur för hur utvecklingsmedlen ska prioriteras och användas, samtidigt som den ger flexibilitet att möta nya behov och möjligheter.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta riktlinje för kommunstyrelsens utvecklingsmedel (KS utvecklingsmedel).

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Riktlinjerna har tagits fram i en arbetsgrupp med tjänstepersoner från kommunstyrelseförvaltningen.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7663
- Förslag - Riktlinje för kommunstyrelsens utvecklingsmedel, KLF Hid: 2026.7664

LULEÅ KOMMUN

Riktlinje för anslaget kommunstyrelsens utvecklingsmedel

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Riktlinje	2026/631		Tills vidare
Dokumentansvarig	**Senast reviderad**	**Beslutsinstans**	**Dokument gäller för**
Biträdande kommundirektör	Nytt dokument	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen

Riktlinje för anslaget kommunstyrelsens utvecklingsmedel

1. Inledning och syfte

Kommunstyrelsens utvecklingsmedel ska användas för strategiskt viktiga insatser som stärker Luleå kommuns utveckling, attraktivitet, näringsliv och förmåga att möta komplexa samhällsutmaningar. Medlen ska möjliggöra utveckling och innovation, tillgång till extern kompetens, samverkan samt kortare utvecklingsinsatser som bidrar till kommunens långsiktiga mål.

2. Utgångspunkt: Kommunens behov

Kommunstyrelsens utvecklingsmedel ska utgå från kommunens behov. Insatser ska utgå från kommunens fastställda styrdokument och koppla till ett eller flera av kommunens prioriterade områden.

Behoven kan avse exempelvis:

Tillväxt och stärkt konkurrenskraft

- tillväxt i näringslivet genom insatser riktade till befintliga företag för att stärka konkurrenskraft, innovationsförmåga och sysselsättning
- fler företag, nya etableringar och stärkt nyföretagande som bidrar till fler företag, förnyelse och ett bredare utbud av varor och tjänster
- god branschbalans och en robust arbetsmarknad som skapar förutsättningar för stabil tillväxt över tid samt stärker arbetsmarknadens attraktivitet och motståndskraft
- jämställdhet i näringslivet som bidrar till hållbar tillväxt och attraktivitet
- stärkt företagsklimat som bidrar till ökad tillit och förutsättningar för näringslivet
- tillvarata universitetets roll för att stärka innovationsförmåga, kompetensförsörjning och utveckling i kommunen

Sökande inom detta behovsområde är: *företagsfrämjande organisationer, offentliga organisationer och Luleå kommun.*

Social hållbarhet, folkhälsa och trygghet

- jämlika livsvillkor och god folkhälsa genom tidiga insatser för att förbygga ohälsa och stärka samhällets motståndskraft

- delaktighet och inflytande som stärker sammanhållning, demokratin och bygger tillit mellan invånare och kommun
- trygga och inkluderande livsmiljöer som gör Luleå attraktivt att bo i – samtidigt som segregation motverkas
- utbildning, arbete och inkludering som bidrar till kompetensförsörjning och minskar utanförskap
- socialt hållbar samhällsomställning för en inkluderande och resilient samhällsutveckling där ingen lämnas utanför

Sökande inom detta behovsområde är: *Luleå kommun; förvaltningsövergripande samverkan eller i samverkan med idéburen sektor. Även idéburen sektor kan vara sökande i samverkan med Luleå kommun. Målgruppen barn och unga har särskilt fokus.*

Strategisk utveckling och attraktionskraft för Luleå kommun

- strategiska utvecklingsinsatser som stärker Luleås långsiktiga tillväxt och konkurrenskraft
- utveckling av Luleå som plats genom inkluderande och attraktiva livsmiljöer som bidrar till inflyttning, trivsel och ett växande Luleå
- stärkt strategisk förmåga inom kommunkoncernen genom utvecklad kunskap, ökad kapacitet och förändrade arbetssätt
- utvecklad samverkan internt samt med näringsliv, akademi, offentlig sektor och idéburen sektor som bidrar till ökad genomförandekraft

Sökande inom detta behovsområde är*: Luleå kommunkoncerns verksamheter.*

3. Principer för behov

Behoven kan vara både kortsiktiga och långsiktiga och ska ha en tydlig koppling till kommunens styrdokument och prioriterade områden.

Insatser finansieras som tidsbegränsade projekt och ska inte utgöra återkommande insatser över flera projektomgångar. Projekt kan dock finansieras över flera år när:

- samverkan med externa aktörer skapar större värde än om kommunen agerar ensam
- effekterna utvecklas över tid och långsiktighet är nödvändig för att nå förväntade resultat
- projektet visar tydlig och kontinuerlig samhällsnytta i linje med kommunens behov.

De tre behovsområdena utgör den huvudsakliga inriktningen för insatser inom Kommunstyrelsens utvecklingsmedel. Medel kan även användas för oförutsedda behov och händelser av större betydelse för Luleå kommun.

Kommunstyrelsens utvecklingsmedel är ett strategiskt verktyg för att möjliggöra insatser som stärker kommunens attraktivitet, näringsliv och förmåga till utveckling, innovation och samverkan.

§ 113

Ansökan om medfinansiering för projekt NyföretagarCentrum Nord i Luleå 2027-2029

Ärendenr 2026/263-2.4.3.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att medfinansiera projektet NyföretagarCentrum Nord med 800 tkr per år under projektperioden 2027-2029 (totalt 2 400 tkr).
2. Medel anvisas från kommunstyrelsens utvecklingsmedel.
3. Som villkor för beslutet gäller Luleå kommuns allmänna villkor för projektfinansiering. Luleå kommun ska vara representerad i styrelsen.

Sammanfattning av ärendet

NyföretagarCentrum Nord erbjuder kostnadsfri nyföretagarrådgivning till blivande företagare och företag i upp till tre år. Insatserna omfattar individuell rådgivning, gruppprådgivning, medverkan i regionala projekt (ex riktade mot unga, kvinnor, personer med utländsk bakgrund). För dessa insatser söks 920 tkr. Därutöver söks 140 tkr för Aurora Network (3 träffar/år) samt Fokus ägarskifte (1 träff/ år).

Från Luleå kommun söks 1 060 tkr per år under projektperioden 2027-2029, totalt 3 180 tkr. Övrig finansiering förutsätts ske från näringslivet (17 procent) samt övrig offentlig finansiering (22 procent).

NyföretagarCentrum Nord är en fristående ideell förening i Norrbotten som finns etablerat i samverkan med nio av länets kommuner: Arvidsjaur, Boden, Gällivare, Haparanda, Luleå, Pajala, Piteå, Överkalix och Övertorneå. Verksamheten är kopplad till moderorganisationen NyföretagarCentrum Sverige som svarar för IT-system, rådgivningsverktyg, certifiering mm.

Kommunstyrelseförvaltningen menar att verksamheten skapar förutsättningar för fler bärkraftiga företag. Nyföretagarsupport är viktig ur ett individuellt perspektiv eftersom det minskar den ekonomiska risken för individen. Nyföretagarsupport är också viktigt ur ett samhälleligt perspektiv då fler företag skapar förutsättningar för förnyelse och tillväxt i näringslivet.

Kommunstyrelseförvaltningen menar att projektet ligger i linje med beslutade prioriteringar i översiktsplanen. Luleå har ett behov av fler företag och råd-

givning till blivande företagare är en del av kommunens insatser för detta. Tidigare (läs även nuvarande) verksamhet uppvisar också ett gott resultat, med hög kundnöjdhet.

Under nuvarande projektperiod 2024-2026 ligger kommunens medfinansiering på 600 tkr/år, med möjlighet till ytterligare 200 tkr/år om näringslivet medfinansierar med 800 tkr/år (kommunen matchar näringslivets medfinansiering upp till 800 tkr/år).

Det finns skäl att finna en långsiktigt hållbar finansieringsnivå (i konkurrens med andra insatser). Kommunstyrelseförvaltningen föreslår därför att medfinansieringen bibehålls på nuvarande nivå om 800 tkr/år även om näringslivets medfinansiering har minskat. Antalet individuella rådgivningar 2025 låg på ungefär samma nivå som under 2020 och däremellan, under åren 2021-2024, har antalet rådgivningar legat på en betydligt lägre nivå.

Av kommunens finansiering bör max 20 procent årligen användas för OH kostnader och verksamhetsledning. I Luleå ska NyföretagarCentrum bjuda in till företagarfrämjarträff (nätverk) två gånger per år (ingen övre gräns).

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen att medfinansiera projektet NyföretagarCentrum Nord med 800 tkr per år under projektperioden 2027-2029 (totalt 2 400 tkr). Medel anvisas från kommunstyrelsens utvecklingsmedel och som villkor för beslutet gäller Luleå kommuns allmänna villkor för projektfinansiering. Luleå kommun ska vara representerad i styrelsen.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har förts med NyföretagarCentrum Nord.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7665
- Ansökan om medfinansiering för projekt NyföretagarCentrum Nord i Luleå 2027-2029, KLF Hid: 2026.1772

Ansökan medfinansiering:
Projekt NyföretagarCentrum Nord, Luleå kommun

NyföretagarCentrum Nord ansöker om medfinansiering för att fortsätta vår verksamhet med att hjälpa nya företag att starta och växa inom Luleå kommun under åren 2027-2029.

NyföretagarCentrum ideell förening i Norrbotten

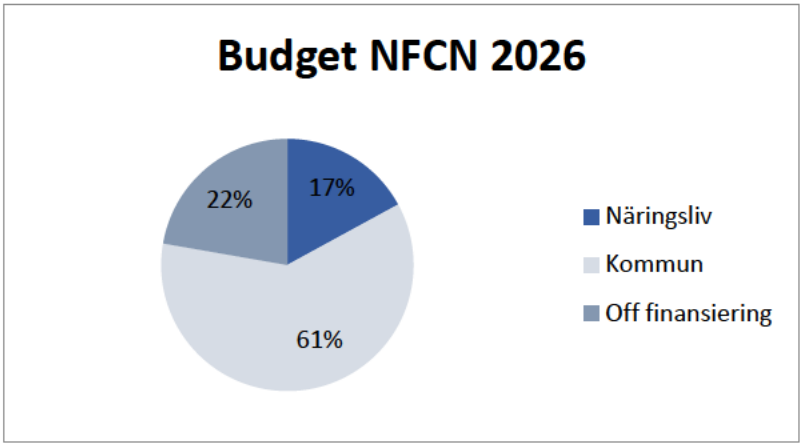
NyföretagarCentrum Nord är en ideell förening som jobbar för tillväxt i Norrbottens kommuner via stimulerande av nya företagsstarter. Detta genom att erbjuda kostnadsfri, kvalitativ och konfidentiell rådgivning till blivande och nya företag upp till tre år. NyföretagarCentrum har funnits i Sverige sedan 1985 och är verksamma i över 80 % av landets alla kommuner (totalt 235 av Sveriges 290 kommuner). NyföretagarCentrum Nord är en fristående ideell förening i Norrbotten som i dagsläget finns etablerat i samverkan med nio av länets kommuner: Arvidsjaur, Boden, Gällivare, Haparanda, Luleå, Pajala, Piteå, Överkalix och Övertorneå.

En fjärdedel av alla personer som startar företag i Norrbottens samarbetskommuner går vi NyföretagarCentrum Nord för att först få stöd och rådgivning. Företagsstarterna som dessa personer därefter registrerar beräknas generera ca 36 milj kr per år i snitt i kommunala skatteintäkter under första verksamhetsåret (källa: Bolagsverket/ Skatteverket). Under år tre börjar nyföretagaren att anställa med 1,5 personer anställda i snitt. Med våra insatser når vi ut till svaga företagargrupper där 33 % är utlandsfödda och 62 % är kvinnor.

Genom NyföretagarCentrum rustas nya och blivande företagare med kunskap, inspiration och nätverk för en bra företagsstart och utveckling. Genom stödet som nyföretagarna får av oss visar mätningar att deras överlevnadsgrad efter tre år ökar från 55 % till 84 %. Om de dessutom tar del av vårt kostnadsfria Mentorprogram med etablerade företag som bollplank ökar deras överlevnad från 84 % till 87 %.

NyföretagarCentrum drivs på ett kostnadseffektivt sätt med avtalade företagsrådgivare i form av konsulter som arbetar på timbasis efter efterfrågan och antal bokade rådgivningar. Som stöd i sitt arbete har den lokala rådgivaren den regionala organisationen i ryggen med kollegor att bolla med, en kommunikatör, it-administratör, redovisningbyrå etc. All rådgivning registreras i en nationellt skyddad databas där noggrann statistik förs över företagarna vi möter och som gör att utveckling kan mätas och följas inom önskade nyckeltal över tid.

Genom projektstöd och samverkan med regionalt och lokalt näringsliv växlas kommunens finansiering upp med ytterligare finansiering vilket skapar en effektiv och konkurrenskraftig organisation. Idag består 61 % av NyföretagarCentrum Nords finansiering av kommunala medel, 22 % av offentlig finansiering (nationella och regionala projektstöd/ fonder), samt 17 % av näringslivet/ etablerade företag som går in med bidrag.

Det här är en av framgångsfaktorerna till en stabil och bred förankrad verksamhet, förutsättningar som en kommun i sin ensamhet oftast inte har samma möjligheter att skapa. I Norrbotten har vi idag ca 40 stycken samarbetspartners/ finansiärer enligt nedan:

NyföretagarCentrum Nord ansöker regelbundet om nya externa projektstöd som kan växla upp den kommunala finansieringen ytterligare. Just nu har vi projektmedel som gör att vi kan driva följande regionala insatser som kommer alla våra kommuner tillgodo:
- Mentorprogrammet för nya företagare på uppdrag av Tillväxtverket (upphandlas årsvis).
- Prioriterade satsningar för att nå ut till och stötta utlandsfödda, unga samt kvinnor att komma igång och starta företag (Region Norrbotten/ Längmanska företagarfonden t.o.m. år 2028).

NyföretagarCentrum Nord har ett mycket bra samarbete med övriga regionala och lokala näringslivsfrämjande parter i länet där vi regelbundet träffas och planerar för gemensamma insatser. Tillsammans skapar vi en bra plattform och grogrund för företagande och tillväxt i Luleå och Norrbotten.

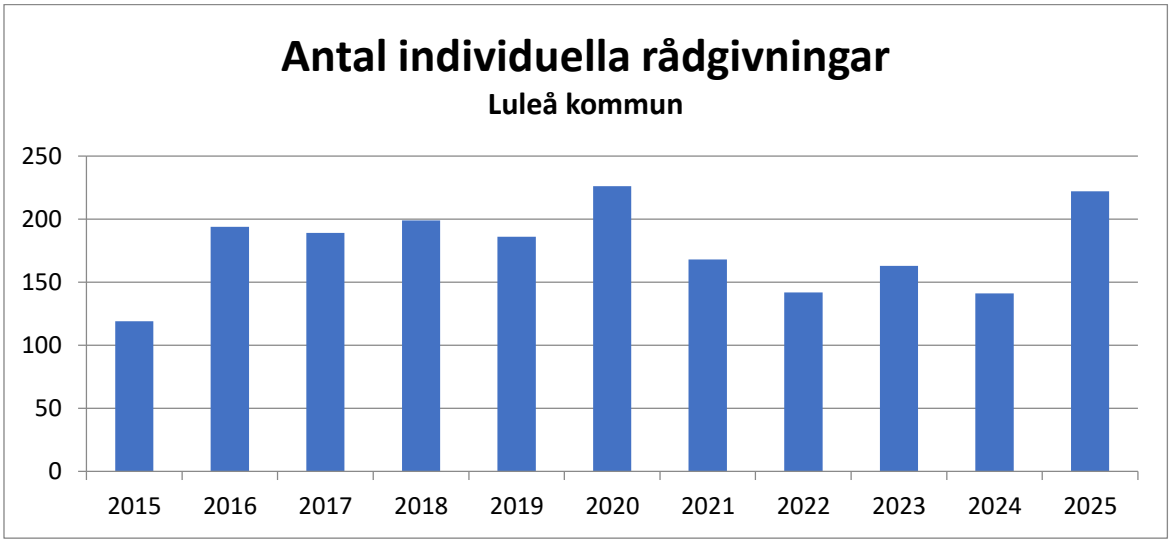
I styrelsen för NyföretagarCentrum Nord sitter idag representanter från Kommunförbundet Norrbotten, LTU Entreprenörskap och innovation, Luleå, Boden, Haparanda och Piteå kommuner, samt tre representanter från näringslivet.

NyföretagarCentrum i Luleå

Nuvarande verksamhet vid NyföretagarCentrum Nord i Luleå består idag av att vi ansvarar för planering, genomförande och utvärdering av följande aktiviteter:

1. Individuell, konfidentiell affärsrådgivning för blivande och nya företagare upp till tre år.
2. Grupprådgivning och nätverksträffar för nyföretagare.
3. Riktade insatser för att nå ut till och stötta unga, utländska och kvinnor som vill komma igång och starta företag.
4. Affärsnätverk för att stötta och utbilda kvinnor som driver företag (Aurora Network).
5. Mentorprogram där nya företagare matchas och stöttas med erfarna företagare.
6. Samvekan med övriga näringslivsfrämjare och etablerade företag i regionen för att hitta fler och nya samarbeten att komma nyföretagare tillgodo i kommunen.

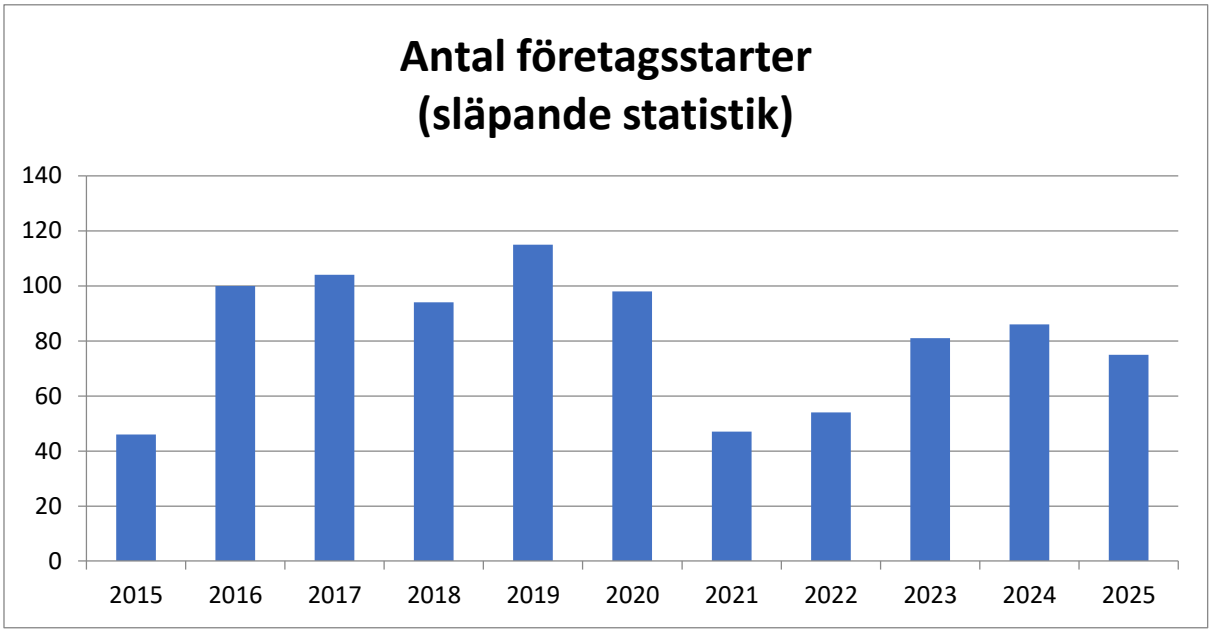
Nystartsrådgivningen i Luleå har sedan starten för 10 år sedan bestått av följande omfattning individuella rådgivningar:

Utöver individuella rådgivningar genomför vi även grupprådgivningar kring ämnen som berör flertalet nyföretagare. Gruppverksamheten har ökat kraftigt under de senaste fyra åren:

De rådgivningar vi genomfört har under åren 2015 – 2025 lett till att 90 stycken nya företag i snitt har startats per år i Luleå kommun. Statistiken byggs på upp till några månader/ år allt eftersom företag som varit i rådgivning senare registerar sitt bolag. (Denna statistik är framtagen januari 2025. Observera att alla enskilda firmor som inte väljer att registrera sitt företag inte finns med i denna statistik utan tillkommer.):

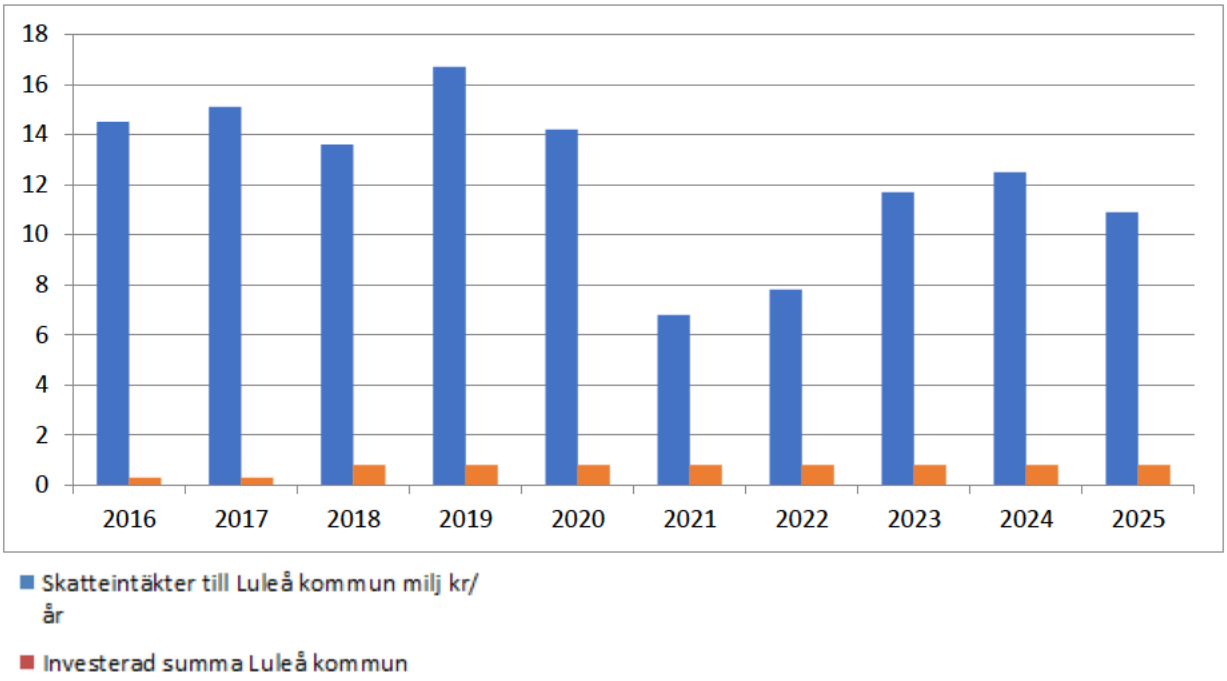
Effekter för Luleå kommun

Resultatet av NyföretagarCentrums verksamhet i Luleå innebär både en starkare ekonomi och tillväxt i kommunen, samt ökad jämlikhet och jämställd fördelning av makt och resurser.

Starkare ekonomi och tillväxt

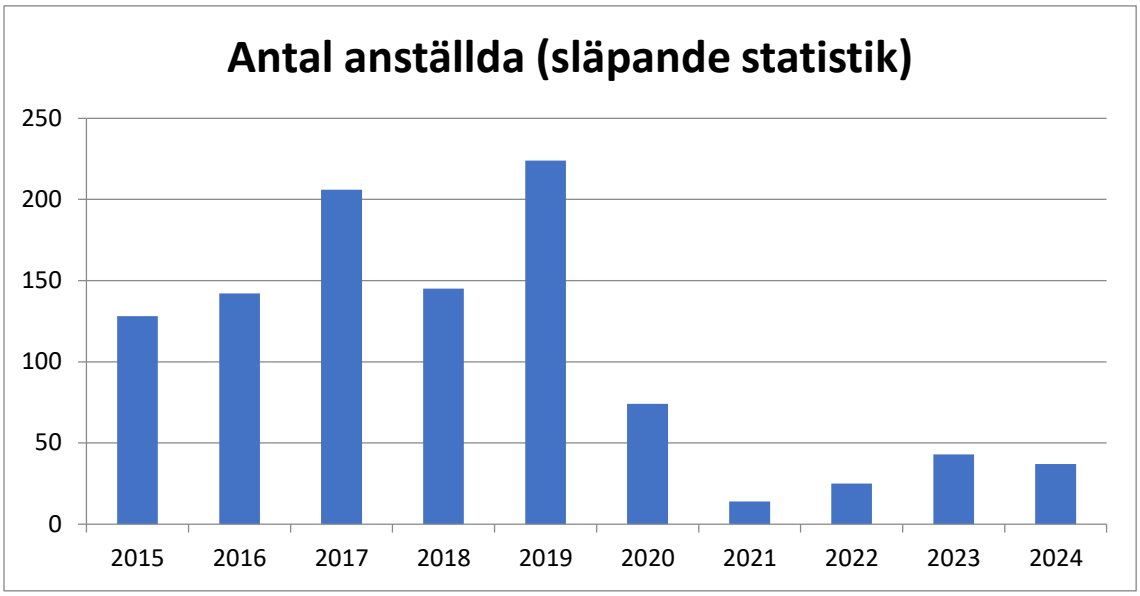
Med stödet av NyföretagarCentrum har företagen som startats genom rådgivningen genererat skatteintäkter till Luleå kommun med motsvarande 13 miljoner kr per år i snitt, enbart under företagens första verksamhetsår (källa: Bolagsverket/ Skatteverket). Intäkter som sedan fortsätter att genereras även kommande år som företagen fortsätter att vara verksamma. (Företagen som startas via NyföretagarCentrum har 84 % överlevnad efter tre år.)

Beräknade skatteintäkter som företagen som startats via NyföretagarCentrum genererat till Luleå kommun under sitt första år - I jämförelse med investeringen/ storleken på Luleå kommuns bidrag till NyföretagarCentrum verksamhet I Luleå samma år (milj kr):

För varje investerad krona i stöd till NyföretagarCentrums verksamhet i Luleå har kommunen alltså i snitt fått 17,70 kr tillbaka i skatteintäkter från de nystartade företagen som rådgivningen lett till.

Dessa företagsstarter har sedan starten av NyföretagarCentrum i Luleå totalt genererat 1 038 stycken anställningar i kommunen. Statistiken byggs framförallt på upp till några år allt eftersom företagen varit igång något år. (Denna statistik är framtagen januari 2025. En nyföretagare har i snitt 1,5 anställda efter tre år.):

Förutom ökade skatteintäkter och ökade anställningar innebär fler nystartade företag i kommunen även ett större utbud av varor och tjänster.

Tillsammans bidrar de ökade skatteintäkterna, anställningarna och utbudet till en hållbar, attraktiv och levande kommun att bo och verka i.

Ökad jämlikhet, samt jämställd fördelning av makt och resurser

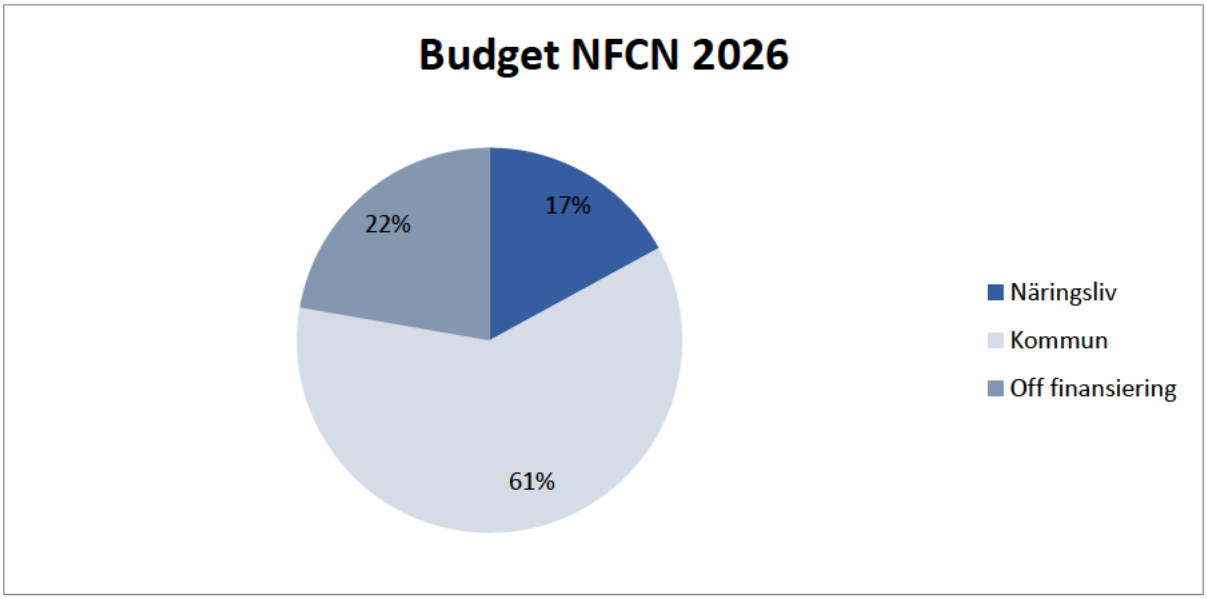
Att driva företag handlar om att kunna påverka sitt liv i den riktning man önskar. Att ex kunna arbeta med något man drömmer om, bygga arenor för samverkan och utveckling, förverkliga idéer eller att kunna tillföra samhällsnytta. Idag drivs 7 av 10 företag i Norrbotten av män. 96 % av all företagsfinansiering går idag till män och endast 1 % till kvinnor (3 % till blandade företag). För att få ett mer jämställt företagande mellan kvinnor och män krävs åtgärder och medvetna insatser för förändring.

NyföretagarCentrums stöd är idag ett lyckat exempel på en verksamhet som når ut till just kvinnor som vill starta företag. 62 % av alla som söker stöd av NyföretagarCentrum i Luleå är kvinnor. Vi arbetar med riktade insatser mot kvinnor som driver företag, bl.a. affärsnätverket Aurora Network, som är en del av vår prioriterade verksamhet i Luleå kommun.

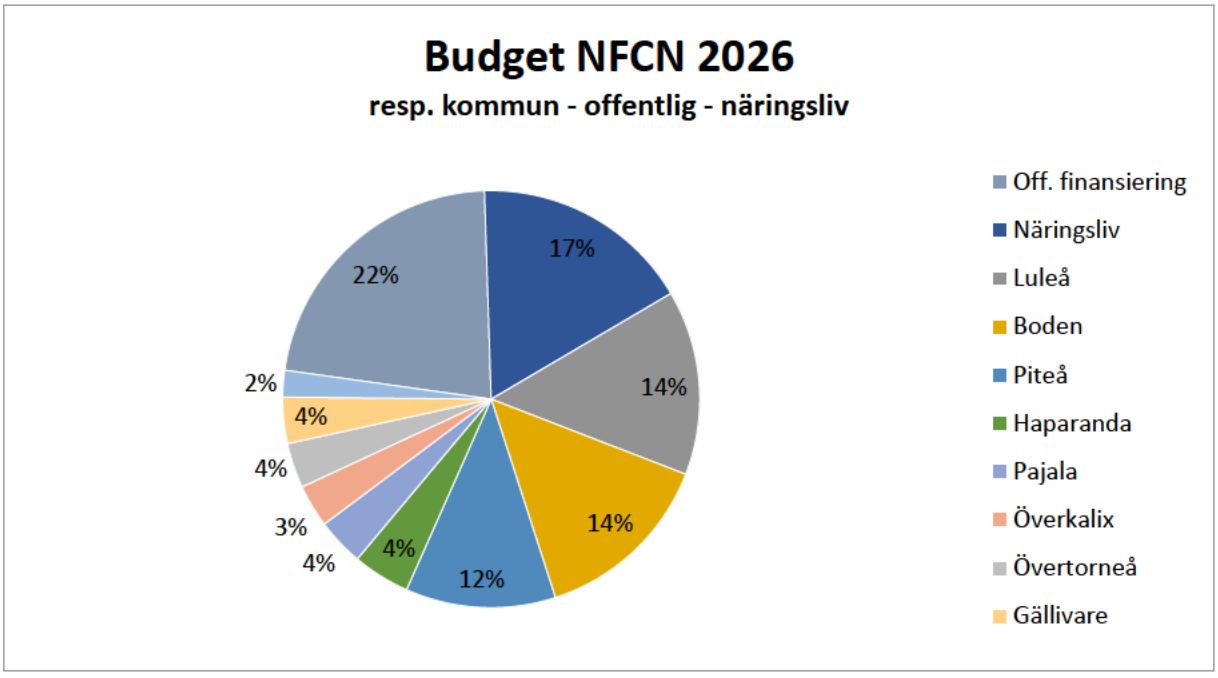
Andra svaga företagargrupper i länet är utländska och unga under 25 år. På NyföretagarCentrum i Luleå arbetar vi med uppsökande insatser för att nå ut till dessa målgrupper; Utländska genom att årligen besöka olika SFI-klasser, Invandrarrådet, Meet up Luleå. Unga genom att besöka UF-elever under deras sista år på gymnasiet, likväl som folkhögskoleelever på de praktiska linjerna. På så sätt skapar vi goda förutsättningar för att nå ut till svaga företaggrupper som på egen hand har svårt att få igång ett företagande. Idag är 32 % av alla personer vi ger rådgivning i Luleå utländska, och 11 % unga under 25 år.

Finansiering NyföretagarCentrum i Luleå

Som tidigare angett så ser NyföretagarCentrum Nords totala finansiering ut så här fördelat på kommun, näringsliv och offentliga medel:

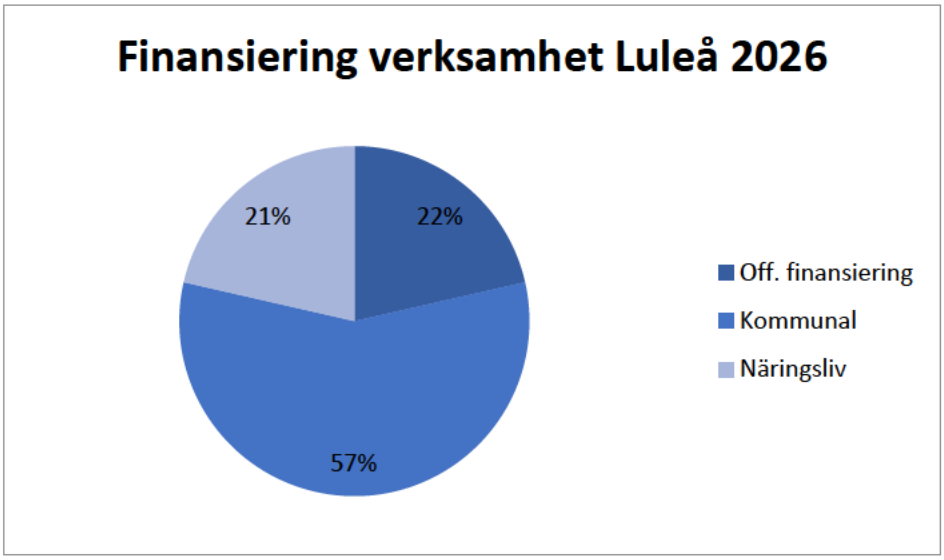

Varav de olika kommunernas finansiering som del av helheten ser ut så här:

Idag bidrar Luleå kommun med ett lågt stöd i förhållande till sin befolkningsmängd. (Luleå kommun bidrar till verksamheten ex i samma storleksordning som Boden kommun som har en befolkningsmängd i omfattningen 35 % av Luleå kommuns).

Finansieringen för NyföretagarCentrum i Luleå under 2026 är fördelat på 57 % av kommunen, 21 % av näringslivet och 21 % av offentlig finansiering enligt nedan:

Sökt stödbelopp perioden 2027-2029

Luleå kommuns bidrag till NyföretagarCentrum i Luleå har legat still på samma nivå under de senaste åtta åren (0,8 milj kronor) trots ökade kostnader för verksamheten och växande inflation. Om man räknar vad denna summa idag med motsvarande indexuppräkning av stödet från 2018 skulle innebära, så motsvarar det (0,8 milj kr) idag en summa om 1,02 milj kronor för år 2025. För de kommande åren 2027-2029 en summa motsvarande 1,06 milj kronor.

Vår ansökan om medfinansiering gäller därav en total summa om 1,06 milj kr per år för att kunna fortsätta verksamheten med nystartsstöd i kommunen i samma utsträckning som tidigare år. Denna summa inkluderar NyföretagarCentrums ansvar för planering och genomförande av följande aktiviteter:

1. Individuell, konfidentiell coachande affärsrådgivning för blivande och nya företagare upp till tre år.
2. Regionala projekt drivna av Nyföretagarcentrum Nord såsom satsningar på prioriterade målgrupper: Utländska, unga och kvinnor (projektstöd av Regionen/ Längmanska företagarfonden åren 2026-2028), samt Mentorprogram för nya företagare (på uppdrag av Tillväxtverket upphandlas årsvis).
3. Nystartsutbildning med gruppträffar som genomförs fyra omgångar under året för nya företagare för att rusta målgruppen med kunskap för att starta och utveckla sitt företag.
4. Affärsnätverk Aurora Network för kvinnor som driver företag (nya samt befintliga) för erfarenhetsutbyte och utveckling av företag. Två lokala träffar i Luleå varje år, samt minst en regional träff med företagare från övriga NFCN-kommuner per år.
5. Fokus Ägarskifte med seminarier för köpare och säljare av befintliga företag med kunskap kring ägar- och generationsskiften.

Innehåll i samarbetet (samma som beskrivet ovan)	År 1 (2027)	År 2 (2028)	År 3 (2029)
• Individuell nystartsrådgivning • Medverkan i regionala projekt (ex uppsökande verksamhet unga, utländska och kvinnor, samt Mentorprogram) • Nystartsutbildningsserie i grupp fyra ggr/ år	920 tkr*	920 tkr*	920 tkr*
• Aurora Network (affärsnätverk för kvinnor) tre träffar/ år • Fokus Ägarskifte företag en träff/ år	140 tkr*	140 tkr*	140 tkr*
TOTAL:	**1 060 tkr***	**1 060 tkr***	**1 060 tkr***

**Moms tillkommer.*

Denna ansökan motsvarar alltså medfinansiering från Luleå kommun för det regionala projektet Nyföretagarcentrum Nord om totalt 1 060 tkr per år, för åren 2027, 2028, 2029.

Luleå 2026-02-11

Verksamhetsledare Nyföretagarcentrum Nord

§ 114

Ansökan projektmedel Doit extended

Ärendenr 2026/858-2.4.3.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att anslå 1 600 000 kr till projektet Doit extended.
2. Medel anvisas från kommunstyrelsens utvecklingsmedel med 800 000 kr per år för 2027 samt 2028, totalt 1 600 000 kr.

Sammanfattning av ärendet

Rädda Barnen ansöker, i samverkan med kultur- och fritidsförvaltningen, arbetsmarknad- och utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen och kommunstyrelseförvaltningen, om 800 000 kr per år under två år från kommunstyrelsens utvecklingsmedel för projektet Doit extended. Den totala projektbudgeten är 2 miljoner kr varav Rädda Barnen finansierar 400 000 kr, 20 %.

Rädda Barnen driver sedan 2023 projektet Doit på Hertsön tillsammans med kultur- och fritidsförvaltningen och arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen med stöd av kommunens sociala investeringsmedel, 833 000 kr årligen. Verksamheten erbjuder kostnadsfria aktiviteter för barn i mellanstadieåldern med fokus på delaktighet, inkludering, trygghet och gemenskap. Doit baseras på en metod som Rädda Barnen utvecklat och driver i flera andra kommuner.

Sedan starten 2024 har Doit samlat omkring 50 deltagare per aktivitetstillfälle. De flesta återkommer regelbundet och könsfördelningen är jämn. Uppföljningar visar att barnen trivs, känner sig trygga och lyssnade på samt får nya vänner och rör på sig mer. Verksamheten har bidragit till ett bredare fritidsutbud genom samverkan med cirka 25 föreningar. Resultaten visar positiva effekter för barns hälsa, sociala relationer och delaktighet.

Nuvarande finansiering av Doit på Hertsön upphör hösten 2026. Samtidigt kvarstår behovet av kostnadsfria och inkluderande fritidsaktiviteter, särskilt i områden där många barn lever i ekonomisk utsatthet och där tillgången till trygga mötesplatser är begränsad.

Syftet med Doit extended är att vidareutveckla den befintliga verksamheten. På individnivå ska barns skyddsfaktorer och rättigheter stärkas. På organisationsnivå ska samverkan mellan kommunen och civilsamhället utvecklas. På

samhällsnivå ska insatsen bidra till ökad trygghet, minskat utanförskap och förebyggande av brottslighet bland barn och unga. Det övergripande målet är att fler barn ska få tillgång till en meningsfull fritid, trygga vuxenkontakter och sociala aktiviteter utanför skoltid.

Doit extended skapar förutsättningar för att utveckla den etablerade verksamheten på Hertsön samt nå fler barn i Luleå, först ut är Porsön. Genom långsiktig finansiering och samverkan mellan kommunen och civilsamhället kan insatsen bidra till ökad delaktighet, stärka skyddsfaktorer och ge fler barn möjlighet till en meningsfull fritid.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen att 800 000 kr per år anvisas från kommunstyrelsens utvecklingsmedel under 2027–2028, totalt 1,6 miljoner kr.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Förslaget har beretts av kommunstyrelseförvaltningen i dialog med berörda förvaltningar och Rädda Barnen. Kommunens verksamheter är mycket positiva till Doit, dess organisation, aktiviteter och resultat, och har uttryckt önskemål om fortsatt utveckling. Doit på Hertsön har också fått god respons från ungdomar, föreningar och andra lokala aktörer.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7666
- Ansökan projektmedel DOIT Extended, KLF Hid: 2026.5730
- Avsiktsförklaring Kultur- och fritidsförvaltningen, KLF Hid: 2026.5873
- Avsiktsförklaring Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen, KLF Hid: 2026.7397
- Avsiktsförklaring Socialförvaltningen, KLF Hid: 2026.7396
- Avsiktsförklaring Kommunstyrelseförvaltningen, KLF Hid: 2026.5872

Ansökan projektmedel Luleå kommun

Projektnamn: DOIT Extended

Projektperiod: 2 år (januari 2027-december 2028)

Sökande: Rädda Barnens Riksförbund

Budget: 2 Mkr (varav sökta medel från Luleå kommun: 1,6 Mkr)

---

1. Bakgrund inkl problembeskrivning

Sociala investeringsmedel

Rädda Barnen har sedan augusti 2023 i samarbete med Kultur- och fritidsförvaltningen samt Barn- och utbildningsförvaltningen med stöd av sociala investeringsmedel startat upp verksamheten DOIT (Delaktighet, Organisering, Inkludering, Trygghet) på Hertsön i Luleå. Syftet med projektet var att genom samverkan mellan kommun, civilsamhälle och föreningsliv skapa trygga och inkluderande mötesplatser där barn i mellanstadieåldern får bättre tillgång till fritidsaktiviteter, rörelse och social gemenskap. Genom kostnadsfria aktiviteter, relationsskapande arbete och ungas delaktighet ville projektet stärka barns psykiska och fysiska hälsa samt motverka ojämlikhet och utanförskap på bostadsområdet Hertsön. Målet var också att i enlighet med Barnkonventionen bygga långsiktiga och hållbara samarbeten som stärker föreningslivet och säkerställer att fler barn på Hertsön får en meningsfull och trygg fritid. DOIT är baserat på en metod som Rädda Barnen utvecklat och driver på andra håll i landet utifrån liknande behov och syften.

Resultat DOIT

Efter en uppstartsfas med omfattande dialoger tillsammans med barn, skola och föreningar kring upplägg, innehåll samt lokal har barnen i mellanstadiet på Ängskolan och Hertsöskolan erbjudits veckovisa aktiviteter i anslutning till skoldagens slut från och med januari 2024. Aktiviteterna baseras på löpande enkätundersökningar bland barnen med inslag av prova-på-verksamhet för att synliggöra bredden av möjliga fritidsaktiviteter. Verksamheten har primärt utgått ifrån Aktivitetshuset Kubben men har även nyttjat Ängsskolans idrottshall och utflyktsmål i närområdet.

Hertsön är ett område med en stark kultur kring bollsport och lagidrott. DOIT har utgjort ett komplement till detta och utifrån barnens egna önskemål har aktiviteter såsom bakning, teater, musik, brädspel, pyssel och programmering blandats med pingis, dans, lekar och bollsport etc.

Insatsen har löpande följts upp med såväl enkäter som statistik. Den senaste uppföljningen gjordes i december för höstterminen 2025 vilket visade på ett deltagarantal på i genomsnitt 50 barn per tillfälle. Av dessa är en majoritet

återkommande varje vecka. Könsfördelningen är relativt jämn och så även fördelningen av barn mellan de två olika mellanstadieskolorna. Enkätundersökningarna visar på att barnen trivs i gruppen, känner sig trygga och lyssnade på, att det är roligt, att många känner sig piggare, att man fått nya vänner, lärt sig något nytt, börjat röra på sig mer. Ett antal uppger att de börjat nya aktiviteter utanför DOIT.

”Jag visste inte ens att man kunde göra sådant här”, Pojke 11 år som varit med och skapat en logga för DOIT

Resultat av projektet har presenterats bl.a. för kommunstyrelsens arbetsutskott i november 2025 och för kultur- och fritidsnämnden i januari 2026.

Utmaningar med insatsen har varit att samarbeta med föreningsliv då många föreningsaktiva ledare engagerar sig ideellt och arbetar dagtid då DOIT äger rum. En del av lösningen har varit att samarbeta i större utsträckning med exempelvis aktörer såsom Kulturskolan, Teknikens Hus och Ung Scen Norr. Trots detta har ca 25 föreningar varit aktiva i samarbete med DOIT. Projektledare har även ingått i områdesgruppen för löpande dialog med föreningarna på Hertsön.

Rädda Barnen har noterat effekter som att barn från de olika mellanstadieskolorna som annars inte normalt träffas har möjlighet att ses och lära känna varandra inför högstadiet. Vi har också noterat vikten av mellanmålet som serveras och att behovet av mellanmål ökat under perioden då DOIT varit i gång.

På grund av det stora deltagarantalet har antalet aktivitetsledare i verksamheten varit tvungna att öka för att bibehålla trygghet och säkerhet. Detta har möjliggjorts via Rädda Barnens nationella samarbete kopplat till DOIT med bl.a. ICA-stiftelsen och Radiohjälpen, men även med stöd av Folkhälsomyndigheten. Rädda Barnen har tack vare etableringen av DOIT kunnat växla upp Luleå kommuns satsning. Fokus för rekrytering av aktivitetsledare är att fånga upp unga ledare från området som också kan agera som förebilder för barnen.

Sammantaget visar resultaten att DOIT gör skillnad/skapar effekt och utifrån nedanstående fakta att behov fortfarande föreligger.

Nytillkommen fakta

Rädda Barnen har under hösten 2025 tagit fram en ny barnfattigdomsrapport. Andelen barn som lever i ekonomisk utsatthet i Luleå kommun som helhet är 8,1%. Skillnaderna mellan RegSo-områdena i kommunen är emellertid stor. Hertsön är det RegSo-område med flest antal barn (ca 1200 barn) varav 17,5% lever i ekonomisk utsatthet. Tillsammans med Tuna, Porsön och delar av Bergnäset utgör Hertsön områden med högst andel barnfattigdom i kommunen. Ekonomisk utsatthet påverkar i många fall barns rätt till en meningsfull fritid inte minst utifrån de kostnader som är förknippade med föreningsavgifter och utrustning men även transport, läger och dolda förväntningar kring att bidra med långpannekakor och dylikt.

Hertsön som område har under lång tid präglats av ombyggnationer av viktiga funktioner för barn såsom skola, bibliotek och badhus vilka nu börjar stå klara. Behovet att kostnadsfria mötesplatser för fritidsaktiviteter för mellanstadiet täcks emellertid inte av dessa. Samtidigt planeras för utbyggnad av Hertsöheden - ett nytt angränsande bostadsområde – med fler barn som ska inkluderas i befintlig service.

Utifrån ett förebyggande perspektiv där även den nya socialtjänstlagen ger stöd för detta så är barn i mellanstadiet en viktig målgrupp och som Rädda Barnen i dialog med såväl boende som kommunen ser har en ökad risk att falla mellan stolarna. Parallellt med att vi ser att färre barn är anslutna till föreningar ser vi att många barn i mellanstadiet inte går på fritids (framförallt i åk 6) och inte har tillgång till exempelvis fritidsgården som är en verksamhet för unga på högstadiet. En meningsfull fritid och tillgång till fler trygga vuxna är en stark och viktig skyddsfaktor för barn och unga.

Vad gäller tryggheten på Hertsön så upplevs den ha ökat under senare tid. Detta kan ses både i Polisens senaste trygghetsundersökning från 2025 och i den kartläggning Rädda Barnen själva gjort under hösten 2025 i dialog med barn och unga på Hertsön. Det som tidigare lyfts fram som en utmaning i kartläggningen – att det finns för få aktiviteter för barn i mellanstadiet – framträdde inte lika tydligt som när samma frågor ställdes för 4 år sedan.

Sedan DOIT på Hertsön startade har Rädda Barnen även ökat närvaron, den lokala samverkan och verksamheten på Porsön vilket är ett område som präglas av liknande, men också delvis andra, utmaningar och förutsättningar. Den ekonomiska utsattheten bland barnfamiljer är i samma nivåer som på Hertsön (sett till samtliga RegSo-områden som täcker Porsön) och föreningsanslutningen bland barn är låg (ca 25 % av barnen är anslutna till en idrottsförening i jämförelse med 45 % i kommunen som helhet). Utöver det planeras omfattande ombyggnationer av campus och entreprenörsbostäder, vilket kommer påverka området och de boende på olika sätt. Behovet av mötesplatser och meningsfulla fritidsaktiviteter för barn och unga finns även på Porsön. Detta är något som bekräftas såväl i intervjuer med barn och unga på området som de efterskolan-aktiviteter för mellanstadiet Rädda Barnen testat på att hålla på Porsöskolan under våren 2026 för att bygga relationer och få inspel från barnen kring vilken typ av insatser som möter deras behov.

Sedan hösten 2025 har det förts dialog kring implementering och långsiktig finansiering av DOIT tillsammans Luleå kommun och berörda förvaltningar. En dialog som inte rotts i land och som behöver mer tid. Inte minst för att det utöver finansiering av verksamhet/er finns potential att inkludera ett bredare perspektiv och fler områden/förvaltningar kring barnrättsfrågor i ett sektorsöverskridande samarbete. Istället för flera separata kontaktytor med olika förvaltningar finns en outnyttjad potential i att hitta en samverkan som utöver verksamhet kan utgöra en plattform för informations- och erfarenhetsutbyte och därigenom skapa än mer samordnade insatser och effekt för kommunens barn och unga. Exempelvis för Rädda Barnen i dagsläget dialoger med Luleå kommun kopplat till såväl barns delaktighet och

inflytande, brottsförebyggande arbete, trygghet, våld, fritid, skola, föräldrar mm samtidigt som många frågor hänger ihop och tjänar på att även kunna diskuteras under ett gemensamt paraply. Rädda Barnens roll som civilsamhällesaktör skapar särskilda möjligheter att fungera som en länk mellan barn, familjer och kommunen, genom upparbetade relationer och förtroende i målgruppen.

2. Syfte, mål och aktiviteter

Syfte

Syftet på individnivå är att stärka barns skyddsfaktorer och rättigheter genom att främja välmående, delaktighet och positiva sociala sammanhang.

På organisationsnivå är syftet att stärka samverkan mellan civilsamhälle och kommun genom ökad kunskapsdelning, erfarenhetsutbyte och metodutveckling samt öka antalet aktiva barn i föreningarna/föreningslivet.

På samhällsnivå är syftet att bidra till ökad trygghet, minskat utanförskap och förebyggande av brottslighet bland barn och unga.

Övergripande mål

Det övergripande målet är att öka tillgången till en meningsfull fritid, fler trygga vuxna och sociala aktiviteter utanför skoltid för barn i mellanstadieåldern i Luleå kommun.

Projektet ska även bidra till:

- ökad tillgång till trygga och inkluderande miljöer för stärkt delaktighet och personlig utveckling hos barn
- samt en hållbar plattform för fortsatt samverkan och dialog mellan Rädda Barnen och Luleå kommun kring barns rättigheter och livsvillkor.

Delmål och aktiviteter

1. **Genomföra regelbundna DOIT-verksamheter på Hertsön**
   DOIT ska genomföras på Hertsön minst en gång per vecka under skolterminerna under projektperioden, med kontinuerlig närvaro av trygga vuxna och planerade kostnadsfria aktiviteter för barn i mellanstadieåldern.
2. **Stödja spridning och uppstart av DOIT på Porsön**
   Efterskolan-verksamheten på Porsön utvecklas till DOIT med stöd och inspiration av arbetet på Hertsön anpassat efter områdesspecifika behov och förutsättningar. Minst ett forum för erfarenhetsutbyte mellan verksamheterna på Hertsön och Porsön ska därefter genomföras per termin.
3. **Öka barns delaktighet och inflytande genom DOIT**
   Undersöka och presentera samt testa i liten skala på vilket sätt DOIT kan användas som plattform för strukturerade delaktighetsprocesser för att samla in och återkoppla på barns och ungas perspektiv kring frågor som är viktiga för dem.

4. **Utveckla former för sektorsöverskridande samverkan**
   Minst fyra samverkansmöten per år ska genomföras mellan Rädda Barnen, Luleå kommun (och utifrån behov även andra relevanta aktörer) för utbyte av information och utveckling av metoder och samarbetsformer kring barns rättigheter, delaktighet, fritid och trygghet.
5. **Ta fram förutsättningar för långsiktig finansiering av samverkan och verksamhet**
   Under projektperioden ska möjliga finansieringskällor, ansvarsfördelning och organisatoriska former för fortsatt verksamhet identifieras och dokumenteras i en gemensam plan för långsiktig samverkan. Till detta hör även att inhämta information och inspiration från liknande processer och goda exempel från andra kommuner.

3. Målgrupp

Direkt målgrupp: barn i mellanstadieåldern boende på Hertsön

Indirekt målgrupp: barn i mellanstadieåldern boende på Porsön samt berörda förvaltningar inom Luleå kommun.

4. Samverkansparter

Projektet DOIT Extended bygger på en etablerad och fördjupad samverkan mellan Rädda Barnen, Luleå kommun och det lokala civilsamhället. Samverkan är en central förutsättning för att nå projektets samtliga mål.

Följande förvaltningar inom Luleå kommun utgör kärnparter i projektet:

- **Kultur- och fritidsförvaltningen**, med ansvar för fritidsverksamhet, föreningsliv och mötesplatser
- **Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen**, med koppling till skola, elevhälsa och barnens vardagsmiljö
- **Socialförvaltningen**, med fokus på förebyggande arbete (inklusive brottsförebyggande arbete) och barns livsvillkor.
- **Kommunstyrelseförvaltningen**, med särskilt ansvar kopplat till långsiktig finansiering, strategisk utveckling och sektorsövergripande samverkan, dvs delmål 5.

Samverkan med dessa förvaltningar sker på flera olika nivåer – såväl strategiskt och övergripande som operativt och områdesnära.

Utöver kommunens förvaltningar är **lokala föreningar och aktörer på Hertsön och Porsön** viktiga samverkansparter. Dessa inkluderar både ideella föreningar, kulturaktörer och verksamheter som bidrar med aktiviteter, ledarskap och kompetens

inom exempelvis idrott, kultur och skapande. Projektet bygger vidare på en redan etablerad samverkan med ett stort antal föreningar och externa aktörer, däribland Kulturskolan, Teknikens Hus och Ung Scen Norr.

Områdesgrupperna på Hertsön och Porsön utgör ytterligare viktiga samverkansforum, där lokala behov och perspektiv fångas upp och förankras. Genom dessa strukturer möjliggörs en nära dialog med såväl föreningsliv som andra lokala aktörer.

5. Projektorganisation/styrning och ansvarsfördelning

Projektet ägs och drivs av Rädda Barnen, som ansvarar för helhetsledning, planering, genomförande och uppföljning. Organisationen är utformad för att säkerställa både operativ handlingskraft och strategisk samordning mellan involverade aktörer.

Operativ ledning

Den dagliga verksamheten leds av en **projektkoordinator (processledare)** anställd av Rädda Barnen. Projektkoordinatorn ansvarar för:

- planering och genomförande av DOIT-verksamheten på Hertsön och Porsön
- samordning av aktivitetsledare och samverkansaktörer
- relationsbyggande arbete med barn, skolor, föreningar och lokala aktörer
- uppföljning, dokumentation och rapportering

Aktivitetsledare, inklusive unga ledare från områdena, ansvarar för genomförandet av aktiviteter och bidrar till trygghet, kontinuitet och förebildskap i verksamheten.

Styrning och strategisk nivå

Projektet leds strategiskt av en **styrgrupp** bestående av representanter från Rädda Barnen och de samverkande förvaltningarna inom Luleå kommun. Från arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen ingår Seija Alamäki (områdeschef grundskola), från kultur- och fritidsförvaltningen ingår Lena Lundberg Vesterlund (avdelningschef för Kultur och Mötesplatser), från socialförvaltningen ingår Ulrika Nygård (preventionssamordnare), från kommunstyrelseförvaltningen ingår Eira Andersson (strateg för social hållbarhet) samt från Rädda Barnen ingår Helen Nilsson (gruppchef Norrbotten).

Styrgruppen har ett övergripande ansvar för:

- strategisk inriktning och prioriteringar
- uppföljning av projektets mål och resultat
- stöd i utveckling av samverkan och metod

- förankring av projektet i respektive organisation

Projektkoordinatorn är sammankallande till styrgruppen och ansvarar för att relevant underlag tas fram inför beslut och uppföljning. Styrgruppsmötena är korta med fokus på styrning och uppföljning.

Samverkansforum

Parallellt med styrgruppen etableras ett återkommande **samverkansforum**, där samma aktörer deltar, men med fokus på kunskapsutbyte, erfarenhetsdelning och gemensam utveckling. Vid behov bjuds ytterligare aktörer in, exempelvis från föreningsliv eller andra verksamheter.

Detta forum utgör en central plattform för att:

- utveckla former för sektorsövergripande samverkan
- identifiera gemensamma behov och insatser
- diskutera frågor kopplade till barns rättigheter, delaktighet och trygghet
- bidra till lärande och spridning av erfarenheter

Samverkansforum genomförs i direkt anslutning till styrgruppsmötena – dvs 4 ggr per år.

Ansvarsfördelning

- **Rädda Barnen** ansvarar för projektledning, genomförande, uppföljning och samordning
- **Luleå kommun** bidrar med nulägesanalys och koppling till ordinarie verksamhet.
- **Föreningsliv och andra aktörer** bidrar med aktiviteter, kompetens och närvaro i verksamheten

Organisationen är utformad för att skapa förutsättningar för både kvalitet i genomförandet och långsiktighet i samverkan. En viktig del av projektets styrning är också att successivt utveckla former för hur ansvar, finansiering och organisering kan tas vidare efter projektperiodens slut.

6. Uppföljning och utvärdering

Projektet följs upp terminsvis på individnivå via insamling av statistik och enkäter kopplat till förväntade effekter av DOIT (trygghet, vänner, ökad delaktighet i föreningsliv, ökad fysisk rörelse, välbefinnande etc). Befintligt effektramverk och indikatorer för metoden finns framtagna. Utöver det görs en slututvärdering kopplat till projektets samtliga mål. Till stöd för framtagandet av indikatorer i detta syfte finns

Rädda Barnens regionala rådgivare inom MEAL (measuring, evaluation, accountability och learning).

7. Projektets koppling till Luleå kommuns strategier och mål

Projektet ligger i linje med Luleå kommuns arbete för social hållbarhet, barns rättigheter och trygghetsskapande insatser. Särskilt tydlig är kopplingen till kommunens arbete inom området *Start och uppväxt för alla* samt kommunens arbete med barns rättigheter och delaktighet. Luleå kommun betonar att alla barn och unga ska ges möjlighet till utveckling, trygghet, delaktighet och inflytande samt att barnets bästa ska beaktas i beslut som rör barn och unga.

Projektets fokus på meningsfull fritid, trygga vuxna och kostnadsfria aktiviteter för barn i mellanstadieåldern svarar direkt mot kommunens principer om att:

- erbjuda kostnadsfria eller subventionerade kultur- och fritidsaktiviteter där vuxna är närvarande,
- främja ett brett fritidsutbud i samverkan med andra aktörer och ideella föreningar,
- samt skapa förutsättningar för alla barn och unga att ha en god relation till minst en vuxen utanför familjen.

Projektets ambition att stärka barns skyddsfaktorer genom trygga sociala sammanhang och ökad delaktighet ligger även i linje med Luleå kommuns arbete för att förebygga psykisk ohälsa, motverka utanförskap och prioritera tidiga förebyggande insatser för barn och unga i riskzon.

Satsningen på Hertsön och Porsön harmonierar också med kommunens trygghets- och brottsförebyggande arbete genom att skapa positiva och inkluderande mötesplatser för barn och unga efter skoltid. Projektets fokus på förebyggande arbete, relationsskapande vuxennärvaro och social inkludering bidrar till kommunens mål om ökad trygghet och minskad social utsatthet bland barn och unga.

Vidare stödjer projektet Kultur- och fritidsnämndens uppdrag att skapa förutsättningar för ungas delaktighet och inflytande samt att utveckla kultur- och fritidslivet i samverkan med civilsamhället och föreningslivet.

Projektets delmål kring sektorsöverskridande samverkan och metodutveckling ligger dessutom väl i linje med Luleå kommuns ambition att stärka samverkan mellan kommun, civilsamhälle och andra samhällsaktörer för att skapa långsiktigt hållbara stödstrukturer för barn och unga.

8. Budget

Kostnader

Personal (processledare och aktivitetsledare)	1 400 000

Verksamhetsmedel (material, lokal, förtäring, utflykter, extern tjänst)	600 000
Summa	
Intäkter	
Luleå kommun	1 600 000
Rädda Barnen	400 000
Summa	*2 000 000*

9. Projektperiod

Projektet pågår från januari 2027 till december 2028 vilket bedöms vara en rimlig projektlängd baserat på vad som avses åstadkommas – inte minst kopplat till de nya elementen utöver DOIT på Hertsön. För kännedom pågår befintligt projekt finansierat av sociala investeringsmedel till och med december 2026. Befintligt projekt har kunnat förlängas 4 månader inom ramen för den beslutade projektbudgeten maa extra finansiering tillkommit från Rädda Barnens nationella samarbeten. Det bedöms vara av yttersta vikt att DOIT Hertsön kan bedrivas utan uppehåll då vi vet av erfarenhet att det utgör en riskfaktor för tapp av rutiner, engagemang och förtroende.

10. Kontaktperson

gruppchef Rädda Barnen Norrbotten

11. Bilagor

Avsiktsförklaringar

Rädda Barnen

Avsiktsförklaring

Denna avsiktsförklaring avser deltagande i projektet **DOIT Extended (2027–2028)**.

DOIT Extended syftar till att stärka barns rättigheter och skyddsfaktorer genom ökad tillgång till meningsfull fritid, trygga vuxenkontakter och inkluderande mötesplatser. Projektet bidrar även till att utveckla samverkan mellan kommun och civilsamhälle samt till ett mer samordnat och förebyggande arbete för barn och unga.

Barn-och utbildningsförvaltningen ställer sig bakom projektets övergripande inriktning och bedömer att insatsen ligger i linje med förvaltningens uppdrag och mål.

Åtagande och bidrag

Barn-och utbildningsförvaltningen avser att medverka i projektet genom att:

- Delta i projektets styrgrupp och samverkansforum
- Bidra med relevant kompetens, erfarenhet och kunskapsunderlag inom förvaltningens ansvarsområde
- Medverka i utvecklingen av samverkansformer, arbetssätt och långsiktiga lösningar
- Bidra till förankring och informationsspridning inom den egna organisationen
- Vid behov delta i dialog kring utveckling av verksamhet kopplat till målgruppen

Arbetsinsatsen bedöms i huvudsak bestå av deltagande i möten, samverkan och löpande dialog inom ramen för ordinarie verksamhet.

Gemensam ambition

Genom denna avsiktsförklaring uttrycker Barn-och utbildningsförvaltningen ambition att aktivt bidra till projektets genomförande samt till utvecklingen av en långsiktigt hållbar samverkansstruktur för frågor som rör barns livsvillkor, delaktighet och trygghet i Luleå kommun.

Luleå 27/5-26

Ort, datum

Namn

Underskrift

Rädda Barnen

Avsiktsförklaring

Denna avsiktsförklaring avser deltagande i projektet **DOIT Extended (2027–2028)**.

DOIT Extended syftar till att stärka barns rättigheter och skyddsfaktorer genom ökad tillgång till meningsfull fritid, trygga vuxenkontakter och inkluderande mötesplatser. Projektet bidrar även till att utveckla samverkan mellan kommun och civilsamhälle samt till ett mer samordnat och förebyggande arbete för barn och unga.

[Förvaltningens namn] ställer sig bakom projektets övergripande inriktning och bedömer att insatsen ligger i linje med förvaltningens uppdrag och mål.

Åtagande och bidrag

[Förvaltningens namn] avser att medverka i projektet genom att:

- Delta i projektets styrgrupp och samverkansforum
- Bidra med relevant kompetens, erfarenhet och kunskapsunderlag inom förvaltningens ansvarsområde
- Medverka i utvecklingen av samverkansformer, arbetssätt och långsiktiga lösningar
- Bidra till förankring och informationsspridning inom den egna organisationen
- Vid behov delta i dialog kring utveckling av verksamhet kopplat till målgruppen

Arbetsinsatsen bedöms i huvudsak bestå av deltagande i möten, samverkan och löpande dialog inom ramen för ordinarie verksamhet.

Gemensam ambition

Genom denna avsiktsförklaring uttrycker *[Förvaltningens namn]* en ambition att aktivt bidra till projektets genomförande samt till utvecklingen av en långsiktigt hållbar samverkansstruktur för frågor som rör barns livsvillkor, delaktighet och trygghet i Luleå kommun.

Luleå 2026-05-28

Ort, datum

Namn

Underskrift

Rädda Barnen

Avsiktsförklaring

Denna avsiktsförklaring avser deltagande i projektet **DOIT Extended (2027–2028).**

DOIT Extended syftar till att stärka barns rättigheter och skyddsfaktorer genom ökad tillgång till meningsfull fritid, trygga vuxenkontakter och inkluderande mötesplatser. Projektet bidrar även till att utveckla samverkan mellan kommun och civilsamhälle samt till ett mer samordnat och förebyggande arbete för barn och unga.

Kultur- och fritidsförvaltningen] ställer sig bakom projektets övergripande inriktning och bedömer att insatsen ligger i linje med förvaltningens uppdrag och mål.

Åtagande och bidrag

Kultur- och fritidsförvaltningen avser att medverka i projektet genom att:

- Delta i projektets styrgrupp och samverkansforum
- Bidra med relevant kompetens, erfarenhet och kunskapsunderlag inom förvaltningens ansvarsområde
- Medverka i utvecklingen av samverkansformer, arbetssätt och långsiktiga lösningar
- Bidra till förankring och informationsspridning inom den egna organisationen
- Vid behov delta i dialog kring utveckling av verksamhet kopplat till målgruppen

Arbetsinsatsen bedöms i huvudsak bestå av deltagande i möten, samverkan och löpande dialog inom ramen för ordinarie verksamhet.

Gemensam ambition

Genom denna avsiktsförklaring uttrycker *Kultur- och fritidsförvaltningen* en ambition att aktivt bidra till projektets genomförande samt till utvecklingen av en långsiktigt hållbar samverkansstruktur för frågor som rör barns livsvillkor, delaktighet och trygghet i Luleå kommun.

Luleå 27/5 2026 _

Ort, datum Namn

Underskrift

Rädda Barnen

Avsiktsförklaring

Denna avsiktsförklaring avser deltagande i projektet **DOIT Extended (2027–2028).**

DOIT Extended syftar till att stärka barns rättigheter och skyddsfaktorer genom ökad tillgång till meningsfull fritid, trygga vuxenkontakter och inkluderande mötesplatser. Projektet bidrar även till att utveckla samverkan mellan kommun och civilsamhälle samt till ett mer samordnat och förebyggande arbete för barn och unga.

Kommunstyrelseförvaltningen ställer sig bakom projektets övergripande inriktning och bedömer att insatsen ligger i linje med förvaltningens uppdrag och mål.

Åtagande och bidrag

Kommunstryrelseförvaltnigen avser att medverka i projektet genom att:

- Delta i projektets styrgrupp och samverkansforum
- Bidra med relevant kompetens, erfarenhet och kunskapsunderlag inom förvaltningens ansvarsområde
- Medverka i utvecklingen av samverkansformer, arbetssätt och långsiktiga lösningar
- Bidra till förankring och informationsspridning inom den egna organisationen
- Vid behov delta i dialog kring utveckling av verksamhet kopplat till målgruppen

Arbetsinsatsen bedöms i huvudsak bestå av deltagande i möten, samverkan och löpande dialog inom ramen för ordinarie verksamhet.

Gemensam ambition

Genom denna avsiktsförklaring uttrycker *Kommunstyrelseförvaltningen* en ambition att aktivt bidra till projektets genomförande samt till utvecklingen av en långsiktigt hållbar samverkansstruktur för frågor som rör barns livsvillkor, delaktighet och trygghet i Luleå kommun.

29/5 -2026

Ort, datum

Namn

Underskrift

§ 115

Arbetsordning för ungdomsfullmäktige

Ärendenr 2026/1002-3.5.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta arbetsordning för ungdomsfullmäktige i Luleå kommun enligt bilaga KLF Hid: 2026.7668.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige har 2025-04-22 § 82 beslutat att starta ett projekt för att inrätta och utvärdera ett ungdomsfullmäktige i Luleå kommun som bedrivs 2025-2026. Uppdraget har varit att tillsammans med målgruppen pröva och konkretisera hur ungas organisering och inflytande kan utformas inom Luleå kommuns styr- och beslutsstruktur. Förslaget är att ungdomsfullmäktige införs som ett partipolitiskt obundet forum, fristående från den kommunala rådsstrukturen som rådde under projektets genomförande.

Ungdomsfullmäktige föreslås omfatta unga under högstadie- och gymnasieåldern, bestå av upp till 30 ordinarie ledamöter och högst 15 ersättare, ha ettåriga mandatperioder och sammanträda 6–8 gånger per år. För projektperioden 2025-2026 var målgruppen 13-17 år, men i dialog med unga och fördjupat arbete så framkom att åldersspannet i Luleå kommun bör gälla från den ålder en ung går i högstadiet till den ålder den skulle haft när gymnasiet vanligtvis är slut.

Under projektet gång har behovet av förtroendevalda vuxnas deltagande vid ungdomsfullmäktige lyfts fram som en viktig fråga. Ett långvarigt erfarenhetsutbyte mellan vuxna förtroendevalda och unga i ungdomsfullmäktige bidrar till att stärka unga som framtidens förtroendevalda, och ger dagens förtroendevalda ett bredare barn och ungdomsperspektiv. Mot denna bakgrund föreslås att ungdomsfullmäktige ges möjlighet att bjuda in kommunens nämnder till sina sammanträden. Vid en sådan inbjudan utser presidiet för respektive nämnd vem som deltar.

Valprocessen föreslås bygga på fri kandidering, fri röstning, tillgänglighet och bred representation över tid. Ledamöter föreslås få ersättning enligt kommunens arvodesbestämmelser för förtroendevalda. Ordförande och vice ordförande föreslås få särskilt arvode motsvarande 2 respektive 1 procent av en riksdagsledamots arvode.

Delrapporten över projektet Uppstart ungdomsfullmäktige visar att arbetet har genomförts i nära dialog med målgruppen. Inbjudna unga har fått möjlighet att delta på en medborgarberedning och under fyra heldagar arbeta fram förslag på utformningen av Luleå kommuns ungdomsfullmäktige. Förslaget har sedan lyfts och omarbetats genom dialog med ytterligare en ung referensgrupp, med tjänstepersoner, med projektets styrgrupp men också representanter från kommunstyrelsen.

Utvärderingen visar att deltagarna upplevde ökad förståelse för hur unga kan påverka kommunen, stärkt tilltro till att unga kan göra skillnad och ökad motivation att engagera sig vidare.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta arbetsordning för ungdomsfullmäktige i Luleå kommun enligt bilaga.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet
Under projektets har fokus legat på att ta fram ett beslutsredo underlag för införande av ungdomsfullmäktige. Arbetet har genomförts i nära dialog med unga genom inbjudan till målgruppen, medborgarberedning, uppstartsträffar och en ung referensgrupp. Dialogerna har kompletterats med bearbetning och kvalitetssäkring tillsammans med berörda tjänstepersoner, projektets styrgrupp och politisk nivå.

Arbetet har genomförts i samverkan med Rädda Barnen genom ett idéburet offentligt partnerskap, IOP. Partnerskapet har syftat till att stärka barn- och ungdomsperspektivet i projektets genomförande. Rädda Barnen har bidragit med kompetens inom barns och ungas rättigheter, delaktighet och trygga dialogformer, medan Luleå kommun ansvarat för styrning, process och beslutsförankring. Samverkan har bidragit till metodutveckling, kvalitetssäkring av dialoger och ett tydligt barnrättsperspektiv i arbetet.

Delrapporten visar att unga ser behov av ett forum som både kan fånga upp frågor från unga i kommunen och fungera som en tydlig kanal in i kommunens beslutsprocesser. Ungdomsfullmäktige föreslås därför få en roll som initiativtagare och remissinstans i frågor som rör barns och ungas livsvillkor.

Ärenden som ungdomsfullmäktige beslutar att driva vidare ska kunna överlämnas till berörd nämnd och hanteras inom kommunens ordinarie ärende- och beredningsprocesser.

I delrapporten föreslås att ungdomsfullmäktige är fristående från den kommunala rådsstrukturen som gällde projektets genomförande. Rådsformen har bedömts vara ändamålsenlig under projekt- och uppstartsfasen, men ett permanent ungdomsfullmäktige behöver ha större självständighet för att motsvara sitt demokratiska syfte. Forumet ska vara partipolitiskt obundet och bygga på att unga själva prioriterar frågor, organiserar sitt arbete och fattar gemensamma ställningstaganden.

Målgruppen föreslås omfatta unga under hela högstadie- och gymnasieåldern. Ungdomsfullmäktige föreslås bestå av upp till 30 ordinarie ledamöter och högst 15 ersättare, med en nedre gräns om 20 ledamöter. Mandatperioden föreslås vara ett år och verksamhetsåret följer kommunens verksamhets- och budgetår. Ungdomsfullmäktige föreslås sammanträda 6–8 gånger per år.

Valprocessen föreslås regleras genom principer i arbetsordningen. Dessa principer innebär fri kandidering och fri röstning, tillgänglighet och inkludering samt strävan efter bred representation över tid. Den praktiska utformningen av valet ska kunna utvecklas och anpassas över tid utifrån erfarenheter, resurser och samverkansformer.

Delrapporten innehåller även förslag om ersättning till ledamöter. Ersättning föreslås följa kommunens bestämmelser för förtroendevalda och utgå per sammanträde. Ordförande och vice ordförande i ungdomsfullmäktige föreslås få ett särskilt arvode. Arvodet föreslås vara 2% av riksdagsledamots arvode för ordförande och 1,5 % för vice ordförande.

Föreslagen budget för Ungdomsfullmäktige:

Arvode deltagare ca	160 000 kr
Ordförande x2	35 000 kr
Stormöte	50 000 kr
Kompetensutveckling och resor	100 000 kr
Kommunikation	50 000 kr
Övrigt	20 000 kr
Samordnare Ungdomsfullmäktige	850 000 kr
TOTALT	**1 265 000 kr**

Sammantaget bedöms delrapporten visa att projektet har skapat ett väl förankrat och genomarbetat underlag för införande av ungdomsfullmäktige. Utvärderingen av uppstartsträffarna visar att deltagarna upplevt ökad förståelse

för hur unga kan påverka kommunen, stärkt tilltro till att unga kan göra skillnad och ökad motivation att engagera sig vidare. Införandet av ungdomsfullmäktige bedöms därför bidra till att stärka ungas delaktighet och skapa tydligare vägar för inflytande i Luleå kommun.

Dialog

Dialog har genomförts med unga, tjänstepersoner, chefer och politiker.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7667
- Förslag - Arbetsordning ungdomsfullmäktige, KLF Hid: 2026.7668
- Delrapport Ungdomsfullmäktige, KLF Hid: 2026.6652
- Kommunfullmäktiges beslut 2025-04-22, KLF Hid: 2025.4603

LULEÅ KOMMUN

Förslag - Arbetsordning för ungdomsfullmäktige i Luleå kommun

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
	KLF 2026/1002	2026-xx-xx	2029-12-31
Dokumentansvarig	**Senast reviderad**	**Beslutsinstans**	**Dokument gäller för**
Samhällsbyggnadsdirektör		Kommunfullmäktige	Ungdomsfullmäktige

Arbetsordning för ungdomsfullmäktige i Luleå kommun

§ 1 Syfte

Ungdomsfullmäktige är Luleå kommuns demokratiska forum för unga. Syftet är att stärka ungas inflytande i kommunala frågor som berör deras livsvillkor samt att ge unga möjlighet att organisera sig demokratiskt, formulera gemensamma ställningstaganden och föra dessa vidare i kommunens beslutsprocesser.

Verksamheten ska bidra till ökad delaktighet, demokratisk kunskap och ett långsiktigt samhällsengagemang bland unga, samt till att utveckla kvaliteten i kommunens beslut genom ungas perspektiv.

§ 2 Ställning

Ungdomsfullmäktige är ett partipolitiskt obundet forum där unga själva prioriterar frågor, organiserar sitt arbete och fattar gemensamma beslut inom ramen för denna arbetsordning.

§ 3 Målgrupp och valbarhet

Ungdomsfullmäktige riktar sig till unga i högstadie- och gymnasieåldern och är folkbokförda i Luleå kommun.

Samtliga inom målgruppen har rätt att kandidera till och rösta i val till ungdomsfullmäktige.

§ 4 Sammansättning

Antalet ordinarie ledamöter i Ungdomsfullmäktige ska uppgå till minst 20 och högst 30 ledamöter, och upp till 15 ersättare. Ersättare inträder som ordinarie ledamot om en ordinarie ledamot avgår under mandatperioden.

Vid lika röstfördelning har ordförande utslagsröst.

§ 5 Mandatperiod och verksamhetsår

Mandatperioden för ledamöter i ungdomsfullmäktige gäller 1 januari till 31 december.

Ungdomsfullmäktiges verksamhetsår följer kommunens verksamhets- och budgetår.

§ 6 Principer för val

Val till ungdomsfullmäktige ska bygga på följande grundläggande principer:

- fri kandidering och fri röstning,
- tillgänglighet och inkludering för unga med olika bakgrund och livsvillkor,
- förutsättningar för bred representation över tid,
- flexibilitet i genomförandet av valprocessen.

Den närmare utformningen av valprocessen ska kunna utvecklas och anpassas över tid utan att ändring av denna arbetsordning krävs.

§ 7 Stormöte

Ungdomsfullmäktiges verksamhet inleds med ett gemensamt stormöte.

Stormötet utgör ett öppet möte där det nyvalda ungdomsfullmäktige utser presidium och prioriterade frågor för verksamhetsåret formuleras.

§ 8 Sammanträden

Ungdomsfullmäktige sammanträder 6–8 gånger per år, med uppehåll under sommaren.

Kallelse till sammanträde ska skickas till ledamöter och ersättare i god tid före sammanträdet. Protokoll eller minnesanteckningar ska föras vid varje sammanträde.

Ungdomsfullmäktige är beslutsför när minst hälften av de ordinarie ledamöterna är närvarande.

Ungdomsfullmäktige har möjlighet att bjuda in kommunens nämnder till sina sammanträden. Vid en sådan inbjudan utser presidiet för respektive nämnd vem som deltar.

§ 9 Presidium

Ungdomsfullmäktige utser inom sig ett presidium bestående av ordförande och vice ordförande.

Presidiet leder ungdomsfullmäktiges arbete och ansvarar för att sammanträden genomförs på ett ändamålsenligt och inkluderande sätt.

§ 10 Arbete mellan sammanträden

Ungdomsfullmäktige får inrätta utskott eller arbetsgrupper för beredning och fördjupning av frågor mellan ordinarie sammanträden.

Arbetsgrupperna har beredande funktion och ska återrapportera sitt arbete till ungdomsfullmäktige. Det slutliga ansvaret för ställningstaganden och beslut ligger alltid hos ungdomsfullmäktige som helhet.

§ 11 Ärenden och initiativ

Frågor till ungdomsfullmäktige kan väckas av:

- ungdomsfullmäktiges ledamöter,
- unga i kommunen genom öppna och tillgängliga ingångar,
- stormöte.

Ungdomsfullmäktige beslutar vilka frågor som ska tas upp som ärenden. Vid prioritering ska ungdomsfullmäktige beakta möjlighet till påverkan, relevans för målgruppen och en ändamålsenlig användning av resurser.

§ 12 Remissroll

Ungdomsfullmäktige har även i uppdrag att vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse, samt vara en brygga mellan kommunen och unga. Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för unga. Unga ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet.

Kommunen ska inhämta synpunkter från ungdomsfullmäktige i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling. Unga kan genom sina representanter i ungdomsfullmäktige informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten. Ungdomsfullmäktiges synpunkter, yttranden och remisser i sådana fall ska återkopplas hur dessa har omhändertagits.

§ 13 Från ungdomsfullmäktige till berörda nämnder

När ungdomsfullmäktige fattar beslut om att driva en fråga vidare ska ärendet kunna överlämnas till berörd nämnd som ett initiativ från ungdomsfullmäktige.

Initiativet ska vara skriftligt och beslutat av ungdomsfullmäktige som helhet. Ärendet bereds därefter inom kommunens ordinarie ärende- och beredningsprocesser. Ungdomsfullmäktige ska ges återkoppling på hur ärendet hanterats.

§ 14 Tidig politisk dialog

Ungdomsfullmäktige ska ges möjlighet till tidig dialog med berörd nämndsordförande eller annan relevant politisk företrädare i frågor som övervägs att drivas vidare.

Dialogen ska syfta till att tydliggöra möjlighet till påverkan och skapa förutsättningar för ett ändamålsenligt och träffsäkert arbete.

§ 15 Samordning och stöd

Ungdomsfullmäktige ska tilldelas ett kontinuerligt stöd från kommunen, i form av en utpekad samordnande funktion, för samordning, kallelser och dokumentation, utbildningsinsatser, val, kommunikation samt återkoppling till unga och till berörda nämnder och förvaltningar. Stödet ska säkerställa kontinuitet och kvalitet i arbetet, skapa förutsägbarhet i processerna och bidra till att ärenden hanteras på ett likvärdigt och transparent sätt.

§ 16 Arvode

Ledamöter i ungdomsfullmäktige erhåller arvode enligt kommunens bestämmelser för förtroendevalda. Arvodet gäller endast ungdomsfullmäktiges sammanträden.

Ordförande erhåller ett särskilt arvode motsvarande 2 procent av riksdagsledamots årsarvode, medan vice ordförandes arvode motsvarar 1 procent.

§ 17 Personuppgiftsansvarig

Kommunstyrelsen är personuppgiftsansvarig enligt dataskyddsförordningen (GDPR), för de personuppgifter som behandlas inom kommunstyrelsens verksamhetsområde.

§ 18 Uppföljning och utvärdering

Ungdomsfullmäktige ska regelbundet följa upp och utvärdera sitt arbetssätt, sin representativitet och sitt genomslag. Ungdomsfullmäktige ska årligen även sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen. Utvärderingen och verksamhetsberättelsen ska utgöra underlag för utveckling av verksamheten samt förslag till förändring av denna arbetsordning.

§ 19 Fastställande

Denna arbetsordning fastställs och ändras av kommunfullmäktige.

Införandet av Ungdomsfullmäktige i Luleå kommun

Delrapport Q1-Q2 med utvärdering och förslag till arbetsordning

Innehållsförteckning

1 Inledning ... 4
1.1 Bakgrund ... 4
1.2 Syfte ... 4
1.3 Mål ... 4
1.4 Uppdrag ... 5
2 Planering ... 6
2.1 Organisation och roller ... 6
2.2 Idéburet Offentligt Partnerskap ... 6
2.3 Medborgarberedning ... 7
2.4 Rekrytering ... 7
2.5 Ung referensgrupp ... 8
3 Genomförande ... 9
3.1 28-29 mars ... 9
3.2 18-19 april ... 10
3.3 Dialog och bearbetning av resultat ... 11
4 Förslag för införande av Ungdomsfullmäktige ... 12
4.1 Ungdomsfullmäktige i förhållande till kommunala rådsstrukturen ... 12
4.2 Ålder ... 13
4.3 Antal ledamöter ... 13
4.4 Antal möten ... 14
4.5 Arvode ... 15
4.6 Val till ungdomsfullmäktige ... 15
4.7 Frågor för ungdomsfullmäktige ... 17
4.7.1 Ungdomsfullmäktige som remissinstans ... 17
4.7.2 Arbetet mellan ungdomsfullmäktiges sammanträden ... 18
4.7.3 Tidig politisk avstämning och effektiv användning av resurser ... 18
4.8 Från Ungdomsfullmäktige till berörda nämnder ... 19
5 Utvärdering av ungdomsfullmäktiges uppstartsträffar ... 20
5.1 Tillvägagångsätt ... 21
5.1.1 Begriplighet och kunskap ... 21
5.1.2 Tilltro och upplevd möjlighet att påverka ... 22
5.1.3 Motivation och fortsatt engagemang ... 22
5.1.4 Bedömning ... 23
6 Risker och konsekvenser ... 24

Sammanfattning

Denna delrapport redovisar resultaten av projektets första fas och presenterar förslag som utgör underlag för beslut om införandet av ett ungdomsfullmäktige i Luleå kommun. Uppdraget har varit att tillsammans med målgruppen ta fram en hållbar modell för ungas organisering och inflytande i kommunens demokratiska processer, med ungas perspektiv som utgångspunkt.

Ett centralt förslag är att ungdomsfullmäktige ges en egen organisatorisk ställning, frikopplad från den kommunala rådsstrukturen. Rådsformen har varit ändamålsenlig som projekt- och uppstartsform, men ett permanent ungdomsfullmäktige behöver större självständighet för att motsvara sitt demokratiska syfte. Ungdomsfullmäktige föreslås därför vara ett partipolitiskt obundet forum där unga prioriterar frågor, organiserar sitt arbete och fattar gemensamma ställningstaganden.

Målgruppen föreslås omfatta unga under hela högstadiet och gymnasiet. Dialogerna visar att unga delar liknande livsvillkor och begränsade möjligheter till inflytande även under gymnasietiden, oavsett formell myndighetsålder. Ett sammanhållet åldersspann bedöms stärka kontinuitet och överlämning mellan årskullar.

Ungdomsfullmäktige föreslås bestå av 30 ordinarie ledamöter och 15 ersättare, med en nedre gräns om 20 ledamöter. För att skapa kontinuitet och hållbarhet föreslås 6–8 sammanträden per år, med uppehåll under sommaren.

Ersättning till ledamöter föreslås följa kommunens arvodesbestämmelser för förtroendevalda och utgå per sammanträde. Ordförande föreslås erhålla ett särskilt arvode motsvarande 2 procent av riksdagsledamots årsarvode.

Val till ungdomsfullmäktige föreslås regleras genom principer i arbetsordningen snarare än en detaljerad valmodell: fri kandidering och fri röstning, tillgänglighet och inkludering samt förutsättningar för bred representation över tid. Mandatperioden föreslås vara ett år och verksamhetsåret följa kommunens verksamhets- och budgetår.

Ungdomsfullmäktige föreslås ha en tydlig roll som initiativtagare och remissinstans i frågor som rör barns och ungas livsvillkor. För arbete mellan sammanträden ska det finnas möjlighet att inrätta utskott och arbetsgrupper. Tidig politisk dialog ska stödja ett träffsäkert arbete, och ärenden som drivs vidare föreslås hanteras i ordinarie nämndprocesser med tydlig återkoppling.

Den föreslagna arbetsordningen samlar ställningstagandena och utgör ett beslutsredo underlag för införande av ungdomsfullmäktige. Förslagen bygger på ungas arbete och prioriteringar, kompletterade med dialog och kvalitetssäkring tillsammans med tjänstepersoner och politisk nivå.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Arbetet med att etablera ett ungdomsfullmäktige i Luleå kommun har vuxit fram genom ett strukturerat förarbete. Utgångspunkten var ett ordförandeuppdrag till kommundirektören att utreda formerna för ungas organisering och inflytande i kommunens beslutsprocesser. Den förstudie som beställdes pekade på ett behov av att stärka ungas delaktighet genom en tydligare och mer sammanhållen struktur än vad befintliga forum kunde erbjuda, med fokus på långsiktighet, representativitet och tydliga återkopplingsvägar mellan unga och kommunens beslutande organ.

Mot bakgrund av förstudien beslutade kommunfullmäktige i april 2025 att införa ett ungdomsfullmäktige som ett projekt under perioden 2025–2026. Projektet har därmed haft i uppdrag att pröva och konkretisera hur ett ungdomsfullmäktige kan utformas i Luleå, samt att ta fram underlag som möjliggör ett långsiktigt införande efter projektperiodens slut.

Under projektets inledning fördes dialoger med uppdragsgivare och styrgrupp för att avgränsa uppdraget och tydliggöra vilka frågor som skulle prioriteras i fas 1. Inriktningen blev att omhänderta de frågor som förstudien identifierat som särskilt viktiga att besvara tillsammans med målgruppen, såsom former för organisering, valprocess, sammansättning och arbetssätt.

1.2 Syfte

Syftet med projektet Ungdomsfullmäktige är att stärka ungas inflytande i kommunala frågor som berör deras livsvillkor genom att utveckla en fungerande och legitim form för ungas organisering inom Luleå kommuns styr- och beslutsstruktur. Arbetet har under projektfasen skett i nära dialog med målgruppen (13–17 år) och syftar till att ge kommunen ett väl förankrat underlag som tydliggör ungdomsfullmäktiges roll, mandat och koppling till kommunens beslutsprocesser.

1.3 Mål

Målet för projektets första fas är att ta fram ett beslutsredo underlag för införande av ungdomsfullmäktige i Luleå kommun. Underlaget ska omfatta förslag till arbetsordning samt tydliga ställningstaganden i de centrala utformningsfrågor som behöver avgöras inför ett permanent införande, såsom valprinciper och valprocessens inriktning, sammansättning, mandatperiod, arbetsformer och återkopplingsvägar. Resultatet av fas 1 ska skapa tydliga förutsättningar inför projektets andra fas, som avser implementering och etablering av ett permanent ungdomsfullmäktige.

1.4 Uppdrag

Projektet Ungdomsfullmäktige utgår från kommunfullmäktiges beslut att införa ett ungdomsfullmäktige som ett projekt under perioden 2025–2026. Uppdraget, som preciseras i projektdirektivet, är att ta fram förslag till hur ungas organisering och inflytande kan struktureras och fungera inom Luleå kommuns styr- och beslutsprocesser, i dialog med målgruppen. Under projekttiden genomförs ungdomsfullmäktige i form av ett råd inom kommunens befintliga rådsstruktur för att möjliggöra dialog, beredning och koppling till kommunala processer.

I projektets inledning behövde uppdragets omfattning tydliggöras. Ett ungdomsfullmäktige är i grunden en demokratisk och organisatorisk struktur, medan projektformen är ett verktyg för att utreda, pröva och utveckla formerna inför ett införande. För att omsätta kommunfullmäktiges beslut i ett genomförbart uppdrag genomfördes därför en startsäkring tillsammans med uppdragsgivare och styrgrupp, där fokus lades på att avgränsa leveranser, prioriteringar och tidplan.

Efter startsäkringen avgränsades uppdraget till att i fas 1, tillsammans med målgruppen, ta fram förslag och principer för ungdomsfullmäktiges organisering och arbetssätt. Det omfattar bland annat valprocessens inriktning, sammansättning och mandatperiod, arbetsformer (inklusive arbete mellan sammanträden), roller och ansvar samt hur frågor initieras, bereds och återkopplas i kommunens beslutsprocesser. Parallellt ska projektet säkerställa att förslagen är praktiskt genomförbara och utgör ett stabilt underlag för ett långsiktigt införande efter projektperiodens slut.

2 Planering

2.1 Organisation och roller

Projektägare är Samhällsomställningskontoret. Projektet leds av en projektledare från utvecklingskontoret med ansvar för planering, genomförande, samordning och rapportering i enlighet med projektdirektivet. Projektledaren ansvarar även för dialog med målgruppen, dokumentation av resultat samt framtagande av beslutsunderlag till styrgruppen och vidare till politisk nivå.

Styrgruppen har det övergripande ansvaret för projektets inriktning och framdrift. Styrgruppen säkerställer mandat, prioriteringar och resurser samt fattar beslut om vägval, större ändringar och godkännande av leveranser. Styrgruppen fungerar även som länk mellan projektet och kommunens ledning.

Projektgruppen består av projektledare samt funktioner och kompetenser som knyts till projektet utifrån behov, exempelvis kommunikation och dialogdesign. Projektgruppen ansvarar för det operativa arbetet, analys av resultat och framtagande av underlag i enlighet med projektets mål.

Projektet stöds av referensgrupper bestående av tjänstepersoner från berörda verksamheter samt unga. Referensgrupperna har en rådgivande roll och bidrar med verksamhetsperspektiv, barnrättsperspektiv och målgruppens erfarenheter.

Organisationen syftar till att säkerställa mandat, kvalitet, tvärfunktionell förankring och dialog med målgruppen.

2.2 Idéburet Offentligt Partnerskap

Luleå kommun har inom ramen för projektet Ungdomsfullmäktige ett Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) med Rädda Barnen. Ett IOP är en samverkansform mellan det offentliga och idéburen sektor som används när parterna delar ett gemensamt samhällsintresse och där målet inte är att upphandla en tjänst, utan att tillsammans utveckla lösningar som skapar samhällsnytta.

Partnerskapet med Rädda Barnen syftar till att stärka barn- och ungdomsperspektivet i projektets genomförande. Rädda Barnen bidrar med kompetens inom barns och ungas rättigheter, delaktighet och trygga dialogformer, vilket kompletterar kommunens ansvar för styrning, process och beslutsförankring. Samarbetet möjliggör metodutveckling, kvalitetssäkring av dialoger samt ett tydligt barnrättsperspektiv i projektets olika moment.

IOP:t bygger på ömsesidighet, där båda parter bidrar med resurser, kompetens och erfarenheter utifrån sina respektive roller. Samarbetet stärker projektets förutsättningar att genomföra meningsfulla och inkluderande dialoger med unga, i linje med projektets syfte och kommunens ambitioner om ökad delaktighet och inflytande för barn och unga.

2.3 Medborgarberedning

Medborgarberedning är en strukturerad metod för delaktighet där en tillfälligt sammansatt grupp invånare får i uppdrag att sätta sig in i en fråga, diskutera olika perspektiv och tillsammans formulera förslag eller rekommendationer. Metoden bygger på dialog, gemensamt lärande och reflektion, snarare än på representation genom valda mandat. Syftet är att skapa fördjupade underlag som grundas i deltagarnas erfarenheter och perspektiv, samtidigt som olika röster ges utrymme på jämlika villkor.

Medborgarberedningen valdes som metod för projektet Ungdomsfullmäktige av flera skäl. Enligt uppdraget ska ungdomsfullmäktige under projekttiden genomföras i form av ett råd inom kommunens befintliga rådsstruktur, med uppdrag att föra dialog och bidra med perspektiv till kommunala processer. Medborgarberedningens arbetssätt lämpar sig väl för denna typ av rådgivande funktion, där fokus ligger på gemensam analys, beredning och förslag snarare än formella beslut.

Luleå kommun har även tidigare använt medborgarberedning inom ramen för den kommunala rådsstrukturen, bland annat i arbetet med hållbarhetsrådet inom projektet Luleå Framtidsforum. Erfarenheterna därifrån visade att metoden skapar goda förutsättningar för representativ sammansättning, fördjupade samtal och hög kvalitet i de underlag som tas fram.

I och med att ungdomsfullmäktige startas som ett projekt och att en formell valprocess inte kan införas inom projektformen, bedömdes medborgarberedning som central för att skapa en representativ grupp unga som önskar engagera sig i ungdomsfullmäktige. Metoden möjliggör ett genomtänkt urval och ett strukturerat arbetssätt som både tar tillvara ungas perspektiv och skapar legitimitet inför ett framtida permanent införande.

2.4 Rekrytering

Arbetet med medborgarberedningen inleddes med att en inbjudan skickades till samtliga unga i åldern 13–17 år i Luleå kommun, totalt cirka 4 300 personer. Av dessa anmälde sig omkring 330 unga med intresse av att engagera sig i ungdomsfullmäktige. Denna grupp utgjorde den pool från vilken ett stratifierat urval genomfördes.

Urvalet syftade till att skapa en grupp som speglar Luleås unga utifrån centrala bakgrundsvariabler såsom kön, ålder, boendeform, bostadsområdestyp och språk i hemmet. Genom urvalsprocessen sattes en grupp om 40 unga samman för att delta i uppstartsträffarna.

Under genomförandet föll sex deltagare bort. Samtidigt deltog nio unga från projektets unga referensgrupp i uppstartsträffarna, vilket innebar att totalt 43 unga medverkade i arbetet.

2.5 Ung referensgrupp

Som en del av projektets förberedande arbete etablerades en ung referensgrupp i januari 2026. Referensgruppen bestod av nio ungdomar i åldern 15–18 år och syftade till att säkerställa delaktighet och ett tydligt barnrättsperspektiv genom hela processen. Gruppen kompletterade den primära målgruppen för uppstartsträffarna (13–17 år) genom att tillföra erfarenheter från något äldre ungdomar med närliggande livsvillkor.

Referensgruppen arbetade nära projektgruppen från Luleå kommun och Rädda Barnen inom ramen för det idéburna offentliga partnerskapet. Gruppen bidrog med ungas perspektiv på både innehåll, form och genomförande och utgjorde en viktig del i att forma processen på ett sätt som upplevdes relevant, inkluderande och tillgängligt för målgruppen. Deltagarna i referensgruppen valdes ut genom tidigare deltagande i delaktighetsprojekt som Luleå kommun och Rädda Barnen bedrivit.

Referensgruppens huvudsakliga uppdrag var att medverka i utformningen av inbjudan till uppstartsträffarna, bidra till utvecklingen av forumets innehåll och arbetssätt samt ge återkoppling på metodval och upplägg. Gruppen deltog aktivt i planeringen av dialogformer, workshops och övningar, med särskilt fokus på att skapa trygga och engagerande sammanhang för deltagande unga. Mötena i referensgruppen hade en tydlig agenda och ett uttalat syfte, med fokus på planering och genomförande av de två uppstartshelgerna. Arbetet kompletterades med kortare kunskapshöjande inslag om barns rättigheter, kommunala beslutsprocesser och demokratiska strukturer.

Utöver det innehållsmässiga arbetet lade referensgruppen stor vikt vid trygghetsskapande och inkluderande aspekter av uppstarten. Gruppen tog fram förslag på flera konkreta inslag som integrerades i genomförandet, såsom möjlighet till pauser i ett avskilt och tyst utrymme, tillgång till ett tyst bord under luncherna, närvaro av trygghetsvärdar samt en brevlåda för anonym återkoppling. Dessa inslag syftade till att sänka trösklarna för deltagande och skapa förutsättningar för att fler unga skulle känna sig bekväma att delta på sina egna villkor.

Mellan de två uppstartshelgerna genomfördes ett uppföljande referensgruppsmöte där den första helgen utvärderades gemensamt. Utifrån denna utvärdering beslutade gruppen att justera workshopupplägget inför den andra helgen genom att införa vuxna samtalsledare i grupperna. Syftet var att stärka stöd i samtalen, öka fokus och säkerställa tydligare ansvar för dokumentation. Förändringen visade sig fungera väl och mottogs positivt av deltagarna under den andra uppstartshelgen.

Efter avslutade uppstartshelger deltog referensgruppen även i presentationer och dialoger kring resultatet. Gruppen träffade Luleå kommuns kommunalråd tillsammans med projektledare från kommunen och Rädda Barnen, där de presenterade sina erfarenheter från uppstartsträffarna, det gemensamma resultatet samt reflektioner kring arbetet i referensgruppen. Genom detta arbete bidrog referensgruppen till att kvalitetssäkra projektets genomförande ur ett målgruppsperspektiv och fungerade som en viktig länk mellan projektets strukturella ramar och ungas erfarenheter och förväntningar.

3 Genomförande

3.1 28-29 mars

Genomförandehelgen den 28–29 mars planerades som en uppstart med två huvudsakliga syften: dels att lägga en gemensam kunskapsgrund som gav deltagarna goda förutsättningar att senare kunna diskutera och ta ställning till hur ett ungdomsfullmäktige i Luleå bör organiseras, dels att identifiera frågor och utmaningar som unga själva upplever som relevanta i kommunen. Ett övergripande planeringsantagande var att gruppen till stor del bestod av deltagare som inte kände varandra sedan tidigare, och att arbetet därför behövde inledas med tydliga strukturer för trygghet och relationskapande.

Upplägget för helgen togs fram gemensamt av Luleå kommun och Rädda Barnen, i dialog med den unga referensgruppen. Programmet byggdes upp av relativt korta pass med varierade arbetssätt, där kunskapsinslag, gemensamma reflektioner och workshops varvades. Redan i planeringen prioriterades tydliga ramar för delaktighet.

Den första dagen inleddes med trygghetsskapande övningar och lekar, med fokus på att deltagarna skulle lära känna varandra och etablera en fungerande gruppdynamik. Därefter introducerades ungdomsfullmäktige som idé och sammanhang, med utrymme för gemensamma frågor och reflektion. Kunskapsinslagen under helgen kretsade kring rättigheter och normer, där quiz, film, dilemman och samtal användes som metod för att koppla övergripande begrepp till deltagarnas egna erfarenheter. Föreläsningar och samtal med representanter från Göteborgs och Bodens ungdomsfullmäktige planerades som en del av detta, i syfte att ge konkreta exempel på hur unga i andra kommuner organiserat sitt inflytande, utan att presentera en färdig modell för Luleå.

Arbetet med att identifiera viktiga frågor planerades som en central del av helgen. I workshops med mindre grupper fick deltagarna diskutera vilka frågor och utmaningar de upplevde som särskilt angelägna för barn och unga i kommunen. Gruppindelningar och samtalsformer förbereddes i förväg för att skapa variation och för att säkerställa att alla deltagare fick utrymme att bidra. Under dessa samtal lyfte deltagarna bland annat frågor om utbud och kostnader för fritidsaktiviteter, möjligheten att kunna påverka i skolan och i kommunen, behovet av fler platser att vistas på efter skoltid, kulturutbud såsom konserter, psykisk ohälsa, ekonomi, utanförskap samt klimat- och miljöfrågor. Två områden framträdde som särskilt angelägna: tillgång till kollektivtrafik samt trygghet, både i skolan, i offentliga miljöer och i sociala medier.

Utöver att skapa en fungerande och trygg grupp var ett centralt resultat av den första helgen att grunden till ungdomsfullmäktiges gemensamma värdegrund växte fram. Detta var inte planerat som ett separat moment, utan som en följd av helgens upplägg och arbetssätt. Genom gemensamma samtal, reflektioner och erfarenheter av hur gruppen fungerade formades successivt förhållningssätt kring respekt, lyssnande, delaktighet och gemensamt ansvar. Värdegrunden växte därmed fram i nära samband med gruppens utveckling och blev en viktig grund för det fortsatta arbetet under den andra genomförandehelgen, där fokus kunde förflyttas mot mer konkreta frågor om organisering och struktur.

Värdegrund för Luleå kommuns ungdomsfullmäktige:

"Vårt ungdomsfullmäktige ska vara en trygg plats där alla får vara sig själva och känna sig välkomna. Vi bemöter varandra med respekt, visar förståelse för olikheter och tar ansvar för hur våra ord och handlingar påverkar andra. Vi ska arbeta för en öppen och trygg miljö där olika perspektiv ses som en styrka. Vi ska aktivt arbeta för att perspektiv från hela kommunen ska lyftas i ungdomsfullmäktige."

3.2 18-19 april

Den andra genomförandehelgen den 18–19 april planerades som ett tydligt nästa steg efter den inledande uppstartshelgen. Med utgångspunkt i den trygghet och gemensamma värdegrund som vuxit fram under 28–29 mars låg fokus nu på att arbeta mer konkret och strukturerat med hur ett ungdomsfullmäktige i Luleå kommun bör organiseras och fungera i praktiken. Planeringen utgick från ambitionen att ge deltagarna verkligt inflytande över utformningen och samtidigt skapa ett arbetssätt som möjliggjorde gemensamma ställningstaganden.

Helgens huvudsakliga innehåll bestod av struktur- och beslutsinriktade workshops där deltagarna gemensamt diskuterade och tog ställning till rekommendationer kring ungdomsfullmäktiges form och arbetssätt. Detta omfattade frågor om antal ledamöter, arvodering, antal möten per år, åldersspann för deltagande, hur frågor ska initieras och behandlas samt hur barn och unga som inte själva ingår i ungdomsfullmäktige kan inkluderas och ges möjlighet till engagemang.

Upplägget för helgen togs fram i nära samverkan mellan Luleå kommun och Rädda Barnen, och byggde vidare på det arbetssätt och de förhållningssätt som etablerats under den första helgen. Den gemensamma värdegrunden användes aktivt som utgångspunkt i planeringen av samtalsformer, gruppindelningar och beslutsmoment, med fokus på respekt, delaktighet och att olika perspektiv skulle ges utrymme även i mer beslutsnära diskussioner.

Även under denna helg planerades kortare kunskapsinslag som stöd för arbetet. Dessa syftade till att repetera och befästa förståelsen för ungdomsfullmäktiges demokratiska roll och struktur, och fungerade som orientering inför de mer specifika diskussionerna om organisering och ansvar. För att bibehålla energi och trygghet i gruppen vävdes även övningar och enklare lekar in i programmet, i linje med det arbetssätt som etablerats tidigare.

Workshops under den andra helgen hade ett tydligt mål och en klar struktur. Deltagarna inledde med att diskutera olika möjliga alternativ inom respektive område, ofta i mindre grupper som sammansatts för att skapa variation i perspektiv. Därefter planerades gemensamma omröstningar, där deltagarna fick ta ställning till de alternativ som diskuterats. Dessa omröstningar användes som ett verktyg för att synliggöra gruppens samlade uppfattning och för att kunna formulera konkreta rekommendationer.

Planeringen byggde på antagandet att struktur och tydlighet är centralt när unga förväntas ta ställning i frågor som rör formella och organisatoriska frågor. Därför var varje workshop uppdelad i tydliga steg, med gemensamma instruktioner och återkoppling mellan

momenten. Arbetssättet visade sig väl fungera för gruppen, och det fanns genomgående en hög grad av samsyn i diskussionerna. Deltagarna drog i huvudsak åt samma håll i sina ställningstaganden, vilket gav en tydlig samlad bild av gruppens vilja.

Resultatet av den andra genomförandehelgen blev därmed en klar och välgrundad indikation på hur unga önskar att ett ungdomsfullmäktige i Luleå kommun ska organiseras och arbeta. Dessa rekommendationer utgör ett centralt underlag för det fortsatta arbetet med arbetsordning och långsiktigt införande av ungdomsfullmäktige.

3.3 Dialog och bearbetning av resultat

Efter genomförandet av de två uppstartshelgerna sammanställdes resultaten från dialoger, workshops och omröstningar för vidare bearbetning. Ett viktigt nästa steg i processen var att återföra detta samlade material till relevanta referens- och beslutsforum för dialog, reflektion och kvalitetssäkring, innan slutliga förslag utformades.

Resultatet presenterades först för den unga referensgruppen. Syftet med denna dialog var att ge referensgruppen möjlighet att ta del av helhetsbilden, reflektera över hur resultaten speglade arbetet under helgerna och bidra med sina perspektiv på hur rekommendationerna kunde formuleras på ett tydligt och sammanhållet sätt. Referensgruppen fungerade här som ett stöd i att säkerställa att ungas resonemang och prioriteringar bevarades även när de översattes till mer strukturerade förslag.

Därefter presenterades resultaten för Luleå kommuns interna referensgrupp, bestående av tjänstepersoner från kultur- och fritidsförvaltningen, kommunstyrelseförvaltningen samt arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen. Dialogen i denna grupp hade fokus på genomförbarhet, rollfördelning och hur ungdomsfullmäktiges föreslagna organisering förhåller sig till kommunens befintliga styr- och beslutsstruktur. Presentationen utgjorde en grund för gemensam förståelse och identifiering av eventuella behov av förtydliganden, utan att frångå de principiella riktningar som unga formulerat.

Resultatet från genomförandehelgerna presenterades även för projektets styrgrupp samt för Luleå kommuns fyra kommunalråd. Dessa dialoger syftade till att skapa politisk förståelse för både processen och de samlade rekommendationerna, samt till att diskutera hur ungdomsfullmäktiges roll och mandat kan utformas på ett långsiktigt hållbart sätt. Återkopplingen från den politiska nivån fokuserade främst på tydlighet, ansvarsfördelning och koppling till kommunens beslutsprocesser.

Feedback från samtliga presentationer och dialoger har därefter integrerats i det fortsatta arbetet. Dessa inspel har använts för att förtydliga, strukturera och kvalitetssäkra förslagen, utan att ändra den grundläggande inriktning som vuxit fram ur ungas arbete. Det slutgiltiga förslaget som denna rapport presenterar – inklusive den framtagna arbetsordningen för ungdomsfullmäktige – bygger därmed på resultaten från de två uppstartshelgerna, kompletterade med dialog och förankring inom såväl unga grupper som tjänstepersons- och politisk nivå.

4 Förslag för införande av Ungdomsfullmäktige

4.1 Ungdomsfullmäktige i förhållande till kommunala rådsstrukturen

Att genomföra uppstarten av ungdomsfullmäktige inom ramen för den kommunala rådsstrukturen har varit ändamålsenligt under projektets första fas, i enlighet med kommunfullmäktiges beslut våren 2025 att införa ungdomsfullmäktige som ett projekt. Rådsformen har gett en tydlig organisatorisk ram under projekttiden och skapat goda förutsättningar för dialog, beredning och gemensam analys tillsammans med målgruppen. I kombination med metoden medborgarberedning har detta möjliggjort ett strukturerat och inkluderande arbete med att undersöka de frågor som förstudien identifierade som avgörande inför ett framtida införande av ungdomsfullmäktige.

Samtidigt visar projektets arbete att ungdomsfullmäktiges syfte och konstruktion skiljer sig i grunden från den kommunala rådsstrukturen. Kommunala råd är uppbyggda kring representation genom nomineringar från organisationer och leds av förtroendevalda vuxna politiker från Kommunstyrelsen. Deras funktion är i huvudsak konsultativ och inriktad på dialog, samråd och kunskapsutbyte mellan kommunen och en definierad målgrupp. Ungdomsfullmäktige, enligt den arbetsordning som nu arbetats fram, bygger i stället på fri kandidering och fria val, där unga själva bär upp representationen utan att företräda organisationer.

Denna skillnad är central. Medan kommunala råd har till uppgift att tillföra perspektiv till kommunens beslutsprocesser, är ungdomsfullmäktiges kärna att fungera som ett självständigt demokratiskt forum där unga själva prioriterar frågor, driver processer och fattar gemensamma ställningstaganden. Det innebär en väsentligt högre grad av inflytande än vad som normalt ryms inom en konsultativ rådsstruktur. I termer av etablerade modeller för delaktighet, såsom Roger Harts delaktighetsstege, motsvarar ett ungdomsfullmäktige organiserat enligt den föreslagna arbetsordningen de övre nivåerna av delaktighet, där unga har reellt inflytande och ansvar.

Om ungdomsfullmäktige permanent organiseras som ett kommunalt råd finns därför en risk att dessa grundläggande skillnader suddas ut. Rådsformen riskerar att begränsa ungdomsfullmäktiges roll till dialog på kommunens initiativ, snarare än till egen prioritering och långsiktigt arbete. Projektets samlade erfarenheter talar därmed för att rådsformen har varit väl lämpad som projekt- och uppstartsform, men att ett permanent ungdomsfullmäktige bör ges en egen organisatorisk ställning som bättre motsvarar dess demokratiska syfte, inflytandenivå och arbetssätt.

Förslag till beslut:

- Ungdomsfullmäktige införs med egen organisatorisk ställning frånskilt den kommunala rådsstrukturen.

4.2 Ålder

Förstudien för ungdomsfullmäktige föreslog att målgruppen för ungdomsfullmäktige bör vara unga i åldern 13–17 år. En central utgångspunkt i detta förslag var att unga vid 18 års ålder är myndiga och därmed har möjlighet att påverka genom det ordinarie demokratiska systemet via allmänna val. Förstudien betonade även vikten av att avgränsa målgruppen till barn och unga enligt barnkonventionen samt att skapa ett tryggt sammanhang anpassat till ålder och mognad.

Inom ramen för projektets uppstart och dialoger med unga har dock frågan om ålder aktualiserats på nytt. Projektet har identifierat ett önskemål om att målgruppen i stället bör omfatta hela högstadiet och gymnasiet. Ett återkommande perspektiv från dialogerna är att unga delar liknande livsvillkor, utmaningar och maktförhållanden gentemot vuxenvärlden under hela gymnasietiden, oavsett formell myndighetsålder. Många unga som är 18–19 år upplever fortsatt begränsade möjligheter till inflytande i kommunala sammanhang och har likartade behov av stöd, representation och strukturerad delaktighet.

Vidare pekar projektets arbete på att skolorganisationen utgör en tydlig och etablerad struktur för rekrytering och representation. Ett åldersspann som följer högstadiet och gymnasiet kan därmed stärka kontinuitet, igenkänning och långsiktigt engagemang samt underlätta överlämning av erfarenheter mellan årskullar. Frågan om ålder framstår därmed som ett viktigt vägval inför beslut om arbetsordning och framtida utformning av ungdomsfullmäktige.

Förslag till beslut:

- Ungdomsfullmäktige ska omfatta unga under hela högstadiet och gymnasiet. Går ej invald ledamot på gymnasiet gäller maxåldern det år de skulle gått ut gymnasiet. I och med att verksamhetsåret för ungdomsfullmäktige föreslås följa kalenderåret sitter valda ledamöter fram tills december det året de avslutat gymnasiet.

4.3 Antal ledamöter

Förstudien för ungdomsfullmäktige tog inte ställning till antalet ledamöter, utan pekade på att frågan behövde undersökas tillsammans med målgruppen. Frågan behandlades därför inom ramen för uppstartsträffarna, där deltagande unga fick diskutera hur stort ett ungdomsfullmäktige bör vara för att fungera meningsfullt, representativt och långsiktigt.

I dialogerna lyfte unga både fördelar och nackdelar med olika storlekar. En återkommande synpunkt var att ungdomsfullmäktige behöver vara tillräckligt stort för att rymma olika erfarenheter, perspektiv och bakgrunder, men samtidigt tillräckligt litet för att skapa trygghet, möjliggöra samtal och ge varje ledamot reellt utrymme att delta. Unga beskrev att för små grupper riskerar att bli sårbara vid frånvaro och inte upplevas som representativa, medan för stora grupper kan bli svåra att arbeta effektivt i och kan minska känslan av delaktighet på individnivå.

Mot denna bakgrund landade arbetet i ett förslag om 30 ledamöter i ett framtida ungdomsfullmäktige. Antalet bedömdes av unga som en rimlig balans mellan bredd och arbetsförmåga. Det ger förutsättningar för representation från olika delar av kommunen och olika livssituationer, samtidigt som det möjliggör fungerande möten, grupparbete och relationsbyggande över tid. Bedömningen var även att 30 ledamöter skapar kontinuitet och stabilitet, även vid tillfällig frånvaro, och ger goda förutsättningar för långsiktigt engagemang.

Förslaget om 30 ledamöter grundar sig därmed i målgruppens egna resonemang och erfarenheter från uppstartsträffarna, och utgör ett centralt underlag inför fastställande av arbetsordning för ungdomsfullmäktige.

Förslag till beslut:

- Ungdomsfullmäktige införs med plats för 30 ordinarie ledamöter och max 15 ersättare. I arbetsordning bör det framgå att Ungdomsfullmäktige utgörs av minst 20 ledamöter och max 30 ledamöter. Ersättarnas roll är som reserv om ordinarie ledamöter avgår från sitt uppdrag som ledamot.

4.4 Antal möten

Frågan om hur ofta ungdomsfullmäktige bör sammanträda hanterades inte i förstudien, utan identifierades som en fråga som behövde undersökas tillsammans med målgruppen. Antal möten behandlades därför inom ramen för uppstartsträffarna, där deltagande unga fick diskutera hur mötesfrekvensen påverkar både engagemang, möjlighet till fördjupning och balans gentemot skola och fritid.

I dialogerna lyfte unga vikten av att ungdomsfullmäktige träffas tillräckligt ofta för att skapa kontinuitet, gemenskap och möjlighet att följa frågor över tid. Samtidigt betonades att möten inte bör vara för täta, då hög skolbelastning, provperioder och andra åtaganden riskerar att göra engagemanget svårt att upprätthålla. Unga beskrev att för få möten kan leda till tappad motivation och svårare uppföljning av frågor, medan för många möten kan skapa stress och exkludera vissa grupper.

Utifrån dessa resonemang landade arbetet i att ungdomsfullmäktige bör sammanträda cirka 6–8 gånger per år, med uppehåll under sommaren. Denna mötesfrekvens bedömdes av unga som en rimlig balans mellan kontinuitet och hållbarhet. Den skapar förutsättningar för att bygga relationer, arbeta med frågor mer långsiktigt och samtidigt anpassa uppdraget till ungas livsvillkor.

Förslaget grundar sig i deltagande ungas egna erfarenheter och prioriteringar och utgör ett viktigt underlag inför fastställande av arbetsordning för ungdomsfullmäktige.

Förslag till beslut:

- Ungdomsfullmäktige genomförs med 6-8 möten per år.

4.5 Arvode

Frågan om ersättning till ledamöter i ungdomsfullmäktige har behandlats både i förstudien och i dialogerna under uppstartsträffarna. Förstudien pekade tydligt på vikten av att ersättning till unga förtroendevalda likställs med ersättning till vuxna förtroendevalda, för att säkerställa jämlikhet, tillgänglighet och legitimitet. Detta perspektiv har också varit återkommande i samtalen med unga.

Under uppstartsträffarna lyfte unga att ersättning inte primärt handlar om ekonomisk ersättning i sig, utan om att deras engagemang ska värderas på samma sätt som vuxnas politiska och demokratiska uppdrag. Unga betonade att arvode bidrar till att sänka trösklar för deltagande, och ge unga möjlighet till lika förutsättningar. Arvode sågs också som ett sätt att tydliggöra att uppdraget är ett faktiskt förtroendeuppdrag med ansvar och förväntningar.

Den samlade bedömningen är att arvodesbestämmelser för ungdomsfullmäktige bör följa kommunens gällande bestämmelser för förtroendevalda, och att ersättning utgår per sammanträde. Detta stärker ungdomsfullmäktiges legitimitet, ökar tillgängligheten för bredare grupper av unga och bidrar till att likställa ungas demokratiska engagemang med vuxnas. En likvärdig behandling av förtroendeuppdrag skapar tydlighet gentemot både deltagare och organisation.

Förslag till beslut:

- Ersättning till ledamöter i ungdomsfullmäktige följer kommunens bestämmelser för förtroendevalda och utgår per sammanträde enligt gällande arvodesregler.
- Ordförande i ungdomsfullmäktige erhåller ett särskilt arvode motsvarande 2 % av riksdagsledamots årsarvode.

  Som referens kan nämnas att tjänstgörande ordförande i kommunala råd enligt gällande arvodesprinciper erhåller ett särskilt arvode om 1 procent för ett verksamhetsår med fyra (4) sammanträden. Ungdomsfullmäktiges arbetsordning utgår från en grund om åtta (8) sammanträden per år, vilket motiverar att motsvarande särskilda arvode för ordförande sätts till det dubbla.

4.6 Val till ungdomsfullmäktige

Frågan om hur ledamöter till ungdomsfullmäktige ska utses har varit en central del i arbetet tillsammans med unga under uppstartsträffarna. Underlaget visar att ungdomsfullmäktige behöver ha förutsättningar att över tid omfatta flera åldrar, olika livsvillkor och en bred sammansättning av unga i kommunen. Samtidigt framkom att detta inte kan garanteras i varje enskilt val om processen är helt öppen, utan att det kräver ett genomtänkt valupplägg och en aktiv kommunikation som når olika grupper av unga.

I ett fritt val går det inte att garantera representation utifrån ålder, kön, geografisk spridning eller andra relevanta bakgrundsfaktorer. Det har också identifierats begränsningar i att dela in kommunen i valdistrikt, då risken bedöms vara hög att vissa platser förblir obesatta på

grund av lågt valdeltagande eller få kandidater. Vidare har materialet visat att ett val som enbart genomförs via elevråd inte är förenligt med principen om fri kandidering och riskerar att exkludera många unga som inte är engagerade i skolans formella strukturer.

Projektet har även undersökt möjligheten att genomföra valet i nära samverkan med skolan. Detta bedöms vara en fördel ur ett tillgänglighets- och räckviddsperspektiv. Samtidigt finns i nuläget praktiska begränsningar. Valet behöver genomföras i januari 2027 för att matcha kommunens verksamhetsår, vilket innebär en mycket begränsad planeringshorisont och gör det svårt att samordna processen fullt ut med arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen.

Mot denna bakgrund pekar materialet på vikten av att skilja mellan principer för val och den praktiska utformningen av valprocessen. Arbetsordningen bör därför ange vilka grundläggande principer som ska prägla val till ungdomsfullmäktige, snarare än att låsa metod, tidsplan eller genomförandeform.

Följande principer föreslås prägla val till ungdomsfullmäktige: valet ska bygga på fri kandidering och fri röstning, processen ska ge förutsättningar för bred representation av unga i olika åldrar och med olika bakgrund, valmodellen ska vara inkluderande och tillgänglig även för unga utanför etablerade påverkansstrukturer, genomförandet ska vara flexibelt över tid för att kunna anpassas till förändrade förutsättningar, resurser och samverkansformer.

Ungdomsfullmäktiges verksamhetsår ska följa kommunens verksamhetsår och inledas med ett stormöte där det nya fullmäktige tar form.

Genom att reglera principerna för val i arbetsordningen, men lämna den praktiska utformningen öppen, skapas handlingsutrymme för att utveckla och justera valprocessen över tid utan att behöva ompröva ungdomsfullmäktiges grundläggande struktur.

I de fria och allmänna valen i Sverige finns inga begränsningar för hur länge en person får inneha ett förtroendeuppdrag. Den principen är starkt kopplad till demokratisk legitimitet, fri kandidatur och väljarnas möjlighet att avgöra vem som ska företräda dem. Att införa fasta maxgränser för hur länge en individ får sitta riskerar därför att uppfattas som ett begränsande ingrepp i den demokratiska processen.

Samtidigt är frågan mer komplex i ungdomsfullmäktiges kontext. Ungdomsfullmäktige har en tydligt avgränsad målgrupp kopplad till ålder och livssituation, relativt korta mandatperioder och en ambition om både kontinuitet och återkommande förnyelse.

I praktiken innebär åldersspannet i sig en naturlig tidsbegränsning. Möjligheten att sitta omvalda flera år i rad kan tvärtom ha positiva effekter, såsom erfarenhetsuppbyggnad, mentorskap mellan årskullar och ökad kvalitet i arbetet. Detta har också lyfts av unga i dialogerna som en styrka snarare än en risk.

Projektets samlade material, och dialog med referensgrupper, projektorganisation och politiken, talar därför för att inte reglera en maximal sammanlagd mandattid i arbetsordningen. Förnyelse bör i stället uppstå genom åldersgränser, årliga val och

verksamhetsårets struktur, samt genom arbetsformer som möjliggör bred delaktighet även utanför själva ungdomsfullmäktige.

Förslag till beslut:

- Valprocessen för ungdomsfullmäktige baseras på nämnda principer. Principerna skrivs in i arbetsordningen för Ungdomsfullmäktige.
- Mandatperioden för ledamöter är 1 år.
- Ungdomsfullmäktiges verksamhetsår följer kommunens verksamhets- och budgetår och inleds med ett stormöte.

4.7 Frågor för ungdomsfullmäktige

Resultaten från uppstartsträffarna visar att ungdomsfullmäktige behöver ett öppet och tillgängligt sätt att fånga upp frågor från unga i kommunen. En central utgångspunkt i dialogerna var att ungdomsfullmäktige inte enbart ska arbeta med frågor som initieras internt av ledamöterna, utan även fungera som en kanal för ungas perspektiv och prioriteringar i bredare mening.

Unga lyfte särskilt behovet av en gemensam och tydlig digital ingång, i form av en webbplats eller motsvarande funktion, där alla unga ges möjlighet att skicka in frågor, idéer och förslag. En sådan plattform bedömdes skapa låg tröskel för deltagande, öka transparensen och göra det tydligt vad ungdomsfullmäktige arbetar med. Inkomna frågor ska enligt materialet inte automatiskt bli ärenden, utan tas om hand genom beredning och prioritering inom ungdomsfullmäktige.

Vidare framhölls vikten av att ungdomsfullmäktiges stormöte (gemensam uppstartsträff för verksamhetsåret) utgör en central arena för att lyfta frågor. Stormötet bör fungera som ett tillfälle där unga gemensamt kan formulera, diskutera och synliggöra frågor som upplevs som särskilt viktiga inför kommande verksamhetsår. På så sätt skapas möjlighet till både bred förankring och gemensam riktning i ungdomsfullmäktiges arbete.

Samlat sett visar dialogerna att frågor till ungdomsfullmäktige bör kunna väckas på flera sätt: genom öppen digital insändning, genom ungdomsfullmäktiges egna ledamöter samt genom gemensamma forum såsom stormöte. Detta stärker ungdomsfullmäktiges legitimitet, breddar inflytandet och bidrar till att arbetet förankras i ungas aktuella behov och prioriteringar.

4.7.1 Ungdomsfullmäktige som remissinstans

Dialogerna visar även att ungdomsfullmäktige bör ha en tydlig roll som remissinstans i kommunens interna processer. Unga har lyft vikten av att ungdomsfullmäktige inte enbart reagerar på inkomna frågor, utan också ges möjlighet att yttra sig i ärenden som initieras av kommunens verksamheter, nämnder och förvaltningar. En sådan roll bedöms stärka

ungdomsfullmäktiges ställning, tydliggöra uppdraget och skapa reella möjligheter till påverkan i kommunala beslutsprocesser.

Som remissinstans bör ungdomsfullmäktige få möjlighet att bereda och lämna synpunkter i frågor som rör barns och ungas livsvillkor, exempelvis inom områden som skola, fritid, samhällsplanering, trygghet och hållbarhet. Detta skapar en tydligare koppling mellan ungas erfarenheter och kommunens beslutsfattande, samtidigt som det bidrar till ökad transparens och återkoppling i ärendeprocesserna.

4.7.2 Arbetet mellan ungdomsfullmäktiges sammanträden

Underlagen från uppstarten pekar på att ett betydande arbete behöver ske mellan ungdomsfullmäktiges ordinarie sammanträden. För att möjliggöra detta föreslås att ungdomsfullmäktige ges mandat att inrätta utskott eller arbetsgrupper för de frågor som bedöms kräva fördjupning, dialog eller särskild beredning.

Utskott och arbetsgrupper ska kunna tillsättas av ungdomsfullmäktige och arbeta självständigt inom ramen för sitt uppdrag. Arbetssätt, mötesformer och tempo avgörs av respektive grupp, utifrån frågans karaktär och deltagarnas förutsättningar. Arbetsgruppernas uppgift är att ta fram underlag, förslag eller rekommendationer som sedan återrapporteras till ungdomsfullmäktige för fortsatt behandling och beslut.

Det slutliga ansvaret för ställningstaganden och beslut ligger alltid hos ungdomsfullmäktige som helhet. Genom denna struktur skapas flexibilitet, fördjupning och möjlighet till bredare engagemang, samtidigt som beslut samlas och fattas i ett gemensamt forum.

4.7.3 Tidig politisk avstämning och effektiv användning av resurser

Dialogerna från uppstartsträffarna understryker vikten av att ungdomsfullmäktige tidigt i sitt arbete stämmer av med ansvarig nämndsordförande eller annan relevant förtroendevald politiker kring de frågor som övervägs att drivas vidare. En sådan tidig dialog är central för att klargöra om, när och hur ungdomsfullmäktige har möjlighet att påverka i den aktuella frågan, samt vilka delar av processen som är öppna för inflytande.

Genom tidig politisk avstämning kan ungdomsfullmäktige få ökad förståelse för den kommunala beslutsprocessen och för vilka ramar som gäller i olika ärenden. Detta bidrar till att undvika att tid och engagemang läggs på frågor där kommunens handlingsutrymme är begränsat, eller där beslut redan är fattade. På så sätt kan ungdomsfullmäktige fokusera sitt arbete på frågor där faktisk påverkan är möjlig och där ungas perspektiv kan göra störst skillnad.

Detta arbetssätt bidrar även till en mer effektiv användning av kommunens resurser. När ungdomsfullmäktige tidigt orienterar sig i beslutsprocesserna minskar risken för parallella spår, dubbelarbete och beredning av frågor som inte kan omsättas i handling. En tydligare samordning mellan ungdomsfullmäktige och den politiska nivån skapar förutsättningar för

ett mer träffsäkert arbete, där både ungas engagemang och kommunens administrativa resurser används på ett ändamålsenligt sätt.

Tidig politisk avstämning stärker både ungdomsfullmäktiges upplevda genomslag och kvaliteten i arbetet, samtidigt som den bidrar till ökad effektivitet och hållbarhet i kommunens besluts- och beredningsprocesser.

Förslag till beslut:

- Arbetsordningen ska reglera principerna för hur frågor initieras, bereds och hanteras i ungdomsfullmäktige, inklusive remissroll, arbetsformer mellan möten och dialog med politisk nivå.

4.8 Från Ungdomsfullmäktige till berörda nämnder

När ungdomsfullmäktige har berett en fråga och fattat beslut om att driva den vidare ska frågan kunna föras in i kommunens ordinarie nämndstruktur som ett initiativ från ungdomsfullmäktige. Initiativet hanteras inom kommunens ordinarie ärende- och beredningsprocesser, vilket skapar tydlighet, likabehandling och möjlighet till återkoppling.

Ett initiativ från ungdomsfullmäktige ska vara skriftligt, tydligt avgränsat och beslutat av ungdomsfullmäktige som helhet. Initiativet överlämnas till berörd nämnd via kommunens ordinarie kanslifunktion, som ansvarar för registrering och vidare beredning enligt gällande rutiner. Nämnden avgör därefter hur ärendet hanteras, exempelvis genom uppdrag till förvaltning, yttrande eller beslut.

Genom att följa befintliga ärende- och beredningsprocesser säkerställs att ungdomsfullmäktiges förslag behandlas på ett likvärdigt och transparent sätt, jämförbart med andra politiska initiativ. Det skapar tydlighet i ansvarsfördelningen, underlättar uppföljning och ger ungdomsfullmäktige möjlighet till strukturerad återkoppling.

Denna ordning stärker ungdomsfullmäktiges roll som en seriös och legitim del av kommunens demokratiska system, samtidigt som den bidrar till effektiv resursanvändning genom att integrera ungas förslag i etablerade processer snarare än att skapa parallella strukturer.

Förslag till beslut:

- Ärenden som ungdomsfullmäktige beslutar att driva vidare ska överlämnas till berörd nämnd som ett initiativ från ungdomsfullmäktige och beredas inom kommunens ordinarie ärende- och beredningsprocesser enligt gällande rutiner.

5 Utvärdering av ungdomsfullmäktiges uppstartsträffar

Syftet med projektet Ungdomsfullmäktige är att stärka ungas inflytande i kommunala frågor som berör deras livsvillkor, genom en fungerande och legitim form för ungas organisering inom Luleå kommuns styr- och beslutsstruktur. Projektet tar sin utgångspunkt i en demokratisk utmaning: många unga är intresserade av samhällsfrågor, men upplever samtidigt begränsade möjligheter att påverka beslut som rör deras vardag.

Resultaten från LUPP-undersökningen 2025 visar att omkring 2 av 10 unga upplever att de har ganska eller mycket stora möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen. Många uppger i stället att möjligheterna är små eller att de inte vet. Detta tyder på att kommunens beslutsprocesser upplevs som svåra att förstå och komma in i.

Samtidigt uppger omkring 6 av 10 unga att de är ganska eller mycket intresserade av politik och samhällsfrågor. Engagemanget är alltså större än den upplevda möjligheten att påverka. Det märks när unga beskriver hur de skulle agera för att påverka: många vet inte vart de ska vända sig, och ingen tydlig väg framstår som självklar. Kontakter med politiker, tjänstepersoner eller organiserade former för ungdomsinflytande nämns relativt sällan, vilket pekar på otydliga vägar till inflytande.

Även bland unga som inte vill påverka synliggörs hinder. Förutom bristande intresse anger många att de inte tror att engagemang leder till förändring. Andra uppger att de kan för lite om hur man gör, eller att de saknar tid. Sammantaget pekar detta på låg tilltro till genomslag och en osäkerhet kring hur kommunen fungerar och hur inflytande kan utövas i praktiken.

Införandet av Ungdomsfullmäktige ska förstås mot denna bakgrund. Projektet svarar på en situation där många unga både vill och kan engagera sig, men där vägarna till inflytande upplevs som otydliga eller utan effekt. Genom en tydlig och återkommande struktur är ambitionen att minska avståndet mellan unga och beslutsfattare och stärka ungas faktiska möjligheter till inflytande i Luleå kommun.

Utvärderingen tar sin utgångspunkt i denna problemformulering. I den fortsatta framställningen ligger fokus på hur uppstarten av Ungdomsfullmäktige, genom upplägg och arbetssätt, svarar mot de behov och hinder som syns i resultaten från LUPP-undersökningen.

5.1 Tillvägagångsätt

Utvärderingen genomfördes som en enkät efter uppstartsträffarna och besvarades av 32 deltagare. Frågorna är utformade som påståenden där deltagarna skattar hur väl de instämmer på en skala från 1 till 10 (10 = instämmer helt, 1 = instämmer inte alls). Resultaten ska därför tolkas som deltagarnas egna upplevelser och självskattningar. De passar väl för att fånga om uppstarten upplevdes bidra till ökad förståelse, tilltro och motivation.

5.1.1 Begriplighet och kunskap

Påstående i utvärderingen som ingår i temat

- Jag förstår bättre än innan hur unga kan påverka beslut i kommunen.
- Jag har lärt mig nya saker om hur demokrati fungerar i praktiken.
- Uppstartsträffarna har gjort ungdomsfullmäktige mer begripligt och relevant för mig.

Det här temat fångar om uppstartsträffarna gjorde det lättare att förstå hur påverkan i kommunen fungerar och vad ungdomsfullmäktige är. En tydlig förflyttning framgår av värdet (8,06) för hur väl deltagarna instämmer med påståendet att de förstår bättre än innan hur unga kan påverka beslut i kommunen. Eftersom frågan uttryckligen jämför med "innan", visar värdet att deltagarna i genomsnitt upplever att förståelsen har ökat. Värdet ligger dessutom tydligt närmare 10 (instämmer helt) än 1 (instämmer inte alls), vilket betyder att svaren sammantaget drar mot hög instämman.

För kunskapsdelen om demokrati i praktiken ligger värdet (7,63) för hur väl deltagarna instämmer med påståendet att de har lärt sig nya saker om hur demokrati fungerar i praktiken. Även detta värde ligger närmare 10 än 1, vilket indikerar att deltagarna i genomsnitt instämmer mer än de inte instämmer, och att de upplever ett lärande jämfört med innan deltagandet.

Slutligen ligger värdet (7,94) för instämman i påståendet att uppstartsträffarna gjort ungdomsfullmäktige mer begripligt och relevant. Även här drar värdet tydligt mot instämmer-sidan av skalan, vilket innebär att deltagarna i genomsnitt upplever att ungdomsfullmäktige blivit mer tydligt och mer meningsfullt för dem efter uppstarten.

5.1.2 Tilltro och upplevd möjlighet att påverka

Frågor i utvärderingen som ingår i temat

- Jag känner större tilltro till att unga kan göra skillnad i kommunen än jag gjorde innan.
- Jag känner mig mer bekväm än tidigare med att uttrycka mina åsikter i grupp och inför andra.
- Jag förstår bättre än innan hur unga kan påverka beslut i kommunen.

Det här temat fångar om uppstartsträffarna bidrog till att unga känner att deras engagemang kan göra skillnad och om det blev lättare att ta plats i samtal. En tydlig förflyttning syns i värdet (7,97) för hur väl deltagarna instämmer med påståendet att de känner större tilltro till att unga kan göra skillnad i kommunen än innan. Eftersom formuleringen jämför med "innan", innebär ett värde nära 8 att deltagarna i genomsnitt upplever att tilltron har ökat. Värdet ligger också betydligt närmare 10 än 1, vilket visar att svaren sammantaget drar mot hög instämman.

För tryggheten att uttrycka åsikter ligger värdet (7,34) för instämman i påståendet att deltagarna känner sig mer bekväma än tidigare med att uttrycka sina åsikter i grupp och inför andra. Även detta värde ligger närmare 10 än 1, vilket betyder att deltagarna i genomsnitt upplever en förbättring, men på en något lägre nivå än tilltron till att unga kan göra skillnad.

Temat inkluderar också förståelse för hur påverkan går till, där värdet (8,06) åter visar en tydlig upplevd förflyttning jämfört med innan. Tillsammans visar värdena att uppstarten i genomsnitt stärker både förståelse och tilltro, samtidigt som trygghet att uttrycka sig ökar men något mindre.

5.1.3 Motivation och fortsatt engagemang

Frågor i utvärderingen som ingår i temat

- Efter att ha varit med i uppstartsträffarna är jag mer intresserad av frågor som rör unga i Luleå.
- Mitt intresse för samhällsfrågor och demokrati har ökat genom mitt deltagande.
- Efter uppstartsträffarna är jag mer sugen på att engagera mig i liknande sammanhang i framtiden.
- Deltagandet har gjort att jag kan se engagemang som något som passar mig personligen.

Det här temat fångar om uppstartsträffarna ökade intresset och viljan att engagera sig framåt. Värdet (8,34) för instämman i påståendet att deltagarna efter uppstartsträffarna är mer intresserade av frågor som rör unga i Luleå visar en tydlig upplevd förflyttning jämfört

med innan. Värdet ligger nära 10, vilket betyder att svaren sammantaget drar mot instämmer helt snarare än instämmer inte alls.

För ett mer generellt intresse för samhällsfrågor och demokrati ligger värdet (7,53). Det indikerar också en upplevd förflyttning, men inte lika stark som intresset för lokala frågor kopplade till unga i kommunen. Även här ligger värdet tydligt på instämmer-sidan av skalan.

Viljan att engagera sig i liknande sammanhang i framtiden ligger på värdet (7,78). Det tyder på att deltagarna i genomsnitt är mer sugna på fortsatt engagemang efter uppstarten, och att svaren sammantaget drar mot hög instämman.

Slutligen ligger värdet (7,31) för instämman i påståendet att engagemang känns som något som passar dem personligen. Det är fortfarande tydligt på instämmer-sidan av skalan, men lägre än intressefrågan. Det betyder att uppstarten i genomsnitt bidrar till att fler kan se sig själva i en engagerad roll, men att denna förflyttning är något svagare än den rena intresseökningen.

5.1.4 Bedömning

Sammantaget visar utvärderingen av uppstartsträffarna att arbetssättet i hög grad svarar mot den problematik som ligger till grund för införandet av ungdomsfullmäktige. Resultaten visar att deltagarna upplever ökad förståelse för hur unga kan påverka kommunen, stärkt tilltro till att ungas engagemang kan göra skillnad samt ökad motivation att engagera sig vidare. En majoritet av deltagarna ger höga skattningar inom alla tre teman: begriplighet och kunskap, tilltro och upplevd möjlighet samt motivation och fortsatt engagemang.

Utvärderingen indikerar därmed att uppstartsträffarna inte bara fungerat som en engångsinsats, utan bidragit till att sänka trösklar för deltagande, tydliggöra vägar till inflytande och skapa en grund för långsiktigt engagemang.

Utvärderingen ger ett starkt stöd för att ungdomsfullmäktige bör införas som en permanent del av kommunens demokratiska struktur, med fortsatt fokus på tydliga arbetssätt, trygg delaktighet och kontinuerlig uppföljning.

6 Risker och konsekvenser

Risk	Konsekvens	Motverkande faktor
Otydlighet i ansvar och mandat - Arbetsordningen bygger i flera delar på principer snarare än detaljerade regler, exempelvis vad gäller valprocess, beredning av frågor och arbetsformer i utskott. Det innebär en risk för otydlighet om ansvar och förväntningar, särskilt i uppstartsfasen av ett permanent ungdomsfullmäktige.	Utan tillräckligt stöd från tjänstepersoner kan arbetsordningen tolkas olika över tid, vilket kan leda till variation i arbetssätt och osäkerhet hos nya ledamöter.	Flexibiliteten minskar behovet av täta revideringar av arbetsordningen och möjliggör anpassning över tid. Tydligt administrativt stöd och introduktion blir därför avgörande.
Risk för överbelastning av unga ledamöter - Med öppna ingångar för frågor, remisser från nämnder samt möjlighet att starta arbetsgrupper finns en risk att ungdomsfullmäktiges arbetsbörda blir för omfattande.	Om prioritering och avgränsning inte fungerar väl riskerar engagemanget att minska, särskilt i relation till skola och fritid.	Föreslagen ordning med tidig politisk avstämning, prioritering av frågor samt arbete i utskott syftar till att begränsa detta och fokusera resurser på frågor där påverkan är möjlig.
Förväntansgap gentemot politisk nivå - Ett tydligare mandat att lämna initiativ och fungera som remissinstans kan skapa höga förväntningar hos unga kring faktisk påverkan, även i frågor där den kommunala handlingsfriheten är begränsad.	Om återkoppling eller beslut uteblir, eller om ungdomsfullmäktiges förslag inte leder till förändring, finns risk för minskat förtroende för processen.	Att föra in ungdomsfullmäktiges förslag i ordinarie nämndprocesser, med tydlig återkoppling och ansvarsfördelning, stärker legitimiteten även när förslag avslås.

Resursmässiga konsekvenser för kommunen - Ett aktivt ungdomsfullmäktige med initiativ, remisser och arbetsgrupper innebär ett ökat behov av stöd, handläggning och samordning från kommunens sida.	Utan tydliga prioriteringar finns risk för ineffektiv resursanvändning, både inom ungdomsfullmäktige och i förvaltningarna.	Den föreslagna arbetsordningen betonar tidig politisk dialog och avgränsning av frågor, vilket syftar till att undvika att resurser läggs på ärenden där påverkan inte är möjlig.
Risk kopplad till representation och legitimitet - Att valet bygger på fria val utan hårt reglerad styrning kan innebära svårigheter att fullt ut säkerställa representation av olika åldrar och bakgrunder varje mandatperiod.	Ungdomsfullmäktige kan periodvis uppfattas som mindre representativt av vissa grupper av unga.	Årlig valprocess, ett brett åldersspann samt öppna ingångar för att väcka frågor bidrar till förnyelse och bredd över tid. Därutöver har projektets material visat att strategiskt anpassad kommunikation och marknadsföring spelar en avgörande roll för att nå en mer representativ grupp unga. Arbetsformer som utskott och öppna forum möjliggör engagemang för fler unga utanför själva ungdomsfullmäktige och bidrar till att balansera representativiteten över tid.
Risk för symbolisk roll - Trots tydliga processer för initiativ, remisser och politisk dialog finns en risk att ungdomsfullmäktige i praktiken används mer som ett symboliskt inslag än som en faktisk del av beslutsprocesserna.	Om ungdomsfullmäktiges synpunkter ofta ”tas emot” men sällan leder till konkret återkoppling eller förändring, kan upplevelsen av inflytande minska över tid.	Den föreslagna ordningen med ärenden in i nämndstruktur, tydlig återkoppling och tidig politisk avstämning är avgörande – men kräver aktiv efterlevnad från nämnder och förvaltningar.

Risk för ojämlikt inflytande inom ungdomsfullmäktige - Ett fritt, dialogbaserat arbetssätt kan innebära att vissa ledamöter tar större utrymme än andra, exempelvis äldre deltagare, mer verbala personer eller de med tidigare erfarenhet av engagemang.	Vissa perspektiv riskerar att dominera, medan andra tystnar, vilket kan påverka både intern legitimitet och kvalitet i besluten.	Strukturerade mötesformer, fungerande ordförandeskap, tydliga arbetsformer i utskott samt stöd från samordnande tjänstepersoner är centrala.
Risk kopplad till administrativ sårbarhet - Arbetsordningen förutsätter tillgång till kontinuerligt administrativt stöd (samordning, ärendehantering, återkoppling och kommunikation) i form av en utpekad samordnande funktion. Om detta stöd är otydligt eller underdimensionerat uppstår sårbarhet.	Processer kan bli långsamma, otydliga eller personberoende, vilket undergräver både effektivitet och förtroende.	Tydlig utpekad funktion i linjeorganisationen och långsiktig resursplanering kopplat till permanentning.
Risk för glapp mellan mandatperioder - Årliga mandatperioder i kombination med skolbyten och åldersövergångar innebär risk för kunskaps- och erfarenhetsförlust mellan verksamhetsår.	Arbetet kan tappa tempo, och frågor riskerar att behöva startas om.	Gemensamt årligt stormöte, strukturerad överlämning och möjlighet till omval skapar kontinuitet utan att låsa strukturen.

§ 116

Revidering av kommunstyrelsens delegationsordning

Ärendenr 2026/1004-1.3.2.4

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna förslag på reviderad delegationsordning.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsens delegationsordning föreslås revideras och kompletteras för att hållas aktuell och ändamålsenlig.

Kommunstyrelsens arbetsutskott och samhällsbyggnadsutskott föreslås ges delegation att besluta om att avge remissvar i de fall ärendet inte hinner behandlas av kommunstyrelsen. Utskottens delegation avseende kommunstyrelsens utvecklingsmedel föreslås samtidigt höjas från 250 tkr till 600 tkr. Syftet är att stärka kommunens förmåga att lämna snabba besked till såväl interna som externa parter i frågor som rör utvecklingsprojekt. Vidare föreslås att näringslivschef och samhällsomställningschef ges delegation att besluta om tilldelning av medel upp till 100 tkr från samma anslag.

Kommundirektören föreslås ges delegation att fatta beslut om tillfälliga avvikelser från reglerna om dygnsvila enligt Bilaga J, i syfte att underlätta hanteringen av denna typ av ärenden.

Beslutanderätt avseende försäljning av lösöre har hittills saknats i delegationsordningen. Biträdande kommundirektör och räddningschefen föreslås därför ges delegation att fatta beslut om försäljning av lösöre upp till 800 tkr Försäljning av lösöre till ett värde understigande 100 tkr föreslås betraktas som ett faktiskt handlande, vilket innebär att något formellt delegationsbeslut inte krävs.

Kommunjurister har tidigare fattat beslut om att avvisa för sent inkommen överklagan, med undantag för detaljplaner. Det undantaget föreslås tas bort vilket innebär att kommunjuristerna ges rätt att fatta beslut även för överklagan rörande detaljplaner.

Inom ekonomiområdet föreslås att redovisningschef utses som ersättare för ekonomichef och finanscontroller istället för de nuvarande ersättarna kommundirektör och biträdande kommundirektör.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att godkänna förslag på reviderad delegationsordning.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog är förd med berörda parter inom kommunstyrelseförvaltningen och räddningstjänsten.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7669
- Förslag - Kommunstyrelsens delegationsordning, KLF Hid: 2026.7670

LULEÅ KOMMUN

Kommunstyrelsens delegationsordning

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Delegationsordning	2026/1004		Tillsvidare
Dokumentansvarig	**Tidigare reviderad**	**Beslutsinstans**	**Dokument gäller för**
Kanslichef	2025-12-01 § 312	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen

Regler om delegering av nämndsärenden finns i 6 kap. 37-41 §§ kommunallagen (2017:725), KL. Delegation innebär överlåtande av beslutsfunktion. Syftet med delegering är att avlasta nämnderna från rutinärenden. Av delegationsordningen framgår vilken beslutanderätt som delegeras och till vem beslutanderätten överlåts.

De beslut som avses i delegationsordningen gäller endast verklig beslutanderätt i kommunallagens mening till skillnad från så kallad verkställighet, eller faktiskt handlande. Kännetecknande för ett beslut är bland annat att det föreligger alternativa lösningar och att beslutsfattarna måste göra vissa överväganden och bedömningar. Beslut som fattas med stöd av delegation jämställs med ett beslut som nämnden själv har fattat. Beslutet kan överklagas, antingen genom förvaltningsbesvär eller bli föremål för laglighetsprövning genom kommunalbesvär.

Delegation kan inte ske till beredningar eller motsvarande som består av både förtroendevalda och tjänstepersoner. Vidaredelegation kan endast ske i ett steg, det vill säga nämnden får överlåta till en förvaltningschef som fått delegation att vidaredelegera sin beslutanderätt till en annan anställd i kommunen. Den som fått sin beslutanderätt på delegation från förvaltningschefen kan inte i sin tur delegera vidare.

Nämnden kan när som helst återkalla en lämnad delegering. Detta kan göras både generellt och i ett enskilt ärende. Nämnden kan även föregripa en delegats beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över ärendet och besluta. Detta kan till exempel gälla ett ärende som nämnden bedömer som så principiellt viktigt att den själv bör besluta. Återkallelse av delegering kan inte göras i ett ärende där delegaten redan fattat ett beslut.

Den som har fått delegation kan i ett enskilt ärende välja att inte själv utnyttja sin beslutanderätt utan istället hänskjuta avgörandet till närmaste överordnad tjänsteperson eller till nämnden. Den som är jävig får inte besluta i ärendet.

Riktlinjer och principer

- Principiella beslut kan inte delegeras, vilket innebär att delegerad beslutanderätt inte får utövas i ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet (6 kap 38 § p 1 KL). I dessa ärenden beslutar kommunstyrelsen.
- Delegerad beslutanderätt får endast nyttjas inom ramen för budgeterade medel och i enlighet med gällande lagar, avtal, mål och riktlinjer, anvisningar etc.
- Anställningsbeslut som är kortare än 12 månader betraktas som faktiskt handlande
- Direktupphandlingar understigande 100 tkr betraktas som faktiskt handlande.
- Avskrivning av fodringar när kundförlust är konstaterad genom underlag från myndighet, konkursförvaltare, inkassobolag eller om gäldenären är avliden betraktas som faktiskt handlande. Avskrivning när fordringsbeloppet understiger ansökningsavgiften för ansökan om betalningsföreläggande anses också vara faktiskt handlande.

- Försäljning av lös egendom understigande 100 000 kr betraktas som faktiskt handlande.
- Överordnad tjänsteperson har generell rätt att besluta i alla de ärenden som tillkommer underordnad delegat vid dennes frånvaro, vilket innebär att beslut kan fattas vid den ordinarie befattningshavarens frånvaro.
- Delegerad beslutanderätt får inte utövas i ärende som berör delegatens egna personliga förhållanden eller där jäv enligt 6 kap 28-30 §§ KL föreligger
- Delegationsbeslutsärenden ska behandlas i ett sammanhang, dvs en uppdelning av ärendet får ej ske i syfte att kringgå gällande delegation.

Brådskande ärende

I ärenden, som är så brådskande att kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas, beslutar ordföranden, med vice ordföranden som ersättare. Besluten anmäls till kommunstyrelsen på nästföljande sammanträde.

Vidaredelegation

Förvaltningschef har, i enlighet med 7 kap 6 § KL, rätt att vidaredelegera sin beslutanderätt till annan anställd inom sin förvaltning, utom i de fall där det särskilt står i delegationsordningen att vidaredelegering inte får ske.

Anmälan av beslut

Beslut fattade på delegation av kommunstyrelsen ska anmälas till kommunstyrelsen på nästföljande tillgängliga/möjliga sammanträde. Av anmälan ska följande framgå:

- vem som är beslutsfattare
- typ av ärende
- vilket beslut som fattats
- datum för beslutet

En sammanställning görs av samtliga delegationsbeslut som framgår i protokollet. Beslut fattade på vidaredelegation från kommundirektör tillika förvaltningschef inom kommunstyrelseförvaltningen ska anmälas till denne, som i sin tur anmäler beslutet till kommunstyrelsen. Beslut fattade av ordföranden som ett brådskande beslut ska anmälas till nästkommande sammanträde.

Finanscontrollerns delegationsbeslut rapporteras via separat finansrapport där beslut fattade föregående månad framgår.

Arbetsutskottets beslutanderätt

1. Beslut om att avropa från inköpscentral, anta anbud och teckna avtal för varor, tjänster och entreprenader i del fall avtalsvärdet överstiger 15 miljoner kr inom kommunstyrelsens förvaltningar alternativt att fler än en förvaltning/bolag berörs.
2. Avgöra frågor om tolkning och tillämpning av gällande pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

3. Beslut om stöd till ändamål som bedöms innebära marknadsföring av kommunen samt allmänt gagna kommunens näringsliv.
4. Beslut om att tilldela medel från anslaget KS utvecklingsmedel upp till och med maximalt ~~250 tkr.~~ 600 000 kr.
5. Uppdrag att upprätta detaljplaneprogram, detaljplaner och områdesbestämmelser. Innefattar även rätt att avslå begäran om att upprätta detaljplan.
6. Beslut om att bifalla eller avslå skadeståndskrav som orsakats inom ramen för kommunstyrelsens verksamhet där kravets belopp uppgår till och med max 100 000 kr.
7. Besluta om och avge remissvar för nämndens räkning i de fall ärendet inte hinner hanteras inom ramen för kommunstyrelsens ordinarie beslutsprocess.

Samhällsbyggnadsutskottet

1. Uppdrag att upprätta detaljplaneprogram, detaljplaner och områdesbestämmelser. Innefattar även rätt att avslå begäran om att upprätta detaljplan.
2. Beslut om att avropa från inköpscentral, anta anbud och teckna avtal för varor, tjänster och entreprenader i del fall avtalsvärdet överstiger 15 miljoner kr inom kommunstyrelsens förvaltningar alternativt att fler än en förvaltning/bolag berörs. Samhällsbyggnadsutskottet fattar endast beslut i upphandlingsärenden som inte kan avvakta arbetsutskottets ordinarie sammanträde.
3. Besluta om förlängning av markanvisning under förutsättningen att förlängningen avser max 6 månader samt att eventuella tidigare fastställda villkor gäller.
4. Besluta om igångsättningstillstånd inom ramen för beviljade exploateringsmedel.
5. Beslut om att tilldela medel från anslaget KS utvecklingsmedel upp till och med maximalt ~~250 tkr.~~ 600 000 kr.
6. Besluta om och avge remissvar för nämndens räkning i de fall ärendet inte hinner hanteras inom ramen för kommunstyrelsens ordinarie beslutsprocess.

Räddningsutskottets beslutanderätt

1. Revidering av ”riktlinjer för externa tjänster och uthyrning m.m. inom räddningstjänsten” med undantag av tillsynstaxa och avgift för och återställning av larm.

Beslutanderätt för ordföranden i kommunstyrelsen med vice ordföranden som ersättare

1. Fastställa lön, godkänna semester, besluta om tjänstledighet, kompetensutveckling samt vikariatsförordnande för kommundirektören.
2. Besluta om deltagande i kurser och konferenser för kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges ledamöter och ersättare.
3. Tillstånd att använda kommunvapnet.
4. Beslut på kommunstyrelsens vägnar som är så brådskande att kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas.
5. Beslut om att avropa från inköpscentral, anta anbud och teckna avtal för varor, tjänster och entreprenader i del fall avtalsvärdet inte överstiger 15 miljoner kr

inom kommunstyrelsens förvaltningar alternativt att fler än en förvaltning/bolag berörs.

Kommundirektörens beslutanderätt med biträdande kommundirektör som ersättare

1. Anställa, fastställa lön och övriga anställningsvillkor för samtliga direktörer inom kommunen samt direkt underställd personal inklusive säkerhetsskyddschef.
2. Säga upp och avskeda samtliga direktörer och direkt underställd personal.
3. Beslut om att förbjuda bisysslor för direktörer och direkt underställd personal.
4. Vara kommunens ombud i mål och ärenden inför domstolar och andra myndigheter samt övriga ärenden i den mån det åligger kommunstyrelsen att företräda kommunen.
5. Rätt att uppdra åt annan att föra kommunens talan.
6. Beslut om att avropa från inköpscentral, anta anbud och teckna avtal för varor, tjänster och entreprenader i del fall avtalsvärdet inte överstiger 10 miljoner kr inom kommunstyrelsens förvaltningar alternativt att fler än en förvaltning/bolag berörs.
7. Teckna kommunens firma på kommunfullmäktige och kommunstyrelsens vägnar. Se även delegation för biträdande kommundirektör.
8. Besluta om särskilda pensionslösningar, enligt pensionspolicy med HR chef som ersättare.
9. Beslut om representation enligt riktlinjen som fastställts av kommunstyrelsen med biträdande kommundirektör som ersättare.
10. Utse signalskyddschef eller biträdande signalskyddschef.
11. Fördela medel från anslaget för ett hållbart och växande Luleå.
12. Fastställa kommunens säkerhetsskyddsanalys.
13. Fastställa kommunens teckningsrätt inom ekonomiområdet.
14. Besluta om tillfällig avvikelse från regler om dygnsvila enligt bilaga J, upp till maximalt två månader.

Kommundirektörens beslutanderätt i egenskap av förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen

1. Anställa direkt underställd personal vid kommunstyrelseförvaltningen.
2. Säga upp och avskeda direkt underställd personal.

Biträdande kommundirektör med samhällsbyggnadsdirektör som ersättare

1. Rätt att överklaga ärenden angående folkbokföring och taxering till skatt.
2. Beslut om förlängd giltighetstid för interna styrdokument (politiskt beslutade) som efter översyn inte innebär någon materiell förändring av innehållet.
3. Rätt att inom kommunstyrelseförvaltningens ansvarsområde omfördela medel av kommunstyrelsen fastställd internbudget samt utse beslutsattestanter för dessa.
4. Beslut om representation enligt riktlinjer som fastställts av kommunstyrelsen.
5. Beslut om igångsättningstillstånd vid investeringar inom kommunstyrelseförvaltningen understigande 5 mkr.

6. Omdisponering av medel inom kommunstyrelseförvaltningen mellan projekt i fastställd investeringsbudget.
7. Beslut om innehav av personligt betalkort inom kommunstyrelseförvaltningen verksamhetsområde inklusive årlig omprövning av kortinnehav.
8. Beslut om att anmäla personuppgiftsincidenter enligt dataskyddsförordningen till tillsynsmyndighet. Gäller för incidenter inom kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsområde.
9. Beslut om direktupphandlingar, tilldelning av kontrakt och beslut om avrop från inköpscentral i de fall avtalsvärdet inte överstiger direktupphandlingsvärdet.
10. Beslut om försäljning av lös egendom i de fall värdet inte överstiger 800 tkr.

Samhällsbyggnadsdirektörens beslutanderätt

1. Beslut om att bifalla förslag inom ramen för Luleåförslaget i de fall de inryms inom det anslag som avsatts (2 mkr/år).
2. Beslut om att avslå förslag inom ramen för Luleåförslaget.
3. Beslut om direktupphandlingar, tilldelning av kontrakt och beslut om avrop från inköpscentral i de fall avtalsvärdet inte överstiger direktupphandlingsvärdet.
4. Besluta om igångsättningstillstånd inom ramen för beviljade exploateringsmedel understigande 5 mkr.

Sektorchef inom kommunstyrelseförvaltningens beslutanderätt

1. Anställa, säga upp och avskeda direkt underställd personal.
2. Beslut om direktupphandlingar, tilldelning av kontrakt och beslut om avrop från inköpscentral i de fall avtalsvärdet inte överstiger direktupphandlingsvärdet.

Kontorschefer inom kommunstyrelseförvaltningens beslutanderätt

1. Anställa direkt underställd personal inom respektive kontor.
2. Säga upp och avskeda underställd personal inom respektive kontor.
3. Beslut om direktupphandlingar, tilldelning av kontrakt och beslut om avrop från inköpscentral i de fall avtalsvärdet inte överstiger direktupphandlingsvärdet.
4. Beslut om att underteckna personuppgiftsbiträdesavtal.

Enhetschefer inom kommunstyrelseförvaltningens beslutanderätt

1. Anställa direkt underställd personal inom respektive enhet.

HR chefs beslutanderätt

1. Besluta om avgångsförmån och omställningsersättning.

Förhandlingschefs beslutanderätt

1. Förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11–14 och 38 §§ lagen om medbestämmande i arbetslivet inom kommunstyrelsen och andra nämnders verksamhetsområden.
2. Med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal besluta i frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare.

3. För kommunens räkning, i samband med lokal tvisteförhandling, besluta om överenskommelser med enskilda medarbetare.
4. För kommunens räkning besluta om överenskommelser, över 3 månader, i samband med avslut av anställning.

Säkerhetsskyddschefens beslutanderätt med biträdande säkerhetsskyddschef som ersättare.

1. Beslut om anmälan av förekomst och upphörande av säkerhetskänslig verksamhet till tillsynsmyndighet enligt 2 kap. 6 § säkerhetsskyddslag (2018:585).
2. Beslut om anmälan av säkerhetshotande verksamhet eller händelse enligt 2 kap. 4–5 §§ säkerhetsskyddsförordningen (2018:658).
3. Beslut om placering av personal i säkerhetsklass enligt 5 kap 8 § säkerhetsskyddsförordningen (2018:658)
4. Beslut om interna bestämmelser för säkerhetsskyddet i Luleå kommun.

Säkerhets- och beredskapschefs beslutanderätt

1. Beslut om att begära utsändning av varning och information enlig lag (2023:407:) om viktigt meddelande till allmänheten.
2. Beslut om att avslå och bifalla registrerades begäran om registerutdrag inom kommunstyrelsens ansvarsområde. (Rätt till information)
3. Beslut om att avslå och bifalla registrerades begäran om att få personuppgifter rättade inom kommunstyrelsens ansvarsområde. (Rätt till rättelse)
4. Beslut om att avslå och bifalla registrerades begäran om att få personuppgifter raderade inom kommunstyrelsens ansvarsområde. (Rätt till radering)
5. Beslut om att avslå och bifalla registrerades begäran om att begränsa behandlingen av personuppgifter inom kommunstyrelsens ansvarsområde. (Rätt till begränsning av behandling)
6. Beslut om att avslå och bifalla registrerades begäran om att flytta personuppgifter inom kommunstyrelsens ansvarsområde. (Dataportabilitet)
7. Beslut om att avslå och bifalla registrerades begäran om att göra invändningar inom kommunstyrelsens ansvarsområde. (Rätt att göra invändningar)

Ekonomichefens beslutanderätt

1. Avskrivning av fordringar.

Ekonomichef och Finanscontrollerns beslutanderätt

1. Placering av överskottslikviditet (utlåning) enligt kommunens regler för medelsförvaltning. Undertecknas två i förening av följande: ekonomichef och finanscontroller. ~~Kommundirektör eller biträdande kommundirektör~~ Redovisningschef kan ersätta finanscontroller eller ekonomichef.
2. Omsättning, amortering eller nyupptagande av lån samt beslut om derivata instrument och undertecknande av sådana dokument inom den beloppsram som kommunfullmäktige fastställt. Undertecknas två i förening av följande: ekonomi-

chef och finanscontroller. ~~Kommundirektör eller biträdande kommundirektör.~~ Redovisningschef kan ersätta finanscontroller eller ekonomichef.

3. Borgensåtaganden inom den av kommunfullmäktige fastställda borgensramen undertecknas två i förening av följande: ekonomichef och finanscontroller. Redovisningchef ~~Kommundirektör eller biträdande kommundirektör~~ kan ersätta finanscontroller eller ekonomichef.

Ovanstående punkter (1-3) rapporteras via egen finansrapport månadsvis till kommunstyrelsen. Beslut fattade föregående månad ska redovisas i rapporten.

Inköpschefens beslutanderätt

1. Beslut om att avropa från inköpscentral, anta anbud och teckna avtal för varor, tjänster och entreprenader i del fall avtalsvärdet inte överstiger 5 miljoner kr inom kommunstyrelsens förvaltningar alternativt att fler än en förvaltning/bolag berörs.
2. Rätt att teckna tredjepartsavtal mellan två av kommunens avtalsleverantörer och i förekommande fall inköpscentral.

Samhällsomställningschef beslutanderätt

1. Beslut om bidrag till intresseorganisationer med koppling till kommunens förvaltningsområden (finska, meänkieli, samiska) om maximalt 3 basbelopp.
2. Besluta om att bifalla eller avslå bidragsansökningar för att täcka merkostnader som uppstått hos förvaltningar med anledning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk om maximalt 3 basbelopp
3. Besluta om att bifalla eller avslå ansökningar om bidrag för åtgärder som syftar till att stödja användningen av de samiska språken, meänkieli och finska om maximalt 3 basbelopp.
4. Beslut om strategisk miljöbedömning för översiktsplaner, planprogram och liknande planer enligt plan- och bygglagen.
5. Beslut om att tilldela medel från anslaget KS utvecklingsmedel upp till och med maximalt 100 000 kr.

Näringslivschefs beslutanderätt

1. Beslut om att tilldela medel från anslaget KS utvecklingsmedel upp till och med maximalt 100 000 kr.

Planschefs beslutanderätt

1. Företräda kommunstyrelsen vid samråd med lantmäterimyndigheten i ärenden rörande fastighetsbildningslagen, anläggningslagen, ledningsrättslagen.
2. Rättidsprövning av överklaganden av beslut enligt 13 kap. i Plan och bygglagen (PBL).
3. ~~Beslut om avvisande av för sent inkommen överklagan av detaljplaneärende.~~
4. Rätt att fatta beslut om en detaljplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte.

Mark och exploateringschefs beslutanderätt

1. Besluta i ärenden som tillförsäkrar kommunen rätt till servitut, ledningsrätt eller nyttjanderätt (exklusive 12 kap jordabalken) i fastighet samt ändring eller upphävande av sådan rätt.
2. Godkänna och underteckna tomträttsavtal vid omregleringar av gällande avtal under förutsättning att underliggande beslut fattats av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.
3. Besluta i ärenden som belastar kommunen tillhörig fastighet med servitut, ledningsrätt eller nyttjanderätt (exklusive 12 kap jordabalken) samt ändring eller upphävande av sådana rättigheter.
4. Medge utsträckning, nedsättning, dödning, sammanföring och relaxation av inteckningar samt utbyte av pantbrev liksom andra jämförbara åtgärder.
5. Genomföra markförvärv, försäljning eller byte samt friköp av tomträtt i de fall köpeskillingen inte överstiger 5 mkr.
6. Genomföra uppsägningar och nyupplåtelser av tomträtt.

Markingenjörs samt Mark och exploateringsingenjörs beslutanderätt

1. Företräda kommunen som markägare och ledningsägare vid lantmäteriförrättningar och bygglovsärenden samt efterföljande överprövningar.

Samordnare för minoritetsspråks beslutanderätt

1. Beslut om bidrag till intresseorganisationer med koppling till kommunens förvaltningsområden (finska, samiska, meänkieli) om maximalt 1 basbelopp. (se även samhällsomställningschefs beslutanderätt)
2. Besluta om att bifalla eller avslå bidragsansökningar för att täcka merkostnader som uppstått hos förvaltningar med anledning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk om maximalt 1 basbelopp
3. Besluta om att bifalla eller avslå ansökningar om bidrag för åtgärder som syftar till att stödja användningen av de samiska språken, meänkieli och finska om maximalt 1 basbelopp.

Kommunjuristers beslutanderätt

1. Beslut om att avslå begäran om att lämna ut allmänna handlingar inom kommunstyrelseförvaltningens ansvarområde.
2. Beslut om avvisande av för sent inkommet överklagande ~~av annat ärende än detaljplaneärenden~~ inom kommunstyrelsens ansvarsområde.
3. Avge yttrande över ansökan om tillstånd för kameraövervakning, samt tillstånd över användning av svävare.

Kanslichefens beslutanderätt

1. Förelägga nämnder och kommunala bolag om åtgärder som framkommit vid tillsyn av arkiv.
2. Beslut om förändring i den verksamhetsbaserade arkivredovisningen.
3. Beslut om att förskottsbetalning ska tillämpas vid begäran om allmän handling.

Kommunarkivariernas beslutanderätt

1. Beslut om ensidigt övertagande av arkiv i samband med tillsyn.
2. Beslut om att ta emot arkiv från nämnder och kommunala bolag.

Räddningsdirektörens beslutanderätt

1. Anställa personal inom förvaltningen.
2. Säga upp och avskeda underställd personal inom förvaltningen.
3. Medge att en fastighetsägare utför eller låter annan utföra sotning på den egna fastigheten enligt 3 kap 4 § 2 st lag om skydd mot olyckor, LSO (2003:778).
4. Utse tillsynsförrättare och ange i vilken omfattning de har rätt att utfärda föreläggande och förbud i ärenden med stöd av 5 kap 1 § och 2 § 1 och 2 st LSO.
5. Utse tjänsteperson och ange i vilken omfattning de har rätt att besluta i tillståndsärenden enligt 17 § 2 st och 18 § 2 st lag om brandfarliga och explosiva varor, LBE (2010:1011).
6. Beslut om återkallning av tillstånd enligt 20 § LBE.
7. Utse tillsynsförrättare och ange i vilken omfattning de har rätt att utfärda föreläggande och förbud i ärenden med stöd av 21 § 1 st och 25 § 1 st LBE.
8. Beslut om representation enligt riktlinjer som fastställts av kommunstyrelsen.
9. Beslut om direktupphandlingar, tilldelning av kontrakt och beslut om avrop från inköpscentral i de fall avtalsvärdet inte överstiger direktupphandlingsvärdet.
10. Beslut om att avslå begäran om utlämnande av allmän handling.
11. Beslut om avvisning av för sent inkommen överklagan enligt 45 § förvaltningslagen (2017:900).
12. Rätt att inom räddningstjänstens ansvarsområde omfördela medel inom av kommunstyrelsen fastställd internbudget samt utse beslutsattestanter för dessa.
13. Beslut om att underteckna personuppgiftsbiträdesavtal.
14. Beslut om att anmäla personuppgiftsincidenter enligt dataskyddsförordningen till tillsynsmyndighet.
15. Rätt att teckna samverkansavtal inom förvaltningens verksamhetsområde med andra kommuner, regioner och civilsamhället.
16. Återta medgivande för fastighetsägare att genomföra sotning på den egna fastigheten enligt 3 kap 4 § 2 st lagen om skydd mot olyckor (2003:778), LSO.
17. Avge sakkunnigutlåtande rörande förhållanden vid en räddningsinsats till andra myndigheter.
18. Avge yttrande över tillstånd enligt ordningslagen, alkohollagen, hotell och pensionatlagen, miljöbalken och plan och bygglagen.
19. Beslut om att begära utsändning av varning och information enligt 2§ lag (2023:407) om viktigt meddelande till allmänheten samt 3 § förordning (2023:579) om viktigt meddelande till allmänheten.
20. Utse skorstensfejartekniker och ange i vilken omfattning de har rätt att utfärda förelägganden och förbud enligt 3 kap 6 § 2 st i samband med kontroll från brandskyddssynpunkt enligt 3 kap 4 § 3 st LSO.

21. Utse de beslutsfattare med mandat att i särskilda fall besluta om kontroll från brandskyddssynpunkt, till exempel vid soteld enligt 3 kap 1 § 2 st förordningen om skydd mot olyckor, FSO (2003:789).
22. Utse person som ska ingå i räddningsvärn enligt 6 kap. 1 § LSO
23. Beslut om försäljning av lös egendom i de fall värdet inte överstiger 800 tkr.

§ 117

Revidering av nämndreglemente

Ärendenr 2026/1042-1.3.1.2

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta nytt nämndreglemente att gälla från 2027-01-01.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommuns nämndreglemente föreslås revideras i syfte att ändra antalet ledamöter och ersättare i överförmyndarnämnden och ändra kommunstyrelsens mandattid inför kommande mandatperiod. Under nuvarande mandatperiod har överförmyndarnämnden haft fem ledamöter och fem ersättare, förslaget är att minska antalet till tre ledamöter och tre ersättare.

Förslaget innebär en anpassning av nämndens storlek till en eventuell framtida gemensam nämnd med Boden. Överförmyndarnämnden arbetar inom ett starkt lagreglerat område där rättssäkerhet, kompetens och effektivitet är viktigare än ett stort antal ledamöter. En mindre nämnd kan fullgöra uppdraget med bibehållen kvalitet samtidigt som den politiska organisationen blir mer ändamålsenlig. Flera jämförbara kommuner bedriver överförmyndarverksamhet med färre ledamöter utan att rättssäkerheten eller den demokratiska insynen försämras.

Utöver ändringen av överförmyndarnämndens ledamöter föreslås att mandattiden för kommunstyrelsen ändras. Idag väljs ledamöter och ersättare i kommunstyrelse för fyra år från den 1 januari året efter allmänna valen. Det finns en möjlighet för kommunstyrelsens mandattid att starta tidigare genom att tillämpa den alternativa mandattidsberäkningen enligt 6 kap. 18 § andra stycket kommunallagen, vilket innebär att nyvald kommunstyrelse tillträder vid det första sammanträdet med nyvalt kommunfullmäktige. Den ändrade mandattiden föreslås tillämpas för mandatperioden 2027-2030 så nuvarande styrelse sitter kvar till 2026-12-31 i enlighet med tidigare val.

Övriga nämnder föreslås fortsättningsvis tillträda 1 januari.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta nytt nämndreglemente att gälla från 2027-01-01.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog är förd med infrastruktur- och serviceförvaltningen.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7671
- Förslag till nytt nämndreglemente, KLF Hid: 2026.7672

LULEÅ KOMMUN

Luleå kommuns nämndreglementen

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Reglemente	2026/1042		2027-01-01 – TV
Dokumentansvarig	**Tidigare reviderad**	**Beslutsinstans**	**Dokument gäller för**
Kanslichef	2025-12-15 § 233	Kommunfullmäktige	Alla nämnder

Innehåll

Gemensamma bestämmelser för Luleå kommuns nämnder 3
Reglemente för kommunstyrelsen 10
Reglemente för krisledningsnämnden 18
Reglemente för barn- och utbildningsnämnden 21
Reglemente för arbetsmarknads- och gymnasienämnden 23
Reglemente för kultur- och fritidsnämnden 26
Reglemente för miljö- och byggnadsnämnden 29
Reglemente för socialnämnden 32
Reglemente för infrastruktur- och servicenämnden 34
Reglemente för valnämnden 38
Reglemente för överförmyndarnämnden 40

Gemensamma bestämmelser för Luleå kommuns nämnder

Inledning

Detta reglemente innehåller bestämmelser som är gemensamma för samtliga kommunens nämnder. För krisledningsnämnden gäller i vissa fall en särskild ordning, vilket framgår under aktuell paragraf. I de fall inget är angett för krisledningsnämnden gäller bestämmelsen för krisledningsnämnden som för övriga nämnder.

Sammansättning, ledamöter m.m.

§ 1 Allmänt

Kommunallagen (2017:725) ger de grundläggande reglerna för ansvar och beslutanderätt i en kommun. Vissa uppgifter handhas av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnderna enligt annan lag, författning eller myndighetsbeslut.

§ 2 Val

Nämnder väljs av kommunfullmäktige och består av det antal ledamöter och ersättare, som kommunfullmäktige fastställt i särskild ordning (kommunallagen 3 och 6 kap). Ledamöter och ersättare i en nämnd väljs för fyra år, räknat från och med 1 januari året efter det år då val av kommunfullmäktige har ägt rum.

§ 3 Sammansättning

Kommunen har följande nämnder:

Nämnder	**Antal ledamöter**	**Antal ersättare**
Kommunstyrelse tillika krisledningsnämnd	15	15
Barn- och utbildningsnämnd	15	15
Kultur- och fritidsnämnd	15	15
Miljö- och byggnadsnämnd	11	11
Infrastruktur- och servicenämnd	15	15
Socialnämnd	15	15
Arbetsmarknads- och gymnasienämnd	13	13
Valnämnd	9	9
Överförmyndarnämnd	~~5~~ 3	~~5~~ 3

Utöver ovanstående nämnder är Luleå kommun värdkommun för den gemensamma nämnden e-nämnden där alla kommuner i Norrbotten ingår. Luleå och Piteå kommun har även en gemensam nämnd kallad kost- och servicenämnden där Piteå kommun är värdkommun.

§ 4 Valbarhet

Valbar som ledamot eller ersättare i en nämnd är den som har rösträtt i val till kommunfullmäktige. För ledamöter och ersättare i en överförmyndarnämnd samt för förtroendevalda revisorer gäller särskilda regler enligt kommunallagen och föräldrabalken.

Om ledamot eller ersättare inte längre är valbar, t.ex. på grund av att denne inte längre är folkbokförd i Luleå kommun, upphör uppdraget i fullmäktige genast. För en förtroendevald som valts av fullmäktige upphör uppdraget vid nästa fullmäktigesammanträde om inte fullmäktige, efter ansökan, beslutar att den förtroendevalde får ha kvar sina uppdrag under återstoden av mandatperioden. Kommunfullmäktige kan, om vissa i lagen angivna förutsättningar föreligger, entlediga enskild förtroendevald eller en hel nämnd (4 kap kommunallagen).

§ 5 Kommunalråd
Kommunstyrelsens ordförande samt 1:e vice ordföranden är tillika kommunalråd. Kommunstyrelsens 2:e vice ordföranden är tillika oppositionsråd.

I de fall en förtroendevald uppfyller kommunallagens krav för benämningen kommunalråd kan kommunfullmäktige besluta att utse fler kommunalråd än ovanstående.

§ 6 Ordförande och vice ordförande
Kommunfullmäktige väljer bland ledamöterna i nämnden en ordförande samt en förste vice och eventuellt en andre vice ordförande, att tjänstgöra den tiden, som kommunfullmäktige bestämmer. Avgår ordförande eller vice ordförande under denna tid, förrättar kommunfullmäktige nytt val för återstoden av tiden.

§ 7 Ersättare för ordförande
Om varken ordförande eller vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör annan av nämnden utsedd ledamot ordförandens uppgifter. Den till åldern äldste ledamoten tjänstgör som ordförande tills den tillfälliga ordföranden har utsetts. Om ordförande på grund av sjukdom eller av andra skäl är hindrad att fullgöra sitt uppdrag för en längre tid får nämnden utse annan ledamot att fullgöra ordförandes samtliga uppgifter.

§ 8 Ersättarnas tjänstgöring
Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.
En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde eller till ett fortsatt sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamots ställe. Om inte ersättarna väljs proportionellt ska ersättarna tjänst-

göra enligt den av kommunfullmäktige bestämda ordningen. En ersättare som börjat tjänstgöra har företräde till tjänstgöring framför annan ersättare oberoende av turordningen enbart om ersättaren tjänstgör inom sitt eget parti.

En ledamot eller en ersättare som avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet handlagts. En ledamot som avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får tjänstgöra igen endast om inplacerad tjänstgörande ersättare tillhör annat parti. Ersättare, som inte tjänstgör, får närvara vid nämndens möten och delta i dess överläggningar men har ingen yrkanderätt eller rätt att i övrigt delta i besluten.

§ 9 Insynsplatser
För partier som är representerade i kommunfullmäktige men som inte redan tagit en plats i kommunstyrelsen av egen kraft eller via valteknisk samverkan inrättas insynsplats.

Förtroendevald med insynsplats ges rätt att delta i överläggningar, men har ingen yrkanderätt eller rätt att i övrigt delta i besluten.

§ 10 Jäv
En ledamot, ersättare eller anställd som är jävig i ett ärende hos en nämnd får inte delta eller närvara vid handläggningen av ärendet. Den som kan antas vara jävig i ett ärende ska självmant ge det till känna. I kommunallagen (6 kap. 28-31 §§) anges reglerna rörande jäv.

Sammanträden

§ 11 Föredragningslista
För varje sammanträde låter ordförande upprätta en föredragningslista. Nämnden kan också besluta om behandling av ärende som inte tagits upp på föredragningslistan.

§ 12 Kallelse
Ordförande ansvarar för att kallelse utfärdas till nämndens sammanträden. Kallelse ska vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet. Kallelsen ska på lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara, i god tid före sammanträdet. En ledamot som är förhindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde, bör snarast anmäla detta till nämndens sekreterare. Kallelsen ska åtföljas av föredragningslistan till sammanträdet.

Ordförande bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen. I undantagsfall får kallelse ske muntligt. I normalfallet sker kallelse elektroniskt. När varken ordförande eller

vice ordförande kan kalla till sammanträde ska den till åldern äldste ledamoten göra detta.

Särskilda bestämmelser vid höjd beredskap: I höjd beredskap ska kommunen eftersträva att kallelse sker skriftligt, men kallelse kan komma att ske muntligen, via sms eller på annat lämpligt sätt. Kallelse till sammanträde kan ske med kort varsel beroende på de omständigheter som råder vid höjd beredskap. Kallelsen ska om möjligt innehålla en föredragningslista men den kan komma att lämnas vid sammanträdet.

Särskild bestämmelse för krisledningsnämnden: Krisledningsnämnden ska eftersträva att kallelse sker skriftligt men kan komma att ske muntligt, via sms eller på annat lämpligt sätt. Kallelse till sammanträde kan ske med kort varsel beroende på den extraordinära händelsens art och omfattning. Kallelsen ska om möjligt innehålla föredragningslista men kan komma att lämnas vid sammanträdet.

§ 13 Tid och plats för sammanträde
Kommunstyrelsens nämndsekretariat planerar och synkroniserar samtliga nämnders sammanträdesordningar som sedan fastställs av respektive nämnd. Valnämndens sammanträden administreras via kommunstyrelsens nämndsekretariat men ingen årlig sammanträdesordning fastställs.

Nämnden sammanträder på tid och plats som nämnden bestämmer och när minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller ordförande anser att det behövs.

Särskilt för krisledningsnämnden: Denna bestämmelse gäller inte för krisledningsnämnden.

§ 14 Ärendenas beredning
Beredning av ärenden sker på olika nivåer i organisationen; förvaltning, presidium och utskott. Fullmäktiges ärenden bereds av kommunstyrelsen. Undantag från beredningstvång framgår av kommunallagens 5 kap 29-32 §§. Ordföranden ansvarar för att de ärenden som ska handläggas av nämnden bereds och föredras i vederbörlig ordning.

§ 15 Beslutsförhet, justering av protokoll och reservation
I kommunallagen 6 kap finns bestämmelser om en nämnds beslutsförhet, dess skyldighet att föra protokoll m.m. Protokollet justeras av ordförande och den ledamot som utses att justera protokollet vid sammanträdet. Nämnden kan besluta att justera en paragraf i protokollet omedelbart. Paragrafen bör då redovisas skriftligt innan nämnden justerar den. En ledamot som har reserverat sig mot ett beslut och vill motivera reservationen ska göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas till nämndens sekreterare innan protokollet justeras.

Särskild bestämmelse för krisledningsnämnden: Vid krisledningsnämndens sammanträden ska tidpunkt för varje beslut som fattats anges.

§ 16 Närvarorätt
Vid sammanträde med nämnden eller dess utskott ska, om inte nämnden eller utskottet för särskilt fall beslutar annat, chefen för förvaltningen eller den som denne utser, ha rätt att närvara med rätt att delta i överläggningarna. Nämnden får kalla ledamot eller ersättare i fullmäktige, annan nämnd eller beredning, revisor, anställd hos kommunen eller särskild sakkunnig att närvara vid sammanträde med nämnden. Den som har kallats till sammanträde får, om nämnden beslutar det, delta i överläggningarna men ej i besluten. Kommunfullmäktiges ordförande och kommunstyrelsens ordförande, 1:e och 2:e vice ordförande äger rätt att närvara vid sammanträden och yttra sig om ordföranden godkänner. Närvarorätten gäller inte ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild.

§ 17 Offentliga sammanträden
Nämnden får besluta att nämndens sammanträden ska vara offentliga. En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden:
- som avser myndighetsutövning, eller
- i vilka det förekommer uppgifter som hos nämnden omfattas av sekretess (kommunallagen 6 kap. 25 §).

Allmänheten har inte rätt att yttra sig eller ställa frågor under sammanträdet. Allmänheten får inte störa sammanträdet. Om så sker får den störande visas ut.

Särskild bestämmelse för krisledningsnämnden: Krisledningsnämndens sammanträden ska alltid hållas bakom stängda dörrar.

Ansvar

§ 18 Revision
För revision av nämndens förvaltning gäller kommunallagen, övrig lagstiftning samt övriga i behörig ordning utfärdade bestämmelser.

§ 19 Information och samråd
Kommunstyrelsen, övriga nämnder och kommunalråd ska från nämnden i möjligaste mån erhålla den information och de underlag de behöver i sin verksamhet. Rätten till information och underlag omfattar inte uppgift för vilken sekretess råder. Nämnderna ska innan den fattar beslut som även rör en annan nämnds verksamhetsområde samråda med den nämnden. Samråd ska även ske med föreningar och organisationer när dessa är särskilt berörda. Nationella minoriteter ska ges inflytande i frågor som berör dem. Nämnden beslutar om formerna för samrådet.

Befogenhet

§ 20 Utskott
Om kommunfullmäktige inte beslutat något om utskott får nämnden själv besluta om utskott ska finnas.

Särskild bestämmelse för krisledningsnämnden: Krisledningsnämnden kan inte besluta om att inrätta ett utskott.

§ 21 Nämnden får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden inom sitt verksamhetsområde. Kommunstyrelsen får även, förutom inom sitt eget verksamhetsområde, föra kommunens talan vid laglighetsprövning av fullmäktiges beslut.

§ 22 Undertecknande av handlingar
Skrivelser, avtal och andra handlingar från styrelsen/nämnden ska på nämndens vägnar undertecknas av ordföranden med vice ordförande som ersättare. Nämnden får även uppdra till annan förtroendevald eller tjänsteperson att underteckna handlingar på nämndens vägnar.

Beslut som fattas med stöd av delegation samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning därav signeras av den som fattat beslutet. När det är lämpligt och inga tvingande lagkrav finns på fysiskt undertecknande kan signaturen göras elektroniskt eller säkerställas på annat sätt.

§ 23 Taxor
Nämnden ska tillämpa fastställda taxor inom sitt verksamhetsområde. Nämnden äger rätt att revidera fastställda taxor inom sitt verksamhetsområde enligt tidigare beslutad uppräkningsfaktor. Nya taxor eller förändringar av principiell betydelse ska beslutas av kommunfullmäktige.

§ 24 Delegationsbestämmelser
Nämnden får uppdra till ett utskott eller till en ledamot eller ersättare eller till en anställd hos kommunen att besluta på nämndens vägnar i de ärenden som nämnden bedömer som lämpliga.

I kommunallagen 6 kap. 38 § anges vilka ärenden som inte får delegeras. Nämnden bestämmer i sin delegationsordning vilka beslut som ska anmälas till nämnden och på vilket sätt detta ska ske. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap. kommunallagen. Det är nämndens ansvar att kontrollera att förtroendevalda och anställda utövar sin beslutanderätt på korrekt sätt. Om så inte sker har nämnden att tillse att nödvändiga åtgärder vidtas.

§ 25 Delgivning

Delgivning med en nämnd sker med ordförande, vice ordförande, nämndens sekreterare eller med nämndens registrator.

Legalitet

§ 26 Administrativa regler

Nämnden ansvarar för att administrationen av dess verksamhet i alla avseenden fullt ut motsvarar de krav som kommer till uttryck i det offentligrättsliga regelverket som framgår av bland annat kommunallagen, förvaltningslagen, lagen om kommunal redovisning, tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen, arkivlagen, upphandlingslagstiftningen samt dataskyddsförordningen.

Nämnden ska verka för reformering och förenkling av regler inom sitt verksamhetsområde.

§ 27 Personuppgiftsansvarig

Nämnden är personuppgiftsansvarig enligt dataskyddsförordningen (GDPR), för de personuppgifter som behandlas inom nämndens verksamhetsområde. Nämnden ska utse ett dataskyddsombud. Kommunstyrelsen är förutom inom sin egen verksamhet även ansvarig för den behandling som sker i fullmäktige samt hos fullmäktigeberedningar.

§ 28 Laglighetsprövning

Nämnden ska omgående underrätta kommunstyrelsen om beslut av nämnden efter laglighetsprövning enligt kommunallagen blivit upphävt.

Administration

§ 29 Förvaring av handlingar

Nämnden svarar för vård och förvaring av verksamhetens arkivhandlingar enligt arkivlagen, ~~arkivreglemente~~ arkivbeskrivning och upprättad dokumenthanteringsplan. Värdehandlingar ska förvaras på betryggande sätt.

§ 30 Öppethållande

Till nämnden knuten förvaltningsorganisation ska hållas öppen för allmänheten på dagar och tider som nämnden bestämmer, bland annat för att tillgodose allmänhetens rätt att kunna ta del av allmänna handlingar.

Reglemente för kommunstyrelsen

I detta reglemente regleras kommunstyrelsens ansvarsområden och uppgifter utöver det som sägs om kommunstyrelsen och dess verksamhet i kommunallagen, i vissa andra författningar och i gemensamma bestämmelser för Luleå kommuns nämnder.

Kommunen och de kommunala bolagen ska ur ett lednings- och styrningsperspektiv utgöra en ekonomisk enhet - en koncern.

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning.

Kommunstyrelsens styrande uppgifter

§ 1 Kommunstyrelsen ansvarar för beslut om samordning mellan nämnderna och gränsdragning mellan nämndernas kompetens. Styrelsen ansvarar för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls i kommunal verksamhet.

§ 2 I kommunstyrelsens styrande uppgift ingår att:

1. planera, leda och samordna utformningen av övergripande och strategiska mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala koncernens verksamhet,
2. göra framställningar i målfrågor som inte är förbehållna annan nämnd,
3. följa att de av kommunfullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas på ett lagligt, rationellt och ekonomiskt sätt. I detta ingår även att utöva uppsikt över övriga nämnders verksamhet samt uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning,
4. utforma kommunens förvaltningsorganisation utifrån de förutsättningar som kommunfullmäktige har fastställt,
5. utforma kommunens system för internkontroll, se till att uppföljning sker till kommunfullmäktige från samtliga nämnder, bolag och kommunalförbund om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret,
6. ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i bolag främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv samt tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra

likartade sammanträden i de företag som kommunen helt eller delvis äger,
7. ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i kommunalförbund som kommunen är medlem i.
8. Utse ombud till stämma i bolag som kommunen äger samt utfärda instruktion för hur ombudet ska rösta. Om instruktioner gäller ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska dessa utfärdas av kommunfullmäktige. Rätten att utse ombud gäller ej dotterbolag inom Luleå kommunföretagskoncernen.

Kommunstyrelsen ska leda och samordna

§ 3 Ekonomisk förvaltning
Kommunstyrelsen ska planera, leda, samordna och följa upp kommunens ekonomiska förvaltning.

Kommunstyrelsen ansvarar för att:

1. planera, leda, samordna och följa upp kommunens ekonomiska förvaltning,
2. ha hand om kommunens medelsförvaltning och följa av fullmäktige meddelade förskrifter för denna. Medelsförvaltningen omfattar placering och upplåning av medel. Styrelsen ansvarar för att utfärda gemensamma riktlinjer för kravverksamheten,
3. ingå förbindelser för kommunen med anledning av kommunfullmäktiges beslut om lån, borgen eller andra åtaganden för kommunen,
4. ha hand om övrig ekonomisk förvaltning. I denna uppgift ingår bl. a att se till att kommunens behov av försäkringsskydd är tillgodosett, att handha egen donationsförvaltning samt efter samtycke från annan nämnd placera sådana medel som ingår i donation och som förvaltas av den nämnden,
5. upprätta förslag till budget i enlighet med kommunallagen,
6. se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen om kommunal redovisning och gällande normgivning för god redovisningssed,
7. upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen om kommunal redovisning.

§ 4 Personalpolitik – personalstrategisk utveckling och arbetsgivarfrågor
Kommunstyrelsen ska planera, leda, samordna och följa upp kommunens personalpolitik och strategiska HR-frågor.

Kommunstyrelsen ska ha hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare och har därvid bl. a att:

1. med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare, inklusive beslut om stridsåtgärd,
2. förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11–14 och 38 §§ lagen om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområden,
3. avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare,
4. anställa kommundirektör samt besluta om instruktion för denne,
5. anställa chef till samtliga förvaltningar,
6. axla arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar för kommundirektör och samtliga chefer för förvaltningarna
7. lämna uppdrag enligt 6 kap. 3 § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter,
8. vara pensionsmyndighet för förtroendevalda,
9. handlägga de frågor som faller inom personalorganets verksamhetsområde, ge råd och stöd i personalpolitiska frågor och vid behov vidta de åtgärder som erfordras för att upprätthålla en god personalpolitik i kommunen.
10. Ansvara för företagshälsovård.

§ 5 Samhällsplanering
Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens samhällsplanering. I detta ingår att:

1. leda och samordna kommunens samhällsutveckling.
2. ansvara för översiktsplanering, fördjupad planering, detaljplanering och översiktliga utredningar.
3. planera, leda, samordna och följa upp kommunens mark- och bostadspolitik och ansvara för kommunens fasta egendom och exploateringsverksamhet, besluta i frågor om förvärv och överlåtelse av fast egendom samt se till att en tillfredsställande markberedskap upprätthålles.
4. samordna den övergripande väg- och trafikplaneringen, vilken omfattar trafikfrågor som väsentligt påverkar kommunen och regionen.
5. besluta om antagande, ändring eller upphävande av detaljplan och områdesbestämmelse enligt plan och bygglagen (2010:900), enligt standardförfarande eller förenklat förfarande.
6. fatta beslut i frågor om arrende, nyttjanderätt, ledningsrätt och servitut. Styrelsen ska även svara för administration och omprövning av tomträttsavgälder enligt av kommunfullmäktige fastställda riktlinjer.
7. bevaka det allmännas intresse enligt fastighetsbildningslagen (1970:988), anläggningslagen (1973:1149) och ledningsrättslagen (1973:1144).

§ 6 Kommunstyrelsen ska planera, leda, samordna och följa upp
kommunens naturvårdsarbete samt utveckla och driva natur och miljöfrågor som inte innebär myndighetsutövning.

§ 7 Kommunstyrelsen ska leda, samordna och följa upp
arbete med näringslivsutveckling. Styrelsen ska arbeta för att främja nyetableringar samt tillväxt i det befintliga lokala näringslivet.

§ 8 Kommunstyrelsen har ansvar för att, ur ett kommungemensamt perspektiv, leda och samordna:

1. vänortsutbyte och utveckling av kommunens roll i internationella sammanhang. Kommunfullmäktiges presidium ansvarar för samordningen av det internationella arbetet in enlighet med fullmäktiges arbetsordning.
2. information, kommunikation och marknadsföring av kommunen som organisation och platsen Luleå
3. destinationsutveckling
4. regionala samverkan och utveckling
5. utveckling av den kommunala demokratin
6. informationssäkerhet och säkerhetsskydd
7. inköp och upphandling av varor, tjänster och entreprenader
8. verksamhetsutveckling, projektledning, digitalisering och innovationsledning
9. infrastruktur och kommunikationsfrågor
10. folkhälsa, jämlikhet och trygghet
11. utvecklingen av ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart Luleå
12. arbetet med nationella minoriteter och särskilda rättigheterna kopplade till finska, samiska och meänkieli

Kommunstyrelsen har hand om följande verksamheter

§ 9 Kommunstyrelsen utgör krisledningsnämnd

§ 10 Kommunstyrelsens särskilda ansvar inför och vid extraordinära händelser och höjd beredskap
Kommunstyrelsen ansvarar, ur ett kommungemensamt perspektiv, för planering, samordning och ledning för de uppgifter som ankommer på kommunen enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt för övriga uppgifter rörande krisberedskap och civilt försvar.

Extra ordinära händelser i fredstid
Kommunstyrelsen leder och samordnar arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser för styrelsen och nämnderna.

Kommunstyrelsen ska utarbeta förslag till plan för extraordinära händelser för antagande av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod.

Kommunstyrelsen ska inom kommunens geografiska område verka för att den verksamhet som bedrivs av olika aktörer gällande förberedelser för extraordinära händelser samordnas samt att samverkan kommer tillstånd.

Kommunstyrelsen ska vid extraordinära händelser verka för att de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer samordnas.

Kommunstyrelsen kan vid extraordinära händelser lämna och be om hjälp hos andra kommuner och regioner som drabbats av en extraordinär händelse i fredstid. Kommunstyrelsen kan besluta om ersättning för hjälpen som lämnas och tas emot. När krisledningsnämnden är aktiverad ansvarar krisledningsnämnden för detta.

När krisledningsnämnden är aktiverad är det den som verkar för att hanteringen av den extraordinära händelsen samordnas och att samverkan kommer tillstånd inom det geografiska området.

Inför höjd beredskap
Kommunstyrelsen leder och samordnar kommunens förberedelser inför höjd beredskap. Kommunstyrelsen ska vidta de förberedelser och ha de planer som behövs för verksamheten under höjd beredskap.

Vid höjd beredskap
Kommunstyrelsen ska enligt 3 kap. 2 § lag (2006:544) om kommuner och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, leda den del av det civila försvaret som kommunen då ska bedriva.

Kommunstyrelsen beslutar om samordning mellan nämnderna och gränsdragning mellan nämndernas kompetens under höjd beredskap. Kommunstyrelsen ansvarar för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls i kommunal verksamhet under höjd beredskap.

Kommunstyrelsen får besluta i ärende som inte kan vänta, i stället för fullmäktige. Beslutet ska anmälas till fullmäktige vid nästa sammanträde.

Kommunstyrelsen ska under höjd beredskap eller när ransoneringslagen i annat fall tillämpas ansvara för de uppgifter som ankommer på kommunen, t.ex. försörjning av nödvändiga varor.

Kommunstyrelsen ska verka för att den verksamhet som bedrivs av olika aktörer vid höjd beredskap samordnas samt att samverkan kommer till stånd inom det geografiska området.

Kommunstyrelsen ska informera Länsstyrelsen om beredskapsläget och övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

Kommunstyrelsens samordnar informationen till allmänheten från kommunen vid höjd beredskap.

Kommunstyrelsen får besluta om att personal som tjänstgör i kommunen ska tjänstgöra i andra anställningar eller uppdrag i kommunen.

§ 11 Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens räddningstjänst-, sotnings- och olycksförebyggande verksamhet enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Kommunstyrelsen ansvarar också för tillsyn och tillståndsprövning enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, förutom för egna verksamheter och objekt.

§ 12 Kommunstyrelsen är arkivmyndighet och stadsarkivet är styrelsens beredande och verkställande organ i arkivfrågor, enligt föreskrifter om arkivvård i Luleå kommun.

§ 13 Kommunstyrelsen har administrativt ansvar, arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar för valnämndens förvaltningsorganisation.

§ 14 Kommunstyrelsen ska ansvara för kommunens anslagstavla.

§ 15 Kommunstyrelsen ska ansvara för att uppdatera den kommunala författningssamlingen och se till att denna hålls tillgänglig i lagstadgad form.

Ny § Ledamöter och ersättare i kommunstyrelsen väljs för en mandattid som räknas från det fullmäktigesammanträde då val av kommunstyrelsen förrättas till det fullmäktigesammanträde då val av kommunstyrelse förrättas nästa gång, i enlighet med 6 kap. 18 § andra stycket kommunallagen (2017:725). Det nyvalda fullmäktige välja styrelsen vid fullmäktiges första sammanträde.

Ansvar och rapporteringsskyldighet

§ 16 Kommunstyrelsen ska inom sina respektive verksamhetsområden följa vad som anges i lag eller annan författning. De ska utöver vad som framgår i detta reglemente följa det som fullmäktige beslutat i styrande dokument eller i annat särskilt beslut har bestämt att styrelsen ska fullgöra. I samband med bokslut ska styrelsen redovisa hur de har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem

- i detta reglemente,
- genom tilldelat kommunbidrag.

§ 17 Kommunstyrelsen ska inom sina egna verksamheter:

1. inom ramen för planering- och budgetarbetet utarbeta mål inom sitt verksamhetsområde och samverka för att uppnå kommunfullmäktiges mål,
2. se till att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt ett tillfredsställande och effektivt sätt,
3. följa upp, utvärdera och säkra verksamhetens kvalitet där uppföljningen ska vara både kvalitativ och kvantitativ,
4. långsiktigt planera och strategiskt utveckla verksamheten,
5. se till att räkenskaperna är rättvisande, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att budget inte överskrids,
6. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinjer, utarbeta förslag till budget som ska fastställas av kommunfullmäktige,
7. inom av kommunstyrelsen bestämd tid avge delårsrapport, årsredovisning och verksamhetsberättelse,
8. med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen och verka för att de förslag till mål och ramar som utarbetats bidrar till en god miljö och goda levnadsbetingelser i kommunen,
9. i sitt arbete beakta miljö- och folkhälsofrågor,
10. bidra till förverkligande av Program för Vision Luleå 2040,
11. föra dialog och verka för ökat inflytande av allmänheten,
12. ha ett arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar.

§ 18 Kommunstyrelsen äger rätt att:

1. vid behov ta upp lån inom den beloppsram och de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt med särskilt beaktande av de närmare föreskrifter om säkerhet som kommunfullmäktige angett,
2. föra kommunens talan och med bindande verkan träffa överenskommelse om avskrivning av kommunens fordran, anta ackord, ingå i förlikning och sluta annat avtal med den begränsning som för särskilt fall kan vara föreskriven i lag eller annan författning eller fastställd av kommunfullmäktige,
3. med bibehållet ansvar för verksamheten ingå och avsluta överenskommelse med annan om utförande av uppgifter som ankommer på nämnden,
4. utöva kommunens beslutanderätt i ärenden angående tillstånd att använda kommunens vapen,
5. avge yttranden eller överklaga beslut enligt kamerabevakningslagen,
6. avge övriga yttranden, som ankommer på kommunen, om inte yttrandet är av principiell betydelse för den kommunala självstyrelsen, dock även sistnämnda slag av yttranden, om den fastställda remisstiden inte medger att ärendet behandlas på ordinarie sammanträde med kommunfullmäktige. Yttrande över antagande av hemvärnsmän hanteras dock av socialnämnden.

7. i den mån bemyndigande inte lämnats annan nämnd, för kommunen besluta i övriga, liknande ärenden som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen enligt de grunder som anges i 5 kap. 1 § kommunallagen.
8. utifrån fullmäktiges fastställda taxekonstruktion, besluta om indexreglering för taxeslag avseende planavgift
9. att ansöka och företräda kommunen vid lantmäteriförrättringar där kommunen är sakägare,
10. fastställa regler för Luleås tomtkö, avgiften fastställs av kommunfullmäktige.
11. besluta om gatukostnadsersättning enligt plan- och bygglagen (2010:900),
12. fastställa kriterier samt besluta om fördelning av bidrag till civilsamhället inom nämndens verksamhetsområde.
13. besluta om deltagande i kurser och konferenser för förtroendevalda i kommunfullmäktige

Reglemente för krisledningsnämnden

§ 1 Krisledningsnämndens ansvar
Krisledningsnämnden är det ledande politiska organet om kommunen drabbas av extraordinär händelse när nämnden är aktiverad.

Nämnden ska fullgöra uppgifter vid extraordinära händelser enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH.

Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som:
- avviker från det normala,
- innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner, och
- kräver skyndsamma insatser av kommunen.

Krisledningsnämnden ska, inom kommunens geografiska område, verka för att de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer och informationen till allmänheten vid en extraordinär händelse i fredstid samordnas. Det innebär inte att kommunen övertar någon annans aktörs ansvar.

§ 2 Sammankalla och aktivera krisledningsnämnd
Nämndens ordförande eller om denne har förhinder, vice ordföranden, bedömer när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion.

Vid förhinder för både ordförande och vice ordförande övergår rätten till att sammankalla nämnden, och därmed bedöma att det råder en extraordinär händelse, till övriga ledamöter i nämnden. Nämnden ska därefter kollegialt besluta att den ska träda i funktion.

Beslut om att nämnden ska träda i funktion ska protokollföras med angivet klockslag.

§ 3 Övertagande av andra nämnders verksamhetsområden, befogenhet
Krisledningsnämnden har rätt att överta hela eller delar av verksamhetsområden från kommunens övriga nämnder i den utsträckning som nämnden finner det nödvändigt med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. Vid ett övertagande av nämnds verksamhet kvarstår de delegationer som är beslutade om inte krisledningsnämnden särskilt beslutar annat.

Om det är möjligt bör samråd ske med berörd nämnd innan beslut fattas om övertagande av nämnds verksamhetsområden.

Den eller de nämnder vars verksamhetsområden har övertagits av krisledningsnämnden ska omgående underrättas om övertagandet, dess omfattning, samt vilka beslut som fattats med stöd av den övertagna beslutanderätten.

Nämnd kan även direkt till krisledningsnämnden framställa begäran om övertagande av verksamhetsområde. Det är krisledningsnämnden som beslutar att ett övertagande av nämnds verksamhetsområde ska ske.

Krisledningsnämnden ska, om förhållanden medger, besluta att de uppgifter som nämnden eventuellt har övertagit från andra nämnder ska återgå till ordinarie nämnd.

§ 4 Anmäla beslut till kommunfullmäktige
Krisledningsnämndens beslut ska anmälas till kommande möjliga/tillgängliga sammanträde med kommunfullmäktige.

§ 5 Begära och lämna hjälp
Krisledningsnämnden får vid begäran om hjälp från annan kommun och region besluta att hjälp lämnas och om skälig ersättning för hjälpen som lämnats.

Krisledningsnämnden får besluta att begära hjälp från annan kommun eller region. Den kommun eller region som har lämnat hjälp har rätt till skälig ersättning från Luleå kommun. Överenskommelse om ersättning till kommun eller region får krisledningsnämnden besluta om när den är aktiverad.

När krisledningsnämnden inte är aktiverad är det kommunstyrelsen, enligt dess reglemente, som har rätten att besluta om att lämna hjälpen eller ta emot hjälpen. Socialnämnden får, under extraordinär händelse i fredstid, lämna begränsat ekonomiskt stöd till enskild som drabbats av händelsen enligt dess reglemente.

§ 6 Ordförandens beslutanderätt
Ordföranden får besluta på nämndens vägnar i ärenden, som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Det innebär att ordföranden har samma befogenhet i en akut situation som nämnden i sin helhet.

Har ordföranden i krisledningsnämnden förhinder träder vice ordföranden in i dennes ställe. Har såväl ordföranden som vice ordföranden förhinder gäller den ordning som anges i § 6 i Gemensamma bestämmelser.

Beslut som är fattade av ordförande ska snarast anmälas till krisledningsnämnden så snart nämnden är aktiverad.

§ 7 Beslut om avveckling av nämnden
När krisledningsnämndens verksamhet som är föranledd av extraordinär händelse inte längre behövs, ska nämnden avvecklas. Det kan ske även om den extraordinära händelsen fortfarande pågår. Avveckling av krisledningsnämnd kan ske genom att nämndens själv beslutar att den ska avvecklas. Kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige får även besluta att nämnden ska avvecklas.

När beslut är fattat att nämnden ska avvecklas återgår de verksamhetsområden som nämnden övertagit till ordinarie nämnd.

Reglemente för barn- och utbildningsnämnden

I detta reglemente regleras barn- och utbildningsnämndens ansvarsområden och uppgifter utöver det som sägs i kommunallagen samt i andra lagar, författningar och i gemensamma bestämmelser för Luleå kommuns nämnder.

Barn- och utbildningsnämnden har hand om följande verksamheter

§ 1 Barn- och utbildningsnämnden är kommunens huvudman enligt skollagen (2010:800) för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem samt annan pedagogisk verksamhet. Nämnden ansvarar även för kulturskolan.

§ 2 Barn- och utbildningsnämnden fullgör det ansvar som ankommer på hemkommunen enligt skollagen (2010:800) med undantag för det aktivitetsansvar för ungdomar som omhändertas av arbetsmarknads- och gymnasienämnden.

§ 3 Barn- och utbildningsnämnden har vårdgivaransvar enligt hälso-och sjukvårdslagen

§ 4 Barn- och utbildningsnämnden har ett arbetsgivar-, och arbetsmiljöansvar för personal inom förskola, grundskola och resurscentrum, med undantag för chefen för förvaltningen. Nämnden har även arbetsgivar-, och arbetsmiljöansvar för de gemensamma resurserna som delas med arbetsmarknads- och gymnasienämnden såsom ledningsgrupp, stödfunktioner inom IT, administration, ekonomi, HR samt kansli.

Ansvar och rapporteringsskyldighet

§ 4 Barn- och utbildningsnämnden ska utöver vad som framgår i detta reglemente följa det fullmäktige beslutat i styrande dokument eller i annat särskilt beslut har bestämt att nämnden ska fullgöra. I samband med bokslut ska nämnden redovisa hur de har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem

- i detta reglemente,
- genom tilldelat kommunbidrag

§ 5 Barn- och utbildningsnämnden ska inom egna verksamheten:

1. inom ramen för planering- och budgetarbetet utarbeta mål inom sitt verksamhetsområde och samverka för förflyttning i KF mål
2. se till att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande och effektivt sätt
3. följa upp, utvärdera och säkra verksamhetens kvalitet där uppföljningen ska vara både kvalitativ och kvantitativ
4. långsiktigt planera och strategiskt utveckla verksamheten,
5. se till att räkenskaperna är rättvisande, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att budget inte överskrids,
6. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinjer, utarbeta förslag till budget som ska fastställas av kommunfullmäktige,
7. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinje, avge delårsrapport, årsredovisning och verksamhetsberättelse,
8. med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen och verka för att, i de förslag till mål och ramar som utarbetas, en god miljö och goda levnadsbetingelser främjas i kommunen,
9. i sitt arbete beakta miljö- och folkhälsofrågor,
10. bidra till förverkligande av Program för Vision 2040,
11. föra dialog och verka för ökat inflytande av allmänheten, samråda med nationella minoriteterna i frågor som berör dem,
12. utarbeta risk- och sårbarhetsanalyser för sitt verksamhetsområde enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH,
13. anta en plan för hantering av extraordinära händelser.

§ 6 Barn- och utbildningsnämnden äger rätt att:

1. med bibehållet ansvar för verksamheten ingå och avsluta överenskommelse med annan om utförande av uppgifter som ankommer på nämnden,
2. föra kommunens talan och med bindande verkan träffa överenskommelse om avskrivning av kommunens fordran, anta ackord, ingå i förlikning och sluta annat avtal med den begränsning som för särskilt fall kan vara föreskriven i lag eller annan författning eller fastställd av kommunfullmäktige.

Reglemente för arbetsmarknads- och gymnasienämnden

I detta reglemente regleras arbetsmarknads- och gymnasienämndens ansvarsområden och uppgifter utöver det som sägs i kommunallagen samt i andra lagar, författningar och i gemensamma bestämmelser för Luleå kommuns nämnder.

Arbetsmarknads- och gymnasienämnden har hand om följande verksamheter

§ 1 Arbetsmarknads- och gymnasienämnden är kommunens huvudman enligt skollagen (2010:800) för gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning.

§ 2 § Arbetsmarknads- och gymnasienämnden fullgör det ansvar som ankommer på hemkommunen enligt skollagen (2010:800) inklusive aktivitetsansvar för ungdomar.

§ 3 Arbetsmarknads- och gymnasienämnden har vårdgivaransvar enligt hälso-och sjukvårdslagen

§ 4 Arbetsmarknads- och gymnasienämnden utgör kommunens arbetsmarknadsorgan I uppdraget ingår att i samverkan med andra bidra till tillväxt och kompetensförsörjning i samhällsomställningen. Arbetsmarknadsorganet ska vidta och främja åtgärder för att förebygga och minska effekterna av arbetslöshet.

§ 5 Arbetsmarknads- och gymnasienämnden är tillika arbetslöshetsnämnd enligt lagen (1944:475) om arbetslöshetsnämnd.

§ 6 Arbetsmarknads- och gymnasienämnden ska ansvara för bosättning av nyanlända och nyanländas etablering samt integrationsfrågor. Nämnden ska även svara på Migrationsverkets och Länsstyrelsens förslag till kommuntal om mottagande av nyanlända och massflyktingar för Luleå kommun.

Ansvar och rapporteringsskyldighet

§ 7 Arbetsmarknads- och gymnasienämnden ska utöver vad som framgår i detta reglemente följa det fullmäktige beslutat i styrande dokument eller i annat särskilt beslut har bestämt att nämnden ska fullgöra. I samband med bokslut ska nämnden redovisa hur de har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem

- i detta reglemente,
- genom tilldelat kommunbidrag

§ 8 Arbetsmarknads- och gymnasienämnden ska inom egna verksamheten:

1. inom ramen för planering- och budgetarbetet utarbeta mål inom sitt verksamhetsområde och samverka för förflyttning i KF mål
2. se till att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande och effektivt sätt
3. följa upp, utvärdera och säkra verksamhetens kvalitet där uppföljningen ska vara både kvalitativ och kvantitativ
4. långsiktigt planera och strategiskt utveckla verksamheten,
5. se till att räkenskaperna är rättvisande, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att budget inte överskrids,
6. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinjer, utarbeta förslag till budget som ska fastställas av kommunfullmäktige,
7. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinje, avge delårsrapport, årsredovisning och verksamhetsberättelse,
8. med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen och verka för att, i de förslag till mål och ramar som utarbetas, en god miljö och goda levnadsbetingelser främjas i kommunen,
9. i sitt arbete beakta miljö- och folkhälsofrågor,
10. bidra till förverkligande av Program för Vision 2040,
11. föra dialog och verka för ökat inflytande av allmänheten, samråda med nationella minoriteterna i frågor som berör dem,
12. ha ett arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar för personal inom området arbetsmarknadsinsatser, vuxenutbildningen, integration och gymnasieskola med undantag för chefen för förvaltningen,
13. utarbeta risk- och sårbarhetsanalyser för sitt verksamhetsområde enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH,
14. anta en plan för hantering av extraordinära händelser.

§ 9 Arbetsmarknads- och gymnasienämnden äger rätt att:

1. med bibehållet ansvar för verksamheten ingå och avsluta överenskommelse med annan om utförande av uppgifter som ankommer på nämnden,
2. föra kommunens talan och med bindande verkan träffa överenskommelse om avskrivning av kommunens fordran, anta ackord, ingå i förlikning och sluta annat avtal med den begränsning som för särskilt fall kan vara föreskriven i lag eller annan författning eller fastställd av kommunfullmäktige.

Reglemente för kultur- och fritidsnämnden

I detta reglemente regleras kultur- och fritidsnämndens ansvarsområden och uppgifter utöver det som sägs i kommunallagen, i andra lagar och författningar samt i gemensamma bestämmelser för Luleå kommuns nämnder.

Kultur- och fritidsnämnden har hand om följande verksamheter

§ 1 Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att främja kultur- och fritidsverksamhet genom att förverkliga kommunens övergripande mål. Detta görs dels genom att bedriva egen verksamhet, dels genom samverkan med andra aktörer, organisationer och civilsamhället.

§ 2 Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att utveckla och förvalta de kommunala kulturhistoriska miljöer som ligger inom nämndens ansvarsområde samt värna om det lokala kulturarvet. Nämnden ska hyra ut anläggningar, lokaler och mötesplatser för kultur-, fritids- och turistverksamhet. Nämnden ska ansvara för driften av de kommunala kultur-, fritids- och idrottsanläggningarna samt driften och utvecklingen av kommunens verksamheter i skärgården.

§ 3 Kultur- och fritidsnämnden ska efter överenskommelse med andra nämnder svara för att administrera ansökningar och genomföra utbetalningar av bidrag till civilsamhället. Nämnden ansvara även för utvecklingen av konceptet ”en väg in”

§ 4 Kultur- och fritidsnämnden ska skapa förutsättningar för ungas delaktighet och inflytande i frågor som ligger inom nämndens ansvarsområde och som rör utvecklingen av samhället.

§ 5 Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för den konstnärliga gestaltningen av kommunens byggnader, samt att vara beslutande vid konstnärlig gestaltning av offentliga platser, bostads- och andra bebyggelseområden.

§ 6 Kultur- och fritidsnämnden svarar för driften av kommunens turistcentrum samt förmedling av information och marknadsföring till medborgare och besökare för de verksamheter som ligger under nämndens ansvarsområde.

Ansvar och rapporteringsskyldighet

§ 7 Kultur- och fritidsnämnden ska utöver vad som framgår i detta reglemente följa det fullmäktige beslutat i styrande dokument eller i annat särskilt beslut har bestämt att nämnden ska fullgöra. I samband med bokslut ska nämnden redovisa hur de har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem

- i detta reglemente,
- genom tilldelat kommunbidrag.

§ 8 Kultur- och fritidsnämnden ska inom egna verksamheten:

1. inom ramen för planering- och budgetarbetet utarbeta mål inom sitt verksamhetsområde och samverka för förflyttning i KF mål,
2. se till att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande och effektivt sätt,
3. följa upp, utvärdera och säkra verksamhetens kvalitet där uppföljningen ska vara både kvalitativ och kvantitativ,
4. svara för långsiktig planering och strategisk utveckling av verksamheten,
5. se till att räkenskaperna är rättvisande, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att budget inte överskrids,
6. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinjer, utarbeta förslag till budget som ska fastställas av kommunfullmäktige
7. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinje, avge delårsrapport, årsredovisning och verksamhetsberättelse,
8. med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen och verka för att, i de förslag till mål och ramar som utarbetats, en god miljö och goda levnadsbetingelser främjas i kommunen,
9. i sitt arbete beakta miljö- och folkhälsofrågor,
10. bidra till förverkligande av Program för Vision Luleå 2040,
11. föra dialog och verka för ökat inflytande av allmänheten, samråda med nationella minoriteterna i frågor som berör dem,
12. ha ett arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar för personal med undantag för chefen för förvaltningen,
13. utarbeta risk- och sårbarhetsanalyser för sitt verksamhetsområde enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH,
14. anta en plan för hantering av extraordinära händelser.

§ 9 Kultur- och fritidsnämnden äger rätt att:

1. besluta om inköp och förvaltning av kommunens konstsamling,

2. i samråd med berörda förvaltningar besluta om placering av verk som ingår i kommunens konstsamling,
3. besluta om konstnärlig gestaltning av fastigheter utifrån 1% regeln,
4. svara för tillståndsgivning, registrering och tillsyn av lokala lotterier i enlighet med lotterilagens bestämmelser,
5. agera kommunens remissorgan för yttrande till länsstyrelsen för bygdemedelsansökningar,
6. med bibehållet ansvar för verksamheten ingå och avsluta överenskommelse med annan om utförande av uppgifter som ankommer på nämnden,
7. föra kommunens talan och med bindande verkan träffa överenskommelse om avskrivning av kommunens fordran, anta ackord, ingå i förlikning och sluta annat avtal med den begränsning som för särskilt fall kan vara föreskriven i lag eller annan författning eller fastställd av kommunfullmäktige,
8. utse stipendiater och dela ut de av kommunfullmäktige fastställda kulturstipendierna.
9. fastställa kriterier samt besluta om fördelning av bidrag till civilsamhället inom nämndens verksamhetsområde.

Reglemente för miljö- och byggnadsnämnden

I detta reglemente regleras miljö- och byggnadsnämndens ansvarsområden och uppgifter utöver det som sägs i kommunallagen, i andra lagar och författningar samt i gemensamma bestämmelser för Luleå kommuns nämnder.

Miljö- och byggnadsnämnden har hand om följande verksamheter

§ 1 Miljö- och byggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning enligt plan och bygglagen (2010:900) med undantag för planläggning av mark och vatten.

§ 2 Nämnden ska svara för ett aktivt deltagande i samhällsplaneringen och verka för att bidra med kompetens inom nämndens ansvarsområde i tidiga skeden.

§ 3 Miljö- och byggnadsnämnden ska följa samhällsutvecklingen och ska genom prövning, tillsyn och tillstånd verka för en hållbar utveckling.

§ 4 Miljö och byggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning gällande utbetalning av bostadsanpassningsbidrag enligt lag om bostadsanpassningsbidrag (2018:222).

§ 5 Miljö- och byggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning enligt miljöbalken (1998:808), livsmedelslagen (2006:804), EU-förordning 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, strålskyddslagen (2018:396), lagen om foder och animaliska biprodukter (2006:805), lagen om internationella hot mot människors hälsa (2006:1570), lagen om handel med receptfria läkemedel (2009:730), Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter, lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter, lag om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare (2017:425), alkohollagen (2010:1622), lag om sprängämnesprekursorer (2014:799) med tillhörande lokala föreskrifter och allmänna författningar och förordningar samt tillsyn och tillståndsprövning enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011), som inte hanteras av annan nämnd, tillsyn enligt lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning (1998:814), utöva marknadskontroll enligt förordningen (EU) 2019/1020.

§ 6 Miljö- och byggnadsnämnden ska även svara för kontroll och rapportering som åligger kommunen med anledning av miljökvalitetsnormer för luft,

att ge energi- och klimatrådgivning till privatpersoner, företag och organisationer, att samordna kommunens arbete med Fairtrade City diplomeringen samt att hantera utbetalning av bidrag för trygghetsboende, enligt Luleå kommuns regelverk för trygghetsboende i Luleå.

Ansvar och rapporteringsskyldighet

§ 7 Miljö- och byggnadsnämnden ska utöver vad som framgår i detta reglemente följa det fullmäktige beslutat i styrande dokument eller i annat särskilt beslut har bestämt att nämnden ska fullgöra. I samband med bokslut ska nämnden redovisa hur de har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem

- i detta reglemente,
- genom tilldelat kommunbidrag.

§ 8 Miljö- och byggnadsnämnden ska inom egna verksamheten:

1. inom ramen för planering- och budgetarbetet utarbeta mål inom sitt verksamhetsområde och samverka för förflyttning i KF mål,
2. se till att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande och effektivt sätt,
3. följa upp, utvärdera och säkra verksamhetens kvalitet där uppföljningen ska vara både kvalitativ och kvantitativ,
4. långsiktigt planera och strategiskt utveckla verksamheten,
5. se till att räkenskaperna är rättvisande, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att budget inte överskrids,
6. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinjer, utarbeta förslag till budget som ska fastställas av kommunfullmäktige,
7. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinje, avge delårsrapport, årsredovisning och verksamhetsberättelse,
8. med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen och verka för att, i de förslag till mål och ramar som utarbetas, en god miljö och goda levnadsbetingelser främjas i kommunen,
9. i sitt arbete beakta jämställdhets-, miljö-, integrations-, mångfalds- och folkhälsofrågor samt frågor som rör personer med funktionsnedsättning,
10. bidra till förverkligande av Program för Vision Luleå 2040,
11. föra dialog och verka för ökad förståelse hos allmänheten,
12. ha ett arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar för personal inklusive avdelningschefen för miljö- och bygg,
13. utarbeta risk- och sårbarhetsanalyser för sitt verksamhetsområde enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH,
14. anta en plan för hantering av extraordinära händelser.

§ 9 Miljö- och byggnadsnämnden äger rätt att:

1. ge medgivande till undantag från detaljplan enligt 3 kap. 2§ 1 st., fastighetsbildningslagen (1970:988), 9 § 1 st. anläggningslagen (1973:1149), 8 § 1 st. ledningsrättslagen (1973:1144),
2. med bibehållet ansvar för verksamheten ingå och avsluta överenskommelse med annan om utförande av uppgifter som ankommer på nämnden,
3. föra kommunens talan och med bindande verkan träffa överenskommelse om avskrivning av kommunens fordran, anta ackord, ingå i förlikning och sluta annat avtal med den begränsning som för särskilt fall kan vara föreskriven i lag eller annan författning eller fastställd av kommunfullmäktige.

Reglemente för socialnämnden

I detta reglemente regleras socialnämndens ansvarsområden och uppgifter utöver det som sägs i kommunallagen, begravningslagen och i andra lagar och författningar samt i gemensamma bestämmelser för Luleå kommuns nämnder.

Socialnämnden har hand om följande verksamheter

§ 1 Socialnämnden svarar för insatser i egen regi för service, vård och omsorg i ordinärt och särskilt boende för de människor som på grund av ålder, sjukdom eller funktionsnedsättning har behov av sådana insatser.

§ 2 Socialnämnden fullgör kommunens uppgifter enligt socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), hälso- och sjukvårdslagen (HSL), speciallagarna lag om vård av missbrukare (LVM) och lag om vård av unga (LVU) samt i övrigt vad som i lag sägs om socialnämnd.

§ 3 Socialnämnden svarar för det brottförebyggande arbetet inom Luleå kommun.

§ 4 Socialnämnden ansvarar för att svara på Migrationsverkets föreslagna andelstal för ensamkommande barn.

§ 5 Socialnämnden har ansvar för kommunens konsumentrådgivning samt budget- och skuldrådgivning.

Ansvar och rapporteringsskyldighet

§ 4 Socialnämnden ska utöver vad som framgår i detta reglemente följa det fullmäktige beslutat i styrande dokument eller i annat särskilt beslut har bestämt att nämnden ska fullgöra. I samband med bokslut ska nämnden redovisa hur de har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem

- i reglementet,
- genom tilldelat kommunbidrag.

§ 5 Socialnämnden ska inom egna verksamheten:

1. inom ramen för planering- och budgetarbetet utarbeta mål inom sitt verksamhetsområde och samverka för att uppnå kommunfullmäktiges mål,
2. se till att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt ett tillfredsställande och effektivt sätt,

3. följa upp, utvärdera och säkra verksamhetens kvalitet där uppföljningen ska vara både kvalitativ och kvantitativ,
4. långsiktigt planera och strategiskt utveckla verksamheten,
5. se till att räkenskaperna är rättvisande, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att budget inte överskrids,
6. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinjer, utarbeta förslag till budget som ska fastställas av kommunfullmäktige,
7. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinjer avge delårsrapport, årsredovisning och verksamhetsberättelse,
8. med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen och verka för att de förslag till mål och ramar som utarbetats bidrar till en god miljö och goda levnadsbetingelser i kommunen,
9. i sitt arbete beakta miljö- och folkhälsofrågor,
10. bidra till förverkligande av Program för Vision Luleå 2040,
11. informera och föra dialog med allmänheten, samråda med nationella minoriteterna i frågor som berör dem
12. ha ett arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar, med undantag för chefen för förvaltningen,
13. utarbeta risk- och sårbarhetsanalyser för sitt verksamhetsområde enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH,
14. anta en plan för hantering av extraordinära händelser.

§ 6 Socialnämnden äger rätt att:

1. med bibehållet ansvar för verksamheten ingå och avsluta överenskommelse samt med annan om utförande av uppgifter som ankommer på nämnden,
2. föra kommunens talan och med bindande verkan träffa överenskommelse om avskrivning av kommunens fordran, anta ackord, ingå i förlikning och sluta annat avtal med den begränsning som för särskilt fall kan vara föreskriven i lag eller annan författning eller fastställd av kommunfullmäktige,
3. avge yttranden inom nämndens verksamhetsområde, som inte besvaras av kommunstyrelsen,
4. avge yttranden om antagande av hemvärnsmän.
5. lämna begränsat ekonomiskt stöd till en enskild som drabbats under en extraordinär händelse. Den extraordinära händelsen behöver inte ägt rum i Luleå kommun.
6. fastställa kriterier samt besluta om fördelning av bidrag till civilsamhället inom nämndens verksamhetsområde.

Reglemente för infrastruktur- och servicenämnden

I detta reglemente regleras infrastruktur- och servicenämndens ansvarsområden och uppgifter utöver det som sägs i kommunallagen, i andra lagar och författningar samt i gemensamma bestämmelser för Luleå kommuns nämnder.

Infrastruktur- och servicenämnden har hand om följande verksamheter

§ 1 Infrastruktur- och servicenämnden svarar för god byggnadskultur samt god och estetisk tilltalande stads- och landskapsmiljö (PBL 2010:900). Nämnden ska följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess närmaste omgivning.

§ 2 Infrastruktur- och servicenämnden ska bistå kommunstyrelsen i arbete med den översiktliga användningen av mark och vatten samt med den övergripande trafikplaneringen.

§ 3 Infrastruktur- och servicenämnden ansvarar för genomförandet av detaljplaner och avtal.

§ 4 Infrastruktur- och servicenämnden ansvarar för lokalbanken.

§ 5 Infrastruktur- och servicenämnden svarar för kommunens huvudmannaskap av allmänna vatten- och avloppstjänster enligt lagen om allmänna vattentjänster (2006:412),

§ 6 Infrastruktur- och servicenämnden svarar för gaturenhållning och för renhållning i övrigt utomhus på allmänna platser som ankommer på kommunen enligt lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning (1998:814), trafiksäkerhetsarbete, väg och gatuhållning enligt vägmärkesförordningen (2007:90), utbyggnad, upprustning, drift och underhåll av gator, vägar, gång- och cykelvägar, torg, parker, grönområden och industrispår, parkeringsövervakning och fordonsflyttning samt frågor torghandel enligt torghandelsstadgan.

§ 7 Infrastruktur- och servicenämnden är kommunens trafiknämnd enligt lag om nämnd för vissa trafikfrågor (1978:234).

§ 8 Infrastruktur- och servicenämnden svarar för geografisk information (GI) och förvaltning av geodata genom att använda standarder, styra geodatainsamling i syfte att tillhandahålla och utveckla geografiska informationssystem.

Nämnden svarar vidare för att skapa tillgänglighet och användbarhet av digital information för lokala och nationella samhällsbyggnadsprocesser samt kommunalteknisk infrastruktur.

§ 9 Infrastruktur- och servicenämnden svarar för upplåtelse av hyra samt administration, skötsel och underhåll av den allmänna platsmarken och av bebyggd egendom.

§ 10 Infrastruktur- och servicenämnden ska samordna och tillgodose kommunala verksamheters behov av ändamålsenliga lokaler, bostäder och utomhusmiljöer.

§ 11 Infrastruktur- och servicenämnden svarar för inköp och förmedling av de kommunala fordonen enligt Luleå kommuns fastställda styrdokument.

§ 12 Infrastruktur- och servicenämnden ska verka för bevarande, förvaltning, vård och lämplig användning gällande byggnader, skog, anläggningar och miljöer av kulturhistoriskt, biologiskt eller estetiskt värde.

§ 13 Infrastruktur- och servicenämnden ansvarar för att utveckla och förvalta de kommunala kulturhistoriska miljöer som ligger inom nämndens ansvarsområde.

§ 14 Infrastruktur- och servicenämnden ska samordna och utveckla Luleå kommuns gemensamma service till medborgarna exempelvis kundcenter.

§ 15 Infrastruktur- och servicenämnden ansvarar för att i samråd med andra nämnder och bolag förvalta, samordna och utveckla gemensamma stödfunktioner till kommunens verksamheter inom exempelvis områdena lön, ekonomiadministration och internservice.

§ 16 Nämnden ansvarar för administration av borgerlig vigsel.

§ 17 Infrastruktur- och servicenämnden ansvarar för IT-styrning och IT-säkerhet samt drift, support, underhåll, av kommunens digitala IT-infrastruktur.

§ 18 Infrastruktur- och servicenämnden har administrativt ansvar, arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar för överförmyndarnämndens förvaltningsorganisation.

Ansvar och rapporteringsskyldighet

§ 19 Infrastruktur- och servicenämnden ska utöver vad som framgår i detta reglemente följa det fullmäktige beslutat i styrande dokument eller i annat särskilt beslut har bestämt att nämnden ska fullgöra. I samband med bokslut ska nämnden redovisa hur de har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem

- i detta reglemente,
- genom tilldelat kommunbidrag.

§ 20 Infrastruktur- och servicenämnden ska inom egna verksamheten:

1. inom ramen för planering- och budgetarbetet utarbeta mål inom sitt verksamhetsområde och samverka för att uppnå kommunfullmäktiges mål,
2. se till att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt ett tillfredsställande och effektivt sätt,
3. följa upp, utvärdera och säkra verksamhetens kvalitet där uppföljningen ska vara både kvalitativ och kvantitativ,
4. långsiktigt planera och strategiskt utveckla verksamheten,
5. se till att räkenskaperna är rättvisande, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att budget inte överskrids,
6. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinjer, utarbeta förslag till budget som ska fastställas av kommunfullmäktige,
7. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinjer avge delårsrapport, årsredovisning och verksamhetsberättelse,
8. med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen och verka för att i de förslag till mål och ramar som utarbetas bidrar till en god miljö och goda levnadsbetingelser i kommunen,
9. i sitt arbete beakta miljö- och folkhälsofrågor,
10. bidra till förverkligande av Program för Vision Luleå 2040,
11. föra dialog och verka för ökat inflytande av allmänheten,
12. ha ett arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar med undantag för chefen för förvaltningen,
13. utarbeta risk- och sårbarhetsanalyser för sitt verksamhetsområde enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH,
14. anta en plan för hantering av extraordinära händelser.

§ 21 Infrastruktur- och servicenämnden äger rätt att:

1. besluta om namn på gator, kvarter, offentliga platser och kommunala byggnader, efter samråd med berörda nämnder och parter och andra intressenter samt handläggning enligt lagen om lägenhetsregister (2006:378),

2. besluta om prövning av annan behörig för utstakning av byggnader enligt 10 kap. 19, 24 §§ plan- och bygglagen (2010:900),
3. besluta om förflyttning av fordon enligt lagen (1982:129) och förordningen (1982:198) om flyttning av fordon i vissa fall,
4. utifrån fullmäktiges fastställda taxekonstruktion, besluta om indexreglering för samtliga taxeslag inom nämndens ansvar däribland de som avser de allmänna vattentjänsterna (brukningsavgift, anläggningsavgift och särskild industriavgift) avgift för nybyggnadskarta, utstakning,
5. avge yttranden som avses i ordningslagen 3 kap 2 § rörande upplåtelse av offentlig plats,
6. med bibehållet ansvar för verksamheten ingå och avsluta överenskommelse med annan om utförande av uppgifter som ankommer på nämnden,
7. föra kommunens talan och med bindande verkan träffa överenskommelse om avskrivning av kommunens fordran, anta ackord, ingå i förlikning och sluta annat avtal med den begränsning som för särskilt fall kan vara föreskriven i lag eller annan författning eller fastställd av kommunfullmäktige.

Reglemente för valnämnden

I detta reglemente regleras valnämndens ansvarsområden och uppgifter utöver det som sägs i kommunallagen, i andra lagar och författningar samt i de gemensamma bestämmelser för Luleå kommuns nämnder som inleder detta dokument.

Valnämnden har hand om följande verksamheter

§ 1 Valnämnden ansvarar för uppgifter som enligt vallagen och annan tillämplig lagstiftning ska fullgöras av valnämnd.

§ 2 Valnämnden är lokal valmyndighet i samband med val till riksdagen, region- och kommunfullmäktige, Europaparlamentet samt vid eventuellt förekommande folkomröstning, omval eller extra val.

§ 3 Valnämnden ansvarar för:

1. översyn av kommunens indelning i valdistrikt och bereder ärenden om fullmäktiges förslag till ändringar i valdistriktsindelningen.
2. att det finns lämpliga vallokaler och röstningslokaler.
3. att utbilda och förordna röstmottagare och övrig tillfällig personal för att genomföra val och folkomröstningar.
4. information till allmänheten om förestående val och folkomröstningar samt i övrigt om väsentliga delar i den egna verksamheten.

§ 4 Valnämnden erhåller sakkunnigstöd, sekreterarstöd och administrativ service från kommunstyrelseförvaltningen. Kommunstyrelsen har personal- och arbetsmiljöansvar för personalen.

§ 5 Valnämnden fastställer ingen årlig sammanträdesordning. Frekvensen av nämndens sammanträden styrs av de behov som finns för att genomföra nämndens uppdrag.

§ 6 Valnämnden ska inom den egna verksamheten:

1. fastställa verksamhetsplan och internbudget
2. se till att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande och effektivt sätt, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att budgeten inte överskrids.
3. följa upp, utvärdera och säkra verksamhetens kvalitet där uppföljningen ska vara både kvalitativ och kvantitativ
4. svara för långsiktig planering och strategisk utveckling av verksamheten

5. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinje, avge årsredovisning och verksamhetsberättelse,
6. i sitt arbete beakta jämställdhets-, miljö-, integrations-, mångfalds- och folkhälsofrågor samt frågor som rör personer med funktionsnedsättning,
7. utarbeta risk- och sårbarhetsanalyser för sitt verksamhetsområde enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH
8. anta en plan för hantering av extraordinära händelser.

§ 8 Valnämnden har rätt att i följande ärenden:

1. med bibehållet ansvar för verksamheten ingå och avsluta överenskommelse med annan om utförande av uppgifter som ankommer på nämnden.
2. inom valnämndens förvaltningsområde, med den begränsning som för särskilt fall kan vara föreskriven i lag eller av kommunfullmäktige, med för kommunen bindande verkan träffa överenskommelse om avskrivning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.

Reglemente för överförmyndarnämnden

I detta reglemente regleras överförmyndarnämndens ansvarsområden och uppgifter utöver det som sägs i kommunallagen, i andra lagar och författningar samt i gemensamma bestämmelser för Luleå kommuns nämnder.

Överförmyndarnämnden har hand om följande verksamheter

§ 1 Överförmyndarnämnden ansvarar för att överförmyndarverksamheten i kommunen bedrivs i enlighet med reglerna i föräldrabalken, förmynderskapsförordningen, lag om god man för ensamkommande barn samt andra författningar som reglerar frågor knutna till överförmyndarens tillsynsverksamhet.

§ 2 Överförmyndarnämnden ansvarar för att:

1. utreda och hos tingsrätten ansöka om godmanskap och förvaltarskap
2. utse gode män till ensamkommande barn
3. besluta om entledigande och byte av gode män och förvaltare
4. utöva tillsyn över gode män, förvaltare och förmyndare
5. erbjuda gode män och förvaltare den utbildning som behövs
6. lämna de uppgifter som begärs av länsstyrelsen för att de ska kunna föra statistik över överförmyndarnas verksamhet i landet
7. informera allmänheten om ställföreträdarskap

§ 3 Överförmyndarnämnden erhåller sakkunnigstöd och administrativ service från överförmyndarenheten. Infrastruktur- och servicenämnden har personal- och arbetsmiljöansvar för enheten.

Ansvar och rapporteringsskyldighet

§ 4 Överförmyndarnämnden ska utöver vad som framgår i detta reglemente följa det fullmäktige beslutat i styrande dokument eller i annat särskilt beslut har bestämt att nämnden ska fullgöra. I samband med bokslut ska nämnden redovisa hur de har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem

- i detta reglemente,
- genom tilldelat kommunbidrag.

§ 5 Överförmyndarnämnden ska inom egna verksamheten:

1. inom ramen för planering- och budgetarbetet utarbeta mål inom sitt verksamhetsområde och samverka för att uppnå kommunfullmäktiges mål,
2. se till att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt ett tillfredsställande och effektivt sätt,
3. följa upp, utvärdera och säkra verksamhetens kvalitet där uppföljningen ska vara både kvalitativ och kvantitativ,
4. långsiktigt planera och strategiskt utveckla verksamheten,
5. se till att räkenskaperna är rättvisande, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att budget inte överskrids,
6. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinjer, utarbeta förslag till budget som ska fastställas av kommunfullmäktige,
7. inom av kommunstyrelsen bestämd tid och enligt riktlinje avge delårsrapport, årsredovisning och verksamhetsberättelse,
8. med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen och verka för att de förslag till mål och ramar som utarbetats bidrar till en god miljö och goda levnadsbetingelser i kommunen,
9. i sitt arbete beakta miljö- och folkhälsofrågor,
10. bidra till förverkligande av Program för Vision Luleå 2040,
11. utarbeta risk- och sårbarhetsanalyser för sitt verksamhetsområde enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH,
12. anta en plan för hantering av extraordinära händelser.

§ 6 Överförmyndarnämnden har rätt att i följande ärenden:

1. med bibehållet ansvar för verksamheten ingå och avsluta överenskommelse med annan om utförande av uppgifter som ankommer på nämnden.
2. Inom överförmyndarnämndens förvaltningsområde, med den begränsning som för särskilt fall kan vara föreskriven i lag eller av kommunfullmäktige, med för kommunen bidande verkan träffa överenskommelse om avskrivning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.

§ 118

Sammanträdesordning för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och utskott 2027

Ärendenr 2026/1058-1.4.1.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa sammanträdesordning för 2027 enligt bilaga.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige har att fastställa sammanträdesordningen för 2027 avseende kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, arbetsutskottet och samhällsbyggnadsutskottet.

Traditionellt har berörda instanser sammanträtt på måndagar, där två instanser haft sammanträde samma dag. För 2027 föreslås att måndagar även fortsättningsvis ska vara ordinarie sammanträdesdag, men att det i huvudsak endast hålls ett sammanträde per måndag.

Kommunstyrelsens sammanträden föreslås dessutom senareläggas under månaden vilket innebär att kommunfullmäktige inte längre sammanträder den sista måndagen i månaden. Syftet med att senarelägga kommunstyrelsen är bland annat att skapa bättre förutsättningar för beredning och hantering av ekonomiärenden.

En förändrad sammanträdesordning innebär att kallelser till kommunstyrelsen publiceras sex dagar före sammanträdet, det vill säga på tisdagen veckan före sammanträdesveckan. Kommunfullmäktiges sammanträden fortsättningsvis kommer att publiceras tio dagar före sammanträdet.

Mål och budget föreslås fortsättningsvis behandlas vid ett särskilt sammanträde i juni.

Med anledning av de allmänna valen 2026 föreslås ett extra sammanträde för kommunstyrelsen i januari för att bland annat välja ledamöter och ersättare till utskott.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att fastställa sammanträdesordning för 2027 enligt bilaga.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att utskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog är förd internt inom kanslikontoret och ekonomikontoret.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut, KLF Hid: 2026.7673
- Förslag till sammanträdesordning 2027, KLF Hid: 2026.7674

Sammanträdesordning för arbetsutskottet, samhällsbyggnadsutskottet, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige 2027

SBU **kl. 08:15**	**Fullmäktige** **kl. 13:15**	**KSAU** **kl. 08:15**	**KS** **kl. 08:15**
11 januari* 09:15		18 januari	11 januari* 25 januari
1 februari	8 februari	15 februari	22 februari
8 mars	15 mars	22 mars	30 mars**
5 april	12 april	19 april	26 april
3 maj 14 juni	10 maj 21 juni 22 juni- Budget	17 maj 31 maj	24 maj 7 juni 22 juni***
16 augusti	-	23 augusti	30 augusti
6 september	13 september	20 september	27 september
4 oktober	11 oktober	18 oktober	25 oktober
8 november	15 november	22 november	29 november
6 december	13 december	13 december	20 december

* SBU kl 09:15 med anledning av att KS sammanträder kl 08:15 och väljer ledamöter och ersättare i utskott
**Tisdag p.g.a påsk
*** KS med anledning av budgetfullmäktige. KS startar 8:15. KF startar kl 10:00.

Förslag till beslut gällande finansrapport augusti 2026

Ärendenr 2026/1220-2.4.0.2

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen delges information gällande finansrapport augusti 2026.

Finansrapporten visar kommunkoncernens likvida ställning, placeringar och lån. Kommunkoncernen består av Luleå kommun och Luleå Kommunföretag AB med dotterbolag. Rapporten följer upp finanspolicyn och riktlinjer för finansverksamheten. I rapporten delges även beslut som är fattade utifrån kommunstyrelsens respektive Luleå Kommunföretag AB:s styrelses delegationsordningar avseende finansverksamheten.

§ 74

Upphävande av tidigare beslut om försäljning av fastigheten Sunderbyn, beslut om rivning samt uppdrag om nybyggnad av gruppbostad

Ärendenr 2026/901-2.6.1.6

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att upphäva beslut daterat 2024-01-15 § 9 om försäljning av fastigheten Sunderbyn 67:461,
2. Riva f.d. Arealens förskola samt uppdra till infrastruktur- och servicenämnden att riva befintlig byggnad.

Sammanfattning av ärendet

Infrastruktur- och servicenämnden beslutade den 26 oktober 2023 att rekommendera kommunstyrelsen att sälja fastigheten Sunderbyn 67:461, inklusive den tidigare förskolebyggnaden Arealens förskola. Beslutet grundades på att byggnaden stått tom sedan 2020 samt att tidigare verksamhet inte bedömdes återupptas.

Sedan beslutet fattades har förutsättningarna förändrats. Ett tydligt och långsiktigt behov av gruppbostäder enligt LSS har identifierats, och fastigheten Sunderbyn 67:461 bedöms vara strategiskt lämplig för ändamålet avseende läge, tillgänglighet och detaljplaneförutsättningar. Mot denna bakgrund bedöms det inte längre vara ändamålsenligt att avyttra fastigheten.

Bakgrund

På fastigheten Sunderbyn 67:461 finns en byggnad uppförd 1990, tidigare använd för förskoleverksamhet. Byggnaden har stått tom sedan 2020-01-01 och har inte genomgått några större renoveringar. Skick och utformning motsvarar inte dagens krav för vare sig förskoleverksamhet eller bostadsändamål.

Detaljplanen medger bostadsändamål, vilket gör fastigheten lämplig för etablering av gruppbostad. Den befintliga byggnaden har utifrån skisser för gruppbostad bedömts inte vara tekniskt eller funktionellt lämpad för den typen av ombyggnation, varför rivning och nybyggnation är det mest kostnadseffektiva och långsiktigt hållbara alternativet.

Skäl för upphävande av tidigare beslut
Följande skäl ligger till grund för att tidigare beslut om försäljning bör upphävas:

- Kommunens behov av gruppbostäder har ökat och bedöms vara långsiktigt.
- Fastigheten har ett strategiskt läge för målgruppen, med närhet till service, kollektivtrafik och befintlig bebyggelse.
- Detaljplanen medger bostadsändamål utan behov av planändring.
- Försäljning av fastigheten skulle försvåra kommunens möjligheter att möta lagstadgade åtaganden inom LSS.
- Nybyggnation ger bättre förutsättningar för ändamålsenliga, tillgängliga och kostnadseffektiva lokaler jämfört med ombyggnation av befintlig byggnad. Befintlig byggnad har begränsningar som är dyra att förändra, ex för låg takhöjd invändigt för att få plats med behövliga installationer.

Infrastruktur- och servicenämnden har 2026-05-28 § 71 föreslagit kommunstyrelsen besluta att upphäva beslut daterat 2024-01-15 § 9 om försäljning av fastigheten Sunderbyn 67:461 och besluta om rivning av f.d. Arealens förskola samt uppdra till infrastruktur- och servicenämnden att riva befintlig byggnad, samt att infrastruktur- och servicenämnden tillsammans med socialnämnden påbörja planering för nybyggnation av gruppbostad på fastigheten.

Sammanträdet
Infrastruktur- och serviceförvaltningen föredrar ärendet.

Samuel Ek (KD) föreslår bifalla förslaget.

Beslutsgång
Ordföranden ställer infrastruktur- och servicenämndens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har skett internt inom infrastruktur- och serviceförvaltningen, med kommunstyrelseförvaltningen och med socialförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Infrastruktur- och servicenämndens beslut 2026-05-28 § 71, KLF Hid: 2026.6089
- Karta, Upphävande av tidigare beslut om försäljning av fastigheten Sunderbyn, beslut om rivning samt uppdrag om nybyggnad av gruppbostad, KLF Hid: 2026.6092
- Fastighets PM Arealen förskola, Upphävande av tidigare beslut om försäljning av fastigheten Sunderbyn, beslut om rivning samt uppdrag om nybyggnad av gruppbostad, KLF Hid: 2026.6093
- Kommunstyrelsens beslut 2024-01-15 § 9, KLF Hid: 2024.457

§ 71

Upphävande av tidigare beslut om försäljning av fastigheten Sunderbyn 67:461, beslut om rivning samt uppdrag om nybyggnation av gruppbostad.

Ärendenr 2026/443-2.6.1.2

Infrastruktur- och servicenämndens beslut

1. Infrastruktur- och servicenämnden beslutar rekommendera kommunstyrelsen besluta att upphäva beslut daterat 2024-01-15 § 9 om försäljning av fastigheten Sunderbyn 67:461,
2. besluta om rivning av f.d. Arealens förskola samt uppdra till infrastruktur- och servicenämnden att riva befintlig byggnad,
3. tillsammans med socialnämnden påbörja planering för nybyggnation av gruppbostad på fastigheten.

Sammanfattning av ärendet

Infrastruktur- och servicenämnden beslutade den 26 oktober 2023 att rekommendera kommunstyrelsen att sälja fastigheten Sunderbyn 67:461, inklusive den tidigare förskolebyggnaden Arealens förskola. Beslutet grundades på att byggnaden stått tom sedan 2020 samt att tidigare verksamhet inte bedömdes återupptas.

Sedan beslutet fattades har förutsättningarna förändrats. Ett tydligt och långsiktigt behov av gruppbostäder enligt LSS har identifierats, och fastigheten Sunderbyn 67:461 bedöms vara strategiskt lämplig för ändamålet avseende läge, tillgänglighet och detaljplaneförutsättningar. Mot denna bakgrund bedöms det inte längre vara ändamålsenligt att avyttra fastigheten.

Bakgrund

På fastigheten Sunderbyn 67:461 finns en byggnad uppförd 1990, tidigare använd för förskoleverksamhet. Byggnaden har stått tom sedan 2020-01-01 och har inte genomgått några större renoveringar. Skick och utformning motsvarar inte dagens krav för vare sig förskoleverksamhet eller bostadsändamål.

Detaljplanen medger bostadsändamål, vilket gör fastigheten lämplig för etablering av gruppbostad. Den befintliga byggnaden har utifrån skisser för gruppbostad bedömts inte vara tekniskt eller funktionellt lämpad för den typen av ombyggnation, varför rivning och nybyggnation är det mest kostnadseffektiva och långsiktigt hållbara alternativet.

Skäl för upphävande av tidigare beslut
Följande skäl ligger till grund för att tidigare beslut om försäljning bör upphävas:

- Kommunens behov av gruppbostäder har ökat och bedöms vara långsiktigt.
- Fastigheten har ett strategiskt läge för målgruppen, med närhet till service, kollektivtrafik och befintlig bebyggelse.
- Detaljplanen medger bostadsändamål utan behov av planändring.
- Försäljning av fastigheten skulle försvåra kommunens möjligheter att möta lagstadgade åtaganden inom LSS.
- Nybyggnation ger bättre förutsättningar för ändamålsenliga, tillgängliga och kostnadseffektiva lokaler jämfört med ombyggnation av befintlig byggnad. Befintlig byggnad har begränsningar som är dyra att förändra, ex för låg takhöjd invändigt för att få plats med behövliga installationer.

Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskott har 2026-05-12 § 36 föreslagit infrastruktur- och servicenämnden besluta rekommendera kommunstyrelsen besluta att upphäva beslut daterat 2024-01-15 § 9 om försäljning av fastigheten Sunderbyn 67:461, besluta om rivning av f.d. Arealens förskola samt uppdra till infrastruktur- och servicenämnden att riva befintlig byggnad, tillsammans med socialnämnden påbörja planering för nybyggnation av gruppbostad på fastigheten.

Sammanträdet
Infrastruktur- och serviceförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag under proposition och finner att infrastruktur- och servicenämnden bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har skett internt inom infrastruktur- och serviceförvaltningen, med kommunstyrelseförvaltningen (mark- & exploatering) samt med socialförvaltningen.

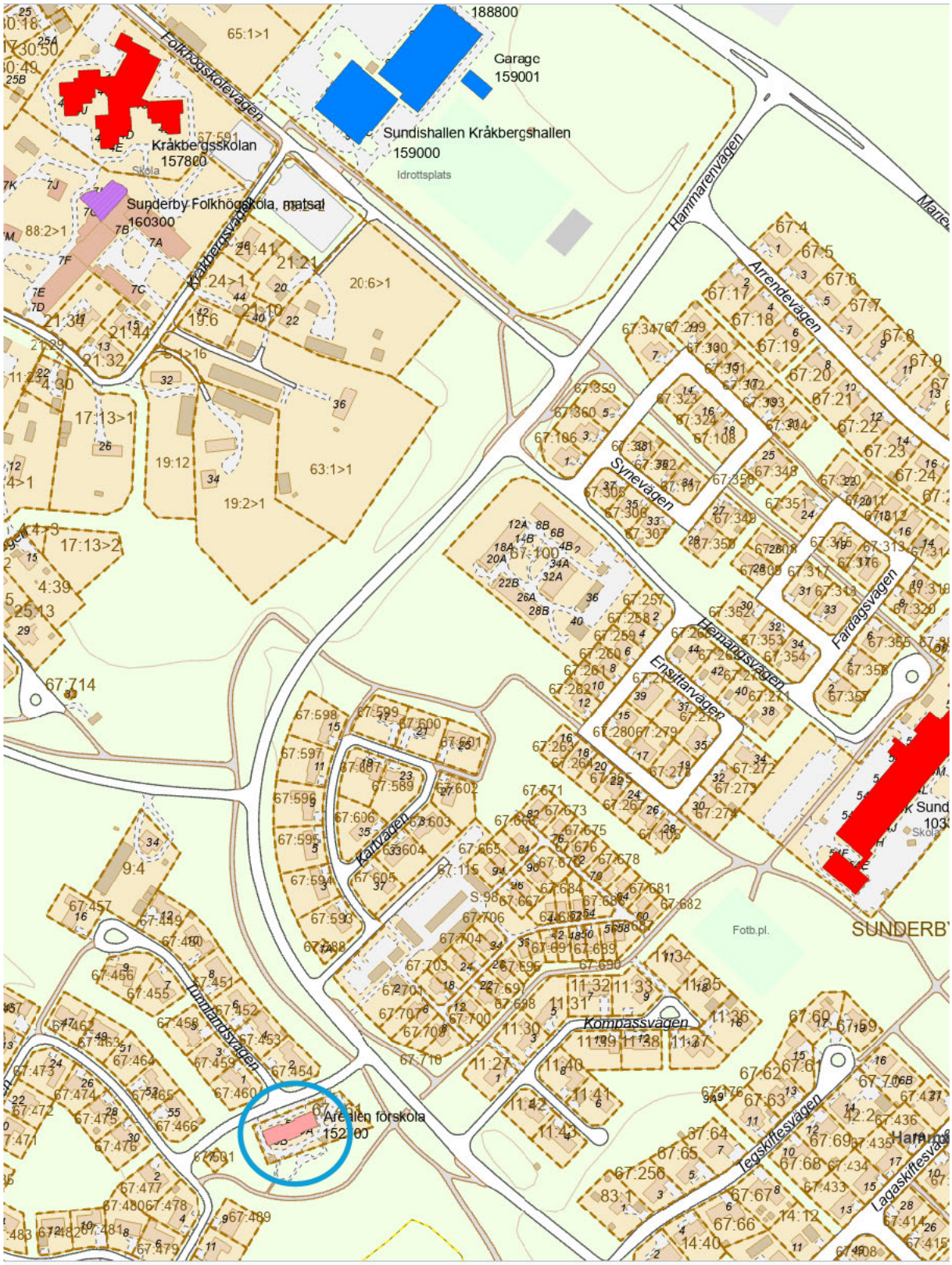
Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens beslut 2024-01-15 § 9, SBF Hid: 2026.1786
- Karta, SBF Hid: 2026.1787
- Fastighets PM 1527 Arealen förskola, SBF Hid: 2026.1788
- Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut avseende Upphävande av tidigare beslut om försäljning av fastigheten Sunderbyn 67:461, beslut om rivning samt uppdrag om nybyggnation av gruppbostad, SBF Hid: 2026.1785
- Presentation Arealen, SBF Hid: 2026.1947
- Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskotts beslut 2026-05-12 § 36, SBF Hid: 2026.2002

Beslutet skickas till

Infrastruktur- och serviceförvaltningens ledningsgrupp
Kommunstyrelseförvaltningens kansli

Karta

188800
Garage
159001
Sundishallen Kråkbergshallen
159000
Idrottsplats
Kråkbergsskolan
157800
Skola
Sunderby Folkhögskola, matsal
160300
Folkhögskolevägen
Kråkbergsvägen
Hammarenvägen
Arrendevägen
Synevägen
Fardagsvägen
Hemmansvägen
Ensittarvägen
Kantvägen
Tummlandsvägen
Kompassvägen
Tegskiftesvägen
Lagaskiftesvägen
Fotb.pl.
SUNDERB
Arenalen förskola
152 00
65:1>1
88:2>1
20:6>1
63:1>1
19:2>1
17:13>1
17:13>2
67:714

Fastighets PM

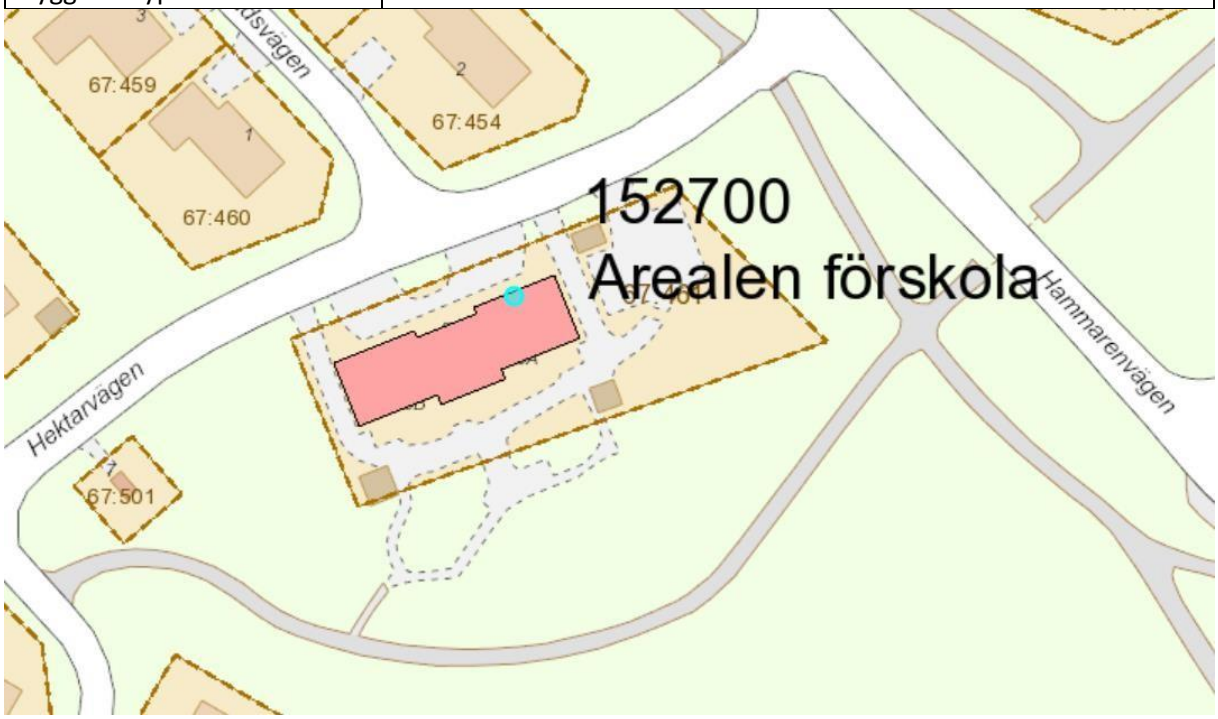
Beställt av:	Fredrik Thyselius
Utredning genomförd av:	Team söder
Konsultstöd utfört av:	

Bakgrund

Denna utredning är framtagen som ett första led i att utvärdera huruvida fastigheten med byggnad fortsättningsvis ska ägas och förvaltas av Luleå kommun.

Byggnadsfakta

Fastighetsbeteckning:	Sunderbyn 67:461
Adress:	Hektarvägen 5
Byggår:	1990
Ombyggnadsår:	
BTA:	
BRA:	400
Ägare:	Luleå Kommun
Byggnadstyp:	

Allmänna förutsättningar

Nedan kommer de allmänna förutsättningarna att beskrivas

Nuvarande användning

Byggnaden har tidigare hyrts av Barn- och utbildningsförvaltningen, BUF, som bedrivit förskoleverksamhet. Sedan 2020-01-01 har byggnaden stått tom.

Rättsliga förhållanden

Detaljplan är bostad.

Ekonomi 2021

Intäkter:	0
Tillsyn och skötsel	28 000 kr
Energikostnader/Mediaförsörjning	58 330 kr
Myndighetskrav	2 820 kr
Fel avhjälpande underhåll	0
Avskrivningar:	131 460 kr
Ränta:	5 840 kr
Driftnetto:	**226 460 kr**

Teknisk utredning

Trähus med platta på mark. Inga större renoveringar har gjorts vilket innebär att många byggdelar är från byggår. Stor men eftersatt lekplats med några C-fel gällande rutschkana och fallunderlag. Lekplatsen ligger till största delen utanför tomtgräns. Tomten består till stor del av hårdgjorda ytor (asfalt) men gränsar till grönområde. Energideklaration utförd 2016. Godkänd OVK 2018, ventilationen har varit avstängd de senaste åren eftersom lokalerna varit tomma och därför har ingen OVK gjorts senare år. Radonmätning utförd 2021 med godkända värden.

Utemiljö

Åtgärd	Planerat genomförande (från underhållsplan)	Kostnad
Lekutrustning inkl sandlådor	2022 (ej genomförd då objektet är vakant)	200.000
Plattsättning vid fasad	2022 (ej genomförd då objektet är vakant)	50.000
Trästaket byts ut	2022 (ej genomförd då objektet är vakant)	200.000

Lekutrustningen är generellt sliten, rutschkanan har en C-anmärkning från lekplatsbesiktning och reservdelar går inte att få tag på längre. Det lutar mot fasaden och plattorna mot grunden behöver läggas om.

Byggnad utvändigt

Åtgärd	Planerat genomförande (från underhållsplan)	Kostnad
Byte papptak och takavvattning	2022 (ej genomförd då objektet är vakant)	350.000
Målning fasad	2027	100.000

Byte fönster och dörrar	2032	500.000

Takpappen blåste sönder i en höststorm 2019 då lades ny takpapp längst ner på taket på ena sidan. Resten av taket bör bytas. Fönster, 2+1 glas, från byggår.

Byggnad invändigt

Åtgärd	Planerat genomförande (från underhållsplan)	Kostnad
Invändiga ytskikt, byte golv, målning väggar och tak	2022 (ej genomförd då objektet är vakant)	700.000
Innerdörrar	2027	250.000
Avdelningskök	2022(ej genomförd då objektet är vakant)	150.000

Generellt slitet skick på alla ytskikt. Storkök tömt på all storköksutrustning som gått att återanvända i andra fastigheter. Om köket ska tas i drift igen måste storköksutrustningen och skåpinredningen ersättas helt, detta är inte inkluderat i underhållsplanen.

Installationer

Åtgärd	Planerat genomförande (från underhållsplan)	Kostnad
Ventilationsaggregat	2022 (ej genomförd då objektet är vakant)	300.000
Fjärrvärmeväxlare	2027	100.000

Ventilationsaggregat sedan byggår, deplacerande tilluftsdon skulle behöva bytas till takdon för att få en bättre inomhusmiljö om verksamhet ska bedrivas i lokalen, detta ingår inte i underhållsplanen. Radiatorer okej skick men termostater skulle behöva bytas.

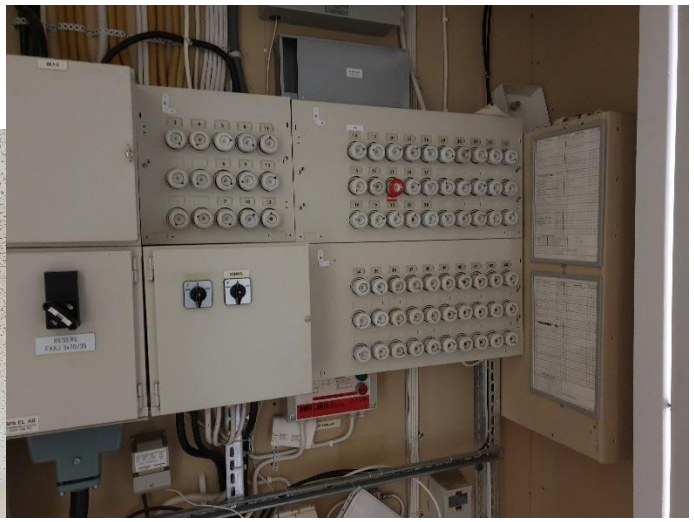

Elsystem, kommunikation och andra tekniska installationer

Åtgärd	Planerat genomförande (från underhållsplan)	Kostnad
Elsystem inkl. belysning	2022 (ej genomförd då objektet är vakant)	400.000

Elsystem från byggår och behöver ses över, större delen av belysningen består av armaturer med T8-rör som försvinner från marknaden 1/9 2023 enligt EU-direktiv. Nytt brandlarm 2014, ej i drift i dagsläget eftersom lokalen är tom.

§ 9

Försäljning av Sunderbyn 67:461, inklusive Arealens förskola

Ärendenr 2023/1476-2.6.1.6

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att fastigheten Sunderbyn 67:461 som inkluderar Arealens förskola ska säljas.

Reservationer

Samuel Ek (KD), Thomas Söderström (L) och Ingrid Vesterlund (SD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

På fastigheten Sunderbyn 67:461 finns en byggnad, Arealens förskola. Byggnaden uppfördes år 1990 och är ett trähus med platta på mark. Inga större renoveringar har gjorts fram till idag. Byggnaden har tidigare hyrts av barn- och utbildningsförvaltningen (BUF) för förskoleverksamhet. Sedan 2020-01-01 har byggnaden stått tom och finns därmed i lokalbanken.

Dialog har förts med barn- och utbildningsförvaltningen som uppger att de inte kommer att nyttja fastigheten till förskoleverksamhet. Detaljplanen medgav daghem fram till 1998-12-31 och därefter bostad.

Lekplatsen som ligger utanför fastigheten ligger numera på anslutande grönområde. Lekplatsen finns inte med i lekplatsplanen och kommer att rivas innan försäljningen.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2023-12-18 § 44 föreslagit kommunstyrelsen besluta att fastigheten Sunderbyn 67:461 som inkluderar Arealens förskola ska säljas.

Sammanträdet

Samuel Ek (KD), Thomas Söderström (L) och Ingrid Vesterlund (SD) föreslår avslå samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Ulrika Lundberg (V) föreslår bifalla samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsgång
Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag och Samuel Ek med fleras förslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Dialog:
Dialog har förts internt inom infrastruktur- och serviceförvaltningen, med arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen samt med kommunstyrelseförvaltningen. Förvaltningarna är överens om att försäljning av Sunderbyn 67:461 är det bästa alternativet.

Beslutsunderlag
- Karta, KLF Hid: 2023.7650
- Fastighets PM, KLF Hid: 2023.7648
- Presentation Arealens förskola, KLF Hid: 2023.7649
- Infrastruktur- och servicenämndens beslut 2023-10-26 § 127, KLF Hid: 2023.7647
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2023-12-18 § 44, KLF Hid: 2023.8748

Beslutet skickas till
Infrastruktur- och serviceförvaltningen

§ 75

Utvärdering av avtal mellan Luleå kommun och Luleå Lokaltrafik AB

Ärendenr 2024/1491-3.4.4.2

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna reviderat avtal avseende kollektivtrafik mellan Luleå kommun och Luleå Lokaltrafik AB.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2024-10-07 § 244 att anta avtal avseende kollektivtrafik mellan Luleå kommun och Luleå Lokaltrafik AB (LLT) att gälla till den 31 december 2034. I avtalet anges att avtalet ska följas upp årligen med en särskild utvärdering.

Kommunen utövar ägarstyrning över LLT genom bolagsordning, ägardirektiv och uppdrag i mål- och budgetprocessen. Avtalet beskriver principer för styrning och samverkan men innehåller inte målsättningar eller detaljstyrning. Avtalet tydliggör roller, ansvar och samverkansprocesser mellan kommunstyrelsen och LLT, där utvecklingen av kollektivtrafiken ska ske inom ramen för samhällsbyggnadsprocesserna inom Luleå kommun samt i samverkan med Regionala Kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten.

I punkt 5.2 i huvudavtalet anges att avtalet följs upp en gång per år och utvärderas särskilt, utöver löpande uppföljning, utifrån efterlevnad och behov av kompletteringar eller justeringar. Syftet är att avtalsparterna ska utvärdera och förbättra avtalet samt samråda och informera varandra om eventuella förändringar gällande trafikutvecklingen. Kommunstyrelsen beslutar om att godkänna och, vid behov, revidera avtalet. En särskild utvärdering av avtalet genomfördes i januari 2026.

Generella synpunkter och erfarenheter

Kommunstyrelseförvaltningen och LLT delar upplevelsen av att avtalet i stort sett fungerat bra och att efterlevnaden varit god. Vid utvärderingen har ett antal positiva effekter kunnat noteras under 2025, bland annat speglar indexregleringen LLT:s verksamhet på ett bättre sätt med resultat i balans utifrån kostnader och utfall. Mål- och budgetprocessen med dess gemensamma beredningar går åt rätt håll, det finns en större tydlighet i hur och var olika frågor hanteras och LLT:s styrelse har fått ett tydligare mandat.

Det finns behov av att tydliggöra hur politiska uppdrag och riktade satsningar ska hanteras inom avtalsförvaltningen. I dagsläget särfaktureras flera av de politiska satsningarna för att effekterna av dessa ska synliggöras, till exempel gratis sommarlovsbiljett för barn och ungdomar. Vid utvärderingen av avtalet lyftes frågor om detta med förslag om att denna dialog bör ske inom ramen för mål- och budgetprocessen. Detta för att tydliggöra när de politiska satsningarnas effekter ska synliggöras och när de ska övergå till det totala trafikuppdraget där LLT:s styrelse fortsatt hanterar prioriteringar.

Planeringen behöver börja tidigare, där man tittar på kommunkoncernens gemensamma riktning kommande 3 år och hur dessa hänger ihop med befolkningstillväxt och utökad kollektivtrafik. Det finns också önskemål om en modell för indexuppräkning i form av en volymmodell för att upprätthålla samma kvalitet och nivå av kollektivtrafik med hänsyn till den befolkningstillväxt som anges i mål och budget med plan.

Textmässiga revideringar i avtalet
I Bilaga 1, Mål och budgetprocess inklusive uppföljning, har ”plan- och budgetprocessen” bytts till ”mål- och budgetprocessen”. Vidare anger bilagan både KPI- och KPIF-index vid uppräkning av biljettaxa, vilket har ändrats till endast KPIF. Nuvarande begrepp ”budgetförutsättningar” har ersatts med ”planerings- och budgetförutsättningar 20xx – 20xx”. Under punkten 3.2, ”Ersättning trafikuppdrag” har ett tillägg för politiska satsningar lagts till i uppräkningen av kostnader för trafikuppdraget enligt beskrivning ovan.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att godkänna reviderat avtal avseende kollektivtrafik mellan Luleå kommun och Luleå Lokaltrafik AB.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
I beredningen av ärendet har kommunstyrelseförvaltningen fört dialog med Luleå Lokaltrafik AB.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens beslut 2024-10-07 § 244, KLF Hid: 2024.8720
- Huvuddokument Avtal avseende kollektivtrafik mellan Luleå kommun och LLT, Reviderat 2026, KLF Hid: 2026.8070
- Bilaga 1 Mål och budgetprocessen inklusive beredningar, Reviderad 2026, KLF Hid: 2026.8071
- Bilaga 2 Huvudmanna- och trafikuppgifter, Reviderad 2026, KLF Hid: 2026.8072
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande utvärdering av avtal mellan Luleå kommun och Luleå Lokaltrafik AB, KLF Hid: 2026.8069

§ 244

Avtal mellan Luleå kommun och Luleå Lokaltrafik AB

Ärendenr 2024/1491-3.4.4.2

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att direkttilldela tätortstrafiken i Luleå kommun till det helägda bolaget Luleå Lokaltrafik AB.
2. Kommunstyrelsen beslutar att anta avtal avseende kollektivtrafik mellan Luleå kommun och Luleå Lokaltrafik AB till den 31 december 2034.
3. Kommunstyrelsen beslutar att, under förutsättning att fullmäktige fattar erforderliga beslut, uppdra till kommundirektören att underteckna avtalet.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

4. Kommunstyrelsen föreslår fullmäktige besluta att Luleå Lokaltrafik AB:s styrelse ges befogenhet att indexuppräkna biljettaxa enligt konsumentprisindex (KPI) under förutsättning att det sker i dialog med Regionala trafikmyndigheten i Norrbotten och att indexregleringen sker på biljettintäkternas totala volym, inom vilken Luleå Lokaltrafik AB:s styrelse kan justera nivåer för enskilda biljettprodukter.
5. Kommunstyrelsen föreslår fullmäktige besluta att årlig indexuppräkning av budgetmedel för Luleå Lokaltrafik AB:s ska ske på likvärdigt sätt som för nämnderna utifrån gällande cirkulär för skatteprognoser från Sveriges kommuner och regioner.

Sammanfattning av ärendet

Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten (RKM) har efter beslut hösten 2017 överlämnat befogenheten att ingå avtal om allmän trafik i Luleå till Luleå kommun med stöd av kollektivtrafiklagen (2010:1065) 2 §. RKM:s direktion har 2024-06-11 § 28 beslutat om allmän trafikplikt för tätortstrafiken i Luleå.

Kommunstyrelsen har 2020-08-17 § 156 gett kommundirektören i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med en tydlig processbeskrivning över ägarstyrningen och arbetssättet mellan kommunstyrelsen och Luleå Lokaltrafik AB (LLT). Kommunstyrelsen har 2023-11-06 § 297 beslutat om ett antal principer för arbetet med översyn av avtalet enligt följande:

- Medelstilldelning till LLT ska ske inom ramen för plan- och budgetprocessen.

- Eventuella ändringar och tillägg under året ska hanteras genom beslut i kommunstyrelsen.
- Styrning av LLT sker genom mål och utredningsuppdrag i plan- och budgetprocessen tillsammans med särskilda ägardirektiv.
- Roller och ansvar ska tydliggöras utifrån den nya organisationen.
- Förslag till nytt avtal behandlas politiskt under hösten 2024.

Nu gällande avtal upphör 2024-12-31.

Parterna i avtalet är Luleå kommun genom kommunstyrelsen samt Luleå Lokaltrafik AB. Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter. Kommunstyrelsen har av fullmäktige tilldelats budgetmedel för att hantera kollektivtrafiken i Luleå kommun.

LLT står under kommunstyrelsens uppsiktsplikt enligt 6 kap 1 § kommunallagen, och kommunstyrelsen styr kommunkoncernen genom att planera, leda och samordna utformningen av övergripande och strategiska mål för kommunkoncernen samt riktlinjer och ramar för styrningen.

Enligt kommunallagen beslutar fullmäktige i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen, bland annat om budget och andra viktiga ekonomiska frågor. Det aktuella avtalets regleringar kring indexuppräkningar bedöms ha principiell beskaffenhet, varför fullmäktige föreslås besluta i dessa beslutspunkter.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2024-09-23 § 71 föreslagit kommunstyrelsen besluta att direkttilldela tätortstrafiken i Luleå kommun till det helägda bolaget Luleå Lokaltrafik AB. Kommunstyrelsen beslutar att anta avtal avseende kollektivtrafik mellan Luleå kommun och Luleå Lokaltrafik AB till den 31 december 2034. Kommunstyrelsen beslutar att, under förutsättning att fullmäktige fattar erforderliga beslut, uppdra till kommundirektören att underteckna avtalet. Kommunstyrelsen föreslår fullmäktige besluta att Luleå Lokaltrafik AB:s styrelse ges befogenhet att indexuppräkna biljettaxa enligt konsumentprisindex (KPI) under förutsättning att det sker i dialog med Regionala trafikmyndigheten i Norrbotten och att indexregleringen sker på biljettintäkternas totala volym, inom vilken Luleå Lokaltrafik AB:s styrelse kan justera nivåer för enskilda biljettprodukter. Kommunstyrelsen föreslår fullmäktige besluta att årlig indexuppräkning av budgetmedel för Luleå Lokaltrafik AB:s ska ske på likvärdigt sätt som för nämnderna utifrån gällande cirkulär för skatteprognoser från Sveriges kommuner och regioner.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet med korrigering av beslutsunderlag, *Huvuddokument avtal avseende kollektivtrafik mellan Luleå kommun och LLT* i enlighet med bilaga KLF Hid: 2024.8609 och *Ny kompletterad bilaga 1 Plan och budgetprocessen inklusive beredningar* i enlighet med bilaga KLF Hid: 2024.8610.

Beslutsgång

Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag med föredragna korrigeringar under proposition och finner att kommunstyrelsen bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Enligt kollektivtrafiklagen finns endast en trafikhuvudman i varje län, den regionala kollektivtrafikmyndigheten. Inom ramen för Luleå kommunkoncerns uppdrag och befogenheter inom kollektivtrafik har historiskt benämningen huvudman använts för att tydliggöra roller och ansvar mellan ägare och bolaget. Med anledning av detta används uttrycket huvudmannaskap i detta avtal för att beskriva det strategiska och samordnande arbetet kring kollektivtrafik inom Luleå kommunkoncern.

Kommunstyrelsen har det övergripande och samordnande ansvaret för kommunens samhällsplanering och övergripande väg- och trafikplanering. I detta ingår bland annat att samordna kommunens arbete med infrastruktur och samhällsbyggnad, medverka i trafikpliktsprocessen och besluta om inomkommunal trafik, att samordna besvarandet av remisser och motioner och att samordna kommunens kompetenser inom RKM:s samverkansarbete. LLT ska på uppdrag av kommunen ha ett huvudmannaskap vilket får uttryck i att bolaget ska medverka i kommunens detaljplanearbete när det gäller infrastruktur och samhällsbyggnadsfrågor, planera och marknadsföra kollektivtrafiken, underhålla, utveckla och drifta informations- och betalsystem samt utveckla produkter och att samordna med andra trafikslag.

Genom att direkttilldela uppdraget att bedriva kollektivtrafik i Luleå kommun till det helägda bolaget LLT uppnås synergier mellan huvudmanna- och trafikuppdrag för att åstadkomma en högkvalitativ och effektiv kollektivtrafik. Direkttilldelning till LLT sker i enlighet med Teckal-undantaget i LOU (ett särskilt undantag för vissa interna upphandlingar, som för att vara tillämpligt förutsätter att två kriterier måste vara uppfyllda vid köp från annan juridisk person; kontrollkriteriet och verksamhetskriteriet. Är båda kriterierna uppfyllda, exempelvis vid köp av ett helägt bolag, omfattas inte upphandlingen av LOU och inköpet behöver inte konkurrensutsättas oavsett värde).

Luleå kommun utövar ägarstyrning över LLT genom bolagsordning, ägardirektiv och mål och uppdrag i plan- och budgetprocessen. Avtalet reglerar förhållandena mellan Luleå kommun (via kommunstyrelsen) och bolaget. Avtalet beskriver ramar, roller och ansvar i ägarstyrningen och medelstilldelningen genom plan- och budgetprocessen.

Avtalet innehåller inte målsättningar eller detaljstyrning, däremot beskrivs principer för styrning och samverkan. Roller, ansvar och samverkansprocesser mellan kommunstyrelsen och LLT tydliggörs, där utvecklingen av kollektivtrafiken ska ske inom ramen för samhällsbyggnadsprocesserna inom Luleå kommun samt i samverkan med Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten.

Den årliga indexregleringen av medel till LLT föreslås ske enligt samma modell som för nämnderna. Avtalet innehåller vidare förslag till indexering och beslut av förändringar av biljettaxor, där LLT:s styrelse årligen får revidera biljettaxan med KPI under förutsättning att dialog med RKM sker, att prisnivåerna ligger i nivå med jämförbara kommuner, att indexregleringen gäller för helheten men att LLT:s styrelse kan justera nivåerna för enskilda biljettprodukter samt att prisökningar utöver index ska behandlas inom ramen för plan- och budgetprocessen och beslutas av fullmäktige.

Avtalet med bilagor utgör en enhet där uppgifter i de olika handlingarna är avsedda att komplettera varandra.

Dialog:

Arbetet med förslag till nytt avtal har genomförts i en arbetsgrupp med kommunstyrelseförvaltningen och LLT. Arbetsgruppen har haft kontinuerlig dialog med infrastruktur- och serviceförvaltningen, ekonomikontoret och Regionala kollektivtrafikmyndigheten. Styrgruppen har representerats av kommunstyrelseförvaltningen, LLT och Luleå kommunföretag AB. Samråd har även skett med jurist på Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Beslutsunderlag

- RKM:s direktions protokoll 2017-10-10 § 11, KLF Hid: 2019.3279
- RKM:s direktions protokoll 2024-06-11 § 28, KLF Hid: 2024.7568
- Kommunstyrelsens beslut 2020-08-17 § 156, KLF Hid: 2020.4458
- Kommunstyrelsens beslut 2023-11-06 § 297, KLF Hid: 2023.7891
- Avtal avseende kollektivtrafik mellan Luleå kommun och Luleå Lokaltrafik AB, KLF Hid: 2024.8044
- Bilaga till avtal – Plan- och budgetprocess inklusive uppföljning, KLF Hid: 2024.8045

- Bilaga till avtal – Huvudmanna- och trafikuppdrag med tillhörande uppgifter, KLF Hid: 2024.8046
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande avtal mellan Luleå kommun och Luleå Lokaltrafik AB avseende kollektivtrafik i Luleå kommun, KLF Hid: 2024.8043
- Kompletterad bilaga 1 Plan och budgetprocess inklusive uppföljning, KLF Hid: 2024.8168
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-09-23 § 71, KLF Hid: 2024.8258
- Kompletterad bilaga Huvuddokument Avtal avseende kollektivtrafik mellan Luleå kommun och LLT, KLF Hid: 2024.8609
- Ny kompletterad bilaga 1 Plan och budgetprocessen inklusive beredningar, KLF Hid: 2024.8610

Beslutet skickas till

Luleå Lokaltrafik AB
Luleå kommunföretag AB
Ekonomikontoret
Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten
Infrastruktur- och servicenämnden
Kommunfullmäktige

LULEÅ KOMMUN

Avtal avseende kollektivtrafik

mellan Luleå kommun och Luleå lokaltrafik AB

LULEÅ KOMMUN

Dokumentnamn		Kategori	Publicerad
Avtal avseende kollektivtrafik mellan Luleå kommun och Luleå lokaltrafik AB		Organiserande	
Ärendenummer	**Beslutad av**	**Beslutsdatum**	**Giltighetstid**
KLF 2024/1491	Kommunstyrelsen	2024-10-07, §29, p. 1) och 2)	TV och längst tom 2034-12-31
KLF 2024/ 1491	Kommunfullmäktige	2024-10-21, §4, p. 3) och 4)	
Ersätter		**Ärendenummer**	**Beslutsdatum**
Tjänstekontrakt mellan Luleå kommun och LLT avseende tätortstrafiken i Luleå Kommun		KLF 2020/736	2021-09-13, § 226
Dokumentägare		**Gäller för**	
Kommundirektör		Kommunstyrelsen och LLT	
Syfte			
Detta avtal reglerar de specifika ramarna avseende huvudmanna- och trafikuppdrag samt medelstilldelning för LLT och är parternas fullständiga reglering av formerna för sin tänkta samverkan.			
Uppföljning			
Uppföljning av avtalet sker årligen enligt 5.2 i huvuddokumentet.			
Underlag			

Innehåll

1. Inledning 6

2. Övergripande styrning 7

2.1 Luleås vision samt Trafikförsörjningsprogram för Norrbottens län 7

2.2 Kommunens övriga styrdokument 7

2.3 Ägarens styrning 7

2.3.1 Luleå kommunfullmäktige 7

2.3.2 Luleå kommunstyrelse 8

2.3.3 Luleå kommunföretag AB 8

2.3.4 Luleå lokaltrafiks styrelse 8

2.3.5 Huvudmannauppdrag 8

2.4 Principer för styrning 9

2.5 Principer för samverkan 10

3. Operativa förutsättningar 10

3.1 Trafikuppdrag 10

3.2 Långsiktig planering, 4–10 år 11

3.3 Trafikutveckling större förändringar, 1-3 år 11

3.4 Tillfällig förstärkningstrafik och tillfälliga trafikförändringarförändringar, 0-1 år 12

4. Beskrivning av medelstilldelning 12

4.1 Fakturering 13

5. Uppföljning 13

5.1 Ekonomi och verksamhet 13

5.2 Särskild utvärdering av avtalet 14

6 Administrativa villkor 14

6.1 Parternas ansvar och åtaganden 14

7 Förteckning över bilagor 15

7.1 Bilaga 1. Mål- och budgetprocess med plan inklusive uppföljning 15

7.2 Bilaga 2. Huvudmanna- och Trafikuppdrag med tillhörande uppgifter 15

7.3 Bilaga 3. Trafikpliktsbeslut RKM, 2024-06-11 § 28 15

1. Inledning

Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten (RKM) har efter beslut hösten 2017 överlämnat befogenhet att ingå avtal om allmän trafik i Luleå till Luleå kommun, enligt kollektivtrafiklagen (2010:1065) 3 Kap. 2 §. Trafikplikt för tätortstrafiken i Luleå har beslutats av Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten, 2024-06-11 Direktion § 28.

Luleå kommun har genom beslut i Kommunstyrelsen KLF 2024/1491 §29, p. 1) och 2) och Kommunfullmäktige KLF 2024/1491 §4, p. 3) och 4) direkttilldelat tätortstrafiken i Luleå till det kommunalt helägda bolaget Luleå Lokaltrafik AB, i enlighet med det särskilda undantaget i LUF 3 kap 12§, s.k. Teckal-undantaget*.

Parterna i detta avtal är Luleå Kommun och Luleå Lokaltrafik AB, vidare benämnt LLT. Detta avtal är parternas fullständiga reglering av formerna för sin tänkta samverkan. Alla skriftliga och muntliga åtaganden och utfästelser mellan parterna som har föregått avtalet ersätts av innehållet i detta avtal.

Detta avtal tillsammans med bilagor utgör en enhet där uppgifter i de olika handlingarna är avsedda att komplettera varandra.

I avtalet regleras specifika ramar och principer avseende huvudmanna- och trafikuppdrag samt medelstilldelning. I avtalet ingår följande handlingar:

1. Bilaga 1. Mål- och budgetprocess med plan inklusive uppföljning
2. Bilaga 2. Huvudmanna- och Trafikuppdrag med tillhörande uppgifter
3. Bilaga 3. Trafikpliktsbeslut RKM, 2024-06-11 Direktion § 28

Mot bakgrund av ovanstående har parterna ingått detta avtal på följande villkor.

* *Teckal-undantaget: I lagen om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF) finns det ett särskilt undantag för vissa interna upphandlingar, även kallat Teckal-undantaget. För att undantaget ska vara tillämpligt vid ett köp från en annan juridisk person måste två kriterier vara uppfyllda,* ***kontrollkriteriet*** *och* ***verksamhetskriteriet****. Om båda kriterierna är uppfyllda, till exempel vid ett köp av ett helägt bolag, omfattas inte upphandlingen av LUF och inköpet behöver inte konkurrensutsättas oavsett värde.*

2. Övergripande styrning

I detta avsnitt beskrivs ägarens kontroll genom styrande dokument, ansvar och roller i styrning av LLT som helägt bolag inom Luleå kommunkoncern.

2.1 Luleås vision samt Trafikförsörjningsprogram för Norrbottens län

Parterna ska tillsammans med berörda aktörer arbeta för att utveckla kommunens kollektivtrafik gentemot Luleå kommuns gällande vision samt översiktsplan.

Luleå kommuns vision är i sin tur kopplat till det Regionala Trafikförsörjningsprogrammet för Norrbottens län, vilket båda parterna har att förhålla sig till.

2.2 Kommunens övriga styrdokument

Policys, riktlinjer samt Mål och budget med plan uttrycker Luleå kommuns viljeinriktning och lägsta ambitionsnivå för de olika sakområden som berörs. LLT ska i sin verksamhet följa gällande bolagsordning och ägardirektiv samt beakta sådana beslut så att efterlevnad av ägarens uttryckta vilja kan förverkligas.

2.3 Ägarens styrning

2.3.1 Luleå kommunfullmäktige

Luleås kommunfullmäktige har den övergripande och lagstadgade ägarrollen. Det är Kommunfullmäktige som fastställer vilket ändamål och vilka befogenheter som ska gälla för LLT:s verksamhet, genom att besluta om bolagsordning och ägardirektiv och att utse styrelseledamöter och ordförande.

LLT ansvarar för att Kommunfullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

2.3.2 Luleå kommunstyrelse

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter. LLT står i sin verksamhet under Kommunstyrelsens uppsikt enligt 6 kap. 1 § KL. Kommunstyrelsen styr kommunkoncernen genom att bland annat planera, leda och samordna utformningen av övergripande och strategiska mål för kommunkoncernen samt riktlinjer och ramar för styrningen.

2.3.3 Luleå kommunföretag AB

Luleå kommunföretag AB har uppdraget att bidra till samordnad och kommunkoncernövergripande samhällsnytta i riktning till Luleås gällande vision, att stödja hållbara affärsmodeller i samtliga dotterbolag samt att optimera effekten av bolagskoncernens ekonomiska resultat, optimera resultatnivån inom koncernen och tydliggöra kommunens ägarroll i den egna företagsverksamheten.

2.3.4 Luleå lokaltrafiks styrelse

LLT:s styrelses huvudsakliga uppgifter är att fastställa strategin för bolagets verksamhet i enlighet med bolagsordning och ägardirektiv. Styrelsens ansvar omfattar också att säkerställa att bolaget har en effektiv verkställande ledning med fungerande rutiner för uppföljning och kontroller. Styrelsen ska fortlöpande hålla sig informerad om och utvärdera hur bolagets system för intern kontroll fungerar.

2.3.5 Huvudmannauppdrag

Enligt kollektivtrafiklagen så finns bara en trafikhuvudman i varje län och det är den Regionala trafikmyndigheten. Inom ramen för Luleå kommunkoncerns uppdrag och befogenheter kring kollektivtrafik har historiskt benämningen huvudman använts för att tydliggöra roller och ansvar mellan ägare och bolag.

Med anledning av detta så används uttrycket huvudmannaskap i detta avtal för att beskriva det strategiska och samordnande arbetet kring kollektivtrafik inom Luleå kommunkoncern.

Kommunstyrelsen har enligt reglemente det övergripande och samordnande ansvaret för kommunens samhällsplanering och den övergripande väg och trafikplaneringen, vilken omfattar trafikfrågor som väsentligt påverkar kommunen och regionen.

I samverkan med kommunen ska LLT planera och marknadsföra kollektivtrafiken. Vidare ska LLT bland annat underhålla, utveckla och drifta informations- och betalsystem, utveckla produkter, hantera kundsynpunkter, driva kundcenter, ge trafikinformation och trafikupplysning, samordna med andra trafikslag samt arbeta för kollektivtrafikens utveckling avseende kvalitet-, funktions-, miljö och infrastrukturanpassning.

För ytterligare beskrivning av ansvarsfördelning mellan Luleå kommun och LLT kopplat till huvudmannauppdrag se Bilaga 2. Huvudmanna- och Trafikuppdrag med tillhörande uppgifter.

2.4 Principer för styrning

Luleå kommuns styrning av LLT sker genom bolagsordning och ägardirektiv tillsammans med mål och medelstilldelning i mål- och budgetprocess med plan enligt ramar och principer i detta avtal.

Kommunstyrelsen är ansvarig för planering och uppföljning av medelstilldelningen till LLT genom detta avtal.

Förändringar av trafikutbud eller eventuella tilläggsuppdrag ska i första hand hanteras inom ramen för mål- och budgetprocessen och i andra hand hanteras genom beslut i Kommunstyrelsen.

Styrning från ägaren i den årliga mål- och budgetprocessen samt uppföljning beskrivs i Bilaga 1. Mål- och budgetprocess med plan inklusive uppföljning.

2.5 Principer för samverkan

För att uppnå en utveckling av kommunens kollektivtrafik är samverkan viktig där parternas samlade kompetens och resurser nyttjas.

Utvecklingen av kollektivtrafiken inom Luleå kommun ska dels ske inom ramen för kommunorganisationens samhällsbyggnadsprocesser, dels inom ramen för samverkan med Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten.

Parterna avser att gemensamt driva utvecklingsarbete enligt nedanstående principer:

- Samverka tillsammans med berörda parter för att utveckla kollektivtrafiken inom och i angränsning till Luleå kommun
- Samverkan ska kännetecknas av ett helhetsperspektiv och resenärsfokus
- Utforma ett arbetssätt kopplat till utveckling av trafiken och kollektivtrafiken över tid

3. Operativa förutsättningar

3.1 Trafikuppdrag

I trafikuppdraget ingår verkstad, service samt trafikfunktioner. LLT ska ständigt arbeta för att optimera trafik samt övriga funktioner, vilket innebär utveckling och arbete med ständiga förbättringar kring fordon, trafik, linjenät, system, administration och övriga tillhörande processer.

LLT kan vid behov av enstaka kompletteringstrafik upphandla externa leverantörer i samverkan med kommunens inköpskontor. LLT äger endast rätt utföra beställningstrafik inom Luleå kommunkoncerns organisation.

Val av drivmedel hanteras inom ramen för ägarens styrning av LLT och styrelsens affärsplan som godkänns av Kommunfullmäktige.

Val av fordon och livslängd på fordonsflotta ska hanteras av LLT:s styrelse och upphandling av nya fordon ska ske i samverkan med Luleå kommuns inköpskontor.

Omfattningen av kollektivtrafik i detta avtal med geografisk utbredning och beskrivning av trafikutbud vid avtalets tecknande framgår av Bilaga 2 Huvudmanna- och Trafikuppdrag med tillhörande uppgifter.

3.2 Långsiktig planering, 4–10 år

Luleå kommuns gällande Översiktsplan tillsammans med Trafikförsörjningsprogram för Norrbottens län anger viljeinriktningar för kollektivtrafikens utveckling inom kommunen och mot angränsande kommuner.

Inom ramen för koncernens ägarstyrning, kommunens samhällsbyggnadsprocesser samt i samverkan med Regionala kollektivtrafikmyndigheten uttrycks och bereds de långsiktiga förväntningarna på LLT, vilka omhändertas och beslutas av LLT styrelse.

LLT ska delta i det långsiktiga trafikplaneringsarbetet och har ett ansvar i att säkra ett relevant och vid gällande tid effektivt trafiksystem.

LLT:s investeringsplan beslutas av LLT:s styrelse, behov av utökade driftbidrag hanteras inom ramen för mål- och budgetprocess och bereds genom kommunkoncernens investeringsprocess.

3.3 Trafikutveckling större förändringar, 1-3 år

Framtagandet av nya detaljplaner för bostäder eller arbetsplatser medför större förändringar av kollektivtrafikutbudet med exempelvis nya linjer eller förändrat utbudsintervall i högtrafik.

Inför mål- och budgetprocess ska en gemensam beredningsprocess genomföras med framtagande av förslag till områden som ska trafikeras med kollektivtrafik under planperioden, enligt kommunkoncernens arbetssätt vid plangenomförande.

Inom avtalets område för trafikplikt ska LLT samråda med Länstrafiken i Norrbotten vid större förändringar. Utanför detta område ska LLT medverka med sin kompetens vid förändringar av den inomkommunala kollektivtrafiken.

3.4 Tillfällig förstärkningstrafik och tillfälliga trafikförändringarförändringar, 0–1 år

LLT ska tillsammans med kommunen och berörda aktörer utreda om den oplanerade förstärkningstrafiken är varaktig eller inte. Om den är varaktig det vill säga att behovet bedöms vara längre än tre månader ska den snarast möjligt övergå till planerad förstärkningstrafik enligt 3.3 och hanteras inom ramen för mål- och budgetprocessen.

Vid tillfälliga trafikförändringar som föranleds av exempelvis evenemang, vägarbeten eller vägavstängningar ska LLT tillsammans med kommunen och berörda aktörer planera aktuell trafikförändring så att kundperspektiv och ett effektivt resursutnyttjande beaktas. I de fall trafikförändringen medför en merkostnad för LLT ska detta i första hand behandlas inom ramen för mål- och budgetprocessen och i andra hand som ett ärende till Kommunstyrelsen att behandla.

4. Beskrivning av medelstilldelning

Genom ägarstyrningen hanterar LLT:s styrelse ägarens förväntningar på bolaget, dvs målsättningar, kvalitet och uppdrag. Finansiella mål för LLT fastställs årligen i ägardirektiv.

Samtliga biljettintäkter tillfaller LLT. Intäkter från resande som omfattas av Trafikuppdraget ska särredovisas från LLT:s övriga redovisningsmedel för att beräkna och redovisa kostnadstäckningsgrad.

Medelstilldelningen till LLT sker genom mål- och budgetprocessen där följande delar ingår:

1. Ersättning för huvudmannauppdraget
2. Ersättning trafikuppdrag

3. Årlig indexuppräkning
4. Biljettintäkter och årlig indexuppräkning av biljettaxa med KPIF
5. Konsekvenser preliminära budgetförutsättningar från LLT styrelse, t.ex:
    a. Ersättning vid större förändringar av drivmedelskostnader
    b. Ersättning bibehållen kollektivtrafik vid befolkningsökning
    c. Ersättning utökad trafik större förändringar för planperioden

För ytterligare beskrivning av mål- och budgetprocessens medelstilldelning, se Bilaga 1. Mål- och budgetprocess med plan inklusive uppföljning.

4.1 Fakturering

LLT fakturerar Luleå kommun, Kommunstyrelseförvaltningen, månadsvis i förskott 1/12 av den överenskomna årliga ersättningen för huvudmanna - och trafikuppdraget.

Fakturering ska ske med e-faktura enligt lagen (2018:1277) om krav på elektroniska fakturor från våra leverantörer, se länk: Att fakturera Luleå kommun - Luleå kommun (lulea.se).

Fakturor ska motsvara överenskommen ersättning och icke överenskomna avvikelser godkänns ej.

Faktura betalas 30 dagar netto efter fakturans ankomstdag.

5. Uppföljning

5.1 Ekonomi och verksamhet

Uppföljning av LLT:s ekonomi och verksamhet ska ske enligt Luleå kommunkoncerns rutiner för delårsrapporter, bokslut och årsredovisning. I LLT:s årsredovisning ska styrelsen ange hur man anser att bolaget uppfyllt ägardirektivets mål.

LLT ska i delårsrapporteringen även ange uppföljning av antal resor, utfall nöjdkundmätning, kostnadstäckningsgrad, drivmedelsfördelningen samt eventuella förslag på förändringar i trafikutbudet. Hela kommunföretagskoncernens

delårsrapporter ska ingå som en del i kommunens delårsrapporter, se Bilaga 1. Mål- och budgetprocess med plan inklusive uppföljning.

5.2 Särskild utvärdering av avtalet

En gång per år följs avtalet upp och utvärderas särskilt, utöver löpande uppföljning, utifrån efterlevnad och behov av kompletteringar eller justeringar. Syftet är att Parterna ska utvärdera och förbättra avtalet samt samråda och informera varandra om eventuella förändringar gällande trafikutvecklingen.

LLT ska minst representeras av VD eller motsvarande, beställaren representeras av Samhällsbyggnadsdirektör. Luleå kommun är sammankallande.

6. Administrativa villkor

6.1 Parternas ansvar och åtaganden

Avtalet träder i kraft 2025-01-01 och gäller tills vidare med maximal tidslängd på 10 år. Båda avtalsparterna har rätt att säga upp avtalet med 18 mån uppsägningstid.

Om det sker förändringar av lagar, skatter, avgifter eller lokala miljöbestämmelser som avtalet baseras på och som medför väsentliga förändringar kan endera Part påkalla förhandling om ändring av avtalet. Förhandlingar enligt ovan ska vara inriktad mot att återställa den grundläggande balansen mellan Parterna som avtalet hade haft om förändringen inte ägt rum

LLT ska alltid utföra huvudmanna- och trafikuppdraget i enlighet med gällande lagar, förordningar, myndighetsföreskrifter, myndighetsbeslut och myndighetspraxis.

Avtalet är upprättat och ska tolkas i enlighet med svensk lag. Tvist i anledning av avtalet ska om möjligt lösas i samförstånd mellan Parterna.

7. Förteckning över bilagor

7.1 Bilaga 1. Mål- och budgetprocess med plan inklusive uppföljning

7.2 Bilaga 2. Huvudmanna- och Trafikuppdrag med tillhörande uppgifter

7.3 Bilaga 3. Trafikpliktsbeslut RKM, 2024-06-11 § 28

****

Detta avtal har upprättats i två originalexemplar, varav parterna fått var sitt.

Luleå 2024-……..	Luleå 2024-……..
…….	…….
Anna Lindh Wikblad	Jonas Vinblad von Walter
Kommundirektör	VD Luleå Lokaltrafik AB

LULEÅ KOMMUN

Mål- och budgetprocess med plan inklusive uppföljning

LULEÅ KOMMUN

Innehåll

1. Inledning 3
2. Mål- och budgetprocess med plan 3
   2.1 LLT:s och bolagens process för ägarstyrning 4
   2.2 Ägardirektiv 4
3. Ersättningsbeskrivningar för medelstilldelning 4
   3.1 Ersättning huvudmannaskap 4
   3.2 Ersättning trafikuppdrag 5
   3.3 Årlig indexuppräkning 5
   3.4 Biljettintäkter och indexuppräkning av biljettaxa 5
   3.5 LLT styrelses återkoppling och beslut på konsekvenser av preliminära plan- och budgetförutsättningar 5
   3.5.1 Ersättning vid större förändringar av drivmedelskostnader 6
   3.5.2 *Ersättning bibehållen kollektivtrafik vid befolkningsökning* 6
   3.5.3 *Ersättning utökad trafik för planperioden* 6
4. Uppföljning 6
   4.1 Delårsrapportering 6
   4.2 Årsredovisning och bokslut 7
   4.2.1 Kundnöjdhetsundersökningar 7
   4.2.2 Kostnadstäckningsgrad 7
5. Exempelmall konsekvensbeskrivning av preliminär budget 20xx-20xx 8

1. Inledning

Denna bilaga syftar till att beskriva medelstilldelning, ägarstyrning och uppföljning av LLT:s årliga ersättning med plan på två år genom mål- och budgetprocessen.

Medelstilldelningen till LLT ska i första hand behandlas inom ramen för mål- och budgetprocessen och i andra hand ska eventuella kompletteringar lyftas upp för beslut till Kommunstyrelsen.

För att fånga upp behov av komplettering och utveckling av kollektivtrafik behöver LLT medverka med sin kompetens i detaljplaneprocesserna samt erhålla tydliga besked/ uppdrag för att kunna bereda underlag för beredning och prioritering inför mål- och budgetprocessen.

2. Mål- och budget med plan

Mål och budget med plan visar hur Luleå kommunkoncern kommer att arbeta för visionen om framtidens Luleå 2040 i form av mål och hur budgeten fördelas. Dokumentet är ett styrande dokument som ger grund för ägardirektiv för bolagen samt planering och uppföljning i både nämnder och kommunala bolag. Detta är det centrala dokumentet för att styra den kommunala verksamhetens inriktning och omfattning i det korta perspektivet (1–3 år).

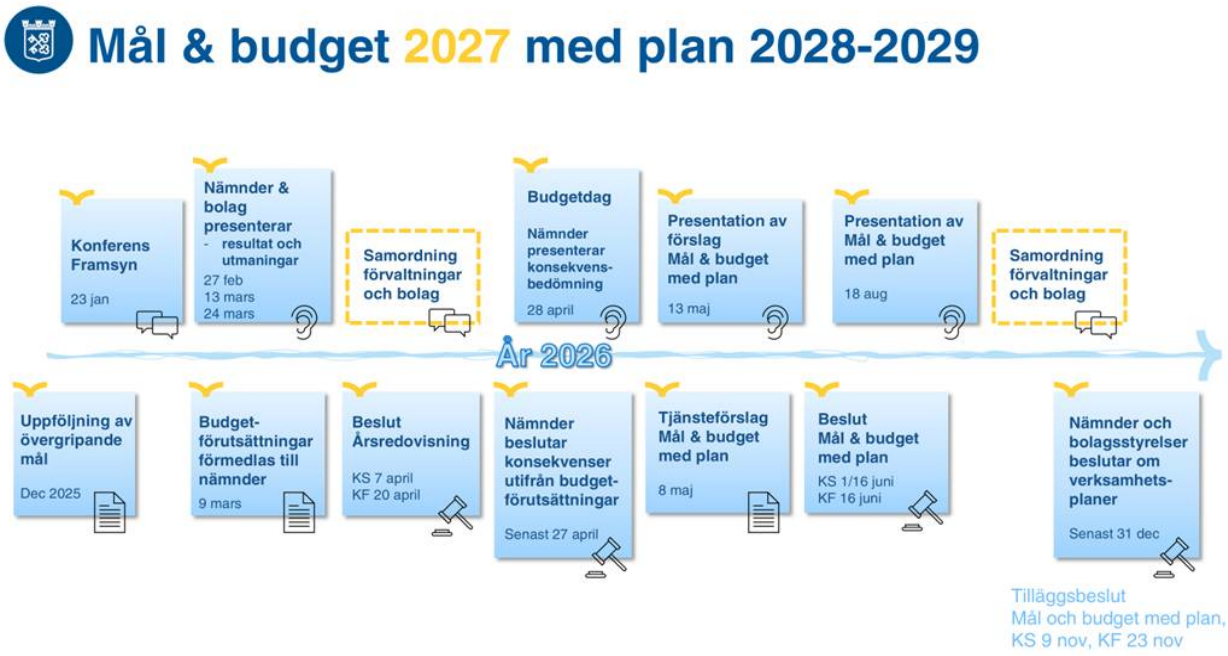

Bild 1. Exempel tidplan mål- och budgetprocess 2026

2.1 LLT:s och bolagens process för ägarstyrning

Parallellt med tidplanen för mål- och budgetprocess genomförs följande ägardialoger och beredningar med LLT vilket resulterar i ägardirektiv samt affärsplan för kommande år samt plan för två år:

- Genomgång av periodens prioriterade exploateringsprojekt (plangenomförande)
- Budgetdialog - ekonomiska läget innevarande år och framåt för investeringar, större engångsposter som belastar resultatet under perioden, lagförändringar, prisuppräkning. Detta är ett förberedande möte inför ägardialog med politiska ledningen.
- Genomgång av ekonomiska förutsättningar, indexuppräkning, inför utskick av planerings- och budgetförutsättningar.
- Ägardialog – förändringar ägaren vill se/ bolaget ser för kommande period
- Samordningsmöte mellan förvaltningar och bolag för gemensam dialog
- LLT lyfter eventuella konsekvenser utifrån planering- och budgetförutsättningar till LLT styrelse för beslut – utökade behov finns med för gemensam prioritering inom kommunkoncernen
- Ägardialog – förslag till ägardirektiv – beslut om ägardirektiv i oktober
- LLT omhändertar beslutad Mål och Budget med plan tillsammans med ägardirektiv
- LLT styrelse beslutar om affärsplan/ verksamhetsplan som visar på hur LLT omhändertagit ägarens styrning

2.2 Ägardirektiv

LLT medverkar i mål- och budgetprocessen och har kompletterande ägardialoger med Luleå kommunföretag och politiska majoriteten.
Utfallet från dessa dialoger tillsammans med mål- och budgetprocessen konkretiseras i ägardirektivet och beslutas i oktober och gäller för kommande år.
Ägardirektivet ska komplettera bolagsordningens beskrivning av det kommunala ändamålet för LLT och innehålla en konkretisering av verksamhetsmålen.
Ägardirektivet är, tillsammans med beslutad medelstilldelning i mål och budget med plan, ägarens styrning av LLT kommande 1-3 år.

3. Ersättningsbeskrivningar för medelstilldelning

3.1 Ersättning huvudmannaskap

Avser kostnader för att utveckla, planera och bedriva kollektivtrafiken enligt uppdragsbeskrivningen i Bilaga 2. Huvudmanna- och trafikuppdrag med tillhörande uppgifter. I kostnaderna ingår resurser för utveckling, planering, kundtjänst och marknadsföring samt licenser, underhåll och utveckling av biljett- och betalsystem samt kund- och informationssystem.

Administrativa-, utvecklings-, fastighets- och analysresurser och system integreras mellan de olika uppdragen.

3.2 Ersättning trafikuppdrag

Avser kostnader för att bedriva kollektivtrafik enligt gällande trafikbeskrivning, enligt Bilaga 2. Huvud- och trafikuppdrag med tillhörande uppgifter. I kostnaderna ingår trafik, fordon, verkstad, servicehall, trafikledning samt politiska satsningar. Administrativa-, utvecklings-, fastighets- och analysresurser och system integreras mellan de olika uppdragen.

3.3 Årlig indexuppräkning

Den skattefinansierade delen av LLT:s huvudmanna- och trafikuppdrag ska i samband med fastställande av kommunens mål och budget med plan uppräknas årligen enligt följande indextyper.

Kostnadsbeskrivning	Indextyp
Löner	Konjunkturlönestatistik
Pension	Konjunkturlönestatistik
Arvoden	Konjunkturlönestatistik
Avskrivningar	KPIF
Övriga kostnader	KPIF

Nivåer för indexuppräkning utgår från gällande cirkulär för skatteunderlagsprognoser från Sveriges Kommuner och Regioner. Den skattefinansierade delen av LLT:s huvudmanna- och trafikuppdrag beräknas utifrån politiskt fattade beslut.

3.4 Biljettintäkter och indexuppräkning av biljettaxa

Samtliga biljettintäkter tillfaller LLT. Kostnadstäckningsgraden för att mäta effektiviteten i trafikuppdraget beräknas genom att dividera biljettintäkter med kostnader för trafikuppdraget, se 4.2.2 Kostnadstäckningsgrad.

LLT styrelse har befogenhet att indexuppräkna biljettaxa enligt Konsument Pris Index med fast ränta (KPIF). Indexregleringen ska ske i dialog med Regionala trafikmyndigheten i Norrbotten och omfatta biljettintäkternas totala volym inom vilken LLT styrelse kan justera nivåer för enskilda biljettprodukter.

3.5 LLT styrelses återkoppling och beslut på konsekvenser av preliminära plan- och budgetförutsättningar

Utifrån genomförda budgetmöten, -dialoger samt ägardialoger i mål och budgetprocessen lyfter LLT styrelse konsekvenser av planerings- och budgetförutsättningarna för gemensam beredning och prioritering inom

kommunkoncernen, se rubrik 5. Exempelmall konsekvensbeskrivning planerings- och budgetförutsättningar 20xx – 20xx.
Nedan beskrivs exempel på konsekvenser för planerings- och budgetförutsättningar, vad de avser och framställande av ersättning.

3.5.1 Ersättning vid större förändringar av drivmedelskostnader

Drivmedelskostnaderna indexeras årligen med KPIF, enligt 3.3. I de fall drivmedelskostnaderna förändras i större utsträckning än årlig indexering så ska LLT styrelse i första hand lyfta behov av ersättning inom ramen för mål och budgetprocessen och i andra hand i uppföljning vid delårsrapporter med årlig prognos.
Beräkning av ersättning för större förändringar i drivmedelskostnader ska baseras på omvärldsbevakning och rekommendationer från Svensk kollektivtrafiks Indexråd och justeras efter faktiskt utfall vid års- och delårsuppföljning.

3.5.2 *Ersättning bibehållen kollektivtrafik vid befolkningsökning*

För att kunna bibehålla befintligt utbud och kvalitet i leverans av trafikuppdraget vid befolkningsökning kan behov av ersättning lyftas av styrelsen. Beräkningen av ersättning ska grundas på befolkningsökning, andel medborgare som nyttjar kollektivtrafik samt utökat behov av bussar och justeras efter faktiskt utfall vid års- och delårsuppföljning.

3.5.3 *Ersättning utökad trafik för planperioden*

Planerade exploateringsområden som ska trafikeras med kollektivtrafik under den aktuella perioden för Mål- och budget med plan ska beskrivas både utifrån omfattning och behov av ersättning. Framräkningen av tillkommande trafik ska baseras på faktisk kostnad utifrån bedömt resande under planperioden och justeras efter faktiskt utfall vid års- och delårsuppföljning.

4. Uppföljning

4.1 Delårsrapportering

Delårsrapporter ska upprättas av LLT tertialvis efter april (delårsrapport 1) och efter augusti (delårsrapport 2). I delårsrapport 1 rapporteras Kommunfullmäktiges mål. LLT hanterar målens utmaningar som överensstämmer med grunduppdrag enligt bolagsordningen och följer dessa via bolagsmål. Uppföljning av måluppfyllelse är prognosbaserad. Uppföljningen ska därmed utgå från en bedömning om vad som gäller vid årets slut.

I gällande Mål och budget med plan framgår vilka av Kommunfullmäktiges (KF) mål som gäller för LLT. LLT:s mål som är knutna till KF övergripande mål bildar underlag till Luleå kommuns måluppföljning i delårsrapporten.

Enligt riktlinjer för intern kontroll (beslutad av Kommunstyrelsen) tas internkontrollplan fram årligen och resultat av uppföljning av kontrollplanen rapporteras till LLT:s styrelse.

Den ekonomiska redovisningen med kommentar/analys till prognos och utfall sker enligt anvisningar som skickas ut årligen.

Delårsrapporterna behandlas i LLT:s styrelse, Luleå kommunföretags styrelse samt i Kommunstyrelsen och publiceras därefter på lulea.se.

4.2 Årsredovisning och bokslut

Årsredovisningen är Kommunstyrelsens redovisning av verksamheten för det gångna året. Syftet är att ge en informativ redovisning till Kommunfullmäktige och kommunens medborgare. Luleå kommunkoncernen sammanställer två koncernbokslut, dels kommunkoncernens och dels Luleå kommunföretag-koncernens där LLT ingår.

Anvisningar för årsredovisning och bokslut publiceras årligen på Luleå kommuns intranät Tidsplan och anvisningar - Intranät (lulea.se).

LLT ska specifikt redovisa kvalitet och effektivitet årligen genom kundundersökningar och redovisning av kostnadsteckningsgrad.

4.2.1 Kundnöjdhetsundersökningar

Svensk Kollektivtrafik är bransch-och intresseorganisation för de regionala kollektivtrafikmyndigheterna och länsbolagen i Sverige och står bakom Kollektivtrafikbarometern vilken är en branschgemensam kvalitets-, attityd- och resvaneundersökning.

LLT ska använda Kollektivtrafikbarometern som verktyg för att årligen redovisa mätbart, objektivt resultat för kundupplevd kvalitet på sin trafik. Kollektivbarometern genomförs löpande under hela året och redovisas i bolagets årsredovisning.

4.2.2 Kostnadstäckningsgrad

Kostnadsteckningsgrad (KTG) för kollektivtrafik beräknas nationellt olika, eftersom kollektivtrafiken bedrivs och organiseras olika i Sverige. För att kunna följa bolagets effektivitet och utveckling över tid ska LLT ta fram kostnadstäckningsgrad för trafikuppdraget enligt följande:

Kostnadstäckningsgrad = 100x(Biljettintäkter/ kostnad för Trafikuppdrag)= %

Kostnadstäckningsgrad tillsammans med analys av utfall ska redovisas i bolagets årsredovisning.

5. Exempelmall konsekvensbeskrivning planerings- och budgetförutsättningar 20xx-20xx

Kollektivtrafik LLT (tkr)	Anm	År 20xx	År 20xx	År 20xx
Planerings- och budgetförutsättningar 20xx-20xx	1			
Förändring prisuppräkning index	2			
Bibehållet trafikutbud vid befolkningsökning	3			
Utökad trafik för planperioden	4			
Indexuppräkning biljettaxa enligt KPIF	5			
Ersättning större förändringar drivmedel	6			

1. Planerings- och budgetförutsättningar 20xx -20xx är xxx xxx tkr
2. Prisuppräkning baserad på föregående årsutfall, indexuppräknad enligt avtal mellan Luleå kommun-LLT
3. Ersättning/ utökad ram för bibehållet trafikutbud vid befolkningsökning beräkning enligt beskrivning från avtal mellan Luleå kommun-LLT
4. Ersättning/ utökad ram för tillkommande exploateringsområden med kollektivtrafik enligt beskrivning från avtal mellan Luleå kommun-LLT
5. Indexuppräkning av biljettaxa med KPIF genom beslut i LLT styrelse och enligt beskrivning från avtal mellan Luleå kommun-LLT
6. Större förändringar drivmedel beräkning enligt beskrivning från avtal mellan Luleå kommun-LLT
7. Osv…

LULEÅ KOMMUN

Huvudmanna- och trafikuppdrag

med tillhörande uppgifter

Innehåll

1 INLEDNING 2

2 HUVUDMANNASKAPSUPPDRAG 2

2.1 Förväntningar och ansvarsfördelning huvudmannauppdrag 2

3 TRAFIKUPPDRAGET 4

3.1 Trafikbeskrivning 4

4 OPERATIVA FÖRUTSÄTTNINGAR 7

4.1 Avvikelsehantering 7

4.2 Marknadsföring 7

5 PRODUKTER OCH PRISER 7

1 INLEDNING

Bakgrund till denna bilaga är att skapa en gemensam samsyn kring ägarens förväntningar på LLT:s roll och ansvar inom huvudmanna- och trafikuppdraget.

Syftet är att skapa synergier mellan huvudmanna- och trafikuppdrag och med det uppnå en kvalitativ och effektiv kollektivtrafik.

2 HUVUDMANNAUPPDRAG

Kommunstyrelsen har det övergripande och samordnande ansvaret för kommunens samhällsplanering och den övergripande väg och trafikplaneringen.

LLT ska i samverkan med kommunen planera och marknadsföra kollektivtrafiken. Vidare ska bolaget bland annat underhålla, utveckla och drifta informations- och betalsystem, hantera kundsynpunkter, driva kundcenter, ge trafikinformation och trafikupplysning, samordna med andra trafikslag samt arbeta för kollektivtrafikens utveckling avseende kvalitet-, funktions-, miljö och infrastrukturanpassning.

Samtliga intäkter tillfaller bolaget. Bolaget ansvarar för biljettproduktutveckling och justering av nivåer för enskilda biljettprodukter.

LLT:s VD är huvudsakliga kontakten med bolagets ägare, styrelse, övriga intressenter och parter.

Medelstilldelningen för kommunens huvudmannauppdrag vid avtalets tecknande, budget 2025, uppgår till 25 759 tkr.

Intäkter vid avtalets tecknande, budget 2025, uppgår till 82 777 tkr, varav 81 000 tkr avser biljettintäkter och 1 777 tkr avser övriga intäkter.

2.1 Förväntningar och ansvarsfördelning huvudmannauppdrag

För att kunna bedriva och upprätthålla en god leverans inom kommunens huvudmannauppdrag krävs samarbete med Kommunstyrelsen och LKFAB inom styrning och ledning från LLT:s VD och ledning.

Kommunstyrelsen ska samordna trafikfrågor som väsentligt påverkar kommunen och regionen. I detta ingår att:

- samordna Luleå kommuns övergripande arbete när det kommer till infrastruktur och samhällsbyggnadsfrågor
- medverka i trafikpliktsprocessen och fatta beslut om inomkommunal trafik

- samordna besvarandet av remisser och motioner
- samordna kommunkoncernens kompetenser för Regionala kollektivtrafikmyndighetens samverkansarbete

LLT ska samverka och medverka i följande:

- medverka i arbetet med kommunens detaljplaner
- medverka i Luleå kommunens övergripande arbete när det kommer till infrastrukturfrågor och samhällsbyggnadsfrågor
- medverka i Regionala kollektivtrafikmyndighetens samverkansarbete
- medverka i trafikpliktsprocesser för inomkommunal trafik
- samverka med Länstrafiken i Norrbotten inom området för avtalets trafikplikt
- omvärldsbevaka det arbete och utveckling som pågår och kommer att ske vad gäller kollektivtrafik, drivmedel, samhällsbyggnad och infrastruktur

Specialistfunktioner som krävs för att lyckas med uppgifterna inom huvudmannauppdraget är bland annat internt stöd från:

- Service- och verkstad
- Trafikledning och planering
- HR
- Ekonomi och lön
- IT
- Innovation och utveckling
- Fastighet

Samtliga funktioner fördelas mellan huvudmanna-och trafikuppdraget som tillsammans skapar bästa synergieffekterna för att uppnå en effektiv och kvalitativ kollektivtrafik. I följande tabell tydliggörs ansvarsfördelningen inom ramen för de strategiska frågorna i huvudmannauppdraget.

Aktivitet	**KSF**	**LLT**	**I&S**	**RKM**	**LTN**
Övergripande samhällsplanering	Ansvarig	Medverkar	Medverkar	Information	-
Detaljplaner	Ansvarig	Medverkar	Medverkar		-
Genomförande av detaljplaner	Ansvarig	Medverkar	Medverkar	Information	-

Aktivitet	KSF	LLT	I&S	RKM	LTN
Trafikplikt inomkommunal*	Samordnar inom LK koncern	Medverkar	Medverkar	Ansvarig	Info/ medverkar
Trafikplanering och trafikföreskrifter	Information	Medverkar	Ansvarig	Information	
Investerings- och reinvesterings-projekt längs kommunala vägnätet	Information	Medverkar	Ansvarig	Information	-

Bild 1. Ansvarsfördelning strategiska frågor i huvudmannauppdraget
**Trafikpliktsprocessen för inomkommunal allmän kollektivtrafik är under utveckling och kommer publiceras på RKM hemsida*

3 TRAFIKUPPDRAGET

Omfattningen av kollektivtrafik i detta avtal med geografisk utbredning och trafikutbud vid avtalets tecknande, s.k. trafikbeskrivning, framgår enligt 3.1 nedan.

Medelstilldelning för trafikuppdraget vid avtalets tecknande, budget 2025, uppgår till 119 925 tkr.

3.1 Trafikbeskrivning

All trafik som LLT bedriver avser allmän kollektivtrafik och utformningen av utbud samt sträckning av LLT:s linjenät grundar sig på historiskt fattade beslut av ägaren Luleå kommun. Nedan följer en beskrivning av den trafik som LLT levererar vid avtalets tecknande.

LLT:s kollektivtrafik, så kallad linjetrafik, omfattar målpunkter i staden och består av stom-, lokal-, direkt-, samt nattbusslinjer inom Luleå kommun. Det geografiska området för beslutad trafikplikt samt linjenät framgår av Bild 2 och Bild 3.

Bild 4 visar hur tillgänglig LLT:s linjetrafik är inom Luleå kommun utifrån en radie om 500 m till närmaste hållplats.

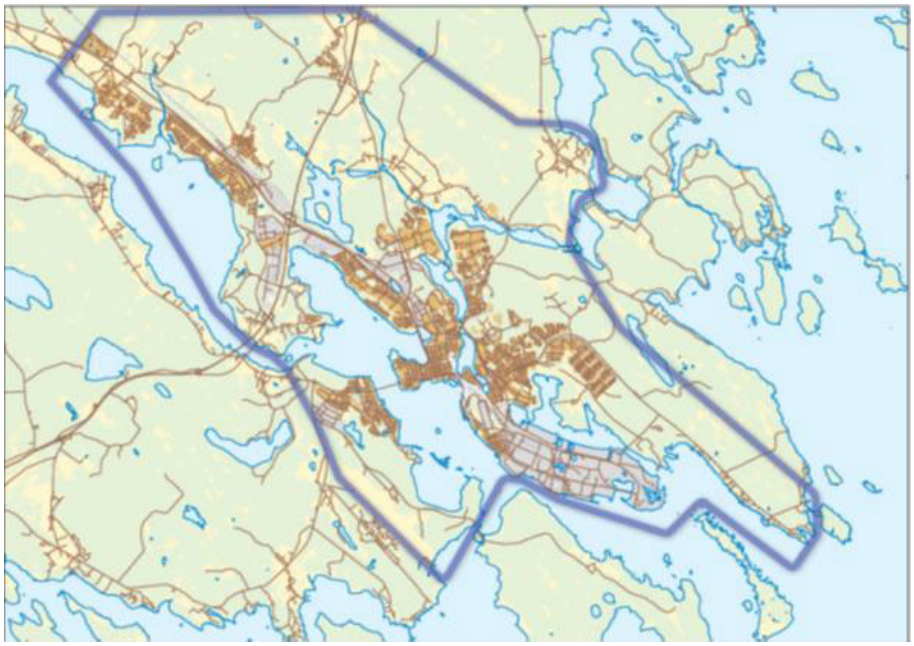

Bild 2. Geografiskt område för beslutad trafikplikt inom Luleå Kommun.

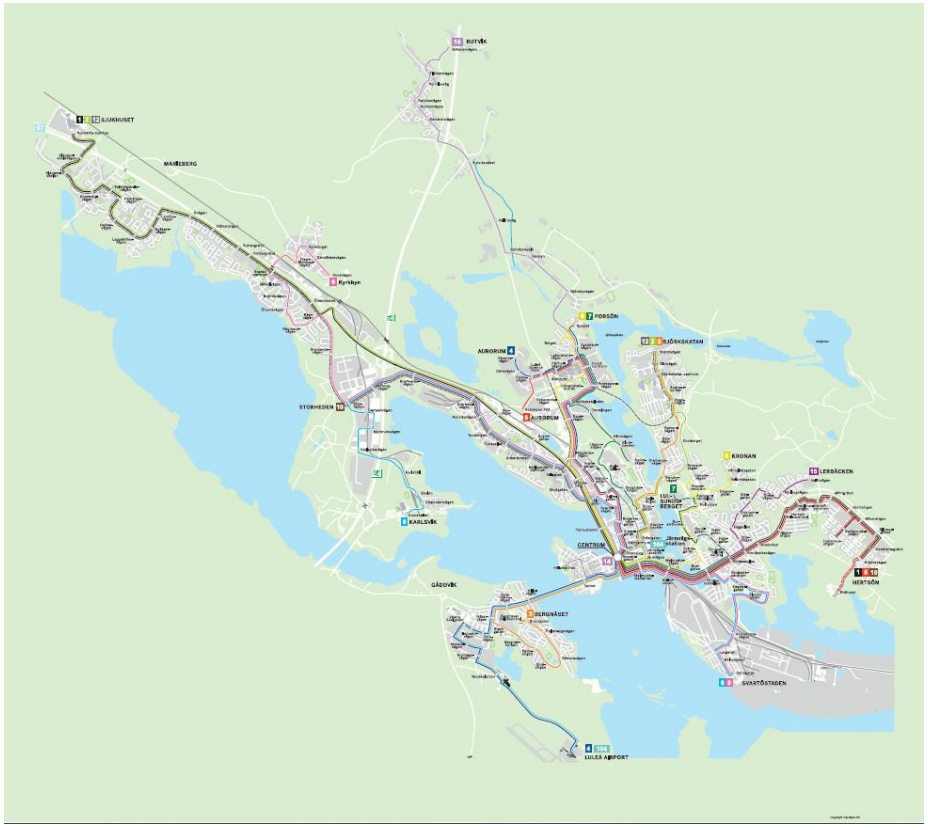

Bild 3. Linjenätskarta år 2024 (omfattar stom- och lokallinjer)

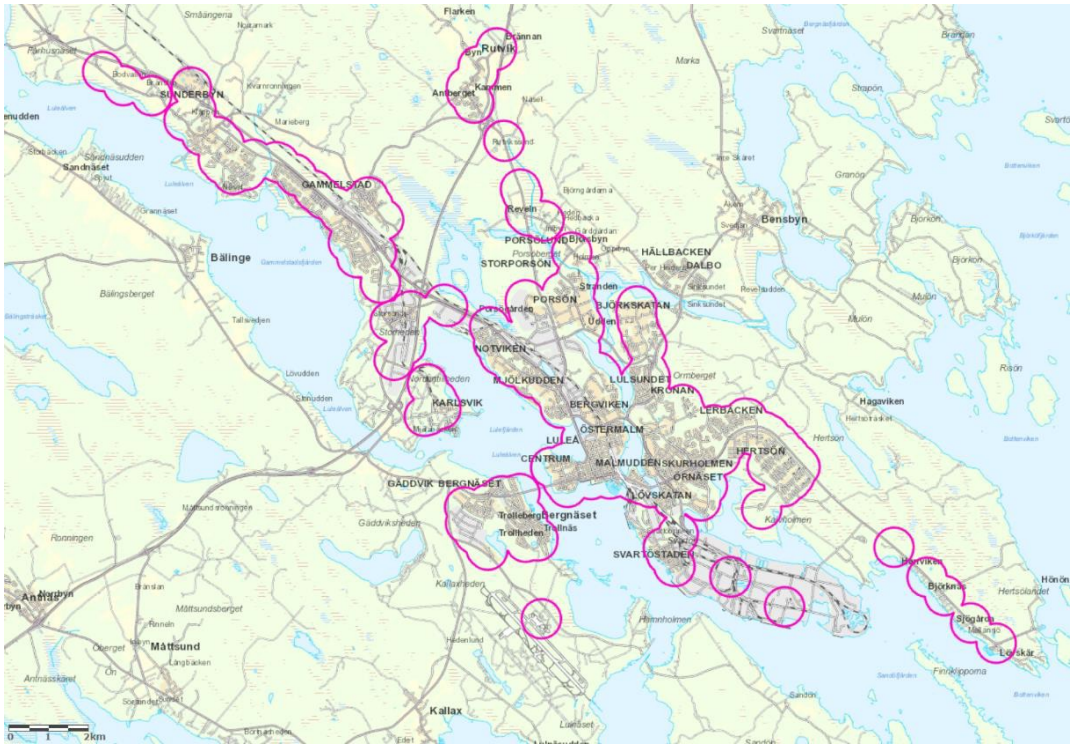

Bild 4. Täckningskarta - innevånare som har 500m till närmsta busshållplats

LLT:s linjenät är utformat med genomgående busslinjer via stadskärnan och en central bytespunkt (Rendez-vous principen). För att kunna erbjuda hög turtäthet i områden med högt resandebehov synkroniseras två eller fler linjer som bildar gemensamma korridorer.
Linjenätet är uppbyggt av följande linjetyper:

Stomlinjerna kör via Luleå centrum till och från de *största bostadsområdena* och målpunkterna. Två linjer med synkroniserad tidtabell per område ger möjlighet till direktresa och samtidigt hög turtäthet i stråket. På Smedjegatan i centrala Luleå finns möjlighet att byta till andra linjer.

Lokallinjerna kör via Luleå centrum till och från *mindre bostadsområden* och målpunkter. I viktiga stråk uppnås hög turtäthet med synkroniserad tidtabell. På Smedjegatan i centrala Luleå finns möjlighet att byta till andra linjer.

Direktlinjerna Kör mellan *utvalda målpunkter* för att komplimentera baslinjenätet vissa tider på dygnet och kan erbjuda attraktiv trafik när behovet är som störst.

Nattbusslinjerna Kör helgfri natt mot lördag och helgfri natt mot söndag fyra turer från Luleå centrum och en tur till Luleå centrum från ytterområdena. Nattrafik körs även vid större helger och vid vissa evenemang.

LLT analyserar och optimerar kontinuerligt trafikutbudet (dynamisk planering) för att omhänderta tids- och dygnsvariationer, förändringar i befolkningsstrukturen, förändrade resvanor samt efterfrågan.

4 OPERATIVA FÖRUTSÄTTNINGAR

4.1 Avvikelsehantering

Vid uppkomsten av avvikelser kring infrastruktur i LLT:s leverans av kollektivtrafik hanteras dessa genom ett upparbetat kontaktnät samt i regelbundna möten med kommunens driftorganisation på Infrastruktur och Serviceförvaltningen. Samordningsansvarig för dessa möten är LLT.

Vid uppkomsten av trafikavvikelser inom tjänstekontraktets område för trafikplikt ska LLT hantera dessa i samverkan med RKM och Länstrafiken i Norrbotten.

4.2 Marknadsföring

LLT har goda upparbetade externa kanaler för information och budskapsspridning till resenärer och kunder. Marknadsföringsinsatser sker ”in house” utöver större kampanjer och filmer som kräver annan kompetens och teknik där samarbete med kommunstyrelseförvaltningen kan behövas.

LLT ska beakta kommunens policy och eventuella underavtal med andra samarbetspartners.

5 PRODUKTER OCH PRISER

Vid avtalets tecknande finns följande produkter med prisnivåer, se tabell nedan.

	7-19 år	20-25 år	26-64 år	65+ år
Enkelbiljett	17 kr	31 kr	31 kr	17 kr
Enkel resa med reskassa	15 kr	22 kr	27 kr	15 kr
10 resor i app	150 kr	220 kr	270 kr	150 kr
Enkel resa köp i app	17 kr	31 kr	31 kr	17 kr
Periodbiljett 30 dagar	370 kr	540 kr	720 kr	370 kr
Periodbiljett 90 dagar	970 kr	1430 kr	1910 kr	970 kr
Periodbiljett 180 dagar	1780 kr	2660 kr	3530 kr	1780 kr
Årsbiljett	3000 kr	4500 kr	6000 kr	3000 kr
72h	180 kr	180 kr	180 kr	180 kr

Bild 5. Aktuella produkter med prisnivå vid avtalets tecknande 2024.

§ 76

Planprogram för Svartön och Hertsöfältet, Luleå industripark

Ärendenr 2024/1612-3.1.1.3

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna planprogram för Luleå industripark.

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade 2024-09-23 § 82 att uppdra åt kommunstyrelseförvaltningen att upprätta förslag till planprogram för Luleå industripark. Planprogrammet syftar till att redovisa hur hela Luleå industripark föreslås utvecklas i enlighet med områdets industriaktörer och de kommunala bolagens planer och ska underlätta kommande planprocesser.

Figur 1 Planområde

Planprogrammet har främst behandlat övergripande frågor rörande vägnät, järnvägsinfrastruktur, teknisk infrastruktur, dagvatten, naturmiljö och kumulativa effekter. En betydande del av planarbetet har bestått av dialog och sam-

planering med berörda industriaktörer och kommunala bolag inom Luleå industripark.

Under samrådstiden inkom 15 yttranden. Dessa har sammanställts och besvarats i en samrådsredogörelse.

Planprogrammet är i enlighet med kommunens översiktsplan.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att godkänna planprogram för Luleå industripark.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har skett i enlighet med plan- och bygglagen (PBL 5 kap 11, 12 §§). Samråd med allmänheten och berörda myndigheter har skett under perioden 3 februari till 3 mars 2026. Allmänheten har bjudits in till samrådsmöte 15 februari 2026.

Samråd och dialog har under arbetet med programförslaget även skett kontinuerligt med berörda industriaktörer, kommunala förvaltningar och bolag.

Beslutsunderlag
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-09-23 § 82, Hid: KLF 2024.8269
- Godkännandehandling Detaljplaneprogram för Luleå industripark, Hid: KLF 2026.7813
- Samrådsredogörelse Detaljplaneprogram för Luleå industripark, Hid: KLF 2026.7814
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande planprogram för Svartön och Hertsöfältet, Luleå industripark, KLF Hid: 2026.8073

§ 82

Planuppdrag för planprogram för Svartön och Hertsöfältet, Luleå industripark

Ärendenr 2024/1612-3.1.1.3

Samhällsbyggnadsutskottets beslut

Samhällsbyggnadsutskottet beslutar att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att upprätta förslag till planprogram för Luleå industripark. Planprogrammet syftar till att redovisa hur hela Luleå industripark föreslås utvecklas i enlighet med områdets industriaktörer och de kommunala bolagens planer.

Sammanfattning av ärendet

På Svartön och Hertsöfältet planeras det sedan några år tillbaka för ny storskalig industri och där tillhörande infrastruktur. Samtidigt pågår befintlig verksamhet i området. Flertal parallella processer med miljötillstånd, projektering och framtagande av detaljplaner är under framtagande och behovet av samordning genom gemensam planering är angeläget. Samtliga processer kommer att fortsätta parallellt med framtagande av planprogram.

Ett planprogram utreder förutsättningar övergripligt och formulerar mål och visioner för ett område. Planprogrammets syfte är att finnas med som ett övergripande inriktnings- och måldokument. I aktuellt ärende syftar planprogrammet särskilt till att säkerställa övergripande strukturer och flöden. Planprogrammet är ett vägledande visionsdokument och inte juridiskt bindande som en detaljplan. Planprogrammet föreslås främst hantera övergripande frågorna som naturmiljö, dagvatten, teknisk infrastruktur, järnvägsinfrastruktur, vägnät samt kumulativa effekter.

Förslag på avgränsning av planprogram även om de flesta frågor hanteras i ett större sammanhang dvs utanför plangräns.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit samhällsbyggnadsutskottet besluta att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att upprätta förslag till planprogram för Luleå industripark. Planprogrammet syftar till att redovisa hur hela Luleå industripark föreslås utvecklas i enlighet med områdets industriaktörer och de kommunala bolagens planer.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet
Inom Luleå industripark har samtliga industriaktörer egna tidplaner och har därmed kommit olika långt i sina tillstånds- och planeringsprocesser.

Genom ett planprogram som redovisar hur helheten fungerar kan kommunen vara transparent med berörda aktörer, myndigheter och medborgare om utvecklingen av området. Ett framtagande av planprogrammet bygger på delaktighet från samtliga berörda aktörer. En gemensam vision som anger övergripande utgångspunkter och mål för helheten förenklar kommande planeringsprocesser och bedöms ge stora tidsvinster.

Planprogrammets innehåll

Järnväg
Genom att peka ut och skapa förutsättningar för ett driftsäkert järnvägssystem med nog kapacitet tillgodoses riksintresset Luleå Hamn och kopplingen mellan hav och land stärks.

Vägnät
Vägnätet är ett komplement till järnvägen samtidigt som det möjliggör för hållbara personresor. Den begränsande markytan som finns inom området ställer krav på att den yta som finns används så effektiv som möjligt. Parkeringsplatser är ytkrävande samtidigt som arbetspendling med bil ställer högre krav på tillgänglighet längst vägnätet. För att kunna möjliggöra transporter till och från Industriparken för såväl arbetskraft som transport av gods på väg och järnväg krävs en samplanering i området. Det finns behov av ett fungerande och tillgängligt transportnät tillsammans med tydliga och säkra korsningspunkter där trafikslagen kan mötas utan risk för konflikter. Två anslutningar till ett industriområde skapar ett mer robust och säkert transportnät. En öst-västlig koppling för att knyta ihop västra Svartön med Hertsöheden tillskapa den robustheten.

Farligt gods
Idag transporteras farligt gods genom Luleå tätort på Svartövägen och Uddebovägen som förbinder Svartön med väg E4. Svartövägen och Uddebovägen är rekommenderade vägar för transport av farligt gods. Farligt gods transporteras även på järnvägen till och från Svartön. Tillgängligheten för godstransporter till de östra delarna av Svartön samt till Hertsöfältet via rekommenderade leder är i dagsläget begränsad av skalskydd och bristande vägstandard. Transporter av farligt gods via Hertsövägen är möjligt då det inte föreligger något förbud på vägen men bedöms olämpligt med avseende på den känsliga markanvändning (bostäder, skolor mm.) som finns längs vägen. Behovet av transport av farligt gods kommer att öka i takt med omvandlingen av Luleå Industripark. Att möjliggöra effektiva och säkra transporter av farligt gods till hela industriparken är en förutsättning för omvandlingen. Detta ställer krav på en öst-västlig koppling inom Svartön.

Tung trafik
Luleå industriparks tillgänglighet för godstrafik kan förbättras avsevärt med utvecklingen av en Norrled. Norrleden bidrar till ökad tillgänglighet till riksintresset Luleå hamn samt flyttar tung trafik och farligt gods från att transporteras genom Luleå tätort. En förutsättning för att Norrleden ska kunna nyttjas i sin fulla potential är att det finns en öst-västlig koppling som medger transporter från Svartön via Gräsörsbron och Gräsörvägen. Norrleden har även

potential att sörja för transporterna till och från Hertsöfältets kommande verksamheter.

Teknisk infrastruktur
Den tekniska försörjningen har en grundläggande betydelse för Luleå industriparks potential och möjlighet till utveckling. Ledningsstråk för tekniskt vatten och kraftledningar behöver pekas ut i ett planprogram för att säkra åtkomst till alla aktörer. Etablering av nya aktörer kan då ske utifrån behov vilket minskar långa ledningsdragning av el och processvatten över annans mark.

Naturmilljö
Ett ekologiskt fungerande landskap förutsätter en sammanhängande grönstruktur med spridningsvägar för växter och djur, vilket också är gynnsamt för ekosystemtjänsterna. De naturmiljöer inom Luleå industripark som har särskilt höga värden finns i anslutning till befintliga vattenmiljöer, antingen i strandzoner eller lokalt kring öppna vattenspeglar. Att naturvärdena bevaras bidrar till Luleå Industriparks ambition om ett förbättrat klimat och klimatneutralitet i enlighet med de kommunövergripande målen för 2040. Den gröna infrastrukturen ska genomsyra den övergripande utformningen av anläggningar och platser.

Dialog:
Under projektet ”Digitalt planprogram” har dialoger i två omgångar genomförts med Luleå Hamn, SSAB, LKAB, Uniper, Talga och Power2Earth.

Programarbetet ska samordnas med parallellt pågående dialoger och forum som pågår kopplat till Luleå industripark.

Dialog med interna och externa parter, medborgare och myndigheter kommer fortsatt ske under planprocessen, vilket regleras i plan och bygglagen (PBL 5 kap 11, 12 §§).

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande planuppdrag för planprogram för Svartön och Hertsöfältet, Luleå industripark, KLF Hid: 2024.8071

Beslutet skickas till
Kommunstyrelseförvaltningen, Kontor Detaljplan

LULEÅ KOMMUN

Detaljplaneprogram för Luleå industripark

Godkännandehandling

2026-06-03

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING 4

1 Varför kommunen tar fram ett planprogram 4

2 Syftet med planprogrammet 5

3 Planprogrammets delar 5

4 Karta 6

FÖRUTSÄTTNINGAR 8

1 Bakgrund 8

2 Tidigare ställningstagande 10

3 Befintlig bebyggelse 20

4 Mark- och vattenförhållanden 21

5 Natur 22

6 Transportinfrastruktur 24

7 Teknisk infrastruktur 33

8 Risker, hälsa och säkerhet 38

PROGRAMFÖRSLAG 44

1 Så utvecklas Luleå industripark 44

2 Markanvändning 45

3 Transportinfrastruktur 51

4 Teknisk infrastruktur 61

5 Hälsa och säkerhet 64

6 Miljö och natur 69

GENOMFÖRANDE & KONSEKVENSER 72

1 Konsekvenser 72

2 Genomförande av konsekvense 76

3 Uppföljning 78

Uppdrag

Planprogrammet för Luleå industripark har upprättats digitalt i ArcGIS Online och ArcGIS StoryMaps och finns att läsa här: Programförslag Luleå industripark

Programmet ska i första hand läsas i sitt digitala format. Denna PDF är en kopia av den digitala versionen och har upprättats för att uppnå lagkraven på arkivering.

Medverkande

Planprogrammet har upprättats av Luleå kommun i samverkan med AFRY och Lyra nord. Industriaktörer i industriparken har ingått som del i en referensgrupp utöver kommunala avdelningar och bolag.

Kartor och illustrationer: Luleå kommun och AFRY

INLEDNING

"Luleå industripark är mer än en fysisk plats. Det är ett system där regionens kompetens och naturresurser möter världens behov av ny teknik."

Luleå industripark genomgår en stor förändring med fokus på omställning och tillväxt för såväl industrierna som för Luleå. Luleå industripark består av områdena Svartön och Hertsöfältet. Nya aktörer planerar verksamhet inom industriparken samtidigt som befintliga utvecklas och ställer om till mer klimatneutral produktion. Utvecklingen av Luleå industripark innebär stora möjligheter men även utmaningar. Samtidigt som det planeras för flera nya verksamheter, ny infrastruktur och nya tekniska anläggningar pågår befintliga verksamheter. Omkring år 2030-2035 väntas industriparken vara fullt utbyggd och ett flertal nya aktörer vara inflyttade.

I detta planprogram visas kommunens inriktning för hur utvecklingen av industriparken kan ske. Parallellt med framtagande av planprogrammet pågår flera processer med miljötillstånd, bygglov samt framtagande av detaljplaner. Aktörerna har kommit olika långt i sina processer och har alla egna tidsplaner.

Luleå kommun är den aktör som har ansvar för den övergripande fysiska planeringen. I rollen som planmyndighet är också kommunen den som behöver göra principiella ställningstaganden, till exempel kring:

- De allmänna intressena som på en övergripande nivå behöver förhållas till i kommande planering samt påverkan på miljö, hälsa och säkerhet.
- Transportinfrastruktur som järnväg och väg.
- Teknisk infrastruktur som vatten, spillvatten, fjärrvärme, dagvatten, kraftförsörjning, fiber med mera.

För mer information och bakgrund till projektet Luleå industripark klicka här . Där besvarar kommunen frågor och svar kring etableringen av industriparken samt hur den kan komma att påverka dig som boende i Luleå.

1 Varför kommunen tar fram ett planprogram

Ett planprogram är ett vägledande visionsdokument som ligger till grund för den kommunala planeringen. Programmet är inte juridiskt bindande på samma sätt som en detaljplan, utan anger riktningen för den kommande planering och utveckling. Ett planprogram upprättas när kommunen det finns ett behov eller värde av det och omfattar i regel komplexa planeringsförutsättningar som berör många intressenter eller innehåller motstående intressen.

Luleå kommun har valt att upprätta detta planprogram för att ange mål och utgångspunkter för den kommande planeringen av industriparken. Genom att ta fram en planeringsinriktning säkerställs att övergripande strukturer och funktioner bibehålls och kan utvecklas på ett effektivt sätt. Med planprogrammet kan

kommunen också möta den stora efterfrågan på samordnad planering inom området och även vara transparenta gentemot berörda aktörer, medborgare och myndigheter kring kommunens intentioner och framtida planer.

Flygbild över Svartön

2 Syftet med planprogrammet

Syftet med planprogrammet är att redovisa en övergripande struktur för hur Luleå industripark och tillhörande funktioner som Luleå bangård ska utvecklas i enlighet med kommunens övergripande mål och industriaktörernas utvecklingsinriktningar. Planprogrammet ska bidra till att på en övergripande nivå bedöma och hantera frågor som är relevanta förutsättningar för området så som väg-, järnväg- och teknisk infrastruktur, risker/säkerhet samt miljöaspekter. I den utsträckning det är möjligt görs en tidig avvägning av motstående intressen med syfte att förenkla kommande planering för samtliga aktörer.

3 Planprogrammets delar

Det digitala planprogrammet för Luleå industripark består av en programkarta och tillhörande storymap (planbeskrivning).
Luleå kommun har valt att ta fram ett digitalt planprogram som består av en karta och en interaktiv kartberättelse där text och karta kombinerats. Programområdets förutsättningar bedöms vara ständigt föränderliga då utvecklingen inom området redan pågår och många beslut behöver fattas parallellt med att processen för planprogrammet fortgår. Att använda ett digitalt format möjliggör effektiv revidering och underlättar återanvändning av insamlat planeringsdata, både när det gäller själva planprogrammet och för efterföljande planarbeten.

3.1 Tillhörande handlingar

Under programarbetet har dessutom följande handlingar upprättats:

- Undersökning om betydande miljöpåverkan, 2025-02-20
- Fastighetsförteckning, 2026-01-26
- Samrådsredogörelse, 2026-06-03

3.1.1 Utredningar

- Bedömning av kumulativ påverkan på naturvärden och arter Luleå industripark, Ecogain 2025-11-18, reviderad 2026-06-01
- Övergripande dagvattenutredning och kumulativ recipientbedömning för aktuella detaljplaner Luleå industripark, Norconsult 2026-01-22
- PM Trafikanalys Hertsövägen, Bodenvägen och Svartövägen, Afry 2025-06-12.

4 Karta

I programkartan som du hittar i menyn högst upp på sidan redovisas programförslaget med kartlager för respektive tema-område.

I samma karta redovisas även de förutsättningar och underlag som ligger till grund för förslaget. Den digitala miljön fungerar därför både som ett vägledande planprogram att luta sig mot i den fortsatta kommunala planeringen och som ett planeringsverktyg för att utforska och analysera eventuella alternativa lösningar i takt med att industriparken utvecklas.

4.1 Kartberättelse

Planprogrammet består även av en interaktiv kartberättelse – det är den du läser nu. Textmaterialet är uppdelat i olika avsnitt där text och karta kombineras för att visuellt förenkla tillgängligheten till planprogrammets olika ställningstaganden och förtydliga dessa genom djupare beskrivningar av förutsättningar och kontext.

Huvudrubrikerna i planprogrammet ser du i menyn högst upp på sidan. Allt textinnehåll med tillhörande kartor finns där och du kan klicka på det kapitel eller avsnitt du vill läsa. Nedan beskrivs innehållet i respektive huvudrubrik.

4.2 Förutsättningar.

Under rubriken Förutsättningar finns text och kartor som beskriver de utgångspunkter och förutsättningar som råder i området. Detta är grunden till föreslagen utveckling och programmets inriktning och ställningstaganden. Här finns även de utredningar som tagits fram inom ramen för gällande detaljplaner i området redovisade och länkade. Detta för att samla och lagra aktuella planeringsdata och effektivt kunna uppdatera eller omvärdera i takt med att industriparkens förutsättningar förändras.

Fortfarande är mycket data inom samhällsbyggnadsprocessen digitalt bristfälligt och utredningsresultat är oftast inte fullt ut digitaliserade, men i takt med att datamängderna blir bättre och mer digitala bedöms också planprogrammet som planverktyg kunna förenkla planeringsprocessen avsevärt.

4.3 Programförslag.

Programförslaget visar föreslagen markanvändning, utpekade stråk och strukturer för bland annat transportnät och ledningsnät. Kartorna och texterna beskriver motiven till och lokaliseringen av de olika markanvändningarna. Avgränsningarna i kartan är inte exakta utan anger en inriktning till kommande skeden.

Till varje tematisk inriktning (markanvändning, transportinfrastruktur, teknisk infrastruktur med flera) redovisas ställningstaganden som ligger till grund för utpekandet. För varje avsnitt finns även inriktningar för fortsatt planering.

4.4 Genomförande och konsekvenser.

I kapitel Genomförande och konsekvenser beskrivs hur planprogrammets intentioner ska uppnås samt förslag på utredningar som kan krävas för att uppnå intentionerna. Här redogörs även för kommunens bedömning av hur ett genomförande kan påverka exempelvis riksintressen, befintlig infrastruktur och markförhållanden och miljökvalitetsnormer.

FÖRUTSÄTTNINGAR

I detta kapitel beskrivs områdets förutsättningar.

1 Bakgrund

Industrins omställning mot fossilfria processer gör Luleå industripark till en central motor för regional och nationell tillväxt.

1.1 Historia

Svartön har länge varit ett nav för regionens industriella utveckling. Redan under slutet av 1800-talet började området spela en central roll i Sveriges malmexport, särskilt efter att järnvägen mellan Luleå och Gällivare stod klar 1883. Malmen transporterades till hamnen via Svartön, där den lastades på fartyg vid den nybyggda Elevatorkajen som togs i bruk 1888. Tidigare hade Altappens såg- och järnverk, som anlades 1871, etablerat området som ett centrum för tung industri. Under 1940-talet förstärktes Svartöns roll ytterligare när ett nytt järnverk började byggas, vilket bidrog till att forma Luleå som en viktig industristad i norra Sverige.

Efter 1940-talet fortsatte Svartön i Luleå att utvecklas som ett av Sveriges viktigaste industriområden, särskilt inom stålproduktion och malmexport. Under efterkrigstiden expanderade järn- och stålindustrin kraftigt och Svartön blev hemvist för flera stora anläggningar kopplade till SSAB:s verksamhet. Den ökade efterfrågan på stål i Europa och globalt bidrog till att området växte både ekonomiskt och infrastrukturellt.

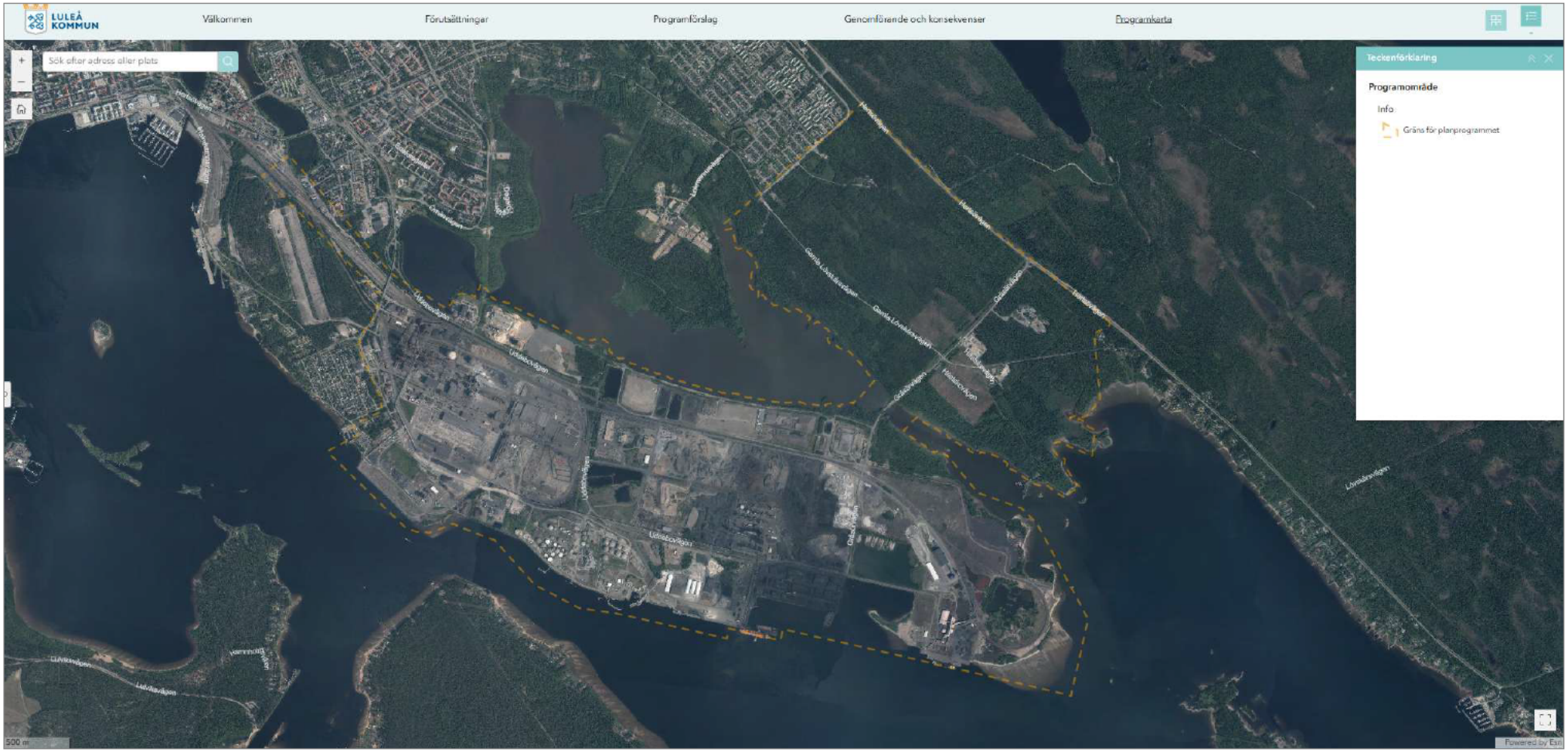

Flygfoto över Malmlastningskajen, Svartön Luleå 1937.

1.2 Planuppdrag och avgränsning

2024-09-23 §82 beslutade Samhällsbyggnadsutskottet att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att upprätta ett planprogram för Luleå industripark. Planprogrammet ska utreda och föreslå övergripande strukturer och flöden inom Luleå industripark. Genom programmet ska kommunen föreslå hur helheten ska se ut och fungera i framtiden. Planprogrammet kommer främst att hantera övergripande frågor kopplat till vägnät, järnvägsinfrastruktur, teknisk infrastruktur, dagvatten, naturmiljö och kumulativa effekter.

Avgränsningen som är gjord för programmet är förenlig med programmets syfte. Programgränsen är illustrerad 25 meter utanför utpekade markanvändningar, detta ur karttekniskt hänseende så att gränsen framgår tydligt och inte sammanfaller med andra utpekade

Plangräns

gränser. Inga gränser i programförslaget ska tolkas skarpt utan ses som en inriktning för fortsatt planering. Kommande utredningar och detaljplaner kan komma att omfatta ett större område än själva programområdet, vilket även i viss utsträckning gäller redan genomförda utredningar.

Området utgörs av Svartön, Hertsöfältet samt Luleå bangård och är drygt 1 000 ha stort. Svartön omfattas idag av ett etablerat industriområde samt Luleå hamn. Hertsöfältet är ett relativt oexploaterat område bestående av mestadels skogsmark med inslag av våtmark, men som delvis är planlagt för industri. Anläggning av infrastruktur pågår. Luleå bangård är länken ut mot Malmbanan och en förutsättning för att säkerställa fortsatt utbyggnad och omställning av industrin.

2 Tidigare ställningstagande

I detta kapitel sammanfattas de tidigare beslut och ställningstaganden som gjorts gällande planering inom Luleå industripark.

2.1 Luleå kommun översiktsplan

Luleå kommuns översiktsplan ”Program till Vision Luleå 2040” antogs 2021. Där pekas Svartön och Hertsöfältet ut som utvecklingsområde för förtätning av och utveckling för större etableringar av verksamheter och industrier. Inriktningen är att:

Luleå kommuns översiktsplan 2021.

”Fastighetsägarna ska utveckla sina ytor för att rymma fler och nya verksamheter. Nya verksamhetsområden lokaliseras i huvudsak till goda kommunikationslägen och i anslutning till andra verksamheter. Områden för verksamheter som kan vara särskilt störande placeras framför allt på Svartön eller Hertsöfältet, men även nära större vägar, järnvägar och kombiterminal. Dessa verksamhetsområden ska inte utvecklas för handel eller andra besöksmål. För Svartön och Hertsöfältet är kopplingen till hamn och järnväg avgörande.”

Stora satsningar görs inom kommunen för utveckling och möjliggörande av industrins omställning. Omställningen innebär dels utveckling av befintliga industrier, dels nyetableringar vilket gör industriparken till en betydelsefull del i kommunens övergripande planering.

Översiktsplanen tar särskilt avstamp i möjligheten att utveckla Luleå hamn då den bedöms vara en nyckel i att uppnå visionen. Projekt Malmporten innebär en större hamn och djupare farled, vilket förbättrar förutsättningarna för regionens näringsliv avsevärt. För att hela trafik- och industrisystemet ska fungera effektivt när industriparken byggs ut, behövs Norrleden – en ny väg som knyter ihop industriparken och hamnen med E4:an och ger betydande regionala fördelar.

Programförslaget innebär utveckling i huvudsak i enlighet med kommunens översiktsplan.

2.2 Mellankommunala och regionala förhållanden

Kommunen ska i sin planering beakta frågor som berör flera kommuner eller har regional betydelse. I det ingår att bedöma om andra kommuner påverkas, ta fram underlag som beskriver dessa effekter samt samråda med de berörda kommunerna.

För planprogrammet är det framför allt infrastrukturutbyggnad och då särskilt utvecklingsförslag för järnvägen som berör ett större regionalt perspektiv. Järnvägsutveckling kräver en särskild hög grad av mellankommunal och regional samordning eftersom anläggningen fungerar som ett sammanhängande system över administrativa gränser. Utbyggnaden av järnvägsnätet i norra Sverige utgör en central förutsättning för de omfattande industrisatsningar som pågår i regionen, däribland Luleå. Utan en väl fungerande och kapacitetsstark järnväg riskerar dessa satsningar att begränsas, samtidigt som belastningen på vägtransporter skulle öka. Järnvägsutbyggnaden bidrar därmed inte bara till att möjliggöra industrins utveckling, utan också till att stärka regionens konkurrenskraft och uppnå klimat- och miljömål genom en överflyttning av transporter från väg till järnväg.

Även förutsättningarna för att upprätthålla och uppfylla beslutade miljökvalitetsnormer (MKN) är något som berör den totala belastningen i regionen och kräver helhetssyn, samverkan och långsiktig planering. I den övergripande dagvattenutredning som tagits fram i samband med planeringen för industriparken ingår en kumulativ recipientbedömning och påverkan på MKN i omkringliggande vattenförekomster.

För planprogrammet berörs även förstärkning av elkraftssystemet som ett större regionalt perspektiv. Elförsörjningen kräver en hög grad av mellankommunal och regional samordning eftersom elnätet utgör ett sammanhängande system över kommunala gränser. Utbyggnaden av elnätet i norra Sverige är en central förutsättning för de omfattande industrisatsningar som pågår i regionen, däribland i Luleå, där elektrifierade processer och ny energikrävande verksamhet driver en kraftigt ökad efterfrågan på el.

En utbyggd och moderniserad regional och nationell elförsörjning möjliggör inte bara industrins omställning och expansion, utan bidrar också till att stärka regionens konkurrenskraft. Samtidigt är en säker och fossilfri elförsörjning avgörande för att nå nationella och lokala klimat- och miljömål.

De planerade ledningarna mellan Svartbyn och Hällmyran ingår i Svenska kraftnäts åtgärdspaket Norrlandskusten som möjliggör industriomställningen och anslutningen av förnybar elproduktion i området kring övre norrlandskusten. Ledningarna är en förutsättning för att kunna möjliggöra effektuttag vid Luleå industripark och för SSAB:s kommande elektrostålverk vid Svartön.

2.3 Gällande detaljplaner

Programområdet innefattar ett tjugotal gällande detaljplaner och 3 pågående detaljplaner (januari 2026). Den äldsta detaljplanen är från 1965 och den senaste antogs 2025.

Översiktligt medger detaljplanerna markanvändning industri, verksamheter, järnväg, hamn, infrastruktur och liknande ändamål samt till dessa tillhörande funktioner.

2.4 Kommunala styrdokument

Planprogrammet tas fram i enlighet med beslutat planuppdrag och tidigare beslutade kommunala strategier och riktlinjer. Nedan redogörs för de styrdokument som bedöms ha störst relevans för kommande planering av programområdet.

2.4.1 Dagvattenplan 2020 - 2030

Kommunens dagvattenplan visar inriktningen för hur kommunen långsiktigt ska arbeta med och planera för en hållbar dagvattenhantering. Planen är ett vägledande planeringsunderlag och omfattar mål och riktlinjer för kommunen liksom för externa aktörer.

Industriområden räknas till en av de största källorna till föroreningar i dagvattnet varför dagvattenhanteringen blir särskilt viktig. Enligt dagvattenplanen ska fördröjning av dagvatten i allmänhet utföras nära källan men för industriell verksamhet med utsläpp av förorenat dagvatten kan en reningsanläggning inom fastigheten istället vara det bästa alternativet i syfte att skydda recipienten.

Inre Hertsöfjärden har otillfredsställande ekologisk status och är en av de recipienter som prioriteras enligt dagvattenplanen för vidare utredning under planperioden 2020–2030. Avrinningsområdet till Inre Hertsöfjärden är stort och omfattar även bostadsområden och större vägar. Att utreda och bygga en reningsanläggning för att minska dagvattnets totala påverkan på Hertsöfjärden är en åtgärd som planeras.

2.4.2 VA-plan 2040

VA-planen syftar bland annat till att säkra hög kvalitet på yt-, grund- och dricksvatten inom kommunen och att kommunens utveckling ska ske hållbart utifrån de långsiktiga planer som kommunen upprättat.

Vatten- och avloppsledningsnätet är under ombyggnad genom projektet Östra länken som innebär ett nytt huvudstråk för vatten, spillvatten och dagvatten. Östra länken är en förutsättning för god dricksvattenkvalitet och ett avloppssystem med kapacitet för ett växande Luleå. Hertsöfältet är ett prioriterat område i planering och investering för utbyggnad av nya större arbetsplatsområden. Del av Östra länken möjliggör exploatering av Hertsöheden och Hertsöfältet och väntas vara klar 2026.

För att möjliggöra anslutning av Östra Länkens nya spillvattenledning pågår ett arbete med ny intagsdel vid Uddebo Reningsverk. Intaget möjliggör även bättre service och underhåll samt bättre redundans för att minska risken för bräddning. Utifrån nya EU-direktiv och generella behov av upprustning kommer ytterligare åtgärder krävas vid reningsverket de kommande åren.

2.4.3 Grönplan 2020 - 2030

Grönplanen ska stärka kommunens möjligheter att värna, bevara och utveckla stadens grönska. En fungerande grönstruktur är viktig för livskvalitet, biologisk mångfald och en förutsättning för stadens klimatanpassning. Grönplanen ska användas som ett planeringsunderlag för ökad förståelse för grönstrukturens

kvaliteter och värden och har ett fokus på ekosystemtjänster.

Programområdet innehåller områden med höga och mycket höga värden för biologisk mångfald. Inom planområdet har grönplanen pekat ut vattenspeglar innanför järnvägvägsslingan på Svartön samt strandzoner längs båda sidor av Hertsöfjärden som viktiga för grönstrukturen.

Hertsöfjärden är en av Luleås viktigaste fågellokaler och trots att stora delar av den naturliga stranden längs den södra sidan har tagits i anspråk av industrin eller är helt artificiellt anlagd har fjärden högt biologiskt värde. Till viss del tack vare industrin som släpper kylvatten i fjärden vilket höjer temperaturen i vattnet och förstärker förutsättningarna för biologisk produktion.

Hertsöfjärdsstråket med strandmiljöerna och de olika biotoperna längs Hertsöfjärdens norra strand är en viktig faktor i det ekologiska samspelet vid fjärden och ett av stadsbygdens sammanhängande gröna stråk. Stråket fungerar som en viktig förbindelselänk mot omgivande natur.

2.4 4 Cykelplan 2022 - 2027

Cykelplanen anger mål och strategier för hur cyklingen ska utvecklas i Luleå samt vilka åtgärder som krävs för att åstadkomma bättre förutsättningar för cykeltrafiken och hur dessa ska prioriteras. Övergripande är Luleås mål för cykelinfrastrukturen att:

- Cyklingens status ska vara hög i kommunen
- Cykelvägnätet ska kännetecknas av hög kvalitet – Året om
- Det ska vara enkelt, tryggt och trevligt att cykla i Luleå
- Det ska höras, synas och kännas att Luleå är en cykelstad

Det är av stor betydelse att cykelinfrastrukturen lyfts in tidigt i planeringsprocessen för att möjliggöra gena och attraktiva cykelstråk och därmed öka andelen resor med cykel.

2.4.5 Riktlinjer för klimatanpassning

Klimatanpassning innebär att vidta åtgärder för att anpassa samhället till de klimatförändringar som märks redan idag och de som inte kan förhindras i framtiden. Det handlar i praktiken om att bebyggelse, anläggningar och samhällsviktiga funktioner utformas översvämningssäkra för att klara havsnivåhöjning och ökade nederbördsmängder. Dokumentet presenterar de riktlinjer som Luleå kommun kommer att tillämpa vid planering och beslut om investeringar, myndighetsutövning och rådgivning för att på bästa sätt hantera klimatförändringarna fram till 2100. Riktlinjer med relevans för planprogrammet presenteras nedan:

- Markanläggningar, byggnader och övrig infrastruktur nära havet utformas översvämningssäkra upp till +2,5 meter i RH 2000
- Samhällsviktiga funktioner och strukturer utformas översvämningssäkra upp till +3,0 meter (nära havet) respektive +3,5 meter (nära Lule älv) i RH 2000
- Markanläggningar, byggnader och övrig infrastruktur utformas översvämningssäkra för ett högre vattenstånd, minst 0,5 meter över dagens högsta uppmätta vattenstånd i sjöar och övriga vattendrag

- Hanteringen av dagvatten bör utformas med fördröjning av vattnet och fria vattenvägar
- Systemet för dricksvatten och avlopp ska utformas och dimensioneras för ökade nederbördsmängder
- Utomhusmiljöer ska erbjuda platser med skugga och svalka

2.5 Miljöbedömning enligt 6 kap miljöbalken

2.5.1 Undersökning om betydande miljöpåverkan

Kommunen ska vid ett framtagande av planprogram undersöka om genomförandet av planprogrammet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Om det finns risk för betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken upprättas. Miljökonsekvensbeskrivningen kan göras antingen till planprogrammet eller i samband med efterföljande detaljplaneläggning.

Kommunen bedömer att planprogrammets utveckling genom efterföljande detaljplaner kan komma att medföra en betydande miljöpåverkan. Även till följd av ansökan om tillstånd för miljöfarlig verksamhet bedöms miljöaspekter komma att analyseras och bedömas utifrån risk om betydande miljöpåverkan. För varje detaljplan genomför kommunen en separat undersökning utifrån rådande omständigheter, för att återigen ta ställning till risk för betydande miljöpåverkan. Eventuella miljökonsekvensbeskrivningar kommer tas fram separat för varje detaljplan. Planprogrammets utredningar och bedömningar ska utgöra del i underlaget till kommande detaljplaneprocesser.

Luleå kommun har 2025-02-20 samrått undersökning om betydande miljöpåverkan avseende Planprogram för Luleå industripark med Länsstyrelsen. Kommunen bedömer att genomförandet av efterföljande detaljplaner kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

2.5.2 Länsstyrelsens yttrande gällande undersökning om betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen noterar att kommunen bedömer att genomförandet av efterföljande detaljplaner kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

Länsstyrelsen bedömer att programförslaget överensstämmer med översiktsplanen enligt PBL 4 kap. 33 § p.5.

Vidare meddelar länsstyrelsen att kommunen särskilt ska beakta artskyddet samt hur kumulativt buller kan påverka Kalvholmens naturreservat och strandskogens djurliv vid Hertsöfältet och på Svartön. Länsstyrelsen bedömer att genomförande av de detaljplaner som ingår i planprogrammet sannolikt kan medföra betydande miljöpåverkan på berörda vattenförekomster. Relevant data ska samlas in och miljötillstånd i nuläge samt efter genomförande ska beskrivas. Länsstyrelsen meddelar även att kommunen i sin planering av industriområden behöver ta hänsyn till vilken typ av miljöfarlig verksamhet som planeras i närheten av varandra och till annan industri kopplat till risk för olycka och därmed människors hälsa.

Programområdet berörs av riksintressen enligt karta ovan.

2.6 Riksintressen

Ett riksintresse är ett område som har särskild betydelse för hela landet och därför ska skyddas mot åtgärder som kan skada dess värden. Riksintressen finns beskrivna i kapitel 3 och 4 i miljöbalken.

Programområdet berörs av riksintresse enligt kartan till höger.

2.6.1 Riksintresse för friluftsliv (Norrbottens kust och skärgård, 3 kap 6 § miljöbalken)

Svartöns östra och sydöstra delar berörs av riksintresse för friluftsliv vars värdebeskrivning är att bevara områden som bedöms ha särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur och kulturmiljöer samt upplevelser och friluftsaktiviteter på land och i vatten.

Svartön är inte tillgänglig för allmänheten i dagsläget då området begränsas av yttre skalskydd och stora delar av området är redan utpekad och exploaterad industrimark genom gällande detaljplaner. För Hertsöfältet finns en gällande detaljplan som möjliggör industri och verksamheter. Exploateringen är delvis påbörjad utmed Gräsörvägen.

De utfyllnader av vattenområden som planeras på Svartön (Skvampen och delar av Sörbrändöfjärden och Sandöfjärden) är en förutsättning för genomförandet av utveckling för industri- och hamnverksamheter. Ianspråktagande av mark- och vattenområden innebär en visuell påverkan på fritidsboende och skärgårdstrafik genom uppförande av storskalig bebyggelse i vattennära läge. Programförslaget innebär inga ytterligare utfyllnader än de som tidigare beslutats om i gällande detaljplaner. Påverkan på riksintresset bedöms därmed inte öka i och med planprogrammet.

2.6.2 Riksintresse för kommunikationer väg, järnväg, luftfart, sjöfart (3 kap 8 § miljöbalken)

Programområdet omfattas av riksintressena Luleå hamn (farleder och hamnanläggning), anslutande vägar till hamnen (Bodenvägen, Svartövägen och Uddebovägen), influensområden för Luleå Flygplats och riksintresse järnväg ut till Sandskär på Svartön. Trafikverket har föreslagit att järnvägen ut till Luleå hamn samt bangården Svartön nedre ska utgöra riksintressen. Beslut väntas under år 2026.

En fullständig värdebeskrivning av riksintresse för Luleå hamn saknas men tolkas i huvudsak utgöras av Luleå hamns funktion och kopplingen för transporter mellan hav och land. En precisering av riksintresset pågår och förväntas färdigställas under år 2026. Ett genomförande av programförslaget bedöms inte påverka riksintresse Luleå hamn negativt. Programmets ställningstaganden innebär snarare en förutsättning för riksintressets fortsatta funktion och utveckling.

För riksintresse för anslutande vägar till hamnen (Bodenvägen, Svartövägen och Uddebovägen) innebär ett genomförande av planprogrammet en negativ påverkan. Se vidare under avsnittet Transportinfrastruktur Vägtrafik.

Övriga riksintressen för kommunikationer bedöms inte påverkas negativt av programförslaget.

2.6.3 Riksintresse för totalförsvaret (3 kap 9 § miljöbalken)

Längs Norrbottens kust finns ett antal utpekade områden av riksintresse för totalförsvaret. Programområdet ligger inom stoppområde för höga objekt, områden med särskilt behov av hinderfrihet, påverkansområde för väderradar samt MSA-område. Bebyggelsens höjd ska ta hänsyn till totalförsvaret behov av hinderfrihet samt lågflygningsområde med påverkansområde.

Riksintresset bedöms inte påverkas negativt till följd av programförslaget.

2.6.4 Riksintresse rörligt friluftsliv (Norrbottens skärgård, 4 kap 1,2 §§ miljöbalken)

Riksintresset avser natur- och kulturvärden i Norrbottens kust och skärgårdsområden som är av särskild betydelse för turism och rörligt

friluftsliv. Programförslaget innebär utveckling av den befintliga tätorten och av det lokala näringslivet. För dessa aspekter ska riksintresset inte utgöra ett hinder.

2.6.5 Riksintresse industriell produktion (Område för anläggningar för stålverk i Luleå, 3 kap 8 § miljöbalken)

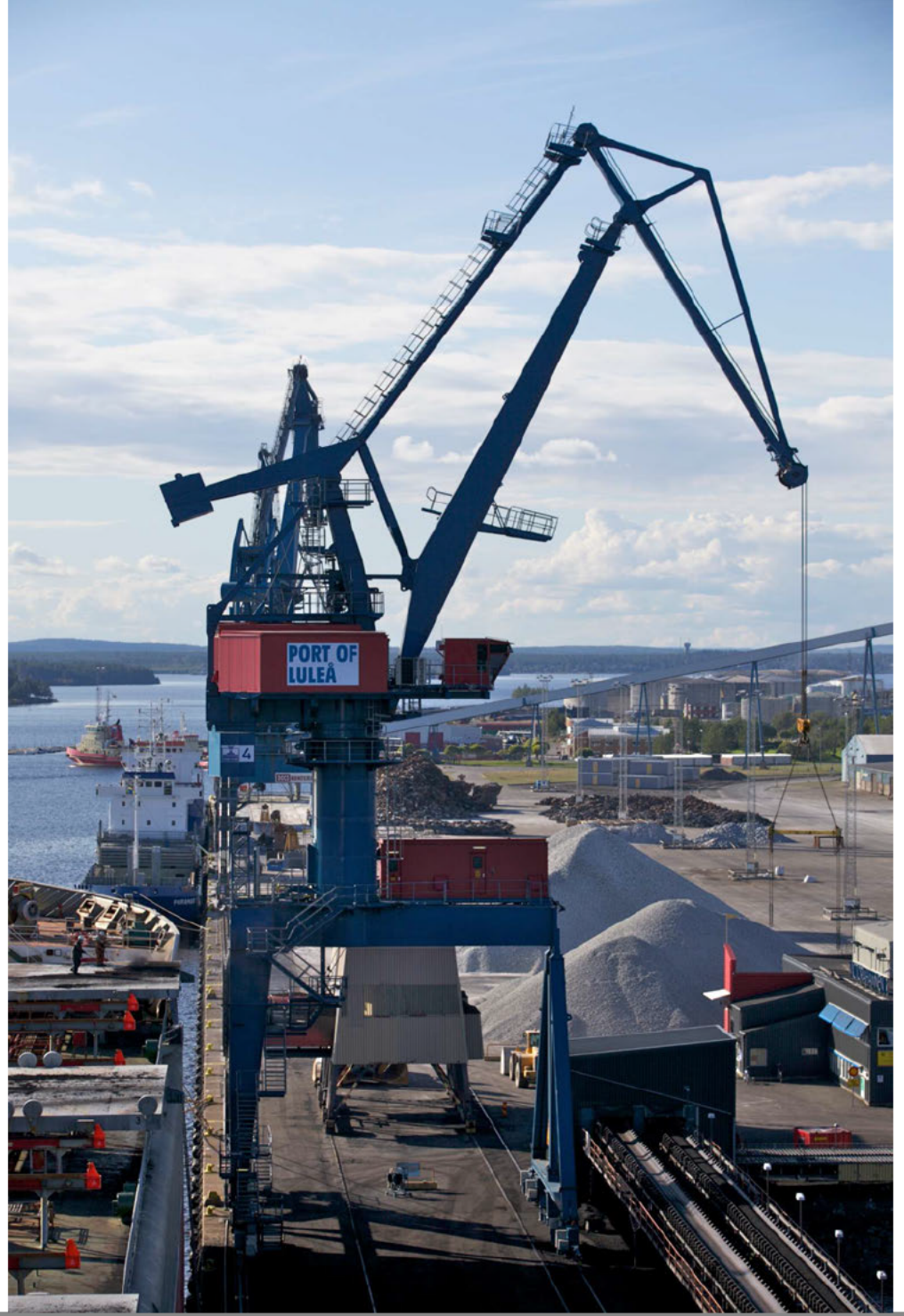
Riksintresset avser befintliga och planerade anläggningar för produktion och framställande av stål samt anläggningar direkt kopplade till stålindustrins drift och funktion på Svartön i Luleå. Riksintresset omfattar även tillgången till kaj och hamn inom området samt funktionen avseende transporter till och från järnväg och det statliga vägnätet. Programförslaget innebär utveckling av området för industri, tillsammans med möjliggörande för stärkta transportnät och kopplingar mot riksintresset Luleå hamn.

Riksintresset bedöms påverkas positivt till följd av programförslaget.

2.7 Hushållningsbestämmelser

Enligt 3 kap. miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet, läge och föreliggande behov. Av bestämmelserna framgår ett antal särskilda markanvändningsintressen som så långt som möjligt ska skyddas; jordbruksmark, skogsbruk, oexploaterade områden, ekologiskt känsliga områden samt mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen, yrkesfisket eller vattenbruk.

Inom programområdet bedöms inga sådana särskilda markanvändningsintressen föreligga. Däremot så kommer

markområden utanför planområdet att påverkas när ny infrastruktur så som Norrleden och kraftledningar dras fram, detta som en följdeffekt av programmets utvecklingsinriktning och till följd av att industrin ställer om. De areella näringarna som främst bedöms påverkas vid dessa genomföranden är skogsbruk och rennäring.

Omfattningen av konsekvenserna, möjliga åtgärder för att begränsa dessa samt en analys av nollalternativet kommer att hanteras inom respektive aktörs eller verksamhets egna processer och inom ramen för deras miljöprövning.

2.8 Miljökvalitetsnormer

Enligt 2 kap. 10 § PBL får planläggning inte medverka till att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap miljöbalken överträds. Programområdet omfattas av miljökvalitetsnormer för luftkvalitet och vattenkvalitet. Luleå kommun omfattas inte av den framtagna miljökvalitetsnormen avseende omgivningsbuller.

Planprogrammet möjliggör utveckling för alla typer av industriverksamhet, vilket därmed även innefattar miljöstörande verksamhet. Industrietableringarna kan komma att medföra utsläpp till luft och vatten till följd av produktion men även till följd av att andelen transporter ökar vilket i sin tur medför större utsläpp till luft och till vatten. Miljöfarlig verksamhet är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt miljöbalkens regler varför negativ omgivningspåverkan primärt hanteras i tillståndsprocessen tillsammans med eventuella behov av skyddsåtgärder. Kommunen är dock ansvarig för den fysiska planeringen och därmed ansvarig för att se till helheten av de åtgärder som prövas och möjliggörs enligt miljötillstånden.

2.8.1 Vattenkvalitet

Beslutade miljökvalitetsnormer innebär kortfattat vilken minsta vattenkvalitet som ska uppnås eller behållas i sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Miljökvalitetsnormerna omfattar ekologisk och kemisk status.

En övergripande dagvattenutredning och kumulativ recipientbedömning (Norconsult) tas fram som underlag till den pågående planeringen för industriparken. Utredningen beskriver och analyserar påverkan på berörda vattenförekomster som omger Svartön och Hertsöfältet. Utvecklingen av industriparken kommer att innebära utfyllnader i vatten och förändrad markanvändning vilket dels påverkar vattenförekomsterna fysiskt, dels kan få konsekvenser för dagvattenhantering, avrinningsmönster, grundvattenbildning och föroreningsbelastning i vattenförekomsterna.

Utredningen gör därför en samlad bedömning av påverkan från dagvatten på berörda vattenförekomster för att kunna dra slutsatser om de sammanlagda effekterna som bedöms kunna uppstå. Utredningens underlag utgörs av handlingar kopplade till pågående plan- och tillståndsprocesser och beräkningar för påverkan efter exploatering utförs för de samlade åtgärderna som föreslås.

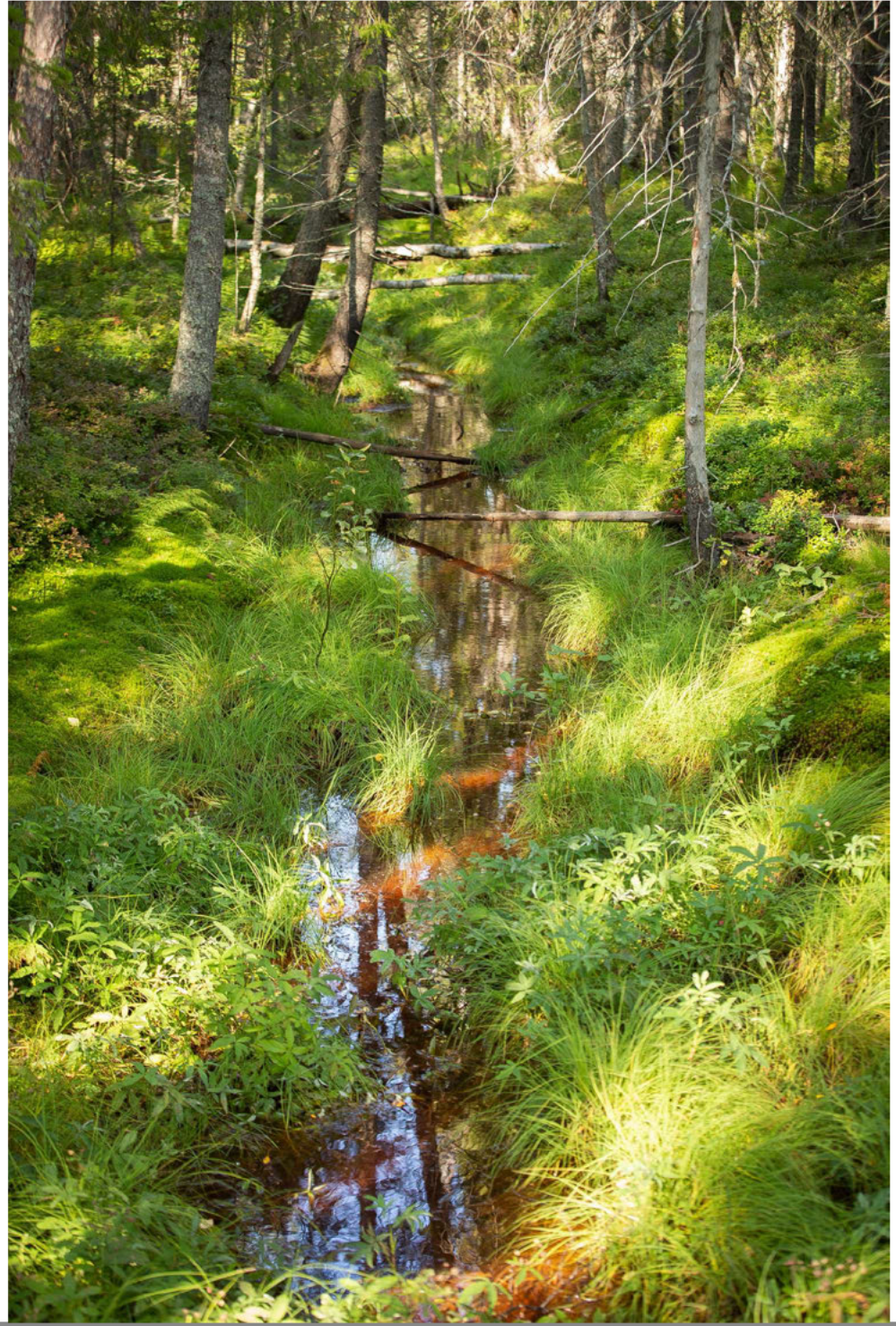
2.8.2 Luftkvalitet

Miljökvalitetsnormerna är juridiska gränsvärden som ska skydda människors hälsa och miljön från luftföroreningar. Miljökvalitetsnormerna regleras främst i Luftkvalitetsförordningen (2010:477), som är en svensk förordning baserad på EU-direktiv om

luftkvalitet. Förordningen är utfärdad med stöd av miljöbalken, särskilt kapitel 5, där miljökvalitetsnormer behandlas. Ett nytt EU-direktiv gällande luftkvalitet med skärpta gränsvärden är under framtagande och kommer på sikt implementeras i svensk lagstiftning.

Det har tidigare bedömts* att det finns utrymme för etablering av ny industriverksamhet på industriparken med ytterligare utsläppsmängder som kan vara i storleksordningen som utsläppen som genereras från Svartön i dagsläget utan att risk för att miljökvalitetsnormerna överskrids. Luleå kommun mäter luftkvalitén kontinuerligt i Luleå centrum. Beroende på utfall av dessa mätningar kan åtgärder behöva vidtas.

**En luftkvalitetsutredning togs fram som underlag till detaljplanen för Hertsöfältet (PL 480) i januari 2020.*

3 Befintlig bebyggelse

Svartön är sedan länge ett industriområde med stora byggnadsverk, lokaler och upplagsytor. Industriparken planeras växa med Hertsöfältet.

Luleå industripark består av två delområden; Svartön och Hertsöfältet. Svartön präglas av historisk och nutida industriverksamhet med bland annat SSAB:s ståltillverkning där bebyggelsen utgörs av stora industrilokaler, transportörer, kranar och cisterner. Luleå hamn ligger längs Svartöns södra strandlinje med flera lastning- och lossningskajer med tillhörande byggnader och anläggningar.

Industriparken planeras växa med Hertsöfältet. På Hertsöfältet antogs en detaljplan under år 2020 som möjliggör utveckling för industri och verksamheter inom ett område som upptar totalt cirka 90 ha kvartersmark (detaljplanen vann laga kraft 2021-01-21 efter prövning i domstol). Området har röjts och schaktats, nu pågår anläggande av infrastruktur.

3.1 Gestaltning och utformning

Flertalet av de byggnader och anläggningar som finns på Svartön är idag tydliga landmärken som är väl synliga från skärgårdsmiljön och från närliggande bebyggelse. Området har formats utifrån funktion men det bedöms inte vara oförenligt med en utformning som kan bidra till att industrilandskapet får fler kvalitéer och på så sätt bidrar till en god helhetsverkan. Gestaltning i området är viktigt.

Till tidigare detaljplaner inom området har ett gestaltnings-PM tagits fram, vilket anger riktning vid nybyggnation.

Typisk bebyggelse på Svartön

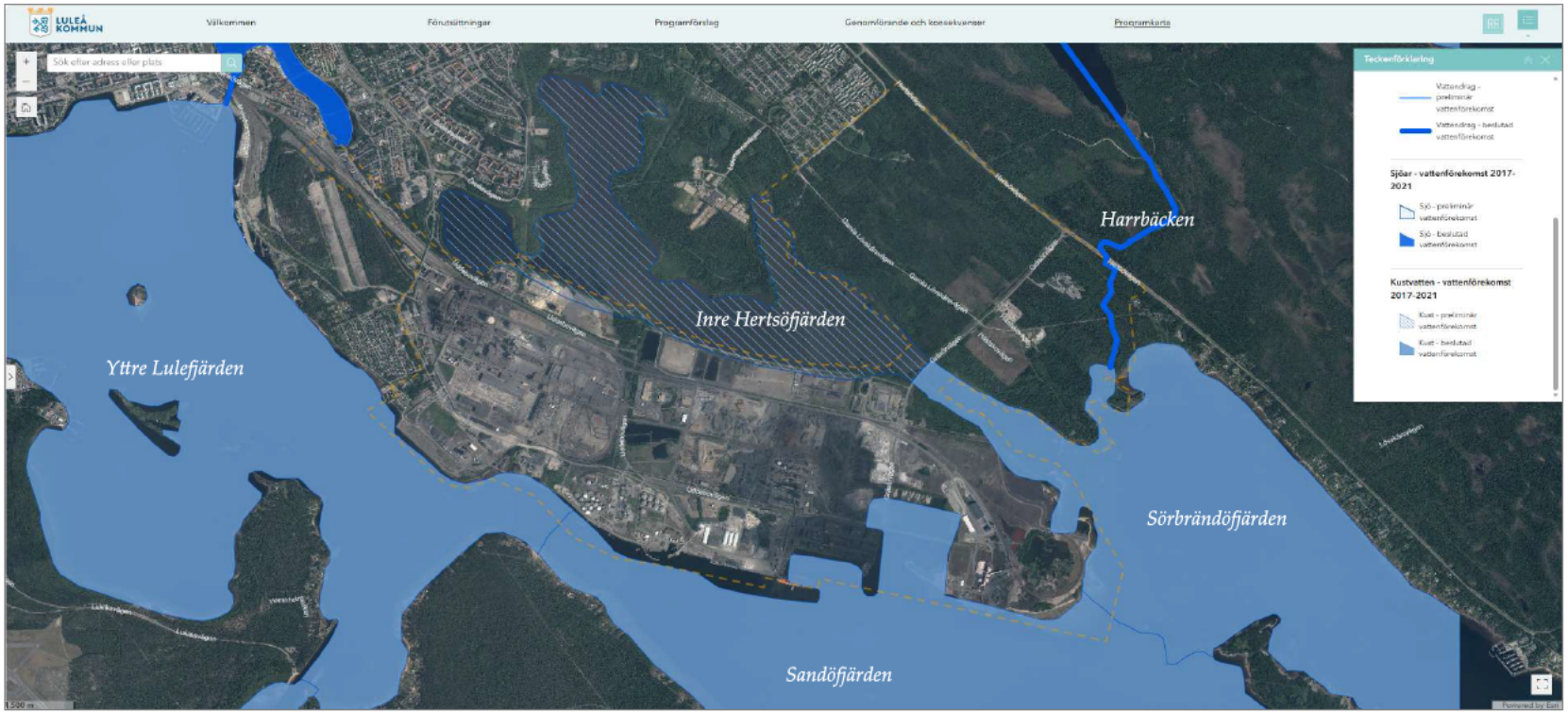
4 Mark- och vattenförhållanden

Området utgörs av befintlig industrimark och oexploaterad skogsmark. I avsnittet beskrivs mark- och vattenförhållanden inom industriparken.

Terrängen inom Svartön är låglänt med lokala mindre höjder. Markytorna består till största del av konstgjorda miljöer, så som sand-, grus- och asfaltsytor samt utfyllnadsområden, järnväg/ spårområde och hamn. Vegetation förekommer mycket sparsamt främst i områden närmast Hertsöfjärden samt kring de mindre vattenområden som finns inom Svartön. Det naturliga jordlagret består av sand och siltig sand som vilar på ett moränlager. Grundvattennivåerna i området ligger generellt ytligt.

Delområdet inom Hertsöfältet består i huvudsak av bruksskog med björk, tall och gran. Längs med strandlinjen finns strandlövskog som övergår i ett band med igenväxande betes- och åkermark. Marken sluttar från Hertsövägen ned mot Hertsöfjärden. Lokala höjdpunkter förekommer.

I programområdets närhet finns fem vattenområden; Yttre Lulefjärden, Inre Hertsöfjärden, Sörbrändöfjärden, Sandöfjärden och Harrbäcken.

I programområdets närhet finns fem vattenområden; Yttre Lulefjärden, Inre Hertsöfjärden, Sörbrändöfjärden, Sandöfjärden och Harrbäcken.

5 Natur

Avsnittet beskriver programområdets förutsättningar för grönstruktur, naturmiljöer och naturvårdsarter.

5.1 Grönstruktur

Nästan hela Svartön, öster om det nuvarande stålverket, är etappvis utfyllt med utfyllnadsmassor. Det finns i princip inga naturliga naturmiljöer bortsett från några smala uddar och öar runt Gräsören där det finns partier av äldre skog och gräsmarker kvar. De få områden med växtlighet som förekommer i form av träd-, busk- eller gräsmarker i området finns vid vattenbassänger och industridammar.

Till skillnad från Svartön består Hertsöfältet till största del av oexploaterad skogsmark eller kalhyggen, men som i huvudsak är planlagd för industri. Skogen domineras eller har dominerats av produktionsskog men delar finns där inslaget av naturskogskaraktär är större. Inslaget av lövskog är tydligt, främst strandnära. Lövskogen närmast Hertsöfjärden inklusive strandzoner och den relativt opåverkade kontinuitetsskogen av gran som identifierats mellan brandövningsfältet och Hertsövägen är de miljöer som hyser de högsta värdena i området. Hertsöfjärdsstråket med strandmiljöerna och de olika biotoperna längs Hertsöfjärdens norra strand är en viktig faktor i det ekologiska samspelet vid fjärden och ett av Luleås sammanhängande gröna stråk. Stråket fungerar som en viktig förbindelselänk mot omgivande natur.

5.2 Naturmiljöer och naturvårdsarter

Ett stort antal inventeringar och utredningar, som har genomförts inom ramen för gällande detaljplaner, ligger till grund för programmet. Det finns därmed en god bild av det samlade områdets naturvärden. En kumulativ bedömning av påverkan på naturvärden och arter för industriparken har tagits fram som underlag till programmet.

5.2.1 Naturmiljöer

Naturmiljöerna på Svartön är starkt påverkade av den pågående industriverksamheten. Stora delar av området domineras av triviala skogsmiljöer, industrimark och olika slags mer eller mindre värdefattiga igenväxningsmarker.

Skogarna längs kustlandet runt Luleå är starkt skogsbrukspräglade. Förekomsten av skog med höga naturvärden är relativt liten och skogstypen förekommer i så fall utspritt. Detta medför att skog med naturvärden inom programområdet blir särskilt värdefull för naturvårdsarter även i ett större perspektiv. Dessa skogar, med tyngdpunkt på Hertsöfältet, utgörs i många fall av någon form av strandnära landhöjningspräglad lövskog, och knyter an till annan lövrik strandskog på Kalvholmen och Svartön.

Programområdet berör ett flertal vattenmiljöer, havs- och sötvattenstränder, som bedöms hysa höga naturvärden. De är viktiga för många djur och växter och utgör uppväxtområden för fisk. Hertsöfjärden är en av Luleås viktigaste fågellokaler och trots att stora delar av den naturliga stranden längs den södra sidan har

tagits i anspråk av industri eller är helt artificiellt anlagd har fjärden högt biologiskt värde. Till viss del tack vare industrin som släpper kylvatten till fjärden vilket höjer temperaturen i vattnet och förstärker förutsättningarna för biologisk produktion. Hertsöfjärden har dock otillfredsställande ekologisk status.

5.2.2 Naturvårdsarter - fridlysta och särskilt skyddsvärda arter

Programområdets naturvårdsarter* förekommer i huvudsak i områden med höga naturvärden på Hertsöfältet som lövskogar, strandskogar och grunda vikar. Rödlistade fågelarter förekommer eller har förekommit även på Svartön. Många av naturvårdsarterna i programområdet är fridlysta. Inslaget av arter knutna till barrskog och myrar med höga naturvärden är dock begränsat, det är större i landskapet norr och öster om programområdet. Arter som järpe, mindre hackspett och ortolansparv förekommer i naturvärdesinventeringar i området. Programområdet ingår i ett större perspektiv i en utpekad värdetrakt för vitryggig hackspett. Värdetrakten har dock sin huvudsakliga tyngdpunkt längre norr- och österut. De sjöfåglar som finns i området har under lång tid gynnats av bieffekter från närliggande industrier. Skyddsvärda arter på Svartön omfattar huvudsakligen ett antal häckande rödlistade fågelarter, däribland storspov. Flera av fåglarna är sådana som på andra håll i Norrbotten är knutna till ett öppet odlingslandskap vilket pågående industrier har bidragit till att efterlikna.

**En naturvårdsart är ett samlingsbegrepp för arter som är särskilt skyddsvärda eller som indikerar att ett område har höga naturvärden.*

En exploatering kan aktualisera förbud i artskyddsförordningen och det är viktigt att vid behov tillämpa skyddsåtgärder som inte strider mot förbuden. Skyddsåtgärder med naturvårdande syfte (så som restaurering, kompensation eller flytt av arter) kan också i sin tur kräva dispens från artskyddet. Artskyddet behandlas utförligt i de artskyddsutredningar som genomförts till gällande detaljplaner på Svartön och Hertsöfältet (Sweco 2023, Naturföretaget 2024, Pelagia 2025). En kumulativ bedömning av påverkan på arter, till följd av att programmet genomförs, redogörs för i avsnittet Genomförande och konsekvenser.

6 Transportinfrastruktur

Transportinfrastruktur omfattar väg, järnväg, sjöfart, kollektivtrafik samt gång och cykeltrafik.

6.1 Järnväg

Från Malmbanan/Kustbanan/inlandsbanan via Luleå C och ut mot Svartön finns ett omfattande järnvägssystem. Systemet består av ett flertal spår samt bangårdar. Järnvägen ägs av olika aktörer men bildar tillsammans ett system som är avgörande för att få en fungerande järnvägstrafik.

I kartan till nedan visas järnvägssystemet inklusive infrastrukturägare för respektive spårdel.

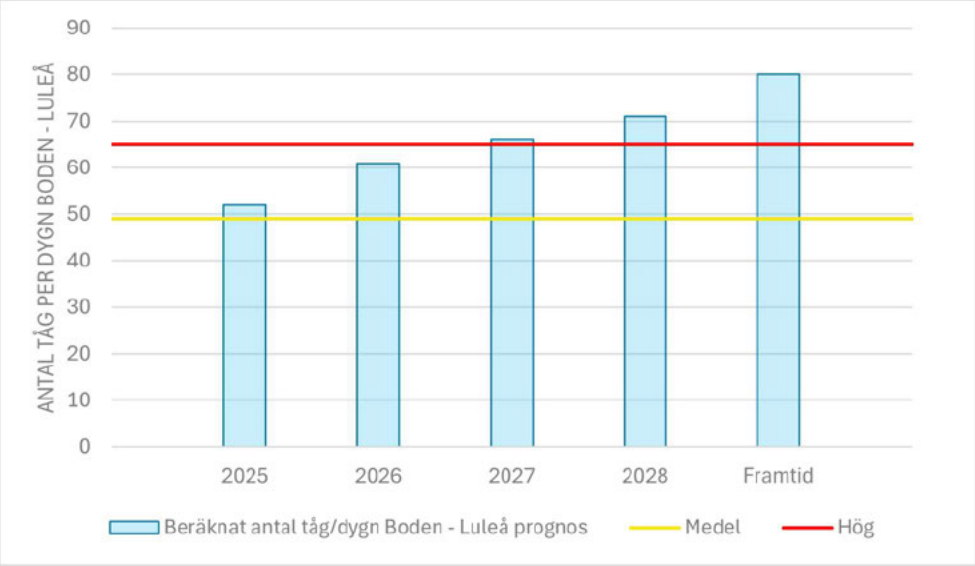
Översiktsbild av dagens järnvägssystem på Svartön. (Bild från NJDB, Trafikverket.)

- Vid **Luleå C** finns tågstationen och dagens personvagnsuppställning.
- På **Luleå bangård** finns cirka 12 spår i bredd, här sätts tåg samman eller delas för vidare transport mot Boden eller ner mot Luleå hamn.
- På **Svartöns bangård** finns spår som används för växling och uppställning. Här finns även en anslutning ner mot Cementa. Ett antal av de befintliga spåren används inte idag.
- **SSAB** tar in järnmalmspellets via järnväg från malmfälten. Den färdiga stålprodukten transporteras sedan bland annat ut via järnväg, cirka 6 000 ton per dag.
- Vid **Uddebo Energihamn** lossas och lastas årligen cirka 380 000 ton flytande produkter.
- **Luleå hamn** och **Victoriahamnen** ansluts till det statliga järnvägsnätet via ett enkelspår. I Victoriahamnen lastas och lossas miljoner ton gods årligen, en stor del av varorna transporteras vidare med järnväg. Här finns flera spår för hantering av gods. Järnvägsanläggningen är varken elektrifierad eller signalreglerad.
- Vid **LKAB Malmhamn** lastas årligen runt 5 miljoner ton malm från järnväg till fartyg och prålmar.

6.1.1 Trafikökning järnväg

Det pågår omfattande investeringar inom industrin i Norrbotten där flertalet av de största projekten är beroende av ett utbyggt och fungerande järnvägssystem. Parallellt med detta tas utredningar fram med avseende på det nya säkerhetsläget och även här ligger fokus på en järnväg med tillräcklig kapacitet och kvalitet.

Det finns ett stort behov av ett robust järnvägsnät för att klara de kommande investeringarna. Pågående åtgärder är bland annat kapacitetsökning på Malmbanan (Boden – Riksgränsen) samt på Stambanan genom Övre Norrland mellan Boden och Luleå. För att dessa investeringar ska få önskad systemeffekt behöver även ändhållplatser som exempelvis Luleå bangård förstärkas för att kunna ta emot fler, längre och tyngre tåg samt för att möjliggöra ett redundant system där fler tåg kan samsas.

Prognostiserad trafik och kapacitetsutnyttjande Boden (Notviken) – Luleå, 2025 – 2028 – Framtid, jämfört med teoretiskt kapacitetsutnyttjande på sträckan.

I figur till till nedan, framtagen under 2025, redovisas den prognostiserade kapacitetsutnyttjanden av järnvägen mellan Boden och Luleå, inklusive tid för underhåll. Linjer redovisar teoretiskt kapacitetsutnyttjande av enkelspårsträckan Luleå – Boden. Redan över gul linje betraktas systemet som störningskänsligt och en avvägning behöver göras mellan olika aktörers behov. Röd linje innebär mycket störningskänsligt; det är svårt att få in underhållsarbete på banan och trafikeringen pågår nästan dygnet runt.

Slutsatsen från detta är att Luleå bangård behöver byggas ut. Detta blir än tydligare då bangården redan idag i princip är fullbelagd, den är inte heller anpassad för att kunna hantera dagens standard vad gäller godstrafik avseende längd och tonnage. Även kommande Norrbotniabanan in till Luleå kommer att påverka med en ökad persontrafik som innebär ökad belastning på hela järnvägssystemet.

Eftersom järnvägen är ett system kommer inte bara Luleå bangård att behöva byggas ut, även hos övriga aktörer med järnväg på Svartön, (Luleå Hamn, LKAB och SSAB) kommer utbyggnader att bli nödvändiga. Luleå kommunhar tillsammans med aktörerna på Svartön tagit fram ett flertal kapacitets- och bangårdsutredningar. Utredningsarbetet har resulterat i ett förslag till etapputbyggnad för att i tid förstärka järnvägssystemet. Utöver de etapper som redovisas kommer industrierna att behöva förstärka järnvägen inom sina områden. Järnvägsanläggningen inom Luleå hamn byggs redan idag ut och planeras förstärkas än mer i takt med att godsvolymerna ökar. Nedan redovisas förslag på etappindelning. Detta utreds vidare och etapperna kan omfördelas.

”Järnvägen är ett system, olika kapacitetsförstärkningar behöver genomföras hos alla aktörer för att systemet ska blir robust”.

Den första etappen som utredningen pekat ut, etapp 1, har under juni 2025 fått beslut av Trafikverkets näringslivspott. Målsättningen är att ha etapp 1 klar i början av 2027 för att kunna ta emot förväntad trafik.

Etapp 1 - Innebär att två nya spår anläggs inom den befintliga järnvägsfastigheten för att öka kapaciteten. Spåren dimensioneras för att klara samma tåglängder och tågvikter som linjen mot Boden, vilket innebär en betydande kapacitetsförstärkning.

Etapp 2 – Etapp 2 innebär att förstärkning av bangården sker. Bangården behöver utökas med ytterligare spår för att klara de utökade behoven med fler, längre och tyngre tåg.

Etapp 3 – I samband med de arbeten som Trafikverket ska genomföra på Luleå C ska även personvagnsuppställning få en ny placering. Luleå kommun föreslår att personvagnsuppställningen anläggs norr om Svartöberget.

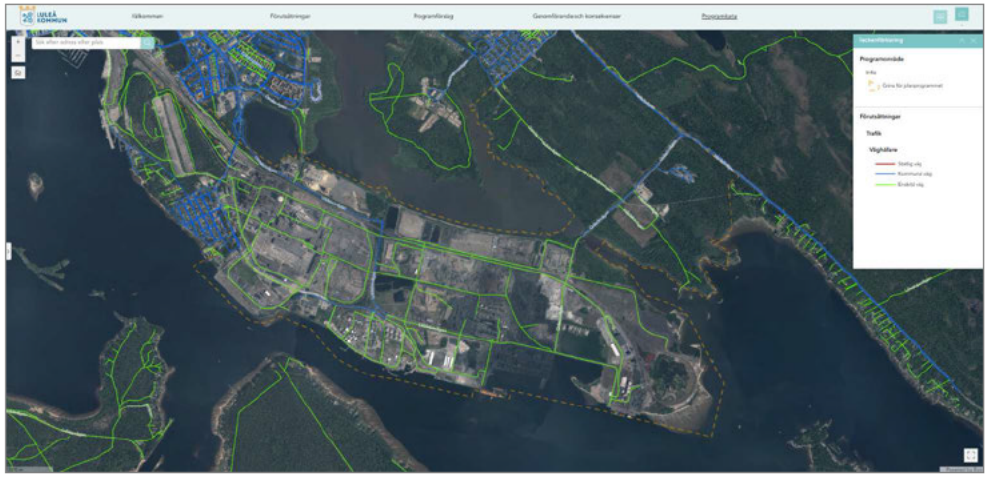
Etapp 4 – Kapaciteten mellan Luleå bangård och Luleå hamn behöver förstärkas i form av dubbelspår. Ett enkelspår, som det är idag, är sårbart och i princip omöjligt ur kapacitetssynpunkt.

6.2 Vägtrafik

Kommunalt vägnät binder idag samman väg E4, Svartön och Luleå hamn, via Bodenvägen, Svartövägen och Uddebovägen. Dessa vägar är utpekade som riksintresse för vägtransporter och enligt länsstyrelsen rekommenderad väg för farligt gods. Hertsöfältet ansluts från Hertsövägen via Bodenvägen och Svartövägen.

Mellan Hertsöfältet och Svartön finns Gräsörenbron som enda vägkoppling. Bron bedöms vara i tillräckligt gott skicka för ökade flöden mellan Hertsöfältet och Svartön.

Kommunen är idag väghållare i väst för Svartövägen och Uddebovägen fram till Uddebovakten. Samt i öst för Hertsövägen och Gräsörvägen fram till Gräsörenbron. Inom industriparken, på Svartön är väghållaransvaret i huvudsak enskilt.

Väghållaransvar inom Luleå industripark (nuläge). Blått innebär kommunalt ansvar. Grönt innbär enskilt ansvar.

6.2.1 Trafik inom och utom industriparken

För att analysera hur en utveckling av industriparken kan påverka befintligt vägnät har tre utredningar tagits fram. Dessa syftar till att utreda befintligt vägsystem, analysera påverkan från tillkommande trafik samt eventuella alternativ. Som underlag har även en trafikutredning för detaljplan på Hertsöfältet använts.

De utredningar gällande trafik som tagits fram i området är:

- PM Trafikanalys Hertsövägen, Bodenvägen och Svartövägen, AFRY 2025-06-12
- Nyttoanalys Norrleden, WSP 2025-07-02
- Trafikutredning till ny detaljplan Hertsöfältet, AFRY 2025-06-26

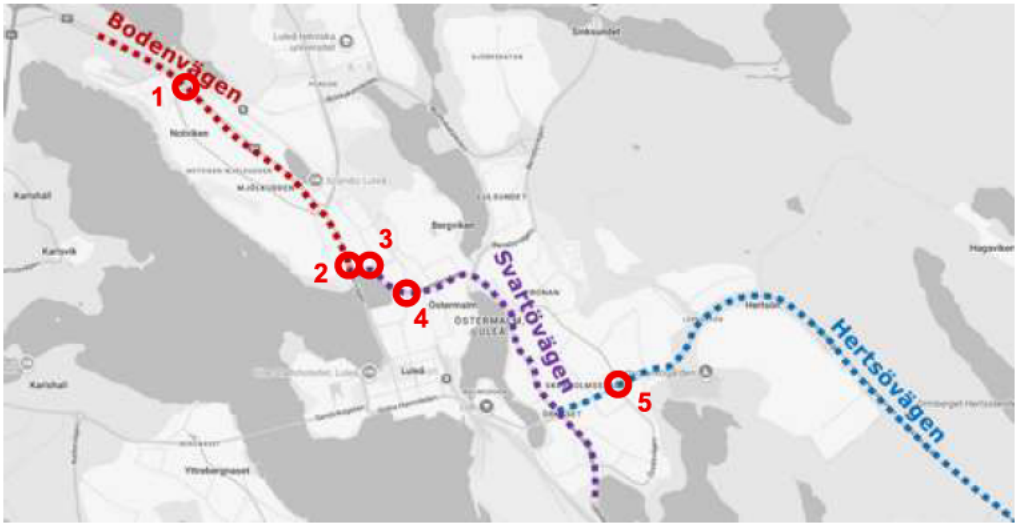
Trafikanalys Hertsövägen, Bodenvägen och Svartövägen

Som ett underlag till planprogrammet har en trafikanalys för tre viktiga tillfartsvägar till Luleå industripark; Hertsövägen, Bodenvägen och Svartövägen tagits fram. Syftet är att identifiera platser i Luleås vägnät där det redan idag, eller vid en framtida trafikökning finns risk för att trafiksituationen påverkas negativt i form av kapacitetsbrister eller trafiksäkerhetsbrister.

Sträckan har analyserats både för förmiddagens och eftermiddagens maxtimme med vardagstrafiken i nulägesåret (2024). De fem mest kritiska korsningar har analyserats i detalj; rondellen vid Rostbollen **(1)**, Bodenvägen/Svartövägen **(2)**, Svartövägen/Midgårdsvägen **(3)**, Svartövägen/Gammelstadsvägen **(4)** samt Hertsövägen/Kronbacksvägen **(5)**. Korsningarna illustreras i figuren nedan.

Resultaten visar att vissa korsningar redan idag är nära eller över sin kapacitetsgräns, särskilt under eftermiddagen. Korsningen Svartövägen/Gammelstadsvägen (punkt 4) är överbelastad västgående under eftermiddagens maxtimme och har en begränsad kapacitet (120 tillkommande fordon) för tillkommande trafik östgående under samma tid. Rondellen vid Rostbollen (punkt 1) har begränsad kapacitet under morgonens maxtimme i båda riktningarna (40 respektive 120 tillkommande fordon). Hertsövägen har däremot god kapacitet och klarar av betydligt mer trafik, särskilt i huvudflödet. Det finns dock andra faktorer som gör Hertsövägen olämplig för ytterligare trafik, framför allt transporter av farligt gods.

Tillkommande trafik har analyserats med ett räkneexempel vilket visar att redan vid mindre utveckling av en verksamhet på Svartön blir de mest kritiska korsningspunkterna i utredningen överbelastade under maxtimmen. Detta sker då verksamheten i räkneexemplet genererar 125 fordon i timmen och innebär att det bildas kö i rondellen vid Rostbollen samt korsningen Svartövägen/Gammelstadsvägen under maxtimmen.

Anslutningsvägar samt de fem mest kritiska korsningspunkterna.

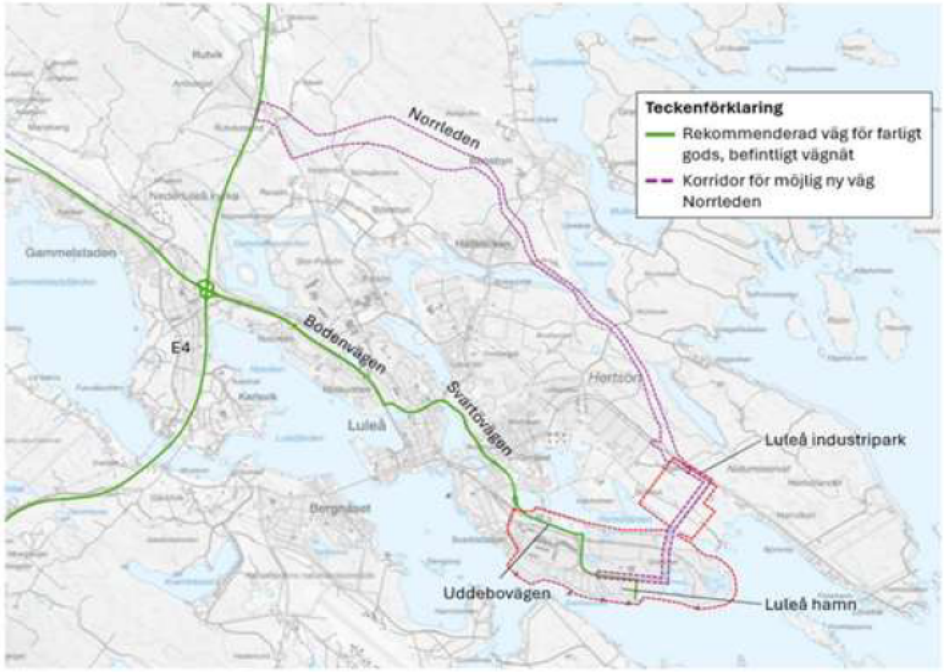
Nyttoanalys Norrleden

Vägkopplingen mellan väg E4 och industriparken innebär en cirka tio kilometers färdväg genom tätbebyggt område och begränsar möjligheterna för stadsutveckling inom Luleå. Redundansen i vägnätet saknas med anledning av att det finns få alternativ till denna vägkoppling, som har en så avgörande betydelse för transportsystemet och för samhället.

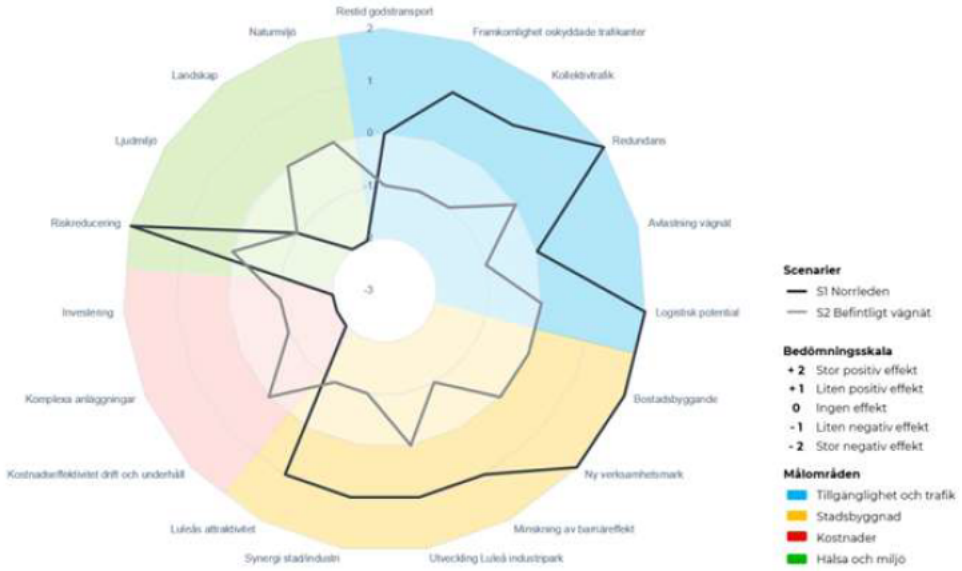
I Luleå kommuns översiktsplan finns en möjlig ny väg föreslagen, som kopplar samman väg E4 och Luleå hamn, norr om staden – Norrleden. Rapporten Nyttoanalys Norrleden blev färdig i juli 2025 och syftade till att samla in synpunkter från berörda aktörer samt i ett tidigt skede visa på nyttor och behov som kan uppstå i två möjliga scenarier för framtida vägkoppling mellan E4 och Luleå hamn:

- **Scenario 1** – Norrleden. En ny väg som kopplar samman E4 och Luleå hamn anläggs norr om staden.
- **Scenario 2** – Befintligt vägnät. Inga nya vägar anläggs och samtliga vägtransporter går även fortsättningsvis via befintligt vägnät.

I rapporten jämförs Scenario 1 och Scenario 2 och det är tydligt att Norrleden kan ha betydelse ur ett nationellt och regionalt perspektiv samt innebära lokala fördelar ur ett tillgänglighets- och trafikperspektiv och samtidigt ge stora nyttor för Luleås utvecklingsmöjligheter. Norrleden är dock förenat med en stor investeringskostnad, tillkommande kostnader för drift och underhåll samt behov av hänsyn till naturvärden, rörligt friluftsliv och landskapsbild - jämfört med att anpassa befintligt vägnät för framtida trafikmängder. En sammanfattande värderos, som visar resultaten av nyttoanalysen för de båda scenarierna.

Översiktskarta Norrleden och väg för farligt gods

Värderos Norrleden, scenario 1 och 2.

Trafikutredning Hertsöfältet

I samband med pågående detaljplaneläggning för industri på Hertsöfältet har en trafikutredning tagits fram. Syftet med trafikutredningen är att beskriva den planerade exploateringens påverkan på det befintliga vägnätet och i synnerhet Hertsövägen samt att föreslå en gynnsam vägstruktur för området kopplat till industrimark. Utredningen besvarar också om och hur området bör försörjas med kollektivtrafik och gång- och cykelinfrastruktur.

Den tillkommande exploateringen av Hertsöfältet och utveckling på Svartön förväntas leda till ökad trafik, både persontrafik, tung trafik och transporter med farligt gods, vilket främst kommer att påverka Hertsövägen. Trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter på bostadsområdet Hertsön bedöms enligt utredningen inte försämras, tack vare befintliga planskilda passager. För att minska belastningen på centrala Luleå betonas vikten av Norrleden, som bör utformas som en primärväg med god framkomlighet till de nya industriområdena och Luleå hamn.

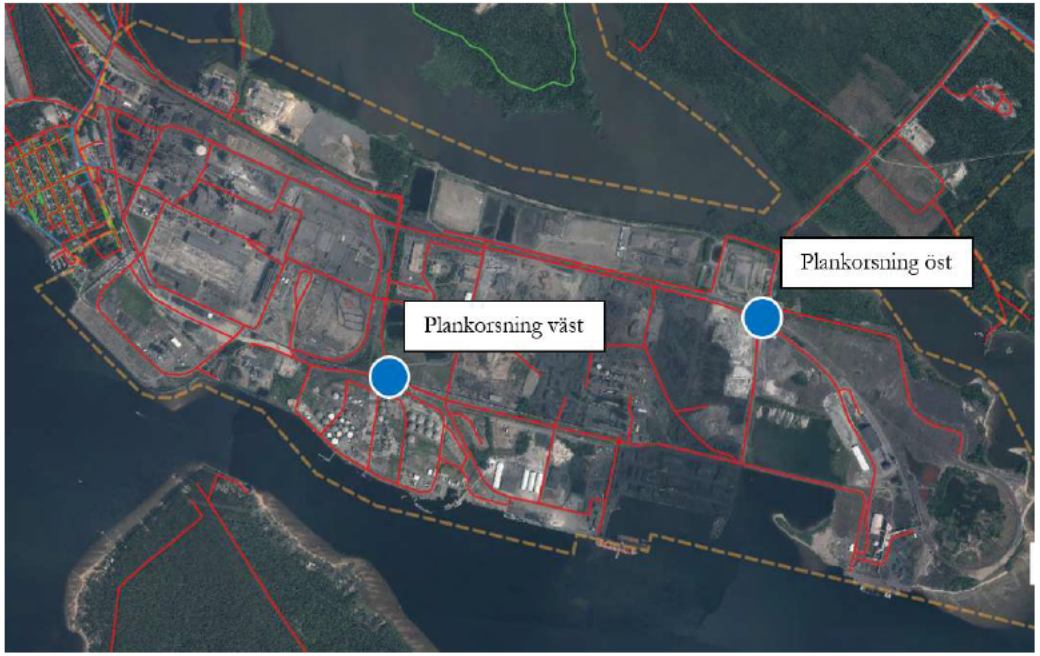
Inom planområdet Hertsöfältet föreslås gator med gång- och cykelvägar, där vissa sträckor bör ingå i Luleås huvudcykelnät och utformas enligt dess standard. Korsningar där gång- och cykelvägar och bilvägar möts bör hastighetsbegränsas till 30 km/h. Utredningen föreslår också hur anslutningar mot en framtida Norrled och mot Gräsörvägen bör dimensioneras för att hantera kommande trafik.

Utöver fysisk infrastruktur lyfts behovet av att främja hållbara transporter, exempelvis genom gröna resplaner för verksamheter och anställda.

6.2.2 Plankorsningar på Svartön

Inom industriparken finns två större korsningar av väg/järnväg i plan. En i väst, Uddebovägen/Bensinvägen och en i öst, Gräsörvägen. Trafik längs både väg och järnväg kommer i framtiden att öka. Hur god framkomligheten kommer att vara vid de två korsningarna är avhängigt hur många samt hur långa tåg som passerar eftersom detta påverkar tiden för bomfällning. För utvecklingen av industriparken har dessa korsningar analyserats gällande kapacitet och åtgärdsförslag.

Vilka åtgärder som kan komma att krävas är avhängigt trafikvolymer och utvecklingstakten. Löpande analys av förväntade trafikvolymer görs och utgör ett viktigt underlag vid fortsatt planering.

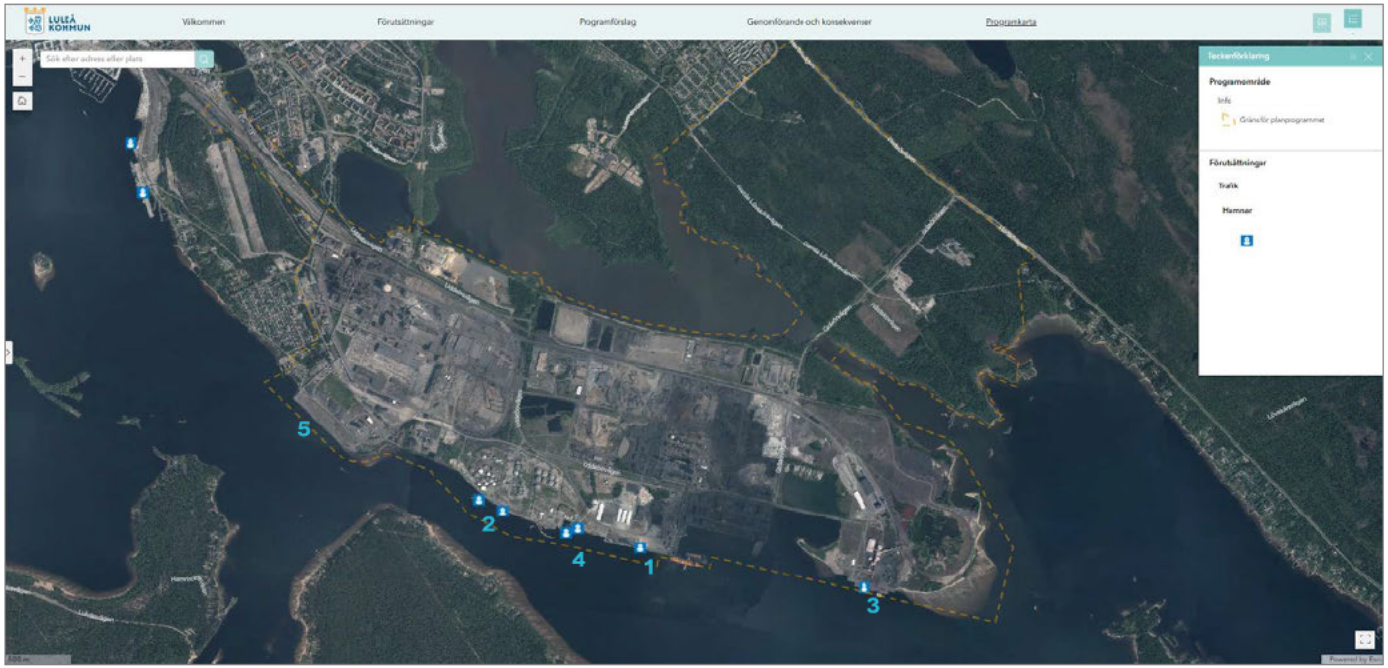
Väg/jvgkorsningar i plan på Svartön.

6.3 Sjöfart

Luleå hamn är Sveriges tredje största transporthamn och den nordligaste av Sveriges fem Corehamnar. Det innebär att hamnen i Luleå är strategiskt viktig och prioriterad för både Sverige och EU. De statliga isbrytarna har sin hemmahamn i Luleå, vilket möjliggör åretruntverksamhet och skapar tillgänglighet för omvärlden och regionen.

De delar av Luleå hamn, som ligger inom industriparken, utgörs av fem hamndelar

- **Victoriahamnen (1)** är en allmän kaj för främst torrbulk och här lastas/lossas miljoner ton gods årligen, främst material och råvaror för Norrbottens gruv-och stålindustri.
- **Uddebo Energihamn (2)** är också en allmän kaj men till skillnad från Victoriahamnen så används Uddebohamnen främst för flytande produkter.
- **Sandskär Malmhamn (3)** är LKAB:s utlastningskaj för järnmalm.
- Vid **Strömören (4)** finns Sjöfartshuset med Luleå Hamns huvudkontor. Strömörens kaj används för bland annat lossning av kalk och som förtöjningsplats för lotsbåtar, kustbevakning, F21 och Luleå hamns bogserbåtar.
- Den före detta **NJA-kajen (5)**, som nu benämns SSAB-kajen, är för tillfället inte i drift.

Hamnar i området.

I Luleå hamn sker planering och utbyggnad av hamnen med bakgrund av mångdubblad godsvolym, nya aktörer och nya varusegment. Projektet innebär en storskalig omdaning av hamnens kajer, upplagsytor samt farled för att kunna ta in större fartyg och mer gods. I och med denna sjötrafikökning väntas järnvägstransporterna öka markant

6.3.1 Projekt Malmporten

Genom projekt Malmporten fördjupas och breddas farlederna, och farledsutmärkningen moderniseras. Projekt Malmporten är ett samarbete mellan Luleå Hamn, Luleå kommun, Sjöfartsverket och Trafikverket som alla har olika ansvar i projektet. Sjöfartsverket och Luleå Hamn samordnar muddring i hamnen och farlederna samt uppdaterar farledsutmärkningen där Trafikverket är den aktör som finansierar arbetet med de allmänna farlederna. Projekt Malmporten görs via den nationella planen för infrastruktur. Av muddermassorna skapas nya landytor där Luleå Hamn ansvarar för att anlägga verksamhetsområden för den nya djuphamnen, vilket görs på uppdrag av Luleå kommun.

Den nya djuphamnen planeras kopplas samman med järnväg för att få anslutning till Malmbanan vilket innebär smidigare godsflöde till och från Norrbottens viktiga industrier. Att större och fullt lastade fartyg kan angöra Luleå hamn, leder till effektivare sjötransporter och minskad miljöpåverkan per ton fraktat gods.

Planeringen av projektet har fått medfinansiering från EU.

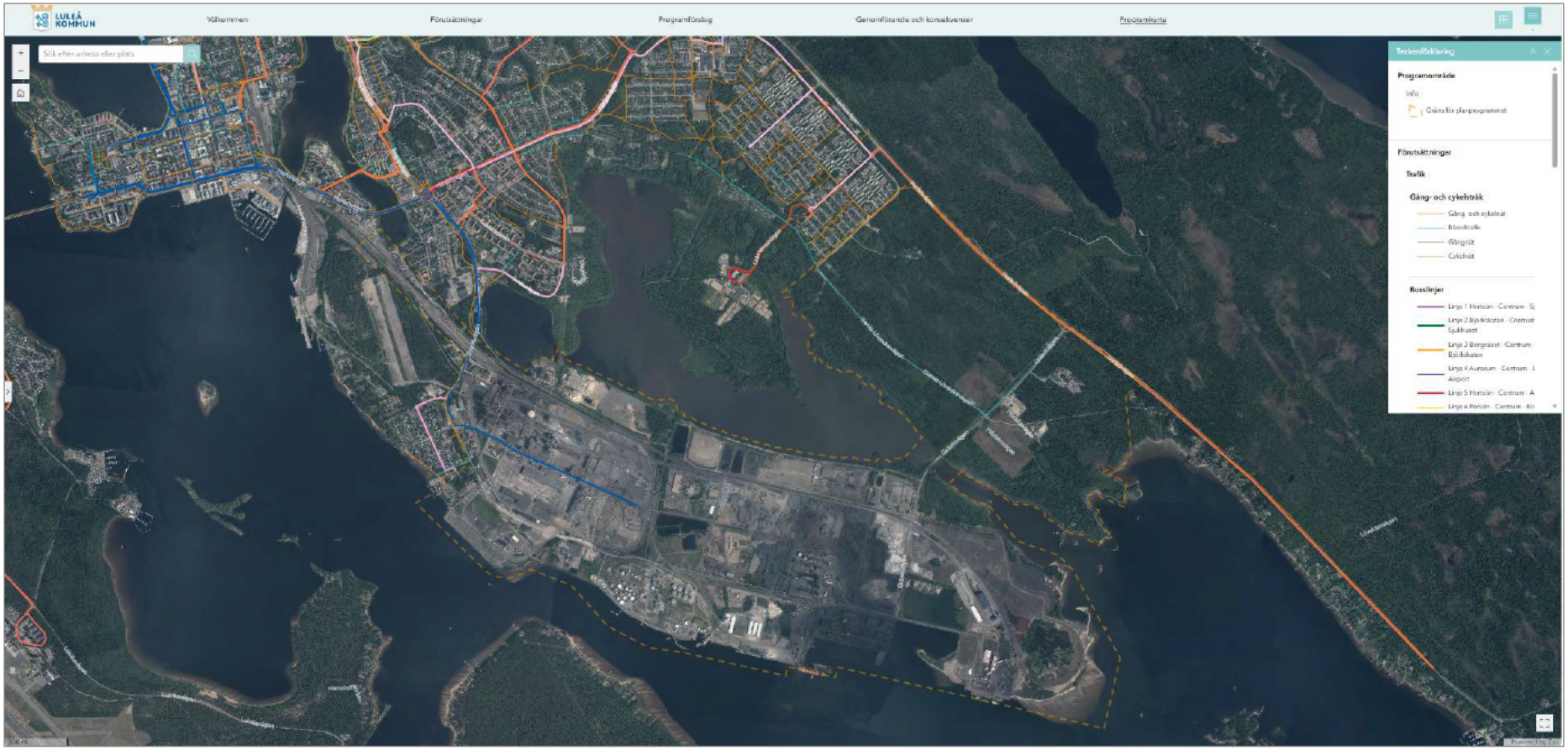

6.4 Kollektivtrafik

I nuläget finns ingen möjlighet att ta sig till industriparken med kollektivtrafik annat än till ett fåtal busshållplatser på avlägset avstånd längs Hertsövägen och i Svartöstaden, samt en hållplats med direktanslutning till SSAB. Med utgångspunkt i översiktsplanen och beslutade principer för smarta resor bedöms möjligheten till kollektivt resande till området som en prioriterad förutsättning.

6.5 Cykelnät

Befintligt cykelnät inom området är bristfälligt. Idag finns anslutning längs Hertsövägen samt till Svartöstaden. Ett stråk från bostadsområdet Hertsön mot befintligt stråk vid Lövskärsvägen finns. I övrigt föreslås det i översiktsplanen att ett nytt cykelstråk längs Svartöbrinken mot Svartöstaden anläggs.

Kollektivtrafiklinjer samt gång och cykelstråk i området.

7 Teknisk infrastruktur

Teknisk infrastruktur omfattar allmänna och enskilda ledningar som ofta grävs ner under jord alternativt går luftburet genom området.

7.1 Vatten och avlopp

Programområdet omfattas av verksamhetsområde för kommunalt vatten och spillvatten. Vid den norra strandkanten på Svartön finns befintliga VA-ledningar som aldrig varit i drift och skicket är oklart, dessa förväntas inte tas i bruk inom ramen för det aktuella programmet.

Vatten- och avloppsledningar ligger i gatumiljö längs Gräsörvägen, Uddebovägen, Hästskovägen och Hertsöfältsvägen. Ett omfattande VA-utbyggnadsarbete pågår för närvarande på Hertsöfältet, vilket beräknas pågå till år 2027–2028.

För tillkommande utbyggnadsområden på Svartön som idag är ett vattenområde (Skvampen och Malmporten) kommer det krävas ytterligare markutrymme för att säkerställa en framtida ledningskorridor för spillvattenledning med självfall mellan Victoriarondellen och Skvampen.

Kommunens största reningsverk, Uddebo, ligger inom programområdet. Reningsverket tar emot avloppsvatten från stora delar av Luleå och genomgår just nu en upprustning och utveckling.

Inom en snar framtid kommer det skärpta krav på rening av avloppsvatten att införas, vilket innebär att ytterligare reningssteg behöver byggas. Detta medför ett ökat behov av mark i anslutning till den befintliga reningsanläggningen.

För programområdet gäller de antagna allmänna bestämmelserna för användandet av Luleå kommuns allmänna vatten och avloppsanläggning, ABVA 2021. Det innebär att kommunen inte har skyldighet att avleda spillvatten vars beskaffenhet i ej oväsentlig mån avviker från hushållsspillvatten.

7.2 Dagvatten

Svartön omfattas inte av kommunalt verksamhetsområde för dagvatten och kommer inte heller upptas inom det vid genomförande av programmet. På Hertsöfältet kommer dagvattenanläggningar delvis vara kommunala och området kommer därmed att upptas som verksamhetsområde för dagvatten, förutsatt att området inte inkluderas i skalskydd. Att programområdet omfattas av olika principer för dagvattenhanteringen beror på områdenas olika förutsättningar. På Svartön har befintliga aktörer bedrivit verksamhet enskilt under en lång tid och kommun förfogar över mycket begränsade arealer mark. Anläggningar kommer därför även i fortsättningen vara enskilda och ansvaret tillfalla fastighetsägarna. För tillkommande industrimark på Hertsöfältet bedömer kommunen att det finns ett behov av att ordna allmän dagvattenanläggning för att inte riskera påverkan på människors hälsa och miljö. Allmän plats kommer därför att avsättas i detaljplaner för att säkerställa ytor för omhändertagande av dagvatten.

7.2.1 Dagvatten Svartön

Svartön består till största del av fyllnadsmaterial där ytorna har fyllts ut allt eftersom verksamhet på Svartön har utvecklats. I princip all yta på Svartön är ianspråktagen och antingen bebyggd eller utgörs av olika typer av upplagsytor och infrastrukturanläggningar. Dagvatten avleds mot samtliga omkringliggande vattenförekomster.

7.2.2 Dagvatten Hertsöfältet

Hertsöfältet består i dagsläget till största del av skogsmark. Området sluttar ned mot Sörbrändöfjärden och Hertsöfjärden i syd och sydväst. Inom området finns ett flertal vattendrag, diken och våtmarksområden som i nuläget omhändertar och avleder vatten till recipienterna Inre Hertsöfjärden och Sörbrändöfjärden. Harrbäcken som rinner igenom programområdet, över Hertsöfältet och mynnar i Sörbrändöfjärden är recipient för del av dagvattnet som inte infiltreras.

En dagvattenutredning (Afry, 2020) genomfördes inom ramen för den gällande detaljplanen på Hertsöfältet och dikessystemet enligt det framtagna förslaget på dagvattenhantering har börjat läggas ut på den östra sidan om Gräsörvägen. En ytterligare dagvattenutredning är under utredning för den utökade detaljplanen på Hertsöfältet (Norconsult). Den pågående utredningen föreslår likt den tidigare utredningen att svackdiken förläggs i fastighetsgräns för avvattning av kvartersmark och nya gator inom området. För ytterligare rening av dagvatten föreslås fyra dagvattendammar samt möjlighet att utöka med två översvämningsytor nedströms två av de fyra dammarna.

Utgångspunkten för höjdsättningen är att möjliggöra avledning med självfall via föreslagna svackdiken. Dagvattensystemet som föreslås kommer att kräva omfattande marknivåförändringar inom området.

7.3 Tekniskt vatten

Uttag och utsläpp av process- och kylvatten är aktuellt för industriparkens verksamheter. Enligt Luleå kommuns riktlinjer ska vattenkrävande verksamheter i första hand ordna egen vattenförsörjning för kyl- och processvatten vilket prövas i respektive verksamhets tillståndsansökan. Utredning pågår för att undersöka möjligheterna att samordna ett gemensamt systemen för kyl- och processvatten till området. Anslutning till ett sådant system kan därmed finnas i framtiden. Inre Sörbrändöfjärden har identifierats som en lämplig uttagspunkt för vattnet med intagsledningar till en gemensam pumpstation och processbyggnad på Getholmsskatan. Utlopp antas anläggas tillbaka till Inre Sörbrändöfjärden på ett betryggande avstånd från uttagspunkten. Processvattnet utgör en sluten krets och vattnet påverkas inte kemiskt eller på annat sätt från uttag till utlopp.

Uttag av processvatten klassas som vattenverksamhet och är således tillståndspliktig enligt 11 kap. miljöbalken. Vatten som har använts för kylning av process klassas som avloppsvatten och är därmed miljöfarlig verksamhet. Sådan verksamhet är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt 9 kap. miljöbalken. Det är verksamhetsutövaren som ansvarar för nödvändiga utredningar, anmälningar, tillståndsansökningar och eventuella åtgärder kopplat till den egna verksamheten.

7.4 Elförsörjning

Sveriges elnät delas in i transmissionsnät, regionnät och lokalnät. Transmissionsnätet kallas även stamnätet och använder mycket hög elspänning, 220–400 kilovolt (kV). Regionnätet förgrenar sig från transmissionsnätet vidare ut till stora företag, viktiga samhällsfunktioner och lokala elnätsbolag. Regionnätet använder spänning på 30–150 kV. Lokalnätet (0,4–20 kV) levererar elen till hushåll, småföretag och resten av samhället.

Vattenfall Eldistribution AB och Luleå Energi AB har ledningsinfrastruktur inom programområdet. En befintlig transformatorstation finns vid norra strandkanten på den östra sidan om Gräsörvägen och försörjer befintliga verksamheter. Ledningssystem för el som försörjer befintliga verksamheter inom Svartön ligger idag markförlagda inom området med undantag för ett luftledningsstråk längs den norra strandkanten. Luleå Energi innehar tillstånd (koncession) för kraftledning (luftledning) längs den norra strandkanten på Svartön.

Utvecklingen av Luleå industripark förutsätter att kapaciteten på kraftnätet utökas avsevärt för att försörja industriernas planerade produktion. Svenska kraftnät planerar att dra nya 400 kV ledningar från Svartbyn, Boden till Hällmyran, Luleå som en del i industriomställningen. Ledningsutbyggnaden kommer att möjliggöra ett ökat effektuttag i regionen och bidrar även till att bibehålla stabiliteten och driftsäkerheten i transmissionsnätet. Svenska kraftnät ansökte om koncession (tillstånd) hos Energimarknadsinspektionen i slutet av 2025.

Samtidigt planeras det för en ny station i området kring Hällmyran från vilken Vattenfall Eldistribution AB i sin tur avser att ansöka om nätkoncession (tillstånd) för två nya 150 kV ledningar vidare till en ny station på Svartön. Ledningsstråket avser försörja industriparken i stort och vissa enskilda aktörer specifikt som har särskilt elintensiv verksamhet.

Luleå Energi AB uppförde nyligen en ny station på Hertsöfältet för att utöka sin förmåga att försörja fler verksamheter. Det finns även en befintlig nätstation uppförd av Luleå Energi på Svartön som varit den station som tillgodosett den allmänna kraftförsörjningen fram till nu.

7.5 Produkt- och processledningar

Inom området finns behov av processledningar mellan verksamheter och mellan verksamheter och Luleå hamn. En övergripande analys av ytbehov kopplat till ledningar har gjorts se rubrik 7.9 Ledningssamordning. Det finns idag begränsat med utrymme på kommunal mark och längs med vägar för processledningar. Samordning för att minimera ytbehoven är av stor vikt.

7.6 Fjärrvärme

Fjärrvärmenät finns längs Uddebovägen och löper förbi koksverket ut mot östra udden av Svartön. Fjärrvärmenätet sträcker sig även längs Strömörvägen vid Luleå hamn. Framtida fjärrvärmenät utreds tillsammans med LuleKraft.

7.7 Tele och datakommunikationer

Skanova och Lunet har ledningsinfrastruktur inom området.

7.8 Skyddsavstånd ledningsstråk

Genom markreservat kan kommunen reservera områden för allmännyttiga underjordiska ledningar och allmännyttiga luftledningar. I den gällande detaljplanen för Hertsöfältet (PL480) regleras ett sådant markreservat längs med Gräsörvägens östra sida för allmännyttiga underjordiska ledningar och luftledningar. Reservatet är 40 meter brett.

Längs Strömörvägen på sydvästra delen av Svartön finns en fjärrvärmeledning med bildad ledningsrätt.

Ett PM för ledningssamordning (Qlarius, 2025-10-31) avseende Gräsörvägen är framtaget som ett underlag till den pågående detaljplanen för Hertsöfältet och sammanställer och redovisar skyddsavstånd för de ämnen som initialt planeras inom området. Avstånden avser relationen mellan ledningarna och tar inte hänsyn till eventuella skyddsavstånd till arbetsplatser.

Skyddsavstånd för ammoniak och vätgas utgörs av flera faktorer, såsom koncentration, mängd, typ av hantering (lagring, transport, process), och vilka skyddsåtgärder som finns på plats. I Sverige är det Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Naturvårdsverket som ger vägledning kring skyddsavstånd.

LEDNINGSTYP	*FÖRLÄGGNING*	*SKYDDSAVSTÅND*
El - högspänning 150kV	Luft	– Brandfarligt material 50 meter – Explosiva ämnen 100 meter
Vätgas	Mark, frostfritt	– Avstånd till 130kV minst 100 meter – Avstånd till väg minst 12 meter
Ammoniak	Ovan mark på fundament	– 50 meter från friledning för högspänning 150 kV.
Tekniskt vatten	Mark, frostfritt	– 10 meter från friledning för högspänning 1-100 kV (vid metallrör för vatten och gas)

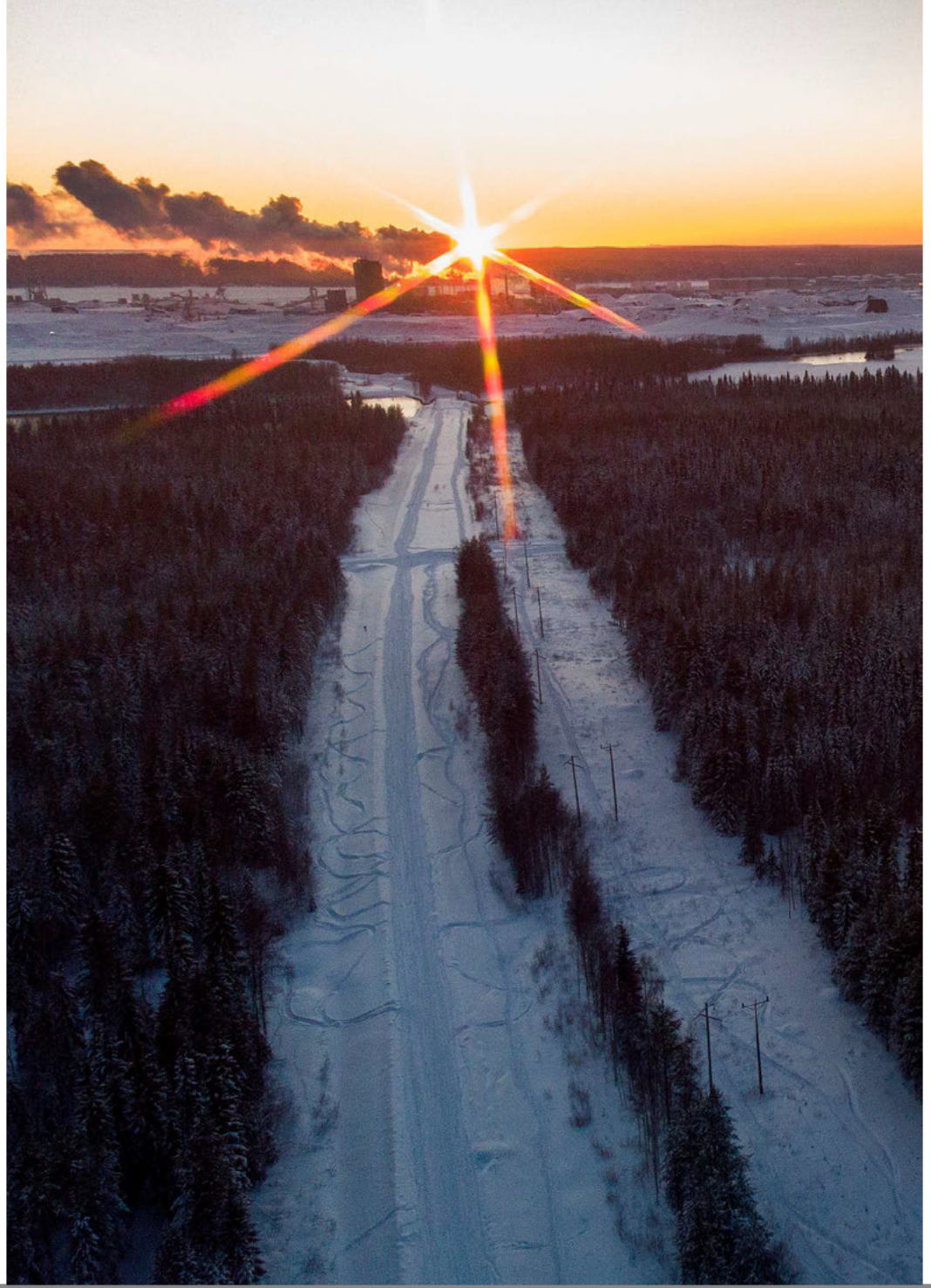
Tabell ledningstyp.

7.9 Ledningssamordning

Ett PM för ledningssamordning har sammanställts. I PM:et redovisas ytbehovet för planerade ledningar inklusive eventuella skyddsavstånd. Utredningen har studerat ett flertal sektioner på Hertsöfältet och Svartön.

För Svartön har ytanspråk för ledningsstråk studerats översiktligt i samband med förprojekteringen av Gräsörvägen.

Framtagna övriga ytbehov är översiktliga och för att bestämma ett exakt utrymmesbehov krävs att kommande ledningsägare projekterar och detaljstuderar sina utrymmesbehov. Fortsatt samordning av ledningar i området pågår.

8 Risker, hälsa och säkerhet

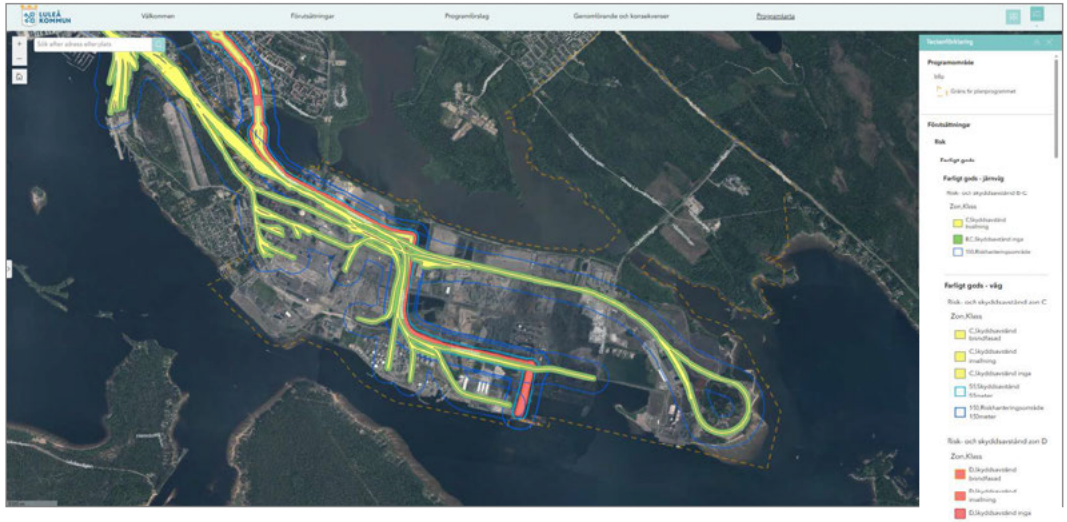
Risk-, hälso- och säkerhetsaspekter i fysisk planering handlar om att skapa trygga, hållbara miljöer som minimerar olyckor.

Människors hälsa och säkerhet ska beaktas i den fysiska planeringen. Översiktsplanen pekar ut programområdet för lokalisering av kraftigt störande verksamheter. Det innebär verksamheter som kan verka störade för omgivning på grund av exempelvis buller, transporter av farligt gods eller risker kopplat till kemikaliehantering. I befintliga och kommande detaljplaner samt miljötillstånd ska respektive risk- och säkerhetsaspekt fördjupas ytterligare. I detta planprogram redovisas aspekterna övergripande för att ge en samlad bild av områdets förutsättningar och utmaningar.

8.1 Farligt gods

Svartövägen och Uddebovägen är rekommenderade vägar för transport av farligt gods. Farligt gods transporteras även på järnvägen in till Svartön. Enligt riktlinjer från Norr- och Västerbottens länsstyrelser bör ett riskhanteringsavstånd från transportlederna på 150 meter tillämpas inom vilket bedömning av risker och behov av säkerhetshöjande åtgärder behöver göras.

Tillgängligheten för godstransporter till de östra delarna av Svartön samt till Hertsöfältet via rekommenderade leder är i dagsläget begränsad av skalskydd och delvis bristande vägstandard. Transporter av farligt gods via Hertsövägen är möjligt då det inte föreligger något förbud på vägen men bedöms olämpligt med avseende på den känsliga markanvändning som finns längs vägen samt avsaknad av säkerhetshöjande åtgärder. Att möjliggöra effektiva och säkra transporter av farligt gods till hela industriparken är en förutsättning för utvecklingen i området.

Transportled för farligt gods, väg och järnväg.

8.2 Verksamhetsrisker/Seveso Skyddsavstånd

Inom programområdet finns och planeras för flertalet tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter vilka alla har eller kräver tillstånd med specificerade villkor för hur verksamheten får bedrivas för att minimera olycksrisk och miljöpåverkan. I MSB:s (nuvarande MCF) vägledning om Samhällsplanering och riskhantering i anslutning till storskalig kemikaliehantering (MSB1053) används två riskhanteringsavstånd för att uppmärksamma problemområden och vägleda i beslut enligt PBL. Inom 100 meter från en Sevesoanläggning bör inte känslig bebyggelse uppföras. Känsliga miljöer är exempelvis bostäder, skolor, vårdlokaler och rekreationsområden som används av allmänheten. Inom 250 meter från anläggningen ska riskerna särskilt beaktas och möjligheterna att reducera konsekvenserna vara en avgörande faktor. Ett verksamhetsanpassat riskhanteringsavstånd utifrån den specifika verksamheten tas sedan fram när det är mer känt hur verksamheten kommer att bedriva sin verksamhet. Avstånden kan även förändras över tid i takt med att verksamheten utvecklas eller andra riktlinjer anpassas.

Riskhanteringsavstånd gäller dels mellan olika verksamheter, dels mot transportled för farligt gods vilket innebär komplexa riskförutsättningar för befintliga och planerade verksamheter inom programområdet. Lämplig placering av nya verksamheter ska föregås av riskbedömningar där alla riskaspekter analyseras.

Ett teoretiskt riskhanteringsavstånd enligt riktlinjerna har lagts ut, och beskriver därmed (schematiskt) förutsättningarna för etablering av Sevesoanläggningar inom industriparken. Riskhanteringsavståndet utgår från yttre markanvändningsgräns för industri och hamn och innebär att 100 meter in från den yttre gränsen bör ingen Sevesoanläggning uppföras (röd linje). Från den gränsen har sedan ett avstånd om 250 meter avsatts utåt från industriparken för att generera den skyddszon som det inom särskilt ska beaktas risker kopplade till Sevesoanläggningar.

Buffertzoner storskalig kemikaliehantering

8.3 Buller

Buller är oönskat ljud som utgör en risk för olägenhet och negativa hälsoeffekter för människor. Bullerpåverkan har därför stor betydelse för lokalisering av ny bebyggelse och stor vikt behöver läggas vid detta i planeringsskede för att minimera påverkan på omgivning utan att utvecklingsmöjligheter för de planerade verksamheterna omöjliggörs.

Industriparken påverkar omgivningen idag både genom industribuller och genom trafikbuller där villkor för båda delarna hanteras i de enskilda industriernas miljötillstånd.

Nedan listas de utredningar som hittills har genomförts och upptas som underlag till gällande detaljplaner inom industriparken:

- Detaljplan för del av Hertsön 11:1 m fl. Hertsöfältet
    - Bullerutredning Hertsöfältet 2018.
    - Trafikbullerutredning Hartsövägen 2020.
- Detaljplan för del av Svartön, del av Svartöstaden 13:36, Svartön Norra (SSAB)
    - Bullerutredning Tillståndsansökan SSAB Luleå, 2023.
- Detaljplan för del av Svartön, del av Svartön 18:17 m fl., Svartön Östra (ReeMAP)
    - PM Utlåtande industribuller 2024.

Buller längs Hertsövägen har även utretts kopplat till detaljplanen för Hertsöheden etapp 1 (Brekke & Strand Akustik AB, 2024-12-12. Bullerutredning för Hertsöheden, Luleå). Utredningen beskriver flera möjliga scenarion för trafikbullersituationen och i maxscenariot finns viss bullerproblematik som innebär att bostädernas planlösning till viss del kan behöva beaktas alternativt att bullerskärm i viss utsträckning kan behöva uppföras. Kommunen förespråkar en utveckling av Norrleden vilket skulle innebära lägre bullernivåer än i maxscenariot och inga åtgärder skulle därmed krävas.

Det är även känt att det i tillståndsprocesser som pågår parallellt med detaljplaner har utretts buller, bland annat för allvädersterminalen (inom fastigheterna Svartön 18:17 och 18:20), för projekt Malmporten och utfyllnad av Skvampen, för utbyggnad och nya kajer vid Uddebohamnen och för Talgas framtida verksamhet på Hertsöfältet.

Då buller utreds i samband med detaljplaner, tillstånd och bygglov samt förändringar i detalj sker löpande blir en kumulativ bedömning av buller snabbt inaktuell. Buller kommer ev. att öka i vissa riktningar från industriparken samtidigt som det är troligt att buller i andra riktningar kommer att minska.

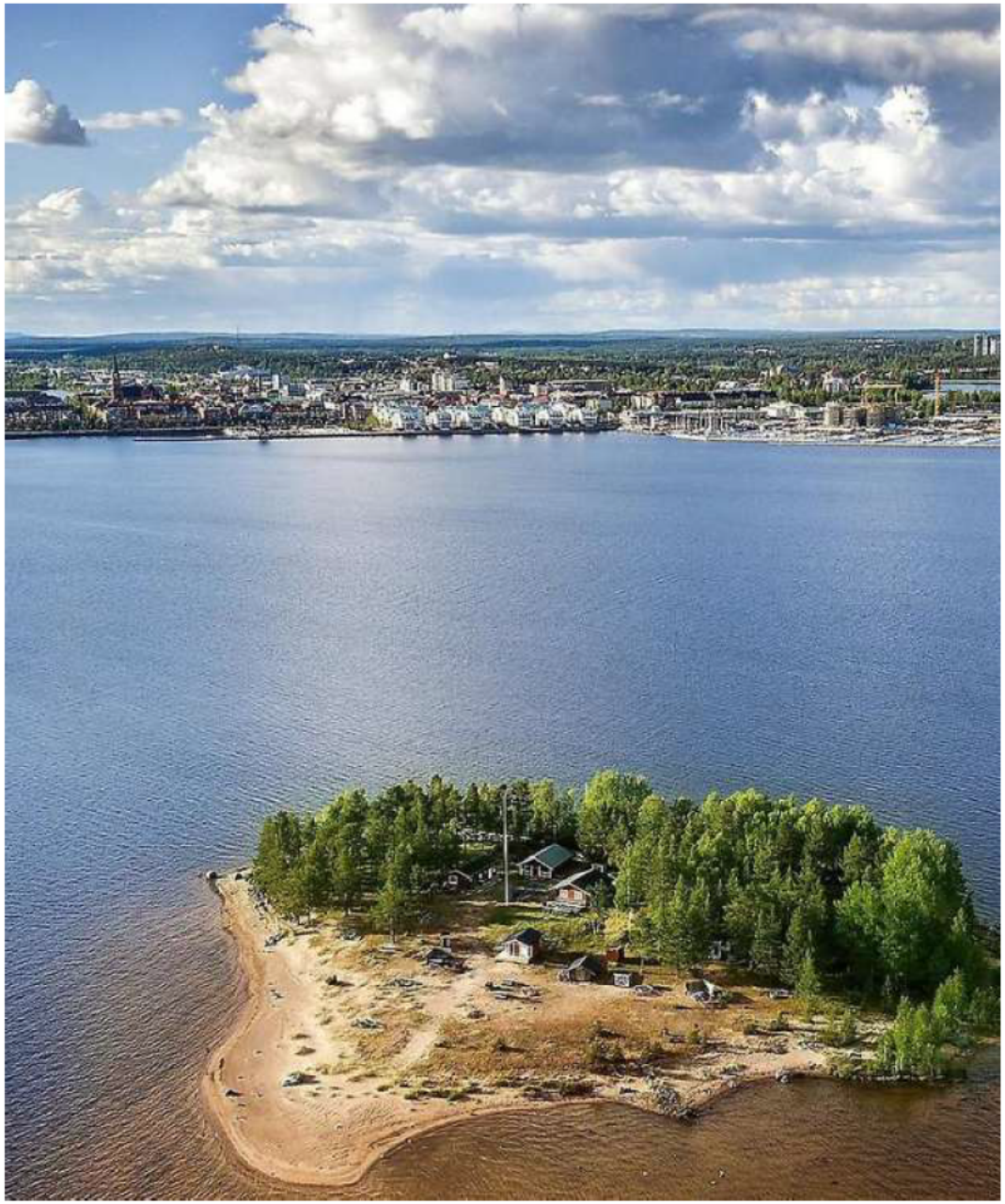
8.4 Översvämning till följd av skyfall och havsnivåhöjning

Skyfall innebär att en större mängd nederbörd faller inom en kort tid och ger ofta översvämningar när stora vattenmängder samlas i lågpunkter. Problem med skyfall försvåras ju större del av markytan som är hårdgjord och därmed inte kan infiltrera vattenmängderna på naturligt sätt.
Inom Svartön finns flera lokala lågpunkter som riskerar att översvämmas vid kraftigt regn. För Hertsöfältet har den gällande detaljplanen tagits fram utifrån en övergripande dagvattenhantering som bygger på att dikessystem utformas för att minimera risken för översvämning vid kraftig nederbörd. Eftersom stora delar av

programområdet består eller kommer att bestå av hårdgjorda ytor blir utformningen av flödesvägar för och omhändertagande av nederbörd extra viktigt. Programområdet ska kunna hantera ett 100-årsregn med relevant klimatfaktor som tar höjd för kända klimatförändringar, genom dagvattenlösningar samt genom höjdsättning för att minimera risken för problem och översvämningar vid skyfall. Nationella och lokala riktlinjer för klimatanpassning uppdateras kontinuerligt och ska vara vägledande för arbetet med anpassning till och riskbedömningar av ett föränderligt klimat.

Inom programområdet finns flera samhällsviktiga funktioner så som Uddebo avloppsreningsverk och Luleå hamn. I Luleå kommuns Riktlinjer för klimatanpassning beskrivs hur samhällsviktiga funktioner och strukturer samt markanläggningar, byggnader och övrig infrastruktur ska utformas översvämningssäkra utifrån kända klimatfaktorer. Höjdsättning ska beaktas för att skada på byggnader och anläggningar ska undvikas.

Även havsnivån förväntas höjas till följd av ett förändrat klimat. I Luleå väntas dock landhöjningen kompensera en stor del av havsnivåhöjningen fram till år 2100.

8.5 Förorenad mark

Till följd av att det bedrivits industriell verksamhet på Svartön i drygt 80 år och att hantering av avfall, schaktmassor och kemikalier har följt äldre tiders hantering är mark och grundvatten inom området mer eller mindre förorenade. För flera ämnen har det uppmätts halter som överskrider Naturvårdsverkets generella riktvärden för MKM (mindre känslig markanvändning) i jorden.

På Hertsöfältet har det vid brandövningsfältet använts brandsläckningsskum innehållande högflorerande ämnen vilket lett till markföroreningar. Föroreningarna tillhör gruppen PFAS som är en grupp persistenta organiska ämnen med hög motståndskraft mot såväl kemisk som biologisk nedbrytning. Det är därför sannolikt att föroreningar kommer att finnas kvar under mycket lång tid framöver och att de sakta kommer att röra sig nedströms mot Sörbrändöfjärden. I och med detaljplanen för Hertsöfältet är en utredning gällande markföroreningar under framtagande för brandövningsfältet.

Länsstyrelsen tillhandahåller en karta över områden som är eller kan misstänkas vara förorenade och som Länsstyrelsen eller kommunen bedriver tillsyn över. Observera att det är fler än Länsstyrelsen som har information om förorenade områden varför kartan inte utgör en fullständig bild.

Områden inom Luleå industripark är förorenade i olika omfattning. Sanering av mark kan komma att krävas beroende på den framtida markanvändningen. Huruvida sanering ska genomföras samt hur detta i så fall ska göras hanteras i kommande skeden.

8.6 Framkomlighet för utryckningsfordon

Eftersom det finns miljöfarlig- och Sevesoverksamhet inom området är det viktigt att brandskyddet utformas på ett effektivt sätt för att möjliggöra räddningstjänstens insats.

Framkomligheten via Svartövägen och Hertsövägen för räddningstjänsten till industriparken bedöms som god vid ett fullt utbyggt område, under byggskedet ökar trafiken och framkomligheten kan komma att begränsas. Att programområdet kan anslutas från flera håll förbättrar förutsättningarna för räddningstjänstens insatser.

Den kommunala räddningstjänstens samarbete med aktörernas egna räddningstjänster är viktig att samordna. Inom programområdet, på Hertsöfältet finns mark reserverat för funktioner för räddningstjänst, för att insatstid och operativ förmåga i industriparken ska stärkas.

8.6.1 Släckvatten

Vid brand är det viktigt att vidta rätt åtgärder för att skydda människors hälsa och miljön. Släckvatten är det vatten som avrinner från platsen efter en släckning av branden. Släckvatten är ofta kraftigt förorenat med ämnen från branden. Halten av förorening beror på vad som brunnit samt om det har tillsatts ämnen i släckvattnet för att effektivare bekämpa branden.

Det finns risk för spridning och exponering av föroreningarna till mark, grundvatten och recipienter om inte släckvattnet kan hindras från att spridas. Förslag på möjliga lösningar är ventiler på dagvattenanläggningarnas utlopp, släckvattendepåer i anslutning till diken samt magasin eller mur vid gata för invallning av släckvatten.

PROGRAMFÖRSLAG

I detta kapitel beskrivs programförslaget. Programförslaget är uppdelat tematiskt. Under respektive tema/rubrik finns en generell beskrivning samt inriktning för föreslagen utvecklingen beskriven.

Läshänvisning:

*Uppspaltade teman under "**Fortsatt planering**" ska hanteras vid fortsatt planläggning, där vidare avvägningar eller anpassningar behöver göras.*

*Där programförslaget avväger, samordnar eller prioriterar motstående intressen redogörs det som ett **"Ställningstagande"**.*

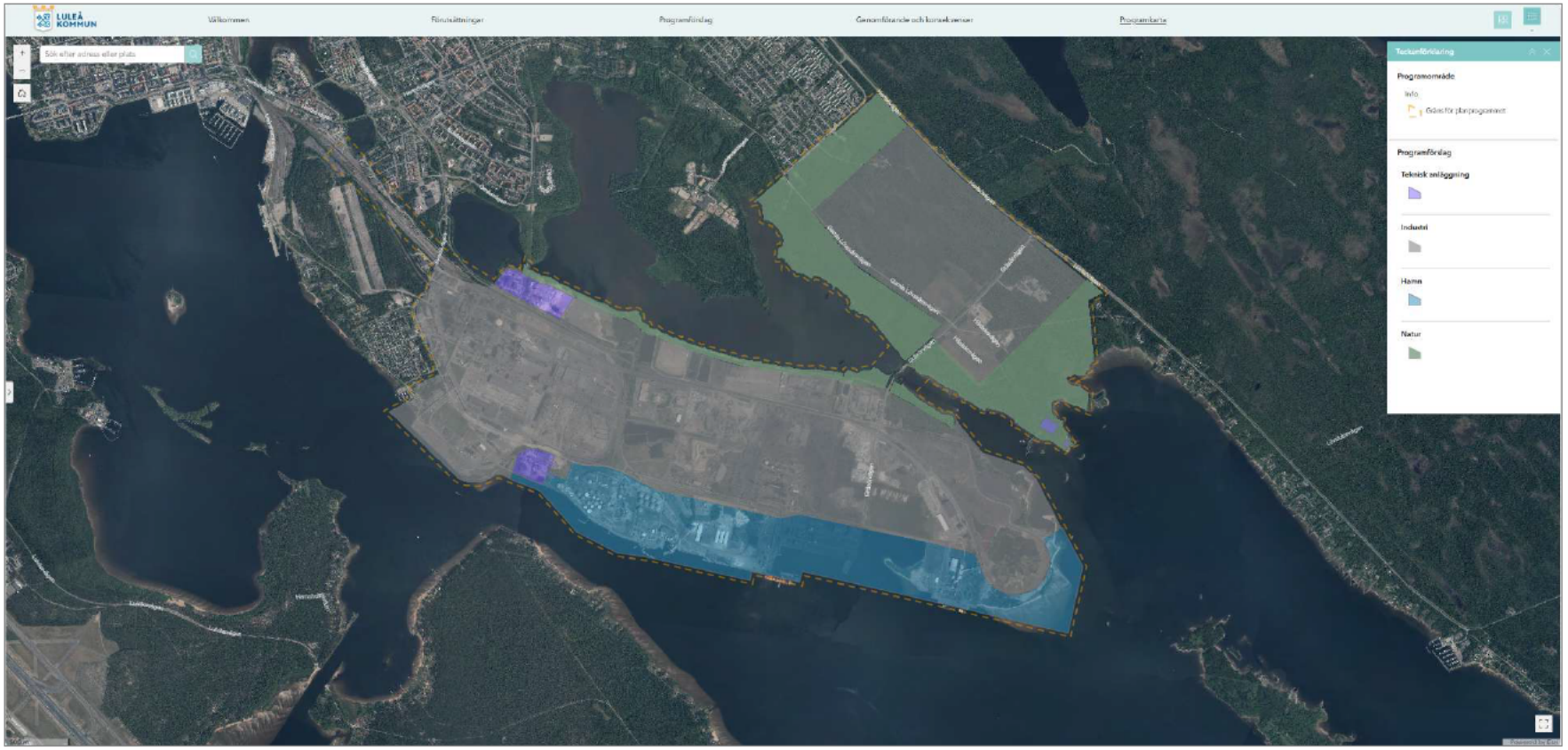
1 Så utvecklas Luleå industripark

Planprogram Luleå industripark tar avstamp i kommunens översiktsplan. I översiktsplanen pekas Svartön och Hertsöfältet ut som primär lokalisering för verksamheter och industrier som kan vara störande för sin omgivning och där kopplingen till hamn och järnväg är avgörande.

Genom planprogrammet eftersträvas transparens och en tydlig målbild som samtliga aktörer tillsammans på lång sikt kan verka för. Luleå industripark är en stor arbetsplats och tar stora arealer i anspråk. Det ställer höga krav på god funktion och logistisk men också för att så långt som möjligt bibehålla och främja långsiktigt hållbara miljöer inom och utanför programområdet. Planprogrammet redovisar kommunens intentioner för den övergripande planeringen av industriparken.

Planprogrammet föreslår en utveckling som skapar förutsättningar för effektiva kommunikationer där Luleå hamn är primär målpunkt och järnvägen ska vara dess starkaste länk från havet till land. Industriparken bedöms, genom att vara logistiskt välplacerad, ha kraft att attrahera aktörer som kan leda industrins omställning och skapa mervärde långt utanför Norrbottens gränser.

En gemensam planering som anger utgångspunkter och mål förenklar kommande planeringsprocesser och kan ge stora tidsvinster. Planprogrammet skapar möjligheter att fatta grundade beslut trots de ständigt föränderliga förutsättningarna som utvecklingen inom industriparken innebär. Nedan redovisas kommunens förslag och ställningstaganden för utvecklingen.

2 Markanvändning

Luleå industripark ska vara ett företagskluster för industriell verksamhet med Luleå hamn som central funktion. Genom stark industriell symbios, välfungerande infrastruktur och hamn med god kapacitet skapas förutsättningar att uppnå områdets fulla potential. Planprogrammet pekar ut markområden där utveckling av hamn eller industriverksamhet föreslås, viktiga stråk för infrastruktur samt var det finns begränsningar att ta hänsyn till. Företräde ges till sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning av resurser och främjar en hållbar utveckling.

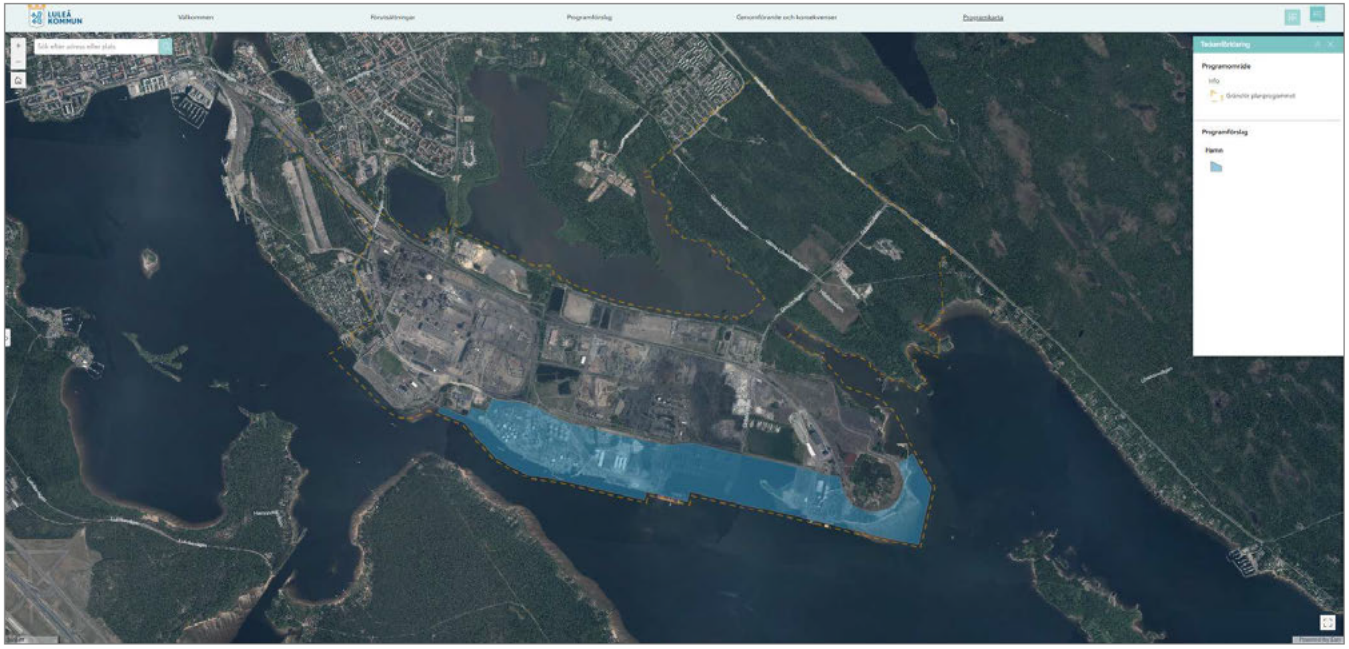
Huvuddelen av industriparken pekas ut för industriverksamhet eller hamn, samt teknisk anläggning. Industri och hamn kan ha överlappande ytor varför gränserna mellan användningarna inte ska ses som exakta. Markanvändningen industri har i sig inte några begränsningar och möjliggör för verksamheter som kan vara störande och innebära risk för om omgivningen exempelvis gällande buller eller utsläpp. Vilka risker som föreligger för respektive verksamhet samt hur dessa eventuellt behöver hanteras eller minimeras regleras i respektive verksamhets miljötillstånd.

2.1 Delområde hamn - Luleå hamn

Utpekat hamnområde säkerställer befintliga ytor samt utvecklingsområden för riksintresset Luleå hamn som är en strategiskt viktig och prioriterad hamn för både Sverige och EU. Hamnens funktion kopplat till industriernas omställning bedöms öka markant i framtiden. Precisering av riksintresset Luleå hamn pågår.

Utbyggnad av Luleå hamn innebär att framtida godsvolymer kan hanteras. Funktioner som järnvägsanslutningar med järnvägsterminal, kajer och allvädersterminal samt nya ytor för hantering av gods är nödvändigt.

Genom projekt Malmporten fördjupas och breddas farlederna, och farledsutmärkningen moderniseras. Av muddermassorna kan sedan nya landytor tillskapas för lagring och hantering av gods. Den nya djuphamnen planeras kopplas samman med järnväg för att få anslutning till Malmbanan.

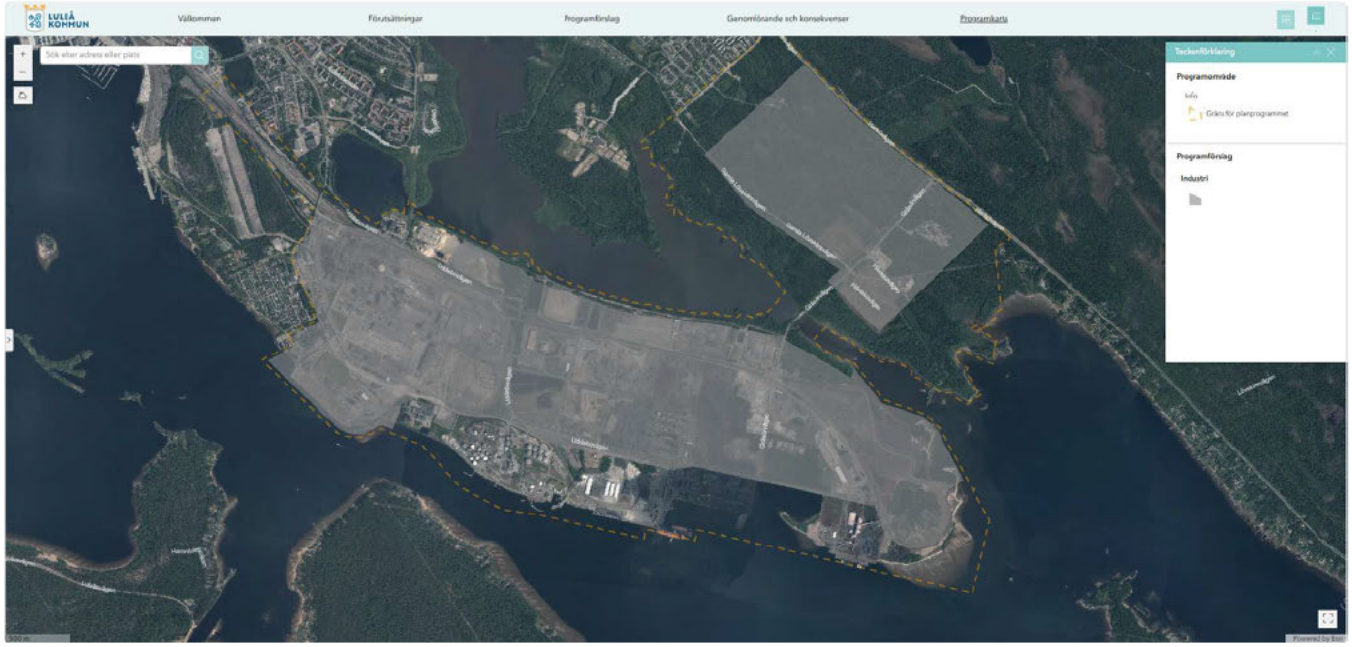
Fortsatt planering hamn

- Planläggning och andra åtgärder inom området ska beakta riksintresset Luleå hamn. Utvecklingen har direkt koppling till riksintresset industriell produktion samt riksintresset totalförsvar.
- Riksintresse för anslutande vägar till hamnen (Bodenvägen, Svartövägen och Uddebovägen) ska beaktas vid utveckling på Svartön. Påverkan behöver beaktas för vägarna både inom och utanför programområdet.
- Byggnader och andra högre objekt ska beakta totalförsvarets påverkansområden gällande hänsyn till höjdrestriktioner. Samråd ska ske med Försvarsmakten och Luftfartsverket i ett tidigt skede.
- Kopplingen för transporter mellan hav och land ska utvecklas och förstärkas.
- Inom hamnområdet ska järnvägsanläggningen byggas ut i takt med ökade flöden. Utbyggnad av järnväg ska i övrigt samordnas med resterande järnvägssystem.
- Utvecklingen av hamnen ska säkerställa TEN-T hamn och allmän hamn.

2.2 Delområde industri - Svartön

Svartön har historiskt varit en viktig plats för förädling av mineralfyndigheter och närheten till hamn och järnväg skapar möjlighet för industriell utveckling. Området innehåller stora och viktiga industrianläggningar. Nästan hela Svartön, öster om det nuvarande stålverket, är etappvis utfyllt med utfyllnadsmassor bestående av uppmuddrat material. Stålproduktionen på Svartön är av nationell betydelse och sedan hösten 2025 utpekat som riksintresse. Platsen är särskilt lämplig utifrån sin beskaffenhet och sitt geografiska läge genom tillgång till hamn och järnväg

All mark inom området bedöms lämplig för industri. En fortsatt utfyllnad och utökning av industrimark planeras.

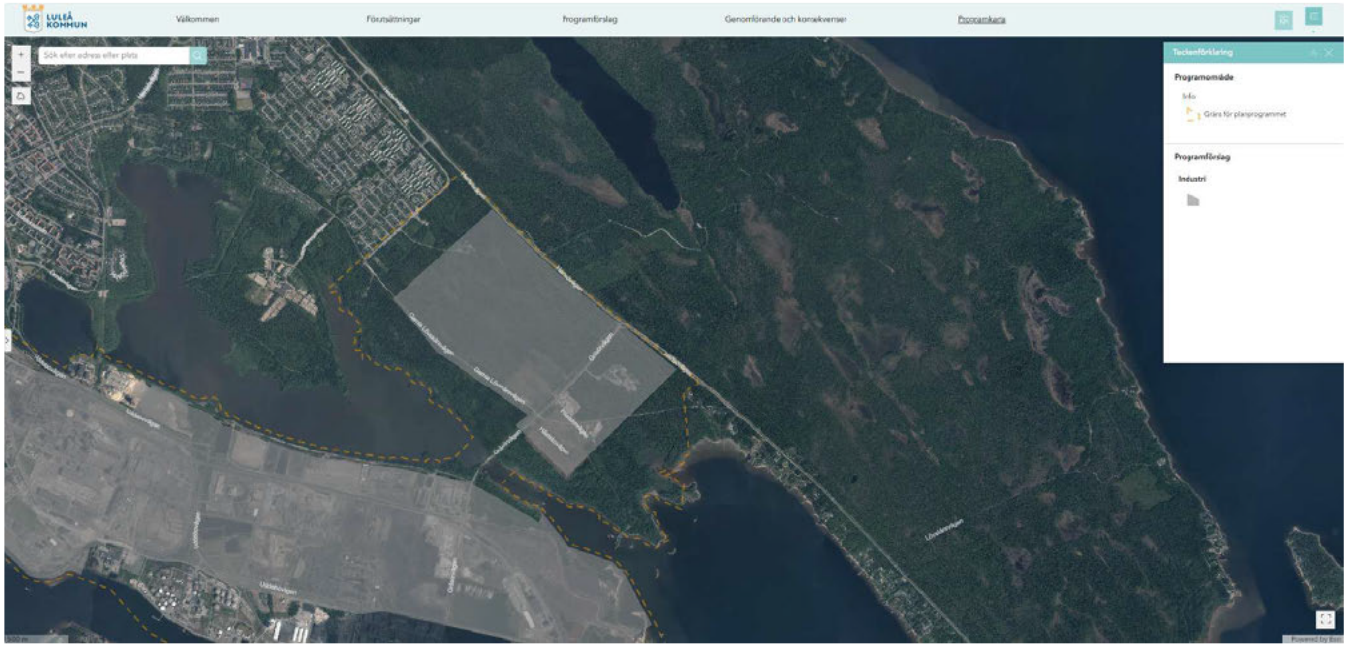

Fortsatt planering Svartön

- Planläggning och andra åtgärder på Svartön ska beakta riksintresset industriell produktion. Utvecklingen har direkt koppling till riksintresset Luleå hamn samt riksintresset totalförsvar.
- Riksintresseområde för anslutande vägar till hamnen (Bodenvägen, Svartövägen och Uddebovägen) ska beaktas vid utveckling på Svartön. Påverkan behöver beaktas för vägarna både inom och utanför programområdet.
- Byggnader och andra högre objekt ska beakta totalförsvarets påverkansområden gällande hänsyn till höjdrestriktioner. Samråd ska ske med Försvarsmakten och Luftfartsverket i ett tidigt skede.
- Vid utveckling i de västra delarna av Svartön ska skyddszon mot Svartöstaden beaktas.allmän hamn.

2.3 Delområde industri - Hertsöfältet

Hertsöfältet är ett skogsområde som sedan 2020 är planlagt för industri. Det finns stor potential för utökning av industrimark på Hertsöfältet med hänsyn till områdets placering och areal. Området möjliggör för en fortsatt utveckling av industriparken med en tydlig länk till riksintresset Luleå hamn och riksintresse stålproduktion.

Fortsatt planering Hertsöfältet

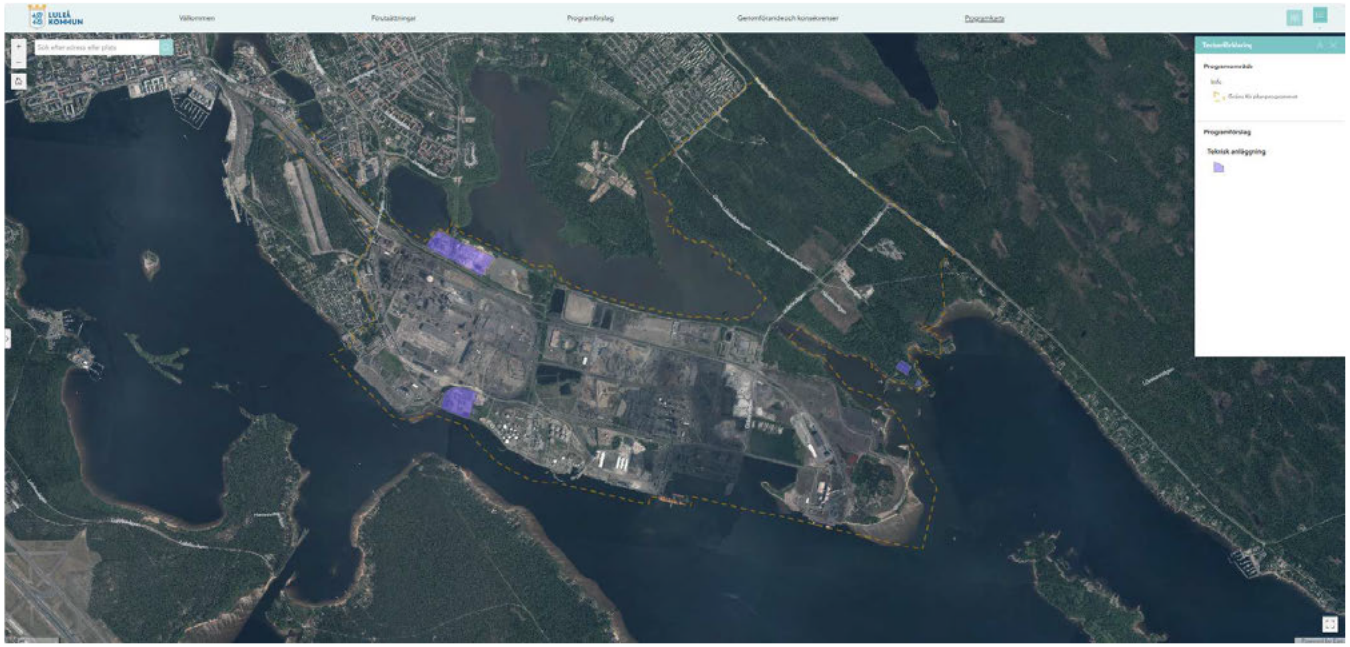
- Skyddszon mot befintligt bostadsområde ska beaktas med tanke på risk, hälsa och säkerhet. Mark för verksamheter, som är mindre störande för omgivningen, kan fungera som buffertzon.
- Skogsområden tas i anspråk varför naturvärden kommer att påverkas, eventuella skyddsåtgärder ska utredas i kommande planering.
- Byggnader och andra högre objekt ska beakta totalförsvarets påverkansområden gällande hänsyn till höjdrestriktioner. Samråd ska ske med Försvarsmakten och Luftfartsverket i ett tidigt skede.

2.4 Delområde teknisk anläggning

I takt med att tekniken förändras och kunskapen ökar om vår miljö så kommer också ny lagstiftning, nya direktiv och krav på våra reningsverk. För att det ska finns möjlighet att utöka och utveckla Uddebo reningsverk pekas området öster om befintligt reningsverk ut för markanvändning teknisk anläggning. Exakt yta som behövs för utökning är under utredning. Ett reningsverk är av stort allmänt intresse.

I den nordvästa delen av programområdet ligger Luleå krafts anläggning. Detta område ska fortsatt användas för den tekniska anläggningen som förser Luleå stad med fjärrvärme.

På Getholmskatan avsätts i programmet ytor för tekniska anläggningar för att möjliggöra uppförande av pumpstation och processbyggnad som kan komma att krävas för det industrivattensystem som föreslås anläggas gemensamt för aktörer inom industriparken.

Ställningstaganden - Markanvändning

- Riksintresse Luleå hamn är en prioriterad funktion inom industriparken och dess behov av ytor ska prioriteras för att stärka intresset.
- Riksintresse industriell produktion ingår i en funktionell kedja tillsammans med riksintresset Luleå hamn samt riksintressen för totalförsvar. Dessa intressen ska samordnat värnas och prioriteras för att gemensamt stärka industriparken.
- Industri eller verksamhet med en tydlig länk till Luleå hamn eller industrierna inom området, ska prioriteras. Exempelvis vad gäller kommunal mark eller tillgång till infrastruktur eller logistik.
- Luleå hamns verksamhetsområde ska prioriteras för kajnära verksamhet.
- På Hertsöfältet ska delar av befintliga naturområden bevaras och andra omvandlas till markanvändning industri eller verksamhet.

3 Transportinfrastruktur

För att uppnå industriparkens fulla potential krävs goda förbindelser med omvärlden. Att transportinfrastrukturen fungerar på ett effektivt sätt är av betydande intresse för regionen men också för Sverige. Majoriteten av det som tillverkas inom industriparken exporteras samtidigt som huvudparten av råvarorna transporteras in via järnväg eller hamn. Detta ställer höga krav på en effektiv och tillgänglig infrastruktur. Genom att säkerställa och skapa förutsättningar för riksintresset Luleå hamn stärks kopplingen mellan hav och land. Ett driftsäkert järnvägsnät inom industriparken med direkt anslutning till Luleå bangård och vidare ut mot Malmbanan är en förutsättning för att säkerställa fortsatt utbyggnad och omställning av industrin. Vägnätet är ett komplement till järnvägen samtidigt som det möjliggör för hållbara personresor. Kollektivtrafiken är, tillsammans med gång- och cykeltrafiken, ett prioriterat färdsätt så långt det är möjligt.

I planprogrammet pekas stråk ut för järnväg, väg, kollektivtrafik samt gång- och cykel. Stråken är förbindelser som skapar en helhet i infrastrukturen inom industriparken och har en tydlig koppling till omgivande infrastruktur. Anläggningarna hamn och Luleå bangård har med sina funktioner en stor betydelse för den övergripande strukturen och industriparken som helhet.

3.1 Delområde Järnväg

Möjligheten till transporter på järnväg är vital för utvecklingen av riksintresset Luleå hamn, riksintresse industriell produktion, totalförsvaret och industriparken som helhet. En utbyggd järnvägsanläggning möjliggör effektiva flöden och att större del av godstransporterna kan transporteras hållbart och därmed bidra till lokala och nationella miljömål. Redan år 2026 krävs ytterligare kapacitet på järnvägen och till år 2030 är prognosen att hanteringen av gods i Luleå hamn kommer dubbleras (jämfört med år 2023).

3.1.1 Luleå Bangård

Bangården är den första anhalten till industriparken och utgör en viktig systemfunktion. Bangården behöver byggas ut och anpassas för att klara de kommande volymerna samt för att kunna hantera dagens standard avseende längd och tonnage.

att bangården ska klara omställningen påbörjas planering av åtgärder redan 2025. Förslag på lösningar finns och dessa bör ske stegvis för att under tid skapa ett robust järnvägsnät.

3.1.2 Dubbelspår till Luleå hamn

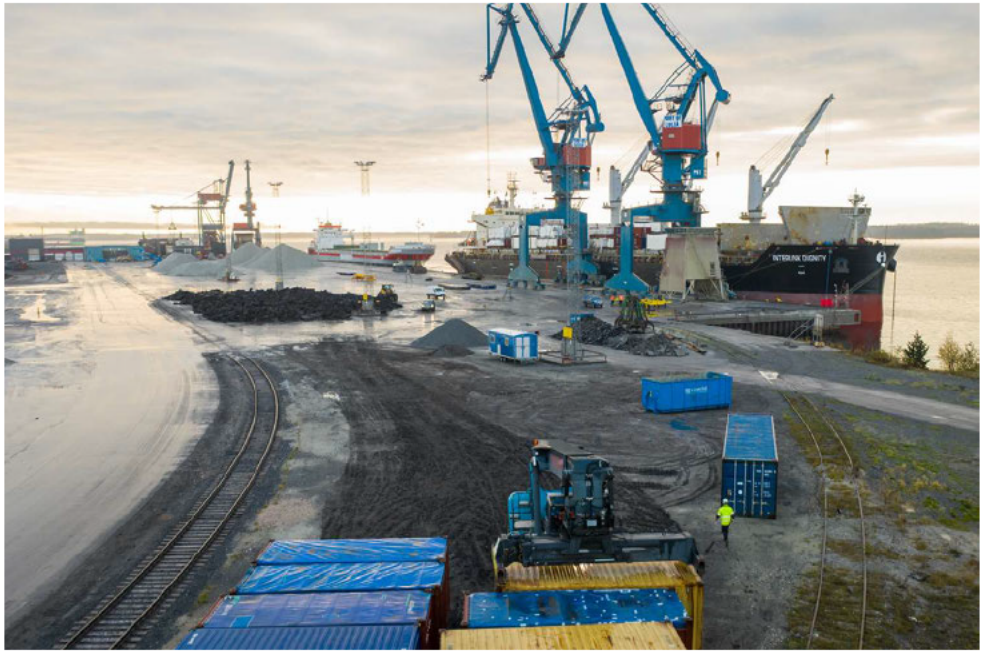
Ett elektrifierat dubbelspår är enligt framtagen utredning en åtgärd för att möta kommande kapacitetsbehov.

Den järnvägsbro som enkelspåret idag går under rymmer inte ytterligare spår utan bron behöver rivas och ersättas med en ny. Detta behöver ske utan att järnvägsspåret, ovan bron mot SSAB påverkas.

En järnvägsanslutning till den nya djuphamnen, från terminalen i hamnen, bidrar till en fortsatt utveckling av hamnens kapacitet.

3.1.3 Järnvägsterminal Luleå hamn

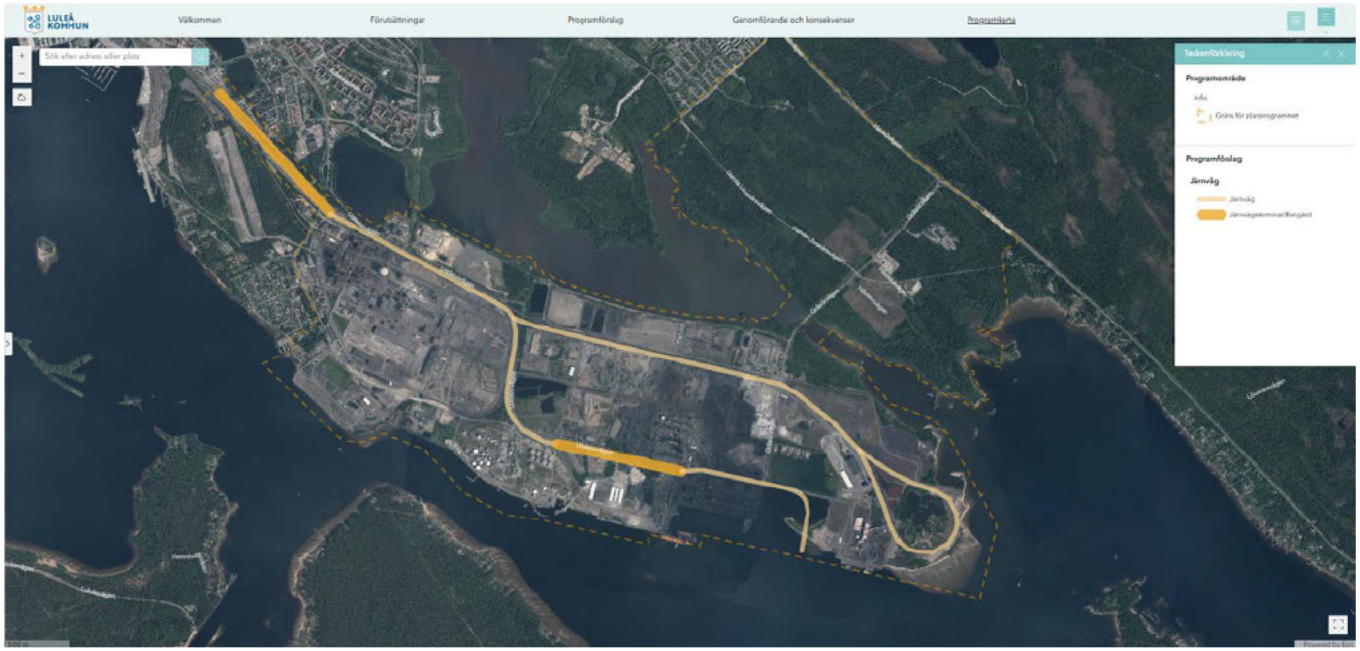
För att uppnå en hög kapacitet av hantering av gods i Luleå hamn pekas yta ut för en järnvägsterminal. Järnvägsanläggning behöver utvecklas och det pågår redan utbyggnad genom utökning av antalet spår för att möta kommande års ökning av godsvolymer över både kaj och på järnväg.

Terminalen ska säkerställa en effektiv logistiklösning för riksintresset Luleå hamn och de verksamheterna som nyttjar järnvägen. Det är viktigt att kapacitetsökning av terminalen synkroniseras med Luleå bangårds utveckling då dessa två, samt dubbelspår mellan dem och vidare till Boden, är beroende av varandra och fungerar som ett system.

3.1.4 Malmbanan (Sandskär)

Malmbanan är viktig då den knyter samman Malmfälten med världsmarknaden och utgör därmed en avgörande länk för industriparken.

Fortsatt planering järnväg

- Utveckling av järnvägssystemet ska beakta riksintresse Luleå hamn, industriell produktion samt totalförsvaret och säkerställa anslutningar mellan industriparken och övrigt järnvägsnät.
- Hög driftsäkerhet i hela järnvägssystemet ska prioriteras.
- Elektrifierat dubbelspår mellan Luleå hamn och Luleå bangård ska eftersträvas.
- Järnvägsanläggningens påverkan på vägnät, exempelvis korsningar i plan kräver fortsatt utredning och planering.
- Inom hamnområdet planeras att järnvägsanläggningen byggs ut i takt med ökade flöden. Utbyggd järnväg inom hamnens område ska samordnas med resterande järnvägssystem.

3.2 Delområde Vägnät

Industriparken angörs från två håll via Svartövägen/Uddebovägen och via Hertsövägen/Hertsöfältet/Gräsörvägen. God tillgänglighet till och från industriparken är viktig och utvecklingen ställer delvis krav på ökad kapacitet längs anslutningsvägarna. För att optimera flöden, säkerställa trafiksäkerheten och nyttja kapaciteten som finns i befintlig infrastruktur måste vägnätet ses som en helhet. Beroende på utformning och funktion av vägar eller skalskydd/vakter kommer flöden på Svartövägen och Hertsövägen fördelas olika. Om flaskhals finns vid en inpassering till industriparken finns det risk att trafikanter väljer en annan väg som går fortare. Svartövägen ska vara primär infartsled till Svartön, Hertsövägen ska försörja Hertsöfältet och avlasta och komplettera Svartövägen.

Norrleden utreds och planeras som koppling mellan Luleå hamn och väg E4, för att öka framkomlighet för godstrafik, stärka Luleå hamn samt avlasta Luleå stad från tung trafik. För att en framtida Norrled ska få sin fulla funktion behövs en koppling i öst-västlig riktning på Svartön. Det är därför av stor vikt att se de båda anslutningsvägarna, samt nätet inom industriparken, som en helhet.

Vägnätet inom industriparken består av ett antal vägar med delvis allmän access och delvis inhägnat område. Tillgänglighet, säkerhet och kapacitet hänger ihop med inpassering via grind samt järnvägsnätet då det idag finns två korsningar i plan väg/järnväg inom området. Vägnätet inom industriparken behöver förstärkas och utvecklas så att flöden mellan industrier och hamn kan fungera trafiksäkert och med god kapacitet. Gator med olika funktioner och utformning pekas ut i programkartan för att säkerställa tillgänglighet inom hela industriparken.

3.2.1 Huvudmannaskap

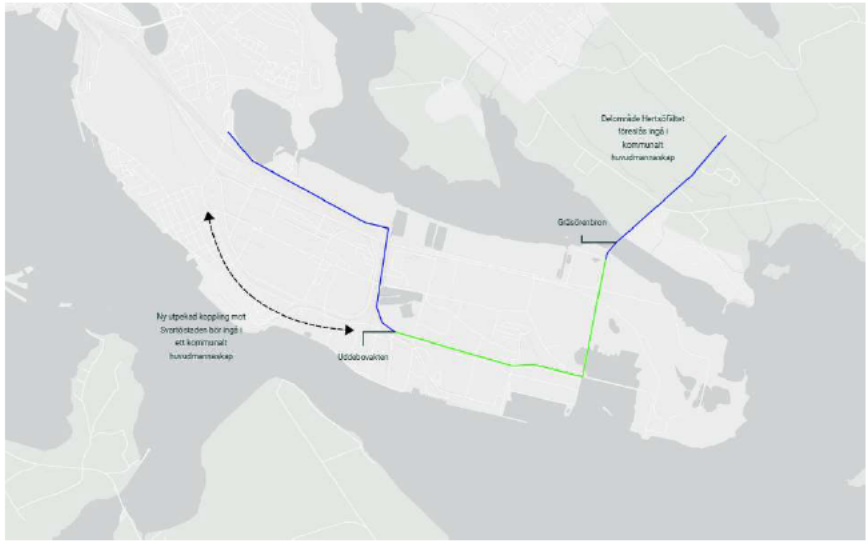
Huvudmannaskapet för vägar inom industriparken kan i en framtid vara kommunalt eller enskilt. Huvudmannaskapet anger vem som ansvarar för väganläggningen. Enligt PBL används kommunalt huvudmannaskap när vägen ska vara öppen och tillgänglig för allmänheten, ha ett långsiktigt offentligt ansvar och är en del av det övergripande trafiksystemet. Enligt PBL används enskilt huvudmannaskap när en väg främst är avsedd för en begränsad krets, till exempel industrier inom ett industriområde. Ansvar för drift och underhåll sköts då av fastighetsägarna, och vägen utgör inte en del av det allmänna trafiknätet. I ett industriområde innebär detta att vägen i huvudsak används av företagen, deras anställda och transporter kopplade till verksamheterna.

Svartön är i dagsläget inte tillgängligt för allmänheten och avses inte bli det i framtiden. Idag finns en vakt (Uddebovakten) längs Udddebovägen samt en nyligen uppförd vakt söder om Gräsörbron. Med bakgrund i att industriparken inte avses öppnas upp för allmänheten föreslås att huvudmannaskapet inom delar av industriparken i en framtid fortsatt är enskilt. Kommunalt huvud-mannaskap bör gälla för anslutningsvägar fram till industri-parken. Planprogrammet föreslår att gränsdragningen för enskilt respektive kommunalt huvudmannaskap görs vid den befintliga Uddebovakten och vid den nya vakten som uppförts söder om Gräsörenbron.

Vägsystemet innanför vakterna bör fungera med enskilt huvudmannaskap och planläggas som kvartersmark. Ansvaret för den enskilda anläggningen hanteras antingen med servitut eller genom att en gemensamhetsanläggning upprättas.

Viktigt är dock att kommande gemensamhetsanläggning eller annan form av enskilt ansvarig beaktar inpassering som ett system som hänger ihop med resterande trafiksystem. Detta för att säkerställa lämplig fördelning av trafik mellan Svartövägen och Hertsövägen samt framkomlighet för farligt gods från Hertsöfältet över Svartön. Svartövägen ska vara primär infartsled till Svartön varför inpassering där bör vara högst effektiv.

Bensinvägen och utpekad ny koppling mellan Svartöstaden och Strömören bör ingå i det kommunala huvudmannaskapet bland annat för att tillgängligliggöra kommunala funktioner som Strömören och Uddebo. Även Hertsövägen och vägar inom industriparkens verksamhetsområden på Hertsöfältet föreslås ingå i det kommunala ansvaret i linje med gällande detaljplan från 2020.

Planprogrammet föreslår att gränsdragningen för enskilt respektive kommunalt huvudmannaskap görs vid den befintliga Uddebovakten och vid den nya vakten som uppförts söder om Gräsörenbron.

3.2.2 Gata nivå 1 - Huvudgata

Huvudgata säkerställer en, inom industriparken, sammanhängande genomfartsled som länkar ihop hela industriparken och tillgängliggör, verksamheterna och riksintresset Luleå hamn och en framtida Norrled. Huvudgatan utgör rekommenderad led för transporter av farligt gods samt säkerställer effektiv framkomlighet för personaltrafik, gods, räddningstjänst och framtida kollektivtrafik. Längs Uddebovägens senare del, som löper parallellt med kajområden och järnvägsterminalen, finns behov av att utreda transporter och flöden ytterligare för att säkerställa trafiksäkerheten.

En öst-västlig koppling på Svartön säkerställer en direktanslutning till en framtida Norrled och skapar en mer central och därmed tillgänglig genomfart.

En huvudgata är en vägsträcka som är avsedd för att leda trafik till eller genom ett område. Hög framkomlighet bör prioriteras på huvudgatan. Den kan vara utformad med flera körfält och rondeller för att öka trafiksäkerheten och förbättra trafikflödet. Huvudgata utformas med sidoområden som kan samnyttjas för grön-blå-vit struktur. Dagvatten ska, inom gatuområdet, hanteras med öppna lösningar där det är möjligt.

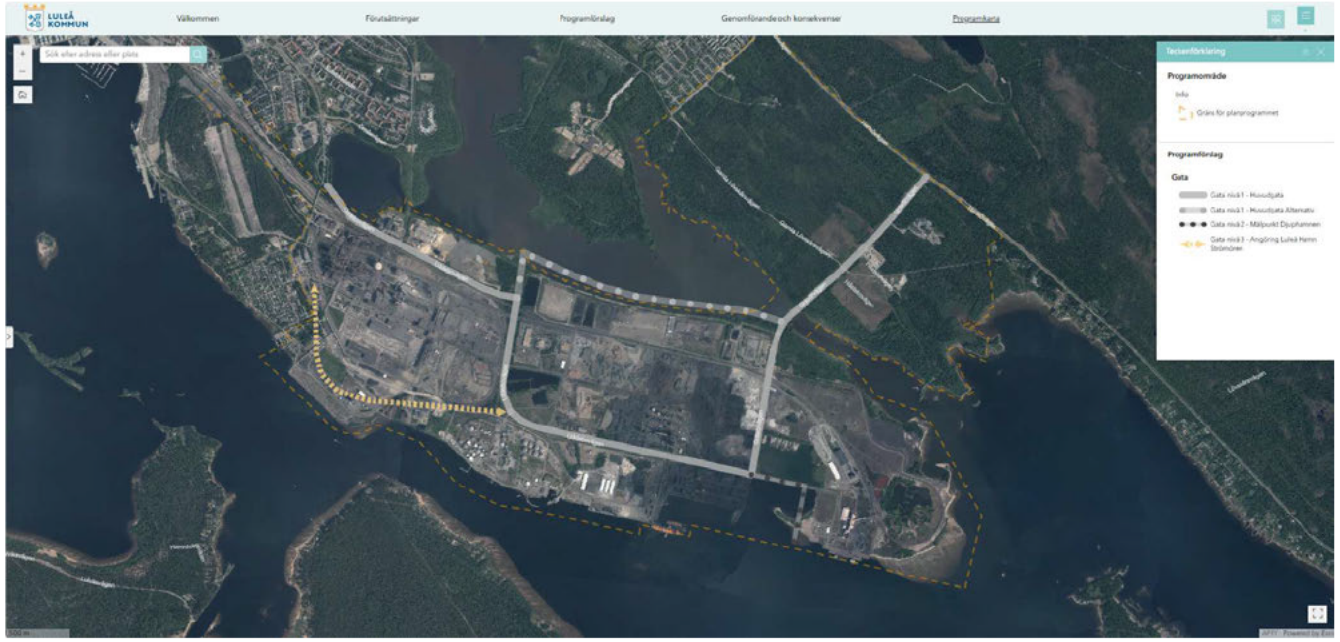
Alternativ sträckning för huvudgata har analyserats och utretts i och med planprogrammet. Alternativet Strandvägen innebär en dragning av ny väg mellan Gräsörenbron och Uddebovägen, längs den norra stranden, för att skapa en sammanhängande genomfartsled. För att minimera intrång på befintliga industrifastigheter medför alternativet en utfyllnad av Hertsöfjärden. Placeringen bedöms som tekniskt svår, ekonomiskt kostsam och inte optimal för exempelvis kollektivtrafik då avståndet är mer än en kilometer mellan sträckningen och hamnen.

3.2.3 Gata nivå 2 - Målpunkt Djuphamnen

Gata med Djuphamnen som målpunkt avgrenas från huvudgata och säkerställer tillgängligheten till del av riksintresset Luleå hamn. Gatan är avsedd för trafik som har sitt mål vid gatans slut. Även framkomlighet för personaltrafik, gods, och räddningstjänst säkerställs i och med gatan.

3.2.4 Gata nivå 3 - Angöring Luleå hamn Strömören

Gata med målpunkt Strömören, som utgör en alternativ angöring till industriparken säkerställer en robust tillgänglighet till Svartön och Luleå hamn. Vid vilka flöden eller när i tid kopplingen kan behövas återstår att utreda. Gatan är avsedd primärt för personaltrafik som har sitt mål vid gatans slut. Anslutningen från Svartövägen till Strömören ska eventuellt kunna avlasta Uddebovägen vid höga trafikflöden samt fungera som en alternativ väg vid olycka eller kris. Angöring säkerställer framkomlighet för personaltrafik och räddningstjänst, kopplingen är inte lämplig för tung trafik eller farligt gods.

Fortsatt planering vägnät

- Fortsatt planering av Norrleden som kopplar samman industriparken och hamnen med väg E4 är viktigt för industriparken och tätortens utveckling.
- Utveckling av vägsystemet ska beakta riksintresse Luleå hamn, industriell produktion samt totalförsvaret och säkerställa anslutningar mellan industriparken och övrigt vägnät.
- Riksintresse för anslutande vägar till hamnen (Bodenvägen, Svartövägen och Uddebovägen) ska beaktas vid utveckling av övrigt vägnät inom programområdet. Påverkan behöver beaktas för vägarna både inom och utanför programområdet.
- Ett effektivt vägnät som fungerar som komplement till järnvägen ska eftersträvas. Vägnätet ska ha god funktion vad gäller kapacitet och trafiksäkerhet.
- Zonen mellan befintliga Uddebovakten och Gräsörvägen behöver utredas vidare utifrån ett kapacitets- och trafiksäkerhetsperspektiv.
- Huvudgatan ska fungera som en öst-västlig koppling som förbinder Svartöns västra delar med Hertsöfältet och en framtida Norrled.

3.3 Gång- och cykelstråk

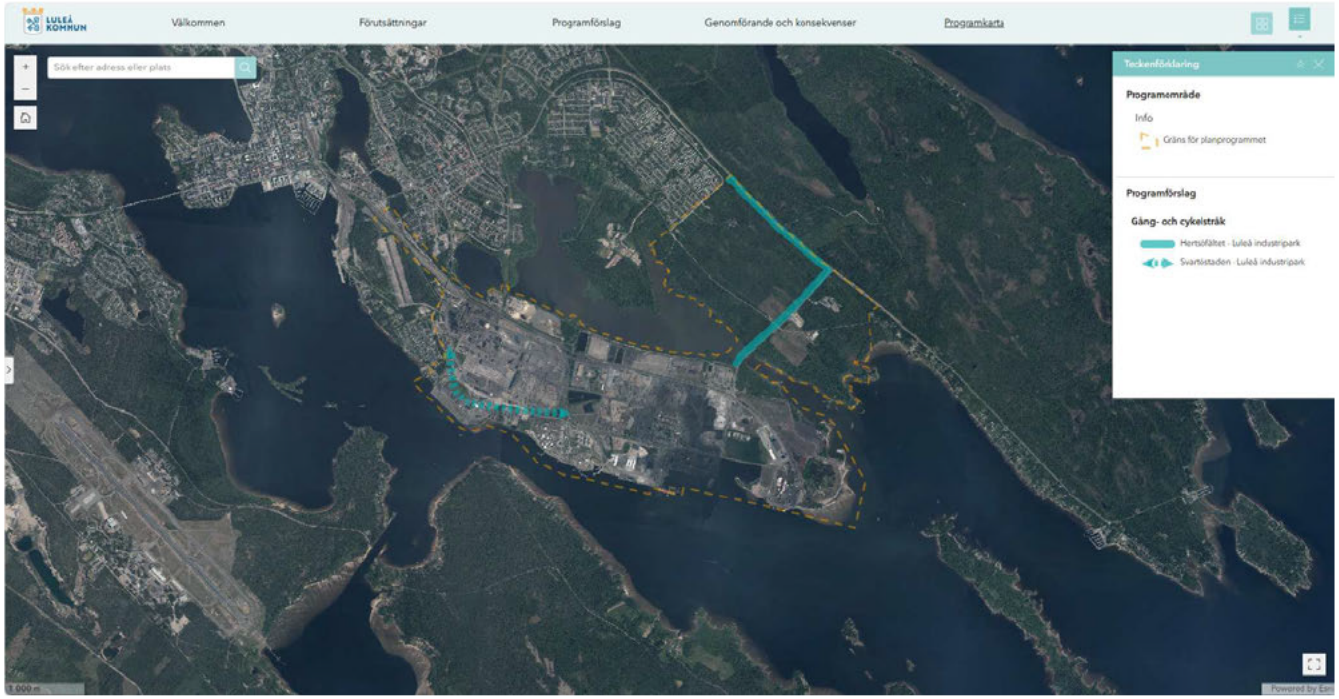
Grunden för att skapa förutsättningar för gång och cykling är en väl utbyggd och sammanhängande gång- och cykelinfrastruktur med hög kvalitet och god trafiksäkerhet – året om. Luleå kommun har ett välfungerande system som sammanbinder stadsdelarna och vidare industriparken. Industriparkens västra del nås inom 15 minuter cykelavstånd från centrum. Det är därmed enkelt att arbetspendla med cykel till industriparken. Däremot begränsar markåtkomst och säkerhetsaspekter möjligheten för kommunen att anlägga ett sammanhängande gång- och cykelstråk inom industriparken. Där behöver infrastrukturen planeras i nära samverkan med verksamheterna inom området. Planprogrammet pekar ut två kopplingar för gång- och cykelinfrastrukturen.

3.3.1 Gång och cykel från Svartöstaden

Kopplingen innebär att befintligt gång- och cykelstråk från Svartöstaden bibehålls och skapar förutsättningar för ett gent och effektivt stråk mellan Luleå centrum, Luleå hamn och industriparken. Om ny väganslutning anläggs kan sträckningen av gång- och cykelväg från Svartöstaden eventuellt justeras.

3.3.2 Gång och cykel från Hertsöfältet

Kopplingen innebär en förlängning av befintligt gång- och cykelstråk från Hertsön, via Hertsöfältet och skapar förutsättningar för ett trafikseparerat cykelstråk för effektiv koppling mellan Luleå centrum och industriparken.

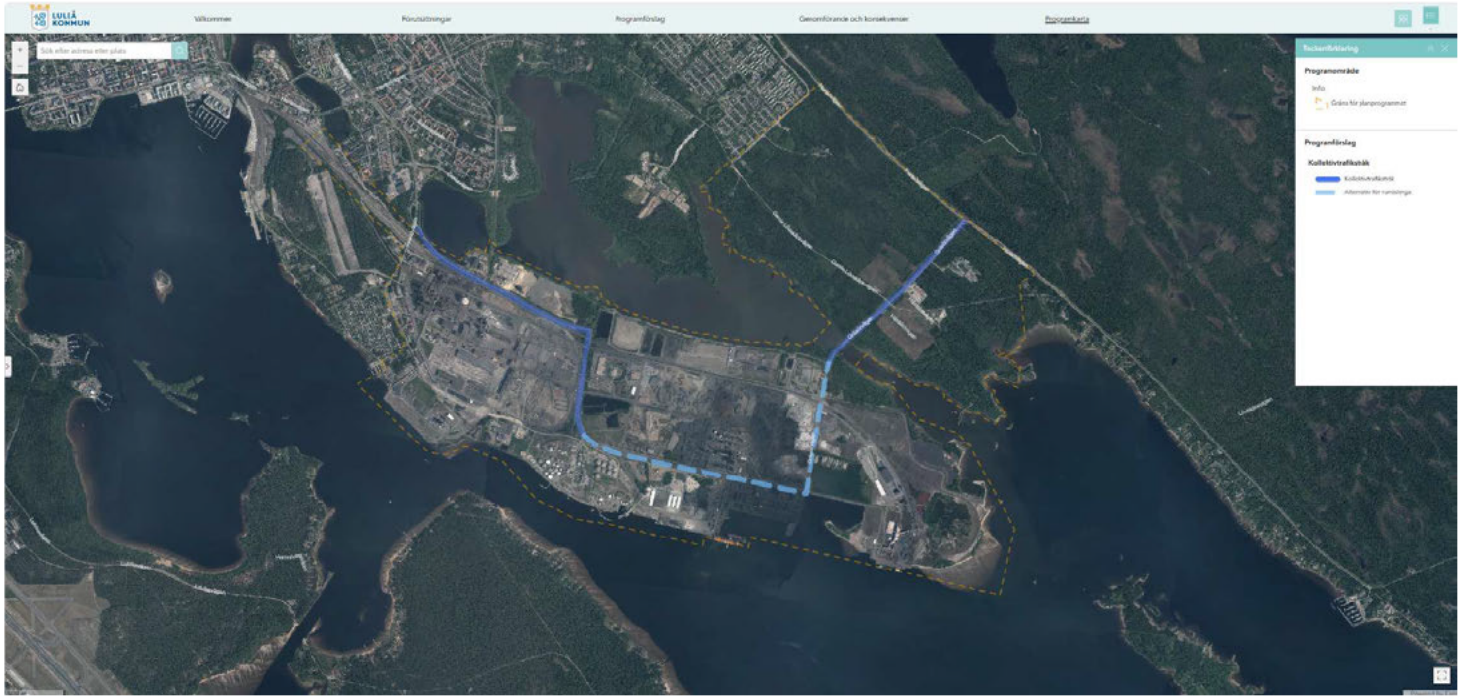

3.4 Kollektivtrafikstråk

Att möjliggöra kollektivt resande till industriparken minimerar markanspråket för parkeringsytor till förmån för utvecklingen av hamn och industrier. Det är allas angelägenhet att kollektivtrafiken är välfungerande fram till industriparken. Allmän kollektivtrafik föreslås längs Gräsörvägen (huvudgata), från Hertsövägen ner till Svartön och längs Uddebovägen (huvudgata) ned till hamnen. Utpekade stråk tillgängliggör de både delområdena Svartön och Hertsöfältet samt skapar förutsättningar för en slinga genom industriparken om samordning görs med en intern kollektivtrafik.En sådan slinga behöver beakta vakter, skalskydd och andra säkerhetsaspekter men är fördelaktig ur ett resande och tillgänglighetsperspektiv. En öst-/västlig koppling möjliggör för en kollektivtrafik som kan nås av fler vilket i sin tur skapar underlag för en högre turtäthet.

Alternativt kan en slinga av det västra stråket skapas om en ny väganslutning genomförs mot Svartöstaden.

En intern kollektivtrafik behöver planeras med utgångspunkt i och i nära samverkan med verksamheterna inom området för att anpassas till lösningar som passar aktörernas behov.

Ställningstaganden - Transportinfrastruktur

Järnväg

- Utbyggnad av Luleå bangård bedöms vara avgörande för att järnvägsutbyggnaden i hamnen och vidare mot resterande system ska nå full potential. Fortsatt samverkan för att möjliggöra en utbyggnad ska prioriteras.

Vägnät

- Fortsatt utredning och planering av Norrled bedöms vara avgörande för att industriparken ska nå full potential. Fortsatt samverkan och planering för Norrleden ska prioriteras.
- Kommunen ansvarar för drift och underhåll av vägnätet fram till grind/vakt.
- Svartövägen ska vara primär infartsled till Svartön. Hertsövägen ska försörja Hertsöfältet och avlasta och komplettera Svartövägen.
- Vid planering av skalskydd eller vakter ska hänsyn tas till påverkan på befintliga verksamheter och anslutningsvägar, exempelvis vad gäller trafiksäkerhet, bullerdämpande åtgärder eller säkra skolvägar.
- Farligt gods ska kunna passera genom Svartön för att nå Hertsöfältet.
- Två oberoende anslutningar till industriparken ska säkerställas bland annat ur säkerhetshänsyn.

Kollektivtrafik

- Kollektivtrafik för arbetspendling ska eftersträvas och kan byggas ut etappvis. Gräsörvägen, från Hertsövägen ner till Svartön, kan trafikeras som en första etapp. Vändplats för buss behöver säkerställas.

4 Teknisk infrastruktur

Den tekniska försörjningen har en grundläggande betydelse för industriparkens potential och möjlighet till utveckling. Tillgänglig markyta inom industriparken är begränsad varför samordning, anpassningar och avvägningar mellan olika intressen behöver göras. I programförslaget pekas ledningsstråk ut för att visa inriktningen vid kommande etableringar. Det är i dagsläget inte lämpligt att medge etablering av elintensiva verksamheter på några andra platser än i närheten av utpekade ledningsstråk. Längs med ledningsstråk finns osäkerheter kring skyddsavstånd gällande hantering av olika kemikalier samtidigt som utrymmet i stråken är begränsat. Befintliga och kommande byggnationer kan också påverka vilka produkter/kemikalier som transporteras längs stråken.

4.1 Tekniska stråk

Stråk för befintliga allmännyttiga ledningar finns längs Uddebovägen, Gräsörvägen och Bensinvägen. Begreppet allmännyttiga ledningar syftar på ledningar som är till för allmänna funktioner och samhällsservice, inte enskilda fastigheter. Exempelvis kraft-, vatten- och avloppsledningar.

Utöver de allmännyttiga ledningarna pekas stråk för verksamhetsspecifika ledningar ut. Detta kan exempelvis vara process- och produktledningar eller kraftförsörjning för en enskild verksamhet. Plats för ett bredare ledningstråk Nivå 1 med möjlighet till samförläggning finns längs Gräsörvägen, mellan Hertsöfältet och ner till kommande djuphamn. Ledningsstråk Nivå 2, som är mindre stråk, föreslås för att möjliggöra distribution över större del av industriparken dock är möjligheten till samförläggning begränsad inom dessa stråk. För de stråk där ledningssinfrastrukturen innehåller alternativ redovisas dessa som ledningsstråk alternativ.

En koppling av ledningsinfrastrukturen mellan Svartöns östra och västra delar behöver säkerställas, och pekas ut genom sträckningen längs med norra stranden. I programmet utesluts inte att kopplingen kan etableras i ett alternativt läge, om sådana skäl finns. Alternativa lägen skulle kunna vara längs Uddebovägen, genom hamnen eller längs med järnvägen (malmbanan) som går ut till Sandskär.

Vilka, process- eller produktledningar som kommer att anläggas inom respektive ledningsstråk är idag inte klarlagt. När etablering är känd och progress finns, exempelvis genom tillstånd eller investeringsbeslut, ska typ av ledning, skyddsavstånd, placering samt utrymmesbehov detaljstuderas. När detaljstudier finns kan kommunen optimera användandet av stråken vad gäller samförläggning, skyddsavstånd m.m.

4.1.1 Ledningsstråk prioritering

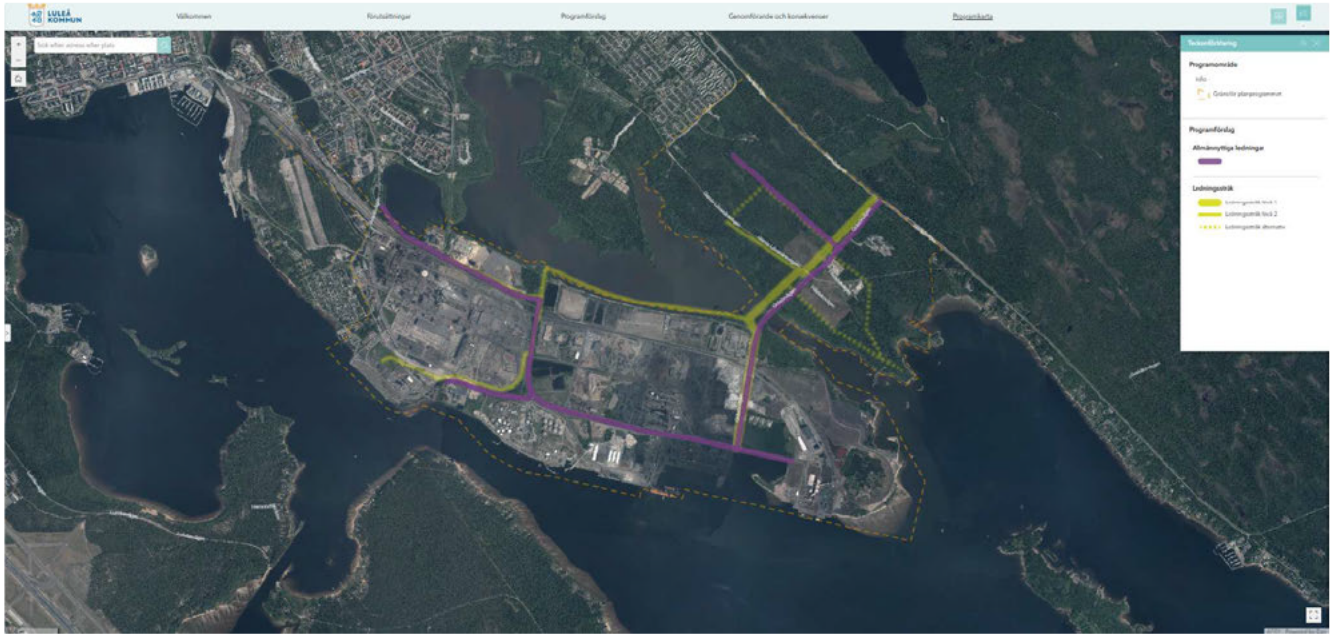
I framtiden kan prioriteringar gällande vad som inryms inom ledningsstråken behöva göras då marktillgången är begränsad. Vid tt eventuellt avvägande kring vad som ska inrymmas bör följande prioriteringar göras:

- Allmänna ledningar
- Process- och produktledningar

Tidsperspektivet måste vidare finnas med som en faktor vid prioritering av process- och produktledningar. Vid en eventuell prioritering ska de etableringar som har progress i projektet prioriteras.

4.1.2 Dagvatten

Industriparkens dagvatten bedöms ha stor inverkan på närliggande recipienter. Dagvattenhantering ska beaktas och utformas i enlighet med kommunens beslutade dagvattenplan. Då dagvatten-anläggningar kan kräva stora utrymmen ska dagvattenhanteringen prioriteras i de fall det finns risk för negativ påverkan på närliggande recipient. Kommunen kommer att vara ansvarig för dagvattenanläggningar på Hertsöfältet, förutsatt att området inte inkluderas i skalskydd. På Svartön råder enskild dagvattenhantering.

Fortsatt planering teknisk infrastruktur

- Ett sammanhängande nät för kraftförsörjning med koppling mot regionnätet och som förbinder och fördelar kraft över industriparken på ett yteffektivt sätt ska eftersträvas.
- Elintensiva verksamheter bör förläggas i anslutning till utpekade luftledningstråk.
- Verksamheter som har behov av tekniskt vatten (kyl- och processvatten) bör förläggas där förutsättningarna för åtkomst till vatten är goda.
- Tekniska anläggningar och ledningsstråk kan planläggas med egen användning men bedöms även inrymmas inom annan markanvändning exempelvis gata, kvartersmark för industriverksamhet och hamn eller om intrång kan minimeras i naturmark.

Ställningstaganden – Teknisk infrastruktur

- Den tekniska försörjningen har en avgörande betydelse för industriparkens potential och möjlighet till utveckling. Huvudprincipen är att allmännyttiga ledningar prioriteras i första hand. I andra hand prioriteras ledningsstråk nivå 1 som kopplar ihop Hertsöfältet med Svartön. Utveckling av ledningsstråk nivå 2 är avhängt dialoger och avtal mellan fastighetsägare.
- En gemensam anläggning för tekniskt vatten ska eftersträvas. Detta minimerar ytbehoven för ledningar och kan effektivt försörja större områden med stora volymer vatten.
- Hertsöfältet ska omfattas av kommunalt verksamhetsområde för dagvatten, förutsatt att området inte inkluderas i skalskydd. Allmän plats ska avsättas i kommande detaljplaner för att säkerställa ytor för omhändertagande av dagvatten. Dagvattenanläggningar på Svartön ska vara enskilda.

5 Hälsa och säkerhet

Industriområdets lokalisering förordar att omgivningspåverkan minimeras angränsande till känslig bebyggelse såsom bostäder. Industriparkens utveckling innebär att behovet av en Norrled tydliggörs. Norrleden syftar till att öka kapaciteten för godsflöden, stärka Luleå hamn samt förflyttar tung trafik från centrala Luleå och därmed förbättrar luft- och bullermiljöerna i anslutning till staden och platser där människor vistas även om industriparken i sig genererar ett ökat trafikflde.

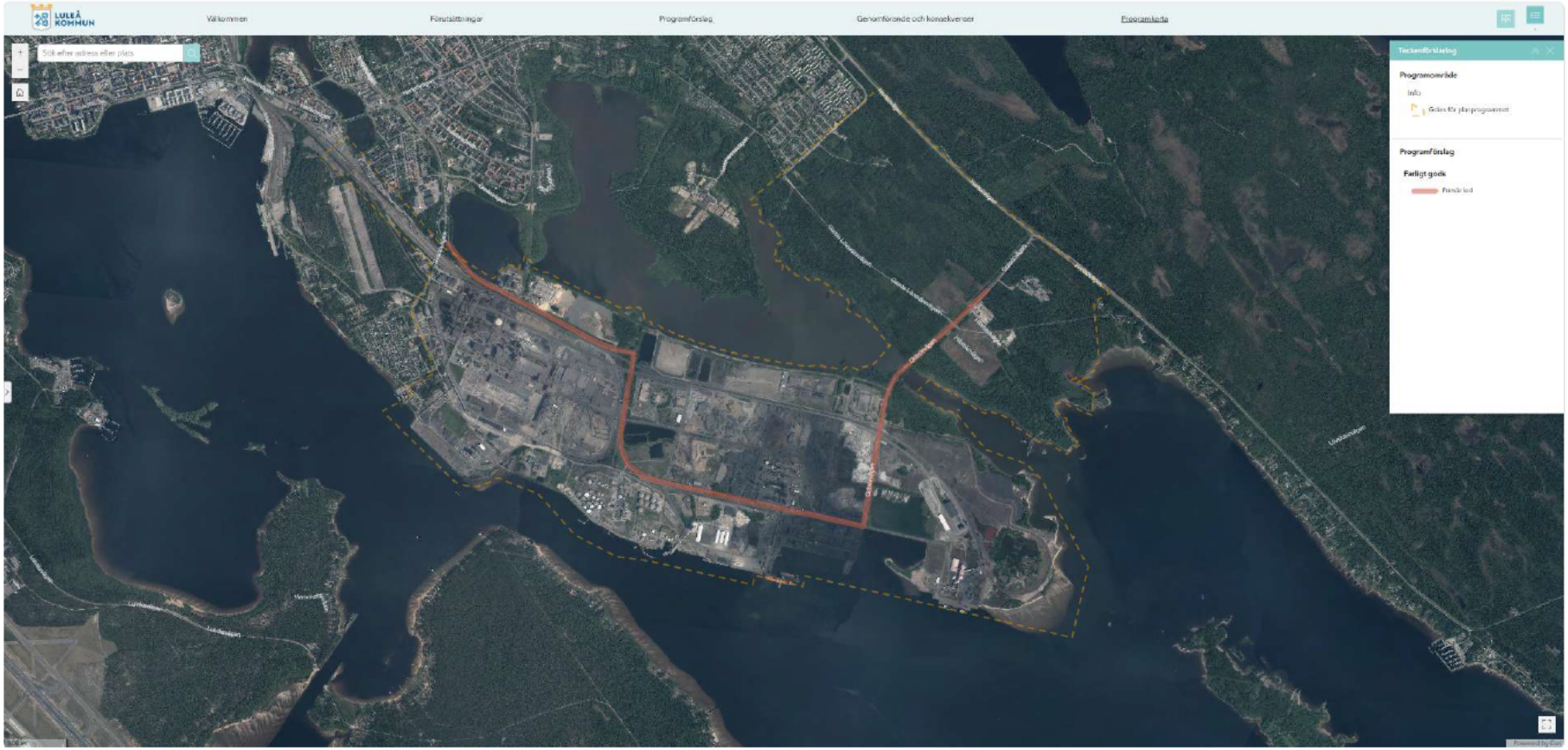
Utpekade markanvändningar bedöms vara lämpliga med hänsyn till bland annat människors hälsa, säkerhet och risken för olyckor, översvämning med mera.

I kommande detaljplaner ska mer exakta skyddsavstånd mellan bostäder, natur och ny verksamhetsmark säkerställas.

5.1 Farligt gods

Det finns ämnen och produkter som kan innebära risker för hälsa, säkerhet, egendom eller miljö när de transporteras eller används. Dessa ingår i begreppet farligt gods. Planprogrammet föreslår en rekommenderad led för transporter av farligt gods längs Huvudgata som därigenom binder samman industriparkens två delområden Svartön och Hertsöfältet. Placeringen av skalskydd ska utformas med hänsyn till transporter av farligt gods, så att framkomligheten till och inom området säkerställs. Hela järnvägsnätet inom programområdet utgör också transportled för farligt gods. En effektiv och säker godstrafik är en förutsättning för att stärka Luleå som regioncentrum där befintliga och nya verksamheter kan växa. Industriparkens tillgänglighet för godstrafik kan förbättras avsevärt med utvecklingen av en Norrled då detta skulle innebära en direkt koppling till industriparken från E4 utan genomfart via centrala Luleå och därmed avlasta Luleå tätort från transporter av farligt gods.

5.2 Verksamhetsrisker/Seveso skyddsavstånd

Seveso är en benämning på en verksamhet som hanterar farliga ämnen i nivåer som uppnår en angiven gräns. Sevesoanläggningar ska därför ha en hög säkerhetsnivå. De som bedriver dessa verksamheter ska vidta åtgärder för att hantera och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor och samverka med den kommunala räddningstjänsten. Risker kopplade till sådana anläggningar ska behandlas i tillståndsprocessen och upprättandet av miljökonsekvensbeskrivning för kommande verksamheter enligt miljöbalkens regler om miljöfarlig verksamhet.

Vid planläggning ska kommunen beakta risker från befintliga, tillkommande eller expanderande Sevesoanläggningar. Programområdet är relativt stort och exakta verksamheter regleras inte varför olycksrisken inte kan bedömas mer än på ett generellt plan. Verksamhetsrisker och skyddsavstånd inom och utanför industriparken bedöms kunna hanteras i kommande tillståndsprocesser. Inom området bedöms det finnas förutsättningar för att etablera Sevesoverksamhet.

5.3 Buller

Programmet medger utveckling av industri, hamn och tekniska anläggningar. Samtliga markanvändningar förväntas medföra buller både i form av industribuller samt trafikbuller till följd av trafik till och från verksamhetsområden. Naturvårdsverkets riktvärden för industribuller och verksamhetsbuller används som bedömningsgrund för att avgöra hur stor bullerpåverkan en verksamhet har. För trafikbuller är det trafikbullerförordningen (Förordning 2015:216 om trafikbuller vid bostadsbyggnader) som är vägledande.

Naturstråk som pekas ut i programmet bildar skyddsbarriärer både i form av skyddsavstånd och som störningsdämpande skog/vegetation. Kommunen ska följa upp ljudnivåer vid bostadsbebyggelse och i naturreservat för att säkerställa att nivåerna inte överskrider rekommenderade bullerkrav.

Det är i programmet varken känt exakt vilka aktörer som kommer vara aktuella inom Luleå industripark eller hur deras verksamheter kommer att utformas varför det inte är möjligt att dra några detaljerade slutsatser om bullersituationen i området. Förutsättningar för att hantera och minimera negativ påverkan från buller finns inom området.

5.4 Översvämning till följd av skyfall och havsnivåhöjning

Ett förändrat klimat innebär nya förutsättningar för den byggda miljön där livsmiljöerna i Luleå och industriparken är särskilt känslig för klimateffekter som exempelvis översvämning, stigande vattennivåer och höjd medeltemperatur. I planprogrammet föreslås att dagvattenhanteringen, där det är möjligt, sker i öppna system så som dammar och öppna diken. Detta skapar förutsättningar för vattenavrinning vid exempelvis översvämning och kraftiga skyfall. Andelen hårdgjord yta bör minimeras för att öka den naturliga infiltrationen inom programområdet.

Att anlägga och bibehålla naturmark i så stor utsträckning som möjligt inom programområdet har stor betydelse för lokalklimatet. Även grönområden och trädplanteringar inom verksamhetsområden ger ökade förutsättningar för ekosystemtjänster och attraktiva arbetsmiljöer. Växtligheten kan filtrera och absorbera luftburna föroreningar, rena och fördröja dagvatten, syresätta luften och skapa skugga under varma perioder.

Fortsatt planering hälsa och säkerhet

- Verksamheter med stor kemikaliehantering och/eller där risk för olyckor föreligger bör inte förläggas i anslutning till bostadsbebyggelse eller annan motsvarande känslig markanvändning. Verksamheter med mindre omgivningspåverkan kan förläggas i anslutning till bostadsområden.
- Trafiksäkerhetsperspektivet längs med Uddebovägen bör utredas närmare.
- Led för farligt gods utformas med utgångspunkt i beslutade riktlinjer och med avsikt att minimera olyckor.
- All verksamhet som förläggs utmed led för farligt gods innebär ett utredningsbehov.
- Hänsyn ska tas till risker för översvämning från hav, vattendrag och nederbörd.

Ställningstaganden - Hälsa och säkerhet

- Hertsövägen är inte lämplig för transporter av farligt gods.
- En framtida Norrled innebär minimerad risk för olyckor för en betydande del av tätorten. Fortsatt planering och verkande för Norrleden ska prioriteras.

6 Miljö och natur

Ett ekologiskt fungerande landskap förutsätter en sammanhängande grönstruktur med spridningsvägar för växter och djur, vilket också är gynnsamt för ekosystemtjänsterna. Grönstrukturen är i hög grad sammankopplad med blåstrukturen där vattenmiljöer med exempelvis öppna dagvattenlösningar har stor nytta för växtlighet, djur och människor.

Grönstrukturen inom programområdet är begränsad då huvuddelen av området redan är ianspråktagna ytor för industri och infrastruktur. De naturmiljöer inom programområdet som har särskilt höga värden finns i anslutning till befintliga vattenmiljöer, antingen i strandzoner eller lokalt kring öppna vattenspeglar.

Planprogrammet pekar ut ytor där naturvärden identifierats och/eller ytor som har funktion för att bibehålla en sammanhängande grönstruktur i området. Inom de utpekade naturstråken är huvudinriktningen att den biologiska mångfalden ska bevaras och utvecklas. Avsteg från inriktningen för åtgärder som bedöms ha avgörande betydelse för nationell, regional eller kommunal nytta ska noga avvägas inom de utpekade områdena.

Att naturvärden bevaras bidrar till Luleå industriparks ambition om ett förbättrat klimat och klimatneutralitet i enlighet med de kommunövergripande målen för 2040. Den gröna infrastrukturen bör genomsyra den övergripande utformningen av anläggningar och platser.

6.1 Naturstråk Svartön

Utpekat område för natur har en tydlig funktion för att bibehålla en sammanhängande grönstruktur i hela tätorten. Strandlinjen längs Hertsöfjärden ska särskilt fredas från exploatering. Ett naturstråk om ca 30-50 meter föreslås därför längs södra Hertsöfjärden och södra Sörbrändöfjärden. Inom området ska den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas.

Det kan finnas behov av att dra ledningar inom utpekad naturmark. Exempelvis för att nå vattenområden med ledningar. Om det blir aktuellt ska markanspråket minimeras och stängsel och hårdgjord mark undvikas så långt möjligt för att undvika skada på naturmiljö och naturvårdsarter.

6.2 Naturstråk Hertsöfältet

Området har höga naturvärden och en tydlig funktion för att bibehålla en sammanhängande grönstruktur i hela tätorten. En koppling mot Hertsölandet är viktig och bör bibehållas. Strandlinjen längs Hertsöfjärden bör fredas från exploatering. Den biologiska mångfalden ska bevaras och utvecklas.

Naturstråket föreslås vara 200–400 meter brett från Hertsöfjärden upp mot Gamla Lövskärsvägen som utgör en naturlig avgränsning. På östra sidan om Gräsörenbron är föreslaget naturstråk minst 150 meter. Naturstråk om minst 300 meter mot Hertsölandet och Hertsöns bostadsområde (med koppling mot Kalvholmens naturreservat) bedöms krävas.

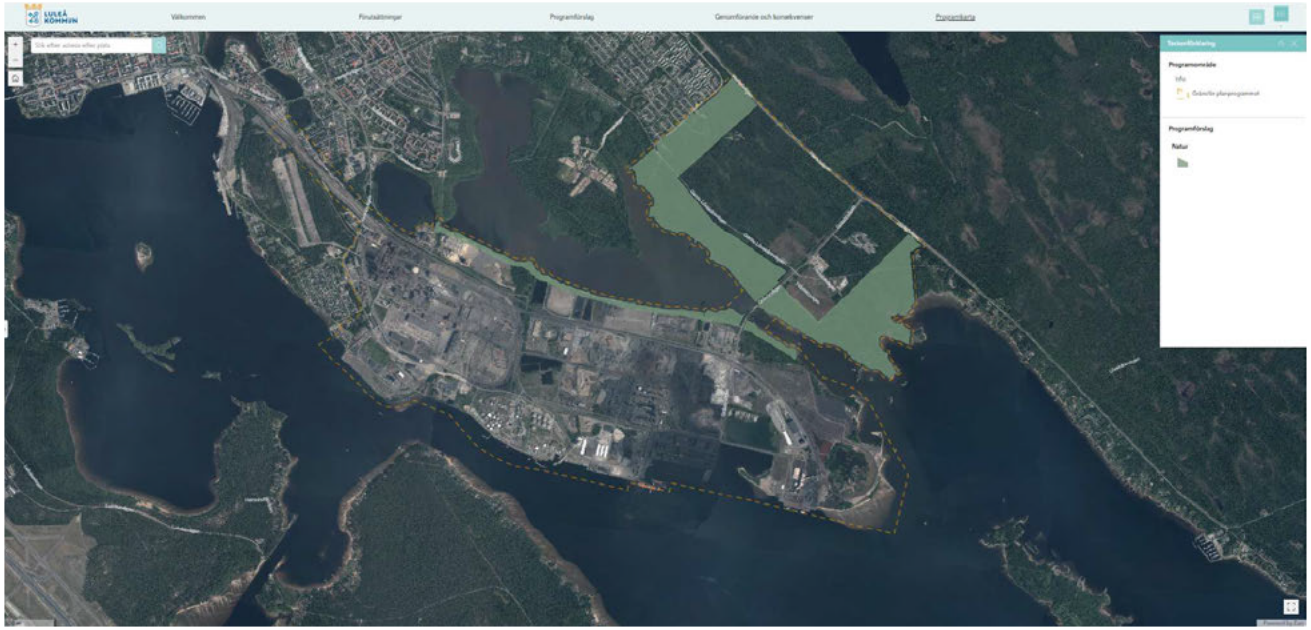
Det kan finnas behov av att dra ledningar inom utpekad naturmark. Exempelvis för att nå vattenområden med ledningar. Om det blir aktuellt ska markanspråket minimeras och stängsel och hårdgjord mark undvikas så långt möjligt för att undvika skada på naturmiljö och naturvårdsarter.

6.3 Hertsöfjärden

Recipienten Inre Hertsöfjärden har ekologiska värden och ett rikt fågelliv. Områden kring Inre Hertsöfjärden fungerar även som ett rekreationsstråk och har en viktig funktion för landskapsbilden i Luleå.

Inre Hertsöfjärden består av ett komplext system av avvattning och avrinning, stor mängd inpumpat vatten och dämning. Dessa förutsättningar har direkta beroenden till befintligt stålverk på Svartön samt Lulekrafts anläggning.

Om dagens förutsättningar gällande Inre Hertsöfjärden ändras när befintligt stålverk avvecklas krävs utredning som visar på konsekvenser för naturmiljöer och arter, vattenstatus, möjlighet till rekreation, landskapsbild mm.

Fortsatt planering natur och miljö

- Inre Hertsöfjärdens ska fortsatt utredas tillsammans med de verksamheter inom industriparken som har beroenden kopplat till fjärden.
- Huvudinriktningen är att dagvattenhantering säkerställs genom öppna lösningar där det med hänsyn till markens beskaffenhet, markåtkomst och föroreningsbelastning är möjligt.
- Huvudinriktningen är att förorenad mark ska saneras. Nivån ska fastställas utifrån gällande riktvärden vilka bestäms av den planerade markanvändningen.
- Där öppen dagvattenhantering anläggs ska det kombineras med växtlighet för ökad biologisk mångfald.
- Skyddsåtgärder som rekommenderas inom programområdet redogörs för i bilagd Bedömning av kumulativ påverkan på naturvärden och arter (Ecogain, 2025).

Ställningstaganden - Miljö och natur

- Utpekade naturstråk är viktiga och ska bibehållas. Alla eventuella intrång ska anpassas till miljön.
- Övriga naturvärdesbiotoper och grönstruktur ska behållas så långt möjligt.
- Att MKN inte försämras i aktuell recipient ska beaktas vid kommande planering, samordning med parallellt pågående exploatering är viktigt.
- Skogsavverkning, förberedande markarbeten eller andra projektanknutna exploateringar inom programområdet ska inte inledas under fåglarnas huvudsakliga häckningsperiod (1 maj–31 juli).
- I de fall ledningar eller annan teknisk infrastruktur behöver dras inom naturmark ska stängsel och hårdgjord mark minimeras.

GENOMFÖRANDE & KONSEKVENSER

I detta kapitel beskrivs konsekvenser av programförslaget samt förutsättningar för genomförande.

1 Konsekvenser

Programförslaget skapar förutsättningar för att riksintresset Luleå hamn kan stärkas och byggas ut i enlighet med efterfrågan vilket i sin tur leder till att kopplingen mellan svensk gruvnäring, industri och världsmarknaden stärks. Riksintresset industriell produktion ingår i ett funktionellt samband med riksintresset Luleå hamn och riksintressen för totalförsvar och dess utvecklingsmöjligheter bedöms gynnas av utvecklingen som programförslaget innebär.

En utveckling av industriparken bedöms möjliggöra att mineraler och restavfall från gruvor i Norrbotten kan förädlas och knytas ihop med världsmarknaden. Utvecklingen bedöms i förlängningen innebära positiva effekter för klimat, näringsliv och totalförsvar ur ett lokalt, regionalt och nationellt perspektiv.

1.1 Riksintresse för kommunikationer väg (3 kapitlet 8 § miljöbalken)

En utbyggnad av industriparken kommer att medföra en ökad vägtrafik till och från Luleå industripark längs Bodenvägen, Svartövägen och Uddebovägen. Dessa vägar är av riksintresse då de tillsammans utgör en anslutning mellan riksintressena Luleå hamn och väg E4. Utöver vägsträckningens funktion som riksintresse finns ett stort behov av framkomlighet längs vägarna för övriga aktörer inom industriparken men även övriga delar av Luleå stad. Vägarna är även rekommenderad väg för farligt gods och transporterna bedöms öka i och med en utveckling av industriparken.

En fullt utbyggd industripark bedöms medföra en ökning av trafiken så att de mest känsliga korsningarna längs vägarna riskeras överbelastas och riksintresset påverkas negativt. Åtgärder krävs längs sträckorna för att säkerställa framkomligheten till Luleå hamn. Åtgärder som kan bli aktuella är exempelvis förbättring av korsningsdesign och trafiksignaler. Åtgärderna behöver utredas och genomföras löpande.

Vidare bedöms den föreslagna Norrleden krävas för att ytterligare säkerställa säkerhet och kapacitet i trafiknätet. Sårbarheten i att endast ha en väg för godstransporter till industriparken och Luleå hamn är stor. Avbrott i trafiken kan påverka flöden och produktion i många led. En alternativ anslutning mellan väg E4 och Luleå hamn skapar en redundans i trafiknätet, ökar driftsäkerheten och tillgängligheten men bidrar även till att minska störningar som buller, utsläpp till luft och tillgängligheten i övriga trafiknätet. I och med upprustningen av totalförsvaret bedöms en alternativ väg även viktig ur beredskapshänsyn för att upprätthålla samhällsviktiga funktioner vid förändrat omvärldsläge.

1.2 Luleå bangård och järnvägssystemet

Om Luleå bangård och kringliggande järnvägssystem inte byggs ut enligt samordnade tidsplaner innebär det stora negativa konsekvenser för utvecklingen av Luleå hamn och Luleå industripark men det påverkar också de industrisatsningar som sker i övriga regionen. Brister i järnvägskapaciteten minskar möjligheten för industrins omställning då förbindelserna med omvärlden är av vikt för flertalet av de befintliga och framtida aktörerna inom industriparken. Utan åtgärder måste delar av industriernas trafik ställas in vilket påverkar den industriella utvecklingen som indirekt blir en negativ konsekvens ur ett nationellt perspektiv.

De stora investeringarna i järnvägsnätet i norra Sverige, så som Malmbanan och personvagnsuppställningen i Luleå, kan endast nå önskad systemeffekt om även Luleå bangård förstärks. Även effekterna av investeringar i Luleå hamn begränsas utan en uppdaterad bangård.

Fortsatt samplanering med övrigt system och Trafikverkets utbyggnadsplaner är viktigt.

1.3 Dagvatten

Dagvatten har utretts i ett helhetsperspektiv med fokus på berörda recipienter. Bedömningen från den övergripande recipientbedömningen är att den kumulativa effekten av etableringen av industriparken inte innebär några otillåtna försämringar av status. Etableringen medför heller ingen försämring av möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna för berörda vattenförekomster. Svartön och Hertsöfältet bedöms vara lämpliga områden för genomförande av programmet och anläggandet av Luleå industripark. Industrierna kommer att, oavsett var de placeras, medföra en påverkan på den omgivande miljön. Ur ett helhetsperspektiv bedöms den bästa inriktningen för dagvattensituationen vara att hantera påverkan på vattenförekomsterna på ett så bra sätt som möjligt i det aktuella området, vilket säkerställs i pågående och kommande detaljplanearbete och i pågående och kommande tillståndsprövningar för respektive verksamhet.

1.4 Hälsa och säkerhet

Att verksamhetsområden för industriparken ökar och nya aktörer tillkommer väntas innebära förändrat industribuller och ökad trafik till och från programområdet. På grund av att de befintliga anslutningarna mellan industriparken och väg E4 passerar genom centrala delar av Luleå innebär det störningar, till följd av exempelvis buller, luftföroreningar och riskpåverkan, i delar av tätorten. Styrning av industritrafik och åtgärder längs vägnätet genom tätorten bedöms delvis kunna reducera konsekvenserna. Kommunen arbetar för anläggandet av en Norrled vilket bedöms kunna reducera konsekvenserna avsevärt.

Programmet tar hänsyn till människors hälsa och säkerhet genom att bland annat säkerställa ytor för skyddande natur som primärt fungerar som ett skyddsavstånd. Till följd av att den industriella produktionen på Svartön i huvudsak avses flyttas österut, längre från befintliga bostäder (Svartöstaden), skapas förutsättningar för att minimera störningar till befintliga boende i områdets närhet, vilket programmet lyfter som en aspekt inför den fortsatta planeringen. Utpekandet av befintlig industri på Svartön bekräftar beslutade riksintressen. Konsekvenserna till följd av den befintliga industriverksamheten inom programområdet bedöms inte öka.

1.5 Naturmiljö

Exploateringarna inom programområdet berör mestadels ordinära eller redan starkt påverkade miljöer som saknar höga naturvärden, och har få förekomster av naturvårdsarter. De fåglar som häckar i de mest berörda delarna av Hertsöfältet domineras av vanliga och utbredda arter som även bedöms ha tillgång till likvärdiga häckningsplatser i närheten. Exploatering undviks eller minimeras i de delar av programområdet som har högre naturvärden. Endast mindre arealer av områden med högre naturvärden planeras att avverkas för industrimark samt ledningsdragningar. Fridlysta och mer ovanliga arter (framför allt hackspettar) är i högre grad knutna till lövrika skogspartier med inslag av död ved som förekommer och som i programmet avsätts som naturmark. Under förutsättning att skyddsåtgärder tillämpas för fågelarterna på Svartön, och hänsyn tas till eventuella småbiotoper för groddjur bedöms ianspråktagande av industrimark, brukad skog, buskmark och annan mer ordinär natur som helhet ge liten kumulativ påverkan på naturvärden och arter.

Viktig grönstruktur på Hertsöfältet kommer att behållas intakt i stora drag. I tillståndet för verksamheterna kommer det att finnas bullervillkor och skyddsåtgärder som minskar störningar. Om dessa och andra skyddsåtgärder tillämpas så minimeras barriärer, störningar och annan påverkan på planområdets kärnområden och spridningsvägar för naturvårdsarter och andra arter. Detta gynnar särskilt rörliga arter, som skogslevande fåglar, fladdermöss och utter men också allmännare vilt.

Om exploateringar och skyddsåtgärder görs på rätt sätt bedöms exploateringarna inte påverka förekomster eller populationsstatus för planområdenas arter lokalt eller regionalt, eller påverka planområdenas kontinuerliga ekologiska funktion (KEF) för arterna. Genom detta bedöms också kumulativ påverkan på fridlysta arter inom programområdet bli liten.

Sammanfattningsvis bedöms kumulativ påverkan på naturvärden och arter inom planprogrammet för Luleå industripark bli liten, förutsatt att de skyddsåtgärder som rekommenderas tillämpas i fortsatt planering.

2 Genomförande av planprogrammet

2.1 Tidsperspektivet

Tidsperspektivet för programmets genomförande styrs främst av de gällande och planerade detaljplaner som tas fram för området och deras respektive genomförandetid. Industriparken kommer att byggas ut successivt vilket i sin tur bygger på när verksamheternas tillstånd och erforderlig infrastruktur (kraftförsörjning etc.) är på plats.

2.2 Markanvändning

Luleå industripark är särskilt väl lämpad för industrietableringar tack vare sina strategiska och geografiska fördelar. Området utgör ett regionalt industrinav med direkt tillgång till Luleå hamn samt goda väg- och järnvägsförbindelser. Inom regionen erbjuds dessutom en stabil och hållbar elförsörjning, vilket ytterligare stärker förutsättningarna för industriell utveckling.

Planprogrammet bekräftar i stor utsträckning den pågående markanvändningen, vilket är säkerställt genom gällande detaljplaner. Eventuella konsekvenser hanteras inom ramen för befintliga och kommande miljötillstånd. Föreslagen markanvändning bedöms stärka riksintresse för industriell produktion – stålverk.

Programområdet innehåller tekniska anläggningar som försörjer industriparken och stora delar av kommunen med vatten, avlopp och värme. Utpekade utvecklingsytor för dessa anläggningar är avgörande för att Luleå ska kunna växa i enlighet med beslutade visioner och mål. Om mark inte kan säkras riskerar kommunen att behöva identifiera nya lokaliseringar, vilket skulle medföra betydande ekonomiska konsekvenser.

En begränsning av hamnens utveckling kan påverka framtida kapacitet och tillväxtmöjligheter negativt, vilket i sin tur kan få konsekvenser för riksintresset kopplat till hamnen. Detta kan leda till negativa konsekvenser för hela utvecklingen av industriparken.

Samtidigt kan en utbyggnad av industriparken medföra vissa negativa effekter, såsom lokala utsläpp till luft och vatten, ökad trafikbelastning med risk för försämrad trafiksäkerhet och buller, samt påverkan på naturmiljöer, arter och människors tillgång till rekreation.

Förutsättningarna för att hantera och minimera dessa negativa effekter bedöms dock som goda. Genom god samordning och planering bedöms den föreslagna markanvändningen ge fler positiva än negativa konsekvenser – ur ett lokalt, regionalt och nationellt perspektiv.

2.3 Transportinfrastruktur

I planprogrammet pekas stråk ut för järnväg, väg, kollektivtrafik samt gång- och cykel. Stråken är förbindelser som skapar en helhet i infrastrukturen inom industriparken eller har en tydlig koppling till omgivande infrastruktur.

Utpekandet av en öst-västlig koppling över Svartön innebär att anslutning till industriparken kan ske från två olika håll. Utan denna koppling kan en framtida Norrled inte nå sin fulla potential eftersom

endast den östra sidan av industriparken då får tillgång till en gen anslutning till leden. Alternativa anslutningar från de västra delarna av Svartön till en Norrled innebär transporter på Hertsövägen vilket medför en större omgivningspåverkan. Innan en Norrled är utbyggd säkerställer även en öst-västlig koppling transport av farligt gods till och från Hertsöfältet. Kopplingen möjliggör även gena och framkomliga transporter vilket kan skapa flöden av produkter och restprodukter mellan verksamhetsområdena inom industriparken.

Svartövägen ska vara primär infartsled till Svartön, Hertsövägen ska försörja Hertsöfältet och avlasta och komplettera Svartövägen. Om detta inte eftersträvas kommer Hertsövägen att få ett betydligt större flöde än planerat vilket skulle medföra en betydligt större omgivningspåverkan längs en väg som angränsar till känslig markanvändning. Att transportera farligt gods längs Hertsövägen är olämpligt eftersom det finns flera bostadsområden och skolor i nära anslutning.

Tillskapandet av kollektivtrafik till och inom industriparken möjliggör en effektiv markanvändning inom området samtidigt som belastningen på trafiknätet minskar. Om utvecklingen sker i den förväntade skalan kommer ett stort antal människor att arbeta inom industriparken, vilket i sin tur medför behov av omfattande arbetsplatsparkeringar. Kan kollektivt åkande möjliggöras kan mark för parkeringsytor i stället nyttjas för mer effektiva ändamål så som byggrätt eller övrig verksamhetsyta. Utesluts hållbara resor så som kollektivtrafik, och förbättras inte förbindelserna för gång- och cykel, uppnås inte kommunala strategier och mål. Stora delar av de satsningar som sker inom industriparken utgörs av innovation för att ställa om till en mer hållbar och mer miljövänlig industri. Att utesluta hållbara resor bör därför inte vara förenligt med dessa satsningar.

För att optimera flöden, säkerställa trafiksäkerheten och nyttja kapaciteten som finns i befintlig infrastruktur måste vägnätet ses som en helhet. I programförslaget föreslås kommunalt huvudmannaskap på anslutningsvägar till industriparken. För vägar som främst används av industrierna och Luleå hamn, där ingen allmän trafik ska förekomma, föreslås enskilt huvudmannaskap. Ett kommunalt huvudmannaskap på de interna vägarna skulle innebära att skalskyddet på vägarna uteblir eftersom kommunen inte kan stängsla in allmän plats.

Vid ett enskilt huvudmannaskap ligger kostnader och ansvar för vägarna på de som nyttjar vägen och det kan säkerställas via en gemensamhetsanläggning.

2.4 Teknisk infrastruktur

Allmännyttiga ledningar finns inom Svartön och arbete pågår med anläggande samt planering av nya ledningar för att koppla ihop Svartön med Hertsöfältet. Det är viktigt att alla allmännyttiga ledningsstråk säkras genom avtal samt ges förtur vid eventuella avvägningar kopplat till markanspråk.

Ytbehov för kommande process- och produktledningar är i dagsläget inte tillräckligt utrett samtidigt som den kommunala marken är begränsad. Först när planerade etableringar har kommit längre i sin progress kan kommunen skriva avtal. Finns då inte tillräckligt med ytbehov kan konsekvenserna bli att vissa etableringar uteblir. För att undvika detta kan överenskommelser mellan fastighetsägare vara en framkomlig väg.

Ytbehov för teknisk infrastruktur är en viktig fråga för kommunen att fortsätta utreda.

3 Uppföljning

Planprogrammet ska vara vägledande för den kommunala planeringen. Det innebär att programmets ställningstaganden ska ligga till grund för kommande detaljplaner och exploateringsprojekt och kontinuerlig dialog för att främja ett genomförande i linje med programmets intentioner ska eftersträvas. Uppföljning av programmet sker genom det pågående arbetet som görs för verkställandet av industriparken. Många av programmets ställningstaganden kommer att omsättas och prövas i samband med upprättande av detaljplaner. I dessa processer konkretiseras programmets principer och mål och avvikelser mot programmets intentioner ska motiveras.

3.1 Fortsatt planering

Utvecklingen av industriparken kommer att ske etappvis, i takt med industriaktörernas tidsplaner och miljötillstånd. I kommande planeringsprocesser ska planprogrammet fungera som ett stöd och ge vägledning i strategiska frågor. Förutsättningarna inom industriparken förändras kontinuerligt, då verksamheter och infrastrukturprojekt befinner sig i olika utvecklingsskeden. Planering och genomförande sker därför parallellt. Mot denna bakgrund kan avsteg från planprogrammet i framtiden vara motiverade, förutsatt att de bidrar till en förbättrad helhetslösning. Planprogrammet sammanfattar dagens planeringsförutsättningar och kommer, även vid eventuella avsteg, att utgöra en viktig grund för framtida ställningstaganden.

Det är viktigt att fortsätta samla in planeringsdata och följa upp beslutad planering även efter ett antagande av planprogrammet.

3.2 Samverkan

Kommunen är ansvarig för den fysiska planeringen och skapar förutsättningar för utbyggnad av industriparken samtidigt som ett genomförande är avhängt en god samplanering med alla aktörer. Regelbundna dialoger och förståelse för samband är av stor vikt. För att industrins omställning i regionen ska nå full potential krävs en hög nivå av samverkan mellan kommun, industriaktörer och myndigheter. Trafikverket är en av de myndigheter som utgör en viktig roll i omställningen då infrastruktursystemet är en grundförutsättning för regionens industrier.

2026-06-03

Dnr: KLF 2024/1612

LULEÅ KOMMUN

Detaljplaneprogram för Luleå industripark

Luleå industripark

Luleå kommun **Norrbottens län**

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Bakgrund

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade 2024-09-23 § 82 att ge kommunstyrelse-förvaltningen i uppdrag att upprätta ett planprogram för Luleå industripark. Planprogrammet ska utreda och föreslå övergripande strukturer och flöden inom Luleå industripark. Genom programmet ska kommunen föreslå hur helheten ska se ut och fungera i framtiden. Planprogrammet kommer främst att hantera övergripande frågor kopplat till vägnät, järnvägsinfrastruktur, teknisk infrastruktur, dagvatten, naturmiljö och kumulativa effekter.

Programmet innebär utveckling i huvudsak i enlighet med kommunens översiktsplan.

Hur samrådet bedrivits

Planprogrammet handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat standardförfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). För att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och för att ge möjlighet till insyn och påverkan ska samråd ske med myndigheter, sakägare och övriga berörda enligt 5 kap. 11 §, plan- och bygglagen.

Ett förslag till planprogrammet har därför visats för samråd under perioden 3:e februari – 3:e mars 2026. Förslaget till detaljplaneprogram för Luleå industripark är digitalt och har visats i en StoryMap-portal; ett webbaserat visningsfönster som går att ta del av med hjälp av en dator eller mobiltelefon. Den 15:e februari mellan kl. 13-15 bjöds allmänheten in att träffa tjänstepersoner i Galleria Shopping, tjänstepersonerna visade och berättade om programförslaget samt svarade på frågor.

Samråd har under arbetet med programförslaget även skett kontinuerligt med berörda kommunala förvaltningar och bolag.

Under samrådstiden inkom 15 skrivelser, vilka listas nedan.

Skrivelser med synpunkter och/eller frågor har inkommit från:

- Länsstyrelsen Norrbotten, 2026-03-06
- Försvarsmakten (avstår att yttra sig), 2026-02-10
- Lantmäteriet, 2026-02-03
- Sjöfartsverket, 2026-03-03
- Trafikverket, 2026-03-03
- Luftfartsverket (sekretess)
- Räddningstjänsten, 2026-03-02
- Luleå Hamn, 2026-03-02
- SSAB, 2026-03-06
- Uniper, 2026-03-02
- Vattenfall, 2026-03-02

- Telia, 2026-02-03
- Cykelfrämjandet, 2026-03-02
- Naturskyddsföreningen, 2026-03-02
- Gällivare skogssameby, 2026-03-17 (inkom sent)

Synpunkterna sammanfattas och kommenteras nedan.

Inkomna synpunkter med kommentarer

Inkomna synpunkter redovisas här i sammanfattad och förkortad form. Synpunkterna i sin helhet finns att tillgå på kommunstyrelseförvaltningen. *Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.*

Myndigheter

Länsstyrelsen Norrbotten

Länsstyrelsen bedömer att planprogrammet i huvudsak överensstämmer med översiktsplanen och att det på ett gediget sätt beskriver förutsättningar och utmaningar, särskilt avseende miljö och natur.

Myndigheten efterfrågar dock vissa förtydliganden och kompletteringar. Bland annat bör planområdets avgränsning tydliggöras, inklusive hantering av vattenområden. Vidare bör programmet i större utsträckning redovisa hur riksintressen, särskilt Luleå hamn, kommer att tillgodoses samt hur mellankommunala intressen ska samordnas.

Länsstyrelsen lyfter även behov av att redovisa förorenade områden mer tydligt, i karta, samt att utveckla resonemang kring klimatanpassning, exempelvis vilken klimatfaktor som ska tillämpas vid hantering av översvämningsrisker.

Avseende naturmiljö och artskydd framhålls att framtida exploateringar kan aktualisera artskyddsbestämmelser och att dessa frågor behöver utredas tidigt. Länsstyrelsen delar inte kommunens bedömning att den kumulativa påverkan på naturvärden och arter är liten och bedömer att det finns risk för påverkan, särskilt på hackspettsarter. Det kan därför krävas artskyddsdispens och det bedöms inte vara säkerställt att ekologiska funktioner kan bevaras.

Vidare efterfrågas en översiktlig beskrivning av hur vattenanvändningen påverkas av planerad exploatering, samt att länsstyrelsen ser positivt på förslaget om en samlad tillståndsprövning för vattenverksamhet.

Sammanfattningsvis anser Länsstyrelsen att planprogrammet utgör en god grund, men att flera frågor behöver förtydligas och utredas vidare i det fortsatta planarbetet.

Kommentar: Kommunen noterar Länsstyrelsens bedömning att planprogrammet överensstämmer med översiktsplanen. Tydligare avgränsning av programområdet och hur gränserna i planprogrammet ska tolkas, har setts över inför godkännande av programmet.

Berörda riksintressen beaktas genom att planprogrammet tar ställning för och pekar ut ytor och infrastruktur som skapar förutsättningar för riksintressen att bestå och utvecklas. Avsnittet Genomförande och konsekvenser förtydligas med hänsyn till hur berörda riksintressen påverkas till följd av planprogrammet.

Planprogrammet kompletteras med en redogörelse av mellankommunala intressen, och då särskilt kopplat till regionalt järnvägssystem.

Kommunen delar uppfattningen att frågor om förorenade områden, klimatanpassning och översvämningsrisker är viktiga. Dessa behandlas översiktligt i planprogrammet, texterna har delvis förtydligats och kommer fortsatt att hanteras i kommande skeden, där mer detaljerade underlag och bedömningar tas fram.

Kommunen noterar Länsstyrelsens syn på den kumulativa påverkan på naturmiljö och artskydd och att ytterligare utredningar kan krävas i kommande skeden. Bedömningar av påverkan på arter, behov av skyddsåtgärder och eventuella dispenser enligt artskyddsförordningen hanteras även i kommande plan- och tillståndsprocesser.

Synpunkterna avseende vattenanvändning och vattenverksamhet noteras. Frågor om vattenförsörjning, processvatten och påverkan på recipient kommer att hanteras vidare i fortsatt planering samt i relevanta tillståndsprövningar. Även kommunen ser positivt på möjligheten till samordnade prövningar där så är lämpligt.

Sammanfattningsvis bedömer kommunen att de frågor som Länsstyrelsen lyfter i huvudsak är av sådan karaktär att de har förtydligats i planprogrammet samt att fortsatt hantering sker i kommande skeden, exempelvis detaljplaner, bygglov eller tillstånd.

Försvarsmakten

Försvarsmakten meddelar att myndigheten i detta skede avstår från att yttra sig över planprogrammet. Försvarsmakten hänvisar till sitt planeringsunderlag avseende riksintressen för totalförsvarets militära del, som finns tillgängligt på myndighetens webbplats och i riksintressekatalogen för aktuellt län. Myndigheten upplyser om att kartunderlag, värdebeskrivningar samt information om åtgärder som kan innebära påtaglig skada på riksintressen finns tillgängliga där. Försvarsmakten önskar fortsatt få ta del av detaljplaner inom området i kommande skeden enligt ordinarie remissförfarande.

Kommentar: Luleå kommun noterar Försvarsmaktens ställningstagande. Kommunen bedömer att planprogrammet i detta skede inte medför någon påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. Frågan om riksintressen kommer att beaktas och prövas vidare i kommande detaljplaner, bygglov och tillstånd, där Försvarsmakten ges möjlighet att yttra sig enligt gällande rutiner.

Lantmäteriet

Lantmäteriet framför att det är viktigt att tidigt i planprocessen utreda och, vid behov, mäta in fastighetsgränser inom planområdet. Myndigheten påpekar att det kan finnas samfälligheter eller fastighetsgränser som inte framgår av den digitala registerkartan samt att vissa gränser kan vara osäkra. Som exempel nämns att gränsen mellan fastigheterna Luleå Svartöstaden 13:36 och Luleå Svartön 18:17 är oklar. Lantmäteriet framhåller att tidig gränsutredning kan effektivisera planarbetet och minska risken för förseningar i senare skeden.

Kommentar: Luleå kommun noterar Lantmäteriets synpunkt. Frågor om fastighetsindelning och eventuella osäkra fastighetsgränser kommer att uppmärksammas och hanteras i det fortsatta planarbetet.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har inga invändningar mot planprogrammet i dess helhet. Myndigheten lämnar dock ett förtydligande kring ansvarsfördelningen inom projekt Malmporten.

Vidare framhåller Sjöfartsverket att höga byggnader, master eller skorstenar inom planområdet kan påverka sjöfartens navigationshjälpmedel, såsom enslinjer, samt att belysning kan påverka säker navigation. Dessa aspekter behöver beaktas och samordnas med berörda aktörer vid fortsatt planering.

Kommentar: Kommunen noterar förtydligandet av ansvarsfördelningen inom projekt Malmporten och justerar skrivningarna i planprogrammet i enlighet med detta. Frågor avseende påverkan på sjöfartens navigationshjälpmedel samt utformning av belysning kommer att beaktas i kommande skeden. Samråd med berörda aktörer kommer att ske vid behov.

Trafikverket

Trafikverket informerar om pågående revidering av riksintressen, där nya riksintressen för järnvägen till Luleå hamn samt bangården Svartön nedre föreslås. Beslut väntas under 2026 och planprogrammet bör beakta dessa.

Vidare pågår en precisering av riksintresset för Luleå hamn, där även påverkansområden, såsom buller, ingår. Trafikverket upplyser även om att personvagnsuppställningen planeras flyttas till bangården Svartön nedre från och med hösten 2028.

Slutligen framhålls att eventuellt framtida skalskydd inte får påverka statlig järnvägsanläggning eller Trafikverkets möjligheter att drifta och underhålla järnvägen.

Kommentar: Kommunen noterar informationen om pågående revidering och precisering av riksintressen, detta har förtydligats i programmet och kommer att beakta dessa i det fortsatta planarbetet. Kommunen delar uppfattningen att framtida skalskydd inte ska påverka statlig järnvägsanläggning eller Trafikverkets möjligheter till drift och underhåll, vilket kommer att beaktas i fortsatt planering och genomförande.

Luftfartsverket

LFV har inkommit med yttrande under programsamrådet. Delar av yttrandet omfattas av sekretess och ska därför inte redovisas i samrådsredogörelsen

Kommentar: Luleå kommun noterar LFV:s yttrande.

Kommunala förvaltningar och bolag

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten betonar behovet av fördjupade riskanalyser kopplade till transporter av farligt gods, särskilt med hänsyn till ökande trafik och nya verksamheter. De framhåller att generella skyddsavstånd inte är tillräckliga utan att platsanpassade bedömningar krävs, där ett riskhanteringsavstånd om minst 150 meter bör utgöra utgångspunkt. Räddningstjänsten anser att det behöver förtydligas varför skyddsavstånden 100 respektive 250 meter har använts.

Vidare påtalas att planerad och befintlig tung industri, inklusive Sevesoverksamheter, medför komplexa riskbilder. Räddningstjänsten anser att skyddsavstånd mellan verksamheter och till omgivande bebyggelse behöver analyseras mer ingående, samt att buffertzoner bör tydliggöras. Även risken för dominoeffekter mellan verksamheter lyfts som en viktig aspekt.

Räddningstjänsten framhåller också vikten av att precisera vilken typ av verksamheter som är lämpliga inom olika delar av området, särskilt att begränsa etablering av verksamheter med många personer nära riskfylld industri.

Räddningstjänsten lyfter även långa insatstider som en utmaning, vilket ställer krav på verksamheternas egen beredskap. Möjlighet att etablera en brandstation i området bör utredas.

Vidare betonas behovet av, god tillgång till brand- och släckvatten, säkerställd framkomlighet för räddningstjänst samt hänsyn till Räddningstjänstens övningsverksamhet (RUC) och dess framtida utveckling.

Räddningstjänsten lyfter att det är viktigt med minst två oberoende tillfartsvägar till industriparken.

Kommentar: I kommande skeden, exempelvis tillståndsansökningar, kommer

riskbedömningar att utvecklas och fördjupas, där hänsyn tas till platsens och verksamhetens specifika förutsättningar, verksamheternas samlade påverkan samt potentiella dominoeffekter mellan verksamheter.

Avseende skydds- och säkerhetsavstånd noterar kommunen Räddningstjänstens synpunkter på behovet av mer differentierade och verksamhetsspecifika bedömningar. Frågan om lämpliga buffertzoner samt avstånd mellan verksamheter och mellan industri och omgivande bebyggelse kommer att analyseras vidare i efterföljande planering, utredning och tillstånd. De skyddsavstånd som redovisas i programmet framgår av MSB:s vägledning om riskhantering i anslutning till storskalig kemikaliehantering (MSB1053).

Kommunen delar även uppfattningen att det finns behov av att tydliggöra vilken typ av verksamheter som är lämpliga inom olika delar av området. Detta kommer att beaktas i det fortsatta arbetet, där en mer differentierad syn på industrins innehåll och omfattning kan komma att utvecklas. Det är exempelvis möjligt att delar av de områden som pekas ut som Industri i kommande planläggning lämpligen planläggs som verksamhet eller att skyddszoner mellan byggrätter regleras. I kommande tillstånd hanteras verksamheternas risker samt att omkringliggande kumulativa risker tas med i bedömningar om tillstånd.

Vad gäller Räddningstjänstens synpunkter på riskanalyser kopplade till transporter av farligt gods, särskilt med hänsyn till ökande trafik och nya verksamheter behöver denna fråga hanteras i och med tillsyn på utpekad led för farligt gods. I planprogrammet har det förtydligats att denna fråga fortsatt ska samordnas.

Vad gäller räddningstjänstens insatstider och behov av tillgänglighet noterar kommunen vikten av robusta strukturer. På Hertsöfältet finns ytor avsatta för kommande behov, exempelvis lokal räddningstjänst.

Behovet av minst två oberoende tillfarter till verksamheter möjliggörs bland annat via utpekad koppling över NJA-kaj. Programmet skapar förutsättningar för att säkerställa tillgängligheten i framtiden. Hur och var infarter placeras hanteras i efterföljande skeden.

Luleå hamn

Luleå Hamn framhåller sin roll som riksintresse och strategisk nod i det transeuropeiska transportnätet (TEN-T), vilket ställer krav på god funktionalitet i transportsystemet inom planområdet.

Luleå hamn bedömer att de övergripande trafikstråken i området, såsom Uddebovägen, Gräsövägen och kopplingar mot Hertsöfältet och Norrleden, bör ha kommunalt huvudmannaskap då de har regional och strategisk betydelse. Samtidigt anses det interna vägnätet inom industriområdet mer lämpligt att hantera som kvartersmark med enskilt huvudmannaskap, vilket bättre speglar dess funktion. Detta upplägg bedöms kunna skapa ett robust och funktionellt trafiksystem där transporter, inklusive farligt gods och kollektivtrafik, kan hanteras

strukturerat samt där redundans stärks. Andra lösningar, såsom gemensamhetsanläggning eller huvudmannaskap via hamnbolaget, bedöms mindre lämpliga då de kan medföra otydlighet och begränsningar.

Även alternativa tillfarter, såsom via Svartöstaden/NJA kaj, lyfts fram som viktiga för robusthet och utrymningsmöjligheter.

Luleå Hamn påpekar behov av fortsatta utredningar, bland annat avseende trånga passager, skyltning, snöhantering, skalskydd samt kostnads- och ansvarsfördelning.

Sammanfattningsvis förordar Luleå Hamn en inriktning där kommunen ansvarar för de strategiska trafikstråken medan interna vägar hanteras enskilt, i kombination med fortsatt utredning av skalskydd och genomförandefrågor.

Kommentar: Kommunen instämmer i att de övergripande trafikstråken inom området har en viktig funktion ur ett regionalt och strategiskt perspektiv, och ser positivt på och instämmer i resonemanget kring behovet av robusta transportlösningar och fungerande redundans i trafiksystemet.

Samtidigt gör kommunen bedömningen att ett kommunalt huvudmannaskap inte är lämpligt i samtliga delar av området. Inom zoner där tillträdet är begränsat och där allmän trafik inte bör förekomma, exempelvis inom inhägnade industriområden med skalskydd, bedöms enskilt huvudmannaskap vara mer ändamålsenligt och i enlighet med PBL.

Kommunen avser därför att i det fortsatta arbetet pröva en differentierad lösning, där huvudmannaskapet anpassas efter respektive stråks funktion, tillgänglighet och användning. De mest övergripande och allmänt tillgängliga stråken kan vara aktuella för allmän platsmark kommunalt huvudmannaskap, medan interna vägar inom områden med begränsat tillträde för allmänheten hanteras som kvartersmark. Detta har förtydligats i programförslaget.

Kommunen delar bedömningen att redundans i trafiksystemet är av stor vikt, samt att kopplingar via exempelvis NJA-kaj utgör en viktig del för att säkerställa alternativa tillfarter, framkomlighet vid kris och/eller utrymning.

De frågor som lyfts av Luleå Hamn avseende bland annat skalskydd, framkomlighet, snöhantering, skyltning samt ansvarsfördelning bedöms som viktiga och kommer att hanteras vidare, i dialog med berörda aktörer.

Övriga

SSAB

SSAB är positiva till utvecklingen av Luleå industripark och den gröna industriomställningen, men framhåller att planprogrammet i nuvarande form inte i tillräcklig utsträckning beaktar bolagets befintliga och framtida verksamhet.

Bolaget lyfter att deras verksamhet utgör en betydande del av området samt ett

riksintresse för industriell produktion. De menar att planprogrammet i hög grad fokuserar på hamnens utveckling och i mindre utsträckning tar hänsyn till stålproduktionen och dess behov.

SSAB pekar på att planförslaget innebär omfattande markanspråk och förändrade trafiklösningar som riskerar att påverka verksamheten negativt, bland annat genom ökade trafikflöden genom industriområdet, försämrad logistik och begränsningar i markanvändning.

Vidare efterfrågas ett tydligare tidsperspektiv för planprogrammets genomförande, då tidpunkten är avgörande för påverkan på pågående omställning av verksamheten.

SSAB framhåller även behov av mer omfattande utredningar, särskilt avseende trafik och transporter, miljökvalitetsnormer samt påverkan på verksamheten och dess deponier.

Bolaget betonar vikten av att säkerställa fungerande logistikflöden inom området samt att nya infrastrukturlösningar, såsom vägar och gång- och cykelstråk, inte placeras så att de försvårar verksamheten.

Slutligen lyfter SSAB behovet av att beakta risker kopplade till Sevesoverksamhet och efterfrågar tydligare bedömningar av lokalisering och påverkan av föreslagna åtgärder i relation till befintlig och planerad industri.

Kommentar: Kommunen delar uppfattningen om SSAB:s betydelse i området, både som befintlig verksamhet och som riksintresse för industriell produktion. Den pågående omställningen av stålproduktionen till fossilfri produktion bedöms som av stor strategisk betydelse, såväl lokalt som nationellt.

Planprogrammet syftar till att skapa en övergripande struktur för industriparkens utveckling där flera riksintressen och verksamheter behöver samordnas. Kommunen instämmer i att det är viktigt att i detta arbete säkerställa att befintliga och planerade verksamheters behov av mark, logistik och utvecklingsmöjligheter beaktas. De synpunkter som rör påverkan på SSAB:s verksamhet, särskilt avseende markanspråk och intrång, kommer att hanteras vidare i ordinarier processer och i samverkan med SSAB eller andra berörda fastighetsägare. Inför godkännande har det tidigare utpekade ledningsstråket längs med Malmbanan tagits bort. Ur samordningsperspektiv är det dock viktigt att i planprogrammet belysa samtliga behov som kan innebära markanspråk och kommunen vidhåller att behov av en öst-västlig koppling för ledningsinfrastrukturen är en förutsättning för industriparkens utveckling. Dock innebär inte utpekat behov att mark ska tas i anspråk utan fastighetsägares godkännande vilket har förtydligats i programmet, särskilt i anslutning till det ställningstagande som kommunen gör för det kommunala reningsverkets utveckling.

Avseende trafik och transporter instämmer kommunen i att frågorna är av avgörande betydelse för områdets funktion. Kommunen noterar de synpunkter som rör trafikflöden, kapacitet och påverkan på interna transporter och kommer att vidareutveckla underlaget i

kommande planeringsskeden, exempelvis i den kommande detaljplanen för industriparkens infrastruktur som planeras tas fram.

Vad gäller planprogrammets tidsperspektiv och genomförande konstaterar kommunen att programmet är av övergripande karaktär och inte fastställer exakta genomförandetider. Kapitlet Genomförande och konsekvenser har delvis förtydligats.

Kommunen saknar det underlag som krävs för att göra kumulativa riskbedömningar i området. I kommande tillståndsprocesser inkluderas omkringliggande faktorer (givna och planerade förhållanden och tillstånd) i bedömningen.

Påverkan på MKN vatten har särskilt utretts inom planeringsarbetet för industriparken och en övergripande recipientbedömning uppdateras löpande i detaljplaneskedet allt eftersom nya detaljplaner tas fram. Recipientbedömningen beskrivs i planprogrammet. Kommunen bedömer att påverkan på miljökvalitetsnormer hanteras i den omfattning som är rimlig i programmet med hänsyn till pågående detaljplane- och tillståndsprocesser.

Uniper

Uniper som utvecklar projektet BothniaLinkH2 inom Luleå industripark, lämnar ett samlat yttrande med synpunkter på planprogrammets ställningstaganden och behov av förtydliganden i flera frågor. Uniper lyfter särskilt frågor om skalskydd och huvudmannaskap, trafik och transporter av farligt gods, hälsa och säkerhet kopplat till samhällsviktig verksamhet och totalförsvar, samt behov av tydligare inriktning för ledningssamordning och teknisk infrastruktur.

Uniper anser att huvudmannaskapet för vägar och dagvatten inom industriparken är otydligt i planprogrammet, särskilt i relation till skalskydd. Planprogrammets ställningstaganden bör mildras för att inte låsa framtida lösningar Det bör finnas öppning för kommunalt ansvar för vägar och dagvatten även inom skalskydd, om det visar sig vara den bästa lösningen,

Vidare lämnas synpunkter på formuleringar kring naturstråk, hantering av förorenad mark, tekniskt vatten och miljöförhållanden i Inre Hertsöfjärden. Uniper efterfrågar i flera delar förtydliganden, mer flexibla formuleringar samt en tydligare redovisning av hur dessa frågor avses hanteras i fortsatt planering och i kommande skeden.

Kommentar: Kommunen konstaterar att flera av de frågor som Uniper lyfter är komplexa och berör områden som avses utredas och preciseras vidare i kommande skeden. Luleå kommun noterar Unipers synpunkter avseende huvudmannaskap. Kommunen bedömer att huvudmannaskapet inom delar av Luleå industripark fortsättningsvis ej ska vara tillgängliga för allmän trafik och därmed enskilda. Detta bedöms vara en förutsättning för att möjliggöra ett sammanhållet och ändamålsenligt skalskydd för området och därmed undanhålla allmän trafik på de sträckor där det inte är lämpligt.

En precisering av huvudmannaskapet har gjorts samt förtydligande kring hur flöden till och från Hertsöfältet över Svartön eller via Hertsövägen kan fungera. I programmet anges en riktning för kommande skeden. Det är av betydelse att tydliga ställningstaganden görs

särskilt i frågan gällande huvudmannaskap för att komma vidare i planeringen i andra frågor som har direkta beroenden till väghållaransvaret. Exempelvis vad gäller planering av skalskydd och kollektivtrafik.

Planprogrammet syftar till att ange en övergripande inriktning för områdets utveckling. Mer detaljerade ställningstaganden, ansvarsfördelning och tekniska lösningar kommer att behöva hanteras genom fördjupade utredningar, dialoger och avvägningar i den fortsatta planprocessen.

Kommunen vidhåller att utpekade naturstråk är viktiga och övergripande ska bibehållas. Programmet är dock översiktligt och hanterar inte markanspråk i detalj varför en mer detaljerad bedömning i det enskilda fallet hanteras i detaljplane- eller tillståndsskedet. Ställningstagandet säger att intrång i utpekade naturstråk ska i möjligaste mån undvikas och och när det är nödvändigt, ske med varsamhet.

Vidare har förtydliganden gällande sanering av förorenad mark samt vikten av fortsatt ledningssamordning har lats till i kapitel Genomförande.

Vattenfall

Vattenfall redovisar befintliga ledningsstråk inom och i anslutning till planområdet, bestående av både luftledningar och markförlagda kablar. Ledningarna utgör viktig infrastruktur för elförsörjningen och behöver beaktas i den fortsatta planeringen.

Kommentar: Hänsyn till befintliga ledningar, inklusive erforderliga skyddsavstånd och tillgänglighet för drift och underhåll, kommer att beaktas i det fortsatta planarbetet och i kommande detaljplanering.

Telia

Skanova (Telia) har tagit del av planprogrammet och framför att de vill medverka tidigt i det fortsatta planarbetet, särskilt i samband med kommande detaljplaner. Syftet är att säkerställa att befintliga ledningar inkluderas i planeringsunderlaget för att undvika hinder och effektivisera planprocessen. De erbjuder sig att tillhandahålla ledningsinformation digitalt (dwg-format) och hänvisar till ledningskollen.se för vidare samordning.

Kommentar: Synpunkten noteras. Ledningsägare kommer att involveras i det fortsatta detaljplanearbetet och ledningsinformation inhämtas vid behov.

Cykelfrämjandet

Cykelfrämjandet framför att planprogrammet i sin nuvarande form i huvudsak analyserar och prioriterar biltrafikens kapacitet och framkomlighet, medan cykeltrafiken inte behandlas som ett eget trafiksystem med tydliga funktionskrav. Organisationen menar att detta står i strid med kommunens mål i Vision 2040 om en

kraftigt ökad andel resor med gång, cykel och kollektivtrafik.

Vidare anförs att: Det saknas analyser av cykelns konkurrenskraft i förhållande till bil, såsom restidskvot, genhet och kontinuitet. Samt redovisade cykelstråk i huvudsak följer bilvägnätet, vilket riskerar att ge sämre framkomlighet och längre restider för cyklister. Avgörande strukturfrågor, såsom utrymme för separata huvudcykelstråk och korsningsutformning, riskerar att låsas i detta skede och inte kan lösas i senare planering saknas. Cykelfrämjandet menar att den gröna industriella omställningen bör omfatta både industrins utsläpp och transporternas klimatpåverkan, där arbetsresor med bil utgör en betydande del.

Cykelfrämjandet efterfrågar att kommande planunderlag kompletteras med en tydligare och mer strukturell redovisning av hur cykeltrafiken ska prioriteras och ges goda förutsättningar i området.

Kommentar: Kommunen instämmer i att cykeltrafiken är en viktig del av ett långsiktigt hållbart transportsystem. De synpunkter som lyfts bedöms som relevanta att beakta i den fortsatta planeringen av området i samverkan med verksamheterna på området.

Samtidigt vill kommunen betona att bilen även fortsatt utgör ett centralt trafikslag i aktuellt område. Områdets funktion, lokalisering och koppling till näringsliv och arbetsplatser innebär att god tillgänglighet för tung trafik och biltrafik är en grundläggande förutsättning.

Planprogrammet syftar därför till att skapa en balans mellan olika trafikslag, där framkomlighet och funktion säkerställs för både tung trafik, biltrafik, kollektivtrafik, gång och cykel. I det aktuella skedet har fokus legat på övergripande strukturer, vilket innebär att mer detaljerade frågor kring exempelvis cykelvägens utformning, genhet och korsningslösningar behöver hanteras i senare skeden.

Det är kommunens angelägenhet att gång- och cykelinfrastrukturen liksom kollektivtrafiken är välfungerande fram till industriparken. Inom området, där kommunen inte själv har rådighet i någon större omfattning, behöver verksamheterna vara med och planera samt anpassa lösningar med verksamhetens förutsättningar.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen lyfter övergripande att planprogrammet behöver genomsyras tydligare av ett långsiktigt perspektiv på grön omställning, där klimatförändringar, naturvärden och hållbara transportsystem ges större tyngd.

Föreningen framhåller särskilt behovet av att beakta klimatförändringarnas konsekvenser, inklusive stigande havsnivåer, och efterlyser fördjupade analyser kring områdets långsiktiga lämplighet för industriell verksamhet.

Vidare betonas vikten av att skydda och utveckla naturmiljöer, särskilt strandnära lövskogar och naturstråk, samt att minimera påverkan på arter och biotoper. Föreningen lyfter även behovet av åtgärder för att hantera förorenade

bottensediment och säkerställa god vattenkvalitet. Naturskyddsföreningen håller med om planprogrammets kumulativa bedömning av påverkan på naturmiljöer och arter, under förutsättning att föreslagna skyddsåtgärder genomförs.

I transportfrågor framhålls att järnvägen det är bra att järnvägen är ett prioriterat transportslag för godstransporter, medan utbyggnad av nya större vägar, särskilt den så kallade Norrleden, avråds från då den bedöms medföra betydande negativ påverkan på naturvärden, klimat och ekonomi.

Föreningen efterfrågar även tydligare åtgärder för att minska personbilstrafiken och stärka kollektivtrafik, gång och cykel, bland annat genom förbättrad infrastruktur och styrande åtgärder.

Slutligen lyfts behov av att integrera förnybar energiproduktion i området, hantera rivningsmaterial cirkulärt samt tydligare beakta frågor om sanering, avveckling av äldre verksamheter och recipientpåverkan.

Kommentar: De synpunkter som framförs berör centrala frågor kopplade till klimat, naturmiljö, transportlösningar och hållbar utveckling, och utgör viktiga frågor i utvecklingen av industriparken.

Kommunen delar uppfattningen om vikten av att planeringen för industriparken tar sin utgångspunkt i den gröna omställningen samt att klimatfrågor behöver beaktas i ett långsiktigt perspektiv. Frågor kopplade till klimatanpassning, inklusive stigande havsnivåer och översvämningsrisker, hanteras i planprogrammet och har förtydligats.

Avseende naturmiljöer och biologisk mångfald instämmer kommunen i vikten av att värna identifierade naturvärden och grönstrukturer inom området. Kommunen noterar att Naturskyddsföreningen delar planprogrammets kumulativa bedömning av påverkan på naturmiljöer och arter, under förutsättning att föreslagna skyddsåtgärder genomförs. Dessa frågor kommer att hanteras vidare i det fortsatta planarbetet och i efterföljande tillståndsprocesser.

Kommunen delar även uppfattningen att järnvägen utgör en central och prioriterad del av transportsystemet för industriparken. Samtidigt behöver ett kompletterande vägnät säkerställas för att möjliggöra fungerande transporter, redundans och tillgänglighet. Frågan om framtida vägkopplingar, däribland Norrleden, hanteras parallellt i andra processer.

Vad gäller hållbara transporter instämmer kommunen i att kollektivtrafik, gång och cykel behöver fungera bra för transporter till och från industriparken. Dessa frågor kommer att utvecklas vidare i samverkan med berörda aktörer i kommande samordnings- och planeringsskeden. Samtidigt konstateras att industriparkens funktion och lokalisering innebär att biltrafik fortsatt kommer att ha en betydande roll i området.

De synpunkter som rör förnybar energiproduktion, hantering av rivningsmaterial, avveckling av befintliga anläggningar hanteras mer detaljerat i kommande skeden i linje med nationella riktlinjer och lagstiftning.

Gällivare skogssameby

Gällivare skogssameby framför att planområdet ligger inom deras renbetesområde och att renskötselrätten är en grundlagsskyddad rättighet som ska beaktas i planeringen. Samebyn betonar att området har stor betydelse för rennäringen, särskilt som vinterbetesmark, och att renskötseln är beroende av sammanhängande betesområden och fungerande flyttleder.

Samebyn anser att planprogrammet innebär en omfattande exploatering med industri, infrastruktur och ökad trafik, vilket riskerar att fragmentera landskapet, skapa barriärer och öka störningar för renarna. Detta kan leda till minskade betesmöjligheter och försvåra möjligheten att bedriva renskötsel.

Vidare framhålls att den samlade (kumulativa) påverkan från både befintliga och planerade verksamheter inte redovisas tillräckligt i planprogrammet. Samebyn menar att kommunen redan i detta skede behöver göra en helhetsbedömning av konsekvenserna för rennäringen och säkerställa att miljöbalkens krav uppfylls.

Samebyn bedömer att planprogrammet i nuvarande form inte tillräckligt beaktar renskötselns förutsättningar och motsätter sig exploatering som innebär förlust av betesmarker eller negativ påverkan på renskötseln, naturvärden och det samiska kulturlandskapet.

Kommentar: Kommunen konstaterar att de synpunkter som framförs delvis gäller programområdet men också exploateringen och industrins omställning i ett större sammanhang och geografiskt område.

Luleå industripark pekas ut som ett utvecklingsområde för industri och hamn redan i översiktsplanen för Luleå kommun (2021). Läget vid hamnen är en central förutsättning och anslutningen till befintlig industri innebär logistiska fördelar där också nyttjande av befintlig infrastruktur delvis möjliggörs. Utvecklingen bygger vidare på ett befintligt industriområde vilket kommunen bedömer ur ett helhetsperspektiv begränsar ianspråktagandet av mark och minimerar uppkomsten av nya barriärer.

Området i sig är inte utpekat som riksintresse för rennäringen men kommunen är medveten om att det kan uppstå effekter av industriparken som påverkar rennäringen på en kumulativ nivå. Hur tillkommande infrastruktur genom exempelvis kraftledningar eller vägar kan komma att påverka rennäringen bedömer kommunen måste hanteras i efterföljande skeden och då primärt i koncessionsansökan och tillståndsprocess.

Kommunen ser stort värde i att samverkan sker tidigt och kontinuerligt under planeringsprocessen, då detta skapar bättre förutsättningar för att identifiera och hantera viktiga frågor i god tid.

Nordorst om planområdet finns det kommunala naturreservatet Ormberget-Hertsölandet som är beläget i direkt anslutning till Luleå tätort och omfattar stora delar av halvön Hertsölandet och ett område vidare västerut in till Ormberget. En ombildning av naturreservatet är aktuell med mindre justeringar av reservatets gränser. Naturreservatet innebär ett bevarande, skydd och främjande av ett sammanhållet, ekologiskt välmående

landskap.

Ställningstagande och förändringar

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändringar i planprogrammet:

- Programgränsen har setts över inför godkännande och ett förtydligande har lagts till angående planprogrammets avgränsning och hur gränserna i programmet ska tolkas.
- Förtydliganden har gjorts i kapitel Genomförande och konsekvenser kopplat till hur berörda riksintressen påverkas till följd av programmet.
- Ett nytt avsnitt, Mellankommunala och regionala förhållanden, har lagts till i planbeskrivningen inför godkännande. I avsnittet lyfts aspekter av planprogrammet som har ett större regionalt perspektiv.
- Avsnitten om förorenade områden, klimatanpassning och översvämningsrisker har setts över inför godkännande.
- Beskrivningen av ansvarsfördelningen för projekt Malmporten har setts över inför godkännande.
- Avsnittet Riksintressen har kompletterats med information om att Trafikverket har föreslagit nya riksintressen samt att Trafikverkets arbete med en precisering av riksintresse Luleå hamn pågår.
- Programförslaget för transportinfrastruktur, delområde vägnät har justerats inför godkännande med ett förtydligande av vilket huvudmannaskap som ska gälla inom programområdet.
- Ställningstagande för ianspråktagande av mark intill Uddebo reningsverk har setts över.
- Utpekat alternativt ledningsstråk längs med Malmbanan över Svartön har tagits bort inför godkännande. Alternativa sträckningar beskrivs istället tillsammans med alternativa sträckningar i text.
- Kapitlet Genomförande och konsekvenser har setts över inför godkännande med hänsyn till programmets förväntade tidsperspektiv för genomförandet.
- Ett nytt avsnitt Hushållningsbestämmelser har lagts till i planbeskrivningen inför godkännande. I avsnittet beskrivs hur programförslaget förhåller sig till bestämmelserna i 3 kapitlet miljöbalken och hur areella näringar så som skogsbruk och rennäring påverkas till följd av programmet.

Kvarstående synpunkter

Följande skriftliga synpunkter har inte blivit tillgodosedda, dvs. har inte föranlett någon ändring i planprogrammet. Kommunstyrelseförvaltningens motivering skrivs med kursiv stil.

- Trafikverket lämnar en kommentar om att personvagnsuppställningen planeras flyttas till bangården Svartön nedre från och med hösten 2028.
  Motivering: Detta fråga hör inte till planprogrammet. Frågan hanteras löpande i andra forum.

- Luleå Hamn bedömer att de övergripande trafikstråken i området, såsom Uddebovägen, Gräsövägen och kopplingar mot Hertsöfältet och Norrleden, bör ha kommunalt huvudmannaskap då de har regional och strategisk betydelse.
  Motivering: Kommunen gör delvis en annan bedömning och tar ställning för att de berörda vägar som hamnen listar delvis bör ha kommunalt huvudmannaskap. elar av Svartön bör dock ha enskilt huvudmannaskap vilket motiveras i programmet.

- Räddningstjänsten vill att det genomförs en kumulativ riskanalys där överlappande risker inom industriparken och risker till följd av mer trafik längs med farligt godsled tas fram.
  Motivering: Kommunen vidhåller att riskanalysen som räddningstjänsten efterfrågar är omfattande och kräver detaljerad kunskap om verksamheter inom industriparken och deras transporter. Underlaget och utredningsnivån anses inte ligga inom ramen för vad som är rimligt till ett detaljplaneprogram. Därutöver bedöms det finnas en begränsning för kommunen att få tillgång till de uppgifter som skulle krävas för att genomföra en sådan analys.

- SSAB anser att planprogrammet i högre grad fokuserar på hamnens utveckling och i mindre utsträckning tar hänsyn till stålproduktionen och dess behov. SSAB anser att riksintresset för stålproduktion bör ges samma vikt som övriga riksintressen i området.
  Motivering: Kommunen bedömer att både hamnverksamheten och industriverksamheten är av stor och likvärdig betydelse för den lokala och regionala utvecklingen. Båda verksamheterna bidrar till sysselsättning, näringslivsutveckling och långsiktig ekonomisk hållbarhet, och deras funktioner är dessutom nära kopplade till varandra. Det är dock ofrånkomligt att hamnens funktion är beroende av dess lokalisering i direkt anslutning till vattnet. I den bemärkelsen anser kommunen att dess markanspråk och tillgänglighet (riksintressen för åtkomst till och från hamnen) ska möjliggöras och utvecklas. Kommunen anser samtidigt att riksintresse för industriell produktion likt tillgången till en fungerande hamn stärker industriparkens etablering och ska prioriteras. Denna prioritering innebär dock inte att industriverksamheten ges lägre vikt, utan ska snarare ses som en nödvändig anpassning till de fysiska och geografiska förutsättningarna.

- SSAB anser att markanspråk som pekas ut i programmet endast ska tas i anspråk om synnerliga skäl föreligger, vilket bolaget anser att det inte gör. Utpekade anspråk tar inte tillräcklig hänsyn till befintlig verksamhet.

Motivering: Kommunens behov av mark för utveckling av Uddebo reningsverk kvarstår. Kommunen har förtydligat inför godkännande av programmet att markbehovet ska utredas och som tidigare nämnt i kommentaren till SSAB:s yttrande innebär inte ett utpekat behov att mark ska tas i anspråk utan fastighetsägares godkännande. I samrådsförslaget till programmet fanns även ett ledningsstråk utpekat över bolagets fastighet, detta stråk har tagits bort inför godkännande. En koppling av ledningsstrukturen mellan Svartöns östra och västra delar krävs för industriparkens utveckling och pekas ut längs med den norra stranden. Om skäl finns, och berörda fastighetsägare medger, ställer sig kommunen dock inte emot att kopplingen etableras i ett alternativt läge.

- Cykelfrämjandet anser att kommunen ska ta ett tydligare ställningstagande för gång- och cykelinfrastrukturen.
  Motivering: Kommunen står fast vid att effektiva transportlösningar för gods, inklusive tillgång till väg- och järnvägsnät utgör en grundläggande förutsättning för industriparkens funktion och utveckling. Kommunen anser därför att behovet väger tyngre än gång- och cykelinfrastrukturen när det gäller prioritering av ytor och behov inom industriparken. Kommunen har samtidigt inför godkännande av programmet förtydligat ansvarsfördelningen för infrastrukturen inom industriparken och tar ställning för att tillgängligheten till och från industriparken ska vara välfungerande både för fordonstrafik och gång- och cykeltrafik men att infrastrukturen inom parken är aktörernas ansvar i större utsträckning. En sådan ansvarsfördelning motiveras av att infrastrukturen inom industriparken i hög grad behöver anpassas till aktörernas verksamheter och inte detaljstyras av kommunen.

- Naturskyddsföreningen ifrågasätter kommunens motiv för Norrleden och anser att befintligt vägsystem bör nyttjas istället.
  Motivering: Kommunens samlade bild är att en direktanslutning mot väg E4 som förflyttar stora trafikflöden och transporter av gods (bland annat till och från industriparken) utanför Luleås centrala delar är en förutsättning för en fortsatt utveckling av staden. Kommunen vidhåller därför att en sådan direktanslutning fortsatt ska prioriteras. Ett sådant strategiskt arbete utesluter inte fortsatt utveckling av det befintliga vägsystemet, utan ska ses som ett komplement som stärker den samlade infrastrukturen och ger stora fördelar för Luleå som helhet.

- Gällivare Skogssameby anser att kumulativa effekter ska utredas i planprogrammet. *Motivering: Kommunen står fast vid sin bedömning att utpekandet av det geografiska området för industriparken inte utgör en betydande olägenhet för rennäringens möjlighet till bedrivande av renskötsel. De eventuella effekter som uppstår till följd av åtgärder och anläggningar som kan följa av programmets utveckling anser kommunen inte kan klargöras inom ramen för planprogrammet. Detta delvis på grund av att en sådan kumulativ analys grundar sig på detaljerad kunskap om framtida verksamheter inom industriparken som inte är känd för kommunen i dagsläget. Kumulativa effekter för rennäringen bedömer kommunen därför ska hanteras i kommande plan- och tillståndsprocesser.*

Andra förändringar efter samråd

Nedan listas ändringar som gjorts i planprogrammet efter samråd och som inte är ett resultat av inkomna yttranden utan föranletts av andra skäl:

- Stilsättningen av lager i programförslaget har setts över inför godkännande.
- Programgränsen har uppdaterats inför godkännande så att den ligger på ett avstånd om 25 meter utanför utpekade markanvändningar. Detta för att gränsen ska vara en tydlig avgränsning även i utzoomat läge i programkartan och inte sammanfalla med andra utpekade gränser. Inga gränser i programförslaget ska tolkas skarpt utan ses som en inriktning för fortsatt planering. I de fall där det finns en tydligare avgränsning i utbredning eller sträckning framgår detta av programförslagets ställningstagande.
- Ett ytterligare ledningsstråk på Hertsöfältet för en alternativ sträckning för intag av tekniskt vatten har pekats ut inför godkännande.
- Ett allmännyttigt ledningsstråk pekas ut längs Hertsöfältsvägen och kompletterar det tidigare utpekade nätet för allmännyttiga ledningar.
- Kapitel Genomförande och konsekvenser har uppdaterats inför godkännande.

I övrigt har redaktionella ändringar genomförts och beskrivningar förtydligats.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2026-06-03

Daniel Rova

Planchef

§ 77

Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1

Ärendenr 2023/1318-3.1.1.3

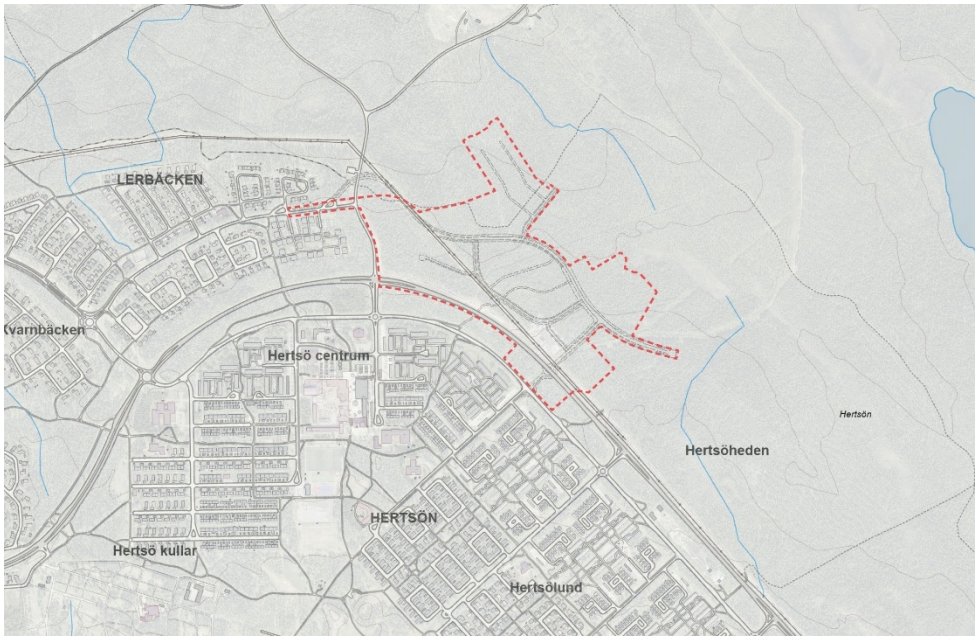
Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1.

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade 2023-10-23 § 20 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1.

Hertsöheden är ett nytt bostadsområde norr om Hertsön och öster om Lerbäcken som blir en ny del av stadsdelen Hertsön. Hela Hertsöheden kommer att planläggas i flera etapper, denna detaljplan utgör den första delen.

Figur 1: Översiktskarta där planområdet är markerat i rött

Planens syfte är att pröva förutsättningarna för ny bostadsbebyggelse för den allmänna bostadsförsörjningen. I detaljplanen ska mark även reserveras för tillkommande kommunala funktioner, exempelvis förskola, skola, vård- och

omsorgsboende, gruppbostad samt tillskapas möjligheter för komplementverksamheter, idrott och andra eventuella mötesplatser. Den nya bebyggelsen ska anpassas till omgivningen och befintlig natur.

Detaljplanen bedöms stämma överens med gällande översiktsplan. Detaljplanen har föregåtts av ett detaljplaneprogram för hela Hertsöheden, beslutat av kommunfullmäktige 2023-11-20 § 211, med tidiga avvägningar, inriktningar och övergripande mål för områdets utveckling. Dessa har varit vägledande för detaljplanen. Större delen av planområdet berör mark som inte är planlagd sedan tidigare. Planområdet är ca 34 hektar stort och utgörs i sin helhet av kommunalt ägd mark.

Detaljplanen möjliggör för ca 800 nya bostäder i olika typer av bostadsformer; flerbostadshus, radhus, parhus och friliggande villor. Förutom bostäder och natur inrymmer detaljplanen även plats för en skola och två förskolor, ett vård- och omsorgsboende, naturmark, parkområde, gator och vägar, ytor för parkering, gc-tunnel under Hertsövägen, område för handel, idrottsplats och ett dagvattenstråk genom området.

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat utökat förfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). Ett utökat förfarande används då detaljplanen är av betydande intresse för allmänheten och bedömts kunna medföra betydande miljöpåverkan. Detaljplaner som handläggs med utökat förfarande beslutas av kommunfullmäktige.

Under samrådstiden inkom 16 skrivelser och under granskning har det inkommit 14 skrivelser med både synpunkter på planförslaget och information av mer generell karaktär.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har genomförts enligt plan- och bygglagens regler för samråd och granskning av detaljplan. Dialog har även skett med berörda förvaltningar, kommunala bolag och externa parter.

Beslutsunderlag

- Plankarta med bestämmelser – Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1, KLF Hid: 2026.7704
- Planbeskrivning – Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1, KLF Hid: 2026.7705
- Granskningsutlåtande - Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1, KLF Hid: 2026.7703
- Samrådsredogörelse – Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1, KLF Hid: 2026.2264
- MKB – Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del, KLF Hid: 2026.7708
- Särskild sammanställning av MKB – Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1, KLF Hid: 2026.7707
- Gestaltningsprogram – Hertsöheden, KLF Hid: 2026.7706
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1, KLF Hid: 2026.8074

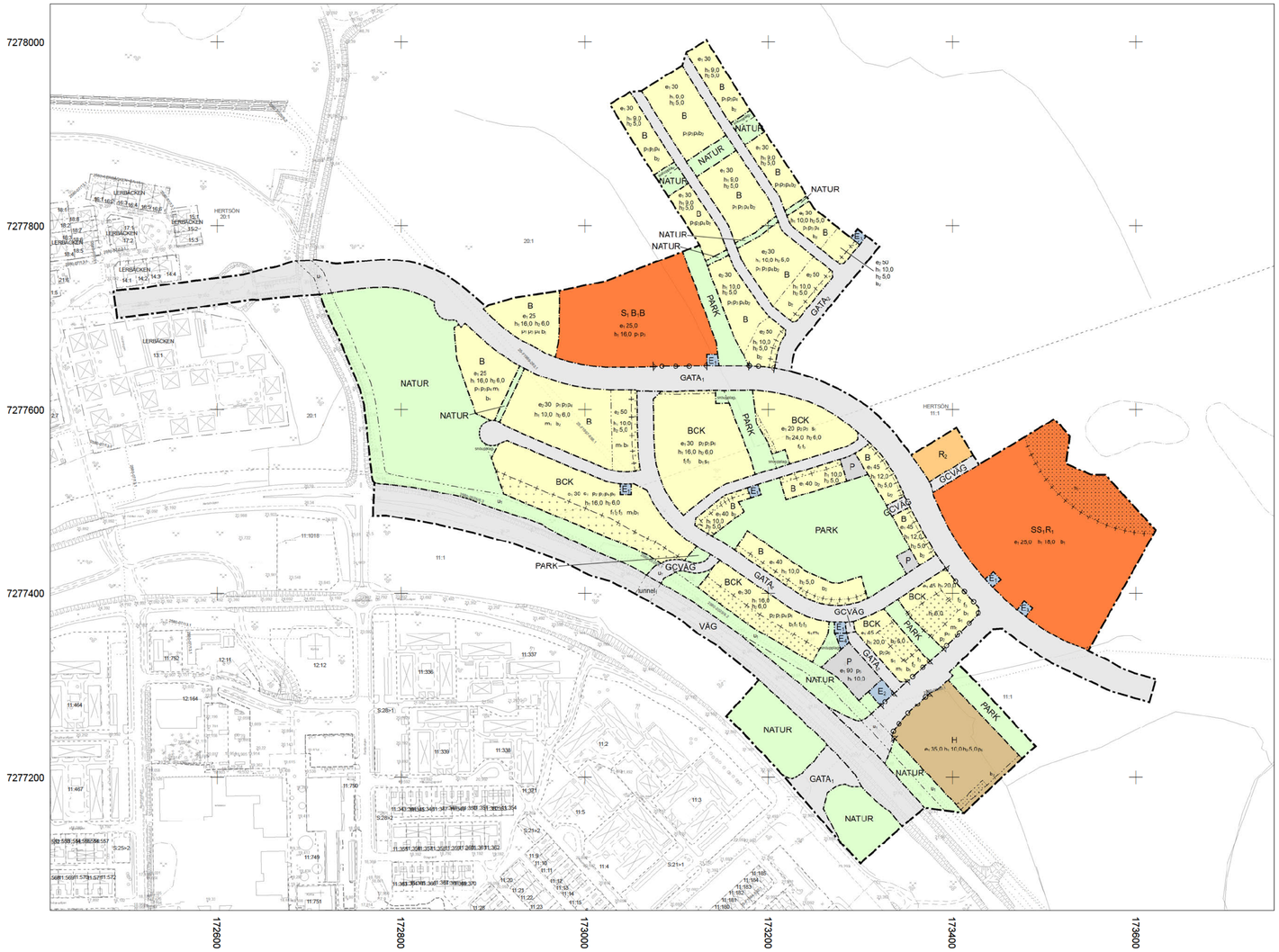
Teckenförklaring Grundkarta

- Häck
- Stängsel
- Stödmur
- Elledning ovan mark
- Vägräcke
- Vägtrumma
- Vajerräcke
- Kantsten
- GC Vägkant
- Körbana Vägkant
- Stig/Motionsspår
- Järnväg
- Dike
- Fastighetsgräns
- Traktsgräns
- Naturreservatsgräns
- Ledningsrätt/Servitut/GA
- Markkantlinje
- Bostad
- Övrig byggnad
- Komplementbyggnad
- Skärmtak
- Slänt
- +0.00 Markhöjd
- Höjdkurvor
- Mast
- Stolpe
- Ledningsstolpe
- El/Tele skåp
- Kärr
- Äng
- Åker
- Barrträd
- Lövträd
- Lövskog
- Barr- och blandskog

Grundkarta 2025-12-03
Fastighetsgränser 2025-12-03
Inmätning och kontroll i fält 202x-xx-xx

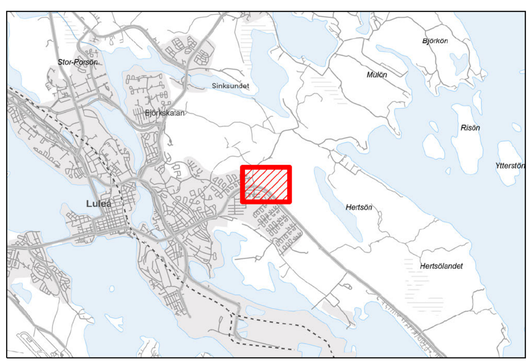
Koordinatsystem i plan: Sweref 99 21 45
Koordinatsystem i höjd: RH 2000

"Karträttigheter Luleå Kommun
Utdrag ur primärkartan 2026"

PLANKARTA

Skala: 1:3 000 (A1)

ÖVERSIKTSKARTA

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar.
Endast angiven användning och utformning är tillåten.
Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom all kvartersmark eller all allmän plats eller allt vattenområde på plankartan.

GRÄNSLINJER

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns
- Sekundär egenskapsgräns
- Sammanfallande egenskapsgränser

ANVÄNDNING AV ALLMÄN PLATS

- NATUR Natur
- PARK Park
- GCVÄG Gång- och cykelväg
- VÄG Väg
- $GATA_1$ Huvudgata
- $GATA_2$ Lokalgata

ANVÄNDNING AV KVARTERSMARK

- B Bostäder
- BCK Bostäder, Centrum, Kontor
- SS_1R_1 Skola, Förskola, Idrottshall
- S_2B_2B Förskola, Vård- och omsorgsboende, Bostäder
- H Detaljhandel
- P Parkering
- R_2 Idrottsplats
- E_1 Transformatorstation
- E_2 Återvinningshantering
- E_3 Tryckstegringsstation
- E_4 Fibernod

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALLMÄN PLATS

Stängsel, utfart och annan utgång

- Utfartsförbud

Utformning av allmän plats

- $snöupplag_1$ Snöupplag Marken får användas för tillfälligt snöupplag
- $tunnel_1$ Gång- och cykeltunnel

Markreservat för allmännyttiga ändamål

- u_1 Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Begränsning av markens utnyttjande

- Marken får inte förses med byggnad
- Marken får endast förses med komplementbyggnad
- Marken får endast förses med komplementbyggnad. Avgränsas av sekundär egenskapsgräns
- Marken får inte förses med byggnad. Avgränsas av sekundär egenskapsgräns

Höjd på byggnadsverk

- h_1 0,0 Högsta nockhöjd är angivet värde i meter
- h_2 0,0 Högsta nockhöjd på komplementbyggnad är angivet värde i meter

Utnyttjandegrad

- e_1 0,0 Största byggnadsarea är angivet värde i % av fastighetsarean inom användningsområdet
- e_2 0,0 Största byggnadsarea är angivet värde i % av fastighetsarean inom egenskapsområdet

Placering

- p_1 Huvudbyggnad ska placeras minst två meter från fastighetsgräns mot markanvändningarna gata och natur och vid fristående huvudbyggnad minst 4 meter från övriga fastighetsgränser. Huvudbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns
- p_2 Huvudbyggnad får placeras i fastighetsgräns mot gata men ska placeras minst två meter från övriga fastighetsgränser
- p_3 Komplementbyggnad ska placeras minst 2 meter från fastighetsgräns mot gata. Komplementbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns
- p_4 Garage eller carport med öppning mot gata får inte placeras närmare än 6 meter från gata vid infart
- p_5 Huvudbyggnad ska placeras minst två meter från fastighetsgräns
- p_6 Huvudbyggnad ska placeras med långsida mot gata

Utformning

- f_1 Endast lamellhus
- f_2 Balkong får kraga ut maximalt 1,8 meter över allmän platsmark med ett minsta avstånd under balkongbjälklag till marknivå med 3,5 meter
- f_3 Om byggnad placeras i fastighetsgräns mot allmän platsmark ska entré mot allmän platsmark vara indragen

Utförande

- b_1 Fasader ska till minst 50% utföras i trä
- b_2 Fasadmaterial ska vara av trä
- b_3 Dagvattendike

Skydd mot störningar

- m_1 Bostäder och uteplatser ska utformas så att gällande riktvärden för buller inte överskrids

Byggnaders användning

- s_1 Centrum endast i markplan

Markens anordnande och vegetation

- n_1 Marken är avsedd för träd. Marklov krävs för trädfällning

GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 5 år över hela planområdet och börjar gälla fr.o.m. laga kraft datum

KLF2023/1318

Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1

Beslutsdatum	Instans
Antagande	
Laga kraft	

Luleå kommun Norrbottens län

Kommunstyrelseförvaltningen,
Sektor samhällsbyggnad och demokrati

Daniel Rova
Planchef

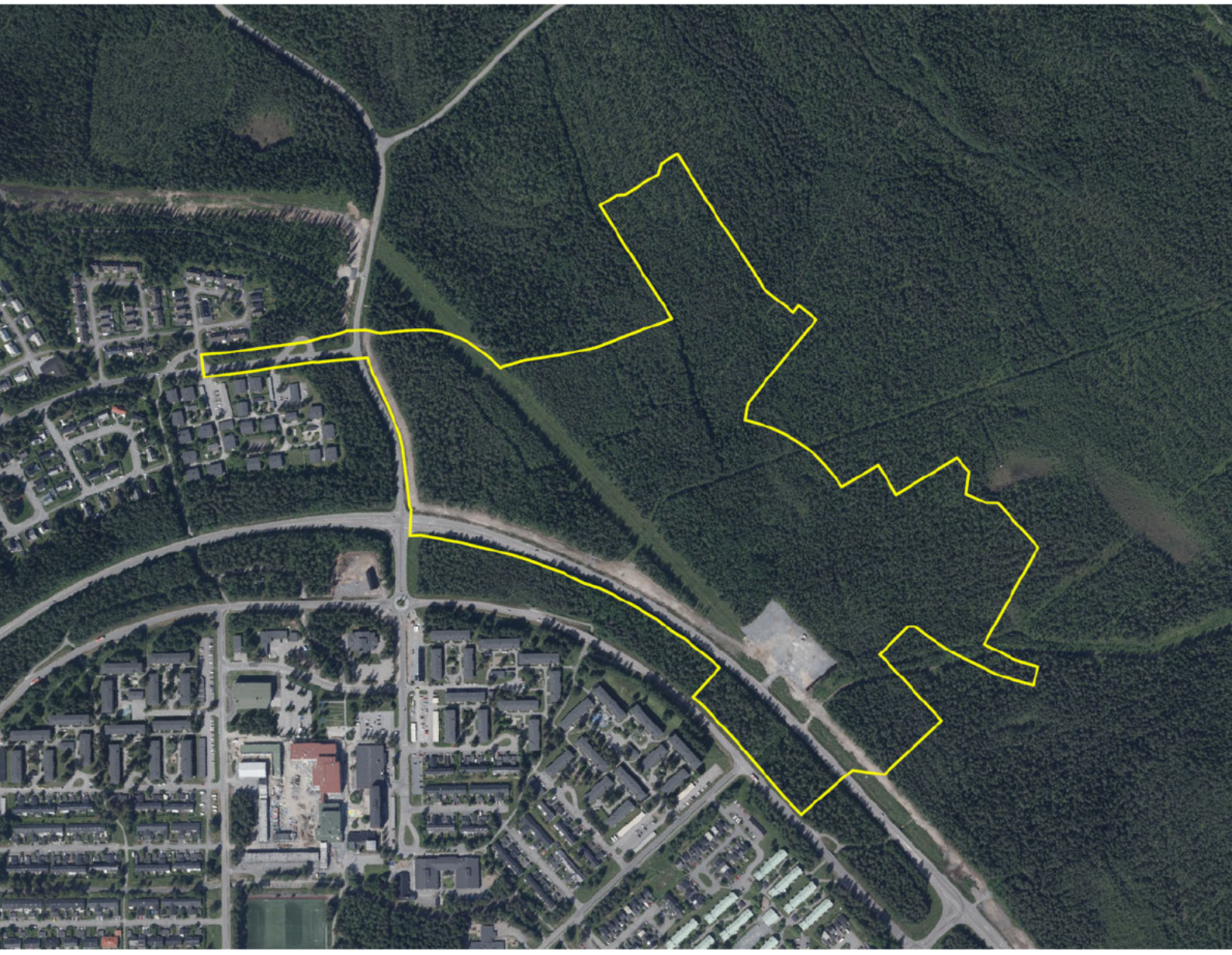
Sigrid Segerström
Planarkitekt

Dnr: KLF 2023-1318

Planbeskrivning

Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1

Luleå kommun Norrbottens län

ANTAGANDEHANDLING

2026-07-03

PLXXX

LULEÅ KOMMUN

Innehållsförteckning

Detaljplanens syfte 4

Beskrivning av detaljplanen 4
Hela detaljplanen 4
Genomförandetid 5
Allmän plats 5
Kvartersmark 12
Vattenområde 25
Annat 28

Genomförandefrågor 29
Fastighetsrättsliga frågor 29
Tekniska frågor 30
Ekonomiska frågor 31
Organisatoriska frågor 32
Prövning enligt annan lagstiftning 33
Upplysningar 34

Planeringsunderlag 35
Kommunala 35
Utredningar 36
Regionala 37

Planeringsförutsättningar 38
Kommunala 38
Riksintressen 40
Miljökvalitetsnormer 40
Mellankommunala intressen 42
Miljö 42
Hälsa och säkerhet 44
Geotekniska förhållanden 47
Hydrologiska förhållanden 48
Kulturmiljö 48
Fysisk miljö 49
Sociala 56
Teknik 57
Service 57
Trafik 58

Konsekvenser 59
Fastigheter och rättigheter 59
Natur 59
Ekosystemtjänster 63
Landskapsbild 63
Miljö 64
Miljökonsekvensbeskrivning 66
Miljökvalitetsnormer 68
Hälsa och säkerhet 69
Sociala 71
Riksintresse 72
Trafik 73
Mellankommunala frågor 73

Motiv till detaljplanens regleringar 74
Motiv till regleringar 74
Medverkande i projektet 83

Detaljplanens syfte

Syfte

Planens huvudsakliga syfte är att pröva förutsättningarna för ny bostadsbebyggelse för den allmänna bostadsförsörjningen. I detaljplanen ska mark även reserveras för tillkommande kommunala funktioner, exempelvis förskola, skola, vård- och omsorgsboende samt tillskapas möjligheter för komplementverksamheter, idrott och andra eventuella mötesplatser. Den nya bebyggelsen ska anpassas till omgivningen och befintlig natur.

Beskrivning av detaljplanen

Hela detaljplanen

Hertsöheden är ett nytt bostadsområde norr om Hertsön och öster om Lerbäcken som blir en ny del av stadsdelen Hertsön. Hela Hertsöheden kommer att planläggas i flera etapper, denna detaljplan utgör den första delen.

Viktiga karaktärsdrag för det nya bostadsområdet blir naturen in på knuten, ett organiskt gatunät och blandade bostadstypologier. Denna första detaljplan på Hertsöheden möjliggör för ca 800 nya bostäder i olika typer av bostadsformer; flerbostadshus, radhus, parhus och friliggande villor. Förutom bostäder och natur inrymmer detaljplanen även plats för en skola och två förskolor, ett vård och omsorgsboende, naturmark, parkområde, gator och vägar, ytor för parkering, gc-tunnel under Hertsövägen, område för handel och ett dagvattenstråk genom området.

Ett gent gång- och cykelnät samt förlängning av busslinje in genom området utgör viktiga förutsättningar för att främja hållbar mobilitet och ett enkelt vardagsliv. Skogspartier inom planområdet och kopplingar mot angränsande natur, ett centralt parkområde, fotbollsplan samt förlängning av skidspår är viktiga delar för att främja förutsättningar för återhämtning, rörelse, lek och en aktiv fritid. Byggnadsverken och de anlagda platserna på Hertsöheden ska ha en samtida gestaltning och arkitekturen ska främja folkliv och bidra till platsens och Luleås identitet.

Detaljplanen har föregåtts av ett planprogram för hela Hertsöheden, godkänt i kommunfullmäktige 2023, med tidiga avvägningar, inriktningar och övergripande mål för områdets utveckling. Dessa har varit vägledande för detaljplanen.

Detaljplanen bedöms vara förenlig med gällande översiktsplan. Större delen av planområdet berör mark som inte är planlagd sedan tidigare. Planområdet är ca 34 hektar stort och utgörs i sin helhet av kommunalt ägd mark.

Figur 1. Illustration visar övergripande markanvändning och ett exempel på hur området kan bebyggas.

Genomförandetid

Detaljplanens genomförandetid är fem år efter det datum planen vinner laga kraft.

Efter genomförandetidens slut fortsätter planen att gälla, men den kan då ändras eller upphävas utan att rättigheter som uppkommit genom planen behöver beaktas.

Allmän plats

Gatunät

I detaljplanen möjliggörs för utbyggnad av gatumark med anslutningar mot angränsande områden samt det befintliga gatunätet. Strukturen ska möjliggöra framkomlighet och tillgänglighet för alla trafikslag och trafikanter och för att förstärka mötet med omgivande stads- och naturlandskap med finmaskighet, genhet och god tillgänglighet för gående och cyklister. Gators utformning har stor påverkan på ett områdes karaktär. På Hertsöheden ska gaturummets utformning skapa trygghet för oskyddade trafikanter och främja ett lugnt trafiktempo. En öppen dagvattenhantering med diken kommer att sätta sin prägel då det på vissa platser innebär bredare gatuutrymmen.

Hertsöhedsvägen bildar en ny huvudgata **[GATA$_1$]** i förlängningen av Lerbäcksvägen, denna sträcker sig centralt genom det nya bostadsområdet i öst-västlig riktning. Längs med Hertsöhedsvägen möjliggörs för busstrafik, biltrafik samt ett nytt huvudstråk för gång- och cykel.

En av angöringsvägarna till det nya området för biltrafik föreslås bli vid ny infart från Hertsövägen **[GATA$_1$].** I detaljplanen möjliggörs även för förbindelse mot Hertsön ned till Avaviksvägen i förlängning av Långmyrvägen för att möjliggöra in- och utfart mot Hertsön **[GATA$_1$]**. Då den nya infartsvägen till Hertsöheden blir en förlängning av Långmyrvägen på Hertsön har den getts namnet Inre långmyrvägen. Detaljplanen möjliggör för anläggande av ny rondell på Hertsövägen vid den nya infarten till Hertsöheden för en smidig förbindelse med ökad trafik från det nya bostadsområdet.

Trafik leds via Inre långmyrvägen och Hertsöhedsvägen vidare in på lokalgator **[GATA$_2$]** i bostadsområdena vilka är namngivna Nattviolsgatan, Tuvullsgatan, Tätörtsgränd, Starrgränd, Åkergrodans väg, Salamanderstigen och Paddstigen. Körbar förbindelse för fordonstrafik ska inte vara möjlig mellan Starrgränd och Nattviolsgatan men förbindelse ska finnas för gång- och cykel, område där emellan är i detaljplanen utlagt för gång- och cykel **[GCVÄG]**. Detaljplanen omfattar befintlig del av Hertsövägen **[VÄG]** i planområdets södra kant, i syfte att ersätta befintlig stadsplan och möjliggöra justering av vägens höjd.

Gatornas bredd varierar mellan 11-32 meter beroende på trafikmängd och trafikslag, utifrån karaktär på den kringliggande miljön samt om de föreslås inrymma exempelvis separat gång och cykelväg, dike, gatuparkering eller planteringar för att skapa grönska i gaturummen. Utformningsprinciper för gatusektionerna redovisas mer ingående i bifogat gestaltningsprogram.

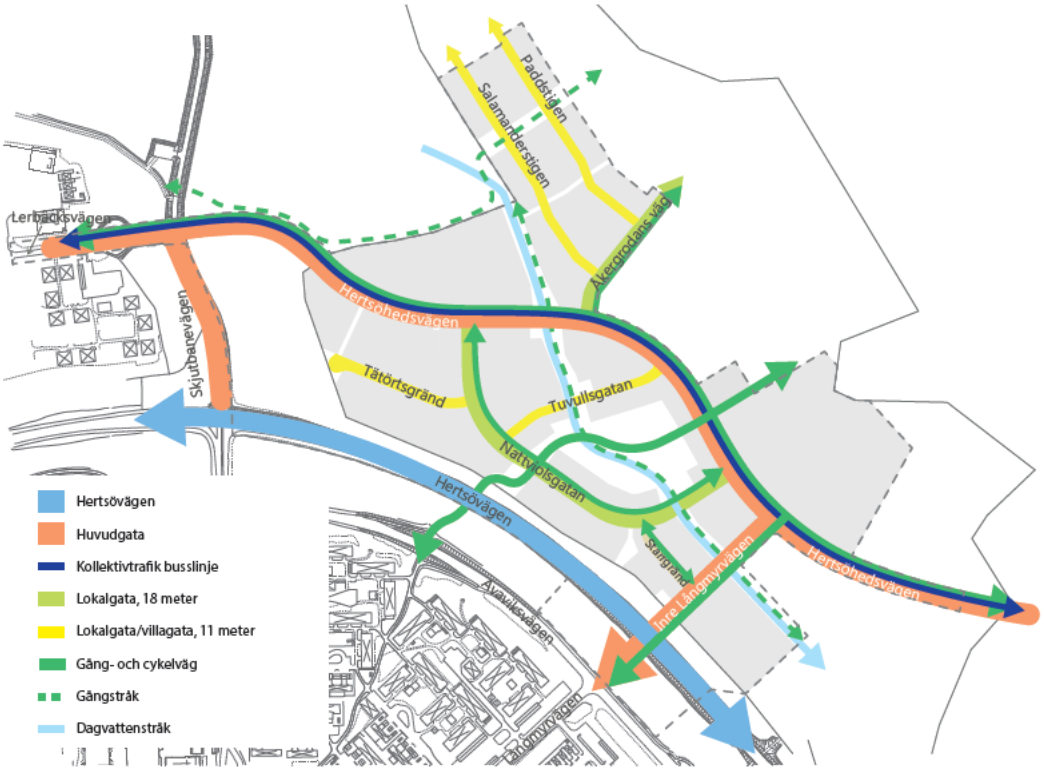
Infart till området för biltrafik är även möjligt via Skjutbanevägen och nya huvudgatan från Lerbäcken. Säkerhetshöjande åtgärder kan behöva göras i korsningen Hertsövägen/Skjutbanevägen då den har låg kapacitet för ökade flöden.

Beroende på kommande trafikutveckling kan säkerhetshöjande åtgärder senare införas. Om det vid en fullt utbyggd Hertsöheden bedöms nödvändigt finns det möjlighet att reglera trafikflöden via trafikföreskrifter eller på annat sätt styra eller begränsa biltrafik. Exempelvis att reglera genomfartstrafik genom Lerbäcken eller att endast tillåta busstrafik i Hertsöhedsvägens västra del, detaljplanen har tagit höjd för att det ska vara möjligt med yta för vändplats i denna del. Kapacitetsberäkningar visar att infartsväg vid Inre långmyrvägen ska klara områdets samlade biltrafik även med fullt utbyggt Hertsöheden.

Gång- och cykelvägar

Ett gent och tryggt gång- och cykelnät är en viktig förutsättning för att underlätta valet av hållbara färdsätt. Det ska även vara möjligt för barn att själva på ett tryggt och säkert sätt kunna ta sig via gång- och cykelnätet till sina målpunkter.

En ny gång och cykel-tunnel **[TUNNEL$_1$]** föreslås under Hertsövägen för tillskapandet av en ny gång- och cykelförbindelse mot Hertsö centrum. Gång- och cykelväg **[GCVÄG]** sträcker sig från tunneln vidare genom nytt parkområde och med gen anslutning mot skolan. Det är viktigt att ny tunnel ges en inbjudande gestaltning som bidrar till att vägval genom tunneln känns attraktivt, tillgängligt

Figur 2. Illustration över föreslaget trafiknät.

och tryggt. Gång- och cykelväg med beteckningen GC-väg **[GCVÄG]** är separerad från övrig trafik. Den ska vara belyst och snöröjas vintertid.

Längsgående gång och cykelstråk följer även huvudgatorna och inryms i dess vägsektioner. Dessa är bland annat gång- och cykelstråk längs med ny huvudgata Hertsöhedsvägen mot Lerbäcken samt på östra sidan ny infartsväg Inre långmyrvägen, med passage i plan över Hertsövägen mot Hertsön. På lokalgator som har en smalare bredd bedöms trafikflödena vara mindre och gående och cyklister därför kunna blandas med annan trafik.

Viktiga gång- och cykelkopplingar för barn kan med fördel gestaltas med annorlunda markbeläggning för att hjälpa dem i orienteringen och skapa ett lekfullt trafikrum. För att skapa en trygg och barnvänlig miljö bör god belysning och tydlig skyltning säkerställas längs alla gång- och cykelbanor (BKA, Norconsult, 2025).

Vintertid är snöröjning och halkbekämpning avgörande för att framkomlighet, säkerhet och tillgänglighet ska vara god. Gångstråk föreslås i parkens förlängning centralt genom planområdet och längs med nytt dagvattenstråk och möjliggör koppling mot omgivande natur. Detta ansluter befintliga Hertsöstigen i norr. Detaljplanen möjliggör för att Hertsöstigen kan dras i ny sträckning i naturmark genom småhusbebyggelsen i norr.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafik föreslås med en förlängning av busslinje från Lerbäcken in längs med nya huvudgatan Hertsöhedsvägen **[GATA$_1$]** i östvästlig riktning genom området i en genomgående central placering genom hela Hertsöheden.

Inom planområdet inryms två nya hållplatslägen. En i väster, söder om förskola och vård- och omsorgsboende och en strax öster om skolan. Dessa har studerats för att ge god upptagning för boende både inom denna första detaljplan och för nästkommande delar.

Föreslaget kollektivtrafikstråk bedöms möjliggöra en naturlig förlängning av busslinjen till Lerbäcken och ge närhet för boende både på södra och norra sidan gatan. Huvudgatans sträckning och förlängning av kollektivtrafikstråket studerades redan i planprogramsskedet och har en föreslagen sträckning vidare i nästkommande delar på Hertsöheden, detta ger förutsättningar för en förlängning av ett tydligt kollektivtrafikstråk också i takt med att området utökas i nästkommande detaljplaner.

Området har även nära tillgång till kollektivtrafiken för Hertsön med busslinjer och hållplatser längs med Avaviksvägen.

Figur 3 visar busslinjer, befintliga i rött och föreslagen förlängning i gult, hållplatslägen är markerade med prickar.

Figur 4 visar grönstruktur, stråk genom området och kopplingar till angränsande natur.

Natur

Skogen med naturreservatet och friluftslivet ska kännas närvarande och lättillgängliga för Hertsöhedens invånare. I detaljplanen sparas flera områden som naturmark **[NATUR].** Dessa områden synliggör skogen i den nya bebyggelsestrukturen och är områden som inrymmer natur med högre värden som är viktiga både för den biologiska mångfalden samt som spridningsvägar för djurlivet. En del är ett skogsområde längst i väster mot Lerbäcken.

Naturmark sparas också söder om Hertsövägen på vardera sida om ny infart mot Hertsön. Området pekas ut som naturmark i föregående planprogram och innehåller äldre tallar och befintliga stigar. Denna del bedöms viktig för vardagsnära rekreation för boende på Hertsön. Även stråk mot norr genom småhusområde i planområdets norra del läggs ut som naturmark **[NATUR].** Denna ger boende en förbindelse vidare ut i den angränsande naturen och möjliggör också en passage genom området. Befintliga Hertsöstigen kan dras om och leds genom denna naturmark. Stråket går genom ett område med ungskog men då remsan ges en bredd på 20 meter kan befintliga träd sparas och utvecklas över tid.

Naturområdena är viktiga för flertalet ekosystemtjänster och ger framtida boende i området närhet till natur med höga värden. Möjlighet till bevarande av befintlig natur ges även inom andra markanvändningar exempelvis i park och norra delen av skoltomten. Planområdet angränsar i norr till Ormberget-Hertsölandets naturreservat som för närvarande håller på att ombildas där vissa områden utgår och andra föreslås läggas till.

Med anledning av ledningsstråk är det utlagt u-område **[u_1]** som utgör markre-

servat för allmännyttiga underjordiska ledningar inom naturmark **[NATUR]** i remsa mot Hertsövägen och Skjutbanevägen.

Smala remsor med användningen natur **[NATUR]** finns på några platser som släpp mellan kvartersmark. Dagvatten/ytavrinning kommer tidvis att kunna avrinna via dessa stråk.

Park

I en central del av planområdet möjliggör detaljplanen för en park **[PARK]**. Runt parken föreslås radhusbebyggelse. Parkområdet korsas av dagvattenstråk i väst-östlig riktning och gång- och cykelväg i syd-nordlig riktning. I parkens syd-östra hörn finns en befintlig aspdunge med ett hundratal aspar som föreslås bevaras. I och med aspdungen samt dagvattenstråket med fördröjningsyta föreslås delar bevaras med befintlig markhöjd, vilket möjliggör för en mer skogslik karaktär där naturlig markvegetation och andra inslag kan bibehållas.

I parken föreslås även innehåll som exempelvis gräsyta, lekyta för mindre barn och yta för sport och rörelse-lek för att bemöta olika målgrupper och främja en varierad användning. Lekyta för mindre barn föreslås gestaltas som en lekotop där lekredskap och lekvärden integreras i landskapet. Lekotop innebär att utrustning, lekelement och fallskydd får en naturinspirerad karaktär, både i uttryck, material och färgval. Yta för sport och rörelse-lek föreslås vara en kombination av hårdgjorda ytor och naturmark som bjuder in till aktiv lek och rörelse. För att parken ska upplevas som trygg av barn är anlagda stråk och belysning viktigt (BKA, Norconsult, 2025).

Parken blir en viktig mötesplats i området och kombinerar naturlig karaktär med mer anlagda delar. Se gestaltningsprogram (Gestaltningsprogram för Hertsöheden) för mer ingående inriktningar för utformning av parken.

Även dagvattenstråk i väst-östlig riktning genom området läggs i detaljplanen ut som parkmark **[PARK].** Remsa med parkmark möjliggör ett grönt stråk genom befintlig bebyggelse och en gen förbindelse till närliggande skogspartier samt ut till naturreservatet.

Rekreation och fritid

Att tillgängliggöra naturen för alla är en viktig del av Hertsöhedens utveckling. Närheten till Ormberget-Hertsölandets naturreservat och bevarade skogspartier inom planområdet ger rika förutsättningar till rekreation och fritid i området. I detaljplanen möjliggörs för att Hertsöstigen kan bevaras och ledas om genom planområdets norra del i släpp med naturmark **[NATUR]** vilket säkerställer tillgänglighet och koppling ut i naturreservatet.

Befintliga elljusspår med preparerade skidspår, som idag slutar vid Lerbäcken avses förlängas in i Hertsöheden. I enlighet med planprogrammet kan en möj-

Figur 5. Illustration visar förutsättningar för rekreation, lek och idrott

lig ny påstigning till skidspår placeras vid porten till naturreservatet som ligger utanför detaljplaneområdet öster om nya skolan.

Inom den nya parken möjliggörs för funktioner kopplade till rekreation och fritid med ytor för lek och rörelse. I detaljplanen möjliggörs även för fotbollsplan centralt i området genom markanvändningen Idrottsplats **[R_2]** inom kvartersmark.

Kulturellt utövande och offentlig konst

Konstnärlig gestaltning är en av hörnstenarna i den gestaltade livsmiljön tillsammans med god arkitektur, kulturarv och design. Att det finns konst i människors närmiljö är ett viktigt inslag i stadsbilden och behövs för att kunna uppfylla både Luleå kommuns visioner, den statliga politiken kring den gestaltade livsmiljön och FN:s mål om att alla människor har rätt att uppleva kultur och ta del av konst.

Konst i det offentliga rummet fyller flera funktioner. Den bidrar till lokal stolthet och identitet. Många utredningar visar att platser som gestaltats i samarbete med konstnärer omhändertas bättre, det är lägre grad av skadegörelse och klotter exempelvis. Omsorgsfullt gestaltade platser upplevs ofta som trygga och ger intryck av säkerhet.

Konsten bidrar också med berättelser, skapar reaktioner och fungerar ofta som en anledning att inleda samtal mellan människor, vilket också det bidrar till trygghet, gemenskap och engagemang.

Den offentliga konsten kan ha många olika skepnader, det kan vara en friståen-

de skulptur, det kan vara något som är mer eller mindre integrerat i fasader på hus, det kan vara ljus- eller ljudinstallationer. Skogsparken och Hertsöstigen är publika platser som lämpar sig bra för offentlig konst. Även GC-tunneln under Hertsövägen kan med fördel gestaltas med offentlig konst, tunneln har en viktig funktion att binda samman Hertsöheden med Hertsön.

Huvudmannaskap

Inom detaljplanen gäller kommunalt huvudmannaskap för gatumark **[VÄG]** **[GATA$_1$]** **[GATA$_2$]** **[GCVÄG]** samt delar planlagda för natur **[NATUR]** och park **[PARK]**.

Kvartersmark

Bostäder

I detaljplanen föreslås mark med ny bostadsbebyggelse med markanvändningen bostäder **[B]**. I kommande underrubriker redovisas förslagen till ny bostadsbebyggelse delområdesvis.

Figur 6. Illustration visar föreslagna delområden med olika bostadstyper.

Område A - Flerbostadshus

Detaljplanen inrymmer flertalet områden som är tänkta för flerbostadshus, bland annat i söder längs med Nattviolsgatan och längst i väster på vardera sida Hertsöhedsvägen. I dessa delar anger detaljplanen bostäder **[B]**. På fastigheterna längs med Nattviolsgatan tillåts även kompletterande användningar kontor **[K]**

samt Centrum **[C]** som syftar till att möjliggöra mindre kompletterande verksamheter. Centrum tillåts endast i markplan **[s_1]**. Byggrätten på varje fastighet regleras med bestämmelse **[e_1]** där största byggnadsarea är 30% av fastighetsarean inom användningsområdet respektive 25% inom användningsområdet. Syftet är att säkerställa erfoderliga ytor på bostadsgårdar för utevistelse och lek samt ytor för exempelvis parkering och angöring.

Byggnadernas höjd regleras i detaljplanen genom högsta nockhöjd 16 meter **[h_1].** Högsta nockhöjd på komplementbyggnad är 6 meter **[h_2]**. Nockhöjden anger takkonstruktionens högsta del och räknas från medelmarknivån invid byggnaden. Utöver nockhöjd får tekniska anordningar såsom ventilationsdon och hisstoppar anordnas. Höjden regleras för att den nya bebyggelsen ska samspela med angränsande bebyggelse. Höjderna varierar inom hela området generellt för att skapa variation. Ett annat syfte med regleringen av höjd är att skapa förutsättningar för goda ljusförhållanden med solinstrålning på gator, innergårdar och bostäder.

En remsa mot Hertsövägen regleras med korsprickad mark **[Marken får endast förses med komplementbyggnad].** Regleringen syftar till att huvudbyggnaderna ska skjutas mot Nattviolsgatan. Bebyggelse ska bidra till att skärma av från buller och skapa en mer skyddad miljö åt norr. Därför regleras i denna del med bestämmelse att byggnaderna ska vara lamellhus; Endast lamellhus **[f_1]** och att huvudbyggnad ska placeras med långsida mot gata **[p_6]**. Byggnader får gärna vara sammanbyggda, trappas i höjd och ha förskjutna byggnadsdelar för att skapa variation mot Hertsövägen och bidra till orienterbarhet och variation längs vägsträckan som annars kan upplevas monoton och likartad. Förskjutna byggnadsdelar kan även möjliggöra friyta med uteplats på den norra sidan i ett mer bullerskyddat läge.

Placering för fastigheterna mot Hertsövägen och längs Nattviolsgatan regleras med placeringsbestämmelse **[p_2]** att huvudbyggnad får placeras i fastighetsgräns mot gata men ska placeras minst två meter från övriga fastighetsgränser. Garage eller carport med öppning mot gata inte får placeras närmare än 6 meter från gata vid infart **[p_4]**. Med placeringsbestämmelse **[p_3]** anges att komplementbyggnad ska placeras minst 2 meter från fastighetsgräns mot gata. Komplementbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns.

Där placering av byggnader är tillåten i fastighetsgräns mot allmän plats regleras med bestämmelse **[f_2]** att balkong får kraga ut maximalt 1,8 meter över allmän platsmark med ett minsta avstånd under balkongbjälklag till marknivå med 3,5 meter. Om byggnad placeras i fastighetsgräns mot allmän platsmark ska entré mot allmän platsmark vara indragen **[f_3].**

I områdets mitt, mellan Hertsöhedsvägen och Tuvullsgatan, regleras i fastighetens norra del en remsa med prickad mark **[Marken får inte förses med byggnad]** för att säkerställa utrymme vid busshållsplats på Hertsöhedsvägen.

För fastigheterna längs ny huvudgata längst i väster längs Hertsöhedsvägen regleras för huvudbyggnader att dessa ska placeras minst två meter från fast-

ighetsgräns mot markanvändningarna gata och natur och vid fristående huvudbyggnad minst 4 meter från övriga fastighetsgränser. Huvudbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns **[p_1]**.

Längst i väster längs Tätörtsgränd angränsar kvartersmarken mot naturmark med värdefull skog, placeringar i denna del bör göras medvetet utifrån befintlig natur, exempelvis genom en samlad parkeringslösning och att inte hela tomterna hårdgörs så att redan uppvuxna träd mot Hertsövägen och i tomternas ytterkanter kan bevaras.

För att säkerställa god ljudmiljö för bostäderna regleras med bestämmelse **[m_1]** i delar som är belägna mot Hertsövägen att bostäder och uteplatser ska utformas så att gällande riktvärden för buller inte överskrids. Fasader ska till minst 50% utföras i trä **[b_1]**.

Område B - Flerbostadshus kvarter
Väster om ny infartsgata från Hertsövägen möjliggör detaljplanen för två kvarter med bostäder **[B]** och kompletterande användningar kontor **[K]** samt Centrum **[C]** som syftar till att möjliggöra mindre kompletterande verksamheter. Centrum tillåts endast i markplan **[s_1]**. Byggrätten på varje fastighet regleras med bestämmelse **[e_1]** där största byggnadsarea är 45% av fastighetsarean inom användningsområdet. Syftet är att säkerställa erfoderliga ytor på bostadsgårdar för utevistelse och lek samt ytor för exempelvis angöring.

Byggnadernas höjd regleras i detaljplanen genom högsta nockhöjd 20 meter **[h_1]**. Högsta nockhöjd på komplementbyggnad är 6 meter **[h_2]**. Nockhöjden anger takkonstruktionens högsta del och räknas från medelmarknivån invid byggnaden. Utöver nockhöjd får tekniska anordningar såsom ventilationsdon och hisstoppar anordnas. Höjden regleras för att den nya bebyggelsen ska samspela med angränsande bebyggelse, höjderna varierar inom hela området generellt för att skapa variation. Ett annat syfte med regleringen av höjd är att skapa förutsättningar för goda ljusförhållanden med solinstrålning på gator, innergårdar och bostäder. Fasader ska till minst 50% utföras i trä **[b_1]**.

Mellan kvarteren sträcker sig parkmark med dagvattenstråk. Reglering med korsprickad mark **[Marken får endast förses med komplementbyggnad]** möjliggör skyddade innergårdar samt innergårdar som öppnar sig mot dagvattenstråket. Regleringen innebär att huvudbyggnader placeras längsgående mot omgivande gator. Byggnader kan placeras direkt mot gata, detaljplanen ger även utrymme för placering med förgårdsmark. Placering regleras med placeringsbestämmelse **[p_2]** att huvudbyggnad får placeras i fastighetsgräns mot gata men ska placeras minst två meter från övriga fastighetsgränser. Huvudbyggnad ska placeras med långsida mot gata **[p_6]**.

Då placering av byggnader är tillåten i fastighetsgräns mot allmän plats regleras med bestämmelse **[f_2]** att balkong får kraga ut maximalt 1,8 meter över allmän platsmark med ett minsta avstånd under balkongbjälklag till marknivå med 3,5

meter. Om byggnad placeras i fastighetsgräns mot allmän platsmark ska entré mot allmän platsmark vara indragen **[f_3].**

Kvarteren ska angöras från Nattviolsgatan och Starrgränd **[GATA$_2$]** och utfartsförbud **[Utfartsförbud]** regleras mot angränsade huvudgator **[Gata$_1$]**. För att säkerställa god ljudmiljö för bostäderna regleras med bestämmelse **[m_1]** att bostäder och uteplatser ska utformas så att gällande riktvärden för buller inte överskrids.

Område C - Punkthus
Detaljplanen inrymmer en fastighet där byggnation med punkthus är möjlig. Användningen är flexibel, men detaljplanen medger i denna del en högre byggnadshöjd.

I detaljplanen anges bostäder **[B]** men även kompletterande användningar kontor **[K]** samt Centrum **[C]** som syftar till att möjliggöra mindre kompletterande verksamheter. Centrum tillåts endast i markplan **[s_1]**. Byggrätten regleras med bestämmelse **[e_1]** där största byggnadsarea är 20% av fastighetsarean inom användningsområdet. Syftet är att säkerställa erfoderliga ytor på bostadsgård för utevistelse och lek samt ytor för exempelvis parkering och angöring.

Byggnadernas höjd regleras i detaljplanen genom högsta nockhöjd 24 meter **[h_1]**. Högsta nockhöjd på komplementbyggnad är 6 meter **[h_2]**. Nockhöjden anger takkonstruktionens högsta del och räknas från medelmarknivån invid byggnaden. Utöver nockhöjd får tekniska anordningar såsom ventilationsdon och hisstoppar anordnas.

Höjden på byggnaderna bör varieras och trappas för att motverka en allt för dominant bebyggelsegruppering i stadsbilden och med anpassning för att uppnå god rumsverkan med kringliggande bebyggelse. Höjderna på byggnaderna behöver även beaktas för att skapa förutsättningar för goda ljusförhållanden med solinstrålning på innergårdar, gårdar och i bostäder.

I en remsa mot dagvattenstråk och park regleras prickmark **[marken får inte förses med byggnad]** för att undvika att placeringar av byggnader i denna del inkräktar på möjligheten att bevara befintlig grönska och skog i stråket. Med placeringsbestämmelse **[p_3]** anges att komplementbyggnad ska placeras minst 2 meter från fastighetsgräns mot gata. Komplementbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns. Då fastigheten är avsedd för punkthus medges i övrigt en mer fri placering på tomten. Huvudbyggnad får placeras i fastighetsgräns mot gata men ska placeras minst två meter från övriga fastighetsgränser **[p_2]**.

Då placering av byggnader är tillåten i fastighetsgräns mot allmän plats regleras med bestämmelse **[f_2]** att balkong får kraga ut maximalt 1,8 meter över allmän platsmark med ett minsta avstånd under balkongbjälklag till marknivå med 3,5 meter. Om byggnad placeras i fastighetsgräns mot allmän platsmark ska entré mot allmän platsmark vara indragen **[f_3].**

Område D - Friliggande villor & parhus

Detaljplanen möjligör för småhusbebyggelse inom gulmarkerade områden i figur 6. Dessa delar är tänkta för friliggande villor och parhus.

Del tänkt för friliggande villor ligger i den västra delen av gatorna Salamanderstigen och Paddstigen. Här ges utrymme för tomter som som kan säljas i kommunens tomtkö. Den planillustration som följer med detaljplanen visar på en lösning med 28 tomter i denna del. De flesta tomterna är i denna lösning ca 780 m² stora, åtta utgör små tomter på 400 m². Beroende på fastighetsstorlek bedöms ca 20-30 tomter kunna inrymmas.

För ett område i väster, söder om Hertsöhedsvägen, samt i början av gatorna Salamanderstigen och Paddstigen visas parhus i planillustrationen. I huvuddrag anger detaljplanen samma bestämmelser för delar tänkta för friliggande villor och parhus.

Detaljplanen möjliggör för bostäder **[B]** med maximal byggrätt som regleras med bestämmelse **[e_1]** största byggnadsarea är 30% av fastighetsarean inom användningsområdet alternativt **[e_2]** största byggnadsarea är 30% av fastighetsarean inom egenskapsområdet. Högsta nockhöjd regleras till 9 meter **[h_1]** för del tänkt för friliggande småhus och 10 meter **[h_1]** där parhus kan inrymmas. Högsta nockhöjd på komplementbyggnad är 5 respektive 6 meter **[h_2]**. Nockhöjden anger takkonstruktionens högsta del och räknas från medelmarknivån invid byggnaden.

Med placeringsbestämmelse **[p_1]** regleras att huvudbyggnad ska placeras minst två meter från fastighetsgräns mot markanvändningarna gata och natur och vid fristående huvudbyggnad minst 4 meter från övriga fastighetsgränser. Huvudbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns. Med placeringsbestämmelse **[p_3]** anges att komplementbyggnad ska placeras minst 2 meter från fastighetsgräns mot gata. Komplementbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns. Garage eller carport med öppning mot gata får inte placeras närmare än 6 meter från gata vid infart **[p_4]**.

För delar tänkta för småhus regleras med bestämmelse att fasadmaterial ska vara av trä **[b_2].** Fasader kan vara laserade, täckmålade eller trävita. Varje huskropp ska upplevas som en sammanhållen helhet och harmoniera med omgivande bebyggelse. Vita och ljusgrå kulörer bör undvikas för att byggnaderna på ett naturligt sätt ska smälta in i sina omgivningar med naturen som fond.

I delen i väster, söder om huvudgatan/Hertsöhedsvägen regleras med bestämmelse **[m_1]** att bostäder och uteplatser ska utformas så att gällande riktvärden för buller inte överskrids.

Område E - Radhus & stadsradhus
Flera platser inom planområdet är tänkta för radhusbebyggelse, bland annat runt den nya parken men även mot norr, väster om Åkergrodans väg och i väster längs med Nattviolsgatan.

Detaljplanen möjliggör i dessa delar för bostäder **[B]** med maximal byggrätt som regleras med bestämmelse **[e_1]** största byggnadsarea är 40 eller 45 av fastighetsarean inom användningsområdet alternativt **[e_2]** största byggnadsarea är 50% av fastighetsarean inom egenskapsområdet. Högsta nockhöjd regleras till 10 meter **[h_1]**. Nockhöjden anger takkonstruktionens högsta del och räknas från medelmarknivån invid byggnaden. Nockhöjden möjliggör för upp till två våningar samt takkonstruktion. Högsta nockhöjd på komplementbyggnad är 5 meter **[h_2]**.

Förgårdsmark regleras i remsa mot gata med 6 meter korsprickad mark **[marken får endast förses med komplementbyggnad]**. Förgårdsmarken rymmer grönyta, gångstråk och uppställningsplats för en personbil samt cyklar. Inom förgårdmarken får mindre komplementbyggnad uppföras. Byggnadsdelar får inte skjuta ut över gatumarken. Då snöhantering för kvartersmark ska ske inom den egna fastigheten är det viktigt att kvartersmarken utformas med ytor där snö kan lagras.

I parkens nordvästra del mot huvudgatan tillåts högsta nockhöjd till 12 meter **[h_1]** med syftet att möjliggöra för stadsradhus i 1-3 våningar. Förgårdsmark regleras i remsa mot vägen med 3 meter korsprickad mark **[marken får endast förses med komplementbyggnad]**. Förgårdsmarken rymmer grönyta, gångstråk och uppställningsplats för cyklar. Mindre komplementbyggnad får uppföras på förgårdsmarken. Byggnadsdelar får inte skjuta ut över gatumarken. Då förgårdsmarken i denna del inte rymmer plats för bil möjliggör detaljplanen två parkeringsytor med användningen parkering **[P]** med anslutning från angränsande gator Tuvullsgatan och Nattviolsgatan. Uppställning av bil mot gatan eller många utfarter är ej önskvärt mot huvudgatan Hertsöhedsvägen då gatan kan ha en högre trafikering i den delen.

Förgårdsmarken ska för båda radhustypologierna vara tydligt avskild från gaturummet med till exempel staket, kantsten, avvikande markbeläggning eller grön struktur. För radhus och stadsradhus regleras med bestämmelse **[b_2]** att fasadmaterial ska vara av trä. Fasader kan vara laserade, täckmålade eller trävita. Varje huskropp ska upplevas som en sammanhållen helhet och harmoniera med omgivande bebyggelse.

Skola, förskolor samt vård- och omsorgsboende

Detaljplanen möjliggör för byggandet av en skola, två förskolor samt ett vård och omsorgsboende. Skola och en förskola inryms i förlängningen av ny infartsgata Inre långmyrvägen. Den andra förskolan och vård- och omsorgsboende inryms längre västerut mot Lerbäcken norr om Hertsöhedsvägen.

Skola och förskola
Plats för skola och en förskola föreslås i den nya infartsgatans förlängning, norr om nya huvudgatan Hertsöhedsvägen. Fastigheten ska rymma både skola och förskola samt möjlighet till idrottshall. Detaljplanen medger användningarna Skola **[S]**, Förskola **[S_1]** samt Idrottshall **[R_1]**.

Förskola är dimensionerad för 6 avdelningar med ca 17 barn på varje avdelning. Skolan avser en skola för elever upp till årskurs 6 och dimensioneras för ca 500 barn. Framtagen illustrationsplan visar på en lösning där förskola är placerad i den östra delen av tomten, idrottshall längst i väster och skola i mitten samt parkering mot gata och friytor mot norr.

Detaljplanen medger största byggnadsarea till 25% av fastighetsarean inom användningsområdet med bestämmelse **[e_1]**. Syftet med bestämmelsen är att reglera de nya byggnadernas utbredning för att säkerställa tillräckliga friytor för barn både på skolan och förskolan. Den nya bebyggelsen medges en högsta nockhöjd av 18 meter med planbestämmelsen **[h_1]**.

I en remsa i bakkant mot en myr utanför planområdet anger detaljplanen prickmark **[marken får inte förses med byggnad]** vilket innebär att inga byggnader

Figur 7. Illustration visar plats för skola och förskola central i området vid ny infartsväg och är ett exempel på hur funktionerna kan inrymmas.

får uppföras. Inom prickad mark regleras även med bestämmelse **[n_1]** att marken är avsedd för träd och att marklov krävs för trädfällning. Syftet är att befintlig skog ska bevaras och att skapa ett skyddsavstånd mot myren i bakkant som i genomförda naturinventeringar identifierats som en viktig miljö för flera identifierade arter. Anläggning i denna del bör göras varsamt med hänsyn till olika arter, exempelvis bör det beaktas att ljuskällor har påverkan på djurlivet och att uppväxta träd är av betydelse för djurlivet, murkna stående träd skapar exempelvis förutsättningar för fåglar att hacka ut bon (Calluna, 2025). Syftet är även att behålla markens karaktär med befintlig skog som kan tillföra viktiga kvalitéer till den framtida skolgården. Skogen och naturen spelar en viktig roll i pedagogiska syften (BKA, Norconsult, 2025).

Skolgårdarna ges även platsmässigt utrymme för mer anlagda och gestaltade delar. Framtagen barnkonsekvensanalys (Norconsult, 2025) pekar på vikten av att skolgårdarnas utemiljöer skissas och förprojekteras för att möjliggöra rekommenderade zoner som är trygga, aktiva och vilda. Det framhålls även att för att skolgårdarna ska kännas trygga att använda kvälls- och helgtid är god belysning och uppsikt viktigt att säkerställa.

Arealerna för skola och förskola har beräknats utifrån byggnadernas erfoderliga storlekar och parkeringsytor, med syfte att säkerställa arealer för friyta om minst 30 m^2 per elev. Förskola är dimensionerad för 6 avdelningar med ca 17 barn på varje avdelning och i framtagen illustrationplan visas på en lösning där 30 m^2 kan inrymmas per barn.

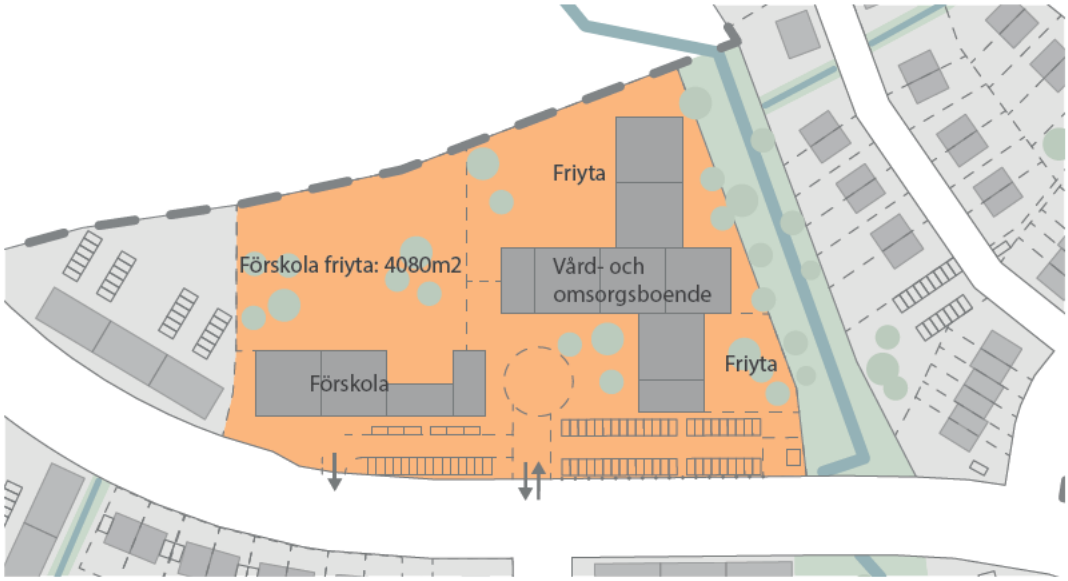
För skolan visar beräkningen att 30 m^2 per elev kan säkerställas om skolan dimensioneras för 500 elever. Om man ska ta höjd för att skolan i en framtid ska kunna inrymma upp emot 600 elever skulle tomten behöva utökas något. Utbredningen av tomten har begränsats av gällande naturreservat Ormberget-Hertsölandet i norr. Naturreservatet håller i dagsläget på att ombildas. Går beslutet om ombildningen igenom så ges utrymme att senare utöka skoltomten i bakkant för att säkerställa ytterligare arealer för friyta.

Detaljplanen medger en flexibel placering av byggnaderna. Mindre del i sydöstra hörnet läggs ut med prickmark **[marken får inte förses med byggnad]** för att säkerställa utrymme till befintliga underjordiska ledningar. Skolbyggnaderna utgör offentliga byggnader som gärna kan ta mer visuellt utrymme än bostadshus. Det är bra att den offentliga byggnaden signalerar sin funktion. Entréer till skolbyggnaderna föreslås vara visuellt tydliga för att underlätta orienterbarheten.

Skolan är centralt placerad i fonden av Hertsöhedens infart. Det gör den till en naturlig mötesplats för såväl barn som vuxna. Det centrala läget gör att skolbyggnaderna blir fondmotiv vilket gör det extra viktigt att gestaltning och planering mot huvudgatan är omsorgsfullt utförd och går i linje med gestaltningsambitionerna för Hertsöheden som en karaktärsbyggnad. Byggnadsvolymerna kan med fördel ha livförskjutningar eller andra byggnadselement som skapar olika rumsligheter exteriört för lek och umgänge i mindre och större grupper samt för avskildhet. Med bestämmelse regleras att fasader till minst 50% ska utföras i trä **[b_1]**.

Mot korsningen där Hertsöhedsvägen möter Inre långmyrvägen anges utfartsförbud **[Utfartsförbud]** då utfart mot trevägskorsning skulle kunna leda till riskfylld trafiksituation. Utrymme för angöring och utfarter finns både väster och öster om trevägskorsningen.

Vård- och omsorgsboende samt förskola
I väster medger detaljplanen för kombinerad användning förskola **[S_1]**, vård och omsorgsboende **[B_1]** samt **[B]** bostäder.

Figur 8. Illustration visar plats för förskola i östra delen av tomten och vård- och omsorgsboende i västra delen och är ett exempel på hur funktionerna kan inrymmas.

Detaljplanen medger största byggnadsarea till 25% av fastighetsarean inom användningsområdet med bestämmelse **[e_1]**. Syftet med bestämmelsen är att reglera byggnaders utbredning och för att säkerställa erforderlig utemiljö och erfoderliga ytor för parkering och angöring. För den nya bebyggelsen medges en högsta nockhöjd av 16 meter med planbestämmelsen **[h_1]**.

Med placeringsbestämmelse **[p_1]** regleras att huvudbyggnad ska placeras minst två meter från fastighetsgräns mot markanvändningarna gata och natur och vid fristående huvudbyggnad minst 4 meter från övriga fastighetsgränser. Huvudbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns. Med placeringsbestämmelse **[p_3]** anges att komplementbyggnad ska placeras minst 2 meter från fastighetsgräns mot gata. Komplementbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns.

Förskola är dimensionerad för 6 avdelningar med ca 17 barn på varje avdelning. Arealer för friyta för förskolebarnen behöver säkerställas om minst 30 m^2 per elev. Även för vård- och omsorgsboende behöver friytor säkerställas. I framtagen illustration (figur 8) visas på en möjlig situationsplan för fastigheten. Med studerad lösning kan erfoderlig friyta för förskolebarnen inrymmas. För vård och omsorgsboende inryms ca 20 m^2 friyta per boende räknat utifrån att boendet inrymmer bostad för 144 personer.

Inom tomten ges utrymme för friytor som kan vara mer anlagda och gestaltade. Framtagen barnkonsekvensanalys (Norconsult, 2025) pekar på vikten av att skolgårdarnas utemiljöer skissas och förprojekteras för att möjliggöra rekommenderade zoner som är trygga, aktiva och vilda. Placeringen är i direkt närhet till sammanhållen och värdefull natur i norr med ett skogsparti som enligt förslag till ombildningen av Hertsölandets-Ormbergets naturreservat föreslås ingå i naturreservatet. Närhet till värdefull natur utgör en kvalité både för boende, personal och förskolebarn, naturen spelar även en viktig roll i pedagogiska syften (BKA, Norconsult, 2025).

Förskola och vård- och omsorgsboende utgör offentliga byggnader som gärna kan ta mer visuellt utrymme än bostadshus. Det är bra att den offentliga byggnaden signalerar sin funktion. Entréer föreslås vara visuellt tydliga för att underlätta orienterbarheten. Med anledning av busshållplatsläge vid Hertsöhedsvägen anges utfartsförbud **[Utfartsförbud]** i tomtens sydöstra del.

Rekreation och fritid

Förutom områden för rekreation som planläggs inom allmän platsmark möjliggör detaljplanen för fotbollsplan med användningen idrottsplats **[R_2]** på kvartersmark. Denna är placerad väster om den nya skolan som bedömts vara en central plats i området med god tillgänglighet med direkt anslutning till gång- och cykelvägar mot Hertsön och Lerbäcken.

Kommersiell service

På flera områden i detaljplanen där det möjliggörs för flerbostadshus möjliggörs även för Centrum **[C]** och kontor **[K]**. Användningarna syftar till en flexibilitet och till att möjliggöra för mindre kompletterande verksamheter som kan erbjuda närservice av olika slag. Med egenskapsbestämmelse **[s_1]** anges centrum endast i markplan då den huvudsakliga användningen inom berörd kvartersmark är bostäder. I kvarteren väster om nya infartsvägen och i korsningen vid skolan får byggnaderna med fördel möjliggöra lokaler i bottenplan för verksamhet och handel, vilket kan bidra med mer liv och rörelse i en central placering. Rörelse och aktivitet i området runt skola och förskola över en större del av dygnet är bland annat viktigt ur ett barnperspektiv och för att motverka otrygghet (BKA, Norconsult, 2025). Detsamma gäller för byggnader på vardera sida av gång- och cykelvägen som ansluter ny tunnel under Hertsövägen.

Handel

Detaljplanen möjliggör för handel **[H]** vid infart till området öster om Inre långmyrvägen. Området är avsett för dagligvaruhandel i ett läge som ger god åtkomst både för boende inom Hertsöheden och Hertsön. Maximal byggnadsarea regleras till 35% av fastighetsarean inom användningsområdet **[e_1]**. Högsta nockhöjd regleras till 10 meter **[h_1]**. Högsta nockhöjd för komplementbyggnad regleras till 5 meter **[h_2]**.Nockhöjden anger takkonstruktionens högsta del och räknas

från medelmarknivån invid byggnaden. Huvudbyggnad ska placeras minst två meter från fastighetsgräns **[p_5].**

Eftersom stor del av fastigheten kan komma att hårdgöras med byggnad och parkeringsplatser blir det extra viktigt att åtgärder för hantering av dagvatten från den egna tomten. Längs med tomtens västra och östra sida regleras dagvattendiken **[b_3]** inom kvartersmark. Kvartersmarken behöver anordnas med höjdsättning så att dagvatten till huvudsak kan avledas mot dagvattenstråket och tvåstegsdiket. Uppläggning av snö måste planeras så att smältvatten avrinner i riktning mot tvåstegsdiket i första hand. Även växtbäddar vid parkeringsytor behöver iordningställas.

Yta i tomtens sydöstra hörn regleras med prickmark **[markens får inte förses med byggnad]** med syftet att befintlig markkaraktär ska kunna bevaras som en fördröjningsyta för dagvatten. Inom prickmark ges även möjlighet till bevarande av befintliga träd, vilket är viktigt med beaktandet av landskapsbilden mot Hertsövägen. Fastigheten ska angöras från Inre långmyrvägen och i den norra delen av fastigheten, ett avstånd från rondell vid Hertsövägen bedöms behövas då fördröjning i trafiken kan uppstå vid rondellen, detta regleras med utfartsförbud **[Utfartsförbud]**.

Teknik och renhållning

På plankartan anges åtta områden för teknikbyggnader, sex stycken utgör plats för elnätstationer/transformatorstationer **[E_1]** en är plats för pumpstation **[E_3]** och en för fibernod **[E_4]**.

Direkt väster om ny infartsväg till området möjliggörs för återvinningsstation med användningen Återvinningshantering **[E_2]**. Återvinningsstation ska angöras från Starrgränd **[$GATA_2$]** och utfartsförbud **[Utfartsförbud]** regleras därför mot Inre långmyrvägen.

Snöupplag

Inom planområdet finns ytor för snöupplag **[$snöupplag_1$]** utritade inom park och naturmark. Dessa är avsedda för snöröjning av gator och allmänna platser i detaljplanen. Snöhantering inom kvartersmark ska lösas inom den egna fastigheten.

Gestaltning

Byggnadsverken och de anlagda platserna på Hertsöheden ska ha en samtida gestaltning. Arkitekturen ska främja folkliv och bidra till platsens och Luleås identitet. Byggnaderna kan vara enkla men de ska vara robusta och ha god omsorg om detaljer. Byggnader som människor tycker är fina och välplanerade tenderar att tas omhand och få lång livslängd vilket är hållbart ur alla aspekter.

Trä som material är dominerande och kulörerna väljs för att byggnaderna på ett naturligt sätt ska smälta in i sina omgivningar med naturen som fond. Taken ska vara enkla med majoritet sadeltak. Material på tak och övriga byggnadsdelar ska väljas med omsorg för att passa ihop med fasader och omgivande bebyggelse.

Tekniska installationer ska i stor utsträckning inrymmas under taken. Pastisher ska undvikas om byggnaden inte återbrukas och i sin helhet flyttas till platsen. Återbruk kan bidra till områdets hållbara identitet och profil.

Gestaltningen bör omfatta offentlig konst som kan placeras utomhus, på fasader, eller interiört i till exempel trapphus. Offentliga byggnader kan ta mer visuellt utrymme än bostadshus. Det är bra att den offentliga byggnaden signalerar sin funktion. Samtliga entréer till offentliga byggnader och flerfamiljshus ska vara visuellt tydliga för att underlätta orienterbarheten.

Som underlag till detaljplanen har ett gestaltningsprogram tagits fram. Syftet med gestaltningsprogrammet är att säkerställa sociala, arkitektoniska och miljömässiga kvaliteter i den nya stadsdelen Hertsöheden. Avsikten med programmet är att förklara och tydliggöra detaljplanen samt att bidra till bedömning om god helhetsverkan samt god färg-, form- och materialverkan i bygglovgivning och andra åtgärder. Programmet ger också vägledning i projekteringsskeden gällande gestaltning, material, hållbarhet och sociala perspektiv.

Förgårdsmark

Om byggnader har förgårdsmark ska förgårdsmarken vara tydligt avskild från trottoaren eller gatan. Det kan ske med till exempel en kantsten, ett lägre räcke eller staket, avvikande markbeläggning eller växtlighet. Förgårdsmark syftar till att vara en halvoffentlig plats, rymma växtlighet, sittplatser, cykelparkering samt att skapa avstånd mellan fönster och vägområde.

Flerbostadshus utan förgårdsmark föreslås ha en upphöjd sockelvåning, indragen entré som möjliggör hinderfri passage på trottoar samt ett genomgående trapphus för att nå uteplats på innergård eller bakgård. Upphöjd sockelvåning kan ersättas av lokaler i markplan. Sammanbyggda flerfamiljshus i lamell- eller kvartersform föreslås ha genomgående trapphus för åtkomst till uteplats.
Se även bifogat gestaltningsprogram.

Friytor

Bostadsgårdarna ska utformas för att bidra till trivsamma utemiljöer som främjar socialt samspel och välbefinnande för människor. Utemiljön ska dessutom ha förmågan att fördröja dagvatten och mildra effekterna av förväntade klimatförändringar. Gårdarnas gestaltning ska främja ekosystemtjänster och stödja biologisk mångfald. Ett centralt mål är att gårdarna ska fungera som mötesplatser. Alla kvarter ska ha gårdar som uppmuntrar till möten, lek och samvaro mellan boende.

För att uppnå detta ska gårdarna utformas med god tillgänglighet och skapa inspirerande miljöer som lockar till aktivitet. På gårdarna ska det finnas både gemensamma och enskilda uteplatser, samt lekytor för mindre barn, för att tillgodose olika behov och främja gemenskap. För yngre barn är gårdsbildningar nära bostaden viktiga, då de kan leka nära hemmet utan att passera trafikleder. (BKA, Norconsult, 2025).

Gestaltningen av gårdsmiljön bör i första hand utgå från möjligheterna att bevara befintlig naturmark, vilket är väldigt positivt för biologisk mångfald och djurliv. Den befintliga naturmarken på gården kan fungera som en fördröjning och infiltration av dagvatten, samtidigt som den förstärker kopplingen till skogen i området.

Parkering

Bilparkering
Parkering för bil ska i stor utsträckning lösas inom egen fastighet nära bostaden. För kvarteren väster om nya infartsvägen, Inre långmyrvägen, där högre exploateringsgrad tillåts möjliggör detaljplanen för ett parkeringshus/mobilitetshus med användningen **[P]** parkering. Största byggnadsarea regleras till 90% av fastighetsarean inom användningsområdet **[e_1]**. Högsta nockhöjd regleras till 10 meter **[h_1].** Huvudbyggnad ska placeras minst två meter från fastighetsgräns **[p_5]**. På denna yta är markparkering även möjligt men för att klara full exploateringsgrad för de angränsande bostäderna kan parkering behöva anordnas i fler än ett plan.

Kommunen ser positivt på anläggandet av parkeringshus/mobilitetshus då stora sammanhängande parkeringsytor kan upplevas otrygga och tråkiga. Parkeringshus minskar bilarnas synlighet och bidrar till mer trivsamma stadsmiljöer för barn (BKA, Norconsult, 2025). Dessa kan med fördel ha en flexibel användning för delningstjänster och cirkulär ekonomi.

I anslutning till stadsradhus mellan park och huvudgata möjliggör detaljplanen två parkeringsytor inom kvartersmark med användningen parkering **[P]**. Uppställning av bil mot gatan eller många utfarter är ej önskvärt mot huvudgatan Hertsöhedsvägen då gatan kan ha en högre trafikering i den delen.

Vid markparkeringar generellt i området föreslås att växtbäddar eller diken med infiltrerande och renande egenskaper anläggs nära parkeringarna för att hantera och rena förorenat dagvatten, detta möjliggör att vattnet renas så nära källan som möjligt.

I området föreslås kommunens parkeringsnorm och dess beräkningsmodeller gälla. Hertsöheden är i parkeringsnormen beläget inom zon 2. För flerbostadshus i området eftersträvas ett parkeringstal för bil på 0,9 bilplatser inklusive besöksparkering (9 bilplatser / 1000 m^2 BTA).

För förskola anger parkeringsnormen för områden inom zon två 12 parkeringsplatser per 1000 kvm BTA och för skola 9 parkeringsplatser per 1000 kvm BTA. För handel anger parkeringsnormen, för områden inom zon två, 38 parkeringsplaster per 1000 m^2 BTA.

Cykelparkering
Cykelparkering ska lösas inom de egna fastigheterna. För området gäller kommunens parkeringsnorm. Denna anger 25 cykelplatser per 1000 kvm BTA för

flerbostadshus. För förskola anger parkeringsnormen 20 cykelplatser per 1000 kvm BTA och för grundskola 25-35 cykelplatser per 1000 kvm BTA.

För cykelparkering är närhet till målpunkt en av de viktigaste kvalitetsfaktorerna. Cyklister ska kunna parkera så nära målpunktens entré som möjligt, på en väl synlig plats och inte längre bort än 25 meter från entrén samt gärna i nära anslutning till cykelvägar. Det ska finnas möjlighet att parkera under ett väderskydd och för att främja cykling även vintertid får det med fördel planeras för uppvärmda och lättillgängliga utrymmen. Även utrymmen för att parkera cykelkärror bör finnas.

Vattenområde

För området har flera dagvattenutredningar tagits fram. För denna första detaljplan tog Sweco (2025-01-31) fram en utredning med syftet att säkerställa en hållbar dagvattenhantering enligt riktlinjer från Luleå kommuns dagvattenplan samt enligt Svenskt Vattens publikation P110. Den föreslagna dagvattenhanteringen för området innefattar öppna dagvattenlösningar så långt det är möjligt, i enlighet med kommunens riktlinjer.

I genomförd dagvattenutredning (Sweco, 2025-01-31) har flödesberäkningar gjorts enligt metod via Svenskt Vattens publikation P110, med utgångspunkt i ett dimensionerande 20-årsregn samt att en klimatfaktor på 1,25 används för att beakta framtida klimatförändringar. Markanvändningen före exploatering klassificeras som skog, och efter exploatering används avrinningskoefficienter från P110 för villa- och radhusområde. Se mer detaljer kring flödesberäkningen i bilagd utredning (Sweco, 2025).

Planområdet är stort och kräver flera olika delsystem och principer för att hantera vattnet. Dagvatten behöver dels fördröjas inom den egna fastigheten, samt att plats för snöuppläggning behöver tillgodoses. Avledning av dagvatten, dränering och smältvatten samlas upp i diken (och i vissa delar i brunnar och ledningar) för huvudsaklig avledning ut till ett centralt dagvattenstråk i form av ett tvåstegsdike som går genom planområdet. Genomförd utredning (Sweco, 2025-01-31) omfattar dimensionering av tvåstegsdiket där beräkningarna är utförda genom att stegvis öka flödeskapaciteten i den nedre delen av diket baserat på dimensionerande inflöden.

Höjdsättningen inom den egna fastigheten och inom området som helhet behöver utformas så att den medger att dagvatten kan avledas åt rätt håll, i förhållande till det centrala dagvattenstråket. Dessutom behöver byggnader placeras på lämpligt avstånd i från, samt på nivå som ligger ytterligare minst 0,5 meter ovan tvåstegsdikets övre kant. Detta med syfte att undvika lokala lågpunkter där vatten ansamlas och att minska risk för framtida problem i samband med skyfall och lokal översvämningsproblematik.

Marken i området planeras att fyllas med cirka 1 meter. För att minska risk för påverkan i samband med skyfall är det också viktigt att marken lutar bort från byggnader.

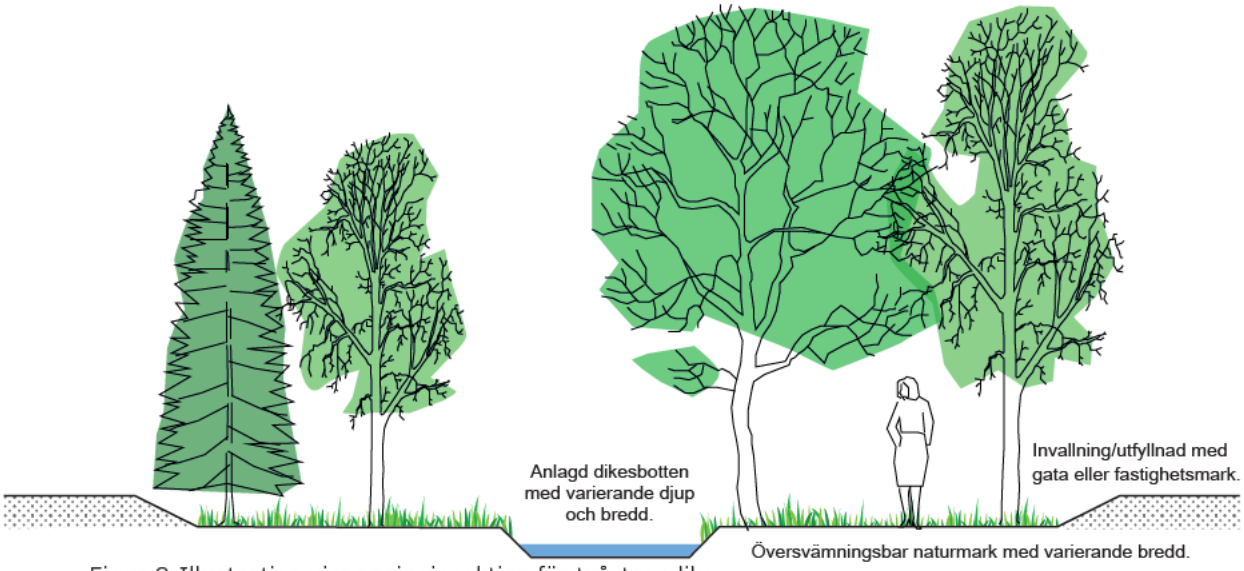
I samband med skyfall kommer vägarna tillfälligt kunna fungera som sekundära rinnvägar, för området som helhet. Det är även viktigt att tvåstegsdiket anläggs och dimensioneras för att tillfälligt kunna hantera stora mängder ytavrinnande vatten. För mer fördjupad läsning om tvåstegsdikets dimensionering, se bilagd dagvattenutredning (Sweco, 2025-01-31).

Ytor för tvåstegsdike och diken säkerställs i detaljplanen inom mark planlagd för park **[PARK]** och gata **[Gata]**. Mindre delstråk som medger ytavrinning kommer också att återfinnas inom i delar av området med mark planlagd för **[NATUR]**.

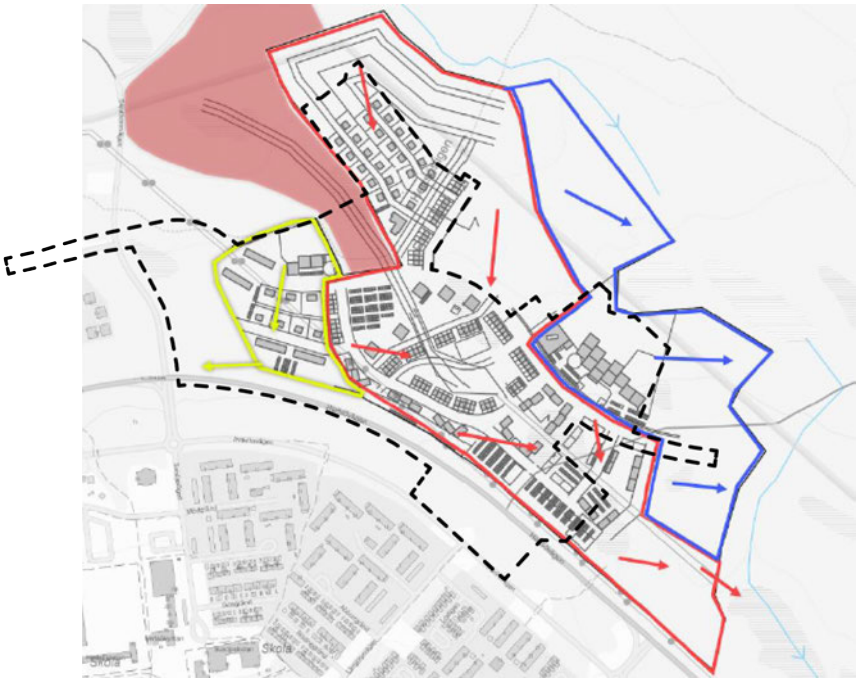
Dikena i området ska främst avleda och delvis rena dagvatten. En större damm planeras i slutet av tvåstegsdiket öster om planområdet för att omhänderta stora delar av planområdet och senare etapper på Hertsöheden. Denna avses dimensioneras i ett senare skede när information finns om hur områden som nu är utanför detaljplanen ska bebyggas, detta för att få en mer noggrann beräkning på flöden och fördröjningsvolym.

I genomförd artskyddsutredning (Calluna, 2025) bedöms att dagvattenstråket (tvåstegsdiket) som löper genom området till dagvattendammen kan antas komma att nyttjas av groddjur. Utformning av dagvattendamm och dike bör vara av sådan karaktär och naturlighet att de kan vara en tillgång för groddjur i området både vad gäller spridning och lekvatten.

Flera markparkeringsytor kommer att anläggas inom området. För att hantera och rena förorenat dagvatten föreslås att växtbäddar eller diken med infiltrerande egenskaper anläggs nära parkeringarna, så att vattnet renas så nära källan som möjligt. Området föreslås avleda dagvatten via mindre diken till ett centralt tvåstegsdike genom planområdet (rött område figur 10). Inom skolan (blått område i figur 10) kan diken leda vattnet till vägdiket, och skolgårdens friyta föreslås luta med avrinning österut. Om detta inte är möjligt kan ett dike anläggas på den östra sidan av området för att avleda och fördröja dagvattnet.

Figur 9. Illustration visar principsektion för tvåstegsdike.

Figur 10. Områdesindelning för översiktlig princip för dagvattenhanteringen. Gult område leds västerut, rött område leds till tvåstegsdike och blått område leds till naturmark. Svart streckad linje visar ungefärlig avgränsning för planområdet.

Avledning Västerut (gult område)
För området i väster, gult område i kartbild, behöver dagvattnet avledas västerut till befintligt dagvattensystem. Norr om genomfartsvägen vid förskola och flerbostadshus i den västra delen, behöver vatten ledas söderut för att undvika översvämning på norra sidan vägen. I utredningen (Sweco, 2025-01-31) föreslås två trummor vid detta område; en trumma som avleder naturmarksvattnet samt en trumma för exploateringen av västra området.

I området vid ny bebyggelse längst västerut föreslås trumma under huvudgatan och ett dike som leder vattnet söderut till ett svackdike. En ny GC-tunnel ska byggas under Hertsövägen. För att undvika att den hamnar djupt kommer Hertsövägen att höjas en kortare sträcka. Det innebär att vägdiket som i dagsläget har en lutning österut kommer att byta riktning och ha en lutning västerut mot Skjutbanevägen.

Dagvattenhantering för uppströms område i väster
Det befintliga ledningsnätet nedströms detaljplanen är hårt belastat. Detaljplanen medför ökade flöden mot väster. För att minska belastningen föreslås åtgärder utföras högre upp i avrinningsområdena. Avrinningsområdet i denna del är cirka 34 hektar. I utredningen föreslås en damm för fördröjning av dagvatten från naturmark. Denna placeras lämpligen i området ned mot Hertsövägen, exempelvis i skogspartiet väster om Skjutbanevägen. Dammen kan grävas eller att området vallas in beroende på aktuell grundvattennivå. Dammen kan delas upp i sektioner för funktion och estetik, och släppa ett mindre flöde kontinuerligt medan större regn fördröjs (Sweco, 2025-01-31).

Annat

Grundläggning

Geotekniska utredningar har utförts av Tyréns (2013) och Norconsult (2022), den senare som en förberedande bedömning i huvudsak baserad på tidigare utförda undersökningar i området samt SGU:s jordartkarta.

Innan grundläggning rekommenderas att all organisk jord, vegetation och torv avlägsnas. Grundläggning ska vara tjälsäker, frostfri och väldränerad. Naturlig jord och fyllning kan återanvändas. Lättare byggnader kan grundläggas på sandiga siltiga sediment eller naturlig morän, medan tyngre byggnader kan kräva utskiftning till fast morän. Grundläggning rekommenderas på packad fyllning av icke tjälaktivt material.

Grundläggningsförhållandena är generellt goda inom planområdet. Det förekommer vissa partier där översta jordlagret utgörs av torv. Före grundläggning och uppfyllning ska all torv schaktas bort. Därtill ska eventuellt förekommande lösa jordlager i form av sand- och silt sediment skiftas ur till fast lagrad morän. Det bedöms i detta skede att inga stabilitetsproblem i samband med schakt föreligger. Höjdsättning och utformning av planerade byggnader ska utföras med hänsyn till höjdskillnader och rådande grundvattensituation (Norconsult, 2022). Detaljprojektering av infrastruktur kommer att göras parallellt med framtagandet av granskningsförslaget, då kommer detta utredas närmare.

Med anledning av att grundvattennivåerna generellt sett är höga i området, bedöms källare överlag inte lämpligt att anlägga om inte särskilda åtgärder vidtas. Byggnationer med källare kan komma att medföra särskilda krav.

Landskapsbild och stadsbild

Ambitionen för Hertsöheden är att skapa ett varierat och blandat bostadsområde som inrymmer både småskalighet och tätare bebyggelse. Närheten till värdefull natur utgör ett viktigt karaktärsdrag för området där naturen angränsar och letar sig in i det nya bostadsområdet och sätter prägel på den framtida stadsbilden. Stadsbildens övriga byggstenar utgörs av det organiska vägnätet, gatumiljöerna och de blandade bostadsformerna, liksom av tillgängliga placeringar av exempelvis skola, idrottsplats, skidspår och park, vilket aktiverar området och inbjuder till rörelse, lek och möten mellan människor.

Landskapsbild och gestaltning blir särskilt viktiga i vissa delar av planområdet, exempelvis i områden längs Hertsövägen då vägen har ett brett vägområde med få element som utmärker sig i landskapet. Hertsövägen och remsan mot Avaviksvägen utgör en tydlig barriär mellan Hertsön och Hertsöheden. I området norr om Hertsövägen blir åtgärder som kan minska Hertsövägens dominans särskilt viktiga. Detta kan dels handla om att bebyggelsens utformning bidrar till variation och igenkänning, men även genom småskaliga karaktärsdrag som service, konstnärlig utsmyckning och trädplanteringar. Även infarterna till det nya områ-

det blir viktiga, exempelvis gc-tunnel och områdena vid dess upp- och nedfarter, vid infartsväg för biltrafik till det nya området samt vid infart för buss och gång- och cykel från Lerbäcken. Gestaltning i dessa delar bör särskilt beaktas för att främja god orienterbarhet samt för att skapa entréer som känns välkomnande och inbjudande.

De varierade bostadsformerna, med exempelvis punkthus i upp till sju våningar, lamellhus i kvartersstruktur till småskaliga radhus, villor och stadsvillor, skapar förutsättningar för en varierad stadsmiljö och bostäder för en bred grupp av människor i olika livsskeden. Dock behöver övergångarna mellan olika bostadstypologier beaktas, exempelvis då det kan skapas brytpunkter i vad som är gemensamma och privata ytor, samt med beaktande av höjder för att åstadkomma goda ljusförhållanden även i närområdena till högre bebyggelse.

Offentlig konst ska få ta plats i landskapet då det är en viktig del för anknytning till en plats över tid. Offentlig konst i stadsrummet är också starkt identitetsskapande för en plats samt dess invånare.

Genomförandefrågor

Fastighetsrättsliga frågor

Förändrad fastighetsindelning

Planområdet består av fastigheterna Hertsön 11:1 och 20:1 som är i kommunal ägo. Allmän plats så som exempelvis gata och park kommer fortsätt tillhöra stamfastigheterna Hertsön 11:1 och Hertsön 20:1. Detaljplanen utgör underlag för de fastighetsrättsliga åtgärder som är en förutsättning för planens genomförande. De nya småhustomterna, kvarteren, förskola, skola, nätstationer, pumpstation, avfallshantering, parkering m.m. kommer att avstyckas från stamfastigheterna Hertsön 11:1 och Hertsön 20:1. Kommunen ansvarar för ansökan och kostnaden för nödvändig fastighetsbildning till Lantmäteriet.

Kommunala tomter för friliggande villor fördelas i kommunen tomtkö och säljs till privatpersoner.

Tillfälliga vändplaner behöver anläggas utanför planområdet vid slutet av vägsträckningar i plangräns. Vändplanerna har inte planlagts då de endast är tänkta som tillfälliga lösningar innan nästkommande detaljplanering där förlängning av gatorna är avsedd. För markåtkomst kan marklov behöva sökas. Dessa finns både inom fastigheten Hertsön 11:1 och Hertsön 20:1 där markägare är Luleå kommun.

Rättigheter

Detaljplanen möjliggör att ledningsrätter kan bildas för exempelvis elledningar eller vatten- och avloppsledningar. Tanken är dock att alla nya ledningar kommer

förläggas inom allmän platsmark med kommunen eller kommunala bolag som huvudman. Ansökan om ledningsrätt görs av ledningshavaren till Lantmäteriet. I detaljplanen anges markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar **[u_2]** för ledningsstråk inom naturmark **[NATUR]** längs med Skjutbanevägen och Hertsövägen.

Befintliga ledningsrätter

Inom planområdet finns idag sex befintliga ledningsrätter, två av dessa har flyttats och en ska flyttas i samband med anläggande av övrig infrastruktur. Dessa flyttas till ytor utlagda som allmän plats. Respektive ledningshavare bekostar flytt av ledning och ansvarar för att ansöka om ändring av ledningsrätten hos Lantmäteriet. Den flytt av elledningar som föranletts av detaljplanen och som genomförts under 2025 ska enligt överenskommelse bekostas av Luleå kommun.

Ledningsrätt akt 2580-07/30.1 avser vatten- och avloppsledningar, ledningshavare är Luleå kommun. Ledningen ska flyttas och anläggas i allmän plats i samband med anläggande av övrig infrastruktur och ledningsrätten ska tas bort i denna sträckning inom planområdet.

Ledningsrätterna akt 25-F1989-263.1 och 25-F1997-656.1 avser elledningar, ledningshavare är Luleå Energi Elnät AB. Luleå Energis luftledningar har numera bytts ut mot markförlagda ledningar och ny ledningsrätt tillkommit (akt 2580-2025/6.2) i ny sträckning i kommande områden för allmän plats **[u_1]**. Då ledningarnas fysiska läge har flyttats ska tidigare ledningsrätter tas bort.

Ytterligare två ledningsrätter har tillkommit inom planområdet, akt 2580-2025/6.1 avser starkström, ledningshavare är Vattenfall och akt 2580-2025/6.3 avser elektronisk kommunikation, ledningshavare är Lunet.

Tekniska frågor

Utbyggnad av allmän plats

Kommunen är huvudman för allmän platsmark och ansvarar för utbyggnaden.

Utbyggnad vatten och avlopp

Kommunen är huvudman för dricks-, spill- och dagvatten och ansvarar för utbygganden. En ny tryckstegring **[e_3]** kommer att anläggas inom området. Respektive fastighetsägare ansvarar för anläggningsdelar inom fastigheten.

Värmeförsörjning

Fjärrvärme finns utbyggt i närområdet och anslutning till detta nät är möjligt.

El och fiber

Det finns sex ytor avsedda för transformatorstationer [e_1] för att möta områdets elbehov. Inom planområdet finns utrymme för en fibernod [e_4].

Brandposter

Brandposter kommer att behöva byggas ut i området för att säkerställa kapacitet vid brandsläckning och för att uppfylla gällande regler kring avstånd. Räddningstjänsten har ett behov av maximalt 150-300 meter till brandposter. Planering, projektering och bekostande av utbyggnad av brandposter ska hanteras i samband med bygg- och markprojektering i enlighet med gällande regler.

Byggnader som är mer än tre våningar ska utformas med brandsäkrade trapphus i enlighet med gällande regler då räddningstjänsten inte utgör utrymningsväg för byggnader högre än tre våningar. För byggnader lägre än tre våningar gäller att alla lägenheter ska vara tillgängliga för räddningstjänstens höjdfordon/bärbar steg (max 11 meters höjd) för att räddningstjänsten ska utgöra alternativ räddningsväg.

Avfallshantering

Detaljplanen möjliggör för avfallsanläggning i den sydöstra delen, med markanvändningen **[E_2]** i plankartan. I övrigt ska avfallshantering ske inom den egna fastigheten, alternativt hushållsnära uppsamlingsplatser samt enligt den för tidpunkten gällande kommunala renhållningsordningen.

Snöhantering

Snöhantering ska ske inom den egna fastigheten. För snöhantering av de allmänna platserna planläggs på ett antal platser inom planområdet för snöupplag **[snöupplag$_1$]** inom markanvändningarna natur **[NATUR]** och **[PARK]** vilket medger att marken får användas tillfälligt för snöupplag vintertid. Ytorna är tänkta för tillfällig lagring av snö och rymmer inte lagring av stora snömassor. Inom markanvändningen för gator och vägar ingår även komplement som behövs för gatans funktion, utrymme för snöhantering kan därför finnas även på sidan om körbanan beroende på gatans utformning.

Ekonomiska frågor

Planekonomisk bedömning

Kommunen är huvudman för anläggningar på allmän plats. Byggaktörerna, samt privatpersonerna är ekonomiskt ansvariga för genomförandet av detaljplanen på kvartersmark med användningen bostäder. Utbyggnaden av andra användningar på kvartersmark så som exempelvis skola, förskola, transformatorstation m.m. ansvaras av kommunen och kommunala bolag. Detta innebär att den som ansvarar för utbyggnaden på kvartersmarken står för kostnader så som avgifter för bygglov, detaljplan, lagfart, el- och VA-anslutning, m.m. enligt gällande taxor. Eventuella detaljerade undersökningar som kan krävas för byggnation inom aktuella bostadsområde bekostas av berörd markägare.

Detaljplanens genomförande innebär ökade kostnader för Luleå kommun i form av investeringar av allmänna anläggningar och allmän plats, d.v.s. gator, park, dagvattenlösningar, samt ledningsnät. Nya allmänna anläggningar med kommu-

nalt huvudmannaskap ökar driftskostnaderna för, t.ex. snöröjning och parksköt-sel. Fler boende i område innebär också ett högre tryck på kommunal service så som skolor och förskolor vilket innebär en ökad kostnad för kommunen.

De kommunala intäkterna kommer främst genom markförsäljningen av kvarter-smarken samt anslutningsavgifter för allmänna vatten- och avloppsnät.

Planavgift

Planavgift tas ut i bygglov.

Gemensamhetsanläggningar

Luleå kommun ser med fördel att en gemensam parkeringslösning kan ske inom området för parkering intill Starrgränd. Tänkt gemensamhetsanläggning inrym-mer parkeringsplatser för fastigheterna ovan aktuellt område, samt kan even-tuellt även lösa parkeringsplatser för kommande fastigheter utanför nuvarande detaljplaneområde.

Upprättandet av gemensamhetsanläggningen genomförs av Lantmäteriet. Byggaktör och fastighetsägare ansvarar för att initiera samt ta kostnader kopp-lade till bildandet av den gemensamma anläggningen. Fastighetens slutliga ägare ska ansvara för förvaltningen av gemensamhetsanläggningen.

Drift allmän plats

Kommunen ansvarar för drift av allmän plats.

Drift vatten och avlopp

Planområdet ingår idag inte i kommunalt verksamhetsområde för dricks-, spill- och dagvatten. Detaljplanen förutsätter att verksamhetsområdet utökas för att innefatta dricks-, spill- och dagvatten för hela planområdet. Kommunen ansvarar för driften.

Organisatoriska frågor

Planförfarande

Detaljplanen handläggs enligt utökat förfarande i enlighet med plan- och bygg-lagen (2010:900). Ett utökat förfarande används då detaljplanen är av betydande intresse för allmänheten och kan tänkas medföra betydande miljöpåverkan.

Allmänna råd och föreskrifter

Planhandlingarna i planförslaget har upprättats utefter Boverkets föreskrifter om detaljplan (BFS 2020:5) samt Boverkets allmänna råd om redovisning av reglering i detaljplan (BFS 2020:6), samt föreskrifter och allmänna råd om planbeskrivning (BFS 2020:8)

Tidplan

Efter samråd och granskning tas beslut om antagande av detaljplanen i kommunfullmäktige. Detaljplanen vinner laga kraft tre veckor efter att den antagits, om den inte överklagas.

Detaljplanens tidsplan är preliminär. Under arbetets gång kan ny och oförutsedd information tillkomma som förskjuter tidplanen.

- Samråd: Kvartal 1 2025
- Granskning: Kvartal 1 2026
- Antagande Kvartal 3 2026
- Laga kraft: Kvartal 3 2026

Utbyggnad och iordningställande av allmän platsmark (gator, natur och park) kan påbörjas när detaljplanen vunnit laga kraft. Utbyggnationen föreslås starta i de nordvästra delarna. Byggnation inom kvartersmark kan påbörjas efter att detaljplanen vunnit laga kraft, erforderliga fastighetsbildningsåtgärder genomförts och bygglov beviljats. Detaljplanen kommer att byggas ut etappvis. Ambitionen är att byggnation av bostäder startar under 2028.

Markanvisning

En markanvisning är en överenskommelse mellan kommunen och en byggaktör där denna ges ensamrätt att under en viss tid och under givna villkor, får förhandla med kommunen om att bygga inom ett visst markområde. Kommunens tilldelning av kvarter till byggaktörer sker genom en markanvisning. Denna process styr genomförandet av bebyggelse för bostäder, med undantag för villor. Markanvisningsavtalet föreskriver villkor och förutsättningar för utbyggnad. Där regleras bland annat villkor för förvärv, kostnader, dagvattenhantering, exploateringens genomförande m.m. Markanvisningsavtalet säkerställer ambitionsnivån för exploateringen.

Kommunen har påbörjat markanvisningsprocessen parallellt med detaljplanen och har skrivit avsiktsförklaringar med två ankarbyggaktörer. Ankarbyggaktörerna har deltagit i arbetet med detaljplanen mellan samråd och antagande som ett led att kvalitetssäkra detaljplanen. Avsikten är att markanvisningsavtal ska tecknas med dessa aktörer i samband med att detaljplanen antas.

Prövning enligt annan lagstiftning

Naturreservat

Detaljplanen angränsar Ormberget-Hertsölandets naturreservat som är skyddat enligt 7 kap MB. En ombildning av naturreservatets gränser pågår.

Upplysningar

För att undvika att förbuden i artskyddsförordningen utlöses avseende åkergroda, skyddade enligt 4 a §, ska följande skyddsåtgärder vidtas (Calluna, 2025):

- Undvik negativ påverkan vid lekvatten H (belägen norr om förslagen plats för skola) och placera ut faunadepåer med död ved och stenrösen i närmiljön till lekvattnet för att stärka åkergrodans förutsättningar för födosök, dagvila och övervintring.
- Diket/ dagvattenstråket som löper genom området till dagvattendammen kan antas komma att nyttjas av groddjur. Utformning av dagvattendamm och dike bör vara av sådan karaktär och naturlighet att de kan vara en tillgång för groddjur i området både vad gäller spridning och lekvatten.

Följande hänsynsåtgärder är inte tvingande, men viktiga för att bevara goda förutsättningar för identifierade arter som groddjur, järpe, spillkråka, talltita, grönfink, gulsparv och svartvit flugsnappare (Calluna, 2025):

- Undvik generellt att avverka träd under häckningssäsong. Det skyddar många fågelarter och är gynnsamt för bland annat björktrast.
- Plantering av träd och buskar i grönområden kan gynna en del tättingar, t ex grönfink och gulsparv.
- Lämna en zon runt lekvatten H (belägen norr om förslagen plats för skola) för groddjur som har klassats i värdeklass 2 i NVI:n. I zonen behöver hydrologi och risvegetation finnas kvar för att skapa födosökshabitat för järpe.
- Inom zonen runt lekvatten H (belägen norr om förslagen plats för skola) bör murkna stående träd lämnas så att talltita kan hacka ut egna bon. I grönområdena kan flerskiktade skogar eftersträvas.
- Skapa förutsättningar för gröna och säkra vandringsstråk för groddjur.

För åtgärder kopplade till lokal H och fågelliv, vilket är precis norr om planområdet vid skolan, ska dessa åtgärder skrivas in och säkerställas i skötselplanen för naturreservatet då ny skötselplan tas fram i och med pågående ombildning av naturreservatet. Ombildningen av naturreservatet innebär restrektivare föreskrifter och ytterligare förtydligad skötselinriktning för att stärka naturvärden som gynnar naturskogsarter. Infrastrukturförvaltningen ISF, med skogsförvaltare och parkdrift, ansvarar för att åtgärderna utförs i enlighet med skötselplanen.

Att dagvattenstråket (tvåstegsdiket) ska utformas för att vara en tillgång för groddjur bevakas och säkerställs i detaljprojektering för området som löper parallellt med detaljplanen. Avverkning av skog planeras så att detta inte sker under häckningssäsong.

Planeringsunderlag

Kommunala

Detaljplan

Planen berör gällande planer enligt nedan:

Plannr	Aktbeteckning	Namn	Laga kraft
A335	11.082-6941-74	Förslag till utvidgning och ändring av stadsplan för Lerbäcken m.m, Luleå	1974
A360	11.082-1864-76	Förslag till ändring av stadsplan för stadsdelen Hertsön inom Luleå kommun	1976

Planprogram

Planprogram för Hertsöheden, 2023, godkänt av kommunfullmäktige 2023-11-20, § 211

Grundkarta

Grundkarta detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1, upprättad 2025-12-03

Fastighetsförteckning

Fastighetsförteckning, upprättad 2026-01-20, Luleå kommun

Översiktsplan

Program till Vision Luleå 2040, 2021

Undersökning av risk för betydande miljöpåverkan

Undersökning om risk för betydande miljöpåverkan, upprättad 2025-02-14

Särskilt beslut om betydande miljöpåverkan

Särskilt beslut om betydande miljöpåverkan, 2026-01-28

MKB

Miljökonsekvensbeskrivning Hertösheden (del1) Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Norconsult, 2026-02-11

Grönplan

Grönplan Luleå, antagen av kommunstyrelsen 2020-02-10

Parkeringsnorm

Parkeringsnorm för cykel och bil, antagen av kommunfullmäktige 2016-04-04

Dagvattenplan
Dagvattenplan Luleå kommun, antagen av Kommunfullmäktige 2020-02-10

VA-plan
VA-plan 2040, antagen av Kommunfullmäktige 2024-10-21

Bostadsförsörjning
Bostadsförsörjningsprogram, antaget av kommunfullmäktige 2023-06-20

Jämställdhetsstrategi
Luleå kommuns strategi för jämställdhetsintegrering, beslutad i kommunfullmäktige 2015-11-23

Avfallsplan
Avfallsplan 2021-2028, beslutad av kommunfullmäktige 2021-06-21

Klimatanpassning
Riktlinjer för klimatanpassning, beslutad av kommunstyrelsen 2015-01-12

Cykelplan
Cykelplan 2022-2027

Utredningar
Utredningar framtagna i samband med denna detaljplan:

Dagvattenutredning
Dagvattenutredning Hertsöheden etapp 1, Sweco, 2025-01-31

PM Hertsöheden DVU komplettering, Sweco, 2025-12-17

Bullerutredning
Bullerutredning, Brekke & Strand, 2025-07-07

Riskutredning
Riskanalys farligt gods, Norconsult, 2024-12-13

Artskyddsutredning
Artskyddsutredning Hertsöheden, Calluna, 2025-02-12

Barnkonsekvensanalys
Barnkonsekvensanalys Hertsöheden, Norconsult, 2025-01-24

Gestaltningsprogram

Gestaltningsprogram, Hertsöheden del 1, Luleå kommun, 2026-07-03

Kumulativa effekter på artskyddet

Kumulativa effekter på artskyddet, Hertsöheden del 1, Ecogain, 2026-06-24

Utredningar framtagna för planprogram för Hertsöheden som utgör underlag även för denna plan:

Dagvattenutredning

Dagvattenutredning Hertsöheden, Tyréns, 2024

Våtmarksekologisk bedömning,

Våtmarksekologisk bedömning, Tyréns, 2024

Geotekniska utredningar

PM Geoteknik, Norconsult, 2022
MUR Geoteknik, Norconsult, 2022

Naturvärdesinventering

Fågel- och groddjursinventering som komplement till utförd NVI på Hertsöheden, Licab, 2023
Naturvärden Hertsöheden sammanställning, Luleå kommun, 2021
Naturinventering Hertsöheden, Vatten & Miljöbyrån, 2013

Fördjupad grodinventering

Utredning av övervintringsplatser och vandringsvägar för åkergroda på Hertsöheden, Licab 2024

Regionala

Regionplan

Regional utvecklingsstrategi för Norrbotten 2030 utgör ett övergripande styrdokument för Norrbottens utveckling och tillväxt.

Planeringsförutsättningar

Kommunala

Detaljplan

Mindre del av gällande detaljplan för Lerbäcken, Förslag till utvidgning och ändring av stadsplan för Lerbäcken m.m, Luleå, 11.082-6941-74, 1974, berörs av ny detaljplan. I gällande plan anges för berörd del Park. Där finns idag en vägförbindelse som är planstridig. Gatunätet i denna del justeras i detaljplanen med ny vägdragning mellan Lerbäcken och Hertsöheden.

Del av gällande stadsplan för Hertsön, A360, Förslag till ändring av stadsplan för stadsdelen Hertsön inom Luleå kommun, 11.082-1964-76, 1976, berörs av ny detaljplan. Delarna som berörs är Hertsövägens sträckning i detaljplanens utbredning samt yta söder om Hertsövägen som i gällande plan anger Tb - Båtupplag, där ny detaljplan möjliggör för vägförbindelse som förbinder Hertsövägen och Avaviksvägen, naturområden på vardera sida samt del av Hertsövägens sträckning.

Planbesked

Samhällsbyggnadsutskottet (kommunstyrelsen) beslutade den 23:e oktober 2023 att ge kommundirektören i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1. (SBU - KS 2023-10-23 § 20).

Planprogram

För området finns ett framtaget planprogram, Planprogram för Hertsöheden, SBF 2021-709. Planprogrammet godkändes av kommunfullmäktige hösten 2023 (2023-11-20 § 211). Inom ramarna för planprogrammet görs övergripande ställningstaganden för områdets utveckling och planprogrammet visar inriktningar för den fortsatta planeringen.

I planprogrammet anges mer ingående riktlinjer för olika delområden, där denna första detaljplane-etapp till stor del är belägen inom det som i planprogrammet benämns som del B. Ställningstagandena för del B inför den fortsatta planeringen listas nedan, samtliga dessa har varit vägledande för detaljplanens utformning och innehåll:

- *Högre exploateringsgrad*
- *Inrymma en tätare kärna med mer stadsmässig karaktär*
- *Inom området behöver strukturen för ett gent och tryggt nät för gång- och cykel prioriteras*
- *Byggnader eller objekt som utgör fondmotiv ska gestaltas med detta i åtanke*
- *Byggnader bör orienteras med god allmän åtkomst till det öppna dagvattenstråket*

Viktiga övergripande ställningstaganden i planprogrammet omfattar mark som fortsatt ska bevaras som naturmark och som bedömts betydelsefulla för väl fungerande ekosystem, vilket innebär natur med stor biologisk mångfald och utrymme för naturliga processer. Att bevara dessa områden som naturmark bidrar dessutom till områdets vistelsevärden med rika möjligheter till rekreation och till en hållbar struktur. Första detaljplanen har anpassats till dessa gränsdragningar och omfattar bland annat naturmark med en äldre skog i den västra delen samt naturmark i remsan mellan Hertsövägen och Avaviksvägen.

Planprogrammet hanterar trafikstruktur på en övergripande nivå där första detaljplanen följer planprogrammets intentioner och inrymmer delar som kopplar mot Lerbäcken i väster med ny vägförbindelse för kollektivtrafik och gång och cykel och ny infartsväg från Hertsövägen för biltrafik. Även gång- och cykelväg mot Hertsö centrum i sydväst med en ny gång- och cykeltunnel under Hertsövägen är en del i planprogrammets utpekade förslag som detaljplanen möjliggör för.

I planprogrammet togs sex målbilder för området fram, som ett ramverk och ledord för den fortsatta planeringen, dessa är Attraktiv livsmiljö, Hållbar mobilitet, Naturen nära, Hela Hertsön, Ut i skogen och Innovativa Hertsöheden.

Planprogrammet hanterar vidare frågor om exempelvis blandade bostadstopologier, gestaltning, inriktning för lek och hantering av dagvatten som varit vägledande för detaljplanen.

Översiktsplan

Luleå kommuns översiktsplan ”Program till Vision Luleå 2040” antogs 2021. Där pekas Hertsöheden ut som ett nytt område för bostäder och arbetsplatser, med följande rekommendation:

Hertsöns karaktär med tät småskalig bebyggelse, grönytor och ytor för lek och fysisk aktivitet ska vara vägledande vid fortsatt planering och utbyggnad av området. Tillkommande bebyggelse ska utgöras av en blandning av småhus, radhus och flerbostadshus med olika upplåtelseformer. Inom området ska också utrymme för näringsliv och verksamheter finnas.

Vid planering och byggande ska delar av området bevaras som område för ekosystemtjänster och biologisk mångfald.

Kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik ska finnas i tidigt skede vid exploatering och inflyttning. Behovet av förskola för tillkommande bebyggelse ska tillgodoses i området.

I den del där området överlappar med Ormberget-Hertsölandets naturreservat ska reservatet upphävas. En förutsättning är att intrånget kompenseras med att en annan yta som till omfång och/eller innehåll rymmer minst lika mycket värden.

Riksintressen

Friluftsliv

Riksintresse för friluftsliv, 3 kap. 6 § MB. Norrbottens kust och skärgård. Naturtyp hav och kust. Aktiviteter bad, kanot, skärmflygning, fritidsfiske, hundspann.

Totalförsvar

Riksintresse Totalförsvaret Miljöbalken 3 kap 9 §. Inom påverkansområde stoppområde för höga objekt samt inom område med särskilt behov av hindersfrihet. Även inom påverkansområde MSA-område.

En flyghinderanalys har genomförts för berörd del där detaljplanen möjliggör för högre än 20 m. Resultatet visar att berörd del inte har påverkan på civila in och utflygningsprocedurer, CSN-utrustning eller flygplatsens hinderbegränsade områden. Luftfartsverkets slutsats i analysen är att de som sakägare av CNS-utrustning inte har något att invända mot planerad etablering.

Rörligt friluftsliv

Riksintresse rörligt friluftsliv, 4 kap MB, Norrbottens skärgård. Natur- och kulturvärden som i sin helhet är av riksintresse och av betydelse för turism och friluftsliv.

Miljökvalitetsnormer

Vid planläggning ska hänsyn tas till miljöbalkens regler om miljökvalitetsnormer. Det innebär att uppmärksamma de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som är satta för att inte människor eller miljön ska utsättas för fara eller olägenheter av betydelse. Det finns miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller, luftkvalitet och vattenkvalitet. Luleå kommun omfattas inte av den framtagna miljökvalitetsnormen avseende omgivningsbuller.

Luft

Miljökvalitetsnormerna för utomhusluft gäller i hela landet. Det finns miljökvalitetsnormer för kvävedioxid/kväveoxider, svaveldioxid, bly, partiklar (PM10/PM2,5), marknära ozon, bensen, kolmonoxid, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren.

Vatten

Som underlag till planprogrammet tog Tyréns Sverige AB (2024) fram en dagvattenutredning som omfattade hela Hertsöhedens utbyggnad. Som underlag till första detaljplanen har en dagvattenutredning tagits fram av Sweco (2025-01-31). Ytterligare en utredning togs fram av Sweco hösten 2025 som en kompletterande bedömning av påverkan på recipienten (Sweco, 2025-12-17). Alla tre utredning-

arna har bilagts planhandlingarna.

Recipienten till detaljplanen är Inre Hertsöfjärden, belägen cirka 1,6 km söder om planområdet. Inre Hertsöfjärden mynnar ut i Sörbrändöfjärden, och har enligt VISS (Vatteninformationssystem Sverige) otillfredsställande ekologisk status och uppnår inte god kemisk status. Målet är att nå god ekologisk och kemisk status till 2027.

Den otillfredsställande ekologiska statusen beror på näringsämnespåverkan, växtplankton, totalbiomassa och hydromorfologiska faktorer, samt måttliga nivåer av klorofyll a, fisk, zink och ammoniak. För att uppnå den ekologiska statusen krävs åtgärder, särskilt för att minska växtplankton i ytvatten. Det är dock osannolikt att god ekologisk status för zink och ammoniak kan uppnås till 2027, även om åtgärder bör påbörjas snarast.

Inre Hertsöfjärden uppnår inte heller god kemisk status på grund av föroreningar från bromerade difenyletrar, kvicksilver, fluoranthen, PFOS och PAH:er. God kemisk status förväntas uppnås 2027 för de flesta ämnen, med undantag för bromerade difenyletrar och kvicksilver som har mindre stränga krav. Området påverkas också av utsläpp från industrier som SSAB EMEA AB och Luleå kraftvärmeverk, samt urban markanvändning som bidrar till näringsämnen, miljögifter och metaller i dagvattnet (Tyréns, 2024).

Inom Hertsöheden föreslås anläggningar i form av diken, tvåstegsdike och dammar för fördröjning och rening av dagvatten. Dessa bedöms i stor utsträckning kunna hantera de föroreningar som uppstår i och med exploateringen. En mindre ökning av mängden fosfor och kväve som tillförs recipienten kommer ändå ske i och med exploateringen, trots reningsåtgärder (Sweco, 2025-12-17).

I den tidiga planeringen av Hertsöheden tog man höjd för att kompensationsåtgärd inom Inre Hertsöfjärdens tillrinningsområde behövde genomföras för att möjliggöra för exploatering av Hertsöheden.

Enligt beräkningar i kompletterande dagvattenutredning (Sweco, 2025-12-17) blir förändringen av koncentrationen fosfor i recipienten efter tillskott av dagvatten från Hertsöheden så pass liten (0,07 µg/l) att status för fosfor förblir oförändrat god, med stor marginal. Denna mycket begränsade ökning av fosforhalt bedöms inte heller påverka totalbiomassa växtplankton.

Därmed bedöms ett genomförande av exploatering inom Hertsöheden inte äventyra eller försämra recipientens status och påverkan på recipienten blir så pass försumbar att ingen kompensationsåtgärd för dagvattenrening på annan plats i recipientens avrinningsområde är nödvändig (Sweco, 2025-12-17).

Då Inre Hertsöfjärden är förorenad sedan tidigare behöver åtgärder göras för att hantera den kemiska och ekologiska statusen, som en del i detta arbete utreds och planeras, frikopplat från Hertsöheden, en dagvattendamm att anläggas med syfte att rena en del av dagvattnet som avrinner till recipienten inom aktuellt avrinningsområde. Denna process drivs av Lumire.

För mer information om påverkan och konsekvenser hänvisas till miljökonsekvensbeskrivningen.

Mellankommunala intressen

Planområdet bedöms inte omfattas av några mellankommunala intressen.

Renäring

Planområdet är beläget inom Gällivare samebys område. Enligt samebyns kartor är området utpekat som uppsamlingsområde. Området ligger inom en del som årstidsmässigt är utpekat som vinterland. Området är ej markerat som någon strategiskt viktig plats som trivselland, kalvningsland eller brunstland.

Miljö

Strandskydd

Generellt strandskydd gäller 100 meter från strandlinjen enligt miljöbalken 7 kap. 14 §. Planområdet ligger mer än 100 meter från strandlinjen och berörs därför inte av strandskyddsbestämmelserna.

Förorenad mark

Kommunen känner inte till eller misstänker några föroreningar inom planområdet. Enligt länsstyrelsens karttjänst (EHB-kartan) som visar misstänkta eller konstaterade förorenade områden finns inga fynd inom planområdet.

Grönområde

Då merparten av planområdet utgörs av befintlig skog utgör området i dagsläget ett grönområde, se mer under rubriken Natur, sid 47. samt Ekosystemtjänster, sid 53.

Naturreservat

Ormberget-Hertsölandets naturreservat är ett kommunalt reservat som bildades 2009 med syfte att skydda de unika naturvärden som finns inom området, syftet med reservatet inbegriper även att tillgodose behovet av friluftsliv i anslutning till Luleå tätort. Naturreservat ligger norr om planområdet och sträcker sig över 22 km². Reservatet har en stor variation av naturtyper och erbjuder ett rikt friluftsliv, med Ormbergets friluftsanläggning i väster och Hertsöträsket i öster. Naturreservatet är välplanerat med ett nät av spårsystem och vandringsleder som underlättar naturupplevelser. Under vintertid finns även elljusspår och preparerade skidspår.

För närvarande pågår en ombildning av naturreservatets gränser, med anpassning där områden med låga naturvärden föreslås tas ur och områden med högre

värden föreslås läggas till naturreservatet. Ombildningen innebär även restriktivare föreskrifter och förtydligad skötselinriktning för att stärka naturvärden som gynnar naturskogsarter. Processen med ombildning sker under 2025-2026.

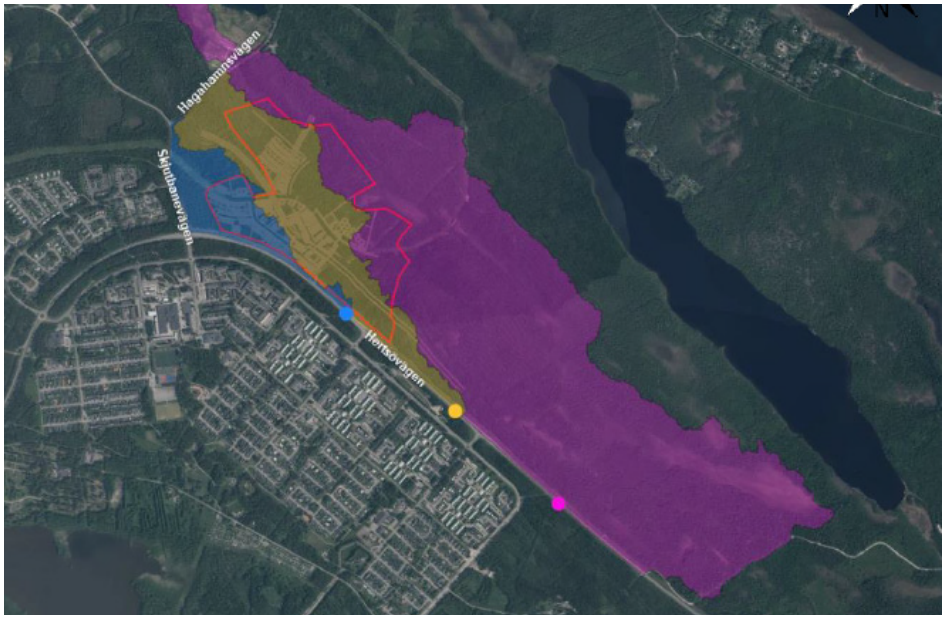
Dagvatten

Marken lutar mot sydost, med den högsta punkten på +39 m i nordväst och den lägsta på +19 m i sydost (RH2000). Avrinning sker mot sydost, och vattenansamlingar finns i de lägre delarna av planområdet. Det finns inga större lågpunkter där ytligt vatten kan samlas.

Grundvattennivån varierar mellan 0,1-1 meter under markytan, men kan nå markytan i svackor och myrområden, särskilt under snösmältningen. I höjdpartierna ligger grundvattenytan på cirka 1-1,5 meter djup.

Större delen av dagvatten från detaljplanen leds i dagsläget mot två GC-tunnlar där dagvattenbrunnar leder vattnet vidare till befintligt ledningssystem. En mindre del av vattnet från detaljplanen rinner via en trumma under Hertsövägen till ett myrområde och vidare via diken och bäckar ut till Inre Hertsöfjärden. Figur 11 visar avrinningsområdena till GC-tunnlar och trumma under Hertsövägen. Omfattningen på uppströms områden begränsas av Skjutbanevägen och Hagahamnsvägen.

Det befintliga ledningssystemet i bostadsområdet söder om Hertsövägen har begränsad kapacitet och fördröjning av dagvatten från den planerade exploateringen blir därför viktigt.

Figur 11. Avrinningsområden, blått och gult område visar avrinning till befintliga GC-tunnlar (blå och gul prick) och lila område visar avrinning via trumma (lila prick) under Hertsövägen.

Hälsa och säkerhet

Omgivningsbuller

Som underlag till detaljplanen har Brekke & Strand Akustik AB utfört en trafikbullerutredning på uppdrag av Luleå kommun. I utredningen görs bedömning av trafikbuller.

Sydöst om området ligger Svartön och Hertsöfältet med befintliga och planerade industrier, vilket påverkar trafikmängden beroende på framtida trafikdragningar som Norrleden eller Svartöleden. Bullerutredningen omfattar därför framtida trafikmängder utifrån olika scenarier.

Bullerutredningen är baserad på förordningen (2015:216 t.o.m. SFS 2017:359) som analyserar hur olika trafikscenarier påverkar möjligheten att genomföra detaljplanen och föreslår åtgärder om riktvärden för buller överskrids. Beräkningarna har utförts med Nord2000-metoden och SoundPLAN version 9.1, med hänsyn till terräng, markförhållanden, byggnader och vägar.

Nuvarande trafikdata visar att Hertsövägen och Avaviksvägen har varierande trafikmängder och hastigheter. Hertsövägen har 1400-3420 fordon per dygn nu och 2130-6090 i framtiden, med hastigheter på 70-80 km/h. Avaviksvägen har 1080-1400 fordon per dygn nu och 1300-1800 i framtiden, med hastigheter på 50 km/h. Ny huvudgata i öst-västlig riktning på Hertsöheden samt ny infartsväg för biltrafik förväntas ha 2970-5940 fordon per dygn med hastigheter på 40 km/h.

Beräkningarna av ljudnivåer visar att riktvärdena uppfylls vid fasad, utom för Scenario Max, där ljudnivån vid fasaderna närmast Hertsövägen kan nå upp till 64 dBA. För att hantera detta kan mindre lägenheter (högst 35 m²) eller större lägenheter med bullerdämpad sida planeras. Alla byggnader kan ha uteplatser som uppfyller riktvärdena, men villor längst västerut kan behöva lokala skärmar för att klara riktvärdet.

Norr om planområdet finns befintliga skjutbanor som också kan ge upphov till bullerstörningar.

Risk för olyckor

Norconsult har utfört en riskanalys för att bedöma om förslaget till ny detaljplan är lämplig ur ett riskperspektiv. För planområdet är risker kopplade till farligt gods beroende av framtida dragningar av trafik till och från industriparken och mängden framtida trafik av farligt gods längs Hertsövägen. Genomförd utredning (Norconsult, 2024) är beräknad utifrån ett scenario där farligt gods trafik i en framtid passerar längs Hertsövägen.

Analysen fokuserar på risker kopplade till transport av farligt gods på Hertsövägen och föreslår riskreducerande åtgärder. Utredningen finns bifogad planhandlingarna i sin helhet, för vidare läsning.

Länsstyrelsen rekommenderar en kvalitativ bedömning eftersom bostäderna ligger närmare än 150 meter från transportleden. För avstånd under 55 meter kan

rekommenderade skyddsavstånd tas. Hertsövägen sträcker sig längs med planområdet och avstånd till ett flertal bostadshus understiger 55 meter, vilket kräver bedömning av skyddsavstånd baserat på byggnadernas känslighet, trafikmängd och hastighetsbegränsningar.

Resultatet av utredningen visar att ett flertal bostadshus är placerade inom riskhanteringsavståndet 150 meter, samt närmare än 55 meter från transportleden. Rekommenderade skyddsavstånd kan därmed hämtas i Länsstyrelsens riktlinjer enligt nedan. Skyddsavstånden är gjorda utifrån Länsstyrelsernas bebyggelsezoner B-D som är en kategorisering beroende på verksamheternas känslighet. Zon A utgör ej känslig verksamhet som ytparkering, trafik, odling m.m. Zon B mindre känslig verksamhet som detaljhandel, lager, industri m.m. Zon C avser normalkänslig verksamhet som bostäder i småhus, kontor, tillfällig vistelse m.m. Zon D avser känslig verksamhet som omfattar många eller särskilt känsliga personer, som bostäder i flerbostadshus, vård, skola m.m.

Med hastighetsbegränsning 70 km/h på Hertsövägen gäller följande skyddsavstånd:

- Bebyggelse tillhörande Zon D placeras på ett minsta avstånd 45 meter från Hertsövägen, bostadshus som ligger närmare än 45 meter från Hertsövägen utförs med säkerhetshöjande åtgärd i form av antingen invallning eller brandfasad.
- Bebyggelse tillhörande Zon C placeras på ett minsta avstånd 25 meter från Hertsövägen.
- Bebyggelse tillhörande Zon B kan placeras på obegränsat skyddsavstånd.

Med hastighetsbegränsning 80 km/h på Hertsövägen gäller följande skyddsavstånd:

- Bebyggelse tillhörande Zon D placeras på ett minsta avstånd 45 meter från Hertsövägen, bostadshus som ligger närmare än 45 meter från Hertsövägen utförs med säkerhetshöjande åtgärd i form av antingen invallning eller brandfasad.
- Bebyggelse tillhörande Zon C placeras på ett minsta avstånd 30 meter från Hertsövägen.
- Bebyggelse tillhörande Zon B kan placeras på obegränsat skyddsavstånd.

Ett antal byggnader närmast Hertsövägen tillhörande Zon D ligger inom 45 meter och kräver således säkerhetshöjande åtgärd i det fall Hertsövägen nyttjas för transport av farligt gods. Säkerhetshöjande åtgärd kan vara i form av invallning eller brandfasad. Med invallning bör ett avstånd på 25 meter till flerbostadshus hållas från dikets mitt eller vallens kant närmast vägen.

Önskvärt skydd med invallning kan uppnås exempelvis genom en av följande åtgärder:

- Räcke med kapacitetsklass H4b i kombination med en mur/vall som är minst

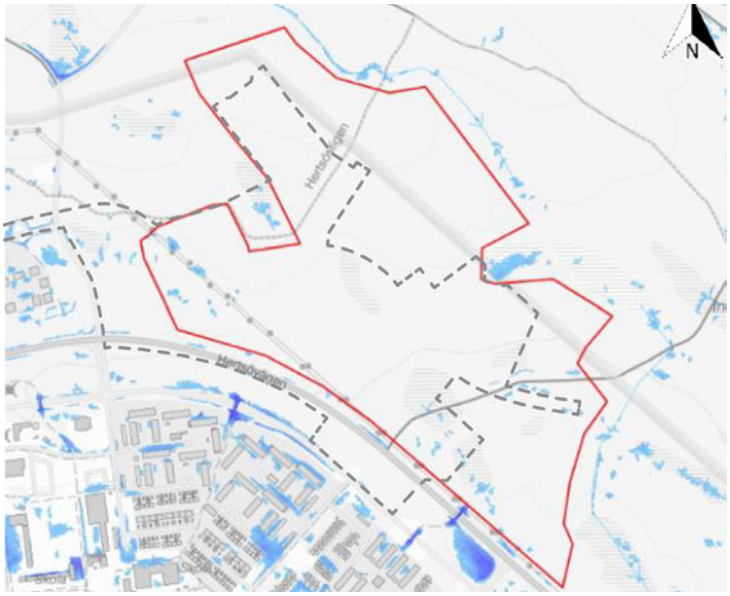
0,3 m högre i förhållande till vägbanan, alt. i kombination med ett dike nedsänkt minst 0,3 m i förhållande till vägbanan.

- Dike med en bredd på minst 3,0 m.
- En 1 m hög och 3 m bred vall mellan vägbanan och planområdet.

Befintligt dike norr om Hertsövägen har en bredd på minst 3 meter, säkerhetshöjande åtgärd bedöms därför redan vara säkerställd.

Risk för översvämning

Luleå har ett mildare klimat tack vare närheten till havet. I framtiden förväntas klimatet bli varmare och blötare, med ökande årsmedeltemperaturer, särskilt under vintern. Nederbörden kommer att öka året runt, med fler kraftiga regn och färre snödagar.
Globalt sett kommer havsnivån att höjas, men vid Luleå kommer landhöjningen att kompensera för detta fram till år 2100. I framtiden väntas kraftigare skyfall som kan orsaka översvämningar, framför allt i ett tätbebyggt område, och där kan riskerna betraktas som störst för materiella skador och störningar i infrastruktur. Inga större lågpunkter finns inom området där ytligt vatten kan samlas.

Figur 12 visar vattenansamlingar/ lågpunkter, planområde inom grå streckad linje.

Risk för ras, skred och erosion

Grundläggningsförhållandena är generellt goda inom planområdet. Höjdsättning och utformning av byggnader måste ta hänsyn till höjdskillnader och grundvattensituation, vilket påverkar mängden schakt och fyllning, samt om hänsyn inte tas finns det risk för ras och skred. Vid schaktning i siltig jord finns även risk för

ytuppmjukning och utflytning, vilket också kan medföra ras och skred (Norconsult, 2022). Se vidare under rubriken *Geotekniska förhållanden.*

Skyddsrum

Närmsta skyddsrum finns inom Hertsön ca 100-500 meter söder om planområdet.

Åtkomst räddningsfordon

Byggnaders utformning och räddningstjänstens behov av åtkomst, framkomlighet till brandposter och släckvatten beaktas i samband med bygg- och markprojektering i enlighet med gällande regler.

Geotekniska förhållanden

För hela Hertsöheden har en geoteknisk undersökning utförts av Tyréns (2013) som senare kompletterades av Norconsult (2022) som en förberedande bedömning i huvudsak baserad på tidigare utförda undersökningar i området samt SGU:s jordartkarta.

Jordartsförhållandena inom planområdet består av ett tunt lager mulljord och vegetation ovanpå sand- och siltsediment, följt av morän på berg. Mulljord och vegetation finns ca 0,0–0,5 m under markytan. Sand och siltsediment ligger från ca 0,5–2,6 m djup med en mäktighet på 0,4–2,5 m och är löst till medelfast. Torv har påträffats punktvis.

Under sand- och siltsedimenten finns naturlig morän (sandig siltig morän och siltig sandmorän) på ett djup av 0,1–0,5 m till okänt djup, med fast till mycket fast lagringstäthet och innehållande block och sten. I nordväst finns ytlig morän

Figur 13. SGU:s jordartskarta. Ljusblå betyder morän och prickarna betyder svallsediment Planområdet är ungefärligt markerat med grå streckad linje.

under växtskikt eller mulljord från ca 0,1–0,5 m djup. Slagsonderingar stoppades mot sten, block eller berg mellan ca 3,4–5,4 m djup.

Radon

Enligt kommunens Markradonutredning Luleå kommun (genomförd år 1987) ligger planområdet inom område med lokala förekomster av högradomark. Nya byggnader skall uppföras radonsäkert vilket säkerställs i efterföljande bygglovsprövning.

Hydrologiska förhållanden

Marken lutar mot sydost, med den högsta punkten på +39 m i nordväst och den lägsta på +19 m i sydost (RH2000). Avrinning sker mot sydost, och vattenansamlingar finns i de lägre delarna av planområdet. Det finns inga större lågpunkter där ytligt vatten kan samlas.
Dikningsprojekt har avvattnat en stor del av Hertsöheden vilket har ändrat markfuktighetsförhållandena. Inom området finns inga aktiva dikningsföretag.

Grundvattennivån varierar mellan 0,1-1 meter under markytan. I svackor och i myren norr om planområdet förekommer grundvattenytan i nivå med markytan. Under snösmältningsperioden förekommer en vattenspegel i dessa områden. Lokalt i höjdpartierna ligger grundvattenytan ca 1-1,5 meter under markytan.

Kulturmiljö

Fornlämningar

Planområdet berörs inte av några kända fornlämningar eller kulturskyddade områden eller objekt. Länsstyrelsen har i samband med planarbetet gjort en bedömning av områdets potential för fornlämningar. Det är framför allt historiska kartdata som använts för en tidig bedömning. I aktuellt område kan Länsstyrelsen inte hittas några indikationer på t.ex. bebyggelse från historisk tid. Sannolikt ligger även området för lågt över havet för att innehålla fornlämningar från förhistorisk tid. Länsstyrelsens bedömning är att området inte har särskilt hög potential vad gäller fornlämningar.

Om fornlämningar påträffas under byggskedet ska arbetet avbrytas och länsstyrelsen kontaktas. Fornlämningar skyddas av kulturmiljölagen (SFS 1988:950).

Fysisk miljö

Bebyggelse & infrastruktur

Området är ej bebyggt sedan tidigare och består till största del av skogsmark. I planområdets södra kant sträcker sig Hertsövägen. Tvärs igenom området går en kraftledningsgata som för närvarande håller på att markförläggas längs med anslutande vägar, öster om Skjutbanevägen och norr om Hertsövägen. Markområdet för ledningsgatans tidigare sträckning nyttjas i detaljplanen för ny huvudgata i förlängningen mot Lerbäcken.

Natur

Områdets natur har i tidiga skeden inventerats vid flera tillfällen, redan 2013 togs en naturvärdesinventering fram för planprogramsområdet av Vatten & Miljöbyrån. Som underlag till planprogrammet kompletterades naturvärdesinventeringen för att motsvara gällande standard för naturvärdesinventeringar, detta gjordes i samband med fågel- och groddjursinventering (Licab, 2023). I samband med planprogrammet togs även en Våtmarksekologisk bedömning fram av Tyréns (Tyréns, 2023). I samband med detaljplanen har ytterligare utredningar avseende områdets natur tagits fram, bland annat en Artskyddsutredning (Calluna, 2025) samt Utredning av övervintringsplatser och vandringsvägar för åkergroda (Licab, 2024).

Marken inom planområdet består till största del av skogsmark. Av de värden som har noterats i området finns skogspartier i nordväst som bedömts ha påtagliga naturvärden. Det västra partiet består av en flerskiktad blandskog som domineras av gran och äldre tall, med inslag av björk och asp. Här finns förekomst av död ved i formtorrakor och lågor, vilket förstärker områdets naturvärde och kontinuitet (Vårmarksekologisk bedömning, Tyréns, 2023).

I resterande delar av planområdet har skogsbruk av varierande intensitet och omfattning under lång tid satt sin prägel. Skötselhistoriken i området har haft stor påverkan på förekomsten av olika typer av biotoper och arter. Denna påverkan gör att större delen av området består av skog med relativt sett låga naturvärden med yngre skog och likartad karaktär. Bitvis finns inslag med bevarandevärd grönska och natur, exempelvis ett skogsparti i bakkant på föreslagen skoltomt, samt aspdunge med ett hundra-tal aspar inom föreslagen park.

I samband med att området mellan Avaviksvägen och Hertsövägen undersöktes inför planprogammet identifierades att dessa delar inhyser äldre tallar samt stigar. Området bedöms nyttjas för vardagsrekreation samt bedömdes i planprogrammet som viktig för den övergripande grön-strukturen på Hertsön och tas därför med som naturmark i detaljplanen.

Området är förhållandevis plant med svag sluttning mot sydsydost.

Arter

För att utreda förekomsten av arter inom planområdet togs en utredning för planprogramsområdet fram av Licab 2023. Utredningen inriktades på fågelarter och groddjur men omfattade även andra naturvårdsintressanta arter.

Inventeringen av fåglar fokuserade på häckande arter och genomfördes enligt Naturvårdsverkets metod längs förutbestämda linjer vid två tillfällen. Den utfördes under fyra morgnar i maj och juni. Fågelobservationer från groddjursinventeringen kompletterade resultaten.

Under häckfågelinventeringen noterades 7 arter inom planområdet, se figur 14. Enligt 4 § artskyddsförordningen är alla vilda fåglar skyddade med förbud mot att skada deras bon, ägg eller störa dem, särskilt under häckningsperioden. Störningar som inte påverkar populationens tillfredsställande nivå är dock tillåtna. Bedömning av påverkan görs utifrån om arten är rödlistad, finns på fågeldirektivets bilaga 1 eller har minskat kraftigt.

Groddjursinventeringen identifierade leklokaler enligt Naturvårdsverkets manual. Inventeringen skedde främst nattetid under gynnsamma väderförhållanden, och antalet lekande individer bedömdes genom observationer och räkning av romklumpar. Begränsningar inkluderade områdets storlek, men de flesta lokaler bedöms ha identifierats.

Åtta leklokaler för groddjur med observerad aktivitet hittades. En av dessa var inom aktuellt planområde (vanlig groda).Observationerna rörde vanlig groda, vanlig padda och åkergroda. Lokaler finns i planområdets närhet, bland annat på myren invid föreslagen plats för skola, denna lokal benämns som lokal H (Licab, 2023). Åkergroda är skyddad enligt 4 § artskyddsförordningen och vanlig groda och vanlig padda enligt 6 § artskyddsförordningen. Det innebär förbud mot att döda, skada eller fånga individer, samt att samla in eller skada rom. Dispens kan ges, men kraven är stränga. 4 a § skyddar även livsmiljöer, medan 6 § inte gör det. För att undvika förbud måste projekt säkerställa att bevarandestatus inte påverkas negativt och visa vilka skyddsåtgärder som tas.

Några skyddade arter av kärlväxter noterades i samband fågel- och groddjursinventeringarna, samt enstaka ytterligare naturvårdsintressanta arter. Nattviol sågs på en plats inom planområdets södra del. Nattviol tillhör släktet Dactylorhiza och är skyddad enligt 8 § artskyddsförordningen. I planområdet identifierades även lopplummer, revlummer och plattlummer, som är fridlysta enligt 9 §. Även Skogshare och Kransmossa observerades vid inventeringen (Licab, 2023). Skogshare är rödlistad som nära hotad.

Alla orkidéer i Sverige är fridlysta enligt 8 § artskyddsförordningen, vilket förbjuder att plocka, gräva upp, skada eller ta bort växterna, inklusive frön och andra delar. Förbud utlöses först när det finns risk för påverkan på artens lokala bevarandestatus enligt klinthagenkriterierna.

Inga invasiva och främmande arter påträffades inom planområdet.

Bedömning arter

Då fridlysta arter identifierades i området har Calluna AB tagit fram en artskyddsutredning som underlag för den fortsatta planeringen. Utredningen omfattar hela Hertsöheden, men förslag till denna första detaljplan har utgjort mer ingående underlag. Syftet med artskyddsutredningen är att bedöma om dessa arter riskerar att utlösa förbud enligt artskyddsförordningen och att föreslå skyddsåtgärder för att undvika sådana förbud. Rekommenderade skyddsåtgärder är redovisade under avsnittet Genomförandefrågor, Upplysningar, sid. 34.

Nedan följer bedömning på de arter som är identifierade inom planområdet.

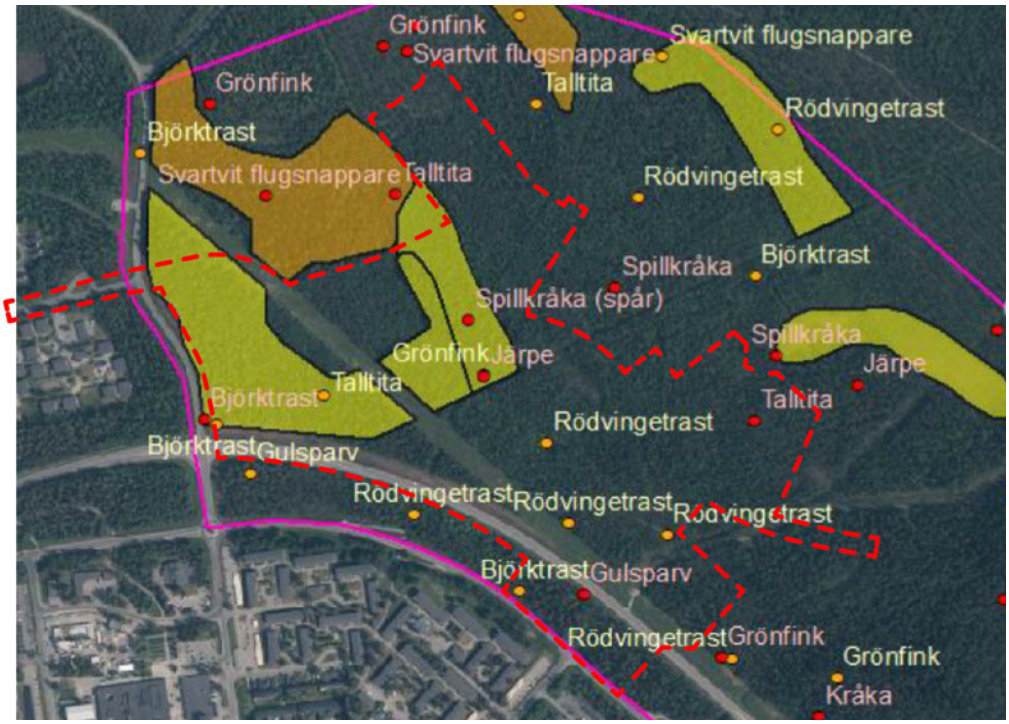
Fågel

Björktrast

Påverkan på den regionala populationen (landskapet Norrbotten) bedöms vara som mest mindre än 1 tusendel. Mot bakgrund av artens regionala population bedöms påverkan vara försumbar. Förbud kommer inte utlösas på grund av påverkan på björktrast. Se åtgärdsförslag under rubriken Upplysningar, sid. 34.

Grönfink

Grönfink identifierades inom planområdet. Revir finns även norr och sydöst om planområdet, och habitat inom dessa revir kan försvinna. Grönfinken kan även trivas i grönområden nära bebyggelse och trädgårdar, särskilt vid vintermatning. Arten är fortfarande relativt vanlig, och planeringen kan anpassas för att minimera påverkan och gynna grönfinken i grönområden och glesare bebyggelse. Se åtgärdsförslag under rubriken Upplysningar, sida 34. Grönfink har klassats om från Starkt hotad till Sårbar i den senaste rödlistebedömningen (2025).

Figur 14. visar identifierade fågelarter inom och i angränsning till planområdet (ungefärlig utredning inom röd streckad linje)

Rödvingetrast

Rödvingetrast identifierades inom planområdet och bedöms häcka med 10-15 par i inventeringsområdet (Hela Hertsöheden), vilket motsvarar 0,2 promille av populationen i Norrbotten och 2 promille av populationen i Luleå kommun. Påverkan bedöms vara liten och utlöser inte förbud enligt artskyddsförordningen. Se åtgärdsförslag under rubriken Upplysningar, sida 34.

Järpe

Järpe identifierades inom planområdet, inom inventeringsområdet (hela Hertsöheden) noterades två revir av järpe. Om båda reviren försvinner, motsvarar påverkan cirka 0,4 % på lokal nivå, vilket inte utlöser förbud enligt artskyddsförordningen. Järpen har en minskande trend nationellt men är stabil i norra Sverige, därför är ändå en viss hänsyn till arten önskvärd i fortsatt planering enligt miljöbalkens hänsynsregler. Järpen klassas dock som livskraftig enligt den senaste rödliste-bedömningen (2025). Våtmarker och sumpskogar är viktiga födosökslokaler när järpen har kycklingar. Se åtgärdsförslag under rubriken Upplysningar, sida 34.

Spillkråka

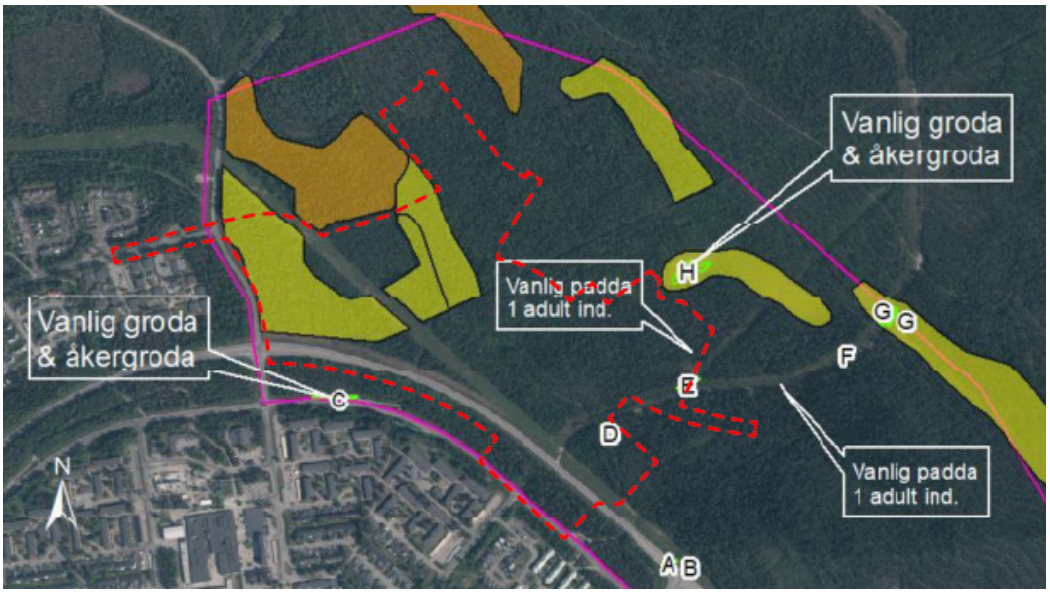
Den planerade bebyggelsen kommer att påverka ett revir enligt fågelinventeringen, med observationer i norra delen av planområdet och intill lekvattnet för åkergroda. Ett revir påverkas, vilket motsvarar 1,2 % av den lokala populationen i Luleå kommun, tillräckligt för att utlösa förbud enligt artskyddsförordningen. Spillkråka klassas som livskraftig enligt den senaste rödliste-bedömningen (2025). Med stöd av artskyddsutredningen (Calluna, 2025) görs bedömningen att kontinuerlig ekologisk funktion för spillkråka kommer att finnas kvar. Se åtgärdsförslag under rubriken Upplysningar, sida 34.

Talltita

Talltita bedöms häcka med 3-4 par inom inventeringsområdet (hela Hertsöheden) med två par i mitten och två nära västra kanten. Ett par noterades i norra delen som ska ingå i naturreservatet, och en sjungande individ observerades vid lekvattnet för åkergroda. Om fyra revir försvinner på grund av den planerade bebyggelsen, skulle påverkan på populationen i Norrbotten vara mindre än en promille, vilket är mycket liten påverkan. På lokal nivå blir påverkan 12 promille, vilket också är liten påverkan. Med stöd av artskyddsutredningen (Calluna, 2025) görs bedömningen att förbud enligt artskyddsförordningen inte kommer att utlösas. Se åtgärdsförslag under rubriken Upplysningar, sida 34.

Gulsparv

Vid inventeringen bedömdes ett tretal revir av gulsparv i inventeringsområdet (hela Hertsöheden). Samtliga dessa är i den södra delen mellan Hertsövägen och Avaviksvägen. En observation bedöms finnas inom planområdet. Området kommer inte bebyggas enligt nuvarande plan. Gulsparv är ingen skogsfågel utan gynnas av jordbruk. En bedömning är att gulsparven trivs bättre i närheten av Hertsö ridanläggning än inom planområdet. Bedömningen (Calluna, 2025) är att försumbar påverkan kommer ske genom planens genomförande. Förbudet enligt artskyddsförordningen bedöms inte utlösas.

Figur 15. visar identifierade grodlokaler inom och i angränsning till planområdet (ungefärlig utbredning planområde inom röd streckad linje)

Groddjur

Åkergroda

Vid groddjursinventeringen identifierades två lekvatten med åkergroda. Lekvatten C ligger utanför planområdet, vid Avaviksvägen och påverkas inte av planen. Det är ett öppet kärr med stillastående vatten och omges av vägar, vilket begränsar konnektiviteten till andra groddjurslokaler. Lekvatten H ligger utanför planområdet men nära en planerad skola, vilket kan påverka landmiljöerna. Det är en myr med bäckdråg och god konnektivitet mot öster och sydost. Hänsynsåtgärder för talltita, järpe och spillkråka föreslås i zonen runt myren.

Med stöd av artskyddsutredningen (Calluna, 2025) görs bedömningen att det inte finns någon risk för påverkan på den lokala populationen. Det finns dock en risk att livsmiljöer på land tas i anspråk vid lokal H vilket leder till att förbud enligt 4 a § utlöses. För att undvika detta rekommenderas skyddsåtgärder för att upprätthålla kontinuerlig ekologisk funktion och minimera risken för dödande. Se åtgärdsförslag under rubriken Upplysningar, sida 34.

Vanlig groda och vanlig padda

Vanlig groda och vanlig padda finns i planområdets närhet och en vanlig groda finns inom planområdet (lokal D, se figur 15). Dessa är skyddade enligt 6 § artskyddsförordningen. I området kring lokal D möjliggör detaljplanen för handel **[H] o**ch park **[PARK]**. Befintliga bäckdråg och sumpskog kommer att påverkas vid ett genomförande och troligtvis inte kvartså, dock tillskapas inom park-marken nytt tvåstegsdike som ska utformas med beaktande av groddjur i ett längre stråk som löper genom området. Genomförandet av planen kan medföra negativa konsekvenser för arten vanlig groda, men genomförandet av planen bedöms dock inte medföra risk för påverkan på bevarandestatusen för vanlig groda (MKB, Norconsult, 2026).

Kärlväxter

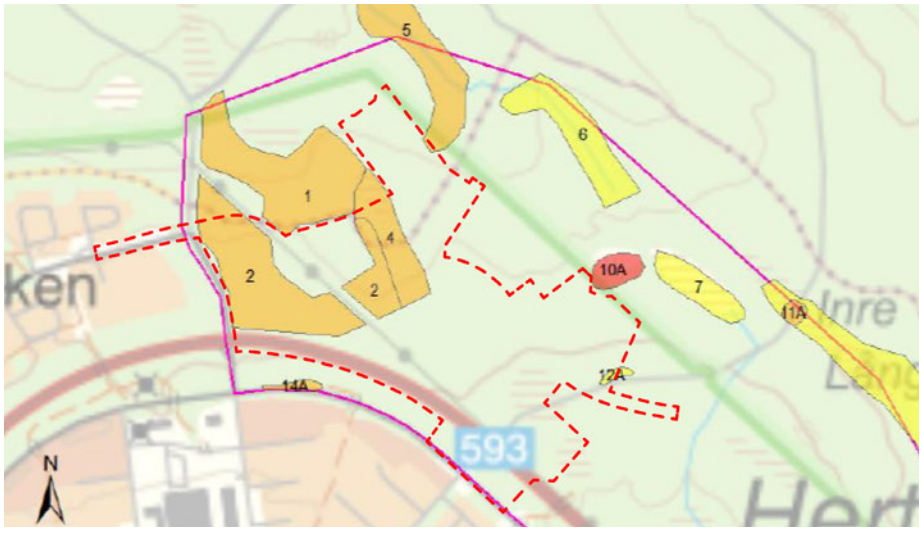
Inom planområdet finns de fridlysta växterna spindelblomster och nattviol som är fridlysta enligt 8 § artskyddsförordningen, samt lopplummer, revlummer och plattlummer, som är fridlysta enligt 9 §. Arterna har gynnsam bevarandestatus och är spridda i hela kommunen. Spindelblomster och Nattviol är inte hotad eller nära hotad enligt rödlistan (2020). Projektet har ett annat syfte än att skada dessa arter. Det bedöms inte finnas ingen risk för påverkan på deras bevarandestatus eller att förbuden i artskyddsförordningen aktualiseras. För mer information om påverkan och konsekvenser hänvisas till miljökonsekvensbeskrivningen.

Naturvärdesklass

Utifrån resultatet av fågel- och groddjursinventeringarna (Licab, 2023) så gjordes en omvärdering av naturvärdesklassningarna från ursprunglig NVI från 2013. De revideringar som gjorts listas i figur 16 nedan med motiveringar. Några av revideringarna berör planområdet i väster. Ytan som utgör nr 1 och en större del av nr 2 i sydväst kommer säkerställas med naturmark på plankartan. Naturvärdesbiotop 4 berörs av föreslagen kvartersmark men stråk genom området sparas som naturmark. För mer information om påverkan och konsekvenser hänvisas till miljökonsekvensbeskrivningen.

Nr	Revideringar	Motivering
1	-	-
2	Höjning från klass 4 till 3	Förekomst av talltita (NT) och fler rödlistade fågelarter. Förekomst av nattviol – signalart som signalerar naturvärde i skogsmiljöer med rikare växtförutsättningar (Nitare & Skogsstyrelsen 2019). Inslag av grova äldre tallar.
4	Höjning från klass 4 till 3	Förekomst av järpe (NT) och spillkråka (NT), död ved av björk och gran.

Figur 16. Tabell visar revideringar av naturvärdesklassningarna (Licab, 2023).

Figur 17. Visar naturvärdesklassningar (Licab, 2023) samt planområdets ungefärliga placering inom röd streckad linje.

Ekosystemtjänster

Området hyser idag flertalet funktioner för ekosystemtjänster, det vill säga tjänster som naturen ger människan och som är nödvändiga för vår välfärd, hälsa och vårt välbefinnande. I framtagen grönplan (Grönplan Luleå, 2020) identifieras ett antal värdekärnor för ekosystemtjänster i Luleå stadsbygd. Det större skogsområdet runt Ormberget och norr om Hertsön, där detaljplaneområdet ingår, är ett av dessa och bedöms inrymma viktiga reglerande tjänster såsom luftrening, klimatreglering och bullerdämpning samt, i förhållande till omgivningen, höga värden för biologisk mångfald.

I grönplanen pekas på att detta större skogsområde där detaljplaneområdet ingår innehåller äldre skog med skyddsvärda biotoper för växter, svampar och lavar. Hela området, med Ormberget inräknat, gränsar till flera stora bostadsområden vilket främjar vardagsnära rekreation och uppskattade satsningar har gjorts för att främja de rekreativa värdena. Området utgörs av en västlig del av Ormberget-Hertsölandets naturreservat där ytterligare höga värden finns med rika orörda skogsområden och våtmarker med en mångfald av arter.

För att naturen ska kunna leverera ekosystemtjänster måste det finnas fungerande ekosystem, dvs en natur med stor biologisk mångfald och utrymme för naturliga processer.

De stödjande ekosystemtjänsterna är tjänster som tillhandahålls genom den biologiska mångfalden som bygger upp naturen, dess beståndsdelar. Reglerande ekosystemtjänster utgörs av funktioner i naturen som mildrar oönskade effekter av olika förändringar, exempelvis naturens förmåga att ta hand om höga vattenflöden och minska översvämningar eller naturens förmåga att rena luftföroreningar, dämpa buller eller sänka temperaturer. Det inkluderar också pollinering och naturlig reglering av skadedjur. Reglerande ekosystemtjänster gör en plats mer motståndskraftig.

Kulturella ekosystemtjänster handlar om naturens funktion att bidra till hälsa och välbefinnande, där naturen erbjuder spännande, vackra och rofyllda miljöer och upplevelser som ger oss inspiration och kunskap. Förutom den rekreativa aspekten, där grönstrukturen används för lek, motion och upplevelser kan även de kulturella ekosystemtjänsterna handla om utemiljön som kulturarv eller naturen som en plats för lärande och kunskap. Ytterligare en kategori inom begreppet ekosystemtjänster är producerande tjänster som handlar om ekosystemens förmåga att producera färskvatten, energi, material och mat.

I den inledande processen med planprogrammet har avvägningar gjorts där de områden som bedömts hysa de högsta värdena bevarats som naturmark, dessa avvägningar är av störst betydelse för att beakta och tillvarata ekosystemtjänster för området i stort, då dessa sammantaget bidrar till att fungerande ekosystem bevaras och viktiga ekosystemtjänster därmed kan fortsätta tillhandahållas i området. Myrområden i områdets bakkant i gränsen till naturreservatet och vattenstråk kopplade till dessa, liksom äldre skogsmiljöer och ett område med höga

rekreativa värden är exempel på delar som föreslagits bevaras som naturmark i planprogrammet. Detaljplaneområdet består till största del av naturmark som i planprogrammet identifierades som mindre värdefull avseende naturvärden och därmed mer lämplig för bebyggelse.

Inom detaljplanen finns i väster äldre skog som identifierats som värdefull i planprogrammet och som i detaljplanen skyddas som naturmark. Denna del bedöms erbjuda en rik miljö för biologisk mångfald och utrymme för både stödjande, reglerande och kulturella ekosystemtjänster. Att skogen går ner mot Hertsövägen och angränsar befintliga Hertsön och Lerbäcken bedöms vara värdefullt, då det underlättar och främjar funktioner så som spridningsamband för olika arter, bullerdämpning, temperaturreglering och luftrening.

Spridningssambanden för några av stadsbygdens väsentligaste artgrupper har analyserats i grönplanen. Området för detaljplanen berör huvudsakligen skogsmark som till stor del är relativt ung och där strukturen är formad av skogsbruk. De äldre bestånden i västra delen av planområdet har relativt sett större betydelse som livsmiljö för arter som är knutna till äldre barrskogsmiljöer. Spridningssambanden från dessa in i angränsande naturreservat och i viss mån in i det befintliga bostadsområdet på Hertsön är tydliga och utgör en viktig och bevarandevärd funktion i grönstrukturen i stadsbygdens östra delar.

Rekreation

Detaljplanen inrymmer och angränsar skogsområden med höga naturvärden samt ligger i anslutning till Ormberget-Hertsölandets naturreservat som är ett viktigt område för fritidsaktiviteter och rekreation med Ormbergets friluftsanläggning i väster och Hertsöträsket i öster. Naturreservatet är välplanerat med ett nät av spårsystem och vandringsleder som underlättar naturupplevelser. Under vintertid finns elljusspår och preparerade skidspår som i dagsläget förbinder Ormbergets spårsystem med sträckning till Lerbäcken.

Genom planområdets norra del sträcker sig Hertsöstigen som är ett rekreationsstråk som är mycket uppskattat av de som bor i närområdet. I planprogrammet för Hertsöheden identifierades även ett område strax sydöst om detaljplaneområdet med naturmark med höga natur- och rekreationsvärden, såsom pelarsalsliknande tallskog, granskog, en bäck och svallade klipphällar med knotiga tallar. Den del pekades i planprogrammet ut som ett område med rika förutsättningar för närrekreation på Hertsöheden.

Sociala

Som underlag till detaljplanen och den fortsatta planeringen av Hertsöheden har en barnkonsekvensanalys tagits fram (Norconsult, 2025). Barnkonsekvensanalysen syftar till att lyfta barnperspektivet och barnens perspektiv, samt att säkerställa deras bästa i förändringar av den fysiska miljön. Kommunens tidigare dialogarbete genom ungdomsenkäten LUPP, samt innehåll från en dialog som genomförts inom ramen för Luleå tekniska universitets (LTU)

forskningsprojekt SICTA har vävts in i barnkonsekvensanalysens alla delar. Analysen tar avstamp i Göteborgs stads metodik för barnkonsekvensanalyser.

I översiktsplanen från 2021 betonar kommunen vikten av att tillgodose barnperspektivet, särskilt i trafikmiljön. Den lyfter fram barns och ungas hälsa, goda uppväxtförhållanden och folkhälsa. Principer som jämlikhet, gemenskap, delaktighet och möten ska beaktas för att prioritera barns och ungas rättigheter.

I närområdet finns det flera gång- och cykeltunnlar som gör det möjligt att korsa Avaviksvägen och Hertsövägen, vilka ansluter Hertsöheden och Hertsön. Barns rörelser i dagsläget sker främst runt Hertsöns centrum med skolor, förskolor, idrottsplatser, lekplatser och fritidsmål. På Hertsön finns många idrottsverksamheter, inklusive fotbollsplaner, ishockeyrink och ridanläggning. Längre från Hertsö centrum finns fler skolor och lekplatser samt ett kolonilottsområde.

En av utmaningarna med Hertsöhedens geografiska förutsättningar är att området kan upplevas som att det ligger "på andra sidan vägen", vilket kan leda till att det uppfattas som frånkopplat från resten av staden och att isolering och segregation kan uppstå. Hertsövägen, Skjutbanevägen och Avaviksvägen skärmar idag av området. Det är därför viktigt att arbeta med att överbrygga barriärerna mellan Hertsöheden och Hertsön.

Teknik

Dricksvatten, spillvatten och avlopp

Öster om planområdet går en dricksvatten- och spillvattenledning genom skogsmarken. Arbete pågår med utbyggnad av den nya dricksvatten- och spillvattenledningen, Östra länken, med sträckning till östra delen av Hertsön. Den är dimensionerad för att inrymma tillkommande bebyggelse på Hertsöheden enligt planprogrammet. Denna beräknas kunna tas i bruk under 2026.

El och fiber

En kraftledningsgata sträcker sig genom planområdet. Ledningarna har markförlagts längs norra sidan av Hertsövägen under 2024 och 2025. Fjärrvärme, tele och IT finns utbyggt inom Hertsön och Lerbäcken.

Avfall

Befintliga återvinningsstationer finns på Hertsön och vid Lerbäcken/ Kvarnbäcken.

Service

Inom Hertsön finns ett stadsdelscentrum med service i form av dagligvaruhandel, vårdcentral, gym, pizzeria samt konditori. Ny skola för årskurs 4-9 med tillhörande fritidsgård, sporthall och bibliotek ska byggas och nytt badhus är färdigställt under 2025. Inom Hertsön finns fyra förskolor samt tre grundskolor.

Inom planområdet finns ingen befintlig service.

Trafik

Motortrafik och angöring

Hertsövägen är huvudtrafikled som sträcker sig i östvästlig riktning i detaljplanens södra del. Parallellt med Hertsövägen går Avaviksvägen. Båda vägarna matar trafik till befintliga bostadsområden på Hertsön.

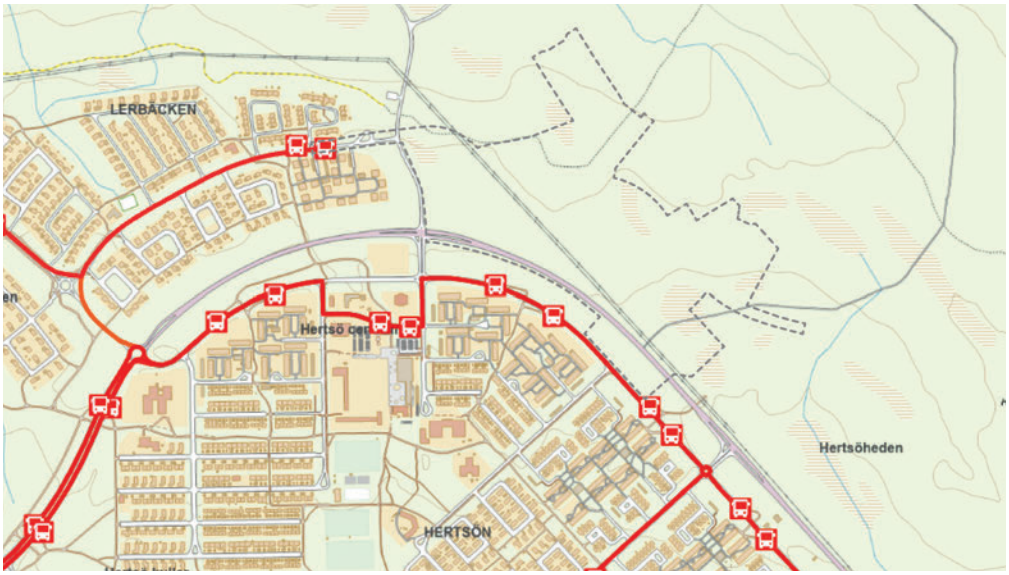
Hertsövägen trafikeras av trafik mot Lövskär med småbåtshamn, stugområde och året runt boende och utgör i dagsläget en av vägförbindelserna till Luleå industripark, med befintliga och kommande industrier. Andra trafikdragningar till Luleå industripark utreds, bland annat ny väg norrut, Norrleden, för att leda tung trafik utanför stadsbygden vidare mot E4.

Planområdet har i övrigt inget befintligt utbyggt vägnät.

I detaljplanens västra gräns, utanför detaljplanen, går Skjutbanevägen som leder trafik vidare norrut till Knöppelåsens skjutbanor och bebyggelse i Hagaviken. Förbindelsen kan komma att tas bort som en säkerhetshöjande åtgärd då korsningspunkten mot Hertsövägen har brister i säkerhet idag. Detta skulle innebära att trafikflödena till Knöppelåsens skjutbanor och bebyggelse i Hagaviken skulle ledas om via Lerbäcksvägen, dessa trafikflöden bedöms vara små. Vägområdet är utanför detaljplanen och idagsläget finns inget ställningstagande om vägen i framtiden ska vara kvar eller ej.

Kollektivtrafik

Till Lerbäcken går idag två busslinjer vilka avses förlängas in i planområdet. Befintliga busslinjer är Linje 15, Lerbäcken-Centrum samt Linje 45 Lerbäcken-Gymnasiebyn. Även sex busslinjer trafikerar idag Hertsön med sträckning och hållplatser längs Avaviksvägen.

Figur 18. Karta befintliga hållplatser. Grå streckad linje visar planområdets ungefärliga utbredning.

Gång- och cykeltrafik

Inom planområdet finns inga befintliga gång- och cykelvägar. Även närmast angränsande gatuområden, Avaviksvägen i söder och Lerbäcksvägen i väster saknar i dagsläget separata gång och cykelbanor. Föreslagen ny gc-tunnel under Hertsövägen ansluter mot befintlig gång- och cykelväg inom Hertsön och befintlig tunnel under Avaviksvägen.

Parkering

Parkeringsnormen är kommunens regelverk för hur parkering ska ordnas vid ny- eller ombyggnation. Parkeringsnormen redovisar parkeringstal för bil och cykel utifrån olika typer av markanvändningar och målgrupper samt rekommenderade avstånd till parkeringar.

Konsekvenser

Fastigheter och rättigheter

Under detaljplanets genomförande kommer nya fastigheter bildas genom avstyckning från stamfastigheterna Hertsön 11:1 och Hertsön 20:1. Båda fastigheterna är idag så kallade exploateringsfastigheter och innefattar idag skogsmark samt allmän plats så som gata och park och kommer fortsatt ha det ändamålet efter att området är utbyggt.

Inom planområdet finns idagläget 6 ledningsrätter. En är en kommunal vatten- och avloppsledning (akt 2580-07/30.1). Ledningen kommer att flyttas och anläggas i allmän plats i samband med genomförandet av detaljplanen. Ledningsrättens sträckning kommer att ändras i denna del.

Två ledningsrätter finns för starkström (akt 25-F1989-263.1 och 25-F1997-656.1) med Luleå Energi Elnät Ab som ledningshavare. Ledningsrätternas sträckning har ändras då Luleå Energi Elnät AB har ersätt dessa med markförlagda ledningar inom område för allmän plats inom planområdet. Då ledningarnas fysiska läge har flyttats ska tidigare ledningsrätter tas bort.

Ledningsrätt för den nya sträckningen är klar och har vunnit laga kraft (akt 2580-2025/6.2) och ytterligare två ledningsrätter har tillkommit i samma sträckning. Akt 2580-2025/6.1 avser starkström, ledningshavare är Vattenfall och akt 2580-2025/6.3 avser elektronisk kommunikation, ledningshavare är Lunet.

Natur

Grönområde

Bebyggelsestrukturen är till stor del anpassad till landskapets förutsättningar och naturvärden. Planförslaget bedöms säkerställa ytor med höga värden samt att dessa fortsatt har god förbindelse med omgivande naturlandskap vilket bedöms som gynnsamt för arters spridning och ekologisk nytta.

Den planerade exploateringen inom planområdet bedöms ha en måttlig påverkan på naturvärdena, som generellt är låga med undantag för vissa områden som skogspartiet i nordväst (Tyrens, 2023). Föreslagen bebyggelse har anpassats för att skydda dessa högre naturvärden genom att säkerställa ytor med markanvändningen natur.

Arter

I enlighet med framtagen artskyddsutredning (Calluna, 2025) görs bedömningen att ingen av de observerade häckande fågelarterna utlöser förbud enligt artskyddsförordningen, även om flera arter inte har gynnsam bevarandestatus. Anpassningar föreslås för att minimera påverkan. Skyddsåtgärder för åkergroda kan också gynna dessa fågelarter.

Det finns en risk att förbud enligt 4 a § artskyddsförordningen utlöses för observerade groddjursarter om inte skyddsåtgärder för åkergroda genomförs. 4 a § skyddar både individer och deras livsmiljöer. I föreliggande planförslag bibehålls lekvattnen för åkergroda och andra livsmiljöer stärks för att säkerställa att viktiga habitat inte går förlorade. Med stöd av artskyddsutredningen (Calluna, 2025) görs bedömningen att för att kontinuerlig ekologisk funktion ska råda behöver åtgärder vidtas innan befintliga livsmiljöer riskerar att påverkas negativt.

För att undvika att förbuden i artskyddsförordningen avseende åkergroda löses ut behöver följande skyddsåtgärd säkerställas:

- Tvåstegdiket som föreslås leda genom detaljplaneområdet för omhändertagande av dagvatten kan antas komma att nyttjas av groddjur. Utformning tvåstegdiket bör vara av sådan karaktär och naturlighet att det kan vara en tillgång för groddjur i området, både vad gäller spridning och lekvatten.

I genomförd artskyddsutredning föreslogs två skyddsåtgärder för att undvika att artskyddet löses ut för arten åkergroda (Calluna, 2025). Eftersom lokal H där åkergroda observerats ligger inom gränsen för naturreservatet Ormberget-Hertsölandet och inte inom detaljplaneområdet planeras den andra åtgärden som föreslagits av artskyddsutredningen (Calluna, 2025) att inarbetas i naturreservatets nya skötselplan i stället för i detaljplanen. Den andra skyddsåtgärden som föreslagits innebär att negativ påverkan vid lekvatten H ska undvikas genom att faunadepåer med död ved och stenrösen placeras ut i närmiljön till lekvattnet för att stärka åkergrodans förutsättningar för födosök, dagvila och övervintring.

Med skyddsåtgärderna görs bedömningen att förbudet i 4 a § inte kommer att utlösas, kontinuerlig ekologisk funktion bedöms upprätthållas och risken för att åkergroda påverkas minimeras så att den kvarstående risken innebär ett oavsiktligt dödande (Calluna, 2025).

De observerade kärlväxtarterna, inklusive två orkidéarter och tre lummerarter, är fridlysta enligt artskyddsförordningen. Arterna har gynnsam bevarandestatus och är vanligt förekommande, vilket innebär att förbud inte kommer att utlösas på grund av dem (Calluna, 2025).

Kumulativ påverkan på arter

Kumulativ påverkan på arter hanterades i framtagen MKB (Norconsult, 2026). Kompletterande bedömning har tagits fram efter granskning av detaljplanen (Ecogain, 2026) som tydligare inbegriper närliggande planeringsprocesser i Hertsöområdet.

Syftet med bedömingen (Ecogain, 2026) är att sammanfatta förutsättningarna för fridlysta arter i planområdet för Hertsöheden del 1 med närmast kringliggande landskap för att sedan utmynna i en bedömning av exploateringarnas kumulativa effekter på artskyddet. Bedömningen är gjord för hela Hertsöområdet samlat, utifrån den påverkan som exploateringen av Hertsöheden medför tillsammans med annan befintlig och planerad verksamhet i anslutande landskap. Genom detta tar bedömningen i beaktande även de anslutande detaljplanerna på Hertsöfältet i söder, planerade kraftledningar mellan Hällmyran och Hertsöfältet/Svartön i norr och öster, samt den föreslagna trafikleden Norrleden

Påverkan av de samlade exploateringarna i Hertsöområdet innebär att stora områden med befintlig naturmark tas i anspråk, vilket också kan försämra ekologiska samband och möjligheter för olika arter att nyttja naturmiljöerna. Utöver den påverkan som Hertsöheden del 1 medför på arterna i planområdet så kan exploateringarna kumulativt bidra till påverkan i ett större perspektiv.

Artskyddsutredningen för Hertsöheden (Calluna 2025) visar att detaljplanens påverkan på artskyddet är litet, vilket i sig indikerar att planförslagets bidrag till det kumulativa är begränsat. Genom att skyddsåtgärder och anpassningar även sker inom övriga delar av Hertsöområdet bedöms planförslaget Hertsöheden del 1 inte medföra kumulativa effekter på artskyddet som att tröskelnivåer för habitat, konnektivitet eller dödlighet överskrids.

Gröna korridorer mot det anslutande Hertsöfältet i söder och spridningsmöjligheter mot naturmiljöerna i reservatet Ormberget-Hertsölandet i norr/öster upprätthålls (Ecogain, 2026). Vid exploateringen av intilliggande Hertsöfältet klassas strandnära skog mot Hertsöfjärden som naturmark och undviks vid exploateringarna, och påverkan på andra gröna stråk genom området minimeras (Ecogain, in prep. 2026). Genom detta säkerställs fortsatt funktion för de gröna korridorer i Hertsöområdet som är viktiga för spridning av djur, fåglar och andra organismer.

De fåglar som berörs är utbredda arter som är väl spridda i kommunen. Vid genomförandet av planen Hertsöheden del 1 föreslås anpassningar och hänsynstaganden, särskilt för spillkråka (Calluna 2025). Arten har stora revir, områdets kontinuerliga ekologiska funktion bedöms finnas kvar och det finns gott om skog som spillkråkan kan fortsätta nyttja i närområdet, till exempel inom naturreservatet i öster. Påverkan på talltita och järpe minskar också genom åtgärderna. Parallellt med detta ger ombildningen av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet ökade möjligheter att genom åtgärder gynna spillkråka, järpe, talltita och groddjur.

Exploatering under häckningstid undviks så långt möjligt. Genom de anpassningar som görs bedöms exploateringens effekter bli små även i ett kumulativt perspektiv, och inte påverka lokala fågelpopulationer (Ecogain, 2026).

Avseende övriga arter undviks viktiga groddjursmiljöer och åtgärder tillämpas vid behov för att förhindra barriäreffekter och minimera dödlighet. Detta gör att påverkan på fortplantningsmiljöer och viloplatser undviks och att kontinuerliga ekologiska funktion (KEF) för groddjur kan bibehållas, även när nya kraftledningar dras och för det fall att Norrleden genomförs. Groddjursarterna är allmänna i kommunen och status för de lokala förekomsterna bedöms fortsatt som gynnsam. De förekommande kärlväxterna är också allmänt spridda och har gynnsam status i kommunen. Genom att påverkan undviks genom anpassningar, bedöms kumulativ påverkan av Hertsöheden bli obetydlig och inte medföra effekter i sådan utsträckning att arternas lokala status försämras (Ecogain, 2026).

Sammantaget bedöms kumulativa effekter av planförslaget tillsammans med övriga långt framskridna planer och verksamheter i Hertsöområdet inte uppkomma för någon art i sådan omfattning att det påverkar respektive arts kontinuerliga ekologiska funktion (KEF) eller möjligheten att upprätthålla dess lokala eller regionala populationsnivå. Lokal status för allmänna groddjur och kärlväxter påverkas inte negativt. Därmed undviks förbuden i artskyddsförordningen och behov av artskyddsdispens bedöms inte uppstå (Ecogain, 2026).

Rekreation och fritid

Förutsättningarna för rekreation i området bedöms som goda och detaljplanen bedöms bidra till ökade förutsättningar för rekreation och fritid.

Naturreservat

För närvarande pågår en ombildning av naturreservatets gränser, med anpassning där områden med låga naturvärden föreslås tas ur och områden med högre värden föreslås läggas till naturreservatet. Ombildningen innebär även restriktivare föreskrifter och ytterligare förtydligad skötselinriktning för att stärka naturvärden som gynnar naturskogsarter. Detta bedöms resultera i att naturreservatet som helhet inbegriper mer värdefull natur samt ger förutsättningar för bättre livsmiljö för djur och växter. Detaljplanen bedöms inte medföra negativ påverkan på naturreservatet utan vara en del av anpassningen till områdets naturvärden där värdefulla delar som kopplar samman mot naturreservatet planläggs som naturmark i detaljplanen. Hertsöhedens utbyggnad bedöms medföra satsningar på skidspår, leder och tillgänglighet inom naturreservatet som bidrar till förbättrade förutsättningar för rekreation.

I artskyddsutredningen (Calluna, 2025) föreslås skyddsåtgärder och hänsynsåtgärder på platser som berör område inom framtida förslag till naturreservatet, flera av dessa berör område vid lokal H, belägen norr om föreslagen plats för skola. I samband med att naturreservatets gränser revideras och skötselplanen revideras ska åtgärder läggas in som gynnar åkergroda, järpe, talltita och spill-

kråka. Skyddsåtgärden för åkergroda handlar om att placera ut faunadepåer med död ved och stenrösen i närmiljön till lekvattnet för att stärka åkergrodans förutsättningar för födosök, dagvila och övervintring. Föreslagna hänsynsåtgärder handlar om att främja förutsättningar får fåglar. Järpe och talltita föredrar flerskiktad skog, järpe även med risvegetation. Spillkråka behöver gamla och grova träd. Talltitan är beroende av murkna träd eller högstubbar för att kunna bygga bo. Andelen lövträd i skogen bör inte understiga 10–20%.

Ekosystemtjänster

I den inledande processen med planprogrammet har avvägningar gjorts där de områden som bedömts hysa högst värdefulla delar bevarats som naturmark, dessa avvägningar är av störst betydelse för att beakta och tillvarata ekosystemtjänster för området i stort, då dessa sammantaget bidrar till att fungerande ekosystem bevaras och viktiga ekosystemtjänster därmed kan fortsätta tillhandahållas i området.

Ianspråktagandet av området innebär ett visst minskat utrymme för den biologiska mångfalden och dess reglerande funktioner samt minskad areal för exempelvis producerande tjänster då en stor del av området idag är brukad skog. De delar som tas i anspråk bedöms ha låga upplevelsemässiga värden, och därmed bedöms påverkan på de kulturella tjänsterna som liten.

Anläggandet av ett nytt dagvattenstråk och park är en viktig åtgärd för att förstärka den reglerande funktionen, med utrymme för att ta hand om höga vattenflöden men även för att främja de biologiska förutsättningarna för arter knutna till denna typ av miljö. Att befintlig aspdunge bevaras inom parkområdet bidrar till att både kulturella, reglerande och stödjande tjänster främjas, med förutsättningar för biologisk mångfald, människans upplevelsemässiga relation till platsen, estetiska värden, rening av luft och temperaturreglering.

Tillskapandet av ett nytt bostadsområde kommer att öka andelen trädgårdar och bostadsnära grönska med planteringar, buskar, blommor och grönska som ofta bidrar till en attraktiv miljö för pollinerande insekter.

I och med att skogsmark tas i anspråk minskar förutsättningarna för spridningssambanden i närområdet. Det gäller främst sådana som är knutna till äldre barrskogsmiljöer. Eftersom den äldre skogen i planområdets västra del sparas tillsammans andra grönstråk i området bör dock funktionen kunna kvarstå i god omfattning, särskilt som angränsande skogar inom naturreservatet bevaras intakta.

Landskapsbild

Detaljplanen kommer att innebära en förändrad landskapsbild i området då den innebär ett nytt bostadsområde i en del som idag är skog. Anpassning görs till befintliga naturvärden och inslag i naturen då skogen och naturen bedömts som ett

viktigt karaktärsdrag för det nya området. Detaljplanens genomförande innebär en expansion av den befintliga stadsdelen Hertsön och medger inte byggnader som bedöms blir synliga på långa avstånd. Detaljplanen tillsammans med framtaget gestaltningsprogam bedöms ge ett ramverk för ett nytt bostadsområde som beaktar kvalitéer och nuvarande förutsättningar.

Miljö

Undersökning av risk för betydande miljöpåverkan

En undersökning avseende detaljplanens risk att medföra betydande miljöpåverkan har upprättats enligt 6 kap. 6 § miljöbalken med stöd av 5 § miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Då detaljplanen möjliggör för ett nytt bostadsområde med tillhörande service, vilket kan klassas som ett annat stadsbyggnadsprojekt och därmed avser ett så kallat MKB-projekt enligt plan- och bygglagen 4 kap. 2 §. De utökade kriterierna enligt 10 – 13 §§ MBF har därför beaktats i bedömningen om betydande miljöpåverkan.

Då det inte kan uteslutas att ett genomförande av detaljplanen kan innebära risker för miljön eller för människors hälsa och säkerhet, bör en miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning genomföras.
Detaljplanen medger inte verksamheter eller åtgärder som kräver skydd eller tillstånd enligt miljöbalken. Den föreslagna markanvändningen i förslag till detaljplan bedöms kunna utformas så att inte någon miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken överskrids.

Kommunen har god kunskap om naturen inom området, och merparten av skogsmarken som planeras för ny bebyggelse har lägre naturvärden. Det finns möjligheter att med god planering utforma detaljplanen så att eventuell negativ omgivningspåverkan undviks. Detta förutsätter dock att påverkan på identifierade arter, miljökvalitetsnormer för vatten och kumulativa effekter för arter särskilt redovisas i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Kommunen bedömer att ianspråktagandet av större sammanhängande skogsmark för exploatering av en ny stadsdel är ett skäl till att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) behöver upprättas, då detta anses vara ett så kallat MKB-projekt. För den aktuella detaljplanen gäller det MKB-projekt som benämns ”annat stadsbyggnadsprojekt”.

Luleå kommun har beslutat att detaljplanen kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning/miljökonsekvensbeskrivning avses upprättas och bifogas detaljplanen till granskning.

Miljöeffekter som ska utredas vidare i MKB:n bedöms vara:

- Vatten, miljökvalitetsnormer. Dagvattenlösningar och påverkan på grundvatten. Recipientbedömningar och klimatförändringens påverkan.

- Växt- och djurliv. Påverkan på kvarvarande natur och skyddade arter.
- I den samlade bedömningen ska också hantera eventuella kumulativa effekter som kan följa av detaljplanens genomförande.

Relevanta miljömål att hantera i MKB föreslås vara:

- Ett rikt växt- och djurliv

- Levande skogar

- Levande sjöar och vattendrag

- Myllrande våtmarker

- Ingen övergödning

- Grundvatten av god kvalitet

Efter undersökningen har kommunen genomfört ett avgränsningssamråd gällande MKB:ns omfattning och detaljeringsgrad. Samrådet ägde rum med Länsstyrelsen i Norrbottens län i mars-april 2025. Av Länsstyrelsens yttrande (Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2025-04-16) framgår det att länsstyrelsen delar kommunens uppfattning om att planförslaget kan innebära betydande miljöpåverkan och att en MKB behöver upprättas.

Länsstyrelsen anser att miljökonsekvensbeskrivningen bör omfatta följande aspekter:

- En redogörelse för förekomst av skyddade och skyddsvärda arter och beskrivning av hur de och deras livsmiljöer kan komma att påverkas, direkt och indirekt.

- En beskrivning av de naturtyper som påverkas.

- En redogörelse hur kumulativa effekter såsom andra detaljplaner / verksamheter / åtgärder och ökad mänsklig aktivitet och buller kan komma att påverka skyddade och skyddsvärda arter.

- En artskyddsutredning som beaktar hela planområdet, området för planprogrammet samt kumulativa effekter i närområdet.

- Vilka skyddsåtgärder som kommer att vidtas för att undvika och begränsa påverkan på naturmiljön och arter.

Ställningstagande 4 kap. 33 b § plan- och bygglagen (2010:900)

Med utgångspunkt från miljöbedömningsförordningen (2017:966) och de utökade kriterierna enligt 10 – 13 §§ har kommunen 2026-01-28 tagit ett särskilt beslut att detaljplanens genomförande kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. miljöbalken. Det innebär att en strategisk miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap 11, 12 och 16 §§ miljöbalken och en miljökonsekvensbeskrivning upprättas.

Miljökonsekvensbeskrivning

En strategisk miljöbedömning/miljökonsekvensbeskrivning har gjorts för det aktuella planförslaget. Syftet med miljöbedömningen är att integrera relveanta miljöaspekter i planeringen och som underlag till beslutsfattandet så att en hållbar utveckling främjas.

Miljökonsekvensbeskrivningen redogör för förutsättningar, effekter, konsekvenser och åtgärdsförslag av följande miljöaspekter:

- Naturmiljö
- Yt- och grundvattenkvalitet

Aktuell detaljplan utgör den första etappen i utbyggnaden av Hertsöheden och i närområdet till Hertsöheden planeras också utveckling av såväl industri som infrastruktur, till exempel Luleå industripark. Eftersom detaljplanen ingår som en del av utvecklingen av det större området Hertsöheden, och de utredningar som utförts har gjorts för hela Hertsöheden, har även kumulativa effekter och det större perspektivet behandlats i MKB:n.

Planförslagets konsekvenser bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen mot ett nollalternativ som beskriver områdets sannolika utveckling om inte planförslaget genomförs. Nollalternativet är en utbyggnad av området enligt översiktsplanen. Utbyggnad sker med ett lägre antal bostäder än planförslaget, vilket medför att ett större antal bostäder behöver byggas på någon annan plats i kommunen, mest troligt längre bort från centrum och arbetsplatsområden. Det är även sannolikt att området skulle planeras i mindre delar och byggs ut efter behov. Detta medför att man förlorar det helhetsgrepp som är viktig bland annat för hållbara lösningar för dagvattenhantering, sammanhängande grönstråk och infrastruktur.

I tabellen nedan sammanfattas konsekvensbedömningen av planförslaget. En konsekvensbedömning görs genom en sammanvägning av det berörda intressets värde och av ingreppets eller störningens omfattning. Om åtgärdsförslag är lämpligt för att minska negativa konsekvenser tas detta med i bedömningen. Bedömningsgrunderna, bedömning av nollalternativet och åtgärdsförslag finns i sin helhet i miljökonsekvensbeskrivningen.

I MKB har konsekvenser för de avgränsade miljöaspekterna naturmiljö samt yt- och grundvatten beskrivits och därefter bedömts enligt skalan i tabellen nedan.

Stor positiv	Medelstor positiv	Liten positiv	Liten/obetydlig	Liten negativ	Medelstor negativ	Stor negativ

Den samlade bedömningen av konsekvenserna vid ett genomförande av detaljplanen framgår av sammanställningen nedan. Sammanställningen visar även den samlade bedömningen av nollalternativets konsekvenser.

Miljöaspekt	Planförslag	Nollalternativ
Naturmiljö och skyddade arter	Genomförandet av detaljplanen bedöms sammantaget medföra liten till medelstor negativ konsekvens för naturmiljön. Områden med skogsmark kommer att avverkas och områden inom naturvärdesbiotoper med påtagligt naturvärde planeras att tas i anspråk. Detta kan medföra att livsmiljöer, spridningsmiljöer, stråk, ekologiska samband, häckningsmiljöer och födosöksmiljöer går förlorade. Påverkan på identifierade arters populationsnivå respektive bevarandestatus bedöms vara liten. Kontinuerlig ekologisk funktion bedöms kunna upprätthållas för åkergroda om skyddsåtgärder vidtas. Naturvärdena inom detaljplaneområdet är generellt låga, men utrymmet för den biologiska mångfalden kan med stor sannolikhet antas minska inom området.	Nollalternativet bedöms medföra medelstor negativ konsekvens för naturmiljön. Områden med skogsmark tas i anspråk och avverkas för tät småskalig bebyggelse, men det är osäkert i vilken omfattning. Ianspråktagandet kan medföra att livsmiljöer, spridningsmiljöer, stråk, ekologiska samband, häckningsmiljöer och födosöksmiljöer går förlorade. Förmodligen bevaras de mest värdefulla naturområdena, men det är möjligt att en sammanhållen planering kring stråk, gröna korridorer och konnektivitet uteblir, särskilt i anslutning till övriga områden inom Hertsöheden. Nollalternativet skulle därmed kunna medföra att naturmiljön hålls mindre sammanhållen, även om naturmark skulle tas i anspråk i lägre omfattning. Utrymmet för den biologiska mångfalden kan antas minska inom området.
Yt- och grundvatten- kvalitet	Genomförandet av detaljplanen bedöms sammantaget medföra obetydlig konsekvens för ytvatten och grundvatten förutsatt att de föreslagna dagvattenlösningarna genomförs. Exploateringen bedöms inte äventyra eller försämra recipientens status. Grundvattensänkning kan komma att krävas inom en del av området. Däremot bedöms inte grundvattenkvaliteten påverkas negativt av genomförandet av detaljplanen, eftersom dagvatten renas genom föreslagna dagvattenlösningar.	Nollalternativet bedöms medföra obetydlig konsekvens för yt- och grundvatten. I nollalternativet kan kommande exploateringar bli mindre sammanhållen, då detaljplanerna hade utvecklats efterhand och graden av samordning hade varit lägre. Dagvattenlösningarna riskerar att bli mer uppdelade för området som helhet. Det i sin tur kan medföra en ineffektiv dagvattenhantering. MKN är fortsatt styrande för dagvattenkvaliteten.

I MKBn lyfts följande åtgärdsförslag som bör inarbetas i detaljplanen

För att undvika att förbuden i artskyddsförordningen avseende åkergroda löses ut föreslås följande åtgärd:

- Tvåstegdiket som föreslås leda genom detaljplaneområdet för omhändertagande av dagvatten kan antas komma att nyttjas av groddjur. Utformning

tvåstegdiket bör vara av sådan karaktär och naturlighet att det kan vara en tillgång för groddjur i området, både vad gäller spridning och lekvatten.

För att hantera effekterna av att skogsmark omvandlas till hårdgjorda ytor behöver följande åtgärder genomföras för att motverka de negativa konsekvenser som en ökad avrinning kan medföra för ytvatten:

- Att anlägga de dagvattenlösningar som föreslås i dagvattenutredningarna.

Detaljplanen ger underlag för att dessa åtgärder ska vidtas.

Bedömning om kumulativ påverkan är redogjord för under respektive rubrik; Konsekvenser-/Natur-/Arter samt Konsekvenser/ Miljökvalitetsnormer/Vatten.

Miljömål

Av de 16 antagna nationella miljökvalitetsmålen har 6 stycken bedömts vara relevanta att hantera i detaljplans tillhörande MKB. Detaljplanens genomförande bedöms i liten grad motverka miljömålen Grundvatten av god kvalitet, Levande skogar och Ett rikt djur- och växtliv. De återstående miljömålen Ingen övergödning, Levande skogar och vattendrag och Myllrande våtmarker bedöms inte påverkas negativt av planens genomförande. Fullständig redovisning i tabell med bedömning och påverkan beskrivs närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

Dagvatten

Dagvattenutredningarna bedöms visa på erfoderliga lösningar för att hantera avledning och fördröjning av vattenmängderna i området. Föreslagna dagvattenlösningar bedöms vara en förutsättning för att hantera effekterna av att skogsmark omvandlas till hårdgjorda ytor och för att motverka de negativa konsekvenser som en ökad avrinning kan medföra för ytvatten (MKB, Norconsult, 2026).

Miljökvalitetsnormer

Luft

Luftkvaliteten i området påverkas av trafiken i området men även av olika verksamheters utsläpp med anledning av närheten till Luleå industripark. Ökad trafik kan antas leda till högre halter av partiklar generellt längs berörda sträckor. Användningen bostäder har en begränsad omgivningspåverkan. Användningen bostäder och områdets fysiska förutsättningar gällande landskap, terräng, gaturum och närhet till naturreservatet bedöms ge förutsättningar för god luftgenomströmning.

Luleå kommun har idag en ansträng situation vad gäller att klara miljökvalitetsnormerna (MKN) för luftföroreningar och arbetar därför med att upprätta en förebyggande luftkvalitetsstrategi (FLIS). Syftet med en FLIS är att förebygga och hantera halter av föroreningar och i slutändan undvika att hamna i en situation

som kräver ett åtgärdsprogram. I Luleås fall är det främst partiklar (PM10) som riskerar ett överskridande. Enligt en luft-kartering som SMHI har utfört åt Luleå kommun, med fokus på kvävedioxid (NO2) samt PM10, är den största bidragsgivaren till PM10-halter partiklar från vägslitage.

Vatten

Exploateringen av Hertsöheden kommer att innebära ökade flöden, eftersom området består av skogsmark är det inte möjligt att rena dagvatten till samma nivå som från orörd natur (Tyréns. 2024). Föreslagna dagvattenlösningar med rening i flera steg bedöms minska föroreningsbelastningen för alla ämnen utom fosfor och kväve. Öppna lösningar och långa rinnvägar möjliggör viss infiltration av dagvatten när grundvattennivåerna är låga.

För hela Hertsöheden utveckling föreslås omfattande anläggningar för fördröjning och rening av dagvatten. I dagvattenutredningen till detaljplanen (Sweco, 2025-01-31) bedöms de tidigare föroreningsberäkningarna från Tyréns 2024 vara tillräckliga samt att inga nya beräkningar behövs för aktuell detaljplan, de föreslagna dagvattenanläggningarna förväntas ha en likvärdig rening som de anläggningar som föreslogs i utredningen för hela programområdet (Tyréns, 2024). Dessa bedöms i stor utsträckning kunna hantera de föroreningar som uppstår i och med exploateringen. En mindre ökning av mängden fosfor och kväve som tillförs recipienten kommer ändå ske i och med exploateringen, trots reningsåtgärder.

Enligt beräkningar får dessa mängder näringsämnen en nära försumbar effekt på recipientens fosforhalt och dessa bedöms inte påverka totalbiomassa växtplankton i recipient. Även med kumulativa effekter i avrinningsområdet i beaktning blir påverkan försumbar (Sweco, 2025-12-17).

Förutsatt att föreslagna dagvattenanläggningar anläggs inom planprogramsområdet bedöms påverkan på recipienten bli så pass liten att exploateringen inte bedöms äventyra eller försämra recipientens status (Sweco, 2025-12-17).

För mer information om påverkan och konsekvenser hänvisas till miljökonsekvensbeskrivningen.

Hälsa och säkerhet

Beräkning av omgivningsbuller

Resultatet av bullerutredningen (Brekke & Strand, 2024) visar att det finns goda förutsättningar för både bostäder och tillhörande bebyggelse i form av exempelvis skolor och förskolor. För scenariot med maximal trafik kan bebyggelsen närmast den befintliga Hertsövägen behöva planeras antingen med tillgång till bullerdämpad sida alternativt med mindre lägenheter om högst 35 m^2. Om föreslagna åtgärder inte utförs, kan ljudnivån vid fasaderna närmast Hertsövägen resultera i minskad boendekvalitet, med negativa effekter på välbefinnande och trivsel. Långvarig exponering för höga ljudnivåer kan också orsaka hälsorelatera-

de problem.

För att klara riktvärdena för uteplats kan även lokala skärmar vid uteplatser i vissa delar av planområdet behöva installeras vid scenariot med maximal trafik, se bifogad bullerutredning (Brekke & Strand, 2024).

Om Hertsövägen i framtiden inte trafikeras med de trafikmängder som det är beräknat för i scenario maximal trafik ges förbättrade förutsättningar för en god ljudnivå vid planerad bebyggelse.

Översvämning

Framtida klimatförändringar förväntas leda till kraftigare skyfall som kan orsaka översvämningar, särskilt i tätbebyggda områden där risken för materiella skador och störningar i infrastrukturen är störst. Vid skyfall kan dagvattenanläggningarna och ledningsnätet inte hantera allt vatten, vilket leder till ytlig avrinning. Sekundära avrinningsvägar hjälper till att leda bort vattnet utan att orsaka översvämningar. Dagvattenutredningen (Sweco, 2025-01-31) bedöms visa på erforderliga lösningar för att hantera avledning och fördröjning av vattenmängderna i området.

För att motverka risker vid skyfall är det viktigt att dagvattenanläggningar, lutning och höjdsättning blir korrekt utförda. Tvåstegsdiket måste anläggas korrekt för att hantera stora mängder vatten och skydda byggnader från översvämningar. Det är viktigt att marken lutar bort från byggnader för att undvika stående vatten. Vägar kan fungera som sekundära rinnvägar. Ingen nedströms bebyggelse förväntas ta skada vid skyfall, då vattnet rinner till våtmark eller en framtida damm (Sweco, 2025-01-31).

Olyckor

För planområdet är risker kopplade till farligt gods beroende av framtida dragningar av trafik till och från industriparken och mängden framtida trafik av farligt gods längs Hertsövägen. Genomförd utredning (Norconsult, 2024) är beräknad utifrån ett scenario om farligt gods trafik i en framtid passerar längs Hertsövägen och vilka säkerhetsavstånd och åtgärder som i så fall behöver beaktas.

Utredningen visar att för risker förknippade med farligt gods är olyckor som leder till utsläpp av brandfarlig vätska och brandfarlig gas de händelser som bidrar mest till risknivån. Enligt Länsstyrelsernas kategorisering av användningens känslighet hör flerbostadshus till Zon D. Ett antal byggnader närmast Hertsövägen, som kategoriseras som Zon D och som ligger inom 45 meter, kräver säkerhetshöjande åtgärd i form av invallning eller brandfasad. Befintligt dike norr om Hertsövägen uppfyller riktlinjerna för invallning, bedömningen är därför att acceptabel risknivå kan klaras för föreslagna placeringar enligt detaljplanen. Nyttjas Hertsövägen i en framtid inte för trafik med farligt gods bedöms risknivån som god för planområdet.

Ras och skred

Höjdsättning och utformning av byggnader behöver genomföras hänsyn till höjdskillnader och grundvattensituationen, vilket påverkar mängden schakt och fyllning, samt om hänsyn inte tas finns det risk för ras och skred. Vid schaktning i siltig jord finns även risk för ytuppmjukning och utflytning, vilket också kan medföra ras och skred. Avlägsnande av organisk jord, vegetation och torv förhindrar sättningar och instabilitet i byggnaderna. Återanvändning av jord och fyllning minskar kostnader och miljöpåverkan.

Grundläggningsförhållandena är generellt goda inom planområdet. Byggnaders exakta placeringar och grundläggningsdjup är i detta skede inte fastställda. Kompletterande utredningar kan behöva utföras i senare skeden för en anpassad grundläggning för olika typer av byggnader som säkerställer stabilitet och förhindrar strukturella skador.

Sociala

Barn

Genomförd barnkonsekvensanalys (Norconsult, 2025) visar att detaljplanen har goda förutsättningar att uppfylla målbilderna ur ett barnperspektiv. Området saknar idag transportinfrastruktur, bebyggelse, service och målpunkter, med undantag för några skoter- och vandringsleder. Detaljplanen ger möjlighet att koppla på befintlig infrastruktur samtidigt som det bevarar och förädlar nuvarande värden, vilket gynnar barn och unga och främjar hälsa i vardagen. Natur och friluftsliv tillgängliggörs på ett positivt sätt för både nya invånare och hela tätorten.

Naturen är en genomgående aspekt i planarbetet, vilket ger många möjligheter för rekreation, motion och vila. Park- och grönområden värderas högt och underhållet blir enklare när dessa områden är mindre anlagda. För barn är småskaligheten viktig och det finns risk att området upplevs för tätbebyggt och att mycket grönska faller bort som kan ha ett värde för barn. Exploateringsgraden är hög men minskar mot naturen för att skapa en harmonisk övergång mellan skog och bebyggelse. Detta är särskilt positivt för barns orienteringsförmåga. Detaljplanen skapar goda förutsättningar för nya mötesplatser, vilket är viktigt för barns känsla av sammanhållning och integration.

Detaljplanen föreslår många nya bostäder genom blandade upplåtelseformer. Det är positivt för möjligheten till en blandad befolkning och för barns möjlighet till varierande möten. Det är viktigt att det planeras för ett varierat bostadsutbud så att barnfamiljer med olika förutsättningar kan flytta till Hertsöheden.

Hertsöheden kommer generellt att avgränsas av stora vägar, vilket kan vara en utmaning att överbrygga. Inom planområdet är vägsystemet genomtänkt med goda förutsättningar för gående och cyklister. Ett tydligare vägnät gynnar alla trafikslag och bidrar tillsammans med gång och cykelbanor till bättre samman-

hållenhet mellan stadsdelar.

Flera gång- och cykelförbindelser kommer fortsatt att gå via tunnlar, vilket kan upplevas som trångt och mörkt och bidra till otrygghet, även om det är positivt ur ett trafiksäkerhetsperspektiv. Gestaltningen av tunnlarna är avgörande för att skapa trygga och trivsamma förbindelser.

Det finns utrymme för nya mötesplatser och goda förutsättningar för en stadsmiljö som sätter människor, särskilt barn, i fokus. Planområdet föreslår en genomtänkt placering av skolor/förskolor och fritidsmålpunkter för att tillgodose barns behov av lek, rörelse och vila. Skogen och naturen spelar även en viktig roll i pedagogiska syften vilket är gynnsamt för de framtida barnen i Hertsöhedens skola och förskolor.

Jämlikhet

Detaljplanen bedöms medföra förutsättningar för integrering och inkludering med blandade bostadsformer, centrala placeringar av skola och förskola, parkområde och stråk som förbinder grönområden. I detaljplanen möjliggörs för trygga gång- och cykelförbindelser samt god tillgång till kollektivtrafik vilket bedöms som andra viktiga förutsättningar för en jämlik miljö.

Riksintresse

Friluftsliv och rörligt friluftsliv

Planområdet omfattas av riksintresse för friluftsliv, 3 kap. 6 § MB, Norrbottens kust och skärgård med naturtyp hav och kust. Aktiviteter bad, kanot, skärmflygning, fritidsfiske, hundspann. Planområdet omfattas även av riksintresse för rörligt friluftsliv, 4 kap MB, Norrbottens skärgård. Natur- och kulturvärden som i sin helhet är av riksintresse och av betydelse för turism och friluftsliv.

Den mark inom planområdet som föreslås för ny bebyggelse bedöms ha låga kulturvärden och rekreativa värden då den till stor del består av skog som är påverkad av skogsbruk. I detaljplanen sparas mer värdefull skog som naturmark. Detaljplanen bedöms beakta närheten till närliggande områden med rika förutsättningar för rekreation och fritid samt beakta att förutsättningarna för detsamma ska vara fortsatt goda.

Totalförsvar

Planområdet omfattas av riksintresse för totalförsvaret Miljöbalken 3 kap 9§ samt är även inom stoppområde för höga objekt samt inom område med särskilt behov av hindersfrihet. Planområdet bedöms ligga inom sammanhållen bebyggelse vilket innebär att fasta installationer högre än 45 meter över marknivå inte får uppföras eftersom det då finns en påtaglig risk att riksintresset skadas. Området har även särskilt behov av hinderfrihet, vilket innebär att höga objekt kan medföra skada på den verksamhet som Försvarsmakten bedriver. Prövning för byggnation av höga fasta installationer kan göras i enskilda fall. Planområdet ligger

inom MSA-ytan för Luleå Airport (Flygplatsen) och uppförande av byggnader eller föremål högre än 20 meter inom MSA-ytan kan påverka luftfarten.

En flyghinderanalys har genomförts för berörd del där detaljplanen möjliggör för högre än 20 m. Resultatet visar att berörd del inte har påverkan på civila in och utflygningsprocedurer, CSN-utrustning eller flygplatsens hinderbegränsade områden. Luftfartsverkets slutsats i analysen är att de som sakägare av CNS-utrustning inte har något att invända mot planerad etablering.

Trafik

Motortrafik

Detaljplanen bedöms inte ge upphov till en betydande ökning av trafikmängder eller tunga transporter. Kringliggande trafiknät bedöms vara dimensionerat för de trafikmängder som ett genomförande av detaljplanen innebär.

Trafikmängder i framtida korsningspunkter har analyserats, bland annat cirkulationsplats vid ny infart för biltrafik till området. Resultatet visar tillfredsställande framkomlighet i framtida cirkulationsplats även vid fullt utbyggt Hertsöheden.

Förutsättningarna för kollektivtrafik bedöms som goda med förlängning av befintlig linje från Lerbäcken och en central sträckning genom det nya området. Planområdet är också nära beläget befintliga busslinjeförbindelser till Hertsön och GC-tunnel ger en gen och säker förbindelse till busshållplats längs Avaviksvägen.

Planens genomförande innebär att tillfälliga vändplaner behöver anläggas utanför planområdet vid slutet av vägsträckningar i plangräns. Vändplanerna har inte planlagts då de endast är tänkta som tillfälliga lösningar innan nästkommande detaljplanering där förlängning av gatorna är avsedd. Dessa finns på platser där naturmarken bedömts ha lägre värden, i ordningsställandet av tillfälliga vändplaner bedöms inte medföra negativa konsekvenser.

Gång och cykeltrafik

Detaljplanen bedöms ha beaktat behovet av trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter med gena förbindelser och förslag som bidrar till en trafiksäker miljö.

Mellankommunala frågor

Inga mellankommunala intressen bedöms påverkas av planförslaget.

Rennäring

Ett ianspråktagande av marken enligt planförslaget kommer att innebära en minskad areal för vinterbete.

Gällivare skogs sameby har yttrat sig under samråd och granskning, sammanfattning av deras yttrande och kommentar från kommunen går att läsa i detaljplanens samrådsredogörelse och granskningsutlåtande.

Motiv till detaljplanens regleringar

Motiv till regleringar

Allmän plats

Användning	
Natur	Användningen natur ska tillämpas för områden för friväxande grönområden som inte sköts mer än enligt skötselplan eller genom visst begränsat underhåll. Även mindre park-, vatten- och friluftsanläggningar och andra komplement till naturområdets användning ingår. Syftet med användningen är att säkerställa områdenas naturvärden, att dessa binds samman med omgivande naturlandskap samt dess värden för ekosystemtjänster. Detta knyter även an till detaljplanens syfte. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 7 § 3 PBL och 2 kap 3 § 3 PBL
Park	Användningen park ska tillämpas för områden för grönområden som kräver skötsel och som helt eller till viss del är anlagda. I användningen ingår även komplement till parkens användning. Parken syftar till att säkerställa ytor för möten mellan människor, lek och rörelse, fördröjning av dagvatten samt bevarande av befintlig natur. Detta knyter an till detaljplanens syfte. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 7 3 § PBL och 2 kap 3 § PBL
GC-VÄG - Gång- och cykelväg	Användningen GC-VÄG - gång- och cykelväg ska tillämpas för områden avsedda för gång-, cykel-och mopedtrafik. I användningen ingår även komplement som behövs för vägens funktion. Användningen [GCVÄG] syftar till att säkerställa förbindelser för gång- och cykel inom området samt med förbindelser till angränsande bostadsområden. Separata banor för gång- och cykel föreslås även inom gatuutrymmena för $gata_1$ - huvudgata och $gata_2$ - lokalgata. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 7 § 1 PBL
Väg	Användningen väg ska tillämpas för områden avsedda främst för trafik till, från och genom en ort samt mellan olika områden inom en ort. I användningen ingår även komplement som behövs för vägens funktion. Detaljplanen omfattar befintlig del av Hertsövägen som planläggs för väg längs med planområdets södra kant, i syfte att ersätta befintlig stadsplan och möjliggöra justering av vägens höjd. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 7 § 1 PBL
$Gata_1$ - Huvudgata	Användningarna $gata_1$ - huvudgata, tillämpas för områden avsedda för trafik inom ett område och för trafik som har sitt mål vid gatan. I användningen ingår komplement som hör till gatornas funktion, som diken, planteringar och separata utrymmen för gång- och cykel. Användningen huvudgata möjliggörs för gator som avser infart för motortrafik samt genomfartstrafik inom området. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 7 § 1 PBL
$Gata_2$ - Lokalgata	Användningarna $gata_2$ - lokalgata Användningen gata ska tillämpas för områden avsedda främst för trafik inom en ort eller för trafik som har sitt mål vid gatan. I användningen ingår även komplement som behövs för gatans funktion, som diken, planteringar och separata utrymmen för gång- och cykel. Användningen lokalgata syftar till gator som möjliggör för angöring inom specifika delar av planområdet. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 7 § 1 PBL

Egenskapsbestämmelser	
Utfartsförbud	Bestämmelser om utformning av allmän plats ska tillämpas för att reglera utformning på allmän plats. I detaljplanen regleras att utfart inte får anordnas mot $Gata_1$ - Huvudgata. Bestämmelsen syftar till att undvika ytterligare belastning med utfarter mot huvudgatorna i delar med högre trafikering samt innebär en prioritering av trafikens flöde längs med huvudgatorna. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § 6 PBL
snöupplag1 - Snöupplag	Bestämmelser om utformning av allmän plats ska tillämpas för att reglera utformning på allmän plats. I detaljplanen regleras genom egenskapsbestämmelse ytor för Snöupplag1 - Marken får användas för tillfälligt snöupplag vintertid inom allmän platsmark [PARK] och [NATUR]. Bestämmelsen syftar till att säkerställa utrymme för en fungerande snöhantering. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 5 § PBL
$tunnel_1$ - Gång- och cykeltunnel	Bestämmelser om utformning av allmän plats ska tillämpas för att reglera utformning på allmän plats. Gång- och cykeltunnel under Hertsövägen syftar till att säkerställa en säker passage för ny gång- och cykelförbindelse mot Hertsö centrum. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § 2 PBL, 2 kap 7 § 1 PBL och 2 kap 6 § 6 PBL
u1 - Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar	Bestämmelser om utformning av allmän plats ska tillämpas för att reglera utformning på allmän plats. Reglering om markreservat för allmännyttiga ändamål används i planen inom allmän platsmark för att säkerställa utrymme för allmännyttiga ledningar samt för att ge ökad tydlighet om att ledningar finns i marken. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 5 § 3 PBL

Kvartersmark

Användning	
B - Bostäder	Användningen bostäder ska tillämpas för områden för olika former av boende av varaktig karaktär. Även bostadskomplement ingår i användningen. Syftet med markanvändningen bostäder inom kvartersmark är att möjliggöra för ny bostadsbebyggelse. Detta är en del av detaljplanens syfte. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § 5 PBL
BCK - Bostäder, Centrum, Kontor	Syftet med markanvändningarna bostäder, centrum, kontor syftar till en flexibilitet och till att möjliggöra för mindre kompletterande verksamheter som kan erbjuda närservice av olika slag inom kvartersmark där den primära användningen är bostäder. Kompletterande verksamheter kan bidra till annan rörelse och aktivitet i dessa delar av planområdet vilket bland annat kan bidra till ökad trygghet. Detta är en del av detaljplanens syfte. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § 1, 2, 4 och 5 PBL, 2 kap 7 § 5 PBL
SS_1R_1 - Skola, Förskola, Idrottshall	Användningen skola ska tillämpas för områden för förskola, fritidshem, skola eller annan jämförlig verksamhet. Även komplement till verksamheten skola ingår i användningen. Användningen besöksanläggningar ska tillämpas för områden för verksamheter som riktar sig till besökare. Här ingår kulturella och religiösa verksamheter, sport- och idrottsverksamheter samt övriga besöksverksamheter. Syftet med markanvändningarna Skola, Förskola, Idrottshall inom kvartersmark är att möjliggöra för skola, förskola och idrottshall. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 2 § PBL och 2 kap 7 § 5

S_1 B_1 B - Förskola, Vård och omsorgsboende, Bostäder	Användningen skola ska tillämpas för områden för förskola, fritidshem, skola eller annan jämförlig verksamhet. Användningen B - bostäder ska tillämpas för områden för olika former av boende av varaktig karaktär, även bostadskomplement ingår i användningen. Användningen specificeras också för Vård- och omsorgsboende. Syftet med markanvändningarna är att möjliggöra för förskola, vård- och omsorgsboende alternativt bostäder. Detta är en del av detaljplanens syfte. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § 5 PBL, 2 kap 2 § PBL och 2 kap 3 § 2 PBL
H - Detaljhandel	Användningen detaljhandel ska tillämpas för områden för handel med varor och tjänster. Syftet med användningen är att skapa möjligheter att anordna en rimlig samhällsservice och kommersiell service. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 7 § 5 PBL
P - Parkering	Användningen parkering ska tillämpas för områden för parkeringsanläggningar. Även komplement till verksamheten parkering ingår i användningen. Syftet med markanvändningen är att möjliggöra ytor för parkering. Dessa ligger i anslutning till kvartersmark för bostäder där parkering ej kommer gå att lösa i inom kvartersmark i direkt anslutning till bostäderna. Två mindre ytor i parken planläggs för parkering, syftet är att möjliggöra yta för parkering till stadsradhus i en del av området där förgårdsmarken i inte rymmer plats för bil. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § PBL
R_2 - Idrottsplats	Användningen besöksanläggningar ska tillämpas för områden för verksamheter som riktar sig till besökare. Även komplement till verksamheten besöksanläggningar ingår i användningen. Användningen är i detta fall specificerad för idrottsplats. Syftet med användningen är att möjliggöra för yta för utomhusidrott/ fotbollsplan på en central plats i området. Detta är en del av detaljplanens syfte. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 7 § 4 PBL
E_1 - Transformatorstation	Användningen tekniska anläggningar ska tillämpas för områden för tekniskt ändamål. Även komplement till verksamheten tekniska anläggningar ingår i användningen. Användningen E_1 Transformatorstation möjliggör för elnätsstationer inom området. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 5 § 3
E_2 - Återvinningshantering	Användningen tekniska anläggningar ska tillämpas för områden för tekniskt ändamål. Även komplement till verksamheten tekniska anläggningar ingår i användningen. Användningen E_2 Återvinningshantering möjliggör för lätttillgänglig insamlingsplats för avfall inom området. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 5 § 3
E_3 - Tryckstegringsstation	Användningen tekniska anläggningar ska tillämpas för områden för tekniskt ändamål. Även komplement till verksamheten tekniska anläggningar ingår i användningen. Användningen E_3 Tryckstegringsstation möjliggör för tryckstegringsstation inom området. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 5 § 3
E_4 - Fibernod	Användningen tekniska anläggningar ska tillämpas för områden för tekniskt ändamål. Även komplement till verksamheten tekniska anläggningar ingår i användningen. Användningen E_4 Fibernod möjliggör för placering av fibernod inom området. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 5 § 3

Egenskapsbestämmelser	
Prickmark - Marken får inte förses med byggnad	Bestämmelser om begränsning av markens utnyttjande ska tillämpas på kvartersmark för att reglera att marken inte får förses med byggnadsverk eller viss typ av byggnadsverk. Prickad mark regleras i en remsa mot dagvattenstråk [PARK], i remsa mot Hertsöhedsvägen, i skoltomtens nedre kan samt i nedre hörnet av kvartersmark för handel. Regleringen syftar till särskild hänsyn till befintlig natur och uppväxta träd samt för att skapa ett buffertavstånd till natur och busshållplats utanför kvartersmarkens gränser. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § 1 PBL
Prickmark - Marken får inte förses med byggnad. Avgränsas av sekundär egenskapsgräns.	Bestämmelser om begränsning av markens utnyttjande ska tillämpas på kvartersmark för att reglera att marken inte får förses med byggnadsverk eller viss typ av byggnadsverk. Prickad mark regleras i en remsa i bakkant inom kvartersmark för skola. Regleringen syftar till särskild hänsyn till befintlig natur och uppväxta träd samt för att skapa ett buffertavstånd till natur utanför kvartersmarkens gränser. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § 1 PBL
Korsprickad mark - Marken får endast förses med komplementbyggnad. Avgränsas av sekundär egenskapsgräns.	Bestämmelser om begränsning av markens utnyttjande ska tillämpas på kvartersmark för att reglera att marken inte får förses med byggnadsverk eller viss typ av byggnadsverk eller för att reglera att marken endast får endast förses med viss typ av byggnadsverk. Korsprickad mark regleras i en remsa mot Hertsövägen, syftet är att de nya bostäderna ska placeras med ett avstånd från Hertsövägen samt att styra huvudbyggnadernas placering mot $gata_2$ - lokalgata. Korsprickad mark regleras även för förgårdsmark vid radhus (remsa om 6 meter) och stadsradhus (remsa om 3 meter) för att säkerställa utrymme för andra funktioner, exempelvis plats för bil, cykelparkering, mindre förrådsbyggnad samt möjlighet till grönska, närmast gatan. I två kvarter vid infartsväg till området regleras korsprickad mark i kvarterens mitt med syfta att styra huvudbyggnadernas placering mot gatan samt för att skapa möjlighet för skyddade innergårdar som öppnar upp sig mot dagvattenstråket. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § 1 PBL

h_1 - Högsta nockhöjd är angivet värde i meter	Bestämmelser om höjd på byggnadsverk ska tillämpas på kvartersmark för att reglera höjd på byggnadsverk. Höjden regleras dels för att den nya bebygglesen ska samspela med angränsande bebyggelse, höjderna varierar inom hela området generellt för att skapa variation. Ett annat syfte med regleringen av höjd är att skapa förutsättningar för goda ljusförhållanden med solinstrålning på gator, innergårdar och bostäder. Följande höjdregleringar anges i detaljplanen: h_1 9 - Inom del som föreslås för småhus, avser möjliggöra för två våningar med möjlighet till inredd vind. h_1 10 - Inom del som föreslås för parhus och radhus, avser möjliggöra för två våningar med möjlighet till inredd vind. Regleras även vid yta för parkering, avser möjlighet till parkeringshus i tre våningar i det fall en platt takkonstruktion används samt för byggnad för handel. h_1 12 - Inom del som föreslås för stadsradhus, avser möjliggöra för tre våningar. h_1 16 - Inom del som föreslås för flerbostadshus, avser möjliggöra för 4 våningar med möjlighet till inredd vind. Regleras även för Förskola [S_1] och Vård- och omsorgsboende [B_1] i väster. h_1 18 - Inom del som föreslås för skola, förskola och idrottshall, regleringen avser möjliggöra för erforderlig höjd för idrottshall. Resterande skol- och förskolebyggnader kan variera i höjd. h_1 20 - Inom del som föreslås för flerbostadshus i kvarter, avser möjliggöra för bebyggelse i upp till 5 våningar. h_1 24 - Inom del som föreslås för punkthus, avser möjliggöra för bebyggelse i upp till 7 våningar. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § 1 PBL, 2 kap 6 § 1 PBL
h_2 - Högsta nockhöjd på komplementbyggnad är angivet värde i meter	Bestämmelser om höjd på byggnadsverk ska tillämpas på kvartersmark för att reglera höjd på byggnadsverk. Höjden på komplementbyggnad regleras i syfte om god helhetsverkan där komplementbyggnader ska underordna sig huvudbyggnader. Följande höjdregleringar på komplementbyggnader anges i detaljplanen: h_2 5 - Inom del som föreslås för småhus och radhus och handel h_2 6 - Inom del som föreslås för parhus, flerbostadshus och punkthus Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § 1 PBL, 2 kap 6 § 1 PBL

e_1 - Största byggnadsarea är angivet värde i % av fastighetsarean inom användningsområdet	Bestämmelser om utnyttjandegrad tillämpas på kvartersmark för att reglera bebyggandets största eller minsta omfattning. Planbestämmelsen syftar till en begränsning av byggnadsvolymernas utbredning på mark med syfte att säkerställa erforderliga ytor på kvartersmark för utevistelse och lek samt ytor för exempelvis parkering och angöring. Utnyttjandegraden varierar i området utifrån storleken på användningsområdet samt beroende på vilken typ av bebyggelse som föreslås. Nedan följer en förteckning över tillåtna utnyttjandegrader: e_1 20 % - Medges i område tänkt för punkthus. e_1 25 % - Medges i område för skola, förskola och idrottshall samt inom område för förskola och vård- och omsorgsboende. I områdena är det viktigt att säkerställa erforderliga ytor för friyta. Medges även för flerbostadshus längst i väster. e_1 30 % - Medges i område avsett för flerbostadshus samt småhus. e_1 35 % - Medges i område för detaljhandel. e_1 40 % - Medges i område runt parken avsett för rad- eller parhus. e_1 45 % - Medges i område för flerbostadshus kvarter samt i områden tänkta för stadsradhus. e_1 90 % - Medges för yta för parkering/parkeringshus. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § PBL och 2 kap 6 § PBL
e_2 - Största byggnadsarea är angivet värde i % av fastighetsarean inom egenskapsområdet	Bestämmelser om utnyttjandegrad tillämpas på kvartersmark för att reglera bebyggelsens största eller minsta omfattning. Planbestämmelsen syftar till en begränsning av byggnadsvolymernas utbredning på mark med syfte att säkerställa erforderliga ytor på kvartersmark för utevistelse och lek samt ytor för exempelvis parkering och angöring. Utnyttjandegraden varierar i området utifrån storleken på egenskapsområdet samt beroende på vilken typ av bebyggelse som föreslås. Nedan följer en förteckning över tillåtna utnyttjandegrader: e_2 30 % - Medges i områden tänkta för småhus. e_2 50 % - Medges i områden tänkta för radhus. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § PBL och 2 kap 6 § PBL
p_1 - Huvudbyggnad ska placeras minst två meter från fastighetsgräns mot markanvändningarna gata och natur och vid fristående huvudbyggnad minst 4 meter från övriga fastighetsgränser. Huvudbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns.	Bestämmelser om placering ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsverks och tomters placering. Inom vissa delar av kvartersmarken regleras en generell bestämmelse om placering [p_1] huvudbyggnad ska placeras minst två meter från fastighetsgräns mot markanvändningarna gata och natur och vid fristående huvudbyggnad minst 4 meter från övriga fastighetsgränser. Huvudbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns. Bestämmelsen syftar till att åstadkomma ett avstånd mellan ny bebyggelse och allmän platsmark samtidigt som den möjliggör att huvudbyggnader kan byggas samman i fastighetsgräns. Bestämmelsen 2 meter mot gata säkerställer också god sikt vid utfart med fordon från fastighet mot gata. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § 1, 2 och 6 PBL

p_2- Huvudbyggnad får placeras i fastighetsgräns mot gata men ska placeras minst två meter från övriga fastighetsgränser.	Bestämmelser om placering ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsverks och tomters placering. Inom vissa delar av kvartersmarken regleras att p_2- Huvudbyggnad får placeras i fastighetsgräns mot gata men ska placeras minst två meter från övriga fastighetsgränser. I dessa delar har det bedömts lämpligt med byggnader mot gata då det kan möjliggöra för och bidra till en eftersträvansvärd karaktär inom gatuområdet. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § 1 PBL
p_3 - Komplementbyggnad ska placeras minst 2 meter från fastighetsgräns mot gata. Komplementbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns.	Bestämmelser om placering ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsverks och tomters placering. Inom vissa delar av kvartersmarken regleras genom p_3- att komplementbyggnad ska placeras minst 2 meter från fastighetsgräns mot gata. Komplementbyggnader får sammanbyggas i fastighetsgräns. Reglering med 2 meter mot gata säkerställer god sikt vid utfart med fordon från fastighet mot gata. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § 1 och 6 PBL
p_4 - Garage eller carport med öppning mot gata får inte placeras närmare än 6 meter från gata vid infart.	Bestämmelser om placering ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsverks och tomters placering. Inom vissa delar av kvartersmarken regleras att p_4 - Garage eller carport med öppning mot gata får inte placeras närmare än 6 meter från gata vid infart. Bestämmelsen syftar till att säkerställa utrymme för fordon inom egen fastighet för att dessa inte ska hindra framkomlighet, underhåll och sikt inom gatuområdet. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § 6 PBL
p_5 - Huvudbyggnad ska placeras minst två meter från fastighetsgräns.	Bestämmelser om placering ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsverks och tomters placering. Inom vissa delar av kvartersmarken regleras att p_5 huvudbyggnad ska placeras minst två meter från fastighetsgräns. Bestämmelsen syftar till att åstadkomma ett avstånd mellan ny bebyggelse och allmän platsmark. Bestämmelsen möjliggör utrymme för skötsel och underhåll av byggnader samt säkerställer god sikt vid utfart med fordon från fastighet mot gata. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § 1 och 6 PBL
p_6 - Huvudbyggnad ska placeras med långsida mot gata.	Bestämmelser om placering ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsverks och tomters placering. Inom vissa delar av kvartersmarken regleras att p_6 huvudbyggnad ska placeras med långsida mot gata. Regleringen syftar dels till att placeringen av bebyggelse ska bidra till en eftersträvansvärd karaktär inom gatuområdet men även till att placering görs på ett på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till möjligheterna att förebygga olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § 1 PBL och 2 kap 6a § a PBL
f_1 - Endast lamellhus.	Bestämmelser om utformning ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsverks form, färg och material, fasadutsmyckningar, typer av byggnadsverk samt utformning av tomt. I kvartersmark mot Hertsövägen regleras med bestämmelse att byggnaderna ska vara lamellhus. Bestämmelsen syftar till att bebyggelsen ska bidra till att skärma av från buller och skapa en mer bullerskyddad miljö åt norr. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6a § PBL

f_2 - Balkong får kraga ut maximalt 1,8 meter över allmän platsmark med ett minsta avstånd under balkongbjälklag till marknivå med 3,5 meter	Bestämmelser om utformning ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsverks form, färg och material, fasadutsmyckningar, typer av byggnadsverk samt utformning av tomt. Bestämmelse om utkragande byggnadsdelar regleras för att säkerställa skötsel och underhåll av allmän plats samt med beaktande av stadsbilden. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § PBL
f_3 - Om byggnad placeras i fastighetsgräns mot allmän platsmark ska entré mot allmän platsmark vara indragen	Bestämmelser om utformning ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsverks form, färg och material, fasadutsmyckningar, typer av byggnadsverk samt utformning av tomt. Bestämmelsen görs med syfte att säkerställa skötsel av allmän plats samt för att säkerställa en god trafikmiljö. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6 § 6 PBL
b_1 - Fasader ska till minst 50% utföras i trä	Bestämmelser om utförande ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsteknik och markens genomsläpplighet. Bestämmelsen syftar till att säkerställa en viss andel trä som material. Trä föreslås som dominerande material i området för att byggnaderna på ett naturligt sätt ska smälta in i sina omgivningar med naturen som fond. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § 1 PB och 2 kap 6 § 1 PBL
b_2 - Fasadmaterial ska vara av trä	Bestämmelser om utförande ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsteknik och markens genomsläpplighet. Bestämmelsen syftar till att säkerställa en viss andel trä som material. Trä föreslås som dominerande material i området för att byggnaderna på ett naturligt sätt ska smälta in i sina omgivningar med naturen som fond. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § 1 PBL och 2 kap 6 § 1 PBL
b_3 - Dagvattendike	Bestämmelser om utförande ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsteknik och markens genomsläpplighet. Bestämmelsen syftar till att säkerställa utrymme för att fördröja dagvatten samt möjliggöra att vatten kan ledas vidare mot dagvattenstråk/tvåstegsdike. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 5 § PBL och 2 kap 6 § 4 PBL
n_1 - Marken är avsedd för träd. Marklov krävs för trädfällning.	Bestämmelser om markens anordnande och vegetation reglerar markförhållanden, vegetation och parkering. Syftet är att befintlig skog ska bevaras och att skapa ett skyddsavstånd mot myren i bakkant som i genomförda naturinventeringar identifierats som en viktig miljö för flera identifierade arter. Planbestämmelsen görs med stöd av: 4 kap. 10 § PBL
m_1 - Bostäder och uteplatser ska utformas så att gällande riktvärden för buller inte överskrids	Bestämmelser om skydd mot störningar ska tillämpas på kvartersmark för att reglera skyddsåtgärder för att motverka markföroreningar, olyckor, översvämning och erosion, skyddsåtgärder för att motverka störningar från omgivningen samt högsta tillåtna nivåer på störning. Inom vissa delar av kvartersmarken regleras med skyddsbestämmelse [m_1] att bostäder och uteplatser ska utformas så att gällande riktvärden för buller inte överskrids, syftet är att säkerställa god ljudmiljö i och vid bostäderna. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 6a § PBL

s_1 - Centrum endast i markplan	Bestämmelser om byggnaders användning ska tillämpas på kvartersmark för att reglera hur byggnaders användning avgränsas eller fördelas. Syftet med regleringen är att begränsa omfattningen av användningen centrum då den huvudsakliga användningen är bostäder samtidigt som det ska finnas möjligheter att anordna en rimlig samhällsservice och kommersiell service. Planbestämmelsen görs med stöd av: 2 kap 3 § 5 PBL 2 kap 7 § 5 PBL

Medverkande i projektet

Detaljplanen har tagits fram av Kommunstyrelseförvaltningen i samarbete med andra kommunala förvaltningar.

I kommunens arbetsgrupp har Fredrik Bladfors trafikingenjör, Jimmy Bergqvist trafikingenjör, Matilda Eriksson arkitekt, Linnea Örtenvik landskapsarkitekt, Agnes Ljungbjörk mark- och exploateringsingenjör, Tommy Bergdal va-ingenjör, Karolina Benntiz va-ingenjör, Mia Ozoh projektledare samt Simon Melin student-medarbetare ingått.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2026-07-03

Daniel Rova
Planchef

Sigrid Segerström
Planarkitekt

Dnr: KLF 2023/1318

LULEÅ KOMMUN

Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1,

Hertsöheden del 1

Luleå kommun Norrbottens län

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Bakgrund

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade 2023-10-23 § 20 ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del. Planens syfte är att pröva förutsättningarna för ny bostadsbebyggelse för den allmänna bostadsförsörjningen. I detaljplanen ska mark även reserveras för tillkommande kommunala funktioner, exempelvis förskola, skola, vård- och omsorgsboende, gruppbostad samt tillskapas möjligheter för komplementverksamheter, idrott och andra eventuella mötesplatser. Den nya bebyggelsen ska anpassas till omgivningen och befintlig natur.

Detaljplanen har föregåtts av ett detaljplaneprogram för hela Hertsöheden, godkänt i KF 2023, med tidiga avvägningar, inriktningar och övergripande mål för områdets utveckling. Dessa har varit vägledande för detaljplanen.

Detaljplanen bedöms stämma överens med gällande översiktsplan. Större delen av planområdet berör mark som inte är planlagd sedan tidigare. Planområdet är ca 34 hektar stort och utgörs i sin helhet av kommunalt ägd mark.

Hur granskningen bedrivits

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat utökat förfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). Ett utökat förfarande används då detaljplanen är av betydande intresse för allmänheten och bedömts kunna medföra betydande miljöpåverkan. Det innebär att detaljplanen ska kungöras, detaljplanen ska samrådas under minst tre veckor och granskningstiden vara minst 30 dagar. För att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och för att ge möjlighet till insyn och påverkan ska samråd ske med myndigheter, sakägare och övriga berörda enligt 5 kap. 11 §, plan- och bygglagen. Ett förslag till detaljplan visades för samråd under våren 2025, i perioden 6:e - 27:de mars.

Ett förslag till detaljplan har visats för granskning under perioden 20:de februari– 23:e mars 2026. Planhandlingarna har funnits tillgängliga på Luleå kommuns webbplats, Kommunstyrelseförvaltningens kontor detaljplan plan 5 i Stadshuset och Stadsbiblioteket på Kulturens hus.

En underrättelse om granskning har publicerats på kommunens digitala anslagstavla och meddelande om underrättelse har skickats ut enligt upprättad sändlista.

Planhandlingarna och information om granskning har i detta fall sänts till länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och berörda fastighetsägare.

Dialog har även skett kontinuerligt med berörda kommunala förvaltningar och bolag under arbetet med planförslaget.

Under granskningstiden inkom 14 skrivelser vilka listas nedan.

Skrivelser utan invändningar har inkommit från:

- Swedavia, 2026-02-23,
- Vattenfall Eldistribution AB, 2026-03-03
- Räddningstjänsten, 2026-03-13
- Avdelning Bygg och Miljö, Luleå kommun, 2026-03-18
- Luftfartsverket, 2026-03-10
- Trafikverket, 2026-03-19
- Sjöfartsverket, 2026-03-20

Skrivelser med synpunkter och/eller frågor har inkommit från:

- Lantmäteriet, 2026-03-02
- Sveriges åkeriföretag, 2026-03-13
- Luleå energi, 2026-03-20
- LLT, 2026-03-20
- Cykelfrämjandet, 2026-03-23
- Gällivare Skogssameby, 2026-03-23
- Länsstyrelsen Norrbotten, 2026-03-23

Synpunkterna redovisas och kommenteras nedan.

Inkomna synpunkter med kommentarer

Inkomna synpunkter redovisas här i sammanfattad och förkortad form. Synpunkterna i sin helhet finns att tillgå på kommunstyrelseförvaltningen. Länsstyrelsens synpunkter redovisas i sin helhet.
Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.

Myndigheter

Länsstyrelsen

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen

Länsstyrelsen bedömer att detaljplaneförslaget överensstämmer med översiktsplanen enligt 4 kap. 33 § p.5 PBL.

Kommentarer: Detta noteras.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har inget att tillägga i fråga om hur planförslaget tillgodoser statliga eller andra allmänna intressen och bedömer, med hänsyn till prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden, att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas.

Kommentarer: Detta noteras.

Upplysningar

Planförslaget har efter samrådsskedet bedömts av kommunen medföra en betydande miljöpåverkan enligt 6 kap miljöbalken (1998:808). Granskningshandlingarna har därför kompletterats med en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap miljöbalken som sammanfattar den strategiska miljöbedömning som kommunen genomfört av planförslaget. Länsstyrelsen lämnar därför följande synpunkter med anledning av ovanstående.

Länsstyrelsen anser att de skyddsåtgärder som föreslås för groddjuren är tillräckliga för att undvika att förbuden i artskyddsförordningen aktualiseras under förutsättning att de genomförs av personer med rätt sakkunnighet.

För de skyddsåtgärder som föreslås i naturvärdesbiotop 10 a anser Länsstyrelsen att det är otydligt om hur stor buffertzonen är. Området ingår även inte i planområdet och borde rimligtvis inte påverkas av planerad byggnation. För att minimera påverkan som detaljplanen medför vore det i stället önskvärt om man kan anpassa detaljplanen för att minimera ianspråktagandet av livsmiljöer. Gällande exempelvis spillkråkan skulle områden där dess häckmärk har noterats övervägas användningen Natur i planförslaget.

Enligt planbeskrivningen ingår avverkning under häckningstid sådana hänsynsåtgärder som inte är tvingade men är viktiga förutsättningar för att bevara goda förutsättningar för identifierade arter. Om detta innebär att kommunen kan

komma att avverka under häckningstiden behöver det även då utredas hur avverkning under den perioden det inte påverkar fåglarna för att undvika att utlösa förbuden i artskyddsförordningen.

Länsstyrelsen anser att de kumulativa effekterna fortfarande inte är tillräckligt utredda. Miljökonsekvensbeskrivningen verkar främst beskriva och bedöma andra exploateringar på Hertsöheden, men inte de kumulativa effekterna av exploateringarna i hela Hertsö området. Länsstyrelsen ansåg i samrådskedet att kumulativa effekter behöver utredas innan det går att bedöma om det krävs artskyddsdispens. Den artskyddsutredning som Calluna genomförde 2025 beaktade inte kumulativa effekter.

Det saknas en bedömning om hur de planerade kraftledningarna i naturreservatet i samband med avverkningen av Hertsöheden kan komma att påverka områdets kontinuerliga ekologiska funktion. Länsstyrelsen har även kännedom om att det eventuellt planeras en ny väg samt en ny vätgasledning genom reservatet som innebär ytterligare i ianspråktagande av livsmiljöer. Länsstyrelsen anser att sådana kumulativa effekter borde utredas i ett sådant tidigt skede som möjligt för att klargöra behovet av en artskyddsdispens. Utan att beakta samtliga kumulativa effekter anser Länsstyrelsen att det inte går att bedöma om man undviker förbuden i artskyddsförordningen.

Kommentarer: Avseende området i närheten av naturvärdsbiotop 10a ligger inte skoltomten dikt an mot myren utan remsa med skogsmark är lämnad utanför planområdet. Del med prickmark inom fastighetsmark för skola avgränsar de bebyggda delarna av tomten, och ger tillsammans med kvarlämnad skogsmark en buffertzon med skogsmark mot naturvärdesbiotopen som är ca 60-90 meter. Detaljplanen kompletteras inom berörd prickmark med bestämmelse att marken är avsedd för träd och att marklov krävs för trädfällning, med syftet att ytterligare säkerställa att den befintliga skogen bevaras, för att stärka dess funktion som buffert samt för att främja arters livsmiljö i denna del.

Planområdet har justerats efter samråd så att delar som tidigare gick in i det gällande naturreservatet tagits bort ur planområdet, detaljplanen omfattar därför ingen del i det nu gällande naturreservatet. Inventeringen visar på lockläte från spillkråka i en punkt vid naturvärdsbiotop 10 a, detta bedöms inte ge en exakt indikation på lokaliseringen av spillkråka. Punkten är dock belägen inom del som föreslås ingå in det nya naturreservatet, aktuellt område föreslås därmed få ett långsiktigt skydd i och med den nya naturreservatbildningen. Naturreservatetet ombildas med restrektivare föreskrifter och ytterligare förtydligad skötselinriktning för att stärka naturvärden som gynnar naturskogsarter, där bland annat spillkråka och järpe ingår.

Kommunen styr tidpunkter för avverkningen så att det ej ska ske under fåglarnas mest intensiva häckningsperiod.

Avseende kumulativa effekter så tas en kompletterande bedömning fram som tydligare inbegriper hela Hertsö området. Evenutell framtida vätgasledning tas inte med i bedömningen, då behovet av vätgasledningen har förändrats pågår inte längre någon aktiv planering för att möjliggöra för en sådan.

Lantmäteriet

Delar av planen som bör förbättras

Tunnel

I beskrivningen framgår att det föreslås en ny gc-tunnel under Hertsövägen. Lantmäteriet undrar om bestämmelsen för ”tunnel1” bör utformas genom en 3Dredovisning.

Kommentarer: Reglering med 3D-bestämmelse bedöms inte nödvändigt då både gc-tunnel och Hertsövägen, som planläggs med markanvändningen väg, avser allmän platsmark med kommunalt huvudmannaskap. Dessa är belägna inom samma fastighet Hertsön 11:1.

Egenskapsbestämmelse för prickmark

Det finns två egenskapsbestämmelser för prickmark, men den ena är avgränsad av sekundär egenskapsgräns. Det bör ses över vilken bestämmelse som ska gälla.

Kommentarer: Efter synpunkt från Lantmäteriet under samrådet redigerades listan med planbestämmelser så att det framgår om en bestämmelse regleras med sekundär egenskapsgräns. För prickad mark [marken får ej förses med byggnad] finns både områden där det avgränsas med sekundär egenskapsgräns och områden där det endast regleras med egenskapsgräns. Båda avses gälla. Områden som avgränsas med sekundär egenskapsgräns bedöms gå att utläsa tydligt på plankartan då dess linje har tvärgående streck.

Beteckningar för egenskapsbestämmelser överlappar i egenskapsgräns i plankartan

I plankartan finns egenskapsbeteckningarna ”b3”. Den ligger utlagda i kartan så att planbeteckningen passerar en egenskapsgräns. Därmed blir det oklart var (inom vilket egenskapsområde som den aktuella beteckningen gäller egentligen. Bristen kan innebära att tydlighetskravet i 4 kap. 32 § 2 stycket PBL inte är uppfyllt.

Kommentarer: Detta redigeras.

Luftfartsverket

Luftfartsverkets tidigare yttrande angående detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1, skickat 2025-03-27, kvarstår.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Trafikverket

Trafikverket har granskat remisshandlingarna och har inget att erinra mot att ärendet prövas positivt.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har, i likhet med tidigare yttrande vid samrådet, inga synpunkter på föreslagen detaljplan.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Kommunala förvaltningar och bolag

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten har inget att erinra.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Avdelning Miljö och bygg, Luleå kommun

Avdelning miljö och bygg har tagit del av planhandlingarna och har inga ytterligare synpunkter.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Luleå energi

Luleå energi noterar att det i samrådsredogörelsen står att planbeskrivningen ska kompletteras gällande kostnad av flytt av Luleå energis ledning men att detta inte går att utläsa ur planbeskrivningen.
Kommentarer: Detta ses över återigen.

I planbeskrivningen, sida 29, anges LEEABs ledningsrätt för markkablar. Aktnummer är 2580-2025/6.2.
Kommentarer: Ledningsrätten justeras till aktnummer 2580-2025/6.2.

I planbeskrivningen, sida 29 ”El och fiber” står att sex nättransformatorstationer kommer byggas. LEEAB vill hellre att det formuleras att det finns sex ytor avsedda för transformatorstationer för att möte områdets elbehov.
Kommentarer: Detta justeras.

LEEAB vill att det ska framgå i planen att utrymme ska finnas för underjordiska ledningar inom allmän platsmark som inte är under hårdgjord yta. Detta är en förutsättning för att alla i området ska i framtiden kunna ha en elanslutning.
Kommentarer: Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar [u1] är utlagd i planen både inom gatumark och naturmark. Notera att normalt behöver markreservat för allmännyttiga ändamål, som till exempel underjordiska ledningar, inte läggas ut på allmän plats eftersom sådan funktion ingår i användningen.

I planbeskrivningen på sidan 58 under ”Fastigheter och rättigheter” anges att det finns ett pågående ärende för Ledningsrätt. Den är klar och har vunnit laga kraft, akt 2580-2025/6.2.
Kommentarer: Detta justeras.

I plankartan finns det inritat en gc-väg med tunnel. LEEAB vill framföra att placeringen och utformningen på gc-väg med tunnel kan behöva anpassas till befintliga ledningar tillhörande flera ledningsägare, bland annat LEEAB. I det här fallet kan kommunen inte göra en detaljplan som förutsätter att ledningarna behöver flyttas eller ändras. Det pågår en dialog mellan ledningsägare och kommunen i frågan.

Kommentarer: Att gc-tunnel ska anläggas är ingen ny förutsättning som framkommer i samband med detaljplanen, utan har varit en förutsättning redan när ledningarnas nya markförläggning planerades. Vattenfall höll i samförläggningen av deras och Luleå Energis kraftledningar. Möten med syfte att markförlägga ledningarna på rätt höjdnivå vid Hertsöhedens planerade väganslutningar mot Hertsövägen och GC-port under Hertsövägen hölls mellan Vattenfall och Luleå kommun. Anslutningspunkter och höjder för väganslutningar och GC-port levererades till Vattenfall under pågående projektering av markförläggningen. Inga förändringar av ledningarnas lägen kommer behöva göras förutsatt att ledningarna har markförlagts enligt de anvisningar som Luleå kommun lämnade in.

LLT - Luleå Lokaltrafik AB

LLT ser positivt på att området utvecklas och att kollektivtrafiken ges möjlighet att angöra området från väster.

Samtidigt bedöms att kollektivtrafikens förutsättningar behöver analyseras mer utförligt i det fortsatta arbetet för att säkerställa att översiktsplanens intentioner om prioritering av hållbara transportmedel uppfylls. Exempelvis är det viktigt med åtgärder i gatustrukturen så att konkurrenskraftiga restider för kollektivtrafiken kan hållas, exempelvis prioritering i korsningar och tillräckliga svepytor och vändmöjligheter för busstrafik.

Vid planering av nya stadsdelar är det viktigt att kollektivtrafiken utgör en integrerad del av områdets struktur och inte endast anpassas till ett i huvudsak bilorienterat gatunät. För att säkerställa ett attraktivt kollektivtrafikutbud bör planeringen möjliggöra tydliga kollektivtrafikstråk med gen och effektiv linjedragning. Hållplatser behöver placeras strategiskt i förhållande till bostäder och service och huvuddelen av bostäderna ligga inom rimligt gångavstånd till hållplats.

Eftersom Hertsöheden planeras utvecklas i flera etapper är det viktigt att redan i denna detaljplan säkerställa förutsättningar för framtida utveckling av kollektivtrafiken. Det kan exempelvis handla om reserverad yta för framtida kollektivtrafiklösningar och kapacitet för ökat resande i takt med att området växer.

Sammanfattningsvis belyser LLT att det är särskilt viktigt att:

- kollektivtrafiken integreras tydligare i områdets struktur
- god framkomlighet för busstrafik säkerställs
- förutsättningar skapas för framtida utveckling av kollektivtrafiken i takt med att området byggs ut.

Kommentarer: Kommunstyrelseförvaltningen håller med om att kollektivtrafiken inte redovisas så ingående i planhandlingarna och gör därför några förtydliganden i illustrationer och planbeskrivning. Förlängning av busslinjen från Lerbäcken och ett tydligt kollektivtrafikstråk har dock varit en grundförutsättning i den tidiga planeringen som styrt utformningen och placeringen av den nya huvudgatan i en genomgående central place-

ring genom hela Hertsöheden. Stråket möjliggör en naturlig förlängning av busslinjen till Lerbäcken och ger närhet för boende både på södra och norra sidan gatan. I planarbetet har placering av hållplatslägen studerats för att ge god upptagning för boende både inom denna första detaljplan och nästkommande delar.

Efter samråd har vägen mot Lerbäcken rätats ut och följer inte längre den tidigare kraftgatans sträckning upp mot Skjutbanevägen, detta ger en rätare och genare förbindelse mellan Lerbäcken och Hertsöheden.

Huvudgatans sträckning studerades redan i planprogramsskedet och har en föreslagen sträckning vidare i nästkommande delar på Hertsöheden, detta ger förutsättningar för en förlängning av ett tydligt kollektivtrafikstråk också i takt med att området byggs ut. Förutsättningarna att hantera och integrera eventuella ytterligare ytor för kollektivtrafiklösningar i nästkommande delar bedöms som goda.

Gällande prioritering i korsningar så beaktas det i efterkommande trafikföreskrifter. Vändmöjligheter för bussen är en viktig aspekt, för denna första detaljplan kommer inledningsvis en tillfällig vändyta behöva iordningsställas.

Övriga

Swedavia

Swedavia hänvisar frågor rörande hinder och övrigt skydd av flygplats till Försvarsmakten. Swedavia har inga övriga synpunkter att framföra i detta samråd.
Kommentarer: Yttrandet noteras.

Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution AB har inget ytterligare att tillföra än vad som framförts i samrådet.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Sveriges åkeriföretag

Planförslaget möjliggör ett nytt bostadsområde med cirka 800 bostäder samt flera transportgenererande verksamheter såsom skola, förskola, vård- och omsorgsboende, handel och idrottsverksamhet. Dessa funktioner innebär ett kontinuerligt behov av transporter i form av varuleveranser, avfallshantering, servicefordon samt transporter kopplade till byggskedet.

Sveriges Åkeriföretag vill understryka att godstransporter är en grundläggande förutsättning för att ett bostadsområde ska fungera i praktiken. För att säkerställa

en effektiv och trafiksäker varuförsörjning är det därför viktigt att vägnät och gaturum inom planområdet dimensioneras för tunga fordon. Det gäller bland annat tillräcklig bärighet, ändamålsenliga svängradier samt möjlighet till angöring och vändning för distributionsfordon och avfallsfordon.

I planförslaget ingår även funktioner såsom handel, återvinningshantering samt kommunala verksamheter. Vid planering av dessa bör särskild hänsyn tas till behovet av leveransytor och angöringsplatser för transporter, så att varuleveranser och avfallshantering kan ske utan att skapa konflikter med gång-, cykel- och personbilstrafik.

Utbyggnaden av ett område av denna storlek kommer dessutom att generera omfattande byggtransporter under en längre period. Sveriges Åkeriföretag vill därför lyfta vikten av att bygglogistik och transportvägar för tung trafik beaktas tidigt i genomförandet, så att transporter kan ske på ett säkert och effektivt sätt utan onödiga störningar för boende och omgivning.

Mot denna bakgrund vill Sveriges Åkeriföretag betona vikten av att god framkomlighet för nödvändiga transporter säkerställs i den fortsatta planeringen och utformningen av området.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Gällivare Skogssameby

Området för aktuellt ärende ligger inom Gällivare skogssamebys renbetesområde, samebyn är således rättighetsinnehavare och särskilt berörd.

Gällivare skogssameby vidhåller tidigare yttrande i ärendet, daterat 2025-03-27, och hänvisar till detta i sin helhet.

Samebyn vill särskilt lyfta problematiken med att bostadsbebyggelse etableras inom renbetesmarker. När betesområden tas i anspråk och fragmenteras ökar sannolikheten för att renar söker sig in i bostadsområden. Samebyn vill tillägga att denna undanträngning av betesmarker leder till att renar i ökad utsträckning söker sig in i bebyggda miljöer, vilket skapar återkommande konflikter, störningar samt ett ökat behov av aktiva åtgärder från samebyn. För renskötseln innebär detta ökade kostnader, merarbete och negativ påverkan på renarna.

Samebyn bedömer att denna problematik är en förutsebar konsekvens av planförslaget och att den inte har beaktats i tillräcklig omfattning.

Samebyn kan inte heller se att tidigare framförda synpunkter har tillgodosetts i planförslaget.

Kommunen har, i sin roll som planmyndighet, ett ansvar att redan i detta skede beakta renskötselns förutsättningar och säkerställa att planeringen inte medför påtaglig skada på rennäringen.

Mot denna bakgrund anser samebyn att planförslaget behöver omarbetas.

Kommentarer: Ett genomförande av detaljplanen kommer att innebära minskad areal för renskötsel i aktuellt område. Föreslagen förändring är utepekad i översiktsplanen (2021) och var även det i den tidigare versionen av översiktsplanen 2013. Förutsättningarna har därefter utretts i ett planprogram för Hertsöheden som beslutades i kommunfullmäktige 2023.

Då området ligger dikt an Luleås stadsbygd och befintliga stadsdelar, borde risken för merarbete av det slag som beskrivs utgöra en aktuell förutsättning. På Hertsön och Lerbäcken bor idag strax över 6000 personer. Här finns närhet väl använda rekreationsområden, trafikleder, kraftledning, skjutbanor och Luleå industripark, området bedöms därmed inte vara ostört heller idag.

Kommunstyrelseförvaltningen ser positivt på att nya bostäder och verksamheterplanaeras inom stadsbygden då det ger förutsättningar för effektivt nyttjande av kommunal infrastruktur. Alternativa platser hade i högre grad kunnat medföra fragmentering av landskap och renbetesområden.

Kommunen ser gärna en fortsatt dialog om hur kommunen och samebyn gemensamt kan hitta sätta att minska konsekvenser för renskötseln i närheten av en växande stad. Kommunen hänvisar i övrigt till tidigare svar i samrådsredogörelsen.

Cykelfrämjandet

Vi har tagit del av samrådsredogörelsen för rubricerad detaljplan. Cykelfrämjandet avstår från att lämna ytterligare synpunkter på detaljplanen utöver detta. De synpunkter vi lämnade vid föregående samråd har i huvudsak bemöts med att frågorna hanteras i kommande projekteringsskeden.

Enligt Boverkets vägledning ska planbeskrivningen göra det möjligt att förstå hur planen är tänkt att fungera och vilka konsekvenser den får. Det innebär i praktiken att även principiell inriktning för exempelvis trafik och tillgänglighet behöver framgå. Det saknas vad Vision 2040 med en inriktning om kraftigt ökat cyklande innebär för Hertsöheden och vilka krav detta ställer på infrastrukturen.

Planhandlingarna innehåller inte heller uppgifter om hur många boende som planeras i olika delar av området, eller vilka trafikflöden infrastrukturen ska hantera. Antal boende fick efter förfrågan men trafiksiffror vill kommunen hålla för sig själva. Detta gör det omöjligt att kunna bedöma områdets resbehov och trafikens omfattning.

De uppgifter som finns om bredder innebär att biltrafiken får en högre standard än vad fordonens faktiska behov kräver, medan gång- och cykeltrafik ges en lägre standard. I praktiken innebär detta att cyklister i vissa situationer kan behöva använda ytor avsedda för gående. Detta står i konflikt med Boverkets vägledning, där det framhålls att trafikmiljöer ska vara trafiksäkra och utformas så att olika trafikslag kan fungera utan att skapa konflikter, särskilt för oskyddade trafikanter.

Planen anger att ett ”gent gång- och cykelnät” är centralt för hållbar mobilitet, en

princip vi delar. Samtidigt följer gång- och cykelstråken i huvudsak bilvägnätets struktur, vilket innebär att någon tydlig resefördel för cykel inte uppstår. För att genhet ska påverka val av färdmedel behöver cykel ges en strukturell fördel i sträckning, prioritering eller framkomlighet. Hur detta säkerställs framgår inte av planen. Det finns också gena stråk för gående som inte är tillgängliga för cyklister.

Mot denna bakgrund bedömer vi att planunderlaget inte är tillräckligt tydligt för att möjliggöra en välgrundad bedömning av planens konsekvenser. När principer saknas i planen – flyttas avgörande beslut till projekteringen.

I vårt arbete med yttranden tar vi regelmässigt fram arbetsmaterial på vad planhandlingar saknar för att säkerställa en funktion i genomförandeskedet. Vår erfarenhet från exempelvis Kronan, visar att avsaknad av tydliga ställningstaganden i detaljplanen kan leda till att andra avvägningar görs i projekteringen. Det har bland annat resulterat i att:

• besöksparkeringar för bil finns längs gator men inte för cykel,

• cyklister har ”enkelriktade cykelbanor” som innebär långa omvägar, inte biltrafiken,

• gång- och cykelvägar har en sämre lutning än motsvarande bilväg vilket påverkar deras tillgänglighet negativt,

• utformningen är inte anpassad till lådcyklar.

En bidragande orsak har varit att detaljplanen inte tydligt säkerställt dessa frågor, vilket i sin tur har påverkat det utrymme som funnits i genomförandet. Vi ser en risk att liknande situationer kan uppstå även i Hertsöheden utifrån nuvarande planunderlag.

Samtidigt ser vi att Cykelfrämjandet kan bidra på andra sätt än genom yttranden. Inom organisationen finns en bred erfarenhet och kunskap om cykelplanering som kan vara ett stöd i tidiga skeden. I flera kommuner, exempelvis Uleåborg, sker ett sådant samarbete mer löpande som en del av deras utvecklingen av cykelfrågor.

Vi har vid flera tillfällen föreslagit former för ett sådant arbetssätt och är fortsatt intresserade av en dialog kring hur detta kan utvecklas i Luleå.

Kommentar: Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att planförslaget är utformat i linje med Boverkets vägledning gällande att trafikmiljöer ska utformas trafiksäkra och utformas så att olika trafikslag kan fungera utan att skapa konflikter, särskilt för oskyddade trafikanter. GC vägar har planerats med god standard och tilltagna bredder, enligt kommunens standard för huvudcykelnät, på vissa platser dubbelsidig separering och på vissa platser dubbelsidig GC. Med bakgrund i detta bedöms Hertsöheden ge goda möjligheter för ett ökat resande med cykel som pekas ut i Vision 2040.

Gena förbindelser för GC finns på flera platser, exempelvis med gc-tunnel under Hertsövägen för en gen förbindelse mot Hertsö centrum och gång- och cykelväg mot Lerbäcken och vidare in mot centrala stan. Illustrationskartan för trafik kompletteras

med fler gröna linjer där separata banor för gång- och cykel är tänkta vilket tidigare bara framgick av sektionerna i gestaltningsprogrammet.

Gällande i vilket skede olika ställningstaganden görs och att vissa ställningstaganden görs i projekteringsskeden så gäller att omfattningen av en detaljplan inte ska vara större än vad som behövs för att uppfylla planens syfte. En detaljplan gäller ofta över längre tid, det är därför viktigt att planen ger utrymme för lösningar som är lämpliga för området, utan att låsa fast tekniska detaljer i onödan. I detaljplanen säkerställs ytor för allmänna platser som gator och gc-väg som bedömts erfoderliga, det är exempelvis beräknat för att cykelbanor ska utformas dubbelriktade och så att utrymme ska finnas även för lådcyklar.

Kommunstyrelseförvaltningen är positiva till en dialog om hur samarbete och dialog med cykelfrämjandet kan utvecklas.

Ställningstagande och förändringar

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändringar i detaljplanen:

- Detaljplanen kompletteras med planbestämmelse [n_1] att marken är avsedd för träd och att marklov krävs för trädfällning inom prickad mark inom fastighetsmark för skola.
- Planhandlingarna kompletteras med ytterligare bedömningar avseende kumulativa effekter gällande påverkan på arter.
- Egenskapsbeteckningarna ”b3” på plankartan redigeras för att vara tydligare. En av dessa tas bort med anledning av att dike istället anläggs inom gatumark.
- Planbeskrivningen förtydligas gällande kostnad av flytt av Luleå energis ledning.
- Planbeskrivningen justeras gällande ledningsrätt som vunnit laga kraft.
- Planbeskrivningen justeras gällande formulering om nättransformationer.
- Skrivningar och illustrationer i planbeskrivningen förtydligas angående kollektivtrafik.
- Illustrationskartan för trafik kompletteras med fler gröna linjer där separata banor för gång- och cykel är tänkta vilket tidigare bara framgick av sektionerna i gestaltningsprogrammet.

Kvarstående synpunkter

Följande skriftliga synpunkter har inte blivit tillgodosedda, dvs. har inte föranlett någon ändring i detaljplanen. Kommunstyrelseförvaltningens motivering skrivs med kursiv stil.

- Länsstyrelsen anser att för att minimera påverkan som detaljplanen medför intill naturvärdesbiotop 10 a vore det önskvärt om man kan anpassa detaljplanen för att minimera ianspråktagandet av livsmiljöer. Gällande exempelvis spillkråkan skulle områden där dess häckmärk har noterats övervägas användningen Natur i planförslaget.
  Motivering: Synpunkten bedöms delvis tillgodoses då ytterligare anpassning sker i och med att detaljplanen kompletteras med bestämmelse angående markens anordnande och vegetation inom del som är belägen mot naturvärdsbiotopen. Den del som Länsstyrelsen föreslår som användning Natur i planförslaget föreslås ingå in det nya naturreservatet, aktuellt område bedöms få ett långsiktigt skydd i och med den nya naturreservatbildningen.

- Lantmäteriet undrar om bestämmelsen för ”tunnel1” för ny gc-tunnel under Hertsövägen. bör utformas genom en 3Dredovisning.
  Motivering: Reglering med 3D-bestämmelse bedöms inte nödvändigt då både gc-tunnel och Hertsövägen, som planläggs med markanvändningen väg, avser allmän platsmark med kommunalt huvudmannaskap. Dessa är belägna inom samma fastighet Hertsön 11:1.

- Lantmäteriet pekar på att det finns två egenskapsbestämmelser för prickmark och att den ena är avgränsad av sekundär egenskapsgräns. Lantmäteriet anser att det bör ses över vilken bestämmelse som ska gälla.
  Motivering: Båda avses gälla. Områden som avgränsas med sekundär egenskapsgräns bedöms gå att utläsa tydligt på plankartan då dess linje har tvärgående streck.

- Gällivare skogssameby anser att planförslaget behöver omarbetas. De vidhåller och hänvisar till tidigare yttrande i ärendet, daterat 2025-03-27.
  Motivering: Kommunstyrelseförvaltningen hänvisar till samrådsredogörelsen och svar till tidigare yttrande.

- Cykelfrämjandet anser att planunderlaget inte är tillräckligt tydligt för att möjliggöra en välgrundad bedömning av planens konsekvenser. När principer saknas i planen flyttas avgörande beslut till projekteringen.
  Motivering: Omfattningen av en detaljplan ska inte vara större än vad som behövs för att uppfylla planens syfte. En detaljplan gäller ofta över längre tid, det är därför viktigt att planen ger utrymme för lösningar som är lämpliga för området utan att låsa fast tekniska detaljer i onödan.

Andra förändringar efter granskning

Nedan listas ändringar som gjorts i detaljplanen efter granskning och som inte är ett resultat av inkomna yttranden utan föranletts av andra skäl:

- Mindre justeringar av vägområden och kvartersmark utifrån detaljprojektering.
- Reglering för dike inom handelstomten har tagits bort då dike istället inrymms på kommunal mark i gatuområdet.
- Bestämmelsen p2- ”Huvudbyggnad får placeras i fastighetsgräns mot gata” har kompletterats med ”men ska placeras minst två meter från övriga fastighetsgränser”.
- Markanvändningen [B] Bostäder har lagts till vid Förkola och Vård- och omsorgsboende.
- Formuleringar angående trafikstruktur och infarter till området har justerats i planbeskrivningen.
- Planbeskrivningen har under rubriken arter kompletterats med text om gulsparv.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2026-07-03

Daniel Rova
Planchef

Sigrid Segerström
Planarkitekt

Dnr: KLF 2023/1318

LULEÅ KOMMUN

Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1,

Hertsöheden del 1

Luleå kommun **Norrbottens län**

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Bakgrund

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade 2023-10-23 § 20 ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del. Planens syfte är att pröva förutsättningarna för ny bostadsbebyggelse för den allmänna bostadsförsörjningen. I detaljplanen ska mark även reserveras för tillkommande kommunala funktioner, exempelvis förskola, skola, vård- och omsorgsboende, gruppbostad samt tillskapas möjligheter för komplementverksamheter, idrott och andra eventuella mötesplatser. Den nya bebyggelsen ska anpassas till omgivningen och befintlig natur.

Detaljplanen har föregåtts av ett detaljplaneprogram för hela Hertsöheden, godkänt i KF 2023, med tidiga avvägningar, inriktningar och övergripande mål för områdets utveckling. Dessa har varit vägledande för detaljplanen.

Detaljplanen bedöms stämma överens med gällande översiktsplan. Större delen av planområdet berör mark som inte är planlagd sedan tidigare. Planområdet är ca 34 hektar stort och utgörs i sin helhet av kommunalt ägd mark.

Hur samrådet bedrivits

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat utökat förfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). Ett utökat förfarande används då detaljplanen är av betydande intresse för allmänheten och i övrigt av stor betydelse. Det innebär att detaljplanen ska kungöras och samrådas under minst tre veckor. För att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och för att ge möjlighet till insyn och påverkan ska samråd ske med myndigheter, sakägare och övriga berörda enligt 5 kap. 11 §, plan- och bygglagen.

Ett förslag till detaljplan har därför visats för samråd under perioden 6:e mars – 27:de mars 2025. Planhandlingarna har funnits tillgängliga på Luleå kommuns

webbplats, Kommunstyrelseförvaltningens kontor detaljplan plan 5 i Stadshuset, Stadsbiblioteket på Kulturens hus samt Hertsö bibliotek. Den 11:e mars mellan kl 16-19 bjöds allmänheten in att träffa tjänstepersoner i Gallerian på Hertsön, tjänstepersonerna visade och berättade om planförslaget samt svarade på frågor. Planhandlingarna och information om samrådet har i detta fall sänts till länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och berörda fastighetsägare.

Samråd har under arbetet med planförslaget även skett kontinuerligt med berörda kommunala förvaltningar och bolag.

Under samrådstiden inkom 15 skrivelser, vilka listas nedan. Utöver de listade skrivelserna nedan inkom 2025-03-27 en skrivelse med sekretess, innehållet i denna redogörs eller kommenteras inte i denna samrådsredogörelse.

Skrivelser utan invändningar har inkommit från:

- Swedavia, 2015-03-07,
- Sjöfartsverket, 2025-03-20
- Sveriges åkeriföretag, 2025-03-27

Skrivelser med synpunkter och/eller frågor har inkommit från:

- Skanova, 2025-03-06,
- Räddningstjänsten, 2025-03-17
- Luleå Energi, 2025-03-24
- Lantmäteriet, 2025-03-25
- Luleå Energi, 2025-03-27
- Miljö- och byggnadsnämnden, 2025-03-26
- Vattenfall Eldistribution AB, 2025-03-27
- Gällivare Skogssameby, 2025-03-27
- Trafikverket, 2025-03-27
- Cykelfrämjandet, 2025-03-30
- Länsstyrelsen Norrbotten, 2025-04-03
- Försvarsmakten, 2025-04-22

Synpunkterna sammanfattas och kommenteras nedan.

Inkomna synpunkter med kommentarer

Inkomna synpunkter redovisas här i sammanfattad och förkortad form. Synpunkterna i sin helhet finns att tillgå på kommunstyrelseförvaltningen. Länsstyrelsens synpunkter redovisas i sin helhet.
Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.

Myndigheter

Länsstyrelsen

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10§

Länsstyrelsen har inget att tillägga i fråga om hur planförslaget tillgodoser statliga eller andra allmänna intressen och bedömer, med hänsyn till prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden, att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas.

Kommentarer: Detta noteras.

Råd enligt 2 kap. PBL

Miljökvalitetsnormer

Samtliga dagvattenåtgärder som beskrivs i dagvattenutredningarna bedöms nödvändiga för att planen ska kunna genomföras utan att vattenförekomsten Inre Hertsöfjärdens status försämras. Föroreningsbelastningen är beräknad i dagvattenutredningen som gäller hela planprogramområdet, så det är svårt att utesluta någon del av strukturen för dagvattenrening. Anläggandet av dammar bör inte skjutas på framtiden eftersom byggperioden i sig kan medföra ökad risk för föroreningar. Dammen som planeras i den västra delen av planområdet behöver beskrivas närmare i frågan om placering och tillrinningen från området.

Exploateringen kommer att medföra att fosforbelastningen till den berörda vattenförekomsten ökar. Status för näringsämnen, som ingår i ekologisk status, är klassificerad som god vid det senaste beslutet, och Länsstyrelsen bedömer att den ökning av fosforhalten som beräknats i dagvattenutredningen inte kommer att försämra status under förutsättningen att metoden för statusklassificering inte ändras till nästa vattenförvaltningscykel. Andra biologiska kvalitetsfaktorer som växtplankton kan påverkas av näringstillförseln som exploateringen innebär, men det är svårt att förutse vad effekten blir.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till det större greppet om dagvattenfrågorna som planeras i och omkring det område som omfattas av detaljplanen. Åtgärder i dagvattensystem, både befintliga och planerade, kan ge förutsättningar för ny exploatering.

Kommentarer: Tillhörande utredningar till detaljplanen visar på en systemlösning för hur rening och fördröjning av dagvatten kan utformas, detaljplanen bedöms därmed visa hur dagvattenhanteringen kan klaras. I slutet av 2025 har Sweco fått i uppdrag att utreda hur anläggandet av dagvattenåtgärderna bör genomföras, vilket ska ge underlag till beslut kopplade till ett genomförande av detaljplanen.

Den mindre dammen i den västra delen föreslås omhänderta och fördröja dagvatten från ett avrinningsområde med naturmark, figur 15 i dagvattenutredningen (Sweco, 2025). De nya bebyggelseområdena i väster, gult område i utredningen, leds via dike ned mot Hertsövägen, och passerar inte föreslagen damm. Eftersom detta innebär ett ökat flöde till det befintliga dagvattenätet nedströms detaljplanen inom Hertsön, förslås dammen

som en åtgärd för att minska på belastningen på det befintliga dagvattennätet. Dammen kan placeras enligt förslaget i dagvattenutredningen, men även i skogspartiet väster om Skjutbanevägen. Beskrivningarna och figurerna i dagvattenutredningen bedöms som tillräckliga i detta skede.

Hälsa och säkerhet, risk för olycka, erosion

Det framgår i samrådsunderlaget att antal transporter av farligt gods framgent kommer att öka stort i antal längs Hertsövägen. Med tanke på detta skulle en eventuell hastighetsöversyn längs aktuell kurva kunna övervägas i relation till avståndet från den nya bebyggelsen till kurvan. Framför allt under vinterhalvåret.

I dagsläget är korridoren för kommande vätgas-pipeline förbi Hertsön inte helt fastställd. Beroende på lokalisering så kan riskbedömning behövas gällande den ledningsdragningens närhet till byggrätterna.

Kommentarer: För kommunens del är andra dragningar än Hertsövägen för transporter av farligt gods önskvärda. Transporter av farligt gods kan komma att öka längs Hertsövägen ifall andra vägsträckningar för transporter av farligt gods inte kan möjliggöras. En hastighetsöversyn finns framtagen för Hertsövägen men den är ännu inte antagen. I den pekas kurvan ut att i framtiden ha 80 km/h och korsningspunkter på sträckan 60 km/h. Vägen ska förbättras gällande bärighet och möjlighet att anlägga den nya gång- och cykeltunnel som föreslås i planen vilket medför att vägkroppen behöver höjas, då smalnas vägen naturligt ned och utformas för VR80 med undantag av korsningspunkt som bör sänkas till minst VR60. Idag har vägen skyltad hastighet 90 km/tim. Kurvradien i aktuell kurva ligger över en nivå som exempelvis VGU pekar ut som nödvändig för att slippa breddökning av säkerhetszon. Det stoppsikt (>140m i VR 80 och >185m i VR100) som krävs uppfylls också för spannet 80 till 100 km/tim.

Ansvaret för att utreda risker kopplade till vätgasledningsdragningens lokalisering ligger på den aktör som planerar detta projekt. Detta omfattar även att beakta risker för människors hälsa och säkerhet i enlighet med gällande lagstiftning. Dessa frågor ska hanteras inom ramen för projektets miljökonsekvensbeskrivning, där relevanta riskbedömningar ska genomföras och redovisas. Detaljplanen reglerar inte lokaliseringen av vätgasledningen och kommunen bedömer därför att utredning inom ramen för detaljplanearbetet inte är nödvändig.

Naturmiljövärden

Länsstyrelsen anser att kommunen anpassat det aktuella förslaget till detaljplan på ett bra sätt för att minimera påverkan på naturmiljön. Länsstyrelsen noterar att villagatorna i det nordvästra hörnet av planområdet inte har vändplaner reglerade samt att förutsättningar att kunna anlägga vändplaner, tillfälliga eller permanenta, i naturmarken utanför planområdet inte redovisas i planbeskrivningen.

Kommentar: Det stämmer att tillfälliga vändplaner behöver anläggas vid slutet av vägsträckningar. Vändplanerna har inte planlagts då de endast är tänkta som tillfälliga lösningar innan nästkommande detaljplaner där gatorna är tänkta att förlängas. Dessa

finns på platser där naturmarken bedömts ha lägre värden, i ordningsställandet av tillfälliga vändplaner bedöms inte medföra negativa konsekvenser. För markåtkomst kan marklov behöva sökas. Markägare är Luleå kommun. Planbeskrivningen kompletteras med information om att tillfälliga vändplaner kommer att behöva anläggas.

Artskydd

Kommunen har däremot i detta skede inte beaktat de kumulativa effekterna från andra planerade detaljplaner och andra verksamheter i området. Utan en bedömning om hur kumulativa effekter kan komma att påverka skyddade- och skyddsvärda arter kan inte Länsstyrelsen bedöma om man undviker att utlösa förbuden i artskyddsförordningen. Länsstyrelsen inväntar därför miljökonsekvensbeskrivningen där kumulativa effekter kommer utredas för Hertsöhedens samtliga kommande detaljplaner för att kunna ta ställning till om förbuden aktualiseras.

Länsstyrelsen är positivt inställd till de skydds- och hänsynsåtgärder som föreslås i artskyddsutredningen. För bevara de skyddade- och skyddsvärda arterna och för minimera risken att förbuden i artskyddsförordningen aktualiseras anser Länsstyrelsen att vissa av de hänsynsåtgärderna som är föreslagna i punkt 6.4 i artskyddsutredningen bör försöka regleras i detaljplanen. För att undvika att förbuden enligt artskyddsförordningen aktualiserar bör avverkning ej ske under fåglarnas mest intensiva häckningsperiod.

Den planerade detaljplanen ligger inom värdetrakt för vitryggig hackspett. Länsstyrelsen saknar en bedömning om hur planförslaget, både i sig samt tillsammans med andra planerade planområden och verksamheter inom värdetraktsområdet, kan komma att påverka vitryggens möjlighet att nyttja värdetrakten som livsmiljö i framtiden.

Kommentarer: Miljökonsekvensbeskrivning med bedömning om de kumulativa effekterna bifogas detaljplanen till granskning. Kommunen ser att reglering av föreslagna skydds och hänsyns åtgärder bland annat inte är möjligt då aktuella åtgärder delvis föreslås utanför detaljplanens gränser. Regleringar är också svåra för att samtidigt uppnå tydlighetskravet i PBL. Frågan om säkerställande och genomförande av föreslagna skydd och hänsynsåtgärder har utretts. Gestaltningsprogrammet har setts över för att bättre lyfta hur föreslagna hänsynsåtgärder ska beaktas i den fortsatta utvecklingen av området. För åtgärder kopplade till lokal H och fågelliv avses dessa åtgärder skrivas in och säkerställas i skötselplanen för naturreservatet då ny skötselplan tas fram i och med pågående ombildning av naturreservatet. Infrastrukturförvaltningen ISF, med skogsförvaltare och parkdrift, ansvarar för att åtgärderna utförs i enlighet med skötselplanen. Att dagvattendike ska utformas för att vara en tillgång för groddjur tas med och bevakas i pågående detaljprojektering för området. Avverkning av skog kommer inte att göras under fåglarnas mest intensiva häckningssäsong. Planbeskrivningen kompletteras med förtydliganden om hur föreslagna åtgärder föreslås hanteras vidare.

Avseende vitryggig hackspett så är kommunens bedömning att planområdet saknar

relevans för värdetrakten för den vitryggiga hackspetten och att genomförandet av planen inte kommer att påverka artens bevarandestatus. Planområdet upptas av barrdominerad skog. Det är huvudsakligen påverkad produktionsskog med låga åldrar och med begränsade förutsättningar för mer än de mest basala naturvärden som kan hittas i dylika skogar. Fläckvis finns ett spritt lövinslag i skogen utan att det någonstans innebär att den vitryggiga hackspettens habitatkrav tillnärmelsevis uppfylls. Skogen är tät och där lövet finns är det uppblandat med stor andel barrträd. Det är genomgående unga bestånd med avsaknad av död ved. Inom området för planprogrammet (dvs hela Hertsöheden) finns det enda mer sammanhängande lövbeståndet i den sydöstra delen, i anslutning till ett fuktigare stråk. Även den lövskogen är ung och innehåller idag bara enstaka död ved, men har en potential att på sikt utveckla kvaliteter som kan vara gynnsamma för den vitryggiga hackspetten. Det området är i planprogrammet avsatt som grönområde och avses att sparas. Den vitryggiga hackspetten hanteras i framtagen MKB.

Social hållbarhet

De sociala hållbarhetsfrågorna har av kommunen getts stort utrymme i planförslagets utformning i samband med att dessa frågor hanterats i särskilda utredningar.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Barnperspektivet

Länsstyrelsen kan konstatera att kommunen i stor del utgått från barnperspektivet i syfte att uppnå en god social hållbarhet. Den tillhörande barnkonsekvensanalysen innehåller väl genomarbetade rekommendationer för det specifika planområdet.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Gestaltad livsmiljö

Det tillhörande gestaltningsprogrammet anser Länsstyrelsen över lag vara väl genomarbetat, pedagogisk och lättläst och är ett bra exempel på hur politikområde för gestaltad livsmiljö kan integreras i detaljplanering.

Kommunen anger att gestaltningsprogrammet syftar på att säkerställa sociala, arkitektoniska och miljömässiga kvalitéer som ska eftersträvas i den nya stadsdelen Hertsöheden. Programmet ska tydliggöra detaljplanens intentioner och vara vägledning för bedömning av god helhetsverkan och gestaltning vid lovprövning, projektering och andra åtgärder.

I en tid med stora utmaningar och snabba förändringar är det särskilt viktigt att ha tydliga syften och mål och att det förankras hos de som direkt och indirekt påverkar detaljplanens genomförande. Programmets syfte bör utvidgas till att även omfatta det långsiktiga mer långsiktiga förvaltande perspektivet. Gestaltningsprogrammet bör även vara vägledande för planering av drift och underhåll av det offentliga rummet och offentliga byggnader (t.ex. planering av budget för drift och underhåll samt själva genomförandet). Men även vid andra

prövningar så som bedömning av behov av att anpassa detaljplanen efter nya förutsättningar.

Kommentar: Kommunen håller inte med om att det långsiktiga förvaltande perspektivet ska inrymmas i gestaltningsprogrammet. Kommunen har framtagna rutiner och riktlinjer för skötsel och drift av allmän platsmark både vad gäller gator, parker, lekplatser, offentliga byggnader mm. Dessa följs och utvecklas hela tiden och är en del av den kommunala förvaltningen.

Länsstyrelsens synpunkter enligt annan lagstiftning

Kulturmiljölagen (1998:950)

I tidigare samråd om planprogrammet för Hertsöheden att bedömde Länsstyrelsen att det finns risk att påträffa ej kända fornlämningar inom planområdet, och att det därför ska genomföras en arkeologisk utredning. Stadsbyggnadsförvaltningen har även nämnt i samrådsredogörelsen för planprogrammet att de ”önskar att tidigt samråda behovet av miljökonsekvensbeskrivning samt arkeologisk utredning med Länsstyrelsen.”, men något samråd om arkeologisk utredning har inte skett, och fornlämningsförekomsten är med andra ord inte utredd.

Detta gäller även för den del som omfattas av det aktuella planområdet. Inget av detta framgår på sidan 41 i planbeskrivningen, där det endast nämns att ”Planområdet berörs inte av några kända fornlämningar eller kulturskyddade områden eller objekt.” utan att det nämns något om en arkeologisk utredning.

Alla fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen, oavsett om de är kända eller okända. För att undvika att fornlämningar påträffas sent i processen eller förstörs i samband med exploatering kan Länsstyrelsen ställa krav på att en arkeologisk utredning ska genomföras. När ett större markområde ska tas i anspråk är det exploatören som står för kostnaderna för en sådan utredning, men det är Länsstyrelsen som beställer uppdraget av en lämplig arkeologisk undersökare.

Kommunen ska därför samråda med Länsstyrelsen om behovet av en arkeologisk utredning. Mer information samt e-tjänsten ”Förfrågan om fornlämning” finns på vår webbplats: https://www.lansstyrelsen.se/norrbotten/samhalle/kulturmiljo/fornlamningar-och-fornfynd.html.

Kommentar: Kommunen har samrått om behovet av arkeologisk utredning med Länsstyrelsen. Länsstyrelsen gör bedömningen (i beslut från 2025-10-03) att området inte har särskilt hög potential vad gäller fornlämningar och att det inte behöver göras någon arkeologisk utredning för området. Planbeskrivningen kompletteras med information om att samråd med Länsstyrelsen skett samt Länsstyrelsens bedömning.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Kommunen bedömer att ett genomförande av detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning utifrån

motiveringen i det medföljande samrådsunderlaget för undersökning om betydande miljöpåverkan.

Om en betydande miljöpåverkan kan antas enligt det beslut som avses i 5 kap. 11 a § tredje stycket ska redovisningen enligt 33 § första stycket 4 i fråga om miljökonsekvenserna ha det innehåll som följer av 6 kap. 11, 12 och 16 §§ miljöbalken. I kommunens samrådsunderlag gällande undersökning om betydande miljöpåverkan nämns endast 6 kap 11 och 12 §§ miljöbalken gällande den kommande miljöbedömningen.

Då kommunen i undersökningen även identifierat BMP i kriterierna för MKB-projekt enligt 11-13 §§ miljöbedömningsförordning (i enlighet med 2 kap. 5 § Plan- och byggförordning (2011:338)) ska redovisningen också uppfylla kraven i 6 kap. 35 § 1-7, 36, 37 och 43 §§ miljöbalken och föreskrifter som har meddelats i anslutning till dessa bestämmelser enligt 4 kap 34 § PBL.

De uppgifter som ska ingå i en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. 35 § miljöbalken ska i vissa fall även redovisas i detaljplanens planbeskrivning. Det gäller om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan på grund av att planområdet får tas i anspråk för ett MKB-projekt. Planbeskrivningen anger hur detaljplanen ska förstås och genomföras, men ska även innehålla en redovisning av planens konsekvenser (4 kap. 33 och 34 §§ PBL).

Enligt 5 kap 13 § punkt 5 PBL ska kommunen under samrådet av en detaljplan i förekommande fall även redovisa sådana synpunkter på omfattningen eller detaljeringsgraden av redovisningen av miljökonsekvenserna som kommunen har fått under ett avgränsningssamråd.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Lantmäteriet

I detaljplanen används sekundära egenskapsgränser, men det anges inte vilken eller vilka planbestämmelser som avgränsas av de sekundära egenskapsgränserna. Om den sekundära egenskapsgränsen används är det viktigt att det tydligt framgår vilken bestämmelse den avgränsar. Detta kan framgå av listan med planbestämmelser.

Kommentarer: I denna detaljplan avgränsas bestämmelsen korssprickad mark [marken får endast förses med komplementbyggnad] med sekundär egenskapsgräns. Plankartans teckenförklaring har förtydligats med att den korsprickade marken avgränsas av sekundär egenskapsgräns. Inom område planlagt för skola är även prickmark [marken får inte förses med byggnad] avgränsad med sekundär egenskapsgräns. Plankartans teckenförklaring har förtydligats med att även prickad mark [marken får inte förses med byggnad] inom planområdet avgränsas av sekundär egenskapsgräns. Bestämmelsen förekommer på andra platser inom planområdet och redovisas då endast med egenskapsgräns.

Enligt planbeskrivningen kan det bli aktuellt att inrätta en ny gemensamhetsanläggning med ändamålet parkering. Det framgår dock inte vilka fastigheter som

är tänkta att ingå i den nya gemensamhetsanläggningen. I det aktuella planförslaget finns beskrivningar i texten om de flesta åtgärder, men plangenomförandet och dess konsekvenser behöver beskrivas på ett samlat sätt där respektive fastighetsägare kan förstå vad som detaljplanens genomförande innebär för den aktuella fastigheten. Beskrivningen bör innehålla ett utkast till redogörelse av juridiska och ekonomiska konsekvenser, även på fastighetsnivå. Ett sätt att åskådliggöra detta på är att upprätta en fastighetskonsekvensbeskrivning.

Kommentarer: Lantmäteriets yttrande gällande gemensamhetsanläggning noteras. Inför granskning har gemensamhetsanläggning för parkering i den västra delen tagits bort, då behovet av parkering i denna del går att lösa med markparkeringar. Planerad gemensamhetsanläggning för parkering intill Starrgränd täcker parkeringsbehovet för fastigheterna ovan aktuellt område, samt ger möjlighet för parkering för kommande planering utanför nuvarande detaljplaneområde. Därmed vill kommunen möjliggöra för denna gemensamma parkeringslösning.

En beskrivning över konsekvenser för fastigheter och rättigheter framgår i avsnittet konsekvenser i planbeskrivningen.

Vid granskningen av planen har Lantmäteriet inte gjort någon kontroll, men det kan i vissa fall finnas äldre samfälligheter / servitut som saknas i fastighetsregistret och registerkartan, och därför också i planhandlingarna. Lantmäteriet uppmanar därför kommunen att dubbelkolla så att inga samfälligheter eller servitut finns inom planområdet.

Kommentarer: Detta noteras.

Planbestämmelser kring exploateringsgrad är utformad så att en viss angiven byggnadsarea är tillåten per fastighet. Detta innebär att fastighetsindelningen delvis blir styrande för byggrätten. Lantmäteriet vill här påminna om att det inte finns några fastighetsindelningsbestämmelser eller bestämmelser om minsta/största fastighetsstorlek i planförslaget.

Kommentarer: Kommunen är införstådd med detta.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket bedömer att planområdet inte påverkar sjöfarten eller Sjöfartsverkets verksamhet och har därmed inga synpunkter på föreslagen detaljplan.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Trafikverket

Detaljplanen berör MSA-ytan till utpekat riksintresse för kommunikationer-Luleå/Kallax flygplats (enligt 3 kap 8 § miljöbalken). Eftersom detaljplanen föreslås möjliggöra bebyggelse högre än 20 m behöver behovet av en flyghinderanalys inklusive CNS-analys samrådas med flygplatsoperatören samt LFV.

Kommentarer: För del där bebyggelse tillåts över 20 meter har en flyghinderanalys genomförts av Luftfartsverket, 2025-07-03. Resultatet visar att berörd del inte har påverkan på civila in och utflygningsprocedurer, CSN-utrustning eller flygplatsens hinderbegränsade områden. Luftfartsverkets slutsats i analysen är att de som sakägare av CNS-utrustning inte har något att invända mot planerad etablering. Planbeskrivningen kompletteras med information om att flyghinderanalys genomförts samt dess resultat.

Försvarsmakten

Försvarsmakten bedömer att planförslaget i sin nuvarande utformning inte riskerar medföra påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del men lämnar synpunkter enligt nedan.

Synpunkter

Delar av Hertsön och området för detaljplanen används för in- och utflygningar av Helikopterflottiljen till och från Kallax. Området kan således tillfälligt utsättas för flygbuller. Hur lågt Helikopterflottiljen flyger beror delvis på väderlek där otjänlig sådan kan kräva flygning på lägre höjder och således högre bullernivåer för de boende.

Vidare förutsätter Försvarsmakten att den sökande beställer en flyghinderanalys för de delar av bebyggelsen som överstiger 20 meter.

Kommentarer: Yttrandet noteras. För del där bebyggelse tillåts över 20 meter har en flyghinderanalys genomförts av Luftfartsverket, 2025-07-03. Resultatet visar att berörd del inte har påverkan på civila in och utflygningsprocedurer, CSN-utrustning eller flygplatsens hinderbegränsade områden.

Kommunala förvaltningar och bolag

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten framför att det är viktigt att det framgår av planen att markbrandposter ska tas fram i området så att det inte faller mellan stolarna. Vid byggnation förutsätter brandkonsulterna att markbrandposter finns i området.

Räddningstjänsten har mellan 10-20 min anspänningstid till området (tid det tar för räddningstjänsten att komma fram till området) varför räddningstjänsten endast utgör alternativ utrymningsväg om flerbostadshusen är max tre våningar höga (enligt Boverkets byggregler BBR avsnitt 5:323). Det ska framgå av planen att räddningstjänsten inte utgör utrymningsväg för bostäder som är högre än tre våningar.

Räddningstjänstens övningsfält på Hertsön finns i närområdet, vilket innebär att störande rökspridning kan förekomma vid övningar.

Om räddningstjänsten ska utgöra alternativ utrymningsväg krävs även att alla

lägenheter är tillgängliga för räddningstjänstens höjdfordon/bärbar stege (max 11 meters höjd). Om räddningstjänsten inte utgör alternativ räddningsväg ska det framgå av planen.

Kommentarer: Stycket genomförandefrågor-Tekniska frågor i planbeskrivningen har kompletteras med information om brandposter samt information om när och vad som krävs för att räddningstjänsten ska utgöra alternativ utrymningsväg.

Även stycket Genomförandefrågor - Ekonomiska frågor har kompletterats med att det vid ett genomförande av planen kan uppstå kommunala kostnader i samband med uppförande av nya brandposter i området.

Miljö- och byggnadsnämnden

Naturreservatet

Inom planområdet planeras att vissa delar av Ormberget-Hertsölandets naturreservat ska ändras. I det arbetet behöver man i nuvarande planläggning ta fram en miljökonsekvensbeskrivning som visar på effekterna av att minska naturreservat. I avvägningen bör alternativa lösningar analyseras för att minska påverkan. Avdelning miljö och bygg har rollen att säkerställa att reservatets nu gällande föreskrifter upprätthålls. I det perspektivet kan vi bygga in dilemman och kontraproduktiva signaler för hur flera lagstiftningar ska kunna spela med varandra. Det är inte alltid möjligt och när en detaljplan planerar att ta mark som idag är naturreservat utan att ändra gränserna för det beslutade reservatet bygger man motstående intressen i genomförandet av planen. Formellt krävs ett upphävande av delar av reservatet, det räcker inte bara med dispens från reservatsföreskrifterna för att genomföra exempelvis byggande av skola, förskola och idrottshall. I prövningen av upphävandet av naturreservatet ser man på om det finns synnerliga skäl för att ta delar av området i anspråk, men avvägningarna kan vara svåra då syftet med ett Naturreservat är att skydda ett område ofta utifrån natur- och rekreations-ändamål. Avdelningen miljö och bygg vill belysa detta dilemma då det skapar otydligheter i kommande processer utifrån lagt planförslag. Avdelning miljö och bygg anser att det inte är lämpligt att planförslaget förutsätter att man kan ta i anspråk mark trots att den endast lagligen kan tas i anspråk efter en genomgången prövning i en annan lagstiftning. Avdelning miljö och bygg anser att det är lämpligt att i det fortsatta arbetet med planförslaget, att det går att förstå hur den fortsatta processen för genomförandet ser ut och vilka eventuella tillstånd och beslut som behöver till för att planen ska kunna aktualiseras. Miljö- och byggnadsnämnden vill tydliggöra att det skulle vara önskvärt att inte ta i anspråk mark inom naturreservatet då det finns annan mark i anslutning till skola, förskola och idrottshall.

Kommentarer: Delarna som berör det befintliga naturreservatet har tagits bort ur detaljplanen. En separat process för ett ombildande av naturreservatet pågår och förslag till ombildning av naturreservatet är skickad för beslut.

En pågående detaljplan gäller inte förrän den har vunnit laga kraft utan utgör under samråd och granskning ett förslag till ny detaljplan, bedömningen gjordes att berörda delar kunde utredas för att ingå i detaljplanen. Berörda delar är borttagna för att processen med ombildning av naturreservatet och detaljplanens process har blivit så sammanfallande i tid. Det är inte möjligt att planlägga berörda delar ifall det tidigare naturreservatets gränser fortfarande gäller.

Frågan om effekterna av ombildningen av naturreservatet bedöms i processen som hör till ombildandet av naturreservatet. En miljökonsekvensbeskrivning till detaljplanen tas fram, den hanterar dock inte konsekvenserna av att minska naturreservatet då detaljplaneområdet är utanför naturreservatet. En exploatering av Hertsöheden innebär inte per automatik en minskning av naturreservatet; nya områden i Hertsöhedens närområde avses också tillföras till naturreservatet vilka bedöms ha högre naturvärden än de delar som tas bort.

Plankartan

Det är planlagt för en skidbro inom samma område som det finns luftledningar. Avdelningen miljö och bygg vill säkerställa att anläggningen placeras så att man klarar de skyddsavstånd som ledningarna kräver.

Avdelning miljö och bygg anser att korsmarken inom vissa områden behöver förtydligas på något sätt.

Avdelning miljö och bygg anser att man då även behöver reglera att entréer till husen ska vara indragna mot allmän plats.

Linjen för gränsen av naturreservatet är otydligt beskriven i teckenförklaringen av grundkartan på plankartan.

Miljö- och byggnadsnämnden anser att Skjutbanevägen inte ska stängas då det nämns i utredningar tillhörande detaljplanen.

Miljö- och byggnadsnämnden anser att parkering och på/avstigning till skola, förskola och sporthall behöver förtydligas för att skapa en trygg och säker omgivning.

Kommentar: Området för skidbron är inte längre med i planområdet. Eftersom nya ledningar har grävts ned så ska också befintliga luftledningar plockats ned och inte vara kvar.

På platser där byggnader tillåts i fastighetsgräns kompletteras detaljplanen med reglering om att entréer till byggnader ska vara indragna mot allmän plats. Korsmarken ses över för bättre läsbarhet. Grundkartans teckenförklaring kompletteras med linje för naturreservatet.

I dagvattenutredningen (Sweco, 2025) som hör till detaljplanen finns förslag om att dagvattendamm kan placeras i området där Skjutbanevägen sträcker sig idag, ifall vägförbindelsen tas bort, dock är placering av dammen möjlig även väster om Skjutbanevägen i skogspartiet ifall vägförbindelsen kvarstår. Detaljplanen tar inte ställning till om Skjutbanevägen i framtiden ska vara kvar eller ej.

Av- och påstigning samt parkering vid skolan har studerats. Förutsättningarna för en trygg och säker omgivning bedöms som goda. Enligt den lösning som visas i detaljplanens illustrationer kan infarter vid skola och förskola tillskapas på två platser, på vardera sida den nya infartsvägen. Studerade ytor bedöms som tillräckliga både för parkering, vändzoner samt möjligheter för säker angöring. Med anledning av ert yttrande kompletteras detaljplanen med utfartsförbud i trevägskorsningen där en in- och utfart skulle kunna leda till en problematisk och riskfylld trafiklösning. Illustrationskartan justeras så att studerade lösningar blir mer tydliga.

Naturvärden

Avdelning miljö och bygg anser att man utifrån de utredningar som tagits fram behöver vidta särskilda åtgärder för att inte orsaka skada på lekvatten H för grodor, som ligger strax nordost om planerad förskola och skola inom naturreservatet. Detta inkluderar bland annat faunadepåer med död ved och stenrösen i närmiljön. Vissa av dessa åtgärder kräver enligt oss kontinuerlig övervakning och vid behov vidtagning av åtgärder. Det framgår inte av planbeskrivning vem eller hur en sådan åtgärd ska genomföras. För att detaljplanen ska kunna anses vara genomförbar i den delen anser avdelning miljö och bygg att ett tydligt utpekande krävs i planbeskrivningen, vilken funktion alternativt enhet/förvaltning som ska ansvara för att ta fram skötselplan för området både innanför och utanför detaljplanen, samt vidta de åtgärder som krävs.

Gällande utformning av förskole- och skolgården, anser avdelningen att utformning bör i så hög grad som möjligt ta hänsyn till reservatsområdet och lekvatten H, detta kan t.ex. innebära att man behöver se på frågor såsom belysning, då ljuskällor kan påverka bl.a. insekter och groddjur.

Kommentar: För åtgärder kopplade till lokal H och fågelliv avses dessa åtgärder skrivas in och säkerställas i skötselplanen för naturreservatet då ny skötselplan tas fram i och med pågående ombildning av naturreservatet. Infrastrukturförvaltningen ISF, med skogsförvaltare och parkdrift, ansvarar för att åtgärderna utförs i enlighet med skötselplanen. Att dagvattendike ska utformas för att vara en tillgång för groddjur tas med och bevakas i pågående detaljprojektering för området. Planbeskrivningen kompletteras med förtydliganden om hur föreslagna åtgärder föreslås hanteras vidare. Planbeskrivningen kompletteras även gällande utformning av skol- och förskoletomten med beaktande av djurliv.

Dagvatten

Gällande dagvattenhantering bedöms förslaget generellt på detaljplansnivå vara tillräckligt. Avdelning miljö och bygg bedömer att föreslagen dagvattenlösning utgör en anmälningspliktig avloppsanläggning enligt förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Vilket medför att denna anläggning behöver anmälas och sedermera prövas av oss. I den prövningen kommer vi bedöma om anläggningen är lämplig eller om ytterligare åtgärder behöver vidtas, detta utifrån de allmänna hänsynsreglerna och miljökvalitetsnormerna för vatten.

Kommentar: Detta noteras.

Buller

Bullerutredningen visar att vissa områden längs vägen blir bullerutsatta. Som förslag anges att man bygger mindre lägenheter än 35 kvm för att riktvärdet för ekvivalent ljudnivå vid fasad tillåts vara högre än för större lägenheter. Avdelning miljö och bygg tycker att alla boende, oavsett lägenhetsstorlek, ska få en boendemiljö med så låg risk för bullerstörning som möjligt.

Villorna längst västerut i området kan enligt bullerutredningen behöva kompletteras med lokala skärmar för att ytan som klarar riktvärdet för uteplats ska bli stor nog. Avdelning miljö och bygg tycker att det är bättre att anpassa planområdet och bebyggelsestrukturen bättre så att bullerproblem inte riskerar att byggas in. Det är bättre planera så att skärmar inte behövs, det är sällan en bra lösning.

Bullerutredningens data som är använd till bullerberäkningarna är svår att förstå. Vad innebär Max, Passage Svartön och Norrleden i tabell 3? Det skulle också behövas en karta som visar var de olika beräkningspunkterna finns och en mer förklarande text. Med Norrleden till exempel, innebär det bara att det är beräknat med färre trafik längs med Hertsövägen eller tar man även i beaktande buller som kommer att genereras norr om Hertsöheden längs själva Norrleden.

Kommentar: Bullerutredningen utgår från tre scenarier för trafikmängderna på Hertsövägen beroende på hur trafik från industriparken dras i framtiden. Max-scenariet innebär att en större del av trafiken från industriparken leds via Hertsövägen. Kommunen utreder andra alternativ för dragningen av trafik till och från industriparken. Därför går det i dagsläget inte att säga om max-scenariet är det troliga framtida uppskattningen på trafik, eller om de andra scenarierna är möjliga. De andra scernarierna skulle innebära en bättre ljudmiljö.

Bullerutredningen visar att även med max-scenariet är det möjligt att klara gällande riktvärden för buller. De åtgärder som föreslås bedöms acceptabla. Förutom åtgärder har användning av mark och placering av olika typer av byggnader beaktats i planarbetet för att främja en god ljudmiljö.

Bullerutredningen har kompletterats med förtydligande kartor och texter avseende vad scenarierna innebär samt beräkningspunkter.

Radon

Enligt Luleå kommuns radonutredning från 1987 förekommer högradonmark i planområdet. Det är viktigt att man tar hänsyn till denna risk och bygger radonsäkert.

Kommentar: Planbeskrivningen kompletteras rubriken Geotekniska förhållanden med information om radon.

Luleå energi

Luleå energi har inkommit med två yttranden.

I det ena påtalas att Luleå energi inte anser att det är lämpligt att placera en P-Plats på deras markförlagda kablar. Detta är en mycket viktig kabelschakt för både Luleå Energi Elnät och för Vattenfall Eldistribution. Eventuella skador på

dessa kablar får stora konsekvenser för flera stadsdelar i Luleå.

I det andra yttrandet framförs följande. Luleå energi yrkar på att det ska bildas ett markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar där nyligt anlagt eldistributionsnät är placerat. Det är planerat som allmän platsmark. Luleå energi anser att det behöver vara u-område och prickad mark. Det ger en tydlighet som annars saknas. Det är inte lämpligt att bygga eller anlägga något ovanpå ledningarna. Ledningarna behöver vara lättåtkomliga för underhåll och eventuell reparation. Därav är det inte heller lämpligt att anlägga en p-plats ovanpå ledningarna. För Luleå energis redan anlagda ledningar behövs ett markreservat med bredd om 8 m.

Gällande befintliga ledningsrätter som nämns i planbeskrivningen så kommer befintliga luftledningar inom området för detaljplanen att raseras eftersom de har flyttats och markförlagts. Luleå energi kommer ansöka om att ledningsrätter upphör då raseringen är utförd. I planbeskrivningen står att respektive ledningshavare bekostar flytt av ledning. Det har förts en dialog mellan Luleå energi och kommunen gällande detta där det konstaterats att kommunen står för kostnaderna då principen är att flytten görs för att kommunens exploatering ska vara möjlig. Uppskattad kostnad har skickats i december 2020 till projektansvarig på Luleå kommun. Luleå energi yrkar på att det ändras i planbeskrivningen till att kommunen står för de faktiska kostnader som flytten av elledningar och ändring av tillhörande rättigheter innebär.

Kommentarer: I samrådshandlingen var p-platsen ett förslag till ny placering för parkeringsplats till skidspåret. Justering i plankartan har gjorts i denna del och p-platsen kvarstår inte i nuvarande planförslag.

Normalt behöver markreservat för allmännyttiga ändamål, som till exempel underjordiska ledningar, inte läggas ut på allmän plats eftersom sådana ryms inom användningen. Flyttas ledningarna, innebär en reglering på plankartan en begränsning för markens fortsatta nyttjande. Det finns dock en förståelse för att det är bra om ledningsstråket är synligt på plankartan och att det bidrar till ledningarnas placering blir tydlig för fler. Egenskapsbestämmelse om markreservat för underjordiska ledningar har lagts till på plankartan. Planbeskrivningen kompletteras med reglering om markreservat för underjordiska ledningar.

Det stämmer att det finns överenskommelse att kommunen i detta fall bekostar flytt av ledning. Planbeskrivningen kompletteras med information om att kommunen bekostar aktuell flytt av Luleå energis elledning.

Övriga

Swedavia

Swedavia hänvisar frågor rörande hinder och övrigt skydd av flygplats till Försvarsmakten. Swedavia har inga övriga synpunkter att framföra i detta samråd.
Kommentarer: Yttrandet noteras.

Skanova

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet. Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet när detaljplanarbete påbörjas och kallas till samrådsmöten för det aktuella området för att kunna samordna nya ledningar. Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Kommentarer: Kommunstyrelseförvaltningen har kännedom om den markförlagda teleanläggningens lokalisering. Samordning av ledningar inom området sker i projekteringsskede. I överenskommelse mellan Skanova (dåvarande Televerket) och Luleå kommun den 25 september 1964 framgår det att om kommunen påfordrar flytt eller ändring av anläggning bekostas den av Skanova (dåvarande Televerket).

Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution AB önskar i markförlagda 132 kV kablarna längs Hertsövägen och Skjutbanevägen förläggs som markreservat u-område och prickmark i plankartan med minst 5 meter och förslagsvis ytterligare någon meter från yttersta markkabels yttersta fas.

Vattenfalls önskemål om detta är för tydlighet i plankartan då schaktet rymmer våra ledningar men även Luleå Energis ledningar, och vi ser risk att anläggningar som tillåts inom NATUR-mark kan komma att placeras ovanpå detta ledningsstråk trots att vi kommer att ha ledningsrätt här. Detta ledningsschakt är samhällsviktigt och får inte påverkas negativt. Inom detta område får byggnad eller markanläggning inte uppföras. Vid underhåll och avbrottshjälp kan anläggningar och plantering komma att behöva tas bort. Vattenfall Eldistribution AB önskar också att det i planbeskrivningen anges att eventuell flytt av ledning bekostas av exploatör.

Byggnader som kräver grundläggning skall placeras på ett minsta avstånd av 5 meter till markkabelns närmaste fas. Schaktning/ grävning vid förändring av markens nyttjande får inte ske inom ett avstånd av 5 meter från befintlig markkabel om risk för skada föreligger på Vattenfalls anläggning. Inom ett område med minst 3 meter på vardera sidan om markkabelns yttersta faser bör markanläggning t ex träd och buskar inte planteras.

Om växtlighet i form av buskar och prydnadsväxter planteras inom ett område av 5 meter från ledningens mitt kan Vattenfall vara tvungen att flytta dessa vid en eventuell åtgärd på Vattenfalls markkabel vid t ex en driftstörning på markkabeln. Aktuella markanläggningar kan därvid skadas. Vattenfall skall i sådant fall hållas skadeslöst.

Vattenfall Eldistribution AB vill också informera om kommande nya ledningarna

PL11 -S3/-S4/-S5/-S6 som ska byggas i gemensamma fackverksstolpar av stål (2 st ledningar i varje stålstolpe), konstruktionsspänning 170kV och driftspänning 150kV. Under koncessionsarbetet planerades ledningarna utanför Hertsöhedens område i sydost. Visuellt kan dessa ledningar komma att påverka aktuellt området samt kommande planarbeten då stort hänsynsområde för dessa ledningar kommer att krävas.

Vattenfalls yttrande innehåller ytterligare information om säkerhetsbestämmelser vid korsande vägsträcka, schaktning och grävning invid markkabel och att allt arbete ska utföras enligt EBR-anvisningar samt vidare rekommendationer vid ett genomförande av detaljplanen.

Kommentarer: Normalt behöver markreservat för allmännyttiga ändamål, som till exempel underjordiska ledningar, inte läggas ut på allmän plats eftersom sådana ryms inom användningen. Flyttas ledningarna, innebär en reglering på plankartan en begränsning för markens fortsatta nyttjande. Det finns dock en förståelse för att det är bra om ledningsstråket är synligt på plankartan och att det bidrar till ledningarnas placering blir tydlig för fler. Egenskapsbestämmelse om markreservat för underjordiska ledningar har lagts till på plankartan. Planbeskrivningen kompletteras med reglering om markreservat för underjordiska ledningar.

Gällande bekostnad av eventuell framtida flytt av ledning bedömer kommunen att Vattenfall har ett starkt skydd i och med sin ledningsrätt. I övrigt noteras innehållet i yttrandet. Då mer specifik information som rör genomförande av detaljplanen inte bedöms höra till planprocessen har dessa kortats ned i denna redogörelse, yttrandet finns att läsa i sin helhet i kommunens diarie.

Gällivare Skogssameby

Gällivare Skogssameby motsätter sig detaljplanen för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1, och framför oro för hur mark som används för renbete har planlagts för bostäder och industriell verksamhet. Sammanhängande vinterbetsområden är avgörande för samebyns överlevnad och för att kunna upprätthålla en hållbar renskötsel. När kommunen planlägger och avsätter mark för bostadsbebyggelse och andra funktioner inom värdefulla renbetesområden minskar våra tillgångar till dessa områden för renbete. Dessa – i kombination med likadan utveckling i övriga kommuner inom Gällivare skogssameby - leder till en ständig minskning av renbetesområden för samebyn, vilket skapar en negativ spiral som är ohållbar.

Renen behöver stora, sammanhängande betesområden som är så ostörda som möjligt. När betesområden fragmenteras av bebyggelse och annan infrastruktur skapas, förutom barriärer som försvårar renarnas rörelsemönster och tillgång till föda, även störningar för renarnas betesro. Detta kan allvarligt påverka både renarnas hälsa och samebyns förutsättningar att bedriva sitt arbete på ett hållbart sätt. Förlorade betesdygn inom ett område måste kompenseras på andra ställen

och betestrycket ökar då i resterande delar av markerna. Långsiktigheten i betesresurserna påverkas negativt när resterande marker måste utnyttjas intensivt men ökar också riskerna för sammanblandningar av renar med angränsande samebyar och därmed ett större merarbete för renskötarna.

Samebyn framhåller att förlust av renbetesmarker det främsta hotet för den traditionella samiska renskötselns förutsättningar och bedrivande och all negativ påverkan på renen och renskötseln kan förväntas ge ringverkningar på det samiska samhället. Samebyns förlust av betesmarker till följd av olika typer av verksamheter har redan lett till påtaglig skada för samebyn vilket medfört negativa följdeffekter på såväl renen som möjligheten till generationsväxling inom renskötseln. Samtliga nya intrång och/eller negativ påverkan på renbetet eller renen påverkar möjligheterna till att bedriva en traditionell samisk renskötsel framöver. Gällivare skogssamebys principiella inställning är därför att vi motsätter oss det som innebär en direkt förlust av och/eller negativ påverkan/skada på renbetesmark, traditionella markområden och tillgången till mark och vatten, samt sådana planer, ändringar i planer eller åtgärder som medför eller riskerar att medföra negativ påverkan och/eller skada på naturvärden och biologisk mångfald. Den naturbetespräglade traditionella samiska renskötseln måste skyddas och främjas på alla sätt och dessa görs bäst genom att bevara, skydda och främja sammanhållna, ekologiskt välmående landskap - det samiska kulturlandskapet i stort.

Mot denna bakgrund uppmanar samebyn Luleå kommun att noggrant omvärdera den föreslagna markanvändningen i detaljplanen för att säkerställa att värdefulla renbetesområden, särskilt de som är sammanhängande och ostörda, inte omvandlas för andra syften som försvårar det långsiktiga nyttjandet av dessa områden för samebyn. Samebyn ser fram emot ett fortsatt samarbete för att finna lösningar som beaktar både kommunens utvecklingsbehov och samebyns behov av att kunna fortsatt bedriva renskötsel på ett hållbart sätt.

Kommentarer: Kommunen delar samebyns syn på att samverkansformerna behöver utvecklas för att bättre kunna beakta och tillvarata samebyns intressen. En förbättrad dialog är avgörande för att hitta lösningar som möjliggör fortsatt hållbar renskötsel samtidigt som kommunens behov av utveckling tillgodoses.

Kommunen ser stort värde i att samverkan sker tidigt och kontinuerligt under planeringsprocessen, då detta skapar bättre förutsättningar för att identifiera och hantera viktiga frågor i god tid. På initiativ av Gällivare skogssameby har nu inletts ett gemensamt arbete för att stärka dialogen och utveckla nya former för samverkan.

Hertsöheden pekas ut som ett nytt bostadsområde både i översiktsplanen (2021) och i ett planprogram som togs fram för området (2023) och innebär utbyggnad för nya bostäder i direkt anslutning till Luleås befintliga stadsbygd. Kommunen vill uppmärksamma att samebyn har haft möjlighet att lämna synpunkter på det nya bostadsområdet både under framtagandet av översiktsplanen och planprogrammet, men inga yttranden inkom vid dessa tillfällen. Det är av stor betydelse att synpunkter och kunskap från berörda aktörer tillförs i tidiga skeden av planeringsprocessen. Detta möjliggör en mer heltäckande analys

av förutsättningarna i området och ger bättre förutsättningar att beakta viktiga aspekter. Även om synpunkter alltid är välkomna, vill kommunen understryka vikten av att delta i samråd i samtliga skeden för att säkerställa att relevanta frågor kan hanteras på ett så tidigt och effektivt sätt som möjligt.

Luleå kommun är i stort behov av ökat bostadsbyggande och att nya bostäder planeras inom stadsbygden och i närområdet där andra förändringar utreds bedöms positivt, då ett mer utspritt bostadsbyggande ytterligare skulle kunna leda till fragmentering av mark för samebyns behov. Eftersom området är beläget i direkt anslutning till befintliga bostadsområden medför utbyggnaden ingen tillkommande barriär.

Hertsöheden innebär utbyggnad för nya bostäder i direkt anslutning till länets största stad, området bedöms därmed inte vara helt ostört. Här finns närhet till befintliga bostadsområden, rekreationsområden för Luleås invånare som nyttjas i hög grad, trafikleder, kraftledning, skjutbanor och Luleå industripark. I närområdet finns dessutom många intressen med andra pågående planeringsprocesser, både i form av detaljplaner för industrier och verksamheter och infrastruktur till industriparken i form av kraftledningar och eventuell ny trafikled.

Norr om planområdet finns det kommunala naturreservatet Ormberget-Hertsölandets som är beläget i direkt anslutning till Luleå tätort och omfattar stora delar av halvön Hertsölandet och ett område vidare västerut in till Ormberget. En ombildning av naturreservatet är aktuell med mindre justeringar av reservatets gränser. Naturreservatet innebär ett bevarande, skydd och främjande av ett sammanhållet, ekologiskt välmående landskap som samebyn påtalar ett behov av. Naturreservatet innebär att områdets orördhet bibehålls genom att ytterligare exploateringar som kan skada mark och vegetation förhindras.

Sveriges åkeriföretag

Har inget att erinra.

Kommentarer: Yttrandet noteras.

Cykelfrämjandet

Cykelfrämjandet påtalar att en detaljplan tydligt bör visa hur cykeltrafiken är planerad och integrerad i området. För att säkerställa att cykelinfrastrukturen är genomtänkt och funktionell saknar cykelfrämjandet svar på 10 aspekter:

1. För biltrafiken finns det framtaget fyra typer av vägar men för cykel finns det bara en typ. För cykelns infrastruktur finns de tre typer (nivåer) som vi anser behövs för Hertsöheden.
Kommentarer: Tre nivåer är studerade för Hertsöheden. Huvudstråk GC har en bredd på minst 4.3 m separerad Gång och cykel. 1,8 m för fotgängare och 2,5 m för cyklister. Huvudcykelstråk gäller längs hela huvudgatan samt den som kommer från Hertsön genom nya tunneln under Hertsövägen.

2. Har cykelvägar en bredd för att möjliggöra säker omkörning och minska konflikter med gående? De ytor som är avsett för vägar är bindande i en detaljplan.

Det är därför viktigt att de sektioner som redovisas eller mått säkerställer att de bygger på de trafiktekniska begreppen, dimensionerande hastighet, trafiksituation och utrymmesklass. Kronan är ett exempel det finns vägar som är betydligt bredare än vad den biltrafik som färdas efter gatan behöver och det omvända för cykel.
Kommentarer: Huvudgatans gatuområde är betydligt bredare än gatuområdena i Kronandalen. Sekundära vägar har andra vägbredder, men då är sektionerna annorlunda och saknar busstrafik.

3. Hur är kopplingar till befintligt cykelvägnät? Ett exempel är att det är föreslaget en ny förbindelse till en tunnel under Hertsövägen från Hertsöheden. Om inte Hertsövägen höjs, eller att området den kommer från sänks kan inte vi se hur cykelvägen klarar den största lutning 3 % som finns i planeringskriterier till Luleå cykelplan? Ska människor med rörelsesvårigheter få en god standard behöver lutningen klara 2 %. Detta ser vi som viktigt då de som bor på Hertsöheden har sin service i Hertsön ex. vis Hälsocentral dit de måste ta sig som gående utan att lutningar kan bli ett hinder.
Kommentar: Hertsövägen kommer att höjas i storleksordningen ca 1 m för att minska lutningarna mot tunneln för Gång och cykeltrafiken. Det är troligt att det kommer att vara svårt att komma ned till maximilutningen 3%, men målsättningen är att göra det så bra som möjligt. Höjningen av Hertsövägen är nödvändig men måste samtidigt begränsas.

4. Hur cykelvägar ansluter till bilvägar?
Kommentar: Den detaljeringsnivån brukar inte redovisas i detaljplan, utan utförs i detaljprojekteringen.

5. Vilken typ av passager är det tänkt mellan cykel och bil?
Kommentar: Det kommer att utföras Cykelöverfart där GC från Hertsön korsar nya Nattviolsgatan och huvudgatan Hertsöhedsvägen, samt troligen genomgående GC mellan övriga sekundärgator så långt det är möjligt.

6. Var prioriteras cyklister i trafiklösningar? För biltrafiken framgår det var det finns korsningar. Vi saknar att det inte framgår var cyklister ska korsa bilvägar och på vilket sätt är detta tänkt? Även om en detaljplan inte reglerar detta är det viktigt att peka ut dessa platser för att säkerställa att utrymmet finns när passagen ska utformas. I handlingarna framgår det att det bara finns en cykelväg längs den norra sidan av huvudgatan genom området. Detta betyder att huvuddelen av alla som ska cykla mot Lerbäcken måste korsa gatan för att nå cykelvägen. Vi kan inte se att det finns några tankar om var och hur detta ska ske. Den korsning med mest biltrafik, anslutningen till området för Hertsövägen har som vi kan tolka kartan fått en yta på 25x25 m. Då all biltrafik ska svänga i korsningen samtidigt med passerande cyklister måste korsningen få en hög framkomlighet och säkerhet. Vi tror inte man klara detta med en vanlig korsningen utan den behöver utformas som en cirkulationsplats som vi inte tror ryms. Cirkulationsplatsen på Mjölkuddsvägen tar ca 30 x 30 m. Ska den få en modern utformning som den på Kronan pratar vi om minst 40 x 40 m.
Kommentarer: Den detaljeringsnivån redovisas normalt inte i detaljplan, utan utförs i

detaljprojekteringen. Om det är korsningen mellan nya huvudgatan Hertsöhedsvägen och Inre Långmyrvägen som ansluter från Hertsövägen som avses så är avsikten att den ska utformas som en trevägskorsning som är upphöjd, alltså tre fartguppsramper.

7. Varför illustreras p-platser för bil men inga för cykel?
Kommentar: Illustrationskartan har inte den detaljeringsnivån.

8. Utformning av cykelparkeringar (skyddade, låsbara, möjlighet för lastcyklar och elcyklar).
Kommentarer: Den detaljeringsnivån redovisas inte i detaljplan, utformningen av cykelparkeringar på allmän plats utförs i detaljprojekteringen.

9. Möjligheter för cykelpendlare att parkera under väderskydd vid busshållplatser?
Kommentar: Detta kommer att utföras i detaljprojekteringen.

10. Möjligheter för rekreationscykling och cykelleder. Planbeskrivningen bör beskriva en målbild för detta som en byggherre får utgå från. Hertsöheden ligger nära Hertsöträsket blir den naturlig besöksplats men det framgår bara att de finns gångstigar dit. Ska det vara möjligt att cykla dit och vilken väg?
Kommentar: Luleå Kommun ämnar bygga en GC längs Avaviksvägen i framtiden som ansluter till den som nyligen är anlagd längs Hertsövägen vidare sydost. Från Hertsöheden planeras för anslutningar och tunnlar under Hertsövägen till den planerade gång- och cykelvägen längs Avaviksvägen.

Om man i detaljplaneskedet inte beaktar dessa aspekter och visar vilka tankar man har, är risken stor att det kan bli andra lösningar när detaljplanen ska omsättas till en projektering. Man måste motivera de frånsteg som man väljer att göra från styrande dokument så att det till de politiska besluten framgår om och varför man gör frånsteg. Ett exempel är att säkerställa att de ska-krav som finns i i TSFS 2021:122 uppfylls. Två paragrafer som exempel är 4 kap. 4 § och 5 kap. 1 §. Den sista handlar om att utformningen av en gata, framförallt bredden måste stödja den hastighet som man har på gatan. Om huvudgatan genom området får hastigheten 30 eller 40 km/tim (dimensionerande hastighet) och det är dubbelriktad busstrafik (trafiksituation) kan körbanan enligt de anvisningar som kommunen tillämpar vara mellan 5,8 till 6,3 m beroende på vilken dimensionerande trafiksituation som man väljer. Väljer man ett bredare mått innebär det utifrån vår tolkning att personbilstrafiken prioriteras och att kraven om stöd för hastigheten inte klaras som då innebär någon åtgärd som behöver framgå.

Kommentar: Huvudgatan genom området med dubbelriktad busstrafik projekteras med 6,5 meters bredd på körbanan. Detaljplanen bedöms skapa förutsättningar för att uppfylla kraven i TSFS 2021:122.

Ställningstagande och förändringar

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändringar i detaljplanen:

- Planbeskrivningen kompletteras med information om att tillfälliga vändplaner kommer att behöva anläggas.
- Planbeskrivningen kompletteras med förtydliganden om hur föreslagna åtgärder för arter hanteras vidare.
- Gestaltningsprogrammet ses över för att bättre lyfta hur föreslagna hänsynsåtgärder för arter ska beaktas i den fortsatta utvecklingen av området.
- Planbeskrivningen kompletteras med information om att samråd med Länsstyrelsen skett angående behovet av arkeologisk utredning samt Länsstyrelsens bedömning.
- Planbeskrivningen kompletteras med information om att flyghinderanalys genomförts samt dess resultat.
- Planbeskrivningen kompletteras med information om brandposter och räddningstjänst under kapitlet genomförandefrågor.
- Plankartan ses över gällande egenskapsgräns och sekundär egenskapsgräns så att dessa blir tydligare läsbara. I listan med planbestämmelser framkommer vilken bestämmelse som regleras med sekundär egenskapsgräns.
- Delarna som berörde det befintliga naturreservatet har tagits bort ur detaljplanen.
- Plankartan kompletteras med reglering om indragen entré på platser där byggnad tillåts i fastighetsgräns.
- Korsmarken på plankartan ses över för bättre läsbarhet.
- Grundkartans teckenförklaring kompletteras med linje för naturreservatet
- Plankartan kompletteras med utfartsförbud mot korsningen vid skolan.
- Illustrationskartan justeras så att studerade lösningar för angöring vid skola och förskolor blir mer tydliga.
- Planbeskrivningen kompletteras gällande utformning av skol- och förskoletomten med beaktande av djurliv.
- Bullerutredningen kompletteras med förtydligande kartor och texter avseende vad scenarierna innebär samt beräkningspunkter.
- Planbeskrivningen kompletteras rubriken Geotekniska förhållanden med information om radon.
- Egenskapsbestämmelse om markreservat för underjordiska ledningar har lagts till på plankartan. Planbeskrivningen kompletteras med information om reglering om markreservat för underjordiska ledningar.
- Planbeskrivningen kompletteras med information om att kommunen bekostar aktuell flytt av Luleå energis elledning.

Kvarstående synpunkter

Följande skriftliga synpunkter har inte blivit tillgodosedda, dvs. har inte föranlett någon ändring i detaljplanen. Kommunstyrelseförvaltningens motivering skrivs med kursiv stil.

- Länsstyrelsen anser att dammen som planeras i den västra delen av planområdet behöver beskrivas närmare i frågan om placering och tillrinningen från området.
  Motivering: Beskrivningarna och figurerna i dagvattenutredningen bedöms som tillräckliga i detta skede.

- För bevara de skyddade- och skyddsvärda arterna och för minimera risken att förbuden i artskyddsförordningen aktualiseras anser Länsstyrelsen att vissa av de hänsynsåtgärderna som är föreslagna i punkt 6.4 i artskyddsutredningen bör försöka regleras i detaljplanen.
  Motivering: Kommunen ser att reglering av föreslagna hänsyns åtgärder bland annat inte är möjligt då aktuella åtgärder delvis föreslås utanför detaljplanens gränser. Däremot ses gestaltningsprogrammet över för att bättre lyfta hur föreslagna skydds- och hänsynsåtgärder ska beaktas i den fortsatta utvecklingen av området. Planbeskrivningen kompletteras med förtydliganden om hur föreslagna åtgärder för arter hanteras vidare.

- Länsstyrelsen anser att gestaltningsprogrammets syfte bör utvidgas till att även omfatta det långsiktiga mer långsiktiga förvaltande perspektivet. Gestaltningsprogrammet bör även vara vägledande för planering av drift och underhåll av det offentliga rummet och offentliga byggnader.
  Motivering: Kommunen håller inte med om att det långsiktiga förvaltande perspektivet ska inrymmas i gestaltningsprogrammet. Kommunen har framtagna rutiner och riktlinjer för skötsel och drift av allmän platsmark både vad gäller gator, parker, lekplatser, offentliga byggnader mm. Dessa följs och utvecklas hela tiden och är en del av den kommunala förvaltningen.

- Gällivare skogs sameby motsätter sig detaljplan och uppmanar Luleå kommun att noggrant omvärdera den föreslagna markanvändningen i detaljplanen för att säkerställa att värdefulla renbetesområden, särskilt de som är sammanhängande och ostörda, inte omvandlas för andra syften som försvårar det långsiktiga nyttjandet av dessa områden för samebyn.
  Motivering: Hertsöheden pekas ut som ett nytt bostadsområde både i översiktsplanen (2021) och i ett planprogram som togs fram för området (2023). Luleå kommun är i stort behov av ökat bostadsbyggande. Hertsöheden innebär utbyggnad för nya bostäder i direkt anslutning till länets största stad, området bedöms därmed inte vara helt ostört. Här finns närhet till befintliga bostadsområden, rekreationsområden, trafikleder, kraftledning, skjutbanor och Luleå industripark. Att nya bostäder planeras inom stadsbygden och i närområdet där andra förändringar utreds bedöms positivt, då ett mer utspritt bostadsbyggande ytterligare skulle kunna leda till fragmentering av mark för samebyns behov.

Andra förändringar efter samråd

Nedan listas ändringar som gjorts i detaljplanen efter samråd och som inte är ett resultat av inkomna yttranden utan föranletts av andra skäl:

- Vägförbindelse mot Lerbäcken har rätats ut för en genare förbindelse, vilket innebär att planområdet minskats i den delen.
- Tidigare ytor för skidbro, del av Skjutbanevägen och parkering till skidspår i nordvästra delen har tagits bort, vilket innebär en minskning av planområdet.
- Delarna som berörde det befintliga naturreservatet har tagits bort ur detaljplanen med anledning av att processen för ombildandet av naturreservatet och detaljplanens process blev så sammanfallande i tid.
- Planområdet har utökats i sydost mot tomt för handel, där markanvisning har tecknats för dagligvaruhandel, samt med stråk för park, där tvåstegsdike för dagvatten sträcker sig, norr om ytan för handel.
- Planområdet har utökats i norr med lite mer utrymme för småhus. Utökningen kommer sig av att samverkan sker med en aktör som vill bygga rad- och parhus i samma del strax norr om huvudgatan.
- Stråk för naturmark genom den norra delen har flyttats.
- Yta för återvinningsstation har justerats och nytt e-område har lagts till för att möjliggöra för fibernod. E-områden för transformatorstationer har flyttas.
- Den västra parkeringsytan avsedd för parkeringshus har tagits bort och ersatts med kvartersmark. Parkering ska istället lösas inom den egna kvartersmarken.
- Planområdet har utökats åt öster med vägområde för framtida Hertsöhedsvägen med syfte att inrymma busshållplatsläge som föreslås i den delen.
- Översyn har gjorts för snöhantering och ytor för snöupplag har lagts till på plankartan.
- Utöver dessa har förändringar gjorts kopplat till regleringar i plankartan.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2026-01-28

Daniel Rova	Sigrid Segerström
Planchef	Planarkitekt

Luleå kommun

Miljökonsekvensbeskrivning

Hertsöheden (del 1)

Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1

Uppdragsnr: 1085680 Version: 0.4 Datum: 2026-02-11

Norconsult

Uppdragsgivare:	Luleå kommun
Uppdragsgivarens kontaktperson:	Sigrid Segerström
Konsult:	Norconsult Sverige AB
Uppdragsledare:	
Teknikansvarig:	
Handläggare:	
Granskare:	

Version	Datum	Beskrivning	Upprättat av	Granskat av	Godkänt av
0.1	2025-10-13	Granskningshandling för externgranskning			
0.2	2025-11-17	Granskningshandling för externgranskning			
0.3	2026-01-23	Granskningshandling			
0.4	2026-02-11	Granskningshandling			

Detta dokument är framtaget av Norconsult som del av det uppdrag dokumentet gäller. Upphovsrätten tillhör Norconsult Sverige. Beställaren har, om inte annat avtalats, endast rätt att använda och kopiera redovisat uppdragsresultat för uppdragets avsedda ändamål.

Sammanfattning

Luleå kommuns översiktsplan ”Program till Vision Luleå 2040” antogs 2021. Där pekas Hertsöheden ut som ett nytt område för bostäder och arbetsplatser. Inriktningen är att Hertsöns karaktär med tät småskalig bebyggelse, grönytor och ytor för lek och fysisk aktivitet också ska prägla utbyggnaden vid Hertsöheden. Tillkommande bebyggelse ska utgöras av en blandning av småhus, radhus och flerbostadshus med olika upplåtelseformer. Inom området ska också utrymme för näringsliv och verksamheter finnas.

Hertsöheden planeras att planläggas i flera etapper där aktuell detaljplan (*Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden (del 1)),* vilken denna miljökonsekvensbeskrivning (MKB) behandlar, utgör den första etappen. Detaljplaneområdet är cirka 32 hektar stort, utgörs i sin helhet av kommunalt ägd mark och är beläget norr om Hertsövägen i Hertsöhedens västra del, i den del som angränsar mot Hertsö centrum och bostadsområdet Lerbäcken. Detaljplaneområdet utgörs idag av naturmark.

Under vintern 2025 genomförde Luleå kommun en undersökning om risk för betydande miljöpåverkan av den aktuella detaljplanen. Undersökningen visade att en exploatering av det berörda naturområdet bedöms kunna riskera att påverka arter och naturmiljöer negativt, samt att hårdgörande av naturmark kan innebära att dagvatten kan öka i mängd och medföra ökade föroreningshalter till berörd recipient som i nuläget inte uppfyller god status. Av undersökningen konstaterades att det inte går att utesluta att ett förverkligande av planförslaget kan påverka miljöaspekterna naturmiljö och vattenmiljö på ett betydande sätt. En miljöbedömning av detaljplanen bedömdes därför behöva genomföras och dokumenteras i en MKB.

Luleå kommun genomförde ett avgränsningssamråd med Länsstyrelsen i Norrbottens län i mars 2025, för att fastställa MKB:ns omfattning och detaljeringsgrad. I sitt samrådsyttrande delar länsstyrelsen kommunens uppfattning om att planförslaget kan innebära betydande miljöpåverkan och att en MKB behöver upprättas.

I denna MKB har konsekvenser för de avgränsade miljöaspekterna naturmiljö samt yt- och grundvatten beskrivits och därefter bedömts enligt skalan i tabellen nedan.

Stor positiv	Medelstor positiv	Liten positiv	Ingen/ obetydlig	Liten negativ	Medelstor negativ	Stor negativ

Den samlade bedömningen av konsekvenserna vid ett genomförande av *Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden (del 1)* framgår av sammanställningen nedan. Sammanställningen visar även den samlade bedömningen av nollalternativets konsekvenser.

Miljöaspekt	Planförslag	Nollalternativ
Naturmiljö och skyddade arter	Genomförandet av detaljplanen bedöms sammantaget medföra **liten till medelstor negativ konsekvens** för naturmiljön. Områden med skogsmark kommer att avverkas och områden inom naturvärdesbiotoper med påtagligt naturvärde planeras att tas i anspråk. Detta kan medföra att livsmiljöer, spridningsmiljöer, stråk, ekologiska samband, häckningsmiljöer och födosöksmiljöer går förlorade. Påverkan på identifierade arters populationsnivå respektive bevarandestatus bedöms vara liten. Kontinuerlig ekologisk funktion bedöms kunna upprätthållas för åkergroda om skyddsåtgärder vidtas. Naturvärdena inom detaljplaneområdet är generellt låga, men utrymmet för den biologiska mångfalden kan med stor sannolikhet antas minska inom området.	Nollalternativet bedöms medföra **medelstor negativ konsekvens för naturmiljön.** Områden med skogsmark tas i anspråk och avverkas för tät småskalig bebyggelse, men det är osäkert i vilken omfattning. lanspråktagandet kan medföra att livsmiljöer, spridningsmiljöer, stråk, ekologiska samband, häckningsmiljöer och födosöksmiljöer går förlorade. Förmodligen bevaras de mest värdefulla naturområdena, men det är möjligt att en sammanhållen planering kring stråk, gröna korridorer och konnektivitet uteblir, särskilt i anslutning till övriga områden inom Hertsöheden. Nollalternativet skulle därmed kunna medföra att naturmiljön hålls mindre sammanhållen, även om naturmark skulle tas i anspråk i lägre omfattning. Utrymmet för den biologiska mångfalden kan antas minska inom området.
Yt- och grundvatten-kvalitet	Genomförandet av detaljplanen bedöms sammantaget medföra **obetydlig konsekvens** för ytvatten och grundvatten förutsatt att de föreslagna dagvattenlösningarna genomförs. Exploateringen bedöms inte äventyra eller försämra recipientens status. Grundvattensänkning kan komma att krävas inom en del av området. Däremot bedöms inte grundvattenkvaliteten påverkas negativt av genomförandet av detaljplanen, eftersom dagvatten renas genom föreslagna dagvattenlösningar.	Nollalternativet bedöms medföra **obetydlig konsekvens** för yt- och grundvatten. I nollalternativet kan kommande exploateringar bli mindre sammanhållen, då detaljplanerna hade utvecklats efterhand och graden av samordning hade varit lägre. Dagvattenlösningarna riskerar att bli mer uppdelade för området som helhet. Det i sin tur kan medföra en ineffektiv dagvattenhantering. MKN är fortsatt styrande för dagvattenkvaliteten.I

Förslag till åtgärder som inarbetas i planen

För att undvika att förbuden i artskyddsförordningen avseende åkergroda löses ut föreslås följande åtgärd att inarbetas i planen:

- Tvåstegdiket som föreslås leda genom detaljplaneområdet för omhändertagande av dagvatten kan antas komma att nyttjas av groddjur. Utformning tvåstegdiket bör vara av sådan karaktär och naturlighet att det kan vara en tillgång för groddjur i området, både vad gäller spridning och lekvatten.

För att hantera effekterna av att skogsmark omvandlas till hårdgjorda ytor behöver följande åtgärder genomföras för att motverka de negativa konsekvenser som en ökad avrinning kan medföra för ytvatten:

- Att anlägga de dagvattenlösningar som föreslås i dagvattenutredningarna.

Innehåll

1 Inledning 6
1.1 Bakgrund 6
1.2 Områdesbeskrivning 6
1.3 Områdesskydd 7
1.4 Förhållande till relevanta planer och program 8
2 Genomförande 12
2.1 Strategisk miljöbedömning 12
2.2 Läsanvisning och bedömningsmetodik 13
2.3 Underlag 13
3 Avgränsningar 14
3.1 Nivåavgränsning 14
3.2 Geografisk avgränsning 14
3.3 Tidsmässig avgränsning 14
3.4 Tematisk avgränsning 15
4 Alternativ 16
4.1 Planförslaget 16
4.2 Alternativa lokaliseringar 17
4.3 Alternativa utformningar och anpassningar 20
4.4 Nollalternativ 20
5 Miljökonsekvenser 22
5.1 Naturmiljö 22
5.2 Yt- och grundvattenkvalitet 36
6 Samlad bedömning 46
7 Miljökvalitetsmål 48
8 Uppföljning 51
9 Källförteckning 52

1 Inledning

Kapitlet innehåller en översiktlig beskrivning av bakgrunden till framtagandet av den aktuella detaljplanen ”Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden (del 1)” med områdesbeskrivning och förhållande till relevanta planer och program som gäller för området.

1.1 Bakgrund

Luleå har en lång historia som industristad. Samtidigt som industrin har bidragit till trygga arbetstillfällen och ett växande näringsliv även inom andra branscher, har industrin också stått för stora, fossila utsläpp. I dagsläget pågår en historisk omställning inom industrin för att fasa ut fossila bränslen och ersätta dem med rena energilösningar. Med omställningen skapas nya möjligheter för det lokala näringslivet att växa och med fler arbetstillfällen kan befolkningsmängden i Luleå komma att öka.

Luleå kommun har som mål att Luleå år 2040 ska ha plats för 100 000 invånare, att det ska finnas 5 000 nya jobb och att utvecklingen inte ska medföra någon negativ påverkan på klimatet. Detta innebär en ökad efterfrågan på bostäder samt ett större behov av infrastruktur och service. Det finns ett behov av upp till 800 nya bostäder varje år fram till år 2040. Det är nästan en fördubbling av antalet bostäder som byggdes i kommunen år 2024.

Hertsöheden är i Luleå kommuns översiktsplan utpekat som ett område lämpligt för bostadsbebyggelse och arbetsplatser. När området är fullt utbyggt, kommer det kunna inneha bostäder för upp till 4 000 personer, vilket bidrar till måluppfyllelse för kommunens tillväxtmål. Hertsöheden ska planeras för en blandning av bostadstyper och upplåtelseformer. Småskalig komplementverksamhet såsom kontor, handel och service, kan också finnas på lämpliga platser. Struktur och utformning av bebyggelse, gatunät och grönområden ska även stärka stadsdelarna Hertsön och Lerbäcken.

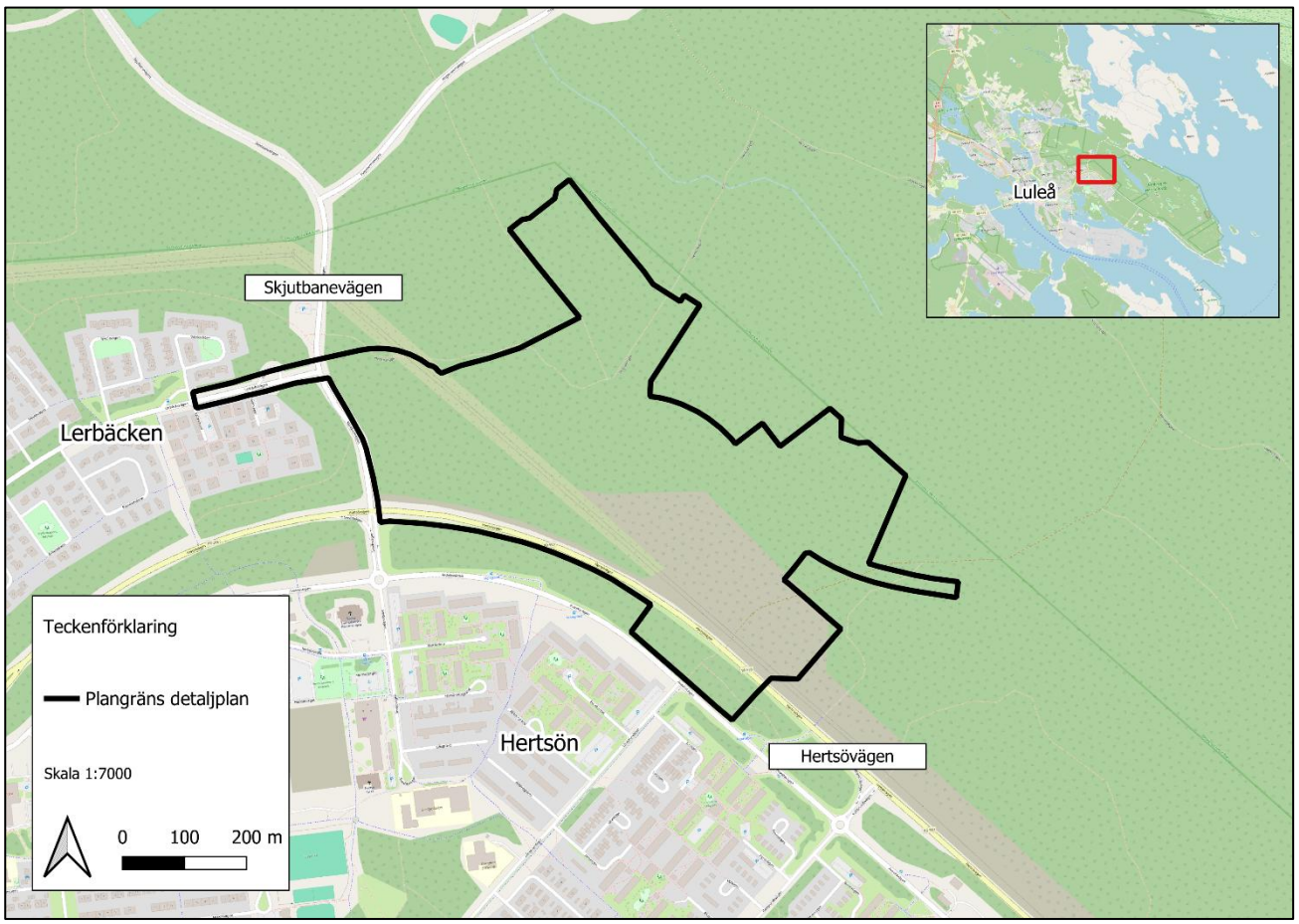
Som en del av del av detta arbete utgör *Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden (del 1)* (benämns detaljplanen framgent), ett av de första stegen i denna utveckling (Luleå kommun, 2025). Detaljplanens syfte är att möjliggöra för cirka 650 nya bostäder i blandade bostadsformer inom området Hertsöheden. I detaljplanen ska mark även reserveras för förskola, skola, vård- och omsorgsboende, samt möjligheter för park, idrott, kompletterande verksamheter och andra eventuella mötesplatser.

Samråd för detaljplanen hölls i mars 2025 och denna MKB har tagits fram för att komplettera granskningshandlingen. Efter samråd respektive granskning sammanställs och besvaras inkomna synpunkter i en samrådsredogörelse och i ett granskningsutlåtande.

1.2 Områdesbeskrivning

Detaljplaneområdet är beläget inom den sydvästra delen av området Hertsöheden som ligger ca 5 km öster om Luleå centrum. Området är obebyggt och består av flack terräng med skogsmiljöer som till stor del är påverkade av skogsbruk. Detaljplaneområdet ligger mellan bostadsområdena Hertsön i söder och Lerbäcken i väster. I norr ligger naturreservatet Ormberget-Hertsölandet. Området Hertsöheden är förhållandevis plant med svag sluttning mot sydsydost. I området finns det några mindre myrar och i söder sticker berggrunden upp på några ställen. Dikningsprojekt har avvattnat en stor del av Hertsöheden, vilket har påverkat markfuktighetsförhållandena. Skötselhistoriken inom Hertsöheden har haft stor påverkan på förekomsten av olika typer av biotoper och arter. Denna påverkan gör att större delen består av skog med relativt sett låga naturvärden.

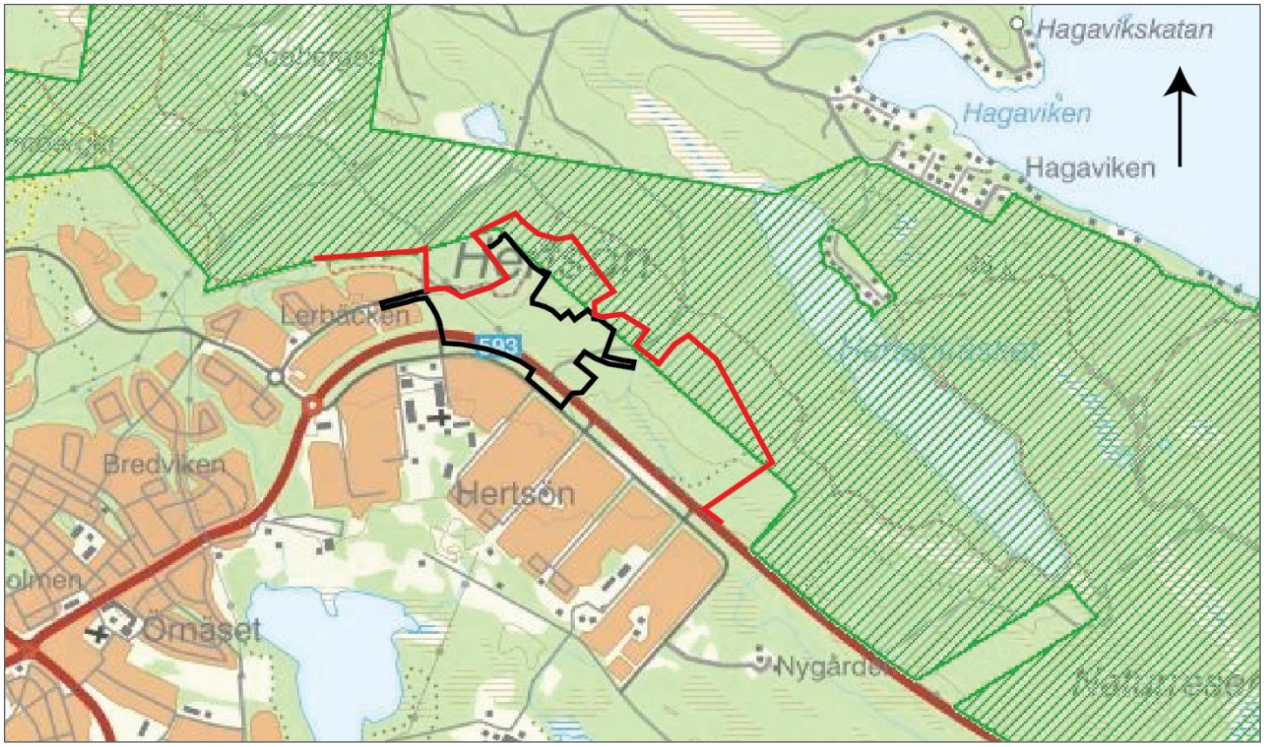
Planområdet avgränsas i söder av Hertsövägen och av bostadsområdet Lerbäcken i väster. I de norra och östra delarna avgränsas detaljplanen av skogsmark, se Figur 1.

Figur 1. Detaljplaneområdets läge. Källa bakgrundskarta: OpenStreetMap and contributors.

1.3 Områdesskydd

Detaljplaneområdet angränsar till Ormberget-Hertsölandets naturreservat som ligger norr om området, se Figur 2. och vidare i kapitel 5.1.1. Reservatet är cirka 22 kvadratkilometer stort. För att möjliggöra full utbyggnad av Hertsöheden krävs en justering av naturreservatets gränser. Utöver nya förutsättningar i form av föreslagna bostadsområden, planeras en anslutning till E4 i norr (Norrleden) samt möjlighet att införliva nyförvärvade fastigheter i reservatet. Ett förslag till ombildning av naturreservatets gränser, föreskrifter och skötselplan har arbetats fram och preliminär tidplan för antagande av förslaget är under våren 2026.

Figur 2. Nya föreslagna gränser för naturreservatet i anslutning till aktuell detaljplan. Röd markering avser föreslagen justering (ej beslutat), detaljplaneområdets omfattning markerat i svart. Bildkälla: Naturvårdsverket, Skyddad natur.

1.4 Förhållande till relevanta planer och program

Området som detaljplanen ligger inom omfattas av gällande planer och program i form av kommunens översiktsplan och planprogram för Hertsöheden. Detaljplanen berör även mindre delar av gällande detaljplaner. I anslutning och i närområdet till aktuell detaljplan pågår även arbete med andra detaljplaner.

1.4.1 Översiktsplan – Vision Luleå 2040

I Luleå kommuns översiktsplan ”Program till Vision Luleå 2040”, som antogs 2021, pekas området för Hertsöheden ut som ett nytt område lämpligt för bostadsbebyggelse och arbetsplatser. För området ges följande rekommendationer:

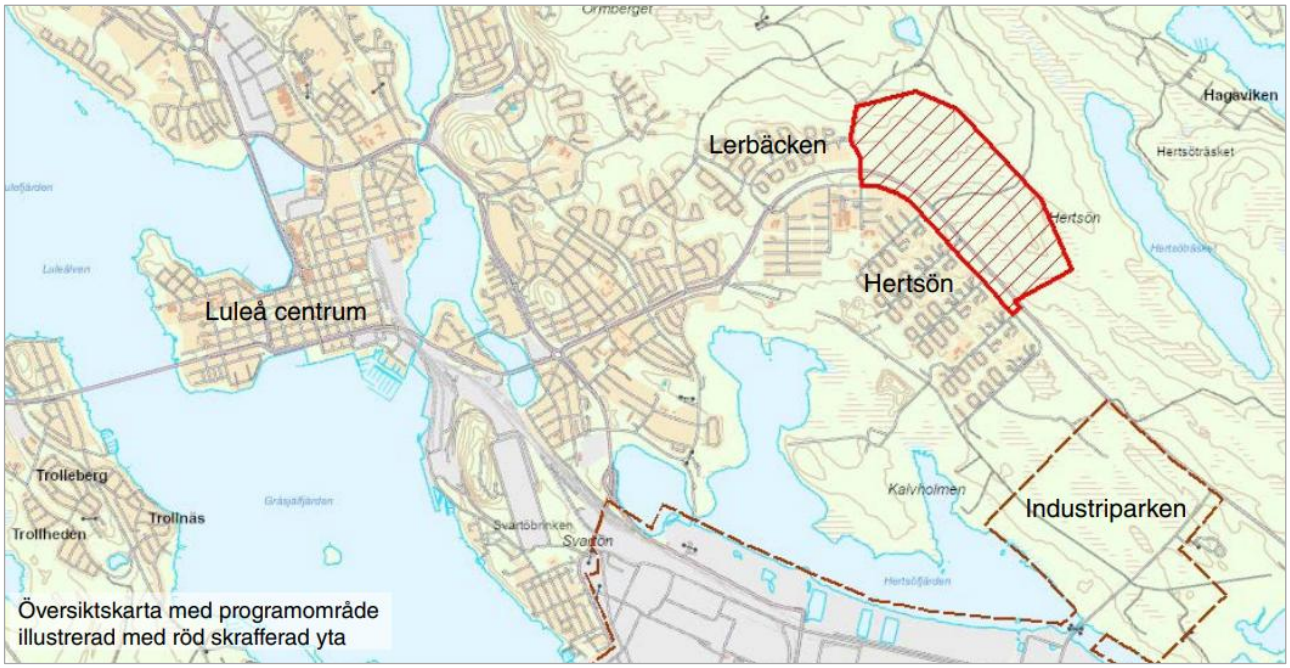
- Hertsöns karaktär med tät småskalig bebyggelse, grönytor och ytor för lek och fysisk aktivitet ska vara vägledande vid fortsatt planering och utbyggnad av området. Tillkommande bebyggelse ska utgöras av en blandning av småhus, radhus och flerbostadshus med olika upplåtelseformer. Inom området ska också utrymme för näringsliv och verksamheter finnas.
- Vid planering och byggande ska delar av området bevaras som område för ekosystemtjänster och biologisk mångfald.
- Kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik ska finnas i tidigt skede vid exploatering och inflyttning.
- Behovet av förskola för tillkommande bebyggelse ska tillgodoses i området.
- I den del där området överlappar med Ormberget-Hertsölandets naturreservat ska reservatet upphävas. En förutsättning är att intrånget kompenseras med att en annan yta, som till omfång och/eller innehåll rymmer minst lika mycket värden, tillkommer reservatet.

Hertsöheden har många viktiga allmänna intressen som berör varandra, såsom natur- och rekreationsvärden, vägar och kraftförsörjning till Luleå industripark samt barriärproblematik till angränsande bostadsområden. Strukturen i den nya stadsdelen behöver avvägas med hänsyn till dessa intressen.

Visionen för Hertsöheden är att skapa en ny del av Hertsön, en stadsdel med stark sammanhållning och initiativkraft. Här ska det vara lätt att resa och leva hållbart och tryggt. Bostäderna ska vara kostnadseffektiva och klimatsmarta, och naturen och leken ska få plats mellan husen. Friluftsliv och stadsliv ska vara nära, och området ska byggas utifrån naturens villkor och värna om guldkorn som berghällar, bäckmiljöer och trolsk skog. Fokus ligger på hållbarhet och integration med de befintliga närområdena Hertsön och Lerbäcken. Inom området ska det också finnas utrymme för näringsliv, verksamheter och entreprenörsbostäder (Luleå kommun, 2025).

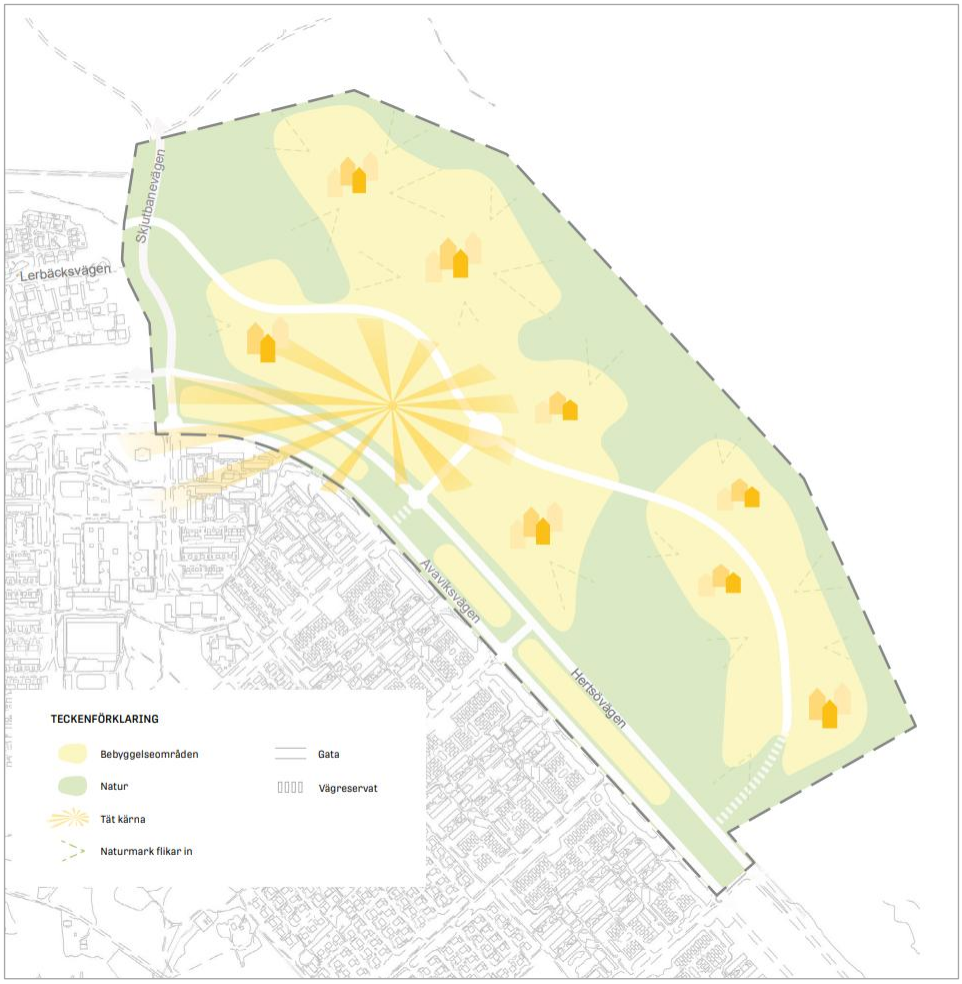
1.4.2 Planprogram för Hertsöheden

År 2023 antogs ett planprogram för Hertsöheden, se Figur 3. Programområdet ligger öster om Luleå centrum och är cirka 135 hektar stort (Luleå kommun, 2023). Programförslaget innebär ett avsteg från översiktsplanens utpekade yta för bostadsområden genom att justera områdets södra gräns samt föreslå bostadsbebyggelse på cirka två hektar mark som i översiktsplanen är utpekad som naturmark. Motivet till att ta naturmarken i anspråk för bostadsbebyggelse är att den har låga naturvärden och att mark med högre natur- och rekreationsvärden inom programområdet i stället kan värnas i en större helhet.

Figur 3. Programområdet för Hertsöheden (röd skraffering) i relation till Luleå centrum och befintlig bebyggelse på Hertsön.

I planprogrammet anges utvecklingsinriktning för olika delområden inom Hertsöheden, där aktuell detaljplan till stor del är belägen inom den västra delen av Hertsöheden där inriktningen anges vara bebyggelseområden, se Figur 4.

Figur 4. Karta med utvecklingsinriktning för områdena inom planprogrammet för Hertsöheden. Källa: (Planprogram för Hertsöheden, SBF 2021-709).

Området Hertsöheden planeras att byggas ut etappvis och därmed delas programområdet in i flera detaljplaner, där aktuell detaljplan utgör den första detaljplanen. Detaljplanen har föregåtts av planprogrammet med dess avvägningar, inriktningar och övergripande mål för områdets utveckling. Dessa har varit vägledande för detaljplanen. Efterföljande detaljplaner inom Hertsöheden kommer att påbörjas när osäkerheter kring Hertsövägens utveckling och påverkan är klarlagda och till dess att det finns mer kunskap om den framtida Norrleden och annan viktig infrastruktur till Luleå industripark som planeras sydost om Hertsöheden.

1.4.3 Gällande detaljplaner

Aktuell detaljplan berör en mindre del av gällande detaljplan för Lerbäcken, *Förslag till utvidgning och ändring av stadsplan för Lerbäcken m.m, Luleå, 11.082-6941-74, 1974.* I gällande plan anges markanvändningen Park för den del som berörs. Idag finns en vägförbindelse inom denna del, vilken är planstridig. Gatunätet i denna del planeras att justeras i aktuell detaljplan med ny vägdragning mellan Lerbäcken och Hertsöheden.

Planen berör även del av *Stadsplan för Hertsön, A360, Förslag till ändring av stadsplan för stadsdelen Hertsön inom Luleå kommun, 11.082-1964-76, 1976*. Delarna som berörs är Hertsövägens sträckning i detaljplanens utbredning samt yta söder om Hertsövägen som i gällande plan anger Tb - Båtupplag, där ny

detaljplan möjliggör för vägförbindelse som förbinder Hertsövägen och Avaviksvägen, naturområden på vardera sida samt del av Hertsövägens sträckning.

1.4.4 Pågående detaljplaner

I dagsläget pågår arbete med tre detaljplaner i anslutning och i närområdet kring Hertsöheden, se Tabell 1. Detaljplanerna är i olika skeden av planprocessen och ytterligare detaljplaner planeras de kommande åren.

Tabell 1. Översikt av pågående detaljplaner i anslutning och i närområdet kring Hertsöheden.

	Förslag till ny *Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1 (aktuell detaljplan).* Bilden visar planområdesgränsen från samrådsskedet. Justeringar av gränsen har skett, se Figur 1. Utbyggnad av nytt bostadsområde Hertsöheden, KLF 2023/1318. Första etappen av de detaljplaner som planeras inom Hertsöheden. Planförslaget har varit ute på samråd i mars 2025.
	Förslag till ny *Detaljplan för del av Hertsön 11:1, mellanområdet*. Prövning av förutsättningar för verksamheter, tekniska anläggningar och tillhörande infrastruktur, KLF2024/1950. Planförslaget har varit ute på samråd december 2025 – januari 2026.
	Förslag till ny *Detaljplan för del av Hertsön 11:1 m fl, Hertsöfältet*. Möjliggörande av en utveckling av befintligt industriområde, inom ramen för satsningen på Luleå industripark, KLF2023/1308. Planarbetet befinner sig i ett tidigt skede. Samråd för planförslaget planeras preliminärt under kvartal 1, 2026.
	Förslag till ny *Detaljplan för del av fastigheten Svartöstaden 18:17 m.fl.* Utveckling av infrastrukturen på Svartön, inom ramen för satsningen på Luleå industripark, SBF 2022/848. Arbetet med detaljplanen inleddes efter beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-05-24 § 104. Planarbetet befinner sig i ett tidigt skede.

2 Genomförande

Kapitlet innehåller information om varför en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram i samband med aktuell detaljplan. I miljöbalkens sjätte kapitel framgår att syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. För att göra detta ska miljöeffekter identifieras, beskrivas och bedömas. Läsanvisning, bedömningsmetodik och de underlag som använts vid genomförandet av MKB:n beskrivs nedan i kapitlet.

2.1 Strategisk miljöbedömning

Miljöbedömning av planer kallas i miljöbalken för *strategisk miljöbedömning*. För att pröva om en strategisk miljöbedömning krävs vid upprättandet av en detaljplan ska kommunen göra en undersökning avseende om betydande miljöpåverkan kan antas. Vid denna undersökning ska kommunen identifiera omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan samt samråda i frågan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen om inte kommunen redan i identifieringen kommer fram till att en strategisk miljöbedömning ska göras. Efter undersökningen ska kommunen i ett särskilt beslut avgöra om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Inom ramen för den strategiska miljöbedömningen ska en MKB upprättas som beskriver den betydande miljöpåverkan som ett genomförande av planen eller åtgärderna kan antas medföra. För att avgöra vilken omfattning och detaljeringsgrad MKB:n ska ha ska kommunen genomföra ett avgränsningssamråd innan MKB:n upprättas. Kommunen ska därefter ge tillfälle till att komma med synpunkter på MKB:n och planen samt ta hänsyn till både MKB:n och inkomna synpunkter innan planen antas.

Luleå kommun genomförde en undersökning om betydande miljöpåverkan kan antas för aktuell detaljplan under vintern 2025 (Luleå kommun, 2025). Detaljplaneområdet utgörs huvudsakligen av naturmark och det finns skyddsvärda arter inom området, bland annat groddjur som riskerar att påverkas negativt av planen. Hårdgörande av ytor som utgörs av naturmark innebär att dagvatten kan öka både i mängd och i föroreningshalt, vilken medför risk för påverkan på recipienten. Slutsatsen av undersökningen konstaterade att det inte går att utesluta att ett genomförande av planförslaget kan påverka miljöaspekter på ett betydande sätt och därmed ska en strategisk miljöbedömning av detaljplanen genomföras och redovisas i en MKB.

Efter undersökningen har kommunen genomfört ett avgränsningssamråd gällande MKB:ns omfattning och detaljeringsgrad. Samrådet ägde rum med Länsstyrelsen i Norrbottens län i mars 2025. Av Länsstyrelsens yttrande (Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2025) framgår det att länsstyrelsen delar kommunens uppfattning om att planförslaget kan innebära betydande miljöpåverkan och att en MKB behöver upprättas.

Eftersom kommunen bedömer att genomförandet av detaljplanen även kan antas medföra betydande miljöpåverkan på grund av att detaljplanområdet tas i anspråk för att anlägga ett annat stadsbyggnadsprojekt enligt 4 kap 34 § plan- och bygglagen (2010:900), ska redovisningen i aktuell MKB uppfylla kraven i 6 kap. 35 § 1-7, 36, 37 och 43 §§ miljöbalken och de föreskrifter som har meddelats i förhållande till dessa bestämmelser. I och med detta ställs särskilda krav på MKB:n som bland annat innebär att handlingen ska innehålla uppgifter om alternativa lösningar för verksamheten eller åtgärden, vilket i det här sammanhanget innebär alternativa lokaliseringar och alternativa utformningar. Dessa redovisas i kapitel 4. Vidare ska MKB:n innehålla uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa de negativa miljöeffekterna vilket redovisas som avslutande avsnitt under respektive miljöaspekt.

2.2 Läsanvisning och bedömningsmetodik

I MKB:ns inledande kapitel, kapitlen 1–4, ges en översiktlig beskrivning av den planerade exploateringen, vilka avgränsningar som har gjorts samt vilka alternativ som har utretts. Ett så kallat nollalternativ, som motsvarar den förmodade utvecklingen i området om detaljplanen inte genomförs, beskrivs i kapitel *4.4 Nollalternativ*.

Effekter och konsekvenser för samtliga miljöaspekter som denna MKB hanterar redovisas i kapitel 5 *Miljökonsekvenser*. För respektive miljöaspekt redogörs för *nuvarande förhållanden*, *konsekvenser* och *förslag till åtgärder*, under respektive rubrik med samma namn. De effekter och konsekvenser som bedöms bli följden av genomförandet av detaljplanen och för nollalternativet beskrivs för de olika miljöaspekterna. I kapitel 6 görs en sammanställning av bedömningen av planförslagets och nollalternativets konsekvenser.

Konsekvenserna kan vara såväl negativa som positiva och omfattar både tillfälliga och bestående konsekvenser som kan uppstå på kort, medellång eller lång sikt. Naturvårdsverkets vägledning för strategisk miljöbedömning (Naturvårdsverket, Strategisk miljöbedömning, 2025), med fokus Påverkan – Effekt – Konsekvens, har utgjort grund i bedömningsmetoden. Konsekvensen i denna MKB beskrivs enligt graderingen som framgår i bedömningsmatrisen i Tabell 2. Konsekvensbedömningen görs genom en sammanvägning av det berörda intressets värde och av ingreppets eller störningens omfattning. Osäkerheter ska tydligt framgå.

Tabell 2. Konsekvensskala med färgkodning.

Stor positiv	Medelstor positiv	Liten positiv	Ingen/ obetydlig	Liten negativ	Medelstor negativ	Stor negativ

Åtgärder som inarbetats eller föreslås inarbetas i planen redovisas under rubriken *Förslag till åtgärder som inarbetas i planen* under respektive miljöaspekt. Övriga åtgärdsförslag som föreslås vidtas för att minimera miljöpåverkan redovisas som rekommendationer under rubriken *Förslag till ytterligare anpassningar och hänsynstaganden* under respektive miljöaspekt.

I slutet av rapporten, kapitel 7–8, redovisas planförslagets påverkan på miljökvalitetsmål och uppföljning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av detaljplanen kan medföra.

Aktuell detaljplan utgör den första etappen i utbyggnaden av Hertsöheden och i närområdet till Hertsöheden planeras också utveckling av såväl industri som infrastruktur, till exempel Luleå industripark. Eftersom detaljplanen ingår som en del av utvecklingen av det större området Hertsöheden och de utredningar som utförts har gjorts för hela Hertsöheden, har även kumulativa effekter och det större perspektivet varit fokus i MKB:n. I kapitel 5 *Miljökonsekvenser* görs en bedömning av de kumulativa effekter som kan förväntas uppkomma av planerad utveckling inom och kring området vid Hertsöheden för respektive miljöaspekt.

2.3 Underlag

Som underlag till planering för hela Hertsöheden har flertalet utredningar genomförts. De utredningar som har varit särskilt viktiga för denna MKB är sådana som rör fåglar, groddjur och artskydd samt dagvattenutredningar. Utöver det har Artportalen, Vattenmyndighetens databas VISS och annat relevant kommunalt underlag använts. Fullständig lista över underlag och informationskällor som har använts återfinns i källförteckningen i kapitel ***Fel! Hittar inte referenskälla.*** *Källförteckning* och de underlag som har använts hänvisas löpande till i texten.

3 Avgränsningar

Det finns preciserade krav på vad en MKB ska innehålla enligt miljöbalken. För att MKB:n ska få rätt omfattning och detaljeringsgrad görs olika avgränsningar. I samråd med länsstyrelsen görs avgränsningar som syftar till att identifiera planförslagets eventuella risker att medföra betydande miljöpåverkan och vilka miljöaspekter som kan riskeras att påverkas betydande vid genomförandet av planförslaget. Detta kapitel innehåller information om de avgränsningar som gjorts vid framtagandet av MKB:n.

3.1 Nivåavgränsning

Denna MKB inriktar sig på de lokala fysiska miljöeffekter som detaljplanen ger upphov till. Skälet till detta är att det i en MKB som behandlar en detaljplan endast finns begränsade möjligheter att belysa och behandla för miljön viktiga övergripande frågor, så kallade systemeffekter inom till exempel energi, trafik, luftmiljö och VA. De flesta strategiska övergripande planeringsfrågor hanteras i kommunens översiktsplan.

MKB:n och konsekvensbedömningarna kommer att följa den detaljeringsgrad som detaljplanen har. Kumulativa effekter, som kan uppstå i samverkan med andra planerade utbyggnadsområden inom och i närområdet till Hertsöheden, kan vara svårbedömda och kommer inte att ha samma detaljeringsgrad som konsekvensbedömningarna för det aktuella detaljplaneområdet. Uppgifter om vilken markanvändning och vilka verksamheter som planeras i områdena utanför aktuell detaljplan är preliminära och i många fall osäkra, vilket medför att det finns en viss osäkerhet i bedömningarna av de kumulativa effekter som kan uppstå med genomförandet av detaljplanen.

En stor andel av de utredningar som utgör underlag till denna MKB omfattar hela Hertsöheden och inte bara detaljplaneområdet. Detta innebär att detaljplaneområdets förhållande och sammanhang till omliggande markområden kan beskrivas vad gäller förutsättningar för både naturmiljöer och vattenmiljöer. Konsekvensbedömningarna för respektive miljöaspekt gäller dock genomförandet av aktuell detaljplan och inte de kommande planer och den utveckling som planeras i anslutning till detaljplaneområdet.

3.2 Geografisk avgränsning

Detaljplaneområdet är beläget cirka 5 kilometer öster om Luleå centrum och angränsar till bostadsområdet Lerbäcken i väster och Hertsön i söder, se Figur 1. I norr och väster avgränsas detaljplaneområdet av skogsmark. MKB:ns geografiska avgränsning omfattar den mark som fysiskt berörs av detaljplanen. Hänsyn har även tagits till influensområdet. Influensområdet varierar utifrån vilken miljöaspekt som berörs och för den aktuella detaljplanen är det främst vattenmiljön som kan komma att påverkas utanför detaljplaneområdets gränser avseende närliggande recipienter.

Kumulativa effekter utgör en viktig del i denna MKB och bedömningarna har därför även i denna del tagit detaljplaneområdets omgivningar i beaktande, såsom resterande utveckling som planeras inom Hertsöheden, en intilliggande korridor för planerad infrastrukturkorridor (nordöst om Hertsöheden) samt planerad utbyggnad av Luleå industripark, se Tabell 1.

3.3 Tidsmässig avgränsning

Tidsmässigt avgränsas miljöbedömningen i huvudsak till att beskriva de konsekvenser som bedöms ha uppkommit vid den tidpunkt när området för Hertsöheden, vilket detaljplanen ligger inom, antas vara utbyggt. Hertsöheden förväntas vara fullt utbyggt år 2040.

3.4 Tematisk avgränsning

Miljöbedömningen och miljökonsekvensbeskrivningen fokuserar på relevanta miljöaspekter, det vill säga de miljöaspekter som kan antas bli påverkade i betydande grad om förslaget till detaljplan genomförs. De aspekter som har bedömts relevanta att belysa i denna MKB är naturmiljö och vattenmiljö. Motivering anges i Tabell 3. Avgränsningen och urval av miljöaspekter grundar sig på Luleå kommuns undersökning av betydande miljöpåverkan och de synpunkter som Länsstyrelsen i Norrbottens län framfört vid det avgränsningssamråd som genomfördes i mars 2025. Avgränsningssamrådets syfte är just att avgränsa miljökonsekvensbeskrivningen så att den får en rimlig omfattning och ett relevant innehåll.

Tabell 3. Avgränsning av miljöaspekter som bedömts relevanta att behandla i MKB:n.

Miljöaspekt	Omfattning, kommentar
Naturmiljö	Området består av skogsmark och kan hysa värdefulla miljöer för djur- och och växtarter. I området finns fridlysta groddjur, och även påverkan på andra skyddade och skyddsvärda arter behöver bedömas.
Yt- och grundvattenkvalitet	Genomförandet av detaljplanen kan medföra stora förändringar i dagvattenförhållandena eftersom naturmark görs om till hårdgjorda ytor. Förändringar i markanvändning kan även innebära att föroreningshalten ökar, vilket kan ge påverkan på recipienten Inre Hertsöfjärden. Om inga åtgärder vidtas riskeras möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormer (MKN) för recipienten.

4 Alternativ

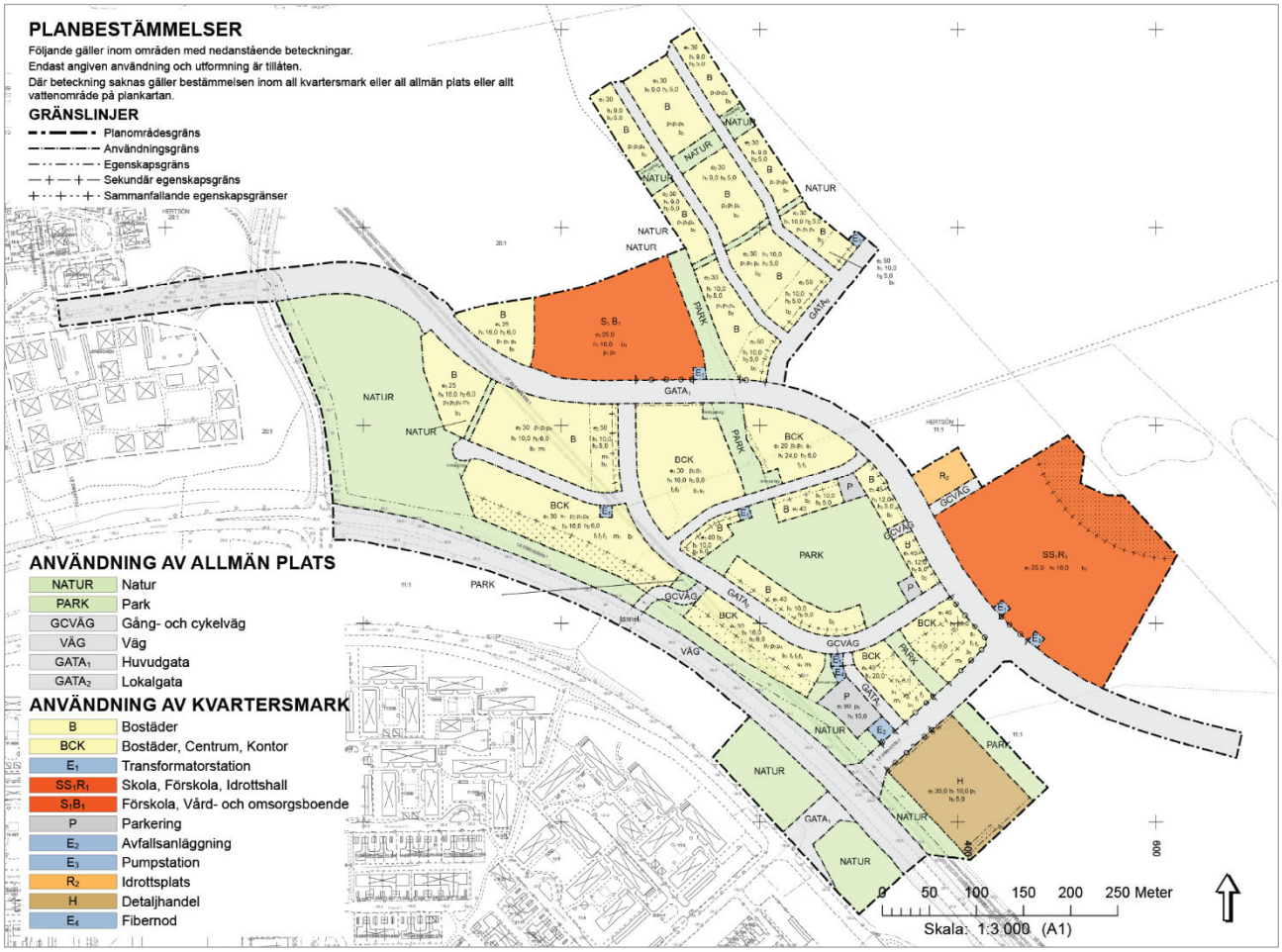
I kapitlet beskrivs planförslaget och de alternativa lokaliseringar som valts bort. Anpassningar av detaljplanen beskrivs även. En MKB ska innehålla uppgifter om miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs, detta så kallade ”nollalternativ” beskrivs även i kapitlet.

4.1 Planförslaget

Detaljplaneområdet är cirka 32 hektar stort, utgörs i sin helhet av kommunalt ägd mark och är beläget norr om Hertsövägen i Hertsöhedens västra del, i den del som angränsar mot Hertsö centrum och Lerbäcken. Större delen av planområdet berör mark som inte är planlagd sedan tidigare. Detaljplanen bedöms stämma överens med gällande översiktsplan.

Detaljplanens huvudsakliga syfte är att pröva förutsättningarna för ny bostadsbebyggelse för den allmänna bostadsförsörjningen och föreslås därför möjliggöra för cirka 650 nya bostäder i blandade bostadsformer. I detaljplanen ska mark även reserveras för tillkommande kommunala funktioner, exempelvis förskola, skola, vård- och omsorgsboende, samt möjligheter för park, idrott, kompletterande verksamheter och andra eventuella mötesplatser, se Figur 5. Utöver det ska mark även reserveras för nya vägar. Den nya bebyggelsen ska anpassas till omgivningen och befintlig natur. Bebyggelsestrukturen föreslås vara tätare i riktning mot andra delar av Hertsön och glesare mot naturreservatet i norr (Luleå kommun, Hertsöheden del 1, 2025).

Ett gång- och cykelnät samt förlängning av busslinje genom området utgör viktiga förutsättningar för att främja hållbar mobilitet och ett enkelt vardagsliv. Skogspartier inom planområdet och kopplingar mot angränsande natur, ett centralt parkområde, fotbollsplan samt förlängning av skidspår är viktiga delar för att främja förutsättningar för återhämtning, rörelse, lek och en aktiv fritid. Byggnadsverken och de anlagda platserna inom Hertsöheden ska ha en samtida gestaltning och arkitekturen ska främja folkliv och bidra till platsens och Luleås identitet.

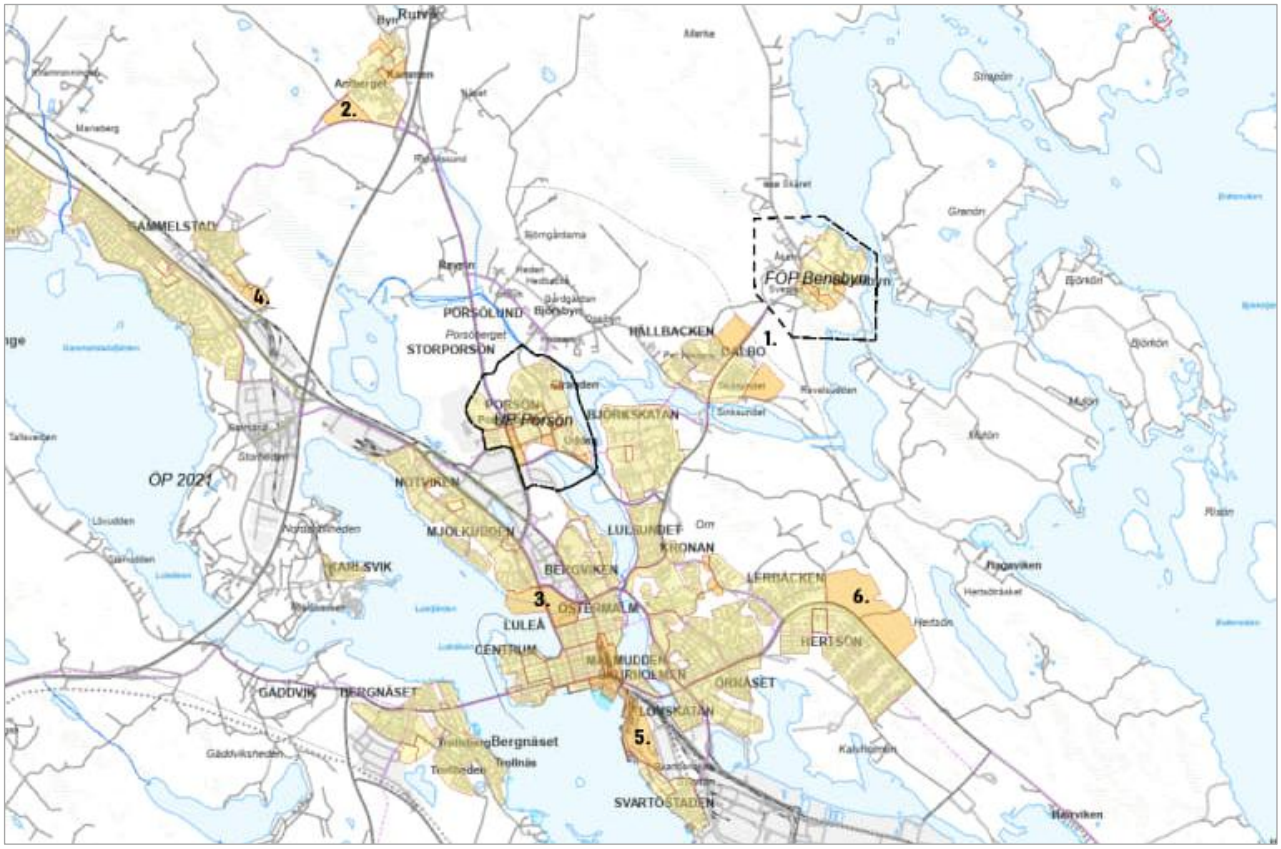

Figur 5. Förslag till plankarta för detaljplanen (figuren är justerad för att passa in i dokumentet). Källa: Luleå kommun.

4.2 Alternativa lokaliseringar

Kommunens översiktsplan från 2021 tar höjd för att befolkningen i Luleå ska närma sig 100 000 invånare till år 2040, från dagens cirka 80 000 invånare. Det anges att stadsbygden kommer att ta hand om en stor andel av befolkningsökningen och ska fortsätta att rymma 80% av befolkningen. Stadsdelarnas utvecklingsmöjligheter är ett mycket starkt allmänt intresse och ska därför prioriteras.

För att studera och bedöma alternativa lokaliseringar har olika faktorer som har betydelse för lokaliseringen identifierats. Alternativa lokaliseringar som identifierats och som pekas ut som lämpliga för lokalisering av nya bostadsområden i översiktsplanen visas i Figur 6. Alternativen listas och beskrivs kortfattat i Tabell 4.

Figur 6. Studerade alternativa lokaliseringar är markerade med siffror 1 – 6.

*Tabell 4. Beskrivning av studerade alternativa lokaliseringar som utretts för exploatering. * Naturvärden har klassats in i kategorierna ja, nej eller delvis utifrån grad av naturvärden. nej= viss grad av naturvärde, ja=höga naturvärden, delvis= vissa högre naturvärden finns, men kan undvikas eller på annat sätt hanteras vid planläggning.*

Område nr	Antal bostäder	Utkant stadsbygd	Strand-skydd	Naturvärden*	Infrastruktur VA, fjärrvärme, gatunät	Omgivning känslig för påverkan	Kommunalt ägd mark
1. Hällbacken Dalbo							
	220+250	Ja	Nej	Nej	Ja, Dalbo oklar VA-kapacitet	Nej	Hällbacken-ja, Dalbo-nej
2. Rutvik							
	200	Ja	Nej	Delvis	Ja, dock ej fjärrvärme	Nej	Delvis
3. Röda havet och Munkebergsstrand							
	900+1000	Nej	Ja	Ja	Ja, inom tätorten	Ja	Ja
4. Gammelstad/ Kyrkbyhöjden							
	200	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
5. Svartöberget							
	-	Nej	Ja	Nej (men inventering saknas)	Ja, inom tätorten	Nej	Nej
6. Hertsöheden							
	3000-4000	Nej	Nej	Delvis	Ja, inom tätorten	Nej	Ja

Hertsöheden (område 6) har tillräcklig yta för att motsvara bostäder för upp till 4 000 personer vilket innebär en betydande del av det antal nya bostäder som behöver tillskapas. Samtliga andra platser som studerats är mindre till ytan och kan därmed inte inrymma det större antal nya bostäder som behövs. Hertsöheden är ett större sammanhängande område och innebär en utbyggnad av befintlig stadsdel med direkt närhet till befintlig infrastruktur och service. Det bedöms som fördelaktigt att området är beläget i närheten till industriparken där man ser ett ökat behov av arbetskraft. De fastighetsrättsliga förhållande är goda då Luleå kommun är den enda markägaren inom området.

För att uppnå Luleås mål om ökad befolkning kommer det att behövas bostäder i olika bostadsformer för att möta människors olika behov, önskemål och förutsättningar. De mer centrumnära områdena kommer troligtvis att utgöras av en stor andel bostäder i flerbostadshus. Inom Hertsöheden ska minst 40% av bostäderna utgöras av småhus. Rutvik (område 2), Kyrkbyhöjden (område 4), Hällbacken/Dalbo (område 1) är alternativa platser för bostäder i form av småhus, dessa områden är dock mindre till ytan och inrymmer därmed färre antal bostäder. Hällbacken/Dalbo påverkas av pågående utredningar för energiinfrastruktur med korridorer för nya el- och vätgasledningar samt Norrleden till industriparken och kan därför komma att minska i omfattning.

De centrumnära områdena Munkebergsstrand och Röda havet (område 3) och Svartöberget (område 5) har i dagsläget förutsättningar som begränsar utbyggnad i närtid, så som dyra anläggningskostnader, strandskydd, höga naturvärden samt fastighetsrättsliga förhållanden. På grund av detta är det i dagsläget osäkert om utbyggnader i Munkebergsstrand kan genomföras.

Sammantaget bedöms Hertsöheden vara det område som bäst kan tillgodose det behov som Luleå kommun och staden har för att nå målen med Vision Luleå 2040.

4.3 Alternativa utformningar och anpassningar

Olika utformningar av Hertsöheden och den aktuella detaljplanen har studerats för att skapa bästa möjliga bostadsmiljö och samtidigt minimera negativa miljökonsekvenser för omgivningen, bland annat genom att anpassa området till värdefulla naturmiljöer.

Planeringen av aktuell detaljplan och kommande utveckling inom Hertsöheden har föregåtts av ett planprogram för Hertsöheden (Luleå kommun, 2023). Med bakgrund till detta och de utredningar samt inventeringar som genomförts, har detaljplaneområdet kunnat anpassas till nuvarande förhållanden inom Hertsöheden. Kommunen har god kunskap om naturen inom området, och merparten av skogsmarken som planeras för ny bebyggelse har lägre naturvärden. För de myrstråk och den bäck som rinner i den norra utkanten av Hertsöheden har bedömningen gjorts att de fortsatt bör bevaras och höra till naturreservatet Ormberget-Hertsölandet. Ett skogsområde i Hertsöhedens nordvästra del med en sammanhängande äldre skog har även bedömts som värdefull och som en del som kan tillföras till naturreservatet. Detaljplanen har utformats så att dessa områden undviks.

I detaljplanen föreslås ett vård- och omsorgsboende att placeras centralt inom detaljplaneområdet, vilket gör att ett område som i planprogrammet föreslagits innehålla naturmark med uppblandad bebyggelse minskar. I detaljplanen sparas i stället en större andel skog i den nordvästra delen av Hertsöheden.

Graden av exploatering har förändrats under planarbetets gång. Först planerades det för cirka 1 000-2 000 boende inom Hertsöheden, men efter ett politiskt beslut om ett tillväxtmål om 100 000 invånare inom kommunen till år 2040 planeras det i stället för 3 000-4 000 boende inom Hertsöheden. Detta har medfört att en högre andel flerfamiljshus och lägre andel villor föreslås inom detaljplaneområdet.

4.4 Nollalternativ

En miljökonsekvensbeskrivning ska, utöver att redovisa miljöeffekterna vid genomförande av planen, även beskriva miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om detaljplanen inte genomförs – ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet används som jämförelsegrund för att bedöma planens miljöpåverkan. Ett nollalternativ kan innebära att nuläget kvarstår om det bedöms som mest sannolikt, eller att utveckling sker enligt de beslutade planer som finns framtaget. I det aktuella fallet finns ingen äldre detaljplan, men området är utpekat för tätortsutveckling i översiktsplanen beslutad 2021, samt i detaljplaneprogram beslutad 2023.

Luleå kommun har under många år varit en tillväxtkommun. Tillväxten planeras öka i och med den gröna omställningen av industrin i Luleå och dess närhet, som kräver stor arbetskraft. Därför har Luleå kommun antagit ett mål om att möjliggöra bostäder och offentlig service för 100 000 invånare till år 2040. Det betyder att fler bostäder behöver byggas, och det antal bostäder som krävs är inte möjliga att få till enbart genom förtätning. Ny mark behöver tas i anspråk. Med tanke på tillväxtmålet och det stora behovet av nya bostäder är det sannolikt att området ändå exploateras på sikt.

Nollalternativet får därför anses utgöras av de planeringsstrategier som är beskrivna i översiktsplanen, där anges att ”Hertsöns karaktär med tät småskalig bebyggelse, grönytor och ytor för lek och fysisk aktivitet ska vara vägledande vid fortsatt planering och utbyggnad av Hertsöheden.” I översiktsplanen anges även att utrymme för näringsliv och verksamheter ska finnas.

Nollalternativet innebär att området kvarstår som skogsmark under en övergångsperiod. Utbyggnad sker med ett lägre antal bostäder än planförslaget, vilket medför att ett större antal bostäder behöver byggas på någon annan plats i kommunen, mest troligt längre bort från centrum och arbetsplatsområden. Det är även sannolikt att området skulle planeras i mindre delar och byggas ut efter behov. Detta medför att man förlorar det helhetsgrepp som är viktig bland annat för hållbara lösningar för dagvattenhantering, sammanhängande grönstråk och infrastruktur.

Miljöns sannolika utveckling

- **Naturmiljö:** Skogsmarken kvarstår längre, vilket innebär bibehållna ekosystemtjänster under en övergångsperiod. Vid successiv exploatering riskerar grönytor att fragmenteras.
- **Yt- och grundvattenkvalitet:** Mindre samordnad planering kan ge sämre dagvattenlösningar med i slutändan högre föroreningsbelastning och ökad risk för lokala översvämningar.

Jämförelsetabell: nollalternativ och planförslag.

Miljöaspekt	Nollalternativ	Planförslag
Naturmiljö	Skogsmark kvarstår längre, successiv exploatering enligt översiktsplan. Risk för fragmentering av grönytor. Mark för bostäder behöver tas i anspråk på annan plats inom kommunen.	Utgör den första delen av en samordnad utbyggnad med helhetsgrepp. Bevarande av sammanhållna grönytor.
Yt- och grundvattenkvalitet	Utbyggnad utan helhetsgrepp medför risk för sämre dagvattenlösningar.	Samordning och helhetsgrepp av dagvattenutredningar medför samordnade dagvattenlösningar.

Denna MKB hanterar endast miljöaspekter som kan få betydande miljöpåverkan (naturmiljö och yt- och grundvatten). Luleå kommun har bedömt att en sannolik utveckling för övriga miljöaspekter kan se ut enligt följande i ett nollalternativ:

- **Stadsbild:** Utbyggnad sker mer etappvis och mindre strukturerat, vilket kan påverka områdets karaktär negativt.
- **Klimatpåverkan och transporter:** Lägre täthet kan leda till större transportbehov och högre utsläpp jämfört med planförslaget, då bostäder sannolikt byggs längre bort från centrum och större arbetsplatsområde.

5 Miljökonsekvenser

I detta kapitel beskrivs de nuvarande förhållandena inom detaljplaneområdet för de miljöaspekter som avgränsats (naturmiljö samt yt- och grundvattenkvalitet) för att sedan göra en bedömning av de effekter och konsekvenser som kan uppkomma av genomförande av planförslaget. De kumulativa effekter som kan uppstå vid genomförandet av planförslaget bedöms även för respektive miljöaspekt. Förslag på åtgärder som ska inarbetas i planen och förslag till ytterligare anpassningar och hänsynstaganden för att minimera negativ påverkan på miljöaspekterna anges även i kapitlet.

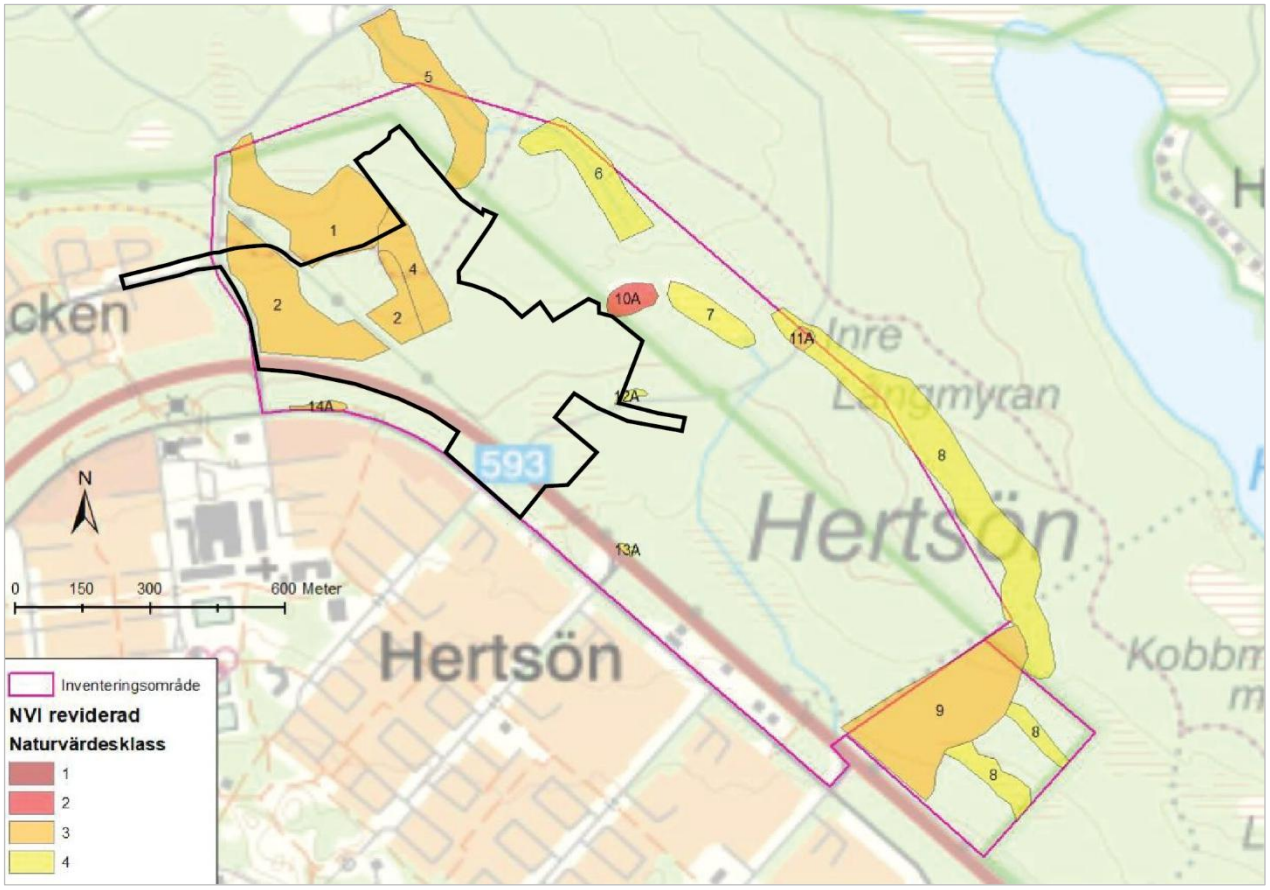
5.1 Naturmiljö

I Luleå kommuns undersökning avseende detaljplanens risk att medföra betydande miljöpåverkan identifierades behovet av att utreda detaljplanens eventuella påverkan på naturmiljön. Länsstyrelsen anser i yttrandet över avgränsningssamrådet att MKB:n bland annat bör omfatta en redogörelse gällande påverkan på skyddade arter, en beskrivning av de naturtyper som påverkas, kumulativa effekter och vilka skyddsåtgärder som vidtas för att undvika och begränsa påverkan på naturmiljön och arter.

Ett flertal inventeringar och utredningar avseende områdets naturvärden har tagits fram för Hertsöheden. Resultaten från inventeringarna och utredningarna sammanfattas i beskrivningen av nuvarande förhållanden nedan. Inventeringarna och utredningarna omfattar hela Hertsöheden och inte bara detaljplaneområdet.

5.1.1 Nuvarande förhållanden

Naturmiljö och naturvärdesbiotoper
Området Hertsöheden består av flack terräng med skogsmiljöer som till stor del är påverkade av skogsbruk. Skogstypen inom området varierar något, men består huvudsakligen av frisk till fuktig granskog som på vissa ställen har en högre inblandning av lövträd (Tyréns, 2024a). Det finns stora områden som domineras av ung skog med låga naturvärden, samt mindre inslag av myrar, sumpskog och hällmarker. I de västra och östra delarna av Hertsöheden finns skogspartier som inte har kalavverkats och som har inslag av gamla grova tallar. De äldsta tallarna bedöms ha en ålder av ca 150—180 år, möjligen upp till 200 år. Stora delar av Hertsöheden bedöms inte ha några naturvärden och naturmiljön som helhet hyser låga ekologiska värden, men det förekommer ett antal naturvärdesbiotoper med påtagligt naturvärde (klass 3) samt en naturvärdesbiotop med högt naturvärde (klass 2), se Figur 7. Naturvärdesbiotopen med högt naturvärde ligger i anslutning till detaljplaneområdet och inom biotopen finns myrgölar med lek av åkergroda och vanlig groda, möjliga övervintringslokaler för groddjur, insektsrikedom och förekomst av flertal rödlistade fågelarter (Licab, 2023).

Figur 7. Utpekade naturvärdesbiotoper inom Hertsöheden (justerade naturvärdesobjekt 2023 av Licab). Källa: (Licab, 2023).

Inom detaljplaneområdet finns två naturvärdesbiotoper (2 och 4) med påtagligt naturvärde som innehåller flerskiktad blandskog som domineras av gran, men även har inslag av björk, asp och äldre grova tallar, se Figur 8. Naturvärdena förstärks av död ved och varierande ålder på träden (Tyréns, 2024a). I övriga delar av området är det generellt avsaknad på död ved. Inom de två naturvärdesbiotoperna har talltita (NT), järpe (NT) och spillkråka (NT) noterats. Inom naturvärdesbiotop 2 finns förekomst av nattviol, vilket är en signalart och indikerar naturvärde i skogsmiljöer (Licab, 2023). Skogen inom naturvärdesbiotop 2 övergår i fuktigare markförhållanden (sumpskogsartad) längre söderut, vilket tillför ytterligare innehåll till naturvärdet.

Figur 8. Grov, äldre tall samt stående död ved i naturvärdesbiotop 2 (t.v.). Granskog med stort björkinslag och färska födosökspår av spillkråka i naturvärdesbiotop 4 (t.h.). Källa: (Licab, 2023).

Våtmarker
Inom Hertsöheden förekommer myrmarker, kärr, sumpskog, mindre bäckar, diken och bäckdråg med myrgölar. Bäckdråg är terrängsvackor med bäckar som omges av mark med ytligt, rörligt markvatten. Våtmarksområdena, fuktiga partier och stråk ligger till stor del inom utpekade naturvärdesbiotoper. En bäck rinner genom Hertsöheden från nordväst till sydöst vid Hertsövägen, vilken bidrar till att hålla myrmarkerna inom området fuktiga (Tyréns, 2024a). Inom detaljplaneområdet finns inga våtmarker eller fuktigare partier med högre naturvärden utpekade, men området angränsar till naturvärdesbiotop 7 (se Figur 7) som utgörs av en myr och naturvärdesbiotop 10A, som innehåller inslag av bäckdråg och myrgölar där vanlig groda och åkergroda observerats leka. Naturvärdesbiotop 12A innehållande dike med svagt strömmande vatten, där vanlig groda observerats leka, ligger även intill detaljplanegränsen. Det finns fuktigare partier vid detaljplaneområdets sydöstra gräns samt i ett mindre område i detaljplaneområdets centrala del.

Naturreservat
Detaljplaneområdet angränsar delvis till naturreservatet Ormberget-Hertsölandet som ligger norr om detaljplaneområdet, se Figur 2. Naturreservatet är ett kommunalt reservat som bildades år 2009 för att skydda de unika naturvärden som finns inom delar av området samt för att skydda områdets rekreativa kvaliteter. En ombildning av naturreservatet pågår utifrån de nya förutsättningarna i området vid Hertsöheden.

Ett förslag till ombildning av naturreservatets gränser, föreskrifter och skötselplan har arbetats fram och preliminär tidplan för antagande av förslaget är under våren 2026. De nya föreslagna reservatsgränserna

framgår av Figur 2. En minskning av naturreservatet i norra delen av Hertsöheden föreslås att kompenseras genom att utöka reservatet i den nordvästra delen av Hertsöheden som omfattar naturvärdesbiotop 1. Områden som föreslås tillkomma har högre naturvärden än de som tas bort.

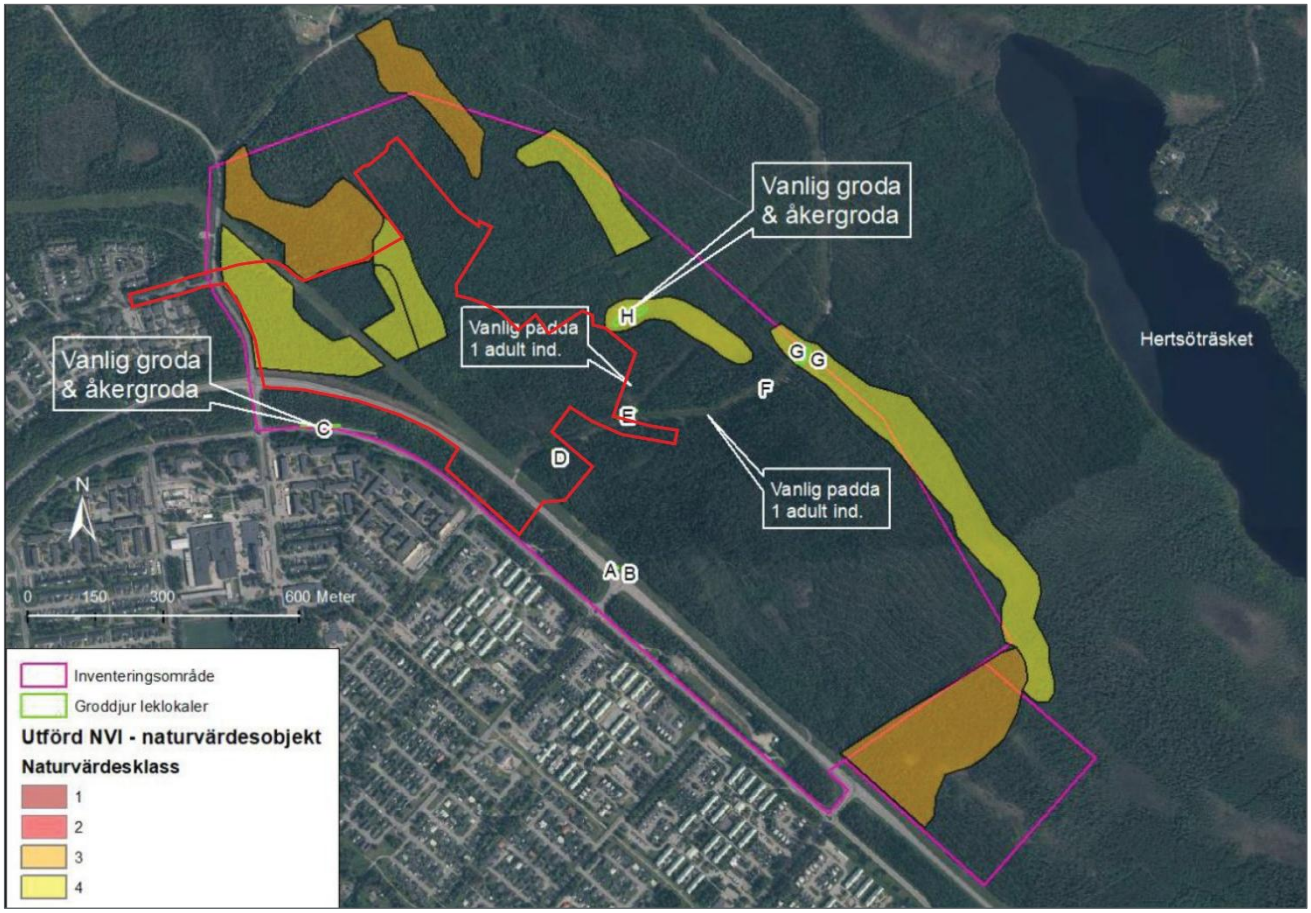
Föreslagen ändring av naturreservatets gränser medför att det aktuella detaljplaneområdet kommer att angränsa till naturreservatet i nordväst samt till viss del i nordost. Genomförandet av aktuell detaljplan medför inget intrång i naturreservatet.

Notera att föreslagna ändringar av reservatsgränserna är preliminära fram tills att det nya gränserna är beslutade.

Skyddade och skyddsvärda arter

Groddjur
Inom inventeringsområdet har groddjuren åkergroda (LC, livskraftig), vanlig groda (LC, livskraftig) och vanlig padda (LC, livskraftig) observerats. Åkergroda är skyddad enligt 4 a § i artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att både individer, artens lekplatser och övervintringsplatser är skyddade, det är även förbjudet att störa djuren under lek. Vanlig groda och vanlig padda är fridlysta enligt 6 § artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att skada eller döda individer av arterna under samtliga levnadsstadier. Den lokala populationens bevarandestatus för åkergroda och vanlig padda på Hertsölandet är god eftersom det finns rikligt med lämpliga groddjursvatten, spridningsmöjligheter samt gott om rapporter av arterna i Artportalen. För vanlig groda är bevarandestatusen gynnsam då spridningsmöjligheterna för arten är goda (Calluna, 2025). Åkergroda och vanlig groda trivs i skogs- och våtmarker och söker bland annat skydd i liggande ved med markkontakt och kan påverkas negativt av markavvattning samt intensivt skogsbruk (SLU Artdatabanken, 2025).

Totalt har åtta lekplatser för groddjur identifierats inom inventeringsområdet. Vid inventeringstillfället förekom lek av vanlig groda på samtliga lokaler (A-H) och på två lokaler (C och H) lekte även åkergroda. Lokal D ligger strax inom detaljplaneområdet och lokal E samt H ligger intill detaljplanegränsen. Lokal C ligger utanför detaljplaneområdet, se Figur 9. Vanlig padda observerades på två platser under inventeringen (Licab, 2023).

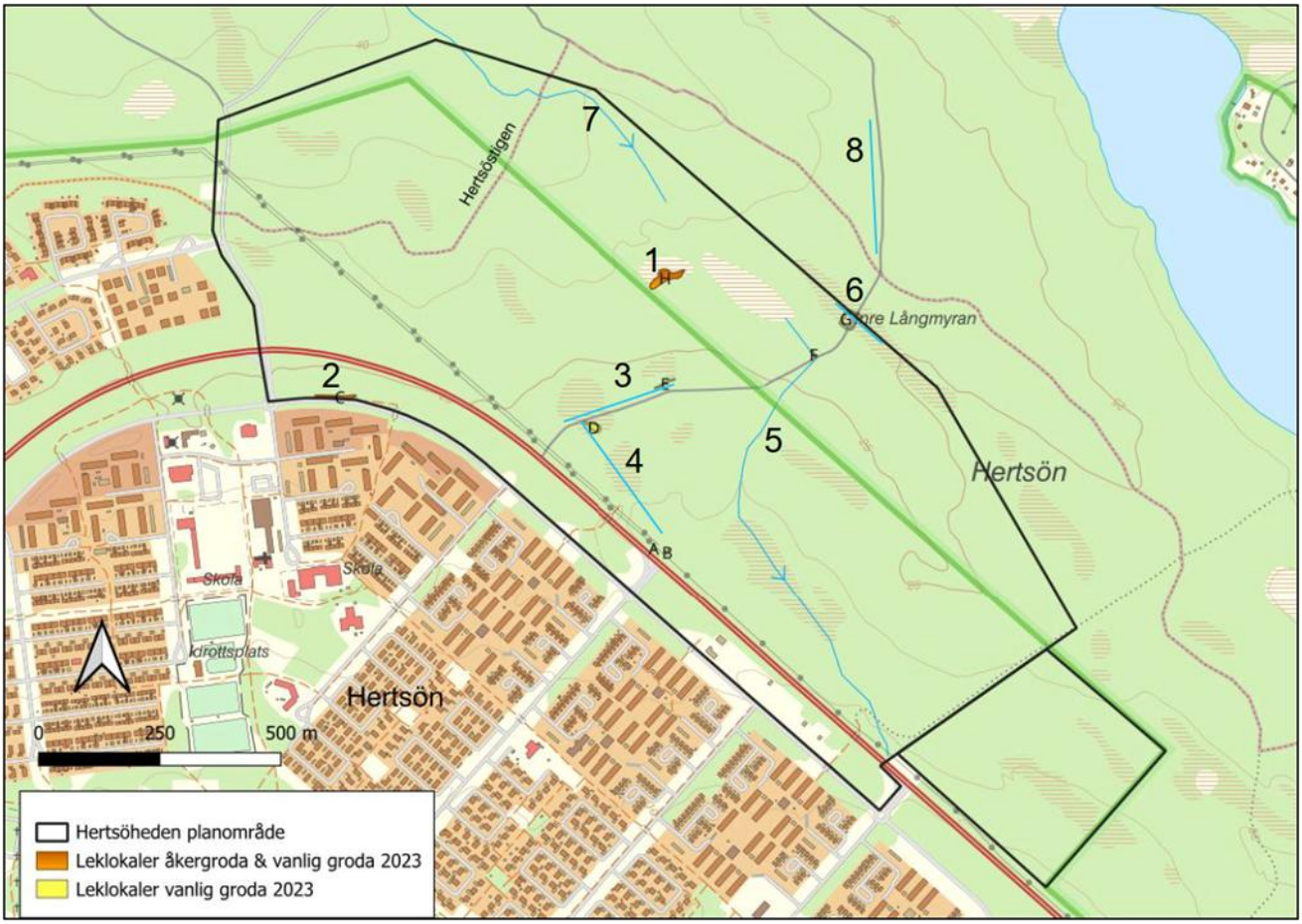

Figur 9. Identifierade groddjurslokaler (A-H) inom Hertsöheden. I figuren framgår även de två platser där vanlig padda observerats. Naturvärdesobjekten som framgår i figuren är ej de senast reviderade NVI klasserna och naturvärdesbiotoperna som framgår i Figur 7. Detaljplanegräns markerat i rött. Modifierad karta. Källa: (Licab, 2023).

En separat utredning av övervintringsplatser och vandringsvägar för arten åkergroda har utförts inom Hertsöheden (Licab, 2024). Utredningen visade att inga tydligt gynnsamma övervintringsmiljöer för åkergroda kunde kartläggas vid inventeringstillfället. Gällande övervintringsmiljöer på land påträffades inga typiskt lämpliga, avgränsade miljöer så som stenrösen eller skogspartier med stort inslag av död ved inom Hertsöheden. Bedömningen görs att det inte är särskilt troligt att några individer övervintrar på land inom Hertsöheden, men det är inte helt uteslutet att enstaka sådana småmiljöer kan finnas.

Inga typiskt lämpliga vattenmiljöer för övervintring har heller kunnat identifieras inom Hertsöheden, eftersom det finns risk för både frysning och syrebrist i vattenmiljöerna vintertid. Det går ändå inte utesluta att vattenmiljöerna som finns inom Hertsöheden kan användas som övervintringsmiljöer av åkergroda. Om övervintring sker är det mest troligt i någon av vattenmiljöerna (Licab, 2024) och det är sannolikt att det sker i lekvatten (Calluna, 2025). Vattenmiljöer inom Hertsöheden framgår av Figur 10. Det antas att åkergroda födosöker och eventuellt övervintrar i de fuktiga miljöerna som främst förekommer i nära anslutning till lekvattnet vid lokal H och in mot naturreservatet som ligger nordost - ost om lokal H (Calluna, 2025).

Lokal C (se Figur 9) vid vattenmiljö 2 där åkergroda identifierats ligger utanför detaljplaneområdet. Konnektiviteten till andra groddjurslokaler i närområdet bedöms vara mycket begränsad eftersom groddjurslokalen är omgiven av flertalet vägar. Groddjurspopulationen vid lokal C utgör troligen en isolerad population (Calluna, 2025).

Figur 10. Vattenmiljöer inom 500 m från kända leklokaler för åkergroda som besökts inom Hertsöheden. Vattenmiljö 3 och 4 ligger delvis inom detaljplaneområdet. Vattenmiljö 1 angränsar till detaljplaneområdet. Resterande vattenmiljöer ligger utanför detaljplaneområdet. Källa: (Licab, 2024).

Fågelarter

Fågelfaunan inom inventeringsområdet, se Figur 11, är representativ för ett barrskogsdominerat, tätortsnära landskap, medan de arter som trivs i löv- eller blandskog som till exempel lövsångare, svartvit flugsnappare och trädgårdssångare förekommer fåtaligt eller inte alls. Vid inventeringstillfället upplevdes stora delar av planområdet, främst de östra och centrala delarna med yngre tallskog, som fågelfattiga. Totalt har 46 fågelarter noterats inom inventeringsområdet (Licab, 2023). Av dessa är det 11 arter som är prioriterade att bedöma för artskyddet eftersom de bedömts häcka i eller intill inventeringsområdet (Calluna, 2025). Övriga arter har inte bedömts häcka i området (Licab, 2023). Prioriterade arter anges i Tabell 5 nedan.

Tabell 5. Fågelarter som bedömts prioriteras i denna MKB av de 46 arter som noterats då de bedömts häcka eller möjligen häcka inom inventeringsområdet. FD=Fågelarter listade i fågeldirektivet, bilaga 1 till artskyddsförordningen.

Art	Rödlistekategori 2020	FD	Kommentar
Björktrast	NT (nära hotad)		Bedömts häcka med 3–7 revir i eller intill inventeringsområdet.
Rödvingetrast	NT (nära hotad)		Bedömts häcka med 10–15 revir i eller intill inventeringsområdet
Bläsand	VU (sårbar)		Osäkert om den har revir i eller intill inventeringsområdet
Grönfink	EN (starkt hotad)		Bedömts ha 4 revir i eller intill inventeringsområdet.
Grönsiska	Ej rödlistad (livskraftig)		Många observationer under inventeringarna men antal revir har inte kunnat uppskattas. Inventeringsområdets barrskogar bedöms utgöra lämpligt habitat för häckning.
Gulsparv	NT (nära hotad)		Bedömts ha 1 revir i eller intill inventeringsområdet.
Järpe	NT (nära hotad)	X	Bedömts ha 2 revir i eller intill inventeringsområdet.
Kungsfågel	Ej rödlistad (livskraftig)		Bedömts häcka med 2–4 revir i eller intill inventeringsområdet.
Spillkråka	NT (nära hotad)	X	Bedömts häcka med 1 revir i eller intill inventeringsområdet.
Svartvit flugsnappare	NT (nära hotad)		Bedömts häcka med 1–3 revir i eller intill inventeringsområdet.
Talltita	NT (nära hotad)		Bedömts häcka med 3–4 revir i eller intill inventeringsområdet.

Observationerna av rödlistade arter är spridda över inventeringsområdet för Hertsöheden, se Figur 11. De rödlistade arter som observerats inom detaljplaneområdet är spillkråka, grönfink, järpe, talltita, björktrast och rödvingetrast.

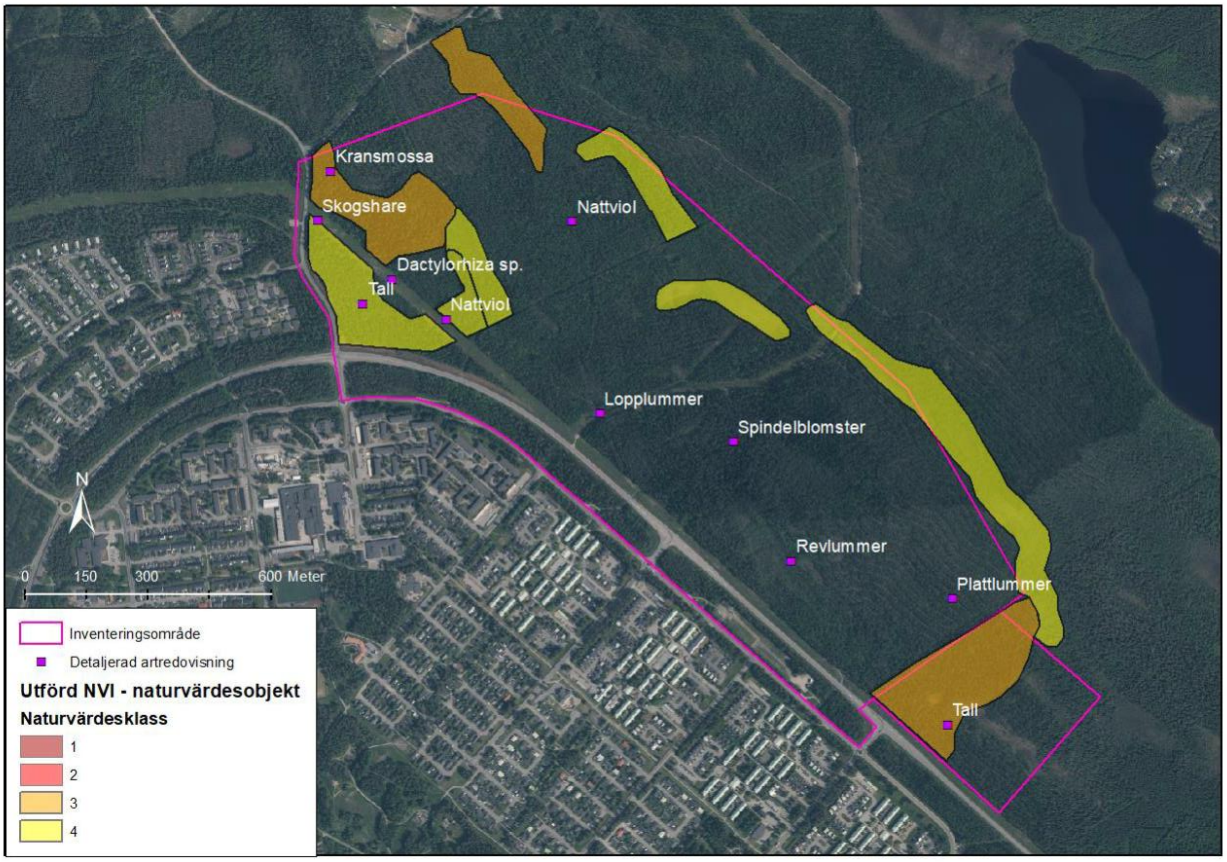
Figur 11. Rödlistade fågelarter och arter från fågeldirektivets bilaga 1 som noterats inom inventeringsområdet (Licab, 2023). Naturvärdesobjekten som framgår i figuren är ej de senast reviderade NVI klasserna och naturvärdesbiotoperna som framgår i Figur 7.

Detaljplaneområdet ligger inom en värdetrakt (Nedre Luleälven) för arten vitryggig hackspett. Syftet med värdetrakter för arten är att peka ut områden där åtgärder för vitryggig hackspett kan vara lämpliga/önskvärda. Arten är rödlistad som akut hotad (CR) och är en av Sveriges mest hotade fågelarter med mycket få häckande par. Vitryggig hackspett är beroende av lövrika skogar med stora mängder död lövved. Många av de mest lövrika miljöerna finns idag i igenväxande före detta betes- och slåttermarker, i kantzonen mellan skogs- och jordbrukslandskap samt längs sjöar och vattendrag (Naturvårdsverket, 2025). Inom Hertsöheden finns till störst del barrskog (huvudsakligen påverkad produktionsskog med låg ålder), men det finns även flerskiktad blandskog som domineras av gran och äldre tall, med inslag av björk och asp. Inslag av död ved förekommer. Det finns inga kända förekomster av arten inom inventeringsområdet och inte några särskilda indikationer på att det skulle finnas lämpliga habitat inom detaljplaneområdet. Notera att värdetrakter i sig inte indikerar att det finns revir för befintliga individer inom området eller att området har särskild skyddsstatus eller relevans för artskyddet.

Kärlväxter och övriga arter

Inom inventeringsområdet har de fridlysta växterna spindelblomster och nattviol observerats (Licab, 2023), se Figur 12. Båda arterna är fridlysta i hela landet enligt 8 § artskyddsförordningen och är livskraftiga (LC) i rödlistan. Arterna finns spridda i hela kommunen och har gynnsam bevarandestatus (Calluna, 2025). Arterna lopplummer, revlummer och plattlummer har även observerats inom inventeringsområdet. Dessa arter är fridlysta enligt 9 § artskyddsförordningen.

Inom detaljplaneområdet har arterna nattviol, lopplummer och överblommade växtstänglar tillhörande släktet *Dactylorhiza* (bedömdes möjligen vara fläcknycklar) observerats. När syftet är något annat än att ta bort eller skada en nationellt fridlyst art enligt 8-9 §§ aktualiseras artskyddsförordningens förbud först när det finns en risk för påverkan på artens bevarandestatus i området. Arterna har gynnsam bevarandestatus (Calluna, 2025).

Figur 12. Observationer av kärlväxter inom området Hertsöheden. Naturvärdesobjekten som framgår i figuren är ej de senast reviderade NVI klasserna och naturvärdesbiotoperna som framgår i Figur 7. Källa: Licab, 2023.

5.1.2 Konsekvenser

Konsekvenserna som genomförandet av planförslaget kan medföra bedöms först för de olika naturmiljövärdena för att sedan göra en samlad bedömning för naturmiljön som helhet. En samlad bedömning av nollalternativet görs även och slutligen bedöms de förväntade kumulativa effekter som kan uppstå med genomförandet av detaljplanen samt övrig exploatering som planeras inom och intill Hertsöheden.

Naturmiljö och naturvärdesbiotoper
Påverkan på naturmiljön och naturvärdesbiotoper kommer att ske genom avverkning och markarbeten vid genomförandet av detaljplanen. Inom detaljplaneområdet kommer naturmiljön inom delar av naturvärdesbiotoperna 2 och 4 med påtagligt naturvärde (klass 3) att exploateras, till exempel planeras en anslutningsväg att anläggas genom naturvärdesbiotop 2. Delar av naturvärdesbiotop 2 planeras att utgöra naturmark i planen och genom naturvärdesbiotop 4 planeras ett stråk att sparas som naturmark.

Att ta mark inom naturvärdesbiotoperna i anspråk medför att områden med idag påtagliga naturvärden går förlorade. Fragmentering av värdefulla naturmiljöer kan medföra att befintliga spridningsvägar och stråk går förlorade samt att livsmiljöer riskerar att försvinna, vilket medför att förutsättningarna för olika arter att trivas inom området försvåras. Sammantaget kan utrymmet för den biologiska mångfalden minska inom området om potentiella livsmiljöer och spridningsvägar för arter som trivs inom biotoperna med påtagliga naturvärden försvinner. Att ta mark i anspråk inom biotoper med påtagliga naturvärden, i ett tätortsnära område som i övrigt besitter generellt låga naturvärden, kan medföra *medelstora negativa konsekvenser*.

Naturreservat
Detaljplaneområdet angränsar i nuläget delvis till naturreservatet Ormberget-Hertsölandet och kommer även att göra det med de nya föreslagna reservatsgränserna (preliminära). I de områden där detaljplanen angränsar till naturreservatet föreslås markanvändningen skola, förskola, park, natur och bostäder. Ett genomförande av planen kan medföra att spridningsvägar från detaljplaneområdet, som idag utgörs av naturmark, till naturreservatet kan försvåras för olika arter när det bebyggs. I planen föreslås park- och naturmark som angränsar till naturreservatet vilket kan möjliggöra för fortsatta spridningsvägar från detaljplaneområdet till naturreservatet. Genomförandet av detaljplanen medför inget intrång i naturreservatet och genomförandet av planen bedöms därmed medföra *obetydliga konsekvenser* avseende naturreservatets naturvärden.

Den ombildning av naturreservatet som planeras utifrån de nya förutsättningarna i området vid Hertsöheden medför i sin helhet att mindre områden med lägre naturvärden som idag ingår i naturreservatet kommer att utgå från reservatet och att ett större naturområde med högre naturvärden, föreslås att tillföras reservatet. Ombildningen medför därmed snarare en anpassning till områdets naturvärden, än att göra intrång i naturreservatets befintliga värden. Notera att ombildandet av naturreservatet hanteras som ett separat ärende och att de nya gränserna inte är beslutade.

Våtmarker
Inom detaljplaneområdet finns inga våtmarker med högre naturvärden utpekade, men detaljplaneområdet angränsar till myrmark med inslag av bäckdråg och myrgölar (naturvärdesbiotoperna 7 och 10A) samt ett långt dike med svagt strömmande vatten (naturvärdesbiotop 12A). Genomförandet av detaljplanen kan eventuellt medföra grundvattensänkningar, vid till exempel anläggning av ledningar eller husgrunder, vilket främst skulle kunna påverka myrmarkerna genom att dessa blir torrare. Eftersom våtmarkerna till stor del hålls fuktiga av den bäck som rinner genom Hertsöheden från nordväst till sydöst vid Hertsövägen bedöms inte hydrologin vid de våtmarker som ligger uppströms påverkas betydande av genomförandet av planen. Exploatering ovan marknivå bör kunna genomföras utan att våtmarkerna påverkas på ett påtagligt sätt, givet att byggnadsfasen planeras och genomförs på ett kontrollerat sätt (Tyréns, 2024a). För att undvika eventuell negativ påverkan på groddjur och arter som finns knutna till våtmarksmiljöerna bör det säkerställas att hydrologin i biotop 10A inte påverkas vid genomförandet eller permanent.

De våtmarker och fuktigare områden som ligger i de sydöstra delarna av detaljplaneområdet och Hertsöheden kan komma att bli något fuktigare vid genomförandet av planen eftersom dagvattnet inom detaljplanen delvis föreslås att ledas öster ut. Ett tvåstegdike föreslås även leda genom hela detaljplaneområdet som dagvatten ska avledas till via mindre diken, vilket kan bidra med nya fuktiga miljöer inom detaljplaneområdet.

Sammantaget bedöms genomförandet av planen bidra med *obetydliga konsekvenser* för de arter som finns knutna till våtmarksmiljöerna, förutsatt att inga permanenta grundvattensänkningar sker vid genomförandet av planen.

Skyddade och skyddsvärda arter

Groddjur
Planförslaget innebär att naturmark tas i anspråk för bebyggelse av verksamhetslokaler vid lokal D och intill lokal E samt intill lokal H planeras naturmark att tas i anspråk för att möjliggöra exploatering av skolverksamheter. En remsa är lämnad mellan myren för lokal H och markområdet där skolverksamhet planeras. I detaljplanen görs anpassningar med hänsyn till lokal H genom att planlägga den nordöstra delen av markområdet där skolverksamhet planeras med prickmark. Detta markområde får inte bebyggas och ska utgöras av skolgård med mer naturlig karaktär där befintlig skog bevaras. Avverkning, markarbeten och anläggning av hårdgjorda ytor i närhet av lokalerna kan medföra att kantzonerna intill de fuktiga områdena påverkas, vid lokal D finns även risk att fuktiga partier exploateras. Effekter detta kan medföra avseende arten vanlig groda är att potentiella livsmiljöer vid lokal D kan gå förlorade och att artens potentiella terrestra livsmiljöer vid lokal E tas i anspråk (lekvatten planeras att bibehållas). Genomförandet av planen kan medföra *negativa konsekvenser* för arten vanlig groda, men genomförandet av planen bedöms dock inte medföra risk för påverkan på bevarandestatusen för vanlig groda.

Gällande arten åkergroda som observerats vid lokal H kommer inte lekvattnet att påverkas av genomförandet av planen. Gällande övervintringsmiljöer görs bedömningen att det inte är särskilt troligt att några individer övervintrar på land inom detaljplaneområdet. Inga typiskt lämpliga vattenmiljöer för övervintring har heller kunnat identifieras inom detaljplaneområdet. Det antas att åkergroda födosöker och eventuellt övervintrar i de fuktiga miljöerna som främst förekommer i nära anslutning till lekvattnet vid lokal H och in mot naturreservatet som ligger nordost - ost om lokal H. Eftersom det inte är säkerställt vilka landmiljöer som åkergroda använder går det inte att med säkerhet utesluta att sådana miljöer finns inom detaljplaneområdet. Om åkergrodans livsmiljöer skulle tas i anspråk kan detta medföra *negativa konsekvenser* samt att förbuden i artskyddsförordningen utlöses för åkergroda. Det bedöms dock inte finnas risk för påverkan på den lokala populationen för åkergroda (Calluna, 2025). För att undvika att förbuden i artskyddsförordningen löses ut för åkergroda har förslag till åtgärder arbetats fram som ska fastställas i planen, samt i naturreservatet Ormberget-Hertsölandets nya skötselplan, se avsnitt *5.1.3 Förslag till åtgärder som inarbetas i planen*. Med skyddsåtgärderna bedöms kontinuerlig ekologisk funktion upprätthållas. För att minimera påverkan på groddjur föreslås även ytterligare anpassningar och hänsynstaganden, se avsnitt *5.1.4 Förslag till ytterligare anpassningar och hänsynstaganden.*

Fågelarter
Genomförandet av detaljplanen kan medföra påverkan på fågelarterna i området genom avverkning av skog. Avverkning kan medföra störande effekter i form av buller vid entreprenaden, men också att arternas livsmiljöer går förlorade och deras möjligheter att häcka och födosöka inom området minskar. De kommer därför inte att kunna nyttja området på samma sätt som i nuläget. Med bakgrund av att påverkan på populationsnivån bedöms vara liten för arterna björktrast, grönfink, rödvingetrast, järpe och talltita, bedöms inte förbuden i artskyddsförordningen lösas ut (Calluna, 2025). För arten spillkråka kan ett revir påverkas vilket motsvarar 1,2% av den lokala populationen i Luleå kommun. Detta innebär att förbuden enligt artskyddsförordningen skulle kunna lösas ut (Calluna, 2025). Den kontinuerliga ekologiska funktionen för spillkråka bedöms dock finnas kvar och det finns gott om skog som spillkråkan kan fortsätta nyttja i närområdet, till exempel inom naturreservatet. Detta i kombination med att arten besitter stora revir medför att förbud inte bedöms utlösas. Sammantaget bedöms genomförandet av planen medföra *liten negativ konsekvens* för fågelarter i området. För att minimera påverkan på fågelarterna med genomförandet av planen föreslås anpassningar och hänsynstaganden (särskilt för arten spillkråka), se avsnitt 5.1.4 *Förslag till ytterligare anpassningar och hänsynstaganden.*

Ianspråktagande av mark och avverkning av skog kan påverka möjligheterna för vitryggig hackspett att nyttja det aktuella området inom värdetrakten. Detaljplaneområdet upptas dock av barrdominerad skog, huvudsakligen påverkad produktionsskog med låga åldrar och med begränsade förutsättningar för mer än de

mest basala naturvärden som kan hittas i dylika skogar. Fläckvis finns ett spritt lövinslag i skogen utan särskilda indikationer på att det skulle finnas lämpliga habitat för arten inom området. Skogen är tät och där lövträd finns är beståndet uppblandat med en stor andel barrträd. Det är genomgående unga bestånd med avsaknad av död ved. Detaljplaneområdet bedöms därmed sakna relevans för värdetrakten för vitryggig hackspett eftersom arten är beroende av lövrika skogar med stora mängder död lövved. Genomförandet av detaljplanen bedöms medföra *obetydliga konsekvenser* för vitryggig hackspett och artens bevarandestatus bedöms inte påverkas.

Kärlväxter och övriga arter
Inom detaljplaneområdet har de övriga skyddade arterna nattviol, lopplummer och överblommade växtstänglar som möjligen bedömts vara fläcknycklar observerats. Arterna kan påverkas av markförberedande arbeten inom området. Arterna har gynnsam bevarandestatus och finns spridda i hela kommunen och genomförandet av planen bedöms inte medföra effekter i sådan utsträckning att arternas bevarandestatus påverkas. Förbud enligt artskyddsförordningen bedöms inte utlösas med genomförande av planen. Planförslaget bedöms sammantaget medföra *obetydliga konsekvenser* för de nämnda växtarterna.

Samlad bedömning
Genomförandet av detaljplanen kommer sammanfattningsvis att påverka naturmiljön inom området genom att befintlig skogsmark tas i anspråk för kvartersmark, gator, skolverksamheter och verksamhetsområden. För att möjliggöra exploateringen kommer stora områden med skog att avverkas och markberedas. Generellt besitter naturmiljön inom detaljplaneområdet låga naturvärden, men stora delar av naturvärdesbiotop 4 och delar av naturvärdesbiotop 2 med påtagligt naturvärde planeras att bebyggas med kvartersmark och gator. Planerade åtgärder kan medföra att befintliga och potentiella livsmiljöer för olika arter går förlorade och fragmentering av biotoper kan få till följd att befintliga spridningsvägar och stråk går förlorade. Potentiella livsmiljöer för groddjur kan tas i anspråk vid planläggning av skogsmark i områdets östra delar och möjligheten för fåglar att häcka och födosöka inom detaljplaneområdet försvåras. Utrymmet för den biologiska mångfalden kan alltså med stor sannolikhet antas minska inom området. Påverkan på identifierade arters populationsnivå respektive bevarandestatus bedöms vara liten. Kontinuerlig ekologisk funktion kan upprätthållas för spillkråka och åkergroda. Sammantaget bedöms genomförandet av detaljplanen medföra *liten till medelstor negativ konsekvens* för naturmiljön eftersom naturvärdena i området generellt är låga. Anpassningar och hänsynstaganden föreslås för att minimera påverkan på naturmiljön.

I ett nollalternativ är det stor sannolikhet att Hertsöheden planläggs för tät småskalig bebyggelse, vilket skulle innebära att stora delar av skogsmarken inom området avverkas. Troligen skulle därmed det aktuella detaljplaneområdet inom Hertsöheden planläggas för bebyggelse, men det är osäkert i vilken omfattning. Nollalternativet antas innebära ett lägre antal bostäder än planförslaget, vilket skulle kunna innebära att naturmark tas i anspråk i lägre omfattning. Eftersom avverkning och markarbeten förväntas bli aktuellt även i nollalternativet kan det antas att liknande effekter som uppstår vid genomförandet av planförslaget även uppstår i nollalternativet. Förmodligen bevaras de mest värdefulla naturområdena i nollalternativet, men det är möjligt att en sammanhållen planering kring stråk, gröna korridorer och konnektivitet uteblir, särskilt i anslutning till övriga områden inom Hertsöheden. Inför planläggningen av aktuell detaljplan har utredningar utförts för hela Hertsöheden, vilket medför att planläggningen har kunnat ske med ett helhetsgrepp. I planförslaget föreslås till exempel gröna stråk som ansluter till naturområden utanför detaljplaneområdet och dagvattenlösningar som leder inom och utanför detaljplaneområdet, så att de kan vara en tillgång för groddjur i området både vad gäller spridning och lekvatten. För nollalternativet kan det antas att utredningar och inventeringar i stället hade genomförts för varje enskilt område som planeras att planläggas och inte för hela Hertsöheden. Nollalternativet skulle därmed kunna medföra att naturmiljön hålls mindre sammanhållen, även om naturmark skulle tas i anspråk i lägre omfattning. Utrymmet för den biologiska mångfalden kan antas minska inom området. Sammantaget bedöms nollalternativet medföra *medelstor negativ konsekvens* för naturmiljön.

Kumulativa effekter
Ytterligare exploatering av Hertsöheden kan leda till kumulativa effekter kopplat till påverkan av ianspråktagande av naturmark och bullerpåverkan vid genomförandet av planerna, vilket kan störa arterna inom området. Beroende på om och när i tid bebyggelseutvecklingen av Hertsöheden ska genomföras kan samverkande påverkan ge effekter på ekologiska samband och livsmiljöer för arter i området. Groddjur och fågelarter har observerats även utanför den aktuella detaljplanens gränser och avverkning inom dessa områden kan medföra att livsmiljöer, spridningsmiljöer, stråk, ekologiska samband, häckningsmiljöer, födosöksmiljöer och landmiljöer går förlorade i större utsträckning jämfört med om endast den aktuella detaljplanen genomförs.

Artskyddsutredningen som genomförts (Calluna, 2025) omfattar hela Hertsöheden (inte bara aktuell detaljplan) och i utredningen har påverkan på populationsnivå och risk att förbud i artskyddsförordningen löses ut bedömts för observerade arter inom Hertsöheden. Exploatering av Hertsöheden bedöms inte lösa ut förbuden i artskyddsförordningen för de häckande fågelarter som observerats inom området, men det sker ändå en påverkan på flera fågelarters livsmiljöer och flera av arterna har inte gynnsam bevarandestatus. Varsamhet bör därför iakttas och åtgärder bör undvikas under häckningssäsong för att undvika negativa konsekvenser för fågellivet (Calluna, 2025), se avsnitt 5.1.4. För de kärlväxter som observerats inom området bedöms inte förbuden i artskyddsförordningen utlösas av exploateringen. Exploateringen inom Hertsöheden kan medföra en risk att förbuden i artskyddsförordningen löses ut för arten åkergroda, om inte skyddsåtgärder genomförs. Med den nuvarande bebyggelseutveckling som planeras inom Hertsöheden kommer lekvatten för åkergroda att bibehållas och det är därför en viktig aspekt att notera i den fortsatta planläggningen inom området. Om exploatering planeras söder om Hertsövägen vid groddjurslokal C, föreslås en fördjupad inventering av åkergroda och vanlig groda samt utredning av artskyddet.

Eftersom utbyggnaden av Hertsöheden planeras med ett helhetsgrepp och inventeringar och utredningar gjorts för hela området kan områden med högre naturvärden undvikas, samtidigt som kommunen har möjlighet att uppnå sina utbyggnadsmål. Planerade bebyggelseområden, bortsett från aktuell detaljplan, undviker i stor mån att ta mark inom identifierade naturvärdesbiotoper i anspråk. Gröna stråk och bevarande av naturmark inom området kan ske mer välplanerat med ett helhetsgrepp. Den dagvattenlösning som planeras för hela Hertsöheden kan möjliggöra nya livsmiljöer för groddjur i högre utsträckning jämfört med om dagvattenlösning endast utformats för den aktuella detaljplanen.

Genom att Hertsöheden angränsar till Ormbergets-Hertsölandets naturreservat är det möjligt att fågelarterna som observerats inom Hertsöheden rör sig till skogsområdena inom reservatet vid avverkning och bullerpåverkan. Det bedöms vara lägre sannolikhet att arter skulle röra sig mot Hertsöfältet i sydöst än norr ut mot reservatet. Om planerad kraftledning kommer att anläggas inom naturreservatet finns det risk för att fågelarterna som eventuellt flyttat till naturreservatet blir påverkade av avverkning och förlust av livsmiljöer vid avverkning för ledningsgatan. Bedömningen av denna effekt är osäker eftersom det ännu inte är bestämt när och om detaljplanerna och kraftledningen faktiskt kommer att etableras. Utredningar av populationsnivå och eventuell aktualisering av artskyddet för eventuella arter har inte heller utretts utanför Hertsöheden.

Detaljplaneområdet ligger inom värdetrakten Nedre Luleälven för vitryggig hackspett. Planerad kraftledning och Hertsöfältet ligger även inom värdetrakten, vilken sträcker sig över Luleå, Boden och söder ut mot Piteå. Vitryggig hackspett är beroende av lövrika skogar med stora mängder död lövved. Om nämnda planer för exploatering av Hertsöheden, Hertsöfältet och kraftledningen genomförs tas naturmark i anspråk inom värdetrakten, vilket minskar möjligheten för vitryggig hackspett att nyttja värdetrakten inom dessa områden.

Planförslaget i sig bedöms inte bidra till att kumulativa effekter uppstår till följd av den planerade utvecklingen inom och i närområdet till Hertsöheden eftersom detaljplaneområdet bedöms sakna relevans för värdetrakten för vitryggig hackspett. Detaljplaneområdet upptas av barrdominerad skog, huvudsakligen påverkad produktionsskog med låga åldrar och med begränsade förutsättningar för mer än de mest basala naturvärden

som kan hittas i dylika skogar. Fläckvis finns ett spritt lövinslag i skogen utan särskilda indikationer på att det skulle finnas lämpliga habitat för arten inom området. Skogen är tät och där lövträd finns är beståndet uppblandat med en stor andel barrträd. Det är genomgående unga bestånd med avsaknad av död ved. Inom området Hertsöheden finns det enda mer sammanhängande lövbeståndet i den sydöstra delen (utanför detaljplanen), i anslutning till ett fuktigare stråk. Även den lövskogen är ung och innehåller idag endast enstaka död ved, men kan ha potential att på sikt utveckla kvaliteter som kan vara gynnsamma för den vitryggiga hackspetten. Området är i Luleå kommuns planprogram för Hertsöheden avsatt som grönområde och kommer att bevaras.

De kumulativa effekter som kan uppstå bedöms sammantaget kunna medföra *medelstora negativa konsekvenser för naturmiljön* eftersom stora områden med befintlig naturmark trots allt planeras att tas i anspråk, vilket i det stora hela försämrar de ekologiska sambanden och möjligheterna för olika arter att nyttja naturmarkerna.

5.1.3 Förslag till åtgärder som inarbetas i planen

För att undvika att förbuden i artskyddsförordningen avseende åkergroda löses ut föreslås följande åtgärd att inarbetas i planen:

- Tvåstegdiket som föreslås leda genom detaljplaneområdet för omhändertagande av dagvatten kan antas komma att nyttjas av groddjur. Utformning tvåstegdiket bör vara av sådan karaktär och naturlighet att det kan vara en tillgång för groddjur i området, både vad gäller spridning och lekvatten.

I genomförd artskyddsutredning föreslogs två skyddsåtgärder för att undvika att artskyddet löses ut för arten åkergroda (Calluna, 2025). Eftersom lokal H där åkergroda observerats ligger inom gränsen för naturreservatet Ormberget-Hertsölandet och inte inom detaljplaneområdet planeras den andra åtgärden som föreslagits av artskyddsutredningen (Calluna, 2025) att inarbetas i naturreservatets nya skötselplan i stället för i detaljplanen. Den andra åtgärden som föreslagits innebär att negativ påverkan vid lekvatten H ska undvikas genom att faunadepåer med död ved och stenrösen placeras ut i närmiljön till lekvattnet för att stärka åkergrodans förutsättningar för födosök, dagvila och övervintring.

Med skyddsåtgärderna bedöms kontinuerlig ekologisk funktion upprätthållas och risken för att åkergroda påverkas minimeras så att den kvarstående risken innebär ett oavsiktligt dödande (Calluna, 2025).

5.1.4 Förslag till ytterligare anpassningar och hänsynstaganden

Utöver förslag till åtgärder som ska inarbetas i planen föreslås följande anpassningar och hänsynstaganden för att minimera planens påverkan på naturmiljön:

- Avverkning av träd bör undvikas under häckningssäsongen, vilket skyddar många fågelarter bland annat björktrast.
- Skogspartier med äldre grova tallar och träd bör bevaras för att bidra med variation i trädbeståndet. Stående och liggande död ved bör även bevaras.
- Områden med högre naturvärden som bevaras som naturmark bör ha en förbindelse (stråk/korridor av skog eller våtmark) med det omgivande naturlandskapet, snarare än att utgöra isolerade fläckar, för att underlätta arters spridning och uppnå störst ekologisk nytta.
- För arten spillkråka föreslås försiktighetsåtgärder vid naturvärdesbiotop 10A i form av att äldre och grova träd sparas i buffertzon kring hela våtmarken. Även i samband med skötseln av naturreservatet och grönområden inom planområdet kan gamla och grova träd, även döda stående träd, lämnas orörda.

- För arten järpe bör även en skyddszon lämnas intill naturvärdesbiotop 10A där hydrologin inte påverkas och vegetationen sparas för att bibehålla födosökshabitat.
- Hänsynsåtgärder vid naturvärdesbiotop 10A föreslås även för arten talltita i form av att lämna eller skapa högstubbar av lövträd. Murkna stående träd kan även lämnas så att talltitan kan hacka ut egna bon. Inom grönområden kan även flerskiktade skogar eftersträvas.
- För arten grönfink kan plantering av buskar och buskage i grönstråk genomföras som åtgärd. Åtgärden kan även gynna andra tättingar.
- Kantzoner intill lokal H och E bör sparas för att inte påverka våtmarkernas hydrologi och för att förhindra att eventuella livsmiljöer för groddjur försvinner.
- Vid lokal E (belägen öster om föreslagen plats för skolverksamheter) bör en skyddszon lämnas till dike där vanlig groda observerats.
- Vid lokal D (belägen vid sydöstra gränsen vid verksamhetsområde) bör en skyddszon lämnas till sumpskogen i anslutning till bäckdråg där vanlig groda observerats för att undvika påverkan på hydrologin.
- Förutsättningar bör skapas för gröna och säkra vandringsstråk för groddjur.
- Vid eventuella grundvattensänkningar rekommenderas det att vattnet pumpas tillbaka till närliggande våtmarker, för att på så sätt kunna hålla jämn nivå och undvika att våtmarkerna torrläggs.

5.2 Yt- och grundvattenkvalitet

I Luleå kommuns undersökning avseende detaljplanens risk att medföra betydande miljöpåverkan identifierades behovet av att utreda detaljplanens eventuella påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten. I Länsstyrelsens yttrande över avgränsningssamrådet föreslås att miljöaspekten vatten/miljökvalitetsnormer omfattar dagvattenlösningar och påverkan på grundvatten samt recipientbedömningar och klimatförändringens påverkan.

Det har tagits fram två dagvattenutredningar inom ramen för den planerade utbyggnaden av Hertsöheden; en inför framtagandet av planprogrammet för Hertsöheden, (Tyréns, 2024) och en för aktuell detaljplan (Sweco, 2025). En komplettering till dagvattenutredningen för planprogrammet har tagits fram som bygger vidare på dagvattenutredningen och som innehåller kompletterande analys och bedömning angående planprogrammets påverkan på recipienten (Inre Hertsöfjärden), (Sweco, 2025b). Syftet med detta PM är att bedöma om ytterligare åtgärd utöver vad som angetts i dagvattenutredningen behövs för att förhindra att recipientens miljökvalitetsnormer påverkas av planprogrammet.

Luleå kommun har tagit fram en dagvattenplan för 2020–2030. I den har följande mål tagits fram som bygger på Vision Luleå 2050:

- *MÅL 1. Resurs- och värdeskapande dagvatten i den byggda miljön*.
- *MÅL 2. Robust och klimatanpassad dagvattenhantering.*
- *MÅL 3. Förbättrad vattenkvalitet i stadens vatten.*

Dessa mål har varit vägledande vid utredning och planering för dagvattenhanteringen för Hertsöheden.

5.2.1 Nuvarande förhållanden

Hertsöheden utgörs i nuläget av skogsmark med morän som huvudsaklig jordart. Det förekommer ställvis överlagring med tunnare skikt av svallsediment, postglacial sand-grus samt platser med torv eller berg i dagen. Djupet till berg varierar mellan 3,4 – 5,6 m. Hela området har medelhög genomsläpplighet med jordarter som motsvarar en infiltrationskapacitet på ≥10-9 m/s.

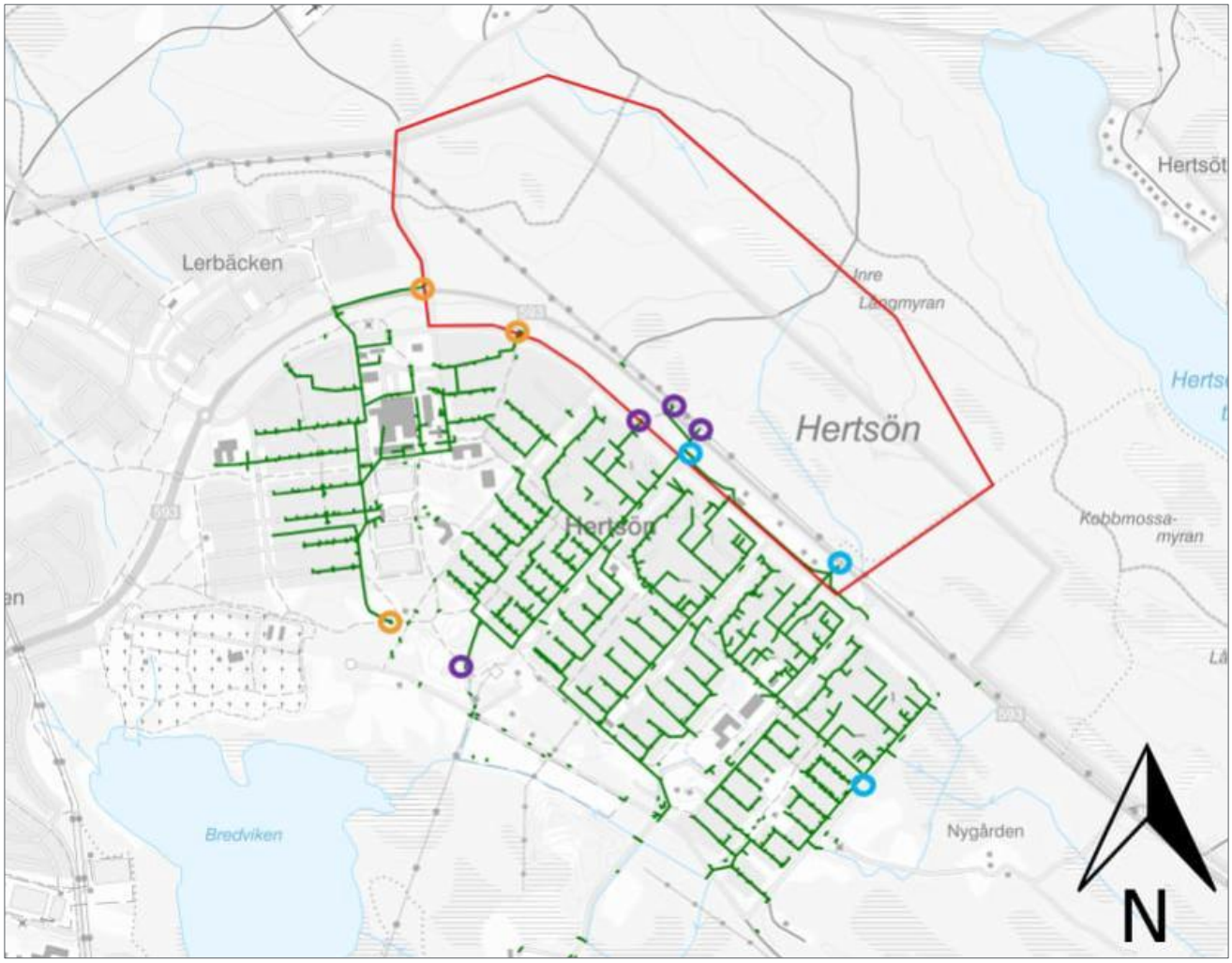
Grundvattenrör har installerats i området för Hertsöheden dels mellan åren 2007–2013, dels under 2022. Mätningar har visat att grundvattennivån ligger mellan 0,0–1,2 m och att grundvattnet ligger mest ytligt i områdets sydöstra del. I myrområdet ligger grundvatten i nivå med markytan. Grundvattennivåerna varierar dock under året och brukar vara som högst i samband med snösmältning eller sent på hösten (Norconsult Sverige AB, 2022). Uttagsmöjligheterna för grundvatten är tämligen goda och det finns inga kända dricksvattenbrunnar respektive grundvattenmagasin att beakta (Tyréns, 2024).

Större delen av Hertsöheden avvattnas idag via naturlig infiltration i naturmark samt ytliga rinnstråk åt sydöst. Områdets västra del avvattnas söderut via trumma under Hertsövägen. Inom området finns idag två större rinnstråk samt flera områden med naturlig sank mark, se Figur 13. Då framtida avvattning i möjligaste mån ska ske i befintliga rinnstråk och till mottagande recipient Inre Hertsöfjärden innebär det att dagvattnet från merparten av området norr om Hertsövägen kommer passera genom trumma T.4, se Figur 13.

Figur 13. Befintlig avrinning från Hertsöheden. Naturliga ytliga rinnstråk och sanka områden visas i blått och befintliga trummor visas i rosa (Tyréns, 2024). Observera att den orange gränsen visar området för Hertsöheden. Aktuell detaljplan ryms i programområdets sydvästra del men är inte utritad i kartan.

Inom området för aktuell detaljplan leds större delen av dagvattnet som inte infiltrerar inom området mot två GC-tunnlar som i sin tur avvattnas via befintliga ledningsnät för Hertsön till Inre Hertsöfjärden, se Figur 14. Det befintliga dagvattennätet är dock överbelastat, varför den planerade utbyggnaden för aktuell detaljplan bör undvika att belasta nätet ytterligare (Sweco, 2025) En mindre del av dagvattnet från det planerade detaljplaneområdet rinner via en trumma under Hertsövägen till ett myrområde, därefter ansluter det till ledningsnätet och leds vidare till Inre Hertsöfjärden. (Norconsult Sverige AB, 2025)

Figur 14. Karta över befintligt ledningsnät inom och nedströms Hertsöheden. De färgade cirklarna indikerar var olika delar av Hertsöheden som har sin respektive utsläppspunkt nedströms (Tyréns, 2024).

Recipient och miljökvalitetsnormer (MKN)
Mottagande recipient för Hertsöheden är Inre Hertsöfjärden (SE729068-833633), belägen ca 1,6 km söder om Hertsöheden. Inre Hertsöfjärden är idag klassad som en sjö men var innan utfyllnaderna på Svartön påbörjades en havsvik. Företaget SSAB står idag för ungefär 80–90 procent av vattenomsättningen i Inre Hertsöfjärden, genom sina utsläpp av kylvatten, processvatten och lakvatten. Enligt sjökort överstiger vattendjupet i fjärden inte en meter (Norconsult Sverige AB, 2025).

Det finns fastställda miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten enligt 5 kap. miljöbalken för samtliga ytvattenförekomster i Sverige. Alla ytvattenförekomster är statusklassade med avseende på ekologisk respektive kemisk status. Den ekologiska statusen bedöms på en femgradig skala: hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig medan kemisk ytvattenstatus har två klasser: god eller uppnår ej god. Enligt lagstiftningen får planerad exploatering av ett område inte medföra att möjligheterna att uppnå fastställda MKN för vatten försvåras.

Inre Hertsöfjärden har otillfredsställande ekologisk status med medelgod tillförlitlighet och mål om att uppnå god ekologisk status år 2027, se Tabell 6. Recipientens status baseras främst på att den biologiska kvalitetsfaktorn ”totalbiomassa växtplankton” har otillfredsställande status. Recipienten uppvisar symptom på övergödning trots att de fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna ”näringsämnen” är klassade som god status.

Biologiska kvalitetsfaktorer (växtplankton, bottenfauna) ska väga tyngre än fysikalisk-kemiska (näringsämnen) vid bedömning av ekologisk status. Men då växtplankton är beroende av näringsämnen för sin tillväxt är det ändå önskvärt att begränsa tillförsel av dessa till recipient. Eftersom fosfor anses begränsande för växtplankton är bara status bedömd för fosfor i VISS. Den samlade bedömningen enligt VISS är att vattenförekomsten har god status avseende totalfosfor; uppmätt halt av fosfor i vattenförekomsten är 31,5 µg/l enligt VISS.

Vidare gör uppmätta halter ammoniak, fluoranten, benso(a)pyren och PFOS att recipienten inte kan nå god status i dagsläget. Dessa ämnen härstammar enligt VISS huvudsakligen från utsläpp från industrin och är ej relevanta för utvärdering av påverkan av dagvatten från bostadsområden.

Inre Hertsöfjärden är även betydligt påverkat av industrierna SSAB EMEA AB och Luleå kraftvärmeverk. Dessa utgör punktkällor till bland annat näringsämnen, ammoniak samt ett antal olika tungmetaller. Den diffusa källan urban markanvändning har även en betydande påverkan från dagvatten med utsläpp av näringsämnen, miljögifter och metaller (VISS, 2025).

Tabell 6. Status och prognos för vattenkvaliteten för Inre Hertsöfjärden (Tyréns, 2024).

Ekologisk status		**Kommentar**
Nuvarande	Kvalitetskrav (MKN) till 2027	Tillförlitlighetsklassning 2 – medel. Bedömningen baseras på en sammanvägning av bästa tillgängliga data för det biologiska, vattenkemiska och fysiska miljötillståndet. Konnektivitet har fått klassning *Dålig* på grund av vandringshinder i denna eller närliggande vattenförekomst. De faktorer som har klassningen *Otillfredsställande* är för den biologiska kvalitetsfaktorn totalbiomassa samt den hydromorfologiska kvalitetsfaktorn närområdet runt sjöar. Parametrarna klorofyll a, fisk, zink och ammoniak har fått klassningen *Måttlig*. (VISS, 2025).
Otillfredsställande (2019)	God	
Kemisk status		**Kommentar**
Nuvarande	Kvalitetskrav (MKN)	Bedömningen baseras på att halter i recipient för kvicksilver, PBDE, fluoranten, PFOS samt polyaromatiska kolväten (PAH) ej uppnår god status (VISS, 2025).
Uppnår ej god (2019)	God	

5.2.2 Konsekvenser

Flöden

Ökningen av hårdgjorda ytor inom såväl Hertsöheden som aktuell detaljplan medför att markens förmåga att infiltrera ytvatten minskar. Det i sin tur medför att flödena ökar, vilket kräver fördröjning för att undvika negativ påverkan nedströms. För att ta reda på hur flödena ändras av planerad exploatering har flödesberäkningar

genomförts. De har gjorts enligt den nationella metoden Svenskt Vattens publikation P110 och har utgått från ett dimensionerande 20-årsregn samt klimatfaktor 1,25 som adderas till flödet efter exploatering för att ta höjd för klimatförändringar. Flödesberäkningar har både gjorts för såväl hela Hertsöheden (Tyréns, 2024) som för aktuell detaljplan (Sweco, 2025). En sammanfattning följer nedan, för mer detaljerad information hänvisas till utredningarna.

För hela Hertsöheden kommer avrinning från merparten av området norr om Hertsövägen att avledas via trumma T4, se Figur 13 och Figur 15. Trumma T4 har, vid ett dimensionerande 20-årsregn med klimatfaktor 1,25, en kapacitet på 572 l/s. För hela Hertsöheden finns behov av en fördröjningsvolym på 14 700 m^3 (Tyréns, 2024). För området för aktuell detaljplan behöver totalt 2250 m^3 (ursprungliga 1800 m^3 + 450 m^3 från en yta som har tillkommit under detaljplanearbetets gång) vatten fördröjas (Sweco, 2025).

Figur 15. Avrinningsområde (gröngula fältet) till trumma T4 under Hertsövägen, markerad med en grå ”droppe. Observera att den röda gränsen visar programområdet för Hertsöheden. Aktuell detaljplan ryms i programområdets sydvästra del men är inte utritad i kartan.

Förslag på dagvattenhantering Hertsöheden

I utredningen för hela Hertsöheden (Tyréns, 2024) föreslås ett flertal lösningar för att kunna hantera den fördröjningsvolym som krävs och uppnå den rening som är nödvändig. Detta i form av en stor och tre mindre dagvattendammar, ett tvåstegsdike och ett antal svackdiken. Exempel på svackdiken och tvåstegsdike illustreras i Figur 16. Den stora dagvattendammen föreslås att anläggas i den sydöstra delen av Hertsöheden där det redan idag finns en större våtmark med permanent vattenspegel, se Figur 17. Merparten av Hertsöheden kommer att kunna avvattnas till dammen med självfall via ytliga svackdiken längs planerade gator och vägar. Utflödet av dammen kan via befintliga rinnstråk gå söderut till diket på Hertsövägens norra sida, därefter rinna österut till befintlig trumma under Hertsövägen och via befintliga diken söderut till Inre Hertsöfjärden.

För delområde 6, Figur 17, kan inte vattnet ledas till den stora dagvattendammen på grund av topografin utan föreslås i stället ledas söderut via gräsklädda svackdiken längs planerad gata för att sedan ansluta till det

befintliga rinnstråket nedströms den stora dagvattendammen. Fördröjning åstadkoms genom att utflödet stryps från svackdiket till befintligt naturmarksflöde. En viss rening uppnås, dock är det ytligt grundvatten varav infiltrationen i marken förväntas bli låg och därmed också reningsförmågan.

Föreslagna dagvattenlösningar är enligt framtagen dagvattenutredning tillräckliga för att skapa den fördröjning som är nödvändig för att hantera begränsning av flödet till 572 l/s, vilket bedöms vara tillgänglig kapacitet i trumma 4 (Tyréns, 2024).

Figur 16. Exempel på svackdike (tv) och princip för tvåstegsdike (th) (Tyréns, 2024).

Figur 17. Föreslagen dagvattenhantering för Hertsöheden. Ljusblåa pilar: Sträckor där svackdiken föreslås anläggas för ytlig avledning av dagvatten. Gult streck: Föreslaget tvåstegsdike. Blå områden: Föreslagna dagvattendammar (numrerade 1–4). Grönt område i nordväst: Sankt område. Rött område: avrinningsområde till mindre dagvattendamm (dagvattendamm nr 2) som avleds via dike. Lila område: föreslås avvattnas ytligt, norrut mot föreslaget tvåstegsdike. Orange område: Avleds ytligt söderut till tvåstegsdiket (Tyréns, 2024).

Förslag på dagvattenhantering för aktuell detaljplan
För att säkerställa en hållbar dagvattenhantering enligt riktlinjer från Luleå kommuns dagvattenplan samt enligt riktlinjer i P110 har en dagvattenutredning tagits fram av Sweco 2025 för aktuell detaljplan. Den övergripande utredningen som togs fram av Tyréns 2024 för hela området har använts som underlag (Sweco, 2025).

I utredningen föreslås att dagvattnet avleds via mindre diken till tvåstegsdiket som löper genom hela planområdet. För planerade parkeringsytor föreslås växtbäddar eller diken anläggas med infiltrerande egenskaper nära parkeringarna för att hantera och rena förorenat dagvatten. I nordöstra delen av aktuell detaljplan, som i nuläget har en avrinning österut, föreslås avrinning fortsatt ske österut mot naturmark utanför den aktuella planen. Inom området som planeras för skola kan diken leda dagvattnet till vägdiket, och skolgårdens friyta föreslås luta med avrinning österut mot skogsmarken. Om inte detta skulle vara möjligt kan ett dike anläggas på östra sidan av området för att avleda och vid behov fördröja vattnet. I utredningen föreslås ytterligare anpassningar och justeringar av diken, markhöjder och installation av trummor för att säkerställa att allt dagvatten omhändertas, leds vidare och även renas till viss del (Sweco, 2025).

Dagvattenutredningen för aktuell detaljplan omfattar även dimensionering av tvåstegsdiket. Enligt utredningen tillskapas en fördröjningsvolym på 2 260 m^3 i tvåstegsdiket, vilket bedöms klara behovet av fördröjning på 2250 m^3 för aktuell detaljplan. Det innebär att den större dagvattendammen inte behöver anläggas i samband med genomförandet av aktuell detaljplan utan att det beräknade fördröjningsvolymen för aktuell detaljplan inryms i tvåstegsdiket (Sweco, 2025).

Föroreningar
Föroreningsberäkningar har tagits fram för hela Hertsöheden och har utförts i Stormtac utifrån en genomsnittlig årsnederbörd på 634 mm/år. Beräkningar har gjorts före exploatering, efter exploatering samt efter exploatering med rening. Inga beräkningar av halter har gjorts utan endast beräknade mängder. Beräkningarna visar att föroreningsmängderna beräknas öka för samtliga undersökta ämnen när rening inte är medräknat. Beräkningar av föroreningar efter exploatering med föreslagna reningsåtgärder visar att föroreningsbelastningen från Hertsöheden minskar för samtliga undersökta ämnen förutom fosfor och kväve, som ökar från 6,5 kg till 14 kg/år respektive från 114 kg till 230 kg/år, se Tabell 7. Föreslagna reningsåtgärder ger dock en avskiljning av totalt 301 kg kväve enligt beräkningarna vilket är en reningseffekt på 57 procent. För zink, som är ett av problemämnen i Inre Hertsöfjärden, är reningseffekten 89 procent (Tyréns, 2024).

Tabell 7. Föroreningsmängd före respektive efter exploatering inklusive och exklusive rening.

Ämne	Befintlig (kg/år)	Exploaterat (kg/år)	Exploaterat efter rening (kg/år)
Fosfor, P	6,49	60,30	14
Kväve, N	114	531	230
Bly, Pb	0,85	3,43	0,41
Koppar, Cu	1,78	6,86	1,4
Zink, Zn	4,50	22,83	2,6
Kadmium, Cd	0,04	0,15	0,029
Krom, Cr	0,99	1,97	0,22
Nickel, Ni	0,95	2,2	0,40
Kvicksilver, Hg	0,004	0,006	0,003
Susp. Ämnen	6140	17 640	2 300
Olja	47	156	13
BaP	0,003	0,01	0,0022

Med hänsyn till utspädningseffekt i recipienten bedöms den ökade fosforhalten från planområdet medföra en ökning av totalhalten fosfor i Inre Hertsöfjärden med 0,07 µg/l, från 31,5 till 31,57 µg/l. Denna ökning bedöms inte påverka status för fosfor eller totalbiomassa växtplankton och exploateringen bedöms därmed inte äventyra eller försämra recipientens status, förutsatt anläggande av föreslagna dagvattenanläggningar. Även

vid beaktande av kumulativa effekter inom avrinningsområdet bedöms påverkan på recipienten bli försumbar. Ytterligare kompensationsanläggningar utanför planområdet bedöms ej som nödvändiga (Sweco, 2025b).

De dagvattenanläggningar som föreslås för aktuell detaljplan bedöms ha likvärdig rening som de anläggningar som har redovisats i Tyréns dagvattenutredning. Genomförs även de växtbäddar som föreslås vid de större parkeringarna bedöms det öka reningsgraden ytterligare. Den totala föroreningsmängden från etapp 1 bedöms därmed vara jämförbar med tidigare utredningar (Sweco, 2025).

Översvämningsrisk aktuell detaljplan
Klimatförändringar förväntas leda till kraftigare skyfall, vilket ökar risken för översvämningar, särskilt i tätbebyggda områden. Det har inte tagits fram någon skyfallsmodellering för vare sig Hertsöheden eller för aktuell detaljplan, däremot behandlas skyfall och översvämning i dagvattenutredningarna.

Gällande översvämningsrisken för området Hertsöheden visar Figur 18 inom vilka områden det finns risk för översvämningar (lila ellipser), vilket är befintliga viadukter under Hertsövägen och Avaviksvägen. I viadukterna finns dock brunnar som avvattnas via befintligt ledningsnät varför översvämningsrisken bedöms vara mindre än vad resultatet i Scalgo Live (2024) visar. De dagvattenlösningar som föreslås för Hertsöheden förväntas också medföra att mindre mängder vatten kommer rinna mot viadukterna. Den vita ellipsen visar en större lågpunkt. I anslutning till den finns en trumma under Kattgrundsvägen som bedöms avvattna området (Tyréns, 2024).

Figur 18. Översvämningsutbredning vid 51 mm nederbörd. Befintliga GC-tunnlar visas med lila ellipser. Instängt område visas med vit ellips, Scalgo Live, 2024 (Tyréns, 2024).

För aktuell detaljplan finns risk att föreslagna dagvattenanläggningar eller eventuellt ledningsnät riskerar att bli överbelastade, vilket leder till ytlig avrinning av vattnet i stället. För att hantera detta behövs sekundära avrinningsvägar, som exempelvis vägar, för att leda bort vattnet utan att orsaka skador. Det rekommenderas

också att marken bör luta bort från byggnader för att undvika vattenansamling. Ingen bebyggelse nedströms bedöms påverkas negativt, men vissa flaskhalsar som trumman under Hertsövägen kan orsaka tillfälliga uppdämningar vid vägen. Tvåstegsdiket som går genom bostadsområdet måste utformas korrekt för att klara stora vattenmängder, och byggnader bör placeras minst 0,5 meter ovanför dikets övre kant för att undvika översvämningsskador (Sweco, 2025).

Samlad bedömning
För **ytvatten** görs bedömningen dels för aktuell detaljplan, dels för hela Hertsöheden eftersom dagvattenlösningarna planeras för att hantera dagvatten från hela Hertsöheden.

Den planerade exploateringen, där skogsmark omvandlas till hårdgjorda ytor inom stora delar av området, kommer att medföra ökad avrinning och ökad föroreningsbelastning från Hertsöheden och där konsekvensen kan bli ökade halter av föroreningar i Inre Hertsöfjärden med risk för försämring av ekologisk och kemisk status. Hertsöhedens planprogram innefattar dock omfattande anläggningar för fördröjning och rening av dagvatten. Dessa bedöms i stor utsträckning kunna hantera de föroreningar som uppstår i och med exploateringen. En mindre ökning av mängden fosfor och kväve som tillförs recipienten kommer ändå ske i och med exploateringen, trots reningsåtgärder.

Enligt beräkningar får dessa mängder näringsämnen en nära försumbar effekt på recipientens fosforhalt och dessa bedöms inte påverka totalbiomassa växtplankton i recipient. Även med kumulativa effekter i avrinningsområdet i beaktning blir påverkan försumbar.

Exploateringen bedöms därmed inte äventyra eller försämra recipientens status. Förutsatt att föreslagna dagvattenanläggningar anläggs inom planprogrammet, blir påverkan på recipienten så pass liten att ingen kompensationsåtgärd för dagvattenrening på annan plats i recipientens avrinningsområde är nödvändig. Bedömningen är därför att exploatering enligt detaljplanen och planerna för Hertsöheden kommer att ha *en obetydlig konsekvens* för ytvatten i området.

Ökade skyfall riskerar att öka mängder föroreningar såsom tungmetaller på grund av större ytavrinning om dagvattenanläggningar eller eventuellt ledningsnät blir överbelastade. En ökning av föroreningar i samband med skyfall är tillfällig vid bedömning av ekologisk respektive kemisk status är det medelhalten under en längre period som utgör underlag. Bedömningen är därmed att ökade skyfall kommer att ha *obetydlig konsekvens* för status och MKN för Inre Hertsöfjärden.

Avseende **grundvatten** finns risk att hårdgörande av ytor inom planområdet kan påverka grundvattenbildningen. Grundvattennivån kan tillfälligt kommas att sänkas under ledningsarbetet och om dränering under grundvattennivån utförs kommer det innebära att grundvattennivån runtomkring permanent sänks. Enligt det geotekniska PM som tagits fram (Norconsult Sverige AB, 2022) kommer det att krävas grundvattensänkning inom en del av området, vilket kan innebära behov av tillstånd för vattenverksamhet för åtgärden. Däremot bedöms inte grundvattenkvaliteten påverkas negativt av genomförandet av detaljplanen, eftersom dagvatten renas genom föreslagna dagvattenlösningar. Konsekvensen för grundvattnet bedöms därmed bli obetydlig.

I nollalternativet, där en exploatering ändå antas komma till stånd, om än med mindre sammanhållen planering, bedöms dagvattenhanteringen bli mer uppdelad, MKN är dock fortsatt styrande för dagvattenkvaliteten. *Konsekvenserna av nollalternativet bedöms bli obetydliga för status och MKN för Inre Hertsöfjärden.*

Kumulativa effekter
För ytvatten görs även bedömning av kumulativa effekter där planerade detaljplaner kopplat till Luleå Industripark inkluderas.

Utöver Hertsöheden har flera detaljplaner antagits de senaste åren och kring Inre Hertsöfjärden pågår det för närvarande flera exploateringsprojekt. Kommunen håller även på att ta fram ytterligare ett antal detaljplaner för Luleå industripark som omfattar det befintliga industriområdet på Svartön samt området Hertsöfältet. En kumulativ recipientbedömning har tagits fram vad gäller påverkan från dagvatten inom Luleå Industripark på recipienterna som omger industriparken (Norconsult Sverige AB, 2025).

De främsta utsläppen från Svartön till Inre Hertsöfjärden kommer idag från SSAB som står för ungefär 80–90 procent av vattenomsättningen i Inre Hertsöfjärden. Dock finns det planer på att SSAB;s utsläpp av kylvatten, processvatten och lakvatten till Inre Hertsöfjärden eventuellt kommer att upphöra i samband med planerad förändring av verksamheten. Dagvatten från framtida verksamhet planeras i högre grad att ledas söderut bort från Inre Hertsöfjärden respektive renas innan det rinner ut till Inre Hertsöfjärden. Det innebär att den totala föroreningsbelastningen på Inre Hertsöfjärden kommer att minska och SSAB:s påverkan kan komma att minska markant. Beräkningarna som har gjorts i den övergripande dagvattenutredningen är utifrån aktuella planförslag och SSAB:s planer på att inte längre avleda processvatten till Inre Hertsöfjärden. Inget av detta är dock ännu fastställt. Beräkningarna visar att belastningen via dagvatten på Inre Hertsöfjärden kommer att minska om aktuella detaljplaner genomförs. Halterna av zink i dagvatten beräknas minska med 78 procent jämfört med nuläge. Även mängderna av zink kommer att minska betydligt då det kommer att släppas ut mycket mindre kyl- och processvatten. För att bedöma påverkan från Hertsöheden är det främst aktuellt att titta på föroreningsmängder av fosfor och kväve som är de ämnen som kommer att öka efter rening jämfört med nuläge. Enligt beräkningar som har gjorts i den övergripande dagvattenutredningen kommer mängden av fosfor att minska från 370 till 110 kg/år och kväve från 2 800 till 1 300 kg/år. Detta är utifrån att de föreslagna dagvattenlösningarna genomförs (Norconsult Sverige AB, 2025).

5.2.3 Förslag till åtgärder som inarbetas i planen

För att hantera effekterna av att skogsmark omvandlas till hårdgjorda ytor behöver följande åtgärder genomföras för att motverka de negativa konsekvenser som en ökad avrinning kan medföra:

- Att anlägga de dagvattenlösningar som föreslås i dagvattenutredningarna.

5.2.4 Förslag till ytterligare anpassningar och hänsynstaganden

Inga ytterligare anpassningar och hänsynstaganden föreslås.

6 Samlad bedömning

I detta kapitel ges en sammanfattning av de effekter och konsekvenser som bedöms bli följden vid ett genomförande av detaljplanen, se Tabell 8. Av tabellen framgår även bedömning av nollalternativets konsekvenser. Konsekvenserna bedöms i skalan stor positiv till stor negativ.

Stor positiv	Medelstor positiv	Liten positiv	Ingen/ obetydlig	Liten negativ	Medelstor negativ	Stor negativ

Tabell 8. Sammanfattning av planförslagets och nollalternativets konsekvenser.

Miljöaspekt	Planförslag	Nollalternativ
Naturmiljö och skyddade arter	Genomförandet av detaljplanen bedöms sammantaget medföra **liten till medelstor negativ konsekvens** för naturmiljön. Områden med skogsmark kommer att avverkas och områden inom naturvärdesbiotoper med påtagligt naturvärde planeras att tas i anspråk. Detta kan medföra att livsmiljöer, spridningsmiljöer, stråk, ekologiska samband, häckningsmiljöer och födosöksmiljöer går förlorade. Påverkan på identifierade arters populationsnivå respektive bevarandestatus bedöms vara liten. Kontinuerlig ekologisk funktion bedöms kunna upprätthållas för åkergroda om skyddsåtgärder vidtas. Naturvärdena inom detaljplaneområdet är generellt låga, men utrymmet för den biologiska mångfalden kan med stor sannolikhet antas minska inom området.	Nollalternativet bedöms medföra **medelstor negativ konsekvens för naturmiljön.** Områden med skogsmark tas i anspråk och avverkas för tät småskalig bebyggelse, men det är osäkert i vilken omfattning. Ianspråktagandet kan medföra att livsmiljöer, spridningsmiljöer, stråk, ekologiska samband, häckningsmiljöer och födosöksmiljöer går förlorade. Förmodligen bevaras de mest värdefulla naturområdena, men det är möjligt att en sammanhållen planering kring stråk, gröna korridorer och konnektivitet uteblir, särskilt i anslutning till övriga områden inom Hertsöheden. Nollalternativet skulle därmed kunna medföra att naturmiljön hålls mindre sammanhållen, även om naturmark skulle tas i anspråk i lägre omfattning. Utrymmet för den biologiska mångfalden kan antas minska inom området.
Yt- och grundvatten-kvalitet	Genomförandet av detaljplanen bedöms sammantaget medföra **obetydlig konsekvens** för ytvatten och grundvatten förutsatt att de föreslagna dagvattenlösningarna genomförs. Exploateringen bedöms inte äventyra eller försämra recipientens status. Grundvattensänkning kan komma att krävas inom en del av området. Däremot bedöms inte grundvattenkvaliteten påverkas negativt av genomförandet av detaljplanen, eftersom dagvatten renas genom föreslagna dagvattenlösningar.	Nollalternativet bedöms medföra **obetydlig konsekvens** för yt- och grundvatten. I nollalternativet kan kommande exploateringar bli mindre sammanhållen, då detaljplanerna hade utvecklats efterhand och graden av samordning hade varit lägre. Dagvattenlösningarna riskerar att bli mer uppdelade för området som helhet. Det i sin tur kan medföra en ineffektiv dagvattenhantering. MKN är fortsatt styrande för dagvattenkvaliteten.

Sammantaget bedöms **planförslaget** kunna medföra *negativa konsekvenser* för naturmiljön. Gällande yt- och grundvattenkvalitet bedöms planförslaget sammantaget medföra obetydliga konsekvenser för yt- och grundvatten förutsatt att de föreslagna dagvattenlösningarna genomförs

Konsekvenserna för naturmiljön hade enligt **nollalternativet** inneburit att stora delar av skogsmiljön avverkas för att ge plats åt kvartersmark. De mest värdefulla naturområdena hade förmodligen bevarats, men det är möjligt att en sammanhållen planering kring stråk, gröna korridorer och konnektivitet hade uteblivit. I planförslaget har noga avvägningar gjorts för att kunna utnyttja ytan på ett så effektivt sätt som möjligt, men samtidigt värna om Hertsöhedens befintliga naturvärden och förutsättningar. Eftersom nollalternativet antas innebära en mindre välplanerad exploatering än planförslaget bedöms nollalternativet medföra något större negativa konsekvenser än planförslaget.

Ianspråktagande av skogsmark för att tillgängliggöra kvartersmark får också konsekvenser för dagvatten i nollalternativet. Mängden dagvatten ökar samt halten av föroreningar. Någon form av dagvattenlösning hade troligtvis anlagts för att minska effekterna, men det är rimligt att anta att man hade löst dagvatten-problematiken i varje enskild detaljplan, i stället för att som nu ta ett helhetsgrepp på hela området för Hertsöheden. Det kan potentiellt leda till en mer ineffektiv dagvattenhantering med avseende på ytbehov och drift men MKN hade fortfarande varit styrande för dagvattenkvalitén även i ett nollalternativ.

7 Miljökvalitetsmål

I Sverige finns 16 antagna nationella miljökvalitetsmål. Miljökvalitetsmålen ska vara vägledande vid fysisk planering och projektering. Sveriges miljökvalitetsmål är framtagna för att skapa en gemensam riktning i hur landet ska jobba mot en bättre miljö och ett mer hållbart samhälle. Varje mål är preciserat och har flera delmål som ska leda till att målen uppnås. De miljömål som bedöms vara relevanta för genomförandet av aktuell detaljplan redovisas i Tabell 9.

Tabell 9. De nationella miljömålen. Relevanta miljömål med fet stil.

Nationella miljökvalitetsmål	
1. Begränsad klimatpåverkan	**9. Grundvatten av god kvalitet**
2. Frisk luft	10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
3. Bara naturlig försurning	**11. Myllrande våtmarker**
4. Giftfri miljö	**12. Levande skogar**
5. Skyddande ozonskikt	13. Ett rikt odlingslandskap
6. Säker strålmiljö	14. Storslagen fjällmiljö
7. Ingen övergödning	15. God bebyggd miljö
8. Levande sjöar och vattendrag	**16. Ett rikt växt- och djurliv**

Hur planen bedöms påverka relevanta miljökvalitetsmål sammanfattas nedan i Tabell 10. Bedömningarna har gjorts med förutsättningen att de skadeförebyggande åtgärder som omnämns i denna MKB vidtas. Bedömningen av miljöpåverkan kopplat till målen är gjord i samma skala som bedömning av konsekvenserna för miljöaspekterna, från stor positiv till stor negativ, se Tabell 2.

Tabell 10. Bedömning av relevanta miljömål och hur de påverkas av detaljplanen.

Miljömål	Kommentar
1. Ingen övergödning *Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.* *Relevanta preciseringar:* *Sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten uppnår minst god status för näringsämnen enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.*	De gödande ämnen som avses i denna MKB är kväve (N) och fosfor (P). Genomförda föroreningsberäkningar visar med föreslagna dagvattenlösningar en ökning av både fosfor och kväve. **Sammantaget bedöms påverkan på miljömålet som obetydlig.**
2. Levande sjöar och vattendrag *Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas* *Relevanta preciseringar:* *Sjöar och vattendrag har minst god ekologisk status eller potential och god kemisk status i enlighet med förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.*	Den förändrade markanvändningen efter exploatering kommer medföra en ökad föroreningsmängd inom planområdet. Genomförda föroreningsberäkningar visar med föreslagna dagvattenlösningar att det sker en minskning av tungmetaller. Dock ökar fosfor och kväve något. **Sammantaget bedöms påverkan på miljömålet som obetydlig**

3. Grundvatten av god kvalitet *Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.* *Relevanta Preciseringar:* *Grundvattnet är med få undantag av sådan kvalitet att det inte begränsar användningen av grundvatten för allmän eller enskild dricksvattenförsörjning.* *Grundvattenförekomster som omfattas av förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön har god kemisk status.* *Grundvattennivåerna är sådana att negativa konsekvenser för vattenförsörjning, markstabilitet eller djur- och växtliv i angränsande ekosystem inte uppkommer.*	Sammantaget föreligger behov av att utreda detaljplanernas grundvattenpåverkan vidare. Påverkansområde för grundvattensänkning och konsekvensbedömning för grundvatten behöver tas fram och bör utgöra underlag för tillståndsansökan för vattenverksamhet. **Med anledning av osäkerheten bedöms påverkan som medelstor negativ på miljömålet.**
11. Myllrande våtmarker *Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.* *Relevanta Preciseringar:* *Våtmarkernas viktiga ekosystemtjänster som biologisk produktion, kollagring, vattenhushållning, vattenrening och utjämning av vattenflöden är vidmakthållna.* *Naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till våtmarkerna har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer.* *Hotade våtmarksarter har återhämtat sig och livsmiljöer har återställts.* *Våtmarkernas natur- och kulturvärden i ett landskapsperspektiv är bevarade och förutsättningarna finns för fortsatt bevarande och utveckling av värdena.*	Genomförandet av detaljplanen kan eventuellt medföra grundvattensänkningar, vilket skulle kunna påverka våtmarkernas hydrologi. Exploatering bör dock kunna genomföras utan att våtmarkerna påverkas på ett påtagligt sätt. Eftersom våtmarkerna till stor del hålls fuktiga av den bäck som rinner genom Hertsöheden från nordväst till sydöst bedöms inte hydrologin vid de våtmarker som ligger uppströms påverkas betydande av genomförandet av planen. Risk för påverkan på de arter som finns knutna till våtmarksmiljöerna bedöms därmed som liten. De våtmarker och fuktigare områden som ligger i de sydöstra delarna av detaljplaneområdet och Hertsöheden kan komma att bli något fuktigare vid genomförandet av planen eftersom dagvattnet inom detaljplanen delvis föreslås att ledas öster ut. Ett tvåstegdike föreslås även leda genom hela detaljplaneområdet som dagvatten ska avledas till via mindre diken, vilket kan bidra med nya fuktiga miljöer inom detaljplaneområdet. Sammantaget bedöms **påverkan på miljömålet som obetydlig,** förutsatt att inga permanenta grundvattensänkningar sker vid genomförandet av planen.
12. Levande skogar *Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.* *Relevanta Preciseringar:* *Naturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns.*	Planförslaget bedöms motverka uppfyllelsen av målet eftersom genomförandet innebär avverkning av ett stort skogsområde som till viss del har påtagliga naturvärden. Området har generellt låga naturvärden i övrigt. Sett till bevarandet av den biologiska mångfalden är detta negativt. Viss naturmark med påtagliga naturvärden kommer att bevaras och gröna stråk planeras att leda mellan de naturmarker som bevaras inom området. **Påverkan på miljömålet bedöms vara medelstor negativ.**

15. Ett rikt djur- och växtliv *Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.* <u>Relevanta Preciseringar:</u> Bevarandestatusen för i Sverige naturligt förekommande naturtyper och arter är gynnsam och för hotade arter har statusen förbättrats samt att tillräcklig genetisk variation är bibehållen inom och mellan populationer. Det finns en fungerande grön infrastruktur, som upprätthålls genom en kombination av skydd, återställande och hållbart nyttjande inom sektorer, så att fragmentering av populationer och livsmiljöer inte sker och den biologiska mångfalden i landskapet bevaras. Tätortsnära natur som är värdefull för friluftslivet, kulturmiljön och den biologiska mångfalden värnas och bibehålls samt är tillgänglig för människan.	Att ta mark i anspråk inom biotoper med påtagliga naturvärden, i ett område som i övrigt besitter generellt låga naturvärden, kan medföra negativa konsekvenser. Befintliga och potentiella livsmiljöer för olika arter kan gå förlorade, vilket medför att förutsättningarna för olika arter att trivas inom området försvåras. Fragmentering av naturvärdesbiotoper kan medföra att befintliga spridningsvägar och stråk går förlorade. Sammantaget kan utrymmet för den biologiska mångfalden minska inom området om potentiella livsmiljöer och spridningsvägar för arter som trivs inom biotoperna med påtagliga naturvärden försvinner. Arternas bevarandestatus bedöms dock inte påverkas av genomförandet. Naturmark bevaras och gröna stråk mot befintlig naturmark och naturreservatet Ormberget-Hertsölandet planeras vilket kan vara positivt för människors välmående och ge möjligheter för arter att spridas. **Sammantaget bedöms påverkan på miljömålet som liten negativ.**

8 Uppföljning

Enligt 6 kap. 11 § miljöbalken ska en redogörelse ges för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför. Den miljöpåverkan som kan uppstå vid genomförande av aktuell detaljplan bedöms främst beröra naturmiljö och yt- och grundvattenkvalitet. Uppföljning och övervakning bör ske för att kontrollera att utbyggnaden genomförs på ett så miljömässigt och ekologiskt anpassat sätt som möjligt. Nedan anges de aspekter som ska följas upp och övervakas gällande detaljplanens betydande miljöpåverkan, samt rekommendationer avseende ytterligare utredningar och hänsynstaganden som bör följas upp.

Naturmiljö

- För att undvika att artskyddet löses ut avseende arten åkergroda är det viktigt att följa upp och kontrollera att föreslagen åtgärd som ska inarbetas i detaljplanen gällande utformning av tvåstegdiket utförs och att föreslagen åtgärd vid lokal H faktiskt förs in i naturreservatets nya skötselplan.
- Det bör följas upp att våtmarkerna i anslutning till detaljplaneområdets nordöstra och sydöstra gränser, avseende hydrologin, inte påverkas under genomförandet av planen eller permanent.
- De ytterligare anpassningar och hänsynstaganden som föreslås för att minimera påverkan på naturmiljön, groddjur och fågelarter, bör följas upp vid fortsatt planering och genomföras för att undvika negativa konsekvenser av genomförandet av detaljplanen.

Yt- och grundvattenkvalitet

- För att minimera påverkan på yt- och grundvattenkvaliteten är det viktigt att följa upp att de dagvattenlösningar som föreslås i aktuell detaljplan har den effekt som beräknats.
- Möjligheten att flytta befintlig dagvattenlösning till väster om Skjutbanevägen (på grund av ändring av tillfartsväg till detaljplaneområdet) ska fortsatt utredas.
- Det rekommenderas att en utredning för att undersöka grundvattenpåverkan av detaljplanen, både under entreprenadskede och driftskede, innehållande påverkansområde och konsekvensbedömning för grundvatten tas fram.
- För det fall att det inte blir aktuellt med vattenverksamhet vid genomförandet av detaljplanen, som i sådant fall reglerar eventuell uppföljning, rekommenderas det att ett kontrollprogram tas fram som innefattar mätning av grundvattennivåer under och efter entreprenadtiden.
- Avseende påverkan på recipienten Inre Hertsöfjärden bedöms inte genomförandet av detaljplanen innebära någon försämring av MKN. Med hänsyn till övriga utbyggnadsplaner inom och i närområdet till Hertsöheden är det ändå att rekommendera att någon form av kontrollprogram/uppföljning sker av MKN för Inre Hertsöfjärden.

Kumulativa effekter

När det gäller kumulativa effekter kommer ytterligare utredningar att utföras vid planeringen av kommande detaljplaner inom Hertsöheden, vilka kommer att ge mer kunskap om Hertsöheden än vad som finns idag. Det gör att precisionen för att förutse kumulativa effekter kommer att bli bättre för var detaljplan som upprättas och möjligheterna att i kommande detaljplaner göra anpassningar för att minimera eventuella negativa kumulativa effekter, kommer att bli bättre.

Efter att samtliga exploateringar inom och i närområdet intill Hertsöheden har genomförts bör halterna av tungmetaller och näringsämnen i Inre Hertsöfjärden följas upp för att säkerställa att de planerade dagvattenlösningarna har haft önskad effekt och att status för Inre Hertsöfjärden inte försämras avseende MKN.

9 Källförteckning

Calluna. (2025). *Artskyddsutredning fågel, groddjur m.m.*

Licab. (2023). *Fågel- och groddjursinventering som komplement till utförd NVI på Hertsöheden.*

Licab. (2024). *Utredning av övervintringsplatser och vandringsvägar för åkergroda på Hertsöheden, Luleå kommun.*

Luleå kommun. (2021). *Hertsöheden - naturvärden .*

Luleå kommun. (2023). *Planprogram Hertsöheden. Godkänd av KF 2023-11-20 §211. DNR: SBF2021/709.*

Luleå kommun. (2025). Undersökning av risk för betydande miljöpåvekan. Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1. *DNR: KLF 2023/1308*.

Luleå kommun. (2025). *Översiktsplan Luleå kommun*. Hämtat från https://op.lulea.se/#/text/ccId_4_65c3e6c169e8617a9df501#ccId_4_608809cb16a5430bbeb1b20

Luleå kommun Hertsöheden. (2025). *Hertsöheden - Luleås nya bostadsområde - Luleå kommun*. Hämtat från https://www.lulea.se/samhalle--utveckling/aktuella-projekt/hertsoheden.html

Luleå kommun, Hertsöheden del 1. (2025). *Förslag till ny detaljplan för Del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1 - Luleå kommun*. Hämtat från https://www.lulea.se/samhalle--utveckling/samhallsplanering/detaljplaner/pagaende-detaljplaner/pagaende-planer/2024-01-23-forslag-till-ny-detaljplan-for-del-av-hertson-111-och-201-hertsoheden-del-1.html

Länsstyrelsen i Norrbottens län. (2025). Avgränsning av miljökonekvensbeskrivning avseende detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1 Hertsöheden del 1, Luleå kommun. DNR: 5496-2025.

Naturvårdsverket. (2025). *Uppdaterad åtgärdstabell 2025-2029 för Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett. NV-10823-22, SKS 2025/1344.*

Naturvårdsverket, Strategisk miljöbedömning. (2025). Hämtat från Strategisk miljöbedömning - miljöbedömning för planer och program: https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/miljobedomningar/strategisk-miljobedomning/#E183011232

Norconsult Sverige AB. (2022). *Nytt bostadsområde, Hertsöheden - Förstudie inför detaljplan, PM Geoteknik.*

Norconsult Sverige AB. (2025). *Lokaliseringsstudie kompensationsåtgärd dagvattenrening Hertsön .*

Norconsult Sverige AB. (2025). *Luleå industripark - Övergripande dagvattenutredning och kumulativ recipientbedömning för aktuella detaljplaner.*

Sweco. (2025). *Dagvattenutredning Hertsöheden etapp 1, Luleå kommun.*

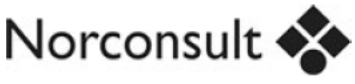
Sweco. (2025b). *PM Hertsöheden planprogram DVU komplettering. Föroreningsbelastning och recipientbedömning.*

Tyréns. (2024). *Dagvattenutredning Hertsöheden, Luleå kommun.*

Tyréns. (2024a). *Våtmarksekologisk bedömning Hertsöheden.*

Vatten & Miljöbyrån . (2013). *Naturinventering Hertsöheden .*

VISS. (den 20 05 2025). *VISS - Inre Hertsöfjärden*. Hämtat från https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA37747720

Norconsult

LULEÅ KOMMUN

SÄRSKILD SAMMANSTÄLLNING

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING AV

Detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1 Hertsöheden del 1

Inledning

Denna särskilda sammanställning har upprättats med anledning av antagande av detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1 i området Hertsön, Luleå kommun. Sammanställningen redovisar hur miljöaspekter har beaktats i planprocessen, hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) och inkomna synpunkter samt skälen till att detaljplanen har antagits. Vidare redovisas de åtgärder som avses vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som planen kan medföra.

Särskild sammanställning enligt miljöbalken

I anslutning till beslut att anta en detaljplan som omfattas av kravet på strategisk miljöbedömning, ska det enligt 6 kap 16 § miljöbalken finnas en redovisning av:
- hur miljöaspekterna har integrerats i planen
- hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter
- skälen till att planen antagits i stället för de alternativ som har övervägts
- de åtgärder som avses vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som planen medför

Enligt 6 kap 17 § miljöbalken ska den särskilda sammanställningen göras tillgänglig för samrådskretsen efter beslut om antagande.

Miljöbedömning

I undersökning om betydande miljöpåverkan, daterad 2025-03-01, gör Luleå kommun bedömningen att detaljplanen kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan och att en strategisk miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap 11 och 12 §§ miljöbalken behöver upprättas. Avgränsningen av frågorna som den strategiska miljöbedömningen/ miljökonsekvensbeskrivningen ska behandla samrådes med Länsstyrelsen i ett avgränsningssamråd där Länsstyrelsen inkom med yttrande den 2025-04-16. I yttrande framgår det att länsstyrelsen delar kommunens uppfattning om att planförslaget kan innebära betydande miljöpåverkan och att en MKB behöver upprättas. Miljökonsekvensbeskrivning togs fram efter att detaljplanen varit på samråd.

Enligt 6 kap. miljöbalken är syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. Miljöbedömningen och miljökonsekvensbeskrivningen fokuserar på relevanta miljöaspekter, det vill säga de miljöaspekter som kan antas bli påverkade i betydande grad om förslaget till detaljplan genomförs.

De miljöaspekter som har bedömts relevanta att belysa i MKBn är **naturmiljö** och **vattenmiljö**.

Avgränsningen och urval av miljöaspekter grundar sig på framtagen undersökning av betydande miljöpåverkan och de synpunkter som Länsstyrelsen i Norrbottens län framfört i ett avgränsningssamråd. Avgränsningssamrådets syfte är just att avgränsa miljökonsekvensbeskrivningen så att den får en rimlig omfattning och ett relevant innehåll.

Samråd och granskning av detaljplanen

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat utökat förfarande (se 5 kap. 7 §, plan- och bygglagen). Detta innebär att samråd sker med myndigheter, sakägare och övriga berörda enligt 5 kap. 11 §, plan- och bygglagen. Syftet med samrådet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och för att ge möjlighet till insyn och påverkan. I detta fall fanns miljökonsekvensbeskrivning inte framtagen när detaljplanen skickades ut på samråd.

Ett förslag till detaljplan visades för samråd under perioden 6:e mars till och med 27:de mars 2015. Planhandlingarna fanns tillgängliga på Luleå kommuns webbplats, i Stadshuset, på Stadsbiblioteket och på Hertsöns bibliotek. En kungörelse om planförslaget och samrådet har dels anslagits på kommunens digitala anslagstavla, dels införts i lokaltidningarna Norrbottens Kuriren och Norrländska Socialdemokraten den 6 mars 2025.

Information om samrådet skickades dessutom till samtliga fastighetsägare av fastigheter angränsade till planområdet samt till myndigheter och övriga berörda enligt sändlista. Samråd har under arbetet med planförslaget även skett kontinuerligt med berörda kommunala förvaltningar och bolag.

Under samrådstiden inkom 16 skrivelser. Förslaget till detaljplan har bearbetats efter samrådet och miljökonsekvensbeskrivning tagits fram.

Det bearbetade planförslaget visades för granskning under perioden 20:de februari till och med 23:de mars 2026. Planhandlingarna fanns under granskningstiden tillgängliga på Luleå kommuns webbplats, på Stadshuset och på Stadsbiblioteket. Information om granskning skickades ut enligt sändlista. En underrättelse om granskning anslogs på kommunens digitala anslagstavla den 20:de februari 2026. Under granskningstiden inkom 14 skrivelser.

Redovisning av hur miljöaspekterna har integrerats i planen och hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkterna från samråd och granskning har beaktats har sammanställts under rubrikerna nedan. Synpunkterna som redovisas i denna sammanställning är de som berör de aktuella miljöaspekterna som hanteras i MKBn. Synpunkterna har sammanfattats i denna sammanställning, för att se synpunkterna och kommunens kommentarer i sin helhet hänvisas till samrådsredogörelsen och granskningsutlåtandet.

Miljöaspekt Naturmiljö

Inkomna synpunkter under samråd av detaljplanen

Länsstyrelsen Norrbotten

- Anser att kommunen anpassat det aktuella förslaget till detaljplan på ett bra sätt för att minimera påverkan på naturmiljön.
- Efterfrågar bedömning av kumulativa effekter av kommande detaljplaner inom Hertsöheden på skyddade och skyddsvärda arter.
- Anser att vissa hänsyns- och skyddsåtgärder i artskyddsutredningen bör regleras tydligare.
- Påtalar behov av åtgärder för att undvika att förbud enligt artskyddsförordningen aktualiseras, bl.a. genom att avverkning inte sker under fåglarnas häckningsperiod.
- Frågor om påverkan på vitryggig hackspett inom värdetrakt.

Miljö- och byggnadsnämnden

- Efterlyser tydligare redovisning av ansvar för genomförandet av föreslagna skyddsgärder kopplade till lekvatten för groddjur (lokal H) samt hur skötsel och uppföljning säkerställs.
- Anser att det vid utformning av förskole- och skolgården behöver tas hänsyn till reservatsområdet och lekvatten H, exempelvis kopplat till belysning, då ljuskällor kan påverka bl.a. insekter och groddjur.
- Anser att man i nuvarande planläggning behöver ta fram en miljökonsekvensbeskrivning som visar på effekterna av att minska gällande naturreservat Ormberget-Hertsölandet. Miljö- och byggnadsnämnden vill tydliggöra att det skulle vara önskvärt att inte ta mark i anspråk inom naturreservatet då det finns annan mark i anslutning till skola, förskola och idrottshall.

Inkomna synpunkter under granskning av detaljplanen

Länsstyrelsen Norrbotten

- Länsstyrelsen bedömer att föreslagna skyddsåtgärder för groddjur är tillräckliga för att undvika artskyddsförordningens förbud, förutsatt att åtgärderna utförs av personer med rätt sakkunskap.
- Länsstyrelsen anser att buffertzonens omfattning vid naturvärdesbiotop 10 a är otydlig och att detaljplanen i större utsträckning bör anpassas för att minska intrång i livsmiljöer, exempelvis genom att områden med noterad häckmärk av spillkråka ges markanvändningen Natur.
- Om avverkning kan komma att ske under häckningstid behöver det tydligare utredas hur detta kan göras utan att påverka fåglar, för att undvika att artskyddsförordningens förbud utlöses.
- De kumulativa effekterna anses fortfarande vara otillräckligt utredda, då miljökonsekvensbeskrivningen främst fokuserar på exploateringar inom Hertsöheden och inte hela Hertsöområdet. Utan en samlad bedömning av kumulativa effekter kan det inte avgöras om artskyddsförordningens förbud undviks.

Kommentarer och revideringar

Revideringar som gjorts under planprocessen:

- En miljökonsekvensbeskrivning med bedömning av kumulativa effekter har tagits fram efter samråd och bifogats planhandlingarna.
- Efter granskning kompletteras planhandlingarna med ytterligare bedömningar avseende kumulativa effekter gällande påverkan på arter.
- Kommunen har bedömt att delar av skydds- och hänsynsåtgärderna inte är möjliga att reglera i detaljplan, bland annat eftersom området där åtgärderna föreslås är beläget utanför planområdet.
- Planbeskrivningen har kompletterats med förtydliganden om hur föreslagna skydds- och hänsynsåtgärder för arter ska säkerställas i fortsatt genomförande. Underlag har beställts av konsult för att inhämta fördjupad kunskap om och inriktning för vad som behöver beaktas vid anläggande av dagvattendike för att miljön ska bli gynnsam för groddjur.
- Gestaltningsprogrammet har setts över för att bättre lyfta hur föreslagna hänsynsåtgärder för arter ska beaktas i den fortsatta utvecklingen av området.
- Planbeskrivningen har kompletterats gällande utformning av skol- och förskoletomten med beaktande av djurliv.
- Kommunen styr tidpunkter för avverkningen så att det ej ska ske under fåglarnas mest intensiva häckningsperiod.
- Kommunens bedömning är att planområdet saknar betydelse för vitryggig hackspett, vilket redovisas i MKB:n.
- Delar som berörde befintligt naturreservat har tagits bort ur detaljplanen efter samråd. Separat process för ombildning av naturreservatet pågår.
- Frågan om effekterna av ombildningen av naturreservatet bedöms i processen som hör till ombildandet av naturreservatet. En miljökonsekvensbeskrivning till detaljplanen tas fram, den hanterar dock inte konsekvenserna av att minska naturreservatet då detaljplaneområdet är utanför naturreservatet.
- Efter granskning kompletteras detaljplanen med planbestämmelse [n_1] att marken är avsedd för träd och att marklov krävs för trädfällning inom prickad mark inom fastighetsmark för skola, med syftet att ytterligare säkerställa att den befintliga skogen bevaras och för att stärka dess funktion som buffert mot naturvärdsbiotopen samt främja arters livsmiljö i denna del.
- Den del som Länsstyrelsen föreslår som användning Natur i planförslaget föreslås ingå i det nya naturreservatet och ligger utanför detaljplanens gränser, aktuellt område bedöms få ett långsiktigt skydd i och med den nya naturreservatsbildningen.

Önskvärda åtgärdsförslag enligt miljökonsekvensbeskrivningen

För att undvika att förbuden i artskyddsförordningen avseende åkergroda löses ut föreslås följande åtgärd att inarbetas i planen:

- Säkerställa att tvåstegsdiket utformas med naturlig karaktär för att fungera som spridnings- och lekvatten för groddjur.
- Beakta skyddsåtgärder för fågelliv och groddjur i genomförande och skötsel.

Utöver förslag till åtgärder som ska inarbetas i planen föreslås följande anpassningar och hänsynstaganden för att minimera planens påverkan på naturmiljön:

- För arten järpe bör en skyddszon lämnas intill naturvärdesbiotop 10A där hydrologin inte påverkas och vegetationen sparas för att bibehålla födosökshabitat.
- Hänsynsåtgärder vid naturvärdesbiotop 10A föreslås även för arten talltita i form av att lämna eller skapa högstubbar av lövträd. Murkna stående träd kan även lämnas så att talltitan kan hacka ut egna bon. Inom grönområden kan även flerskiktade skogar eftersträvas.
- För arten grönfink kan plantering av buskar och buskage i grönstråk genomföras som åtgärd. Åtgärden kan även gynna andra tättingar.
- Kantzoner intill lokal H och E bör sparas för att inte påverka våtmarkernas hydrologi och för att förhindra att eventuella livsmiljöer för groddjur försvinner.
- Vid lokal E (belägen öster om föreslagen plats för skolverksamheter) bör en skyddszon lämnas till dike där vanlig groda observerats.
- Vid lokal D (belägen vid sydöstra gränsen vid verksamhetsområde) bör en skyddszon lämnas till sumpskogen i anslutning till bäckdråg där vanlig groda observerats för att undvika påverkan på hydrologin.
- Förutsättningar bör skapas för gröna och säkra vandringsstråk för groddjur.
- Vid eventuella grundvattensänkningar rekommenderas det att vattnet pumpas tillbaka till närliggande våtmarker, för att på så sätt kunna hålla jämn nivå och undvika att våtmarkerna torrläggs.

Integrering i planen

- Mark för natur, park och dagvattenstråk har säkerställts.
- Förutsättningar för gröna och säkra vandringsstråk för groddjur beaktas. Konsult har tagit fram underlag som ger vägledning för utformande av dagvattendike med generella beskrivningar samt vad som är viktigt att beakta vid anläggande av vattenmiljöer för att gynna groddjur. Detta utgör underlag i detaljprojektering av tvåstegsdiket.
- Gestaltningsprogrammet har setts över för att tydligare beskriva hur hänsyn till naturmiljö ska beaktas i projektering och genomförande.
- Planbeskrivningen beskriver hur skydds- och hänsynsåtgärder ska hanteras via skötselplan för naturreservatet och kommunal förvaltning.
- Anpassningar har gjorts i området vid lokal H/naturvärdesbiotop 10a för att ytterligare stärka områdets förutsättning som livsmiljö för arter.
- Vanlig groda vid lokal D påverkas av detaljplanen, den är dock belägen vid dagvattenstråk [PARK] där anpassningar ska göras för att främja groddjurens livsmiljö.
- Vanlig groda belägen vid lokal E är belägen i planområdesgränsen, någon specifik anpassning har inte gjorts.

Uppföljning

Uppföljning av skyddsåtgärder sker genom:

- Ny skötselplan för Ormberget–Hertsölandets naturreservat,
- kommunens ordinarie naturvårds- och tillsynsarbete,
- prövning i kommande detaljplaner inom Hertsöheden.

- Infrastrukturförvaltningen (ISF) ansvarar för genomförande och uppföljning av åtgärder i naturmark.

Miljöaspekt Vattenmiljö

Inkomna synpunkter under samråd av detaljplanen

Länsstyrelsen Norrbotten

- Ställer sig positiv till det större greppet om dagvattenfrågorna som planeras i och omkring det område som omfattas av detaljplanen. Åtgärder i dagvattensystem, både befintliga och planerade, kan ge förutsättningar för ny exploatering.
- Samtliga föreslagna dagvattenåtgärder bedöms nödvändiga för att säkerställa att miljökvalitetsnormerna för Inre Hertsöfjärden inte försämras.
- Anläggande av dagvattendammar bör inte skjutas på framtiden.
- Efterfrågar tydligare beskrivning placering och tillrinning gällande damm i västra delen av planområdet.

Miljö- och byggnadsnämnden

- Bedömer att dagvattenanläggningarna är anmälningspliktiga inför genomförande enligt förordning till miljöbalken och att prövning då sker utifrån de allmänna hänsynsreglerna och miljökvalitetsnormerna för vatten.

Inkomna synpunkter under granskning av detaljplanen

Under granskningen inkom inga synpunkter gällande vattenmiljö.

Kommentarer och revideringar

- Tillhörande dagvattenutredningar visar en sammanhängande systemlösning för hela området, detaljplanen bedöms därmed visa hur dagvattenhanteringen kan klaras. VA-konsult har fått i uppdrag att utreda hur anläggandet av dagvattenåtgärderna bör genomföras, vilket ska ge underlag till beslut kopplade till ett genomförande av detaljplanen.
- Planbeskrivningen har förtydligats avseende systemlösning, dammarnas funktion och koppling till befintligt dagvattennät.
- Beskrivningarna och figurerna i dagvattenutredningen bedöms som tillräckliga i detta skede.

Önskvärda åtgärdsförslag enligt miljökonsekvensbeskrivningen

I miljökonsekvensbeskrivningen anges följande åtgärder:

- Genomföra samtliga föreslagna dagvattenlösningar, inklusive tvåstegsdike, diken, dammar och växtbäddar.
- Säkerställa höjdsättning och sekundära avrinningsvägar för skyfall.
- Utforma dagvattenstråk med ekologiska kvaliteter.

Integrering i planen

- Ytor för dagvatten säkerställs inom mark planlagd som **PARK, GATA** och **NATUR**.
- Planbeskrivningen och tillhörande utredningar redovisar principer för höjdsättning och avledning.
- Bestämmelser och illustrationer stöder öppna, renande system.

Uppföljning

Uppföljning sker genom:

- miljöbalksprövning av dagvattenanläggningar,
- kommunal tillsyn,
- uppföljning i kommande etapper av Hertsöheden.

Hur miljöaspekterna har integrerats i planen

Miljöaspekter har integrerats i hela planprocessen; i undersökning om betydande miljöpåverkan, undersökningar, utredningar och miljökonsekvensbeskrivningen, där de viktigaste miljöfrågorna har identifierats och integrerats i detaljplanen. Under planprocessen har förutsättningarna inom och i anslutning till planområdet analyserats avseende bebyggelsestruktur, naturmiljö och vattenförhållanden.

Planens utformning har anpassats för att minska negativ miljöpåverkan och stärka positiva effekter. Detta har bland annat skett genom:

- lokalisering och utformning av bebyggelse med hänsyn till identifierade miljövärden,
- planbestämmelser som reglerar exempelvis markanvändning, byggnaders placering, höjd och skydd av natur,
- åtgärder och säkerställande av ytor för att främja fördröjning och avledning av dagvatten.

Miljöaspekterna har således varit en integrerad del av avvägningarna mellan olika intressen i planarbetet.

Hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter

Framtagen miljökonsekvensbeskrivning har identifierat, beskrivit och bedömt planens betydande miljöpåverkan samt föreslagit åtgärder för att undvika, minska eller kompensera negativ påverkan.
Slutsatserna i miljökonsekvensbeskrivningen har legat till grund för planens utformning och bestämmelser. Föreslagna skydds- och försiktighetsåtgärder har, där så varit möjligt och motiverat, inarbetats i detaljplanen eller i tillhörande planbeskrivning.
Under samråds- och granskningsskedena har synpunkter inhämtats från berörda myndigheter, sakägare, organisationer och allmänheten. Synpunkter med relevans för miljöfrågor har särskilt beaktats och i vissa fall lett till:

- justeringar av planens utformning,
- förtydliganden eller kompletteringar i planhandlingarna,
- bedömningen att vissa redovisade miljöeffekter är acceptabla i förhållande till planens syfte.

Samtliga inkomna synpunkter och kommunens bemötanden redovisas i samrådsredogörelse och granskningsutlåtande.

Skälen till att planen antagits i stället för de alternativ som har övervägts

Detaljplanen har föregåtts av ett planprogram, där avvägningar avseende utformning och hänsyn har gjorts på övergripande nivå. Under hela processen har flera alternativa utformningar beaktats och flera lösningar studerats.
Miljökonsekvensbeskrivningen är framtagen efter detaljplanens samrådsskede och omfattar ett alternativ utöver nollalternativet.

Den antagna planen bedöms innebära den mest lämpliga avvägningen mellan:

- planens syfte och kommunens utvecklingsmål,
- miljömässiga, sociala och ekonomiska intressen,
- möjligheten att undvika eller begränsa betydande negativ miljöpåverkan.

Alternativen har bedömts antingen medföra större negativ miljöpåverkan, inte uppfylla planens syfte i tillräcklig grad eller vara mindre genomförbara utifrån tekniska och funktionella förutsättningar.

Åtgärder för uppföljning och övervakning av betydande miljöpåverkan

För att säkerställa att planens genomförande inte medför oacceptabel miljöpåverkan avses miljöeffekterna följas upp i samband med genomförandet. Uppföljning och kontroll sker främst genom:

- prövning i samband med bygglov och andra tillstånd,
- krav och villkor vid mark- och exploateringsavtal,
- tillsyn enligt miljöbalken,
- att åtgärder för arter skrivs in och säkerställs i skötselplanen för naturreservatet då ny skötselplan tas fram i och med pågående ombildning av naturreservatet Ormberget-Hertsölandet
- uppföljning inom kommunens ordinarie verksamhet, exempelvis avseende skötsel av grönytor, natur och dagvattenanläggningar.

Vid behov kan ytterligare åtgärder vidtas om uppföljningen visar att den faktiska miljöpåverkan avviker från de bedömningar som gjorts i miljökonsekvensbeskrivningen.

Kommunstyrelseförvaltningen, Luleå kommun
Kontor detaljplan 2026-06-22

Sigrid Segerström
Planarkitekt

GESTALTNINGSPROGRAM
HERTSÖHEDEN

Antagandehandling
2026.07.03

LULEÅ KOMMUN

Uppdrag

Titel	Gestaltningsprogram Hertsöheden
Version	Granskningsversion
Diarienummer:	
Datum	2026.06.26
Planchef	Daniel Rova

Medverkande

Arkitekt	Matilda Eriksson
Planarkitekt	Sigrid Segerström
Stadsarkitekt	Mia Persson
Landskapsarkitekt	Linnea Örtenvik och Viktor Wäppling
Trafikingenjör	Jimmy Bergkvist och Fredrik Bladfors
VA-ingenjör	Tommy Bergdahl
Exploateringsingenjör	Agnes Ljungbjörk
Studentmedarbetare	Simon Melin
Projektledare	Mia Ozoh

Foton & illustrationer	Luleå kommun, om inget annat anges

Innehåll

ÖVERGRIPANDE

Inledning och syfte 4
Vision 5
Målbilder 6
Övergripande struktur 7

Gestaltning

Gator och stråk 8
Dagvatten 9
Grönstruktur 10
Naturreservat och friluftsliv 11
Byggnader 12
Gröna gårdar och friyta 13
Växt- och djurliv 14

Hållbarhet

Konstnärlig medverkan 15
Hållbart byggande 16

DETALJPLAN 1

Struktur 17
Vägar 18
Nattviolsgatan, kvartersgata 19
Tuvullsgatan, lokalgata 20
Salamander- och Paddstigen, villagata 21
Hertsöhedsvägen, huvudgata 22-24
Inre Långmyrvägen, infartsgata 25
Skogsparken 26
- Lekyta för mindre barn 27
- Sport och rörelselek 28
- Dagvattenstråket 29

Skola, förskola och idrottshall 30
Förskola 31
Lamellhus och vårdboende 32
Punkthus 33
Radhus och stadsradhus 34
Villor och parhus 35
Mobilitetshus 36
Dagligvarubutik 37

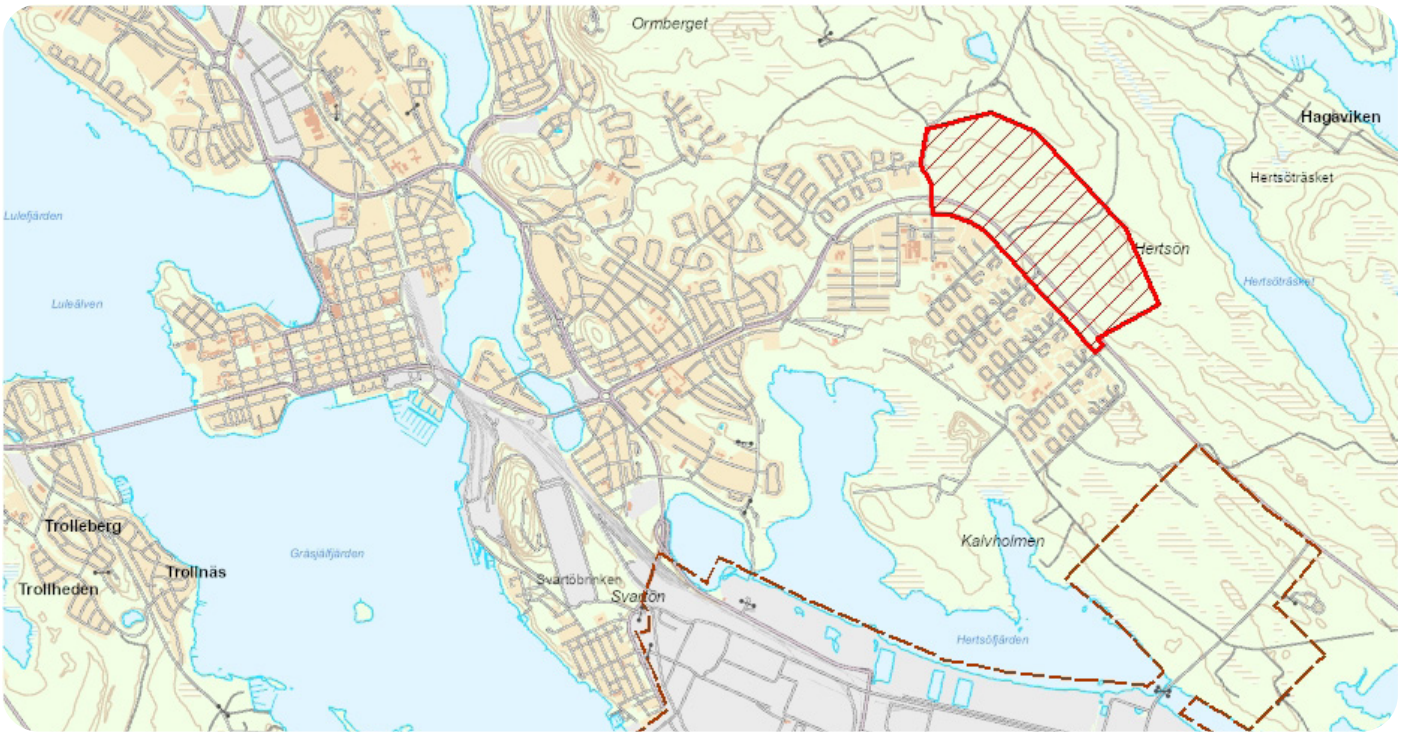
INLEDNING

- varför vi tar fram ett gestaltningsprogram

Syfte

Syftet med detta gestaltningsprogram är att säkerställa sociala, arkitektoniska och miljömässiga kvaliteter i den nya stadsdelen Hertsöheden. Avsikten med programmet är att förklara och tydliggöra detaljplanen samt att bidra till bedömning om god helhetsverkan samt god färg-, form- och materialverkan i bygglovgivning och andra åtgärder.

Programmet ger också vägledning i projekteringsskeden gällande gestaltning, material, hållbarhet och sociala perspektiv.
Gestaltningsprogrammet ska läsas tillsammans med andra gällande dokument som Luleå kommun tagit fram som detaljplan, detaljplaneprogram, grönplan, dagvattenplan etc.

Översiktskarta med Hertsöheden skrafferat i rött.

Vision Hertsöheden

”Hertsöheden utvecklas med ambition om varsamhet med naturen och maximal livskvalitet för människorna som bor här. Ett kontrasternas bostadsområde, en naturidyll i modern tappning.

Här finns plats för upptäcktsfärd i naturen, skidtur i spåret runt knuten, för nya idéer, delade intressen och levande ytor som skapar trygghet och gemenskap. Här bygger vi vidare på den gemenskap och det nytänkande som redan finns i stadsdelen.

Till dig som vill vara en del av framtidens bostadsområde – välkommen till Hertsöheden, en särskilt skön plats att leva och bo på.

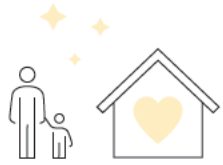

Illustration: Niklas Brandt, Brightnest

Målbilder

(från planprogrammet)

För hela Hertsöheden har ett planprogram tagits fram (beslutad 2023) som ger inriktning för den fortsatta planeringen och utvecklingen av Hertsöheden.
I planprogrammet togs sex målbilder fram:

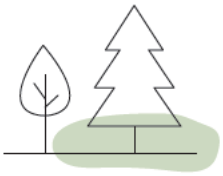
ATTRAKTIV LIVSMILJÖ

På Hertsöheden finns attraktiva bostadsområden för en bred målgrupp. Här samspelar arkitektur, form, design, konst och kulturarv för att bilda en miljö som är omsorgsfullt utformad. På Hertsöheden finns det där lilla extra som gör att man trivs både som boende och besökare.

HÅLLBAR MOBILITET

På Hertsöheden är det enkelt och tryggt att röra sig i området, till resten av Hertsön och till andra stadsdelar. Gång- och cykelvägarna är gena och säkra. På busshållplatserna går turerna tätt och bilarna är lätta att dela på. Det är lätt att välja hållbara färdsätt som både ger bättre miljö och hälsa.

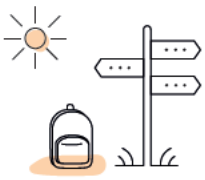
NATUREN NÄRA

På Hertsöheden finns naturen runt knuten. Här värnas naturvärden och platsens naturliga förutsättningar som bidrar till biologisk mångfald. Här finns ekosystemtjänster som bidrar till livskvalitet och här är det lätt att leva ett ekologiskt hållbart stadsliv.

HELA HERTSÖN

Hertsöheden är en del av Hertsön och har stark social och strukturell koppling med Hertsöns alla delområden. Hertsöheden kompletterar det befintliga utbudet på Hertsön och bidrar till ökad livskvalitet genom inbjudande sociala mötesplatser och rekreativa områden som inbjuder till lek och rörelse för alla åldrar.

UT I SKOGEN

På Hertsöheden finns en port till naturreservatet med ett fantastiskt utbud av friluftsaktiviteter. Här finns milslånga spår, leder och stigar som knyter ihop Hertsölandet och Ormberget. Här kan man vandra, paddla, fiska, springa, cykla och åka skidor eller skoter i naturskön miljö.

INNOVATIVA HERTSÖHEDEN

På Hertsöheden finns det plats för nytänkande. Här utvecklas och testas idéer inom många områden, så som energianvändning, dagvattenhantering, IT, mobilitet, återbruk, odling, delningsekonomi & byggemenskap, med hållbarhet som gemensam nämnare.

Övergripande struktur
(från planprogrammet)

Strukturen baseras på områdets naturliga förutsättningar utifrån vilka områden som bäst lämpar sig att bebyggas och vilka områden med naturvärden som bör bevaras. Att bevara områden bidrar till områdets karaktär och invånarnas närhet till naturen. Området har delats in i bebyggelsestruktur och grönstruktur.

Delområde A
Zon mellan Hertsövägen och Avaviksvägen som knyter ihop Hertsöheden med övriga Hertsöns. Här planeras verksamheter och handel som kan kombineras med bostäder. Skog med högre rekreation- och naturvärden bevaras. Gång- och cykeltunnlar ges särskild omsorg för att vara trygga.

Delområde B
Den tätaste delen av Hertsöheden med högre andel boende och en stadsmässig varierad karaktär. Flerbostadshus kan ha lokaler för verksamheter i markplan som tillsammans med bostädernas entréer mot gatan ger trygghet och ett aktivt gaturum.
Ett naturområde med ett dagvattenstråk är en central mötesplats i området. Här finns karaktärsbyggnader som skola, sporthall, förskolor och eventuellt parkeringshus.

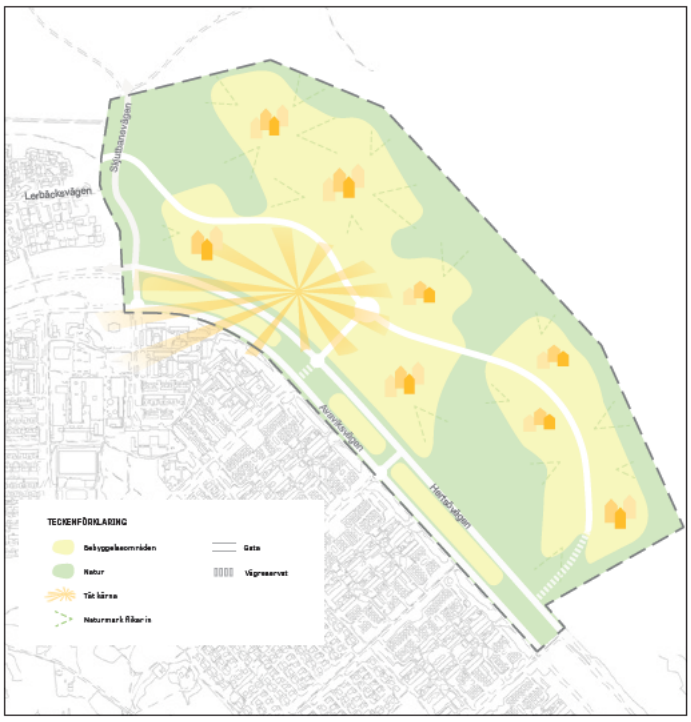
Delområde C
Området kan utformas enligt klusterprincipen, med olika karaktär och identitet som placeras inflikade i naturen, avskilda från varandra av gröna stråk. Områdena närmast myrmark och bäckmiljöer är extra känsliga, där bör man välja grundläggning som har liten påverkan på marken, till exempel byggnad på plintar och att trädäck eller att spänger anläggs för att skydda känslig mark från slitage.

Delområde D
Föreslås bebyggas med lägre exploateringsgrad. Detta område lämpar sig bra för olika typer av småhusbebyggelse.

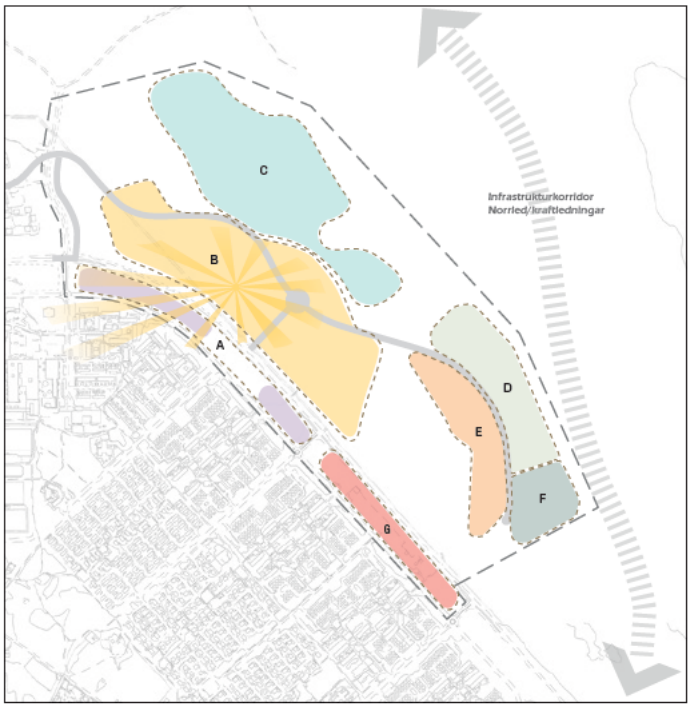
Delområde E
Föreslås inrymma en blandning av småhus och flerfamiljshus. Här krävs varsamhet och anpassning då ytligt berg och myrmarker förekommer. Intill området ligger en bevarandevärda berghällar och tallskog som en tredje förskola kan byggas intill.

Delområde F
Här kan högre, tätare bebyggelse uppföras mellan trafikled och områdena D och E och på så sätt skapa skydd för buller.

Delområde G
Verksamhetsområde med närheten till industriparken med kontor och verkstäder.

Området har delats in i bebyggelsestruktur och grönstruktur.

Området har delats in i delområden A-G.

Befintlig grönstruktur med höga naturvärden på Hertsöheden.
Foto: Viveka Österman

Gestaltningsprinciper för trafik och gata

På Hertsöheden ska det vara enkelt och tryggt att röra sig och det ska vara enkelt att resa hållbart.

Gen, trygg och säker utformning av gång- och cykelnätet är en viktig förutsättning för att gång och cykel ska bli ett attraktivt färdsätt. Det ska även vara möjligt för barn att själva på ett tryggt och säkert sätt kunna ta sig via gång- och cykelnätet till sina målpunkter.

Gators utformning har stor påverkan på ett områdes karaktär. På Hertsöheden ska gaturummets utformning skapa trygghet för oskyddade trafikanter och främja ett lugnt trafiktempo.

På platser där det är möjligt ska den befintliga naturen med träd bevaras nära vägen för att stärka områdets karaktär av naturen nära inpå. Huvudgatans placering tar hänsyn till naturvärden och topologin i området vilket medför att väglinjen är lätt kurvad.

För att cykel ska vara ett attraktivt transportmedel är det viktigt att det finns säkra parkeringsutrymmen med hög kvalitet som är smidiga att använda. Det innebär att cykelparkeringar placeras i direkt anslutning till målpunkternas entré och i nära anslutning till cykelvägar. Cykelparkeringar bör ha tak, god belysning och snöröjas vintertid.

Bilparkeringarna påverkar också områdets karaktär. Markparkeringar med ett mindre antal platser smälter bättre in i landskapsbilden än större. Ett alternativ till traditionell markparkering är så kallade mobilitethus som kombinerar bilparkering med andra tjänster. Mobilitetshus ska gestaltas med omsorg för att bidra till attraktivt område och en trygg gatumiljö.

Gatuparkering kombineras med trädplantering för ett grönare gaturum. Gator ska i så stor utsträckning som möjligt avvattnas till öppna gröna svackdiken för att uppnå en hållbar dagvattenhantering.

Ljuset och gatubelysningen ska upplevas som en självklar del av stadsrummet. En god ljussättning ska stärka Hertsöhedens olika karaktärer och skapa en levande och trygg miljö. Belysningsarmaturena är en del av den offentliga miljön och kan bidra till områdets naturnära identitet.

Busshållplatser är noder för hållbart resande. De kan genom sin gestaltning och funktion bidra till Hertsöhedens identitet som ett modernt bostadsområde kopplat till hållbarhet, natur och innovation.

På Hertsöheden finns det ofta en förgårdsmark mellan byggnad och gata. Den utgör en halvprivat zon och kan avgränsas genom exempelvis en kantsten, ett avvikande material, ett staket eller häck. Förgårdsmarken får gärna ha växtlighet för att ge gatan ett mjukare och mer varierat uttryck. På förgårdsmarken ska människor kunna uppehålla sig en stund, möblering som bänkar och bord vid flerbostadshus och offentliga byggnader är positivt. Marken kan också rymma plats för cyklar och andra fordon.

Exempel på gång- och cykelväg där befintlig natur bevaras.

Mobilitetshus gestaltat med omsorg. Referensbil från Piteå kommun.

Exempel på belysning i park- och gårdsrum.

Trä i pergolor, paviljonger och cykeltak kan bidra till områdets identitet.

En häck skiljer förgårdsmarken från trottoaren.

Gestaltningsprinciper för dagvatten

Hertsöheden har många olika naturtyper och varierande hydrologiska förhållanden. Hanteringen av dagvatten från hårdgjorda ytor sker i största möjliga utsträckning genom öppna lösningar, såsom svackdiken och naturlig infiltration. Svackdiken skapar gynnsamma växtbäddar för gatuträd, och ytorna anläggs med ängsmark för att berika den biologiska mångfalden i gaturummet.

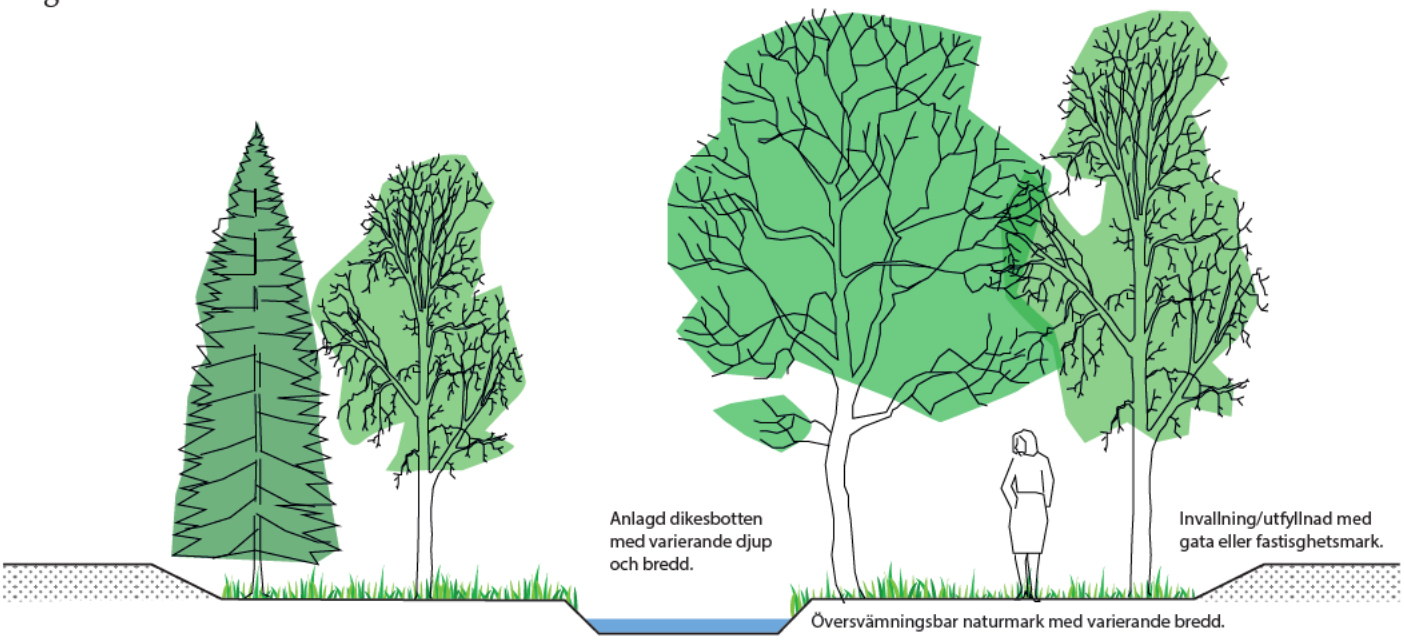
Dagvattenutredningen av Sweco 2025 identifierar ett naturligt dagvattenstråk som löper genom planprogrammets delområden B och C. Utredningen föreslår att detta stråk anpassas med ett tvåstegsdike vars bredd varierar (se figur nedan). För att minimera ingreppen i naturmarken bör diket anpassas efter den befintliga marknivån, i kombination med utfyllnader (se figur till höger). Utformning av dike och dagvattendamm ska vara av sådan karaktär att de kan vara en tillgång för groddjur i området både vad gäller spridning och lekvatten. Det är viktigt att anpassningarna av dagvattenstråket görs tidigt för att ge naturen möjlighet att återhämta sig.

Dagvattenutredningen belyser även behovet av att fördröja flödet genom området med hjälp av mindre fördämningar och överfall. Placeringen av dessa bör varsamt anpassas till gestaltningen. En liten fördämning kan skapa en vattenspegel och ett porlande mikrovattenfall. Tillsammans med stigar, spänger och hoppstenar kan detta skapa lekfulla och intressanta miljöer med höga vistelsevärden.

En större dagvattendamm planeras sydost om infartsgatan för att hantera hela Hertsöheden. Vid utformningen av dammen bör det utredas om går att gestalta dammvallen som ett rekreationsstråk.

Bilden visar hur liten fördämning kan skapa en vattenspegel och ett porlande mikrovattenfall. Tillsammans med stigar, spänger och hoppstenar kan detta skapa lekfulla och intressanta miljöer med höga vistelsevärden.

Anpassad principsektion av tvåstegdike med bevarand naturmark och invallning med utfyllnad för gata eller fastighetsmark.

Grönstruktur

Naturreservatet, friluftslivet och naturen ska alltid kännas närvarande och lättillgängliga för Hertsöhedens invånare. Därför är bebyggelsestrukturen till stor del anpassad efter landskapets förutsättningar och naturvärden.

I planområdets centrala delar omfamnas naturmarken av radhus. Målet är att bevara det ursprungliga landskapets karaktär, där naturmarken bildar en bas för parken. Skogsparken (1) ska fungera som en naturlig mötesplats för de boende, med områden för naturlek för mindre barn, sport- och rörelselek, samt en del av skogen som anpassas för att fördröja dagvatten.

I den östra delen av området (2) finns naturmark med höga natur- och rekreationsvärden, såsom pelarsalsliknande tallskog, trollsk granskog, en porlande bäck och svallade klipphällar med knotiga tallar. Bebyggelsestrukturen i denna del av området anpassas efter naturens förutsättningar, och de naturliga kvaliteterna integreras i området.

Norr om huvudleden (3) bevaras flera delar av den befintliga naturmarken, vilket synliggör skogen i bebyggelsestrukturen. Detta bevarar både de biologiska värdena och spridningsvägar för djurlivet.

Gatorna utformas med grönstruktur, där lokalgator och kvartersgator delvis får trädplantering på ena sidan, medan huvudgatan genom området får trädplantering i svackdiken.

Bilden illustrerar bebyggelsestrukturens anpassning till befintliga skogen och landskapet.

Skötsel av den tätortsnära skogen i området ska utföras så att både sociala och biologiska värden gynnas och utvecklas. Längs gångvägar och stigar ska en öppnare och luftigare zon finnas som skapar god genomsikt de närmaste metrarna. I sammanhängande skogspartier och dungar ska individer av äldre träd sparas så att de får goda förutsättningar att växa och bli stora. Särskilt tall, björk, sälg och rönn ska lyftas fram.

Partier med dungar av tätare karaktär kan finnas inom naturmarken som skydd för fåglar. Mot öppna grönytor, t ex bollplaner eller vägar kan en brynzon med tätare buskskikt lämnas som skydd för fåglar och smådjur.

På området finns knotiga gamla tallar på klipphällar.

Pelarsalsliknande tallskog med höga rekreationsvärden.

Naturreservat och friluftsliv

Ormberget-Hertsölandets naturreservat (1) ligger norr om Hertsöheden och sträcker sig över 22 km². Reservatet har en stor variation av naturtyper och erbjuder ett rikt friluftsliv, med Ormbergets friluftsanläggning i väster och Hertsöträsket i öster. Naturreservatet är välplanerat med ett nät av spårsystem och vandringsleder som underlättar naturupplevelser. Under vintertid finns även elljusspår och preparerade skidspår. För de boende i området är detta en stor tillgång, och tillgängligheten till naturen kommer att förbättras ytterligare med utvecklingen av Hertsöheden.

Hertsöstigen (2) är ett redan befintligt rekreationsstråk och mycket uppskattat av de som bor i närområdet. Bebyggelsestrukturen har anpassats efter stigens dragning, vilket möjliggör att den fortsätter vara en viktig del av områdets koppling till naturen. I samband med Hertsöheden utvecklas de närliggande delarna av Hertsöstigen med förbättrat ytskikt, spänger, broar och rastplatser för att möjliggöra ett mer lättillgängligt friluftsliv för fler.

Att tillgängliggöra naturen för alla är en viktig del av Hertsöhedens utveckling. Centralt på Hertsöheden placeras en entré till naturreservatet (3). Platsen ligger på gångavstånd från huvudgatan, med parkering och busshållplats i nära anslutning. Detta blir en mötesplats på Hertsöheden som lockar besökare från andra områden. Det bör finnas anlagda platser som ger en upplevelserik vistelse utan att besökaren behöver ta sig långt in i skogen, som exempelvis en grillplats, ett vindskydd eller en äventyrsstig anpassad för barn.

Hertsöstigen kommer att få en ny dragning på en viss del av sträckan för att sedan ansluta till befintlig stig. En möjlighet att anlägga skidspår som startar vid förskolan i väster (4), och fortsätter runt den nya bebyggelsen i öster (5) i etapp 2, finns. I framtiden kan området utvecklas så att det knyts ihop med befintliga elljusspår från Ormberget.

Skidspåren och Hertsöstigens anpassning till bebyggelsestrukturen.

Hertsöstigen är ett väletablerat rekreationsstråk som möjliggör vardagliga naturupplevelser för de närboende.

Skidspåren blir en naturlig del av Hertsöheden. Foto: svensktfriluftliv.se

Gestaltningsprinciper byggnader

Byggnadsverken och de anlagda platserna på Hertsöheden ska ha en samtida gestaltning. Arkitekturen ska främja folkliv och bidra till platsens och Luleås identitet.

Byggnaderna kan vara gestaltningsmässigt enkla men de ska vara robusta och ha god omsorg om detaljer. Byggnader som människor tycker att är fina och välplanerade tenderar att tas omhand och få lång livslängd vilket är hållbart ur alla aspekter. Offentliga byggnader kan ta mer visuellt utrymme än bostadshus. Det är bra att den offentliga byggnaden signalerar sin funktion.

Trä som material är dominerande och kulörerna väljas för att byggnaderna på ett naturligt sätt ska smälta in i sina omgivningar med naturen som fond. Material på tak och övriga byggnadsdelar ska väljas med omsorg för att passa ihop med fasader och omgivande bebyggelse. Pastisher ska undvikas om byggnaden inte återbrukas och i sin helhet flyttas till platsen. Återbruk kan bidra till områdets hållbara identitet och profil.

Om byggnaden har förgårdsmark ska förgårdsmarken vara tydligt avskild från trottoaren eller gatan. Förgårdsmarken syftar till att vara ett halvoffentlig plats, rymma växtlighet, sittplatser, cykelparkering samt att skapa avstånd mellan fönster och vägområde. Bostäder utan förgårdsmark har upphöjd sockelvåning, indragen entré som möjliggör hinderfri passage på trottoar samt ett genomgående trapphus för att nå uteplats på innergård eller bakgård. Upphöjd sockelvåning kan ersättas av lokaler i markplan. Sammanbyggda flerfamiljshus i lamell- eller kvartersform har alltid genomgående trapphus för åtkomst till uteplats.

Samtliga entréer till offentliga byggnader och flerfamiljshus bör vara visuellt tydliga för att underlätta orienterbarheten.

Taken ska vara enkla med majoritet sadeltak. Tekniska installationer ska i stor utsträckning inrymmas under taken. Solpaneler placeras företrädesvis på tak men kan också förekomma på fasader.

Bottenvåning kan med fördel planeras för att möjliggöra lokaler eller bokaler.

Kvalitéer som beskrivs i kvalitetssäkringsverktygt MAB, manual för analys av bostadskvaliteter av Kaj Granath och Ola Nylander är önskvärda i alla typer av bostadsprojekt.

3D-renderad bild av ETC byggs karaktäristiska hyreshus i Västerås.
Pressbild: Kaminsky Arkitektur / ETC

Förgårdsmark, tydligt avskild från trottoar, gör att bostäder i markplan får en halvprivat zon och ett insynsskydd från gatan.

Referensbild, Tappsunds förskola på Ekerö av LLP Arkitektkontor.
Lekfull gestaltning och kulörval signalerar att byggnaden är en förskola.

Gröna gårdar och friyta

Bostadsgårdarna ska utformas för att bidra till trivsamma utemiljöer som främjar socialt samspel och välbefinnande för människor. Utemiljön ska också kunna fördröja dagvatten och mildra effekterna av ett förändrat klimat. Gårdarnas gestaltning ska främja ekosystemtjänster och stödja biologisk mångfald. Ett centralt mål är att gårdarna ska fungera som mötesplatser. Alla kvarter ska ha gårdar som uppmuntrar till möten, lek och samvaro mellan människor.

Bostadsgårdar ska utformas med god tillgänglighet och ha inspirerande miljöer som lockar till aktivitet. På gårdarna ska det finnas både gemensamma och enskilda uteplatser, samt lekytor för yngre barn. Gårdsbildningar nära bostaden är viktiga, då de yngsta barnen kan leka nära hemmet utan att behöva korsa trafikleder. (*BKA, Norconsult, 2025*).

Gestaltningen av gårdsmiljön bör i första hand utgå från möjligheten att bevara befintlig naturmark, vilket främjar biologisk mångfald och djurliv. Sparad naturmark kan fungera som fördröjning och infiltration av dagvatten, samtidigt som den förstärker kopplingen till skogen i området. Där förutsättningar saknas för att spara befintlig vegetation, ska en naturlig sammansättning av växtmaterial eftersträvas. Den kan kompletteras med buskar och träd som ger frukt, bär, höstfärger eller tidig vårblomning. En blandning av växter ger en robusthet och en stor variation vad gäller form, färg och storlek.

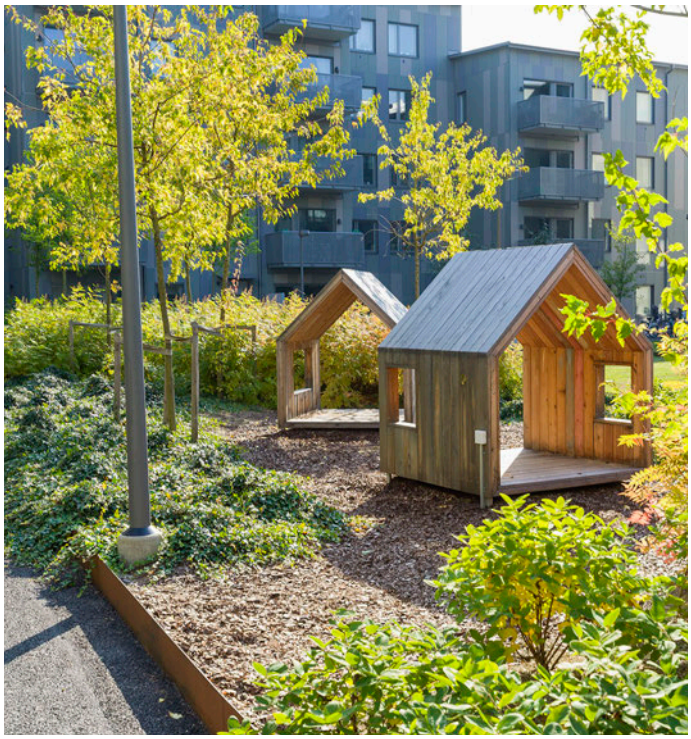
Bostadsgård med en stor andel grönska och grusytor som kan infiltrera dagvatten. Foto: urbio

Bostadsgården ska vara en social mötesplats där barnen kan leka fritt.

Exempel på samlingsplatser och möjlighet till odling på bostadsgården.
Foto: Karavan

Lekvärden för barn är en viktig del av bostadsgårdens funktion.
Foto: Karavan

Växt- och djurliv

I naturmarken kring Hertsöheden har åkergrodan påträffats. Åkergrodan är skyddad enligt artskyddsförordningen och hänsyn och kompensationsåtgärder krävs för att inte påverka dess livsmiljö negativt. Där naturliga vattenmiljöer har gått förlorade kan en väl utformad dikesmiljö fungera som en viktig livsmiljö för groddjur. Dikesmiljön ska efterlikna naturliga vattendrag – med meandring, flacka kanter, svämzoner och strukturella element. På så sätt skapas ekologiskt värdefulla miljöer som gynnar både groddjur och övrig fauna (*Generella beskrivningar av groddjursmiljöer, Calluna 2025*).

Åkergrodan finns i naturen kring Hertsöheden, den är skyddad enligt artskyddsförordningen. Foto: Per Nyström, artdatabanken.se

Skogsparken utformas för att bevara goda förutsättningar för groddjur, både vad gäller spridning och lekvatten. Dagvattendiket genom skogsparken ska ha en naturlig karaktär och utformas för att vara en tillgång för groddjur i området och i närliggande områden. Det ska finnas förutsättningar för gröna och säkra vandringsstråk för groddjur och en zon av skog samt lekvatten ska lämnas kvar norr om planerad skola (*Artskyddsutredning fågel och groddjur - Hertsöheden, Luleå kommun, 2025. Calluna AB*).

Dagvattendiket ska ha en meandring som gör att vattnet bromsas upp på vissa platser och lämnar kvar eller tar med sig material. Längs dagvattendiket ska det finnas partier med lugnflytande vatten och dämmen som ger en vattenspegel samt svämzoner som bidrar till fuktiga miljöer som är bra för födosök.

Dagvattendikets kanter ska vara flacka så att groddjur kan ta sig i och ur diket samt underlätta födosök. Längs kanterna ska det finnas vegetation i form av träd och buskar som ger skugga, gömställen och bidrar till variation. Även stenar, block och död ved kan placeras ut.

Det finns ett rikt fågelliv i området, t ex den lillaTalltitan finns här. Foto: Lasse Olsson, www.birding.se.

I området finns idag ett rikt fågelliv med bland annat järpe, spillkråka, talltita, grönfink, gulsparv, rödvingetrast och svartvit flugsnappare (*Artskyddsutredning fågel och groddjur - Hertsöheden, Luleå kommun, 2025, Calluna AB).* Generellt ska flerskiktade skogar eftersträvas för att gynna flertalet fåglar. Målet är att bevara så mycket som möjligt av naturmarken, där det inte planeras för bebyggelse, t ex i skogsparken och längs dagvattendiket.

Längs dagvattendiket ska det finnas träd och buskar för att gynna tättingar, t ex grönfink och gulsparv som behöver skydd av vegetation. Där det är möjligt, särskilt i områden nära planerad skola, ska risvegetation sparas och utvecklas då det utgör födosökshabitat för järpe. Där bör också murkna stående träd lämnas kvar så att talltita kan hacka ut egna bon i stammarna.

Om naturmark avverkas för upplag ska träd och buskar återplanteras. För att skydda många fågelarter ska avverkning av träd undvikas under häckningssäsongen.

Ett naturlig vattendag som rinner genom området. Bilden visar bäcken som finns i granskogen i den östra delen av området.

Konstnärlig medverkan

Konstnärlig gestaltning är en av hörnstenarna i den gestaltade livsmiljön tillsammans med god arkitektur, kulturarv och design. Att det finns konst i människors närmiljö är ett viktigt inslag i stadsbilden och behövs för att kunna uppfylla både Luleå kommuns visioner, den statliga politiken kring den gestaltade livsmiljön och FN:s mål om att alla människor har rätt att uppleva kultur och ta del av konst.

Konst i det offentliga rummet fyller flera funktioner. Den bidrar till lokal stolthet och identitet. Många utredningar visar att platser som gestaltats i samarbete med konstnärer omhändertas bättre, det är lägre grad av skadegörelse och klotter exempelvis. Omsorgsfullt gestaltade platser upplevs ofta som trygga och ger intryck av säkerhet.

Konsten bidrar också med berättelser, skapar reaktioner och blir fungerar ofta som en anledning att inleda samtal mellan människor, vilket också det bidrar till trygghet, gemenskap och engagemang.

Den offentliga konsten kan ha många olika skepnader, det kan vara en fristående skulptur, det kan vara något som är mer eller mindre integrerat i fasader på hus, det kan vara ljus- eller ljudinstallationer. I ett delvis offentligt rum som exempelvis trapphus i flerfamiljshus kan offentlig konst också finnas, graden av tillgänglighet beror då på byggnadens utformning.

För ett lyckat slutresultat är det viktigt att arbetet med den konstnärliga processen sätts igång redan när övrigt i projektet startar – för att kunna ge möjlighet till integrerade lösningar och även kunna göra synergieffekter där både konsten och byggnaden står som vinnare. Det är inte en tävling mellan olika gestaltande uttryck, det är ett fungerande samarbete i bästa fall. Konstnär, arkitekt, landskapsarkitekt och olika tekniska konsulter behöver mötas tidigt i processen och hitta dessa skärningspunkter för ett lyckat slutresultat.

Skulpturen Kvistsamlaren av Mats Wikström. Foto: Magnus Stenberg

Konstverket Tallar och gymnaster på Arcushallens fasad.
Konstnär Karolina Holmlund.

Del av konstverket Längtan till ljuset vid Kronan, Luleå. Konstnär Roel Teeuwen.

Hållbart byggande

Bygg- och fastighetssektorn står för en betydande del av samhällets klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv.

För att den byggda miljön ska bli hållbar är det avgörande att den i alla aspekter håller hög kvalitet. Ur social synpunkt gällande planering, funktion och gestaltning. I ett ekonomiskt och ekologiskt perspektiv är det viktigt att nyttja resurser och använda material med lång livslängd och som ger låga koldioxidutsläpp vid tillverkning, återbruk och återvinning.

Det gäller att nyttja redan byggd struktur, återbruka byggmaterial och återvinna.

Tegel och trä är material som går bra att återbruka, trä binder dessutom koldioxid. Återbrukat material ser oftast inte ut som nytt material. I ett återbruksprojekt kan det också hända att gestaltningen får en större variation gällande fasad, fönster och andra byggdelar. En ny estetik kommer att växa fram där det syns att material är återbrukat.

Ibland finns det inte återbrukat eller återvunnet byggmaterial att tillgå. Nytt råmaterial kallas jungfruligt, alltså material som till exempel bryts i en gruva eller skördas i en skog. De ska användas sparsamt.

Byggnadsmaterial har olika egenskaper. Ibland behöver man använda en kombination av olika material. Det är stor skillnad i hur mycket energi som krävs och koldioxid som släpps ut vid tillverkning.

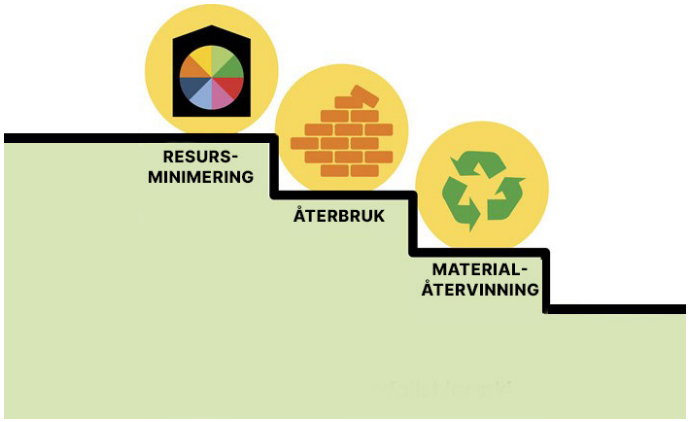
Transporter av byggmaterial belastar också miljön. Att nyttja lokala varor oavsett om de är återbrukade eller nyproducerade kan vara fördelaktigt. Ett sätt att räkna ut det är via byggnadens livscykelanalys.

Byggda miljöer som människor tycker om och trivs i är en garant för att de ska tas om hand och få stå kvar länge och på så sätt bli långsiktigt hållbara.

Det vi bygger idag blir efter att människor levt och brukat dem framtidens kulturmiljöer. Samtidens normer och idéer om gestaltning, hållbarhet, teknik och konstruktion ger en årsring i stadsbyggandet. Hur byggnader ser ut och är konstruerade ger dem identitet. För att bli hållbart är det viktigt att allt som byggs är robust och kan underhållas.

Det nationella målet är att Sverige år 2045 ska ha nettoutsläpp noll av växthusgaser, för att därefter uppnå negativa utsläpp. För att nå målet är Luleå en viktig aktör, eftersom vi i närtid kommer att stå för en stor del av byggandet.

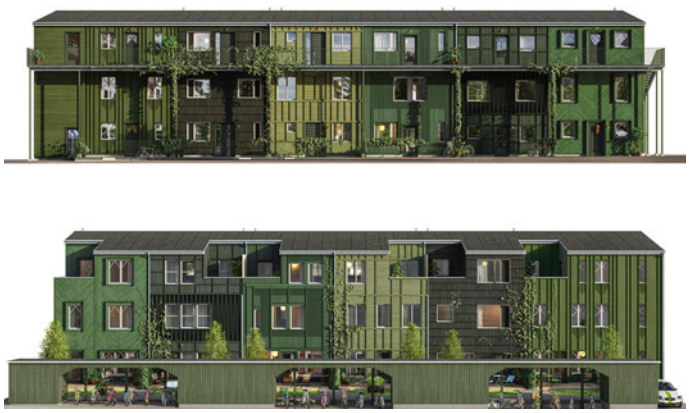
Solpaneler kan med fördel placeras på tak men även på fasader.

Prioriteringstrappa för hållbart byggande.

Återbrukat tegel från Bruksspecialisten

Trä i byggnaders stomme är lätt och hållbart samt ett lokalt material.

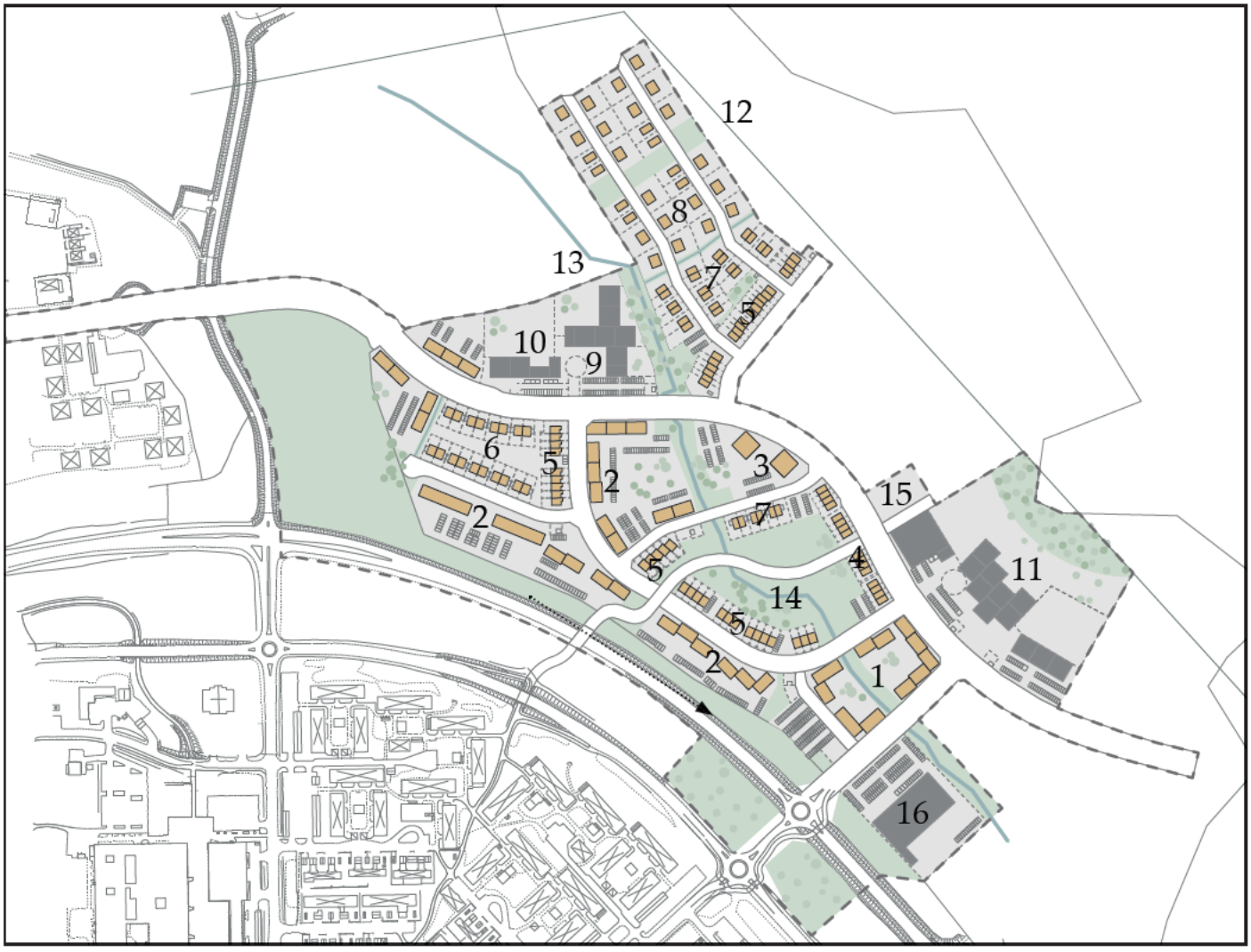

Återbruk av byggnadsdelar betyder att en nybyggd fastighet inte alltid kommer att se ny ut. Återbrukade material kan ha patina från sin tidigare funktion. Tillgången på material kan också medföra till exempel en variation i utseende på fönster eller andra byggnadsdelar. Detta gör att en ny estetik kommer att behöva accepteras. Det kommer att ställa högre krav på arkitekter och andra projektörer både gällande samordning och utformning. Referensbild från stadsdelen Brunnshög i Lund, stadsradhus och taklägenheter. Arkitekt: Okidoki arkitekter.

DETALJPLAN 1

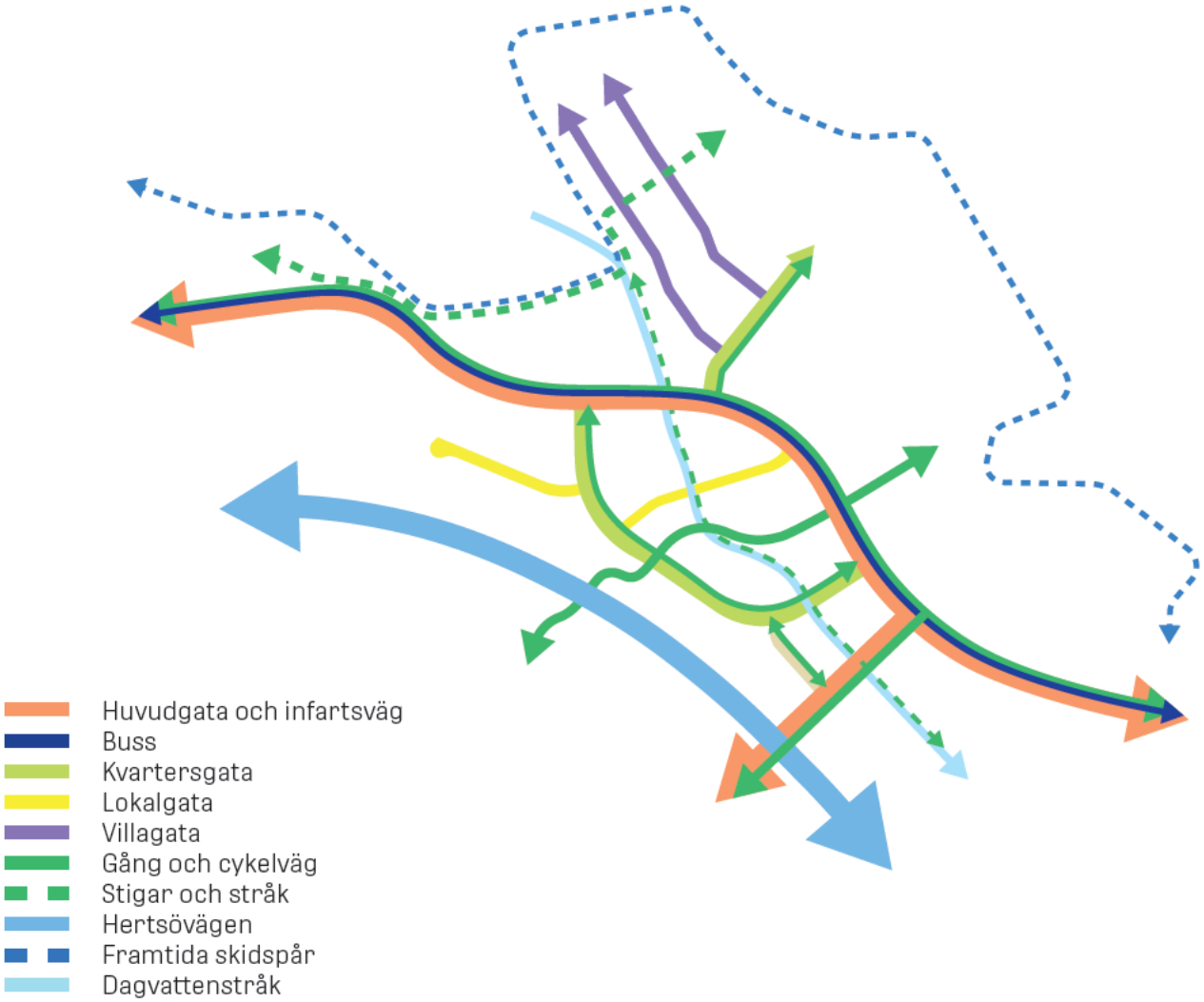
Struktur

Detaljplan 1 omfattar merparten av planprogrammets delområde B. Den inbegriper också en del av delområde C. Delområde B är det mest tätbebyggda på Hertsöheden men innehåller även lägre bebyggelse och småhus.
Förutom bostäder möjliggörs för en förskola i kombination med vård- och omsorgsboende i väster och en större anläggning med både förskola, grundskola F-6 samt idrottshall centralt beläget i fonden till Hertsöhedens infartsgata. Dagligvarubutik planeras i den sydöstra delen av planområdet.

1. Kvarter med flerfamiljshus i 3-5 våningar. Kvarteret kan vara sammanbyggt eller formas av ett antal lamellhus kring en gemensam innergård. Kvarteret kantas av gator av olika karaktär. Genom kvarteret löper ett grönt parkstråk med dagvattenstråk.
2. Lamellhus i 2-4 våningar. Flera husvolymer kan med fördel vara sammanbyggda för att skydda övriga området från buller.
3. Punkthus i 5-7 våningar.
4. Stadsradhus i upp till 3 våningar.
5. Radhus i 2 våningar plus inredningsbar vind.
6. Parhus alternativt stadsvillor
7. Parhus
8. Villatomter
9. Vård-och omsorgsboende
10. Förskola
11. Område för förskola, grundskola F-6 och idrottshall
12. Hertsöstigen
13. Grönområde med start för skidspår
14. Park med dagvattenstråk, lek och spel
15. Bollplan
16. Handel

Gång- och cykelvägar

Huvudgatan har i huvudsak gång- och cykelbana på båda sidor som separeras från körbanan med ett svackdike med trädplantering. Svackdikena tillsammans med dubbelsidig trädplantering längs huvudgatan skapar ett grönt gaturum och attraktivt gaturum som gynnar gående och cyklister.

I den tätare strukturen kring infartsgatan kombineras trädplantering med längsgående bilparkering, samt gång- och cykelbana på båda sidor.

Huvudkopplingen till Hertsön för gående och cyklister sker via gång- cykelbanan som löper genom skogsparken och vidare i en ny gång- och cykeltunnel under Hertsövägen.

Exempel på stråk som samspelar med naturen.

Stigar och stråk

I samband med Hertsöheden utvecklas de närliggande delarna av Hertsöstigen med förbättrat ytskikt, spänger, broar och rastplatser för att möjliggöra ett mer tillgängligt friluftsliv.

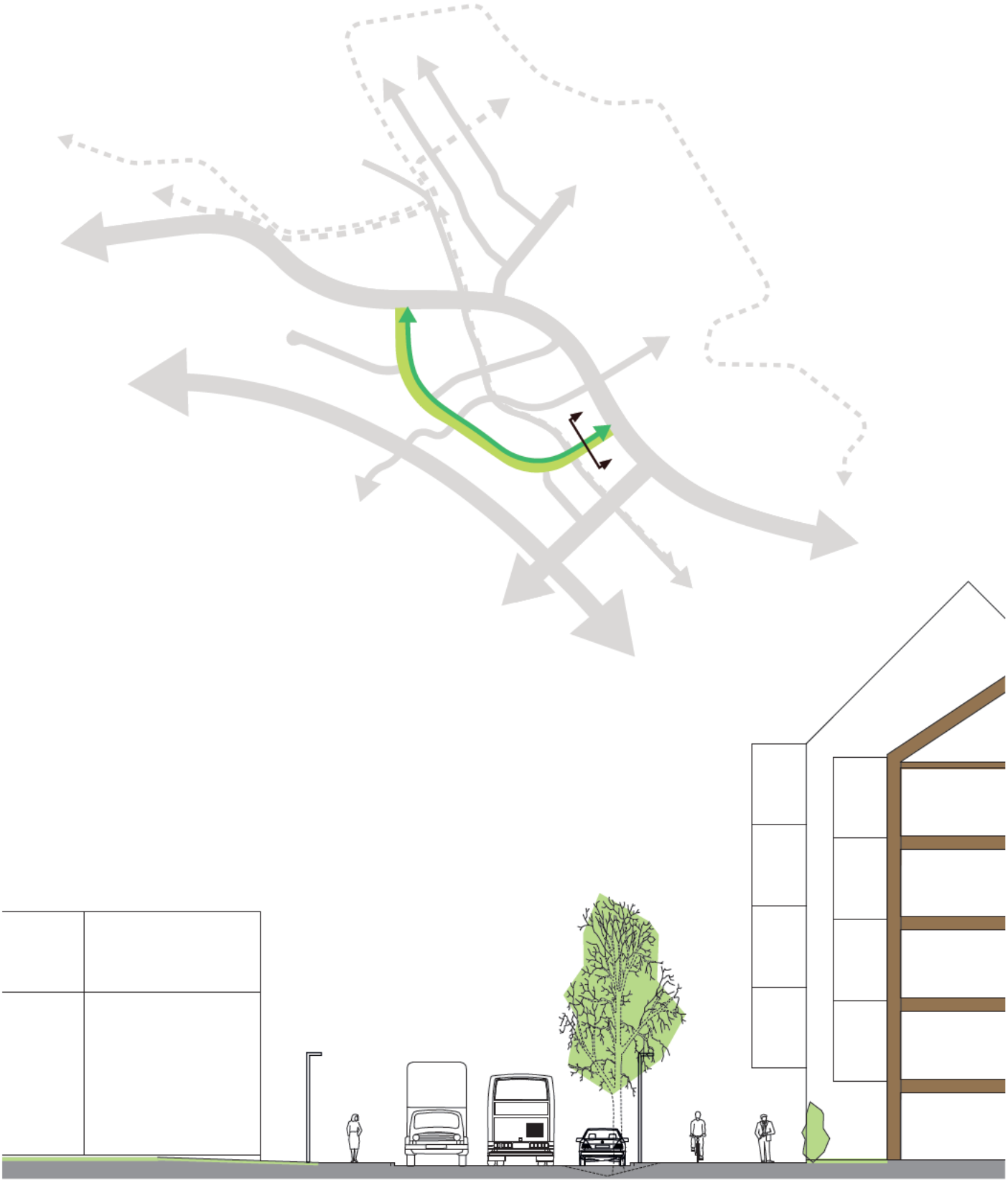
I skogsparken gestaltas ett nätverk av mindre stigar, spänger och hoppstenar som knyter samman parkens olika delar. Dessa vägar är utformade på ett lekfullt sätt som lockar barnen att utforska området.

Exempel på tillgänglighetsanpassat stråk som samspelar med naturen.

Nattviolsgatan, kvartersgata

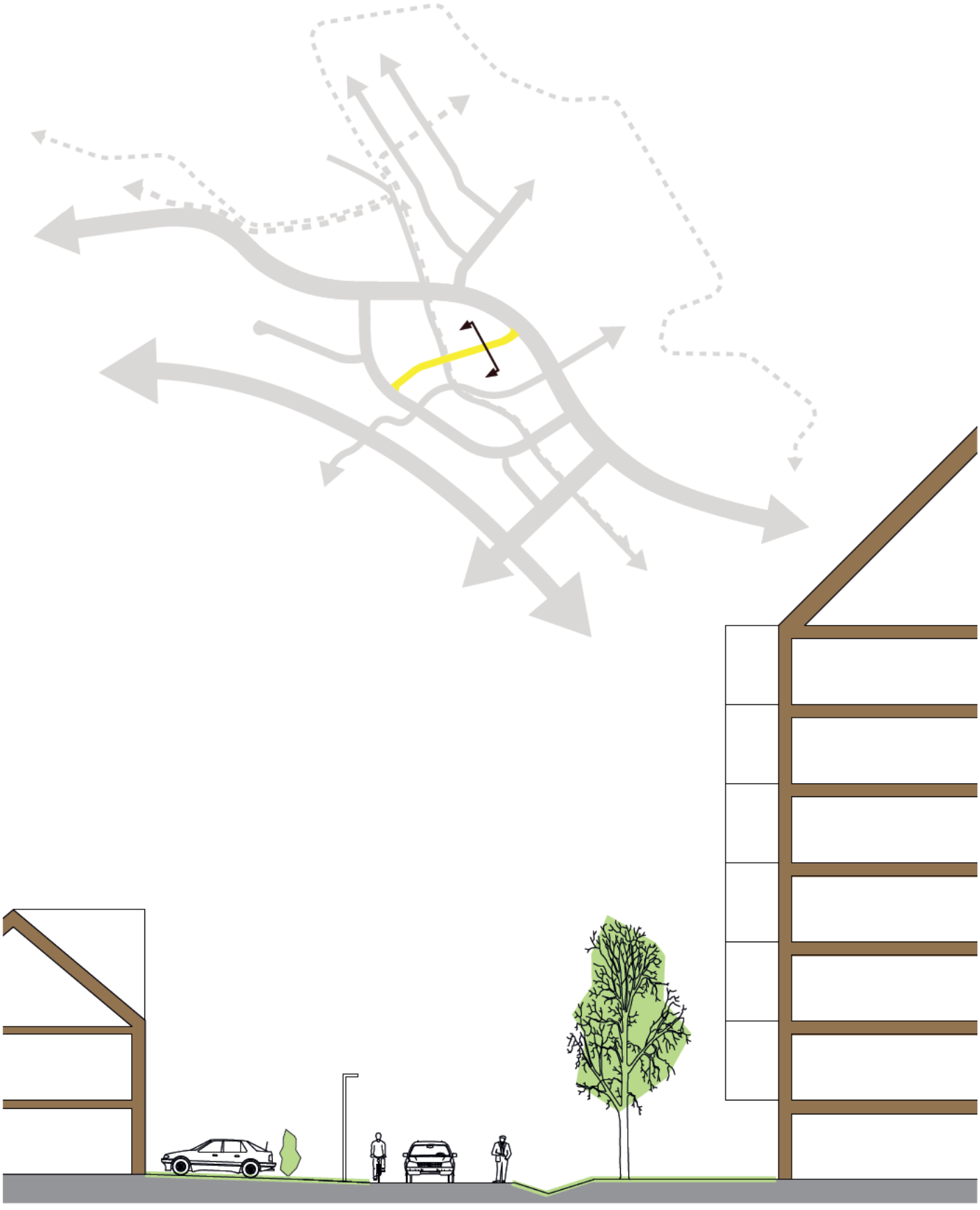
Kvartersgatorna på Hertsöheden rymmer både dubbelriktat körfält och längsgående parkering. I samma sträckning som den längsgående parkeringen finns plats för träd och gatubelysning. Det finns även plats för gång- och cykelbana. Nedan visas en principskiss på hur utvalda sektioner av kvartersgatan kan utformas.

Principsektion Kvartersgata
Från väster: Vägområdet består av: gångbana med ledstråk, vägbana för trafik i båda riktningar, stråk med trädplantering, dike, belysning samt bitvis gatuparkering. Därefter cykelbana och gångbana med ledstråk. Till höger om vägområdet bostadshus med eller utan förgårdsmark.

Tuvullsgatan, lokalgata

Lokalgata på Hertsöheden har ett körfält med blandtrafik för gående, cyklister och bilar i båda riktningar. Dike finns på sidan mot punkthusen och mot radhusen finns en zon för snöupplag och gatubelysning. Det är tillåtet att parkera bilar vid vägkanten men de får inte blockera infarter.

Principsektion Lokalgata
Från öster: Parhus samt förgårdsmark. Vägområdet består av: snöupplag, vägbana med blandtrafik i båda riktningar. Därefter kvartersmark.

Salamander- och Paddstigen, villagata

Villagatorna på Hertsöheden har ett körfält med blandtrafik för gående, cyklister och bilar i båda riktningar. Dike finns på ena sidan och mot andra sidan finns en zon för mindre snöupplag och gatubelysning. Det är tillåtet att parkera bilar vid vägkanten men de får inte blockera infarter.

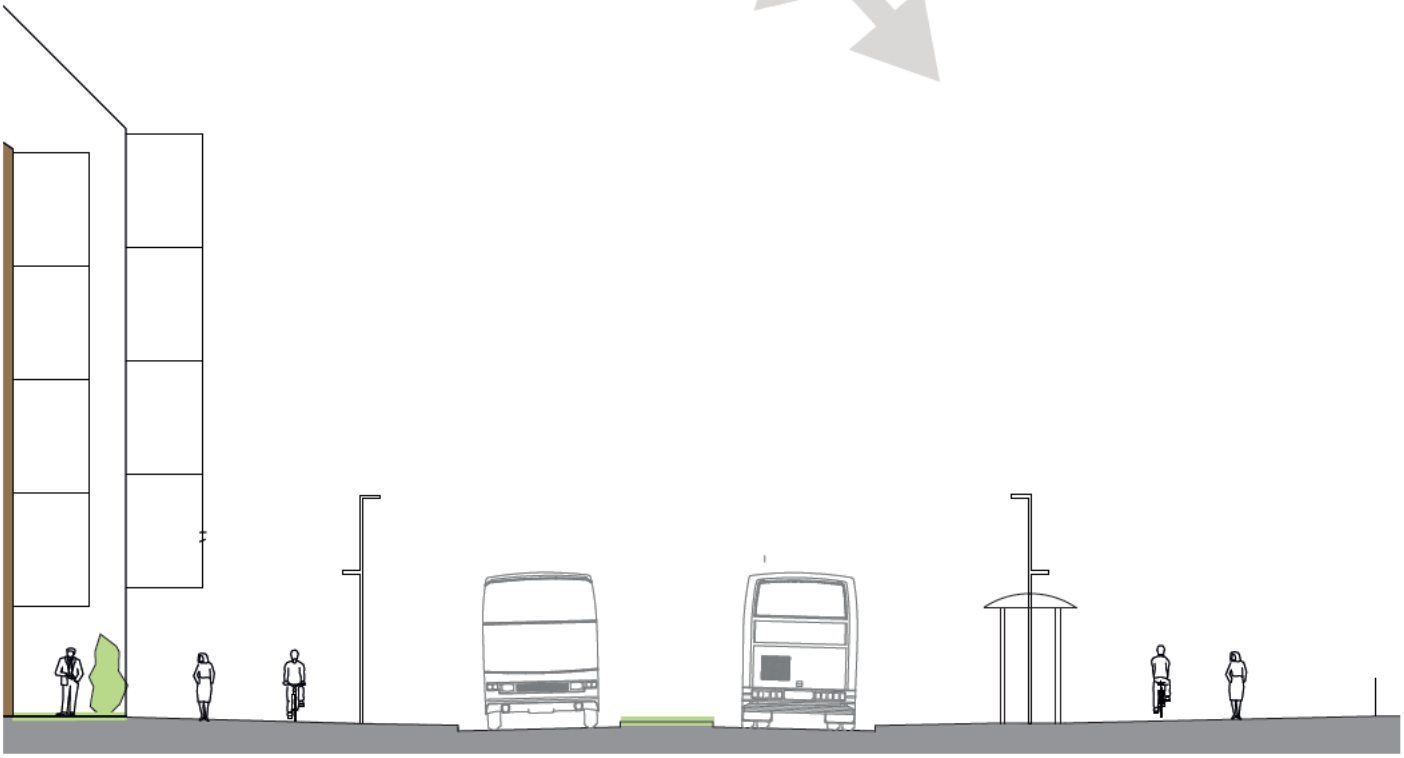

Principsektion Villagata,
Från nordöst: Villa samt förgårdsmark som är minst 2 meter djup. Vägområdet består av: dike, vägbana med blandtrafik i båda riktningar samt mindre snöupplag. Därefter förgårdsmark om minst 2 meters djup innan villans fasad mot gata.

Hertsöhedsvägen, huvudgata - sektion 1

Huvudgatan sträcker sig genom hela Hertsöheden, från nordväst till sydöst. Den trafikeras av fotgängare, cyklister, bilar och bussar i båda riktningar i hela sin sträckning. I nordväst planeras också skidspår som följer gång- och cykelvägen. Bilar kan köra fram till samtliga fastigheter men inte passera sträckan mellan områdets västra del och Skjutbanevägen. Huvudgatan har olika karaktär på olika platser, nedan visas tre olika vägsektioner.

Principsektion Huvudgata - sektion 1
Från söder: lamellhus med eller utan förgårdsmark. Vägområdet består av: gångbana, cykelbana och område för busshållsplats. Därefter vägbana för bilar och bussar i båda riktningar med refug mellan körbanorna. Därefter område för busshållsplats, cykelbana samt gångbana.
Norr om vägsektionen finns område för vård- och omsorgsboende samt förskola.

Hertsöhedsvägen, huvudgata - sektion 2

Principsektion Huvudgata - sektion 2
Från sydväst: Punkthus samt förgårdsmark. Vägområdet består av: bitvis dike, kombinerad gång- och cykelbana, grönt svackdike med trädplantering och belysning, vägbana för bilar och bussar i båda riktningar, grönt svackdike med trädplantering och belysning, cykelbana och gångbana samt bitvis dike. I nordöst finns mark som planeras att bebyggas med bostäder i ett senare skede.

Hertsöhedsvägen sektion, huvudgata

Principsektion Huvudgata - sektion 3
Från sydväst: Lamellhus i kvartersform med eller utan förgårdsmark. Vägområdet består av: gångbana, cykelbana, stråk med trädplantering och belysning samt bitvis svackdike eller längsgående parkering. Därefter vägbana för bilar och bussar, stråk med trädplantering samt bitvis svackdike eller längsgående parkering. Mot nordöst cykelbana samt gångbana, därefter grönt stråk med belysning samt bitvis svackdike och infarter.
Nordöst om vägområdet finns skolområdet med idrottshall och bilparkering.

Inre Långmyrvägen, infartsgata

Infartsgatan till Hertsöheden leder in all motortrafik till från Hertsövägen. Den kopplar an till huvudgatan och liknar också den i bredd och funktion.

Principsektion Infartsgata
Från väster: Lamellhus i kvartersform med eller utan förgårdsmark. Vägområdet består av: gångbana, cykelbana, grönt stråk bitvis med svackdike, trädplantering, belysning samt gatuparkering. Därefter vägbana för bilar och bussar i båda riktningar, ytterligare ett grönt stråk med bitvis svackdike, trädplantering, belysning samt gatuparkering. I öster cykelbana samt gångbana.
Efter vägområdet planeras i en senare detaljplan finnas lamellhus i kvartersform med eller utan förgårdsmark.

Skogsparken

I mitten av bebyggelsestrukturen omfamnar radhusen naturmarken. Målet är att bevara det ursprungliga landskapets karaktär, där naturmarken bildar basen för parken. Skogsparken blir en naturlig mötesplats för de boende på Hertsöheden.

Den befintliga naturen, i kombination med nya inslag, skapar en park med höga vistelsevärden. Parken delas in i tre områden med olika funktioner: Naturlek för mindre barn, Sport- och rörelselek, samt ett område där skogen bevaras och anpassas för att fördröja dagvatten.

Den belysta gång- och cykelbanan som löper genom parken kommer delvis att anläggas som upphöjd i förhållande till den befintliga topografin, där lågpunkten finns i dagvattenstråket. Gång- och cykelbanan blir en naturlig länk till Hertsön och en viktig komponent för att skapa ett tryggt flöde av människor genom parken. Detta flöde är avgörande för att skapa en säker och levande miljö.

Dagvattenstråket från nordväst rinner genom skogsparken. Ett nätverk av mindre stigar, spänger eller hoppstenar binder ihop parkens olika funktioner. Dessa stråk gestaltas med en lekfull karaktär som bjuder in barnen att utforska området.

Anläggning/Utförande

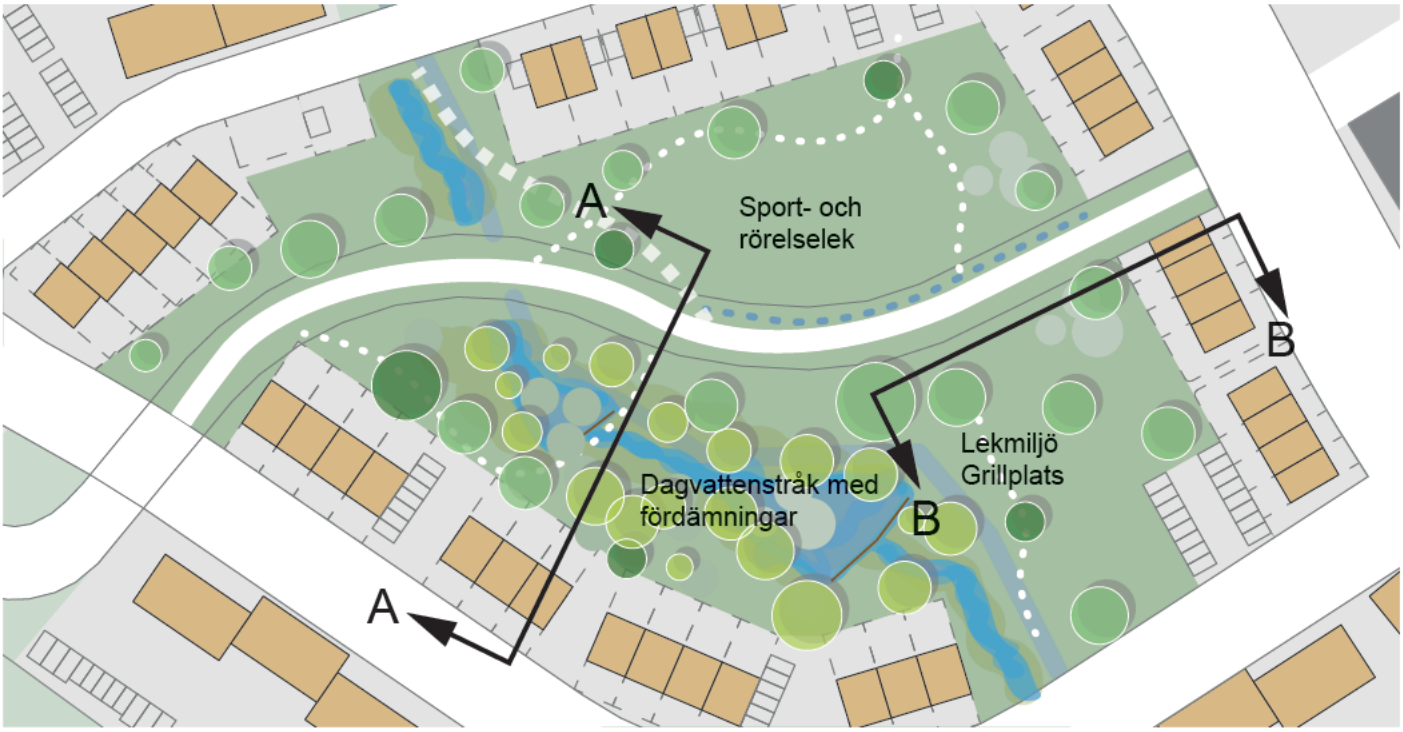
Vid schakt- och fyllarbeten används befintliga schakt- och avbaningsmassor. Om detta inte är möjligt, bör skogsmattor, ängsmattor eller strandmattor användas för att återställa exponerade schaktslänter. Små ytor med klippt gräs kan anläggas på strategiska platser för att underlätta tillgänglighet och anpassa topografin där det är nödvändigt.

Målsättningen för parken är att skapa en anläggning med lågintensiv skötsel. Utgångspunkten är att arbeta med befintliga förutsättningar och anpassa gestaltningen därefter. Nyplantering av träd kan skapa skugga vid lek för små barn.

En skötselplan tas fram av park- och skogsförvaltningen parallellt med gestaltningen av parken. Detta för att säkerställa att parkens önskade karaktär uppnås och bibehålls på lång sikt.

Skogen och landskapet för området där skogsparken är planerad. Det är en rik blandskog med barr- och lövträd och varierande markvegetation.

Principsektion B-B. Området för lek anpassas efter befintliga landskapet.

Lekyta för mindre barn i Skogsparken

I den östra delen bevaras skogsmarken, och en lekmiljö för små barn anpassas efter platsens befintliga förutsättningar. Lekmiljön får en karaktär av lekotop, där lekredskap och lekvärden integreras i landskapet. Här anläggs tillgängliga stråk som bjuder in till utforskande stigar i naturen. En samlingsplats skapas med generösa sittplatser, bord och grillplats. Utrustning, lekelement och fallskydd får en naturinspirerad karaktär, både i uttryck, material och färgval.

Belysningen ska utformas lekfullt och varierad med avseende på ljus, mörker och skuggspel. Placeringar i olika höjder och olika typer av ljusspridning eftersträvas för att skapa ytterligare variation. Materialvalen ska harmoniera med parkens övriga utrustning och helhetsuttryck och skapa en trevlig och spännande plats även när det är mörkt.

Området för lekmiljön kan vara ganska fuktig under vissa delar av året, vilket bör beaktas i gestaltningen. Detta kan omfamnas som en fantasifull och pedagogisk kvalitet som väcker barnens nyfikenhet och uppmuntrar till att utforska naturens variationer över årstiderna.

Exempel lekotop. En vattensamling med lekfulla hoppstenar och stockar skapar höga lekvärden . Foto: Urbio

Exempel lekotop. Naturliga stockar på rad kan skapa en fantasifull hinderbana.

Naturlig anpassning med lekfulla spänger i skogsmiljö.

Exempel på lekotop. Enkla anpassningar som genererar höga lekvärden.

Lekutrustning med naturlig material och en skogsinspirerat tema.

Exempel på samlingsplats som samspelar med naturen.

Sport- och rörelselek i Skogsparken

I den norra delen av skogsparken anläggs en mer programmerad yta för spontan sport och rörelselek. Gestaltningen av ytan bör vara en kombination av hårdgjorda ytor och naturmark som bjuder in till bollsport och rörelselek. För att möjliggöra detta kommer ytan delvis att behöva fyllas upp i förhållande till den befintliga marken. Karaktäristiska träd och naturelement bevaras genom att anpassa utformningen av aktiviteterna efter platsens förutsättningar. Ytan kan rymma klassiska sportaktiviteter som fotboll, basket, pumptrack, balans- och klätterlek eller liknande. Det är viktigt att ytorna för sport integreras i parkens naturliga former, planers standardstorlek är underordnat. Skogsparkens nätverk av stigar och spänger integreras i platsens gestaltning.

Cykelbana/pumptrack med en naturlig anpassning till platsen.

Aktivitetsyta med fler funktioner som stimulerar sport- och rörelselek.
Foto: Tress

Utmanande balanslek på låg höjd med naturliga materialval som samspelar med platsen.

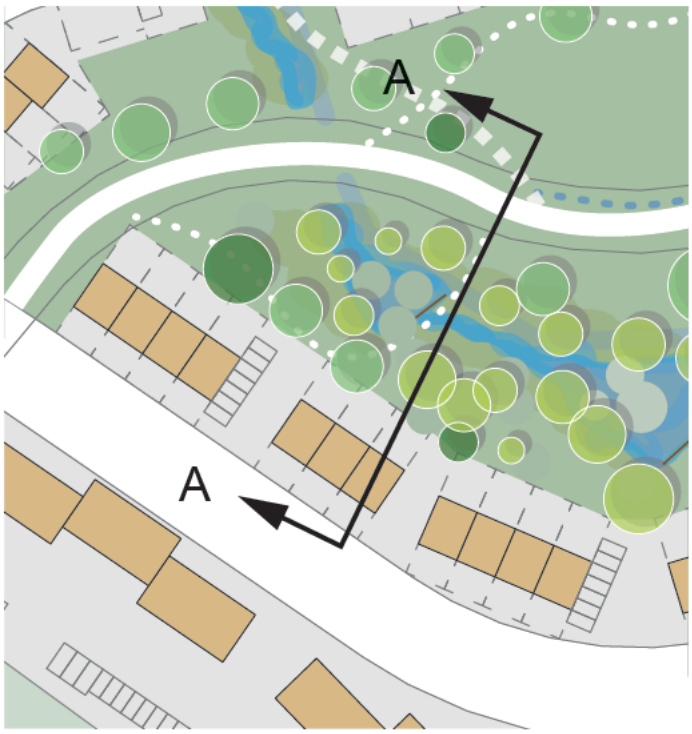

Utmanande balanslek på låg höjd med naturliga materialval som samspelar med platsen.

Dagvattenstråket genom Skogsparken

Det naturliga dagvattenstråket som löper från väster till öster i skogsområdet spelar en central roll i Skogsparkens gestaltning. Dagvattenutredningen förespråkar ett tvåstegsdike med varierande bredder och mindre fördämningar som ökar fördröjningen. Placeringen av dessa fördämningar bör varsamt anpassas till gestaltningen. En liten fördämning kan skapa en plats med vattenspegel och ett porlande mikrovattenfall. Tillsammans med stigar, spänger och hoppstenar blir detta lekfulla och intressanta platser. Vattenflödet kommer att variera beroende på väder och årstid, vilket skapar en levande miljö med höga biologiska värden.

Tvåstegsdiket bör i så stor utsträckning som möjligt anpassas till landskapets topografi, där platån i diket utgör befintlig skogsmark och invallningen är utfyllnad för gata eller fastighetsmark. Tvåstegsdiket kommer delvis att medföra schaktning i den befintliga naturmarken. För att undvika att området känns för tekniska eller ”konstruerade” bör branta schaktningar och krosslänter undvikas. Om flödena i tvåstegsdiket kräver någon form av erosionsskydd bör det utföras varsamt med natursten, kokosmatta eller strandmattor.

Illustrationplanen visar placeringen för principsektionen genom dagvattenstråket i skogsparken.

Det är viktigt att anpassningarna av tvåstegsdiket utförs så tidigt som möjligt i projektet för att ge naturen möjlighet att återhämta sig.

Bilden visar hur en plats med rekreationsvärden kan skapas i tvåstegsdiket som anpassas efter det naturliga skogslandskapet. Området är översvämmningsbart och skiftar karaktär med väder och årstider.

Principsektion A-A . Sektionen visar modifierad variant av tvåstegsdiket, där befintlig naturmark utgör den översvämmingsbara ytan i tvåstegsdiket.

Skola och förskola 1

Området är planerat för skola F-6 i två plan med upp till 500 elever, förskola i ett plan för 100 barn, idrottshall, skolgård, parkering och entréplats.

Skolområdets norra del har en naturlig högländ blandskog som lämpar sig bra för lek och utepedagogik. För att bevara och utveckla den föreslås byggnader och hårdgjort yta förläggas mot huvudgatan.

Skolan är centralt placerad i fonden av Hertsöhedens infart. Det gör den till en naturlig mötesplats för såväl barn som vuxna. Det centrala läget som fondmotiv gör det extra viktigt att gestaltning och planering mot huvudgatan är omsorgsfullt utförd och går i linje med gestaltningsambitionerna för Hertsöheden som en karaktärsbyggnad.

Byggnadsvolymerna kan med fördel ha livförskjutningar eller andra byggnadselement som skapar olika rumsligheter exteriört för lek och umgänge i mindre och större grupper samt för avskildhet.

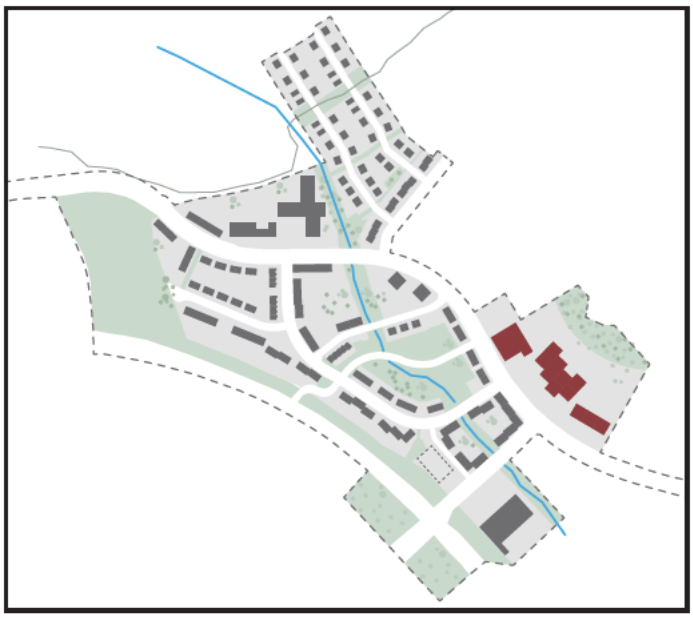
Om taket har en utstickande takfot bör den vara nätt och öppen. Takmaterial ska harmonisera med fasaderna. Tekniska installationer ska i stor utsträckning inrymmas på vinden för att undvika stora volymer på tak.

Fasader inom skolområdet utförs till minst 50% i trä som kan vara laserat, täckmålat eller trärent. Vita och ljusgrå kulörer ska undvikas för att byggnaderna på ett naturligt sätt ska smälta in i sina omgivningar med naturen som fond. Eftersom byggnaden är en karaktärsbyggnad kan den med fördel vara kulört.

Skolgården anpassas till den befintliga naturmarken och gestaltas som en variationsrik miljö som erbjuder lek, aktivitet, umgänge och återhämtning. Gården domineras av den naturliga skogen som tillgängliggörs med stråk, stigar och spänger som leder till rumsligheter och mötesplatser för lek och samvaro.

Skolgården bör ha en gradvis förvildning i sin anpassning till skogen. Närmast skolbyggnaden planeras hårdgjorda och delvis plana ytor som möjliggör programmerade aktiviteter och bollekar. Grupper eller öar av den befintliga naturmarken och träd bevaras inom de hårdgjorda ytorna.

För att bjuda in till friluftsliv och naturreservatet bör skolgården ha en tydlig koppling till skidspåret som planeras norr om området.

Idrottshall, skola och förskola centralt belägna på Hertsöheden, i planområdets östra del.

Referensbild, Tallkronanskolan, F-6 i Luleå.

Referensbild, Holmängenskolan, F-6 i Vänersborg.

Marken i skolområdets norra del är högländ och lekvänlig.

Förskola 2

Området är planerat för en förskola i ett plan för 100 barn samt skolgård, parkering och entréplats.

Skolområdets norra del är bevuxet med blandskog som med fördel kan bevaras i mindre klungor. Byggnader och hårdgjort yta föreslås förläggas mot huvudgatan.

Förskolan är en mötesplats för såväl barn som vuxna. Skolgården kan bli en naturlig mötesplats även för äldre barn under kvällar och helger. Byggnadens läge och funktion medför att den är en karaktärsbyggnad vilket gör det extra viktigt att gestaltning och planering mot huvudgatan är omsorgsfullt utförd och går i linje med gestaltningsambitionerna för Hertsöheden.

Byggnadsvolymerna kan med fördel ha livförskjutningar eller andra byggnadselement som skapar olika rumsligheter exteriört för lek och i mindre och större grupper samt för avskildhet.

Om taket har en utstickande takfot bör den vara nätt och öppen. Takmaterial ska harmonisiera med fasaderna. Tekniska installationer ska i stor utsträckning inrymmas på vinden för att undvika stora volymer på tak.

Fasader inom skolområdet utförs till minst 50% i trä som kan vara laserat, täckmålat eller trärent. Vita och ljusgrå kulörer ska undvikas för att byggnaderna på ett naturligt sätt ska smälta in i sina omgivningar med naturen som fond. Eftersom byggnaden är en karaktärsbyggnad kan den med fördel vara kulört.

Skolgården har en naturinspirerad karaktär som till stor del utgår från den befintliga naturen. Skolgården gestaltas med fokus på lärande och utforskande av naturen. Gården tillgängliggörs med hårdgjorda stråk ,stigar och spänger som anpassas efter landskapet. Topografin bedöms som relativt flack i området, och en kulle för aktivitet och rörelse bör planeras på gården.

Skolgården bör ha en gradvis förvildning i sin anpassning till skogen. Närmast skolbyggnaden planeras hårdgjorda och delvis plana ytor som möjliggör programmerade aktiviteter och lekar. Grupper eller öar av den befintliga naturmarken och träd bevaras inom de hårdgjorda ytorna, som en anspelning till skogen.

I den norra gränsen mot skolgården planeras elljusspår och preparerat skidspår som en dela av ormbergets friluftsanläggning. Skolgården bör ha en tydlig koppling till elljusspåret och Hertsöstigen för att uppmuntra friluftsliv och att utforska naturreservatet.

Förskola i anslutning till vård- och omsorgsboende i planområdets nordvästra del.

Referensbild, Tappsunds förskola på Ekerö av LLP Arkitektkontor.

Referensbild förskola Luleå.

Referensbild förskola Luleå.

Lamellhus och vårdboende

Lamellhus i 2-5 våningar som placeras i kvartersform eller som enskilda byggnader längs en gata. Husen kan vara sammanbyggda på olika sätt eller stå med minst 8 meters mellanrum. Huskropparna bör inte vara för djupa för att undvika bostäder med mörka ytor som är svåra att nyttja som vistelseytor.

Om byggnaden har förgårdsmark ska förgårdsmarken vara tydligt avskild från trottoaren. Det kan ske med till exempel en kantsten, ett lägre staket, avvikande markbeläggning eller grön struktur. Förgårdsmarken syftar till att rymma växtlighet, sittplatser, cykelparkering samt att skapa avstånd mellan bostäders fönster och vägområdet.

Om fasad mot gata är placerad mot trottoar bör byggnaden ha en upphöjd sockelvåning, en indragen entré som möjliggör hinderfri passage på trottoar och ett genomgående trapphus för att nå innergård eller bakgård.
Upphöjd sockelvåning kan ersättas av lokaler i markplan. Sammanbyggda flerfamiljshus i lamell- eller kvartersform bör alltid ha enomgående trapphus för åtkomst till uteplats.
Samtliga entréer till flerfamiljshus bör vara visuellt tydliga för att underlätta orienterbarheten.

Byggnaderna ska ha ett samtida uttryck, pastischer ska undvikas om byggnaden inte flyttas från annan plats. Återbruk av byggnadsdelar är positivt för ett hållbart byggande och kan även bidra till byggnadens identitet.

Balkonger ska anpassas för att samspela med huskroppen. Utanpåliggande balkonger ska utföras så att byggnadens huvudvolym är tydlig. Indragna balkonger bör inordna sig i byggnadens volym. Balkonger får sticka ut 1,8m över gata med ett minsta avstånd under balkongbjälklag till trottoarens nivå med 3,5 meter. Balkonger som inte sticker ut över gata regleras inte i storlek eller höjd.

Loftgångar placeras med fördel mot innergård eller bakgård. Om loftgång placeras mot gata får inga byggnadsdelar från loftgångens konstruktion skjuta ut över gatan.

Taken har form av sadeltak där tekniska installationer i stor utsträckning ryms under taken. Om taket har en utstickande takfot bör den vara nätt och öppen. Takmaterial ska harmonisera med fasaderna.

Fasader utförs till minst 50% i trä som kan vara laserat, täckmålat eller trärent. Vita och ljusgrå

Flerfamiljshus i planområdet, inklusive vård- och omsorgsboende.

Referensbild från Kv. Jakten i Nyköping. Fasader i kombination av stående träpanel och skivmaterial.
Arkitekt: Nordmark & Nordmark arkitekter. Foto: Pia Larsson

kulörer ska undvikas för att byggnaderna på ett naturligt sätt ska smälta in i sina omgivningar med naturen som fond.

Bottenvåning kan med fördel planeras för att möjliggöra lokaler eller bokaler. Detta kan föranleda en något högre våningshöjd för tekniska installationer.

Punkthus

Punkthus i 5-7 våningar som placeras i närhet till gata. De är fristående med ett avstånd mellan huskropparna som medger fri utsikt.

Om byggnaden har förgårdsmark ska förgårdsmarken vara tydligt avskild från trottoaren. Det kan ske med till exempel en kantsten, ett lägre räcke, avvikande markbeläggning eller grön struktur. Förgårdsmarken syftar till att rymma växtlighet, sittplatser, cykelparkering samt att skapa avstånd mellan bostäders fönster och vägområdet.

Om fasad mot gata är placerad mot trottoar bör byggnaden ha en upphöjd sockelvåning och en indragen entré som möjliggör passage på trottoar. Upphöjd sockelvåning kan ersättas av lokaler i markplan.
Samtliga entréer till punkthus bör vara visuellt tydliga för att underlätta orienterbarheten.

Byggnaderna ska ha ett samtida uttryck, pastischer ska undvikas. Återbruk av byggnadsdelar är positivt för ett hållbart byggande och kan även bidra till byggnadens identitet.

Balkonger ska anpassas för att samspela med huskroppen. Utanpåliggande balkonger ska utföras så att byggnadens huvudvolym är tydlig. Indragna balkonger bör inordna sig i byggnadens volym. Balkonger får sticka ut 1,8m över gata med ett minsta avstånd under balkongbjälklag till trottoarens nivå med 3,5 meter.

Två punkthus i planområdets centrala del.

Balkonger som inte sticker ut över gata regleras inte i storlek eller höjd.

Tekniska installationer ska inrymmas i huvudsak under yttertak. Om taket har en utstickande takfot bör den vara nätt och öppen.

Vita och ljusgrå kulörer ska undvikas i fasad för att byggnaderna på ett naturligt sätt ska smälta in i sina omgivningar med naturen som fond.

Bottenvåning kan med fördel planeras för att möjliggöra lokaler eller bokaler. Detta kan föranleda en något högre våningshöjd för att rymma tekniska installationer.

Referensbild på punkthus i Västerås. 3D-renderad bild från ETC BYGG. Bild: Kaminsky Arkitektur / ETC

Radhus och stadsradhus

Radhus i 1-2 våningar placeras med ett minsta avstånd på 6 meter från tomtgräns. Förgårdsmarken rymmer grönyta, gångstråk, mindre komplementbyggnad samt uppställningsplats för en personbil och cyklar.

Stadsradhus i 1-3 våningar placeras med ett minsta avstånd på 3 meter från tomtgräns. Förgårdsmarken rymmer grönyta, gångstråk, mindre komplementbyggnad samt uppställningsplats för cyklar.

Förgårdsmarken ska i båda radhustypologierna vara tydligt avskild från gaturummet med till exempel staket eller grön struktur. Gröna gårdar stärker områdets naturnära identitet.

Byggnaderna ska ha ett samtida uttryck, pastischer ska undvikas. Återbruk av byggnadsdelar är positivt för ett hållbart byggande och kan även bli en del av byggnadens identitet. Tekniska installationer ska inrymmas i huvudsak inom byggnadsvolymen. Om taket har en utstickande takfot bör den vara nätt och öppen. Takmaterial ska harmonisera med fasaderna.

Fasader utförs i trä som kan vara laserat, täckmålat eller trärent. Varje radhuslänga ska upplevas som en sammanhållen helhet även om fasader och dess kulör varieras något mellan bostadsenheterna inom längan. Längorna ska också harmoniera med omgivande bebyggelse.

Vita och ljusgrå kulörer ska undvikas för att byggnaderna på ett naturligt sätt ska smälta in i sina omgivningar med naturen som fond.

Radhus mot kvarters- och lokalgata samt stadsradhus mot huvudgata.

Referensbild småhus, Ekeblad bostad.

Referensbild från bostadsområdet fru Dagmar, Uppsala. Arkitekt: Okidoki

Referensbild småhus, Ekeblad bostad.

Villor och parhus

Villor är planerade i planområdets nordvästra del. Söder om huvudgatan planeras också två områden med parhus eller stadsvillor. Parhus rymmer två bostäder och stadsvillor något fler bostäder. Stadsvillorna kan även rymma generationsboende, byggemenskap, uthyrningsdelar eller mindre näringsverksamheter.

Förgårdsmark ska vara tydligt avskild från gaturummet med till exempel grön struktur eller staket. Byggnaderna ska ha ett samtida uttryck, pasticher ska undvikas om byggnaden inte flyttas från annan plats. Återbruk av byggnadsdelar är positivt för ett hållbart byggande och kan även bli en del av byggnadens identitet. Tekniska installationer ska inrymmas i huvudsak inom byggnadsvolymen. Om taket har en utstickande takfot bör den vara nätt och öppen. Takmaterial ska harmonisera med fasaderna.

Huvudbyggnaden placeras minst två merter från . Komplementbyggnader kan vara sammanbyggda i tomtgräns för att ge utrymme till gårdstun. Gröna gårdar stärker områdets naturnära identitet.

Fasader utförs i trä som kan vara laserat, täckmålat eller trärent. Varje huskropp ska upplevas som en sammanhållen helhet och harmoniera med omgivande bebyggelse. Vita och ljusgrå kulörer ska undvikas för att byggnaderna på ett naturligt sätt ska smälta in i sina omgivningar med naturen som fond.

Villatomter i planområdets norra del. Stadsvillor i väster.

Referensbild från Tullinge trädgårdsstad, Botkyrka. Arkitekt Brunnberg och Forshed.

Referensbild småhus, Ekeblad bostad.

Mobilitetshus/P-hus

Ett mobilitetshus om tre våningar kan uppföras vid infarten till Hertsöheden.

Mobilitetshus ska gestaltas med omsorg för att bidra till ett attraktivt område och en trygg gatumiljö. Under stycket Gestaltningsprinciper byggnader på sid. 12 i detta dokument finns generell vägledning för gestaltningen.

Principer om samtida gestaltning och att byggnaden ska främja folkliv och bidra till platsens identitet är extra viktiga i detta läge. Byggnadsverken och de anlagda platserna på Hertsöheden ska ha en samtida gestaltning. Arkitekturen ska främja folkliv och bidra till platsens och Luleås identitet.

Eftersom detta kan vara en offentlig byggnad kan den ta mer visuellt utrymme i stadsbilden än till exempel bostäder. Det är också en fördel att byggnaden signalerar sin funktion och viktigt att entréer och utfarter är visuellt tydliga för att underlätta orienterbarheten. Fasader utförs i trä.

Mobilitetshuset har förutsättningar att fungera som en mötesplats. Exempel på samlande funktioner kan vara bil- och cykelpool, cykelservicerum, leveransskåp och postboxar, återbruksrum, samlingslokaler för grannskapet mm.

Eftersom byggnaden har en central placering och funktion är konstnärlig medverkan önskvärd. Den kan vara både interiör och exteriör.

Läge för mobilitetshus vid Hertsöhedens infartsgata.

Referensbild mobilitetshus i trä, Skellefteå.

Referensbild mobilitetshus med träfasad, Piteå.

Dagligvarubutik

Platsen ligger i direkt anslutning till Hertsöhedens infart. Detta ger goda förutsättningar, där tillgänglighet och synlighet utgör centrala kvaliteter.

Buller från trafiken och hårdgjorda ytor ställer krav på en medveten gestaltning som kan tillföra både stadsliv och gröna kvaliteter.

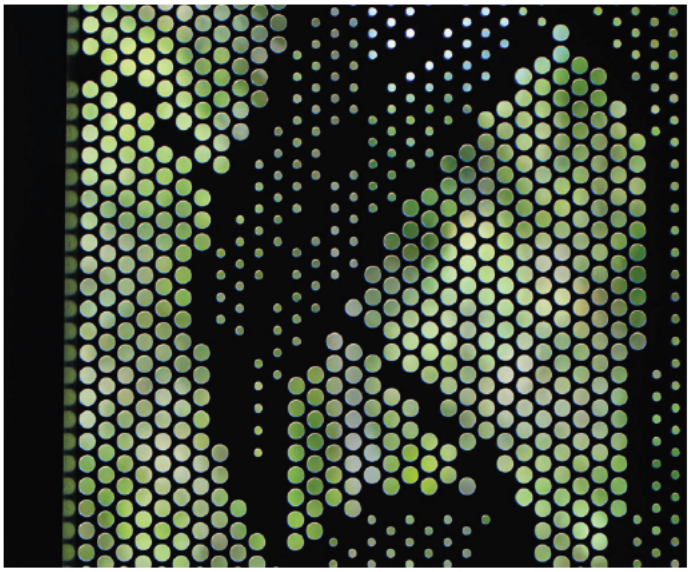
Byggnaden har ett modernt och tydligt arkitektoniskt uttryck som både knyter an till platsen och ger en identitetsskapande karaktär till området. Den långsträckta volymen bryts upp med markerade entrépartier och generösa glasytor mot gatan, vilket skapar öppenhet och inbjudande kontakt mellan butikens inre och det offentliga rummet.

Stommen uppförs i trä och kompletteras med en fasad av förnyelsebara material i varma, naturliga toner som harmonierar med omgivningen. Takytorna utrustas med solceller, och dagvatten tas omhand genom gröna stråk och öppna diken som integreras i landskapsutformningen.

Gestaltningen tar tillvara platsens potential som mötesplats. "Entrétorget" ges en generös vistelseyta med sittplatser, trädplantering och cykelparkeringar. Parkeringen utformas med tydliga gröna inslag. På kvällstid förstärks tillgängligheten och tryggheten genom väl avvägd belysning som både framhäver byggnadens arkitektoniska kvaliteter och skapar en välkomnande atmosfär.

Dagligvarubutikens placering vid Hertsöhedens infartsgata.

Referensbild perforerad metallfasad.

Illustration dagligvarubutik vid Hertsöhedens infartsgata. Bild: Axfood

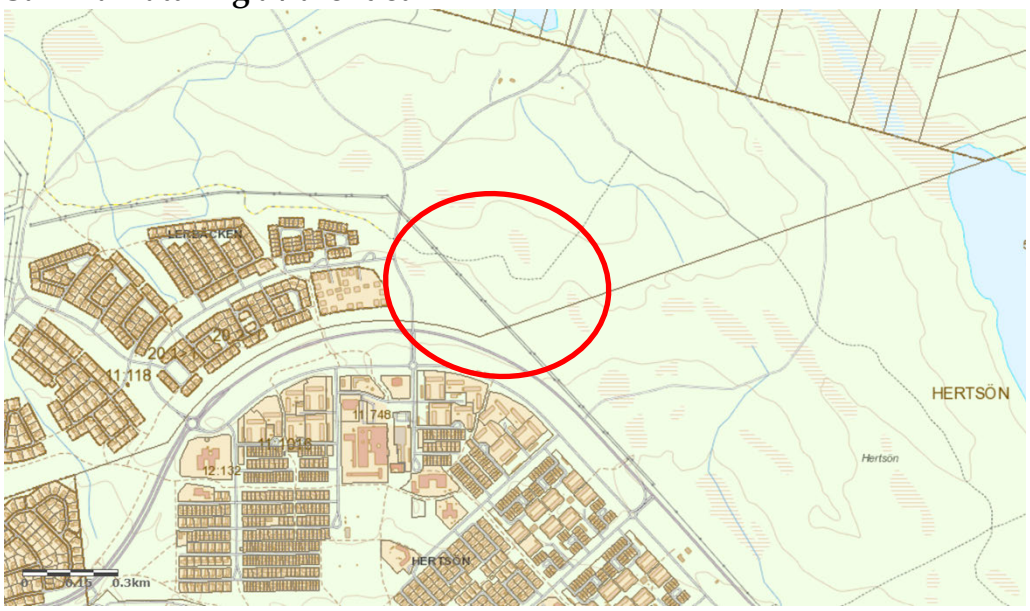
Förslag till beslut gällande planuppdrag för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1

Ärendenr KLF 2023/1318

Stadsbyggnadsförvaltningens förslag till beslut

Samhällsbyggnadsutskottet beslutar att ge kommundirektören i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för del av Hertsön 11:1 och 20:1, Hertsöheden del 1, i syfte att pröva förutsättningarna för bostadsbebyggelse och komplementverksamheter.

Sammanfattning av ärendet

Figur 1: Planområdet ligger inom den röda cirkeln.

Hertsöheden är utpekat som framtida expansionsområde för tätorten och ska ingå i stadsdelen Hertsön. Hertsöheden ska framför allt planeras för bostäder med blandade bostadstypologier och upplåtelseformer, men på lämpliga platser kan även småskalig komplementverksamhet, som kontor, handel och kommunal service finnas. Fastigheterna inom planområdet är i kommunal ägo.

Ett planprogram för Hertsöheden har tagits fram med syfte att genom tidig utredning, avvägning och ställningstagande skapa förutsättningar för att Hertsöheden som helhet ska utvecklas till ett modernt, integrerat och hållbart bostadsområde. Ett planprogram syftar till att hantera planeringsfrågor i ett mer övergripande perspektiv än detaljplan. Ambitionen för Hertsöheden är att

skapa en attraktiv och levande boendemiljö med stark natur- och hållbarhetsprofil. Planprogrammet har tagits fram och lämnats för antagande 2023-10-23.

Området föreslås att delas in i flera detaljplaner och byggas ut etappvis för att möta kommunens bostadsbehov. Aktuellt planuppdrag gäller etapp 1.

Beskrivning av ärendet
Hertsöheden ligger 5 km öster om Luleå centrum i ett strategiskt bra läge mellan Luleå centrum, Luleå industripark och Luleå tekniska universitet. Området är drygt 100 hektar stort, består mestadels av skogsmark och ägs av Luleå kommun.

Hertsöheden är utpekat som Luleå kommuns nästa större bostadsområde och kan möjliggöra upp till 2000 bostäder, vilket betyder mycket för kommunens bostadsförsörjning som helhet. Motiven till lokaliseringen är att befintlig infrastruktur i form av gång- och cykelvägar, gator, kollektivtrafik, teknisk infrastruktur, skolor och annan service kan nyttjas samtidigt som värdefull naturmark bibehålls och tillgängliggörs. En utbyggnad av Hertsöheden ger goda förutsättningar för att stärka Hertsöns centrum.

Enligt översiktsplanen ska ny bebyggelse utgöras av en blandning av småhus, radhus och flerbostadshus med olika upplåtelseformer. Inom området ska också utrymme för kommunal service, näringsliv och verksamheter finnas. Vid planering och byggande ska delar av området bevaras som område för ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik ska finnas i tidigt skede vid exploatering och inflyttning.

Förslaget bedöms vara i enlighet med gällande Översiktsplan 2021.

Kommunstyrelsen beslutade 2021-04-26 § 83 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta ett planprogram för att hantera stora viktiga intressen som berör varandra och i ett större sammanhang avväga och samordna dessa.

Syftet med planprogrammet är att genom tidig utredning, avvägning och ställningstagande skapa förutsättningar för att Hertsöheden som helhet ska utvecklas till ett modernt, integrerat och hållbart bostadsområde. Ambitionen för Hertsöheden är att skapa en attraktiv och levande boendemiljö med stark natur- och hållbarhetsprofil.

Fokusområden som planprogrammet belyst som extra viktiga att utreda vid detaljplaneläggning är:

- Blandade bostadstypologier
- Gestaltad livsmiljö där arkitektur, konst och design är viktiga delar

- Allmänna mötesplatser och platser som inbjuder till aktivitet, lek och rörelse
- Hållbar dagvattenhantering i öppna system
- Ett gent och tryggt gång- och cykelnät
- Gröna stråk och ekosystemtjänster

Programområdet föreslås att delas in i flera detaljplaner och byggas ut etappvis. Exakt avgränsning av planområdet för detaljplan etapp 1 samt lämpliga kommande etapper för utbyggnad kommer att utredas under planarbetet. Den första detaljplanen kommer att utgöras av Hertsöhedens västra del närmast Lerbäcken, samt området norr om Hertsö centrum mellan Avaviksvägen och Hertsövägen som planeras markanvisas till Coop AB.

Detaljplanarbetet ska utreda lämplig typ av bostadsbebyggelse, utformning och exploateringsgrad samt eventuell annan komplementverksamhet inom området. I detaljplanen ska mark reserveras för tillkommande kommunala funktioner, exempelvis förskola, vård/trygghetsboende, gruppbostäder, idrott och andra eventuella mötesplatser.

Föreslagna utredningar i detaljplan:

- Gestaltningsprogram (för hela programområdet)
- Dagvattenutredning (för hela programområdet)
- Artskyddsutredning (för hela programområdet)
- Förprojektering huvudgata och dagvattenstråk inklusive rekommendation för höjdsättning.
- Trafikbullerutredning Hertsövägen
- Riskutredning transport av farligt gods Hertsövägen
- Ekosystemtjänstanalys

Efter att grundläggande struktur och principer har tagits fram föreslås planområdet att markanvisas etappvis. Detta kan ske efter att planförslaget har ställts ut för samråd.

Hertsöheden, norr om Hertsövägen, är inte tidigare detaljplanelagd. Detaljplaner för Lerbäcken och Hertsön berörs av föreslagen detaljplan;

- För att möjliggöra Coops etablering av en dagligvaruhandel mellan Avaviksvägen och Hertsövägen i höjd med Hertsö centrum krävs ändring av gällande detaljplan a360.
- För att möjliggöra förlängning av Lerbäcksvägen som huvudgata genom Hertsöheden krävs ändring av gällande detaljplan a335.

Aktuell mark i båda dessa detaljplaner är planlagd för *Park eller plantering*.

I kommunens dagvattenplan föreslås åtgärd för att minska föroreningsbelastningen på Inre Hertsöfjärden, som är föreslagen recipient för Hertsöhedens dagvatten. Arbetet med att utreda och bygga reningsanläggning för att minska dagvattnets påverkan på Inre Hertsöfjärden ska påbörjas 2024 och är en egen process som inte ingår i detaljplanen. Åtgärden bedöms vara färdigställd till 2026.

Delar av Hertsöheden ligger inom Ormberget-Hertsölandet naturreservat. För att möjliggöra full utbyggnad av Hertsöheden krävs justering av naturreservatets gränser. Denna process ska påbörjas under 2024 och bedöms vara genomförd till 2026.

Dialog
Under framtagandet av planprogrammet har offentlig dialog skett dels under ett idémöte med medborgarna, dels genom dialogmöten med berörda grupper och föreningar. Intern dialog har skett löpande under framtagandet av planprogrammet, både internt inom Stadsbyggnadsförvaltningen och mellan berörda andra förvaltningar. Fortsatt dialog med olika intressenter kommer att ske under detaljplaneprocessen, vilket regleras i plan- och bygglagen (PBL 5 kap 11, 12 §§).

Beslutsunderlag

- Förslag till Planprogramuppdrag för Hertsöheden KLF Hid: 2023.6969
- Förslag till Godkännandehandling planprogram Hertsöheden
- Förslag till Samrådsredogörelse planprogram Hertsöheden

Frida Lindberg
Planchef

Beslutet skickas till

Stadsbyggnadsförvaltningen, sektion plan
Kommunstaben, enheten demokrati och samhälle

§ 78

Detaljplan för del av Notviken 4:40, del av Storheden 1:1 samt Notviken 4:42, Ektjärn område 2

Ärendenr 2024/640-3.1.1.3

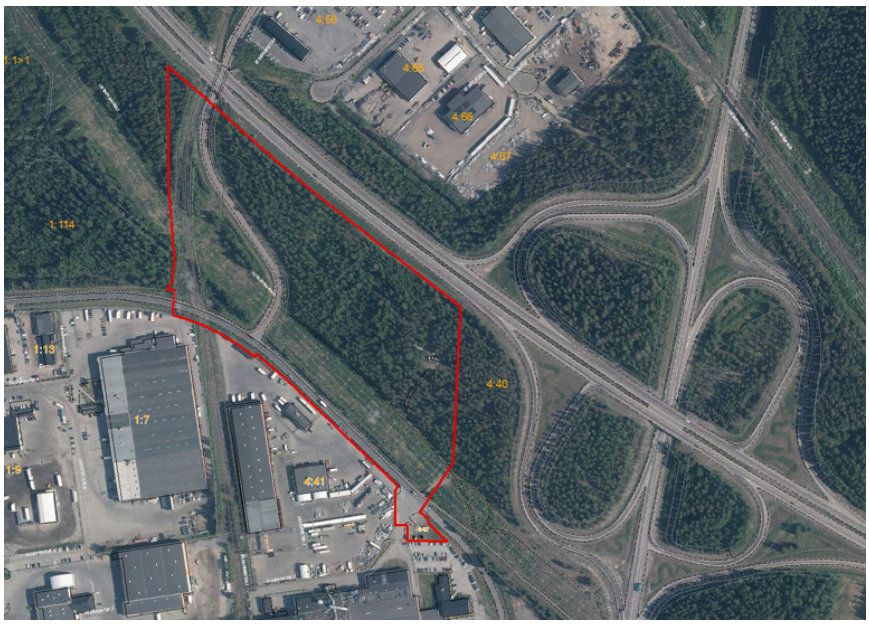
Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta detaljplanen för del av Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1, m.fl., Ektjärn område 2.

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade 2024-04-22 § 38 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram en detaljplan för del av Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1. Detaljplanens huvudsakliga syfte är att skapa förutsättningar för verksamheter samt säkerställa ytor för dagvattenhantering.

Planområdet är beläget vid Ektjärn, mellan väg 97 och Storhedens verksamhetsområde. Planområdet är cirka 8 hektar stort och ägs av Luleå kommun.

Planförslaget möjliggör i huvudsak för nya byggrätter för verksamheter. Inom användningen tillåts verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. Det innebär att verksamheter som i begränsad utsträckning avger lukt, buller, ljusstörningar eller andra typer av störningar.

Inom kvartersmarken för verksamheter medges att bebyggelse får uppföras med en högsta nockhöjd om 12 meter. Egenskapsområdet som medges att bebyggas är cirka 2,5 hektar. Inom det byggbara området preciseras inte utnyttjandegrad eller placering av bebyggelse utöver angiven högsta nockhöjd och prickmark.

Under samrådstiden inkom tio skrivelser och under granskning har det inkommit sju skrivelser med både synpunkter på planförslaget och information av mer generell karaktär.

Detaljplanen bedöms vara förenlig med kommunens översiktsplan. Detaljplanen handläggs enligt reglerna för standardförfarande (Plan-och bygglagen, 2010:900).

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta detaljplanen för del av Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1, m.fl., Ektjärn område 2.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har genomförts enligt plan- och bygglagens regler för samråd och granskning av detaljplan.

Beslutsunderlag
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-04-22 § 38, KLF Hid: 2024.3510
- Plankarta - Detaljplan för Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1, m.fl., Ektjärn område 2, KLF Hid: 2026.7727
- Planbeskrivning - Detaljplan för Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1, m.fl., Ektjärn område 2, KLF Hid: 2026.7728
- Granskningsutlåtande och Samrådsredogörelse, KLF Hid: 2026.7729
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande detaljplan för del av Notviken 4:40, del av Storheden 1:1 samt Notviken 4:42, Ektjärn område 2, KLF Hid: 2026.8075

§ 38

Planuppdrag för del av Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1. Ektjärn område 2

Ärendenr 2024/640-3.1.1.3

Samhällsbyggnadsutskottets beslut

Samhällsbyggnadsutskottet beslutar att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att upprätta ny detaljplan för del av Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1 i syfte att pröva förutsättningarna för industri och verksamheter.

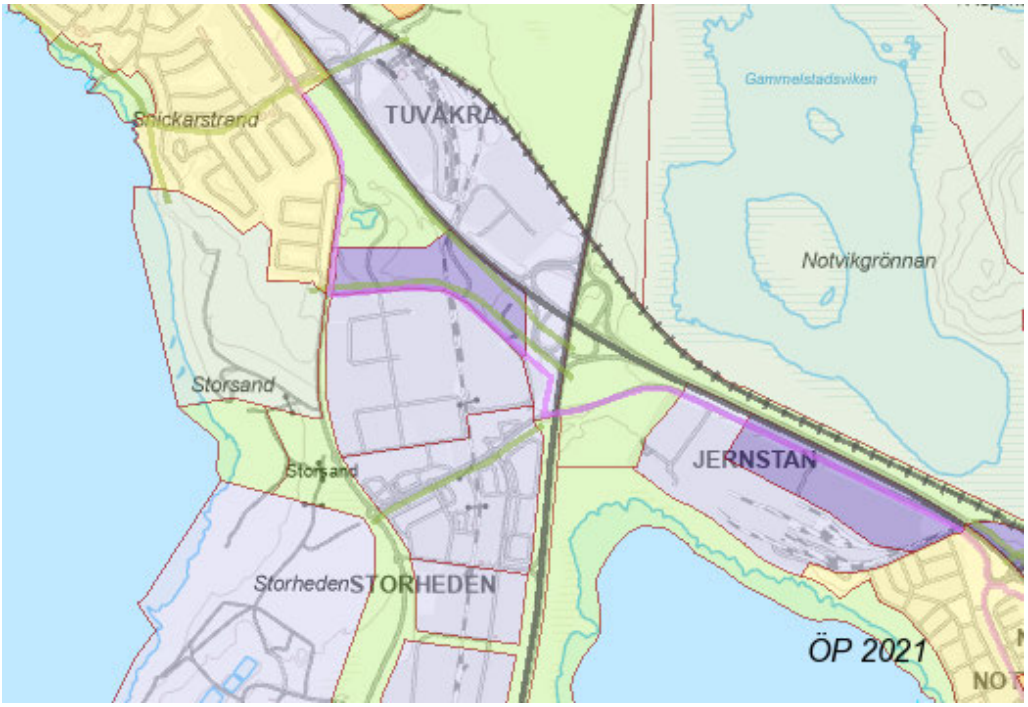
Sammanfattning av ärendet

I Luleå kommuns översiktsplan från 2021 finns ett område utpekat för verksamheter vid Ektjärn, mellan väg 97 och Storheden. Det finns en generell efterfrågan på mark för industri och verksamheter i Luleå.

Området som är utpekat för verksamheter i kommunens översiktsplan är ca 10 hektar stort och består delvis av obebyggd skogsmark, infrastruktur finns i området i form av vägar (Nya terminalgatan), kraftledningar samt en 65 meter hög mast med tillhörande teknikbod vilka idag begränsar möjligheten till exploateringsbar mark. Att flytta masten utanför planområdet ska vidare utredas.

Ungefärligt planområde markerat i rött

Översiktsplan 2021, aktuellt område markerat med rött

I översiktsplan 2021 är området utpekat för verksamheter som inte bör blandas med bostäder, exempelvis verksamheter som kan vara störande, miljöpåverkande, ytkrävande eller genererar tung trafik eller stor mängd övrig trafik. Föreslagen detaljplan bedöms vara förenlig med översiktsplanens intentioner.

Grönstråk
Genom området löper stråk av park- eller naturmark. Utpekade grönstråk i översiktsplanen är genom sin strategiska placering särskilt viktiga. Funktionen av grönstråken ska finnas kvar men bedöms gå att hanteras i kommande planarbete.

Gång- och cykeltrafik
Genom området går stråk för gång- och cykeltrafik som utgör huvudvägnätet inom stadsbygden eller sammanlänkar stadsbygden med stadsnära byar och samlande byar med omlandet. Vägstrukturen i området bör anpassas och anslutningar till huvudcykelstråket beaktas.

Aktuellt planuppdrag syftar till att pröva förutsättningarna för industri och verksamheter och tillhörande infrastruktur. Det finns i dagsläget ett antal kritiska punkter som kan komma att ha stor inverkan på möjlig byggrätt och hur området kan disponeras.

Följande frågor behöver särskilt utredas vid fortsatt planarbete:

- Möjlig flytt eller omlokalisering av befintlig mast och teknikbod.
- Hänsyn till befintlig kraftledning.
- Utrymmesbehov för befintliga och framtida va-ledningar.
- Skyddsavstånd eller alternativa riskreducerande åtgärder på grund av transporter av farligt gods på väg 97.
- Förekomst av PFAS (en första översiktlig utredning är genomförd. PFAS har ej påträffats).
- Gestaltning med hänsyn till det exponerade läget väg 97 och infarten till Luleå.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit samhällsbyggnadsutskottet besluta att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att upprätta ny detaljplan för del av Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1 i syfte att pröva förutsättningarna för industri och verksamheter.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog:
Frågan om ny detaljplan har hanterats genom Byggdialogen som är kommunens forum för dialog med fastighetsägare och exploatörer. Dialog har skett internt med tjänstepersoner från kommunstyrelseförvaltningen och service- och infrastrukturförvaltningen. Fortsatt dialog med olika intressenter kommer att ske under detaljplaneprocessen, vilket regleras i plan- och bygglagen (PBL 5 kap 11, 12 §§).

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag gällande planuppdrag för del av Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1. Ektjärn område 2, KLF Hid: 2024.3332

Beslutet skickas till
Kommunstyrelseförvaltningen, Samhällsomställning
Kommunstyrelseförvaltningen, Detaljplan

Teckenförklaring Grundkarta

- Häck
- Stängsel
- Stödmur
- Elledning ovan mark
- Vägräcke
- Vägtrumma
- Vajerräcke
- Kantsten
- GC Vägkant
- Körbana Vägkant
- Stig/Motionsspår
- Järnväg
- Dike
- Fastighetsgräns
- Traktsgräns
- Bestämmelse begränsningslinje
- Ledningsrätt/Servitut/GA
- Markkantlinje
- Bostad
- Övrig byggnad
- Komplementbyggnad
- Skärmtak
- Slänt
- +0.00 Markhöjd
- Höjdkurvor
- Mast
- Stolpe
- Ledningsstolpe
- El/Tele skåp
- Kärr
- Äng
- Åker
- Barrträd
- Lövträd
- Lövskog
- Barr- och blandskog

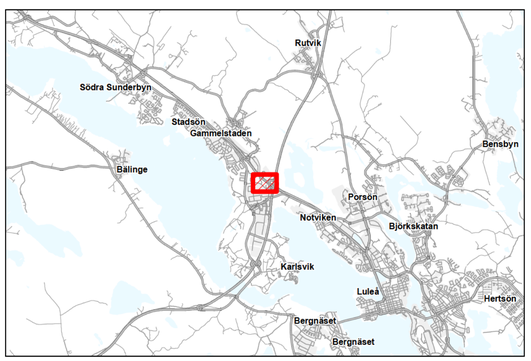
Grundkarta 2026-04-16
Fastighetsgränser 2025-01-24
Inmätning och kontroll i fält 2024-11-08

Koordinatsystem i plan: Sweref 99 21 45
Koordinatsystem i höjd: RH 2000

"Karträttigheter Luleå Kommun
Utdrag ur primärkartan 2026"

PLANKARTA

ÖVERSIKTSKARTA

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar.
Endast angiven användning och utformning är tillåten.
Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom all kvartersmark eller all allmän plats eller allt vattenområde på plankartan.

GRÄNSLINJER

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns
- Sekundär egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV ALLMÄN PLATS

- GATA — Gata
- NATUR — Natur

ANVÄNDNING AV KVARTERSMARK

- Z — Verksamheter
- T_1 — Järnväg
- E — Tekniska anläggningar

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Begränsning av markens utnyttjande

- Marken får inte förses med byggnad.

Markreservat för allmännyttiga ändamål

- u_1 — Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar.
- l_1 — Markreservat för allmännyttig luftledning.
- z_1 — Markreservat för allmännyttig körtrafik.

Höjd på byggnadsverk

- h_1 — Högsta nockhöjd är 12,0 meter.
- h_2 — Högsta nockhöjd är 4,0 meter.

GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 5 år över hela planområdet och börjar gälla fr.o.m. laga kraft datum.

ANTAGANDEHANDLING

KLF 2024/640

Del av Notviken 4:40, del av Storheden 1:1 samt Notviken 4:42, Ektjärn område 2

Luleå kommun Norrbottens län

Kommunstyrelseförvaltningen,
Sektor samhällsbyggnad och demokrati

Beslutsdatum	Instans
Antagande	
Laga kraft	

Daniel Rova
Planchef

Nina Lundin
Planarkitekt

Dnr: KLF 2024/640

Planbeskrivning

Detaljplan för del av Notviken 4:40 m. fl. ”Ektjärn område 2”

Luleå kommun Norrbottens län

ANTAGANDEHANDLING

2026-08-12

LULEÅ KOMMUN

Innehållsförteckning

Detaljplanens syfte **3**
Syfte 3

Beskrivning av detaljplanen **3**
Hela detaljplanen 3
Genomförandetid 4
Allmän plats 4

Huvudmannaskap **4**
Kvartersmark 4

Genomförandefrågor **5**
Fastighetsrättsliga frågor 5
Tekniska frågor 6
Ekonomiska frågor 6
Organisatoriska frågor 7

Planeringsunderlag **8**
Kommunala 8
Utredningar 9

Planeringsförutsättningar **11**
Riksintressen 11
Miljökvalitetsnormer 11
Miljö 11
Hälsa och säkerhet 14
Geotekniska förhållanden 15
Förorenad mark 16
Markradon 17
Fysisk miljö 17
Sociala 18
Trafik 19

Konsekvenser **21**
Natur 21
Dagvatten 22
Förenad mark 23
Hälsa och säkerhet 24
Riksintresse 25
Trafik 25

Motiv till detaljplanens regleringar **26**
Motiv till regleringar 26

Allmän plats **26**

Kvartersmark **26**

Medverkande i projektet **28**

Detaljplanens syfte

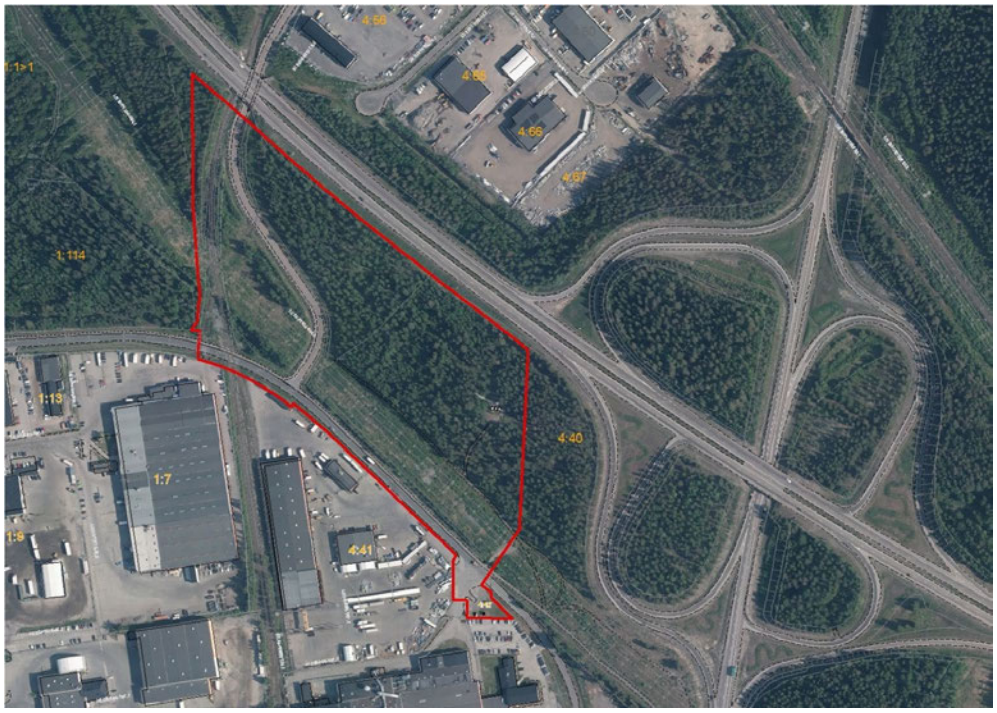
Syfte

Detaljplanens huvudsakliga syfte är att skapa förutsättningar för verksamheter samt säkerställa ytor för dagvattenhantering.

Beskrivning av detaljplanen

Hela detaljplanen

Planområdet är beläget vid Ektjärn, mellan väg 97 och Storhedens verksamhetsområde. Planområdet är cirka 8 hektar stort och ägs av Luleå kommun. I Luleå kommuns översiktsplan är området utpekat för verksamheter (ny/ändrad användning). Föreslagen detaljplan möjliggör huvudsakligen för verksamheter vilket bedöms vara förenligt med kommunens översiktsplan. Detaljplanen handläggs därför med standardförfarande i enlighet med Plan- och bygglagen (2010:900).

Figur 1. Översiktskarta med aktuellt planområde markerat rött.

Området är idag delvis obebyggt och består till största delen av barr- och blandskog. Inom planområdet finns det ett större dagvattendike. Det finns ett arrende för teknikhus samt en telemast (75 meter hög) inom planområdet. Ett genomförande av planförslaget innebär att masten behöver flyttas. Inom aktuellt planområde löper en högspänningsledning om 150kV samt ett befintligt järnvägsspår. Bebyggelsen omkring planområdet består av befintliga verksamheter. Inom planområdet finns en befintlig nätstation placerad i norra delen av planområdet.

Genomförandetid

Detaljplanens genomförandetid är 5 år efter det datum planen vinner laga kraft. Efter genomförandetidens slut fortsätter planen att gälla men kan då ändras eller upphävas utan att rättigheter som uppkommit genom planen behöver beaktas.

Allmän plats

Detaljplanen reglerar allmän platsmark för natur **[NATUR]** inom del av planområdet. Inom natur inryms möjlighet till omhändertagande av dagvatten. Genom del av NATUR-området passerar kraftledningar som kommer att ligga kvar i befintligt läge.

Detaljplanen reglerar allmän platsmark för gata **[GATA]**. Inom användningsområdet ingår även befintliga gång- och cykelvägar. Dagvattenhantering från vägarna hanteras inom användningsområdet.

Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän platsmark.

Kvartersmark

Planförslaget möjliggör i huvudsak för nya byggrätter för verksamheter **[Z]**. Inom användningen tillåts verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. Det innebär att verksamheter som i begränsad utsträckning avger lukt, buller, ljusstörningar eller andra typer av störningar. Inom kvartersmarken för verksamheter medges att bebyggelse får uppföras med en högsta nockhöjd om 12 meter **[h_1]**. Egenskapsområdet som medges att bebyggas är cirka 2,5 hektar. Inom det byggbara området preciseras inte utnyttjandegrad eller placering av bebyggelse utöver angiven högsta nockhöjd.

Med en flexibel byggrätt är fastighetsägaren fortsatt skyldig att uppfylla de tekniska egenskapskraven som ställs på ny bebyggelse och de tillgänglighetskrav som gäller för till exempel utryckningsfordon samt ytor för snöupplag. Fastighetsägaren ska även uppfylla parkeringsbehovet för den planerade verksamheten.

Inom kvartersmarken för verksamheter regleras att byggnader ska placeras minst 12 meter från användningsgränsen med bestämmelse om prickmark **[Marken får inte förses med byggnad]**. Inom del av prickmarken regleras markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar **[u_1]** och markreservat för allmännyttig luftledning **[l_1]**. Inom området för prickmark finns det utrymme för snöupplag och dagvattendiken.

Detaljplanen medger teknisk anläggning **[E]** för befintlig nätstation inom planområdet. Bebyggelse får uppföras med en högsta nockhöjd om 4 meter **[h_2]**. Inom kvartersmarken regleras befintlig järnväg **[T_1]**. Inom del av området för järnväg regleras även ett markreservat för allmännyttig körtrafik **[z_1]**.

Genomförandefrågor

Fastighetsrättsliga frågor

Detaljplanen berörs av fastigheterna Notviken 4:40 och Storheden 1:1 som ägs av Luleå kommun. Detaljplanen berörs även av fastigheten Notviken 4:42 som ägs av Luleå Energi.

Figur 2. Fastigheter inom området.

Fastighetsbildning

I planförslaget har inte någon fastighetsindelning reglerats. Detta innebär att efter detaljplanen vunnit laga kraft kan detaljplanens genomförande resultera i att kvartersmarken avstyckas till en eller flera fastigheter. Luleå kommun ansvarar för att ansöka om fastighetsbildning hos Lantmäteriet för att bilda nya fastigheter i enlighet med markanvändningen i detaljplanen. Kommunen bekostar fastighetsbildningen.

Rättigheter

Planområdet omfattas av ledningsrätt för starkström (akt 25-F1984-864.1) och ledningsrätt för underjordiska ledningar för vatten och avlopp. Ledningsrätterna påverkas inte av planförslaget. I aktuellt planförslag regleras kvartersmarken som berörs av ledningsrätterna med markreservat [u_1 samt l_1].

Planområdet omfattas även av ledningsrätt för fjärrvärme (2580-2025/42.1). Denna påverkas inte av planförslaget eftersom ledningen är belägna inom naturmark och gatumark.

Inom planområdet finns arrenden för en telemast och fyra nätstationer/teknikhus. Samtliga arrendeavtal upphör att gälla 2027-06-30. Ett genomförande av planförslaget innebär att masten med tillhörande teknikbodar behöver flyttas. Arrendatorerna ansvar för nedmontering av telemast med tillhörande teknikbodar.

Tekniska frågor

Tekniska åtgärder

Exploatören ansvarar för åtgärder inom kvartersmark. Tekniska undersökningar och andra åtgärder som kan komma att erfordras vid en eventuell exploatering ansvarar respektive fastighetsägare för.

Utbyggnad av allmän plats

Ingen utbyggnad av allmän plats behövs för genomförandet av detaljplanen.

Utbyggnad vatten och avlopp

Ingen utbyggnad av vatten och avlopp behövs för genomförandet av detaljplanen.

Teknisk försörjning

Planområdet ska anslutas till det kommunala vatten- och avloppsnätet. Befintligt dagvattendike avses ledas om till följd av exploateringen.

I anslutning till planområdet finns det två markbrandposter med en kapacitet på 20 l/s. Inom planområdet behövs ytterligare markbrandposter, avståndet mellan markbrandposterna ska vara max 150 meter och de ska dimensioneras efter Svenskt Vattens rekommendationer.

Ekonomiska frågor

Planekonomisk bedömning

Luleå kommun ansvarar för upprättandet av detaljplanen. Kommunens intäkter utgörs av försäljning av del av Notviken 4.40, kvartersmark för verksamheter. Detta regleras i framtida avtal.

Detaljplanen bedöms vara ekonomiskt genomförbar. Kommunala kostnader som uppkommer vid ett genomförande av detaljplanen är kostnad för fastighetsbildning och flytt av befintligt dike för dagvatten.

Framtida fastighetsägare ansvarar för kostnader för köp av eventuell fastighet samt lagfart. Vidare ansvarar framtida fastighetsägare för samtliga kostnader som uppstår inom fastighetens markområde, byggnation och anläggningsarbeten. Anslutningsavgifter för VA, el, fjärrvärme, tele- och fibernät bekostas av framtida fastighetsägare.

Planavgift

Planavgift tas ut vid bygglovgivning enligt gällande taxor.

Drift allmän plats

Drift och underhåll av allmän plats ansvarar kommunen för.

Organisatoriska frågor

Markanvisning

Inget markanvisningsavtal har tecknats.

Tidplan

Detaljplanen handläggs med standardförfarande enligt Plan-och bygglagen (PBL) och planeras antas av kommunstyrelsen under kvartal 4 år 2026.

Planeringsunderlag

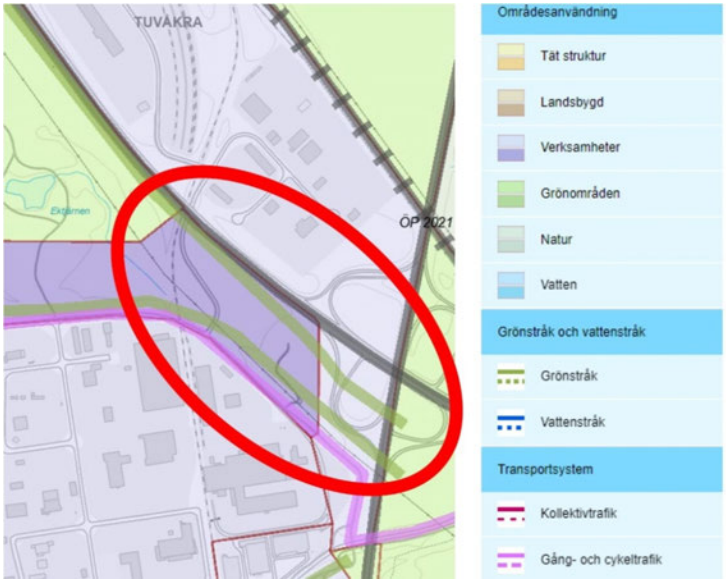
Kommunala

Översiktsplan

I översiktsplanen 2021 är planområdet utpekat för verksamheter (ny/ändrad användning). Område för verksamheter som inte bör blandas med bostäder, exempelvis verksamheter som kan vara störande, miljöpåverkande, ytkrävande eller genererar tung trafik eller stor mängd övrig trafik.

Genom området löper stråk av park- och naturmark med viktig ekologisk och social funktion som knyter ihop grön- och naturområden till en sammanhängande struktur. Utpekade grönstråk i översiktsplanen är genom sin strategiska placering särskilt viktiga.

Genom området löper stråk för gång- och cykeltrafik som utgör huvudvägnätet inom stadsbygden eller sammanlänkar stadsbygden med stadsnära byar och samlande byar med omlandet.

Figur 3. Området utpekat i ÖP 2021.

Detaljplan

För det aktuella planområdet gäller detaljplan A305, laga kraft 1977-09-08 som reglerar markanvändning för park, plantering samt gatumark. För planområdet gäller även del av detaljplan PL187, laga kraft 1996-11-04 som reglerar befintlig högspänningsledning. Detaljplanerna A305 och PL187 kommer i delar att upphävas i och med att den nya detaljplanen vinner laga kraft. De områden i nu gällande detaljplan som inte berörs kommer fortsatt att gälla.

Planuppdrag

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade 2024-04-22 att ge Kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram en detaljplan för del av Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1. Syftet med detaljplanen är att pröva förutsättningarna för industri och verksamheter.

Undersökning av risk för betydande miljöpåverkan (Ställningstagande 4 kap. 33 b § plan- och bygglagen (2010:900))

Kommunen ska enligt 6 kap 5 § Miljöbalken (MB) undersöka om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Enligt 6 kap 6 § MB ska undersökningen identifiera omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan. Samråd gällande undersökning om betydande miljöpåverkan ska hållas med länsstyrelsen enligt 6 kap 6 § 2p och 10 § MB.

Kommunens bedömning

Kommunen bedömer att genomförandet av detaljplanen inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Det innebär att fortsatt miljöbedömning inte anses nödvändig och en miljökonsekvensbeskrivning behöver inte upprättas.

I ett särskilt samrådsyttrande gällande undersökning om betydande miljöpåverkan meddelade Länsstyrelsen 2024-09-30 att de delar kommunens bedömning om att en särskild miljökonsekvensbeskrivning för detaljplanen inte behöver upprättas.

Med utgångspunkt från miljöbedömningsförordningen (2017:966) har kommunen 2026-04-29 tagit ett särskilt beslut om att genomförandet av den föreslagna detaljplanen inte riskerar att medföra betydande miljöpåverkan. Det innebär att fortsatt strategisk miljöbedömning inte anses nödvändigt och en miljökonsekvensbeskrivning inte behöver upprättas.

Utredningar

Följande utredningar har upprättats under planarbetet.

- *Dagvattenutredning, Sweco 2025-02-21*
- *Dagvattenutredning, Norconsult 2026-04-27*
- *Geoteknisk undersökning, WSP 2025-02-21*
- *Översiktlig miljöteknisk markundersökning, Tyréns 2023-10-11*
- *Översiktlig miljöteknisk markundersökning WSP 2025-02-21*
- *Naturvärdesinventering, Licab 2025-03-25*

Annat

Övriga underlag

Under planarbetet har dessutom följande handlingar upprättats.

- *Grundkarta*
- *Fastighetsförteckning*
- *Undersökning av betydande miljöpåverkan, 2024-08-20*
- *Beslut i frågan om miljöpåverkan 6 kap. 7 § Miljöbalken, 2026-04-29*

Planförfarande

Detaljplanen handläggs med standardförfarande i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900). Standardförfarandet kan tillämpas om förslaget till detaljplan är förenligt med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande, inte är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Detaljplanen får inte heller antas medföra en betydande miljöpåverkan. Figuren nedan illustrerar planprocessen.

Allmänna råd och föreskrifter

Planhandlingarna i planförslaget har upprättats utefter Boverkets föreskrifter om detaljplan (BFS 2020:5) samt Boverkets allmänna råd om redovisning av reglering i detaljplan (BFS 2020:6), samt föreskrifter och allmänna råd om planbeskrivning (BFS 2020:8)

Planeringsförutsättningar

Riksintressen

Totalförsvar

Planområdet omfattas av riksintresse för totalförsvaret (3 kap 9 § MB). Planområdet ligger inom stoppområde för höga objekt, inom område med särskilt behov av hinderfrihet samt inom MSA-område. Inom dessa områden får det inte uppföras objekt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.

Kommunikationer

Planområdet angränsar till väg E4 samt väg 97 som är riksintresse för kommunikationer (3 kap. 8 § MB).

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer regleras i 5 kap. Miljöbalken. Det finns miljökvalitetsnormer (MKN) framtagna för omgivningsbuller, luftkvalitet och vattenkvalitet. Det handlar om de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter. Vid planering och planläggning ska hänsyn tas till gällande miljökvalitetsnormer. Planområdet omfattas av MKN för luftkvalitet och vattenkvalitet. Luleå kommun omfattas inte av den framtagna miljökvalitetsnormen avseende omgivningsbuller. Miljökvalitetsnormerna och detaljplanens eventuella påverkan på dem beskrivs närmare under avsnittet konsekvenser.

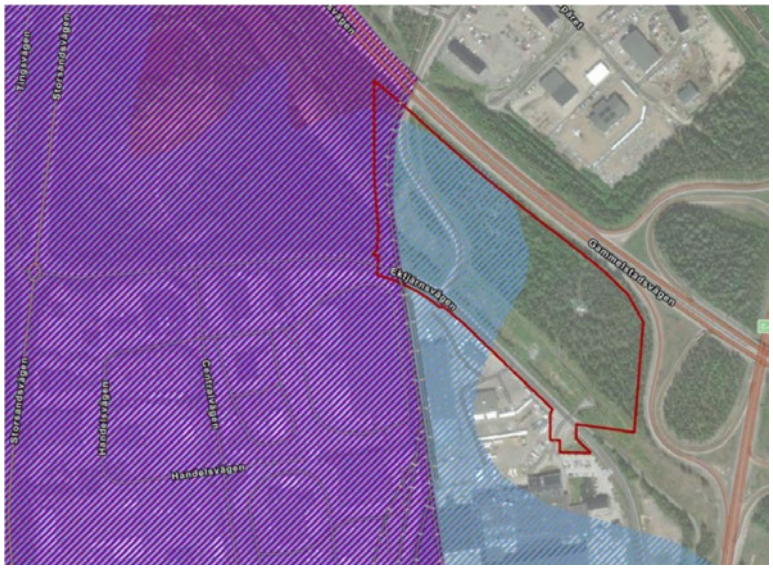
Miljö

Dagvatten

Inre Lulefjärden (WA96663883) är planområdets närmaste vattenförekomst och recipient. Inre Lulefjärdens ekologiska status har bedömts som god. Den kemiska statusen uppnår inte god status.

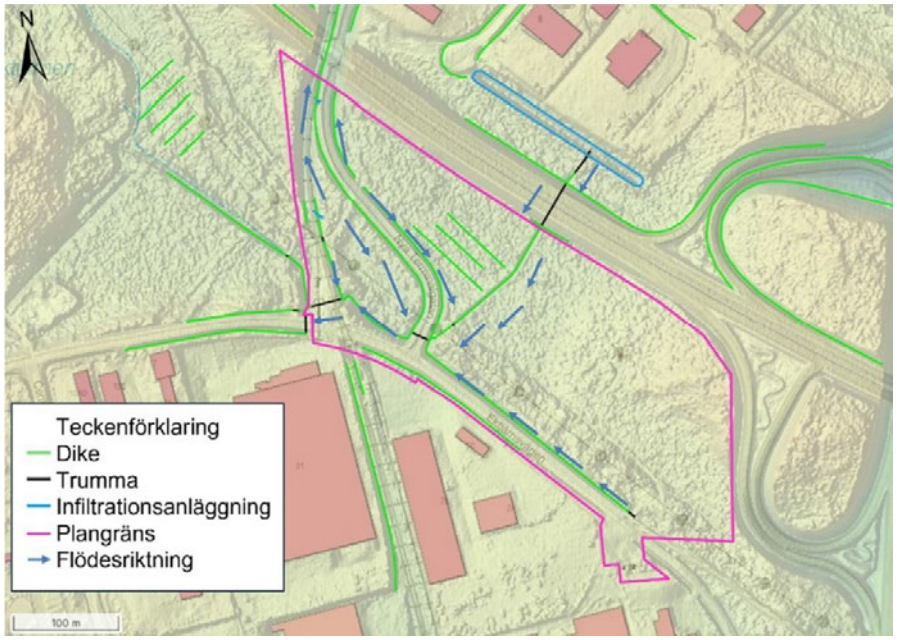
Planområdet ligger inom modellerat tillrinningsområde till grundvattenförekomst SE729270-178744 och de västra delarna ligger inom själva grundvattenförekomstens utbredningsområde. I västra kanten av planområdet går gränsen för det tertiära skyddsområdet för Gäddviks grundvattentäkt, se lila område i figur 4. Kemisk och kvantitativ status är klassad som god, men det bedöms finnas betydande påverkan från industrier och förorenad mark från närområdet. Sammantaget bedöms det finnas risk att grundvattenförekomsten inte uppnår god kvalitativ status.

Inom den tertiära zonen finns föreskrifter kring hantering av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor, flygfartstrafik samt transport av farligt gods men inga särskilda föreskrifter kopplade till dagvatten. Största delen av planområdet som planeras för verksamheter ligger utanför vattenskyddsområdet men bedöms vara inom tillrinningsområdet till grundvattentäkten.

Figur 4. Grundvattenförekomst markerad med blått och vattenskyddsområde markerat med lila.

Norr om väg 97, vid Tuvåkra, finns en större fördröjningsanläggning som har avrinning via bräddledning under väg 97 mot planområdet, se figur 5. Fördörjningsanläggningen ingår i verksamhetsområde för dagvatten. Vid platsbesök under hösten 2024 konstaterades att trumman till stor del var igensatt med sediment och inget flöde observerades.

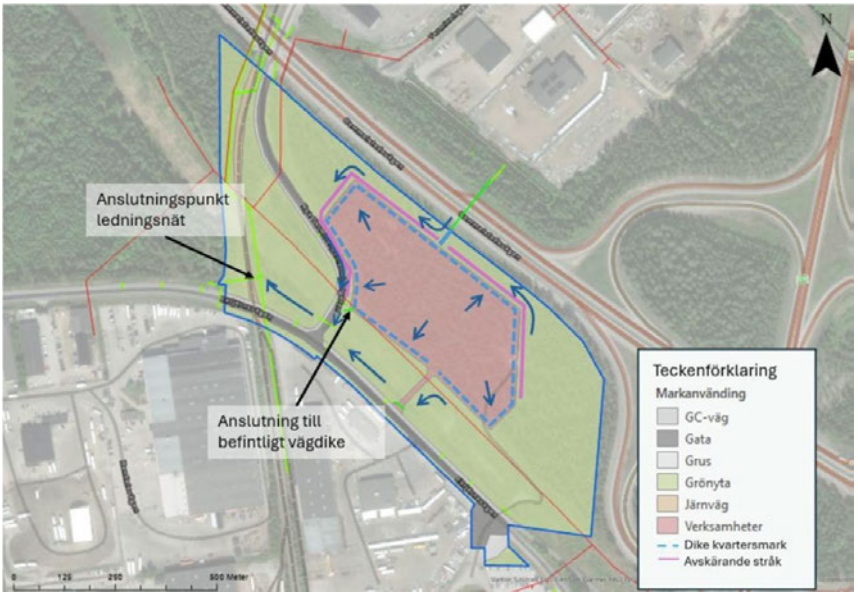
Figur 5. Befintlig avvattning inom planområdet.

En dagvattenutredning har tagits fram av Sweco (2025). Syftet med utredningen var att klarlägga befintliga förutsättningar inom planområdet samt att ge översiktliga förslag på dagvattenlösningar. Till granskningen har en fördjupad dagvattenutredning tagits fram av Norconsult (2026).

Dagvattenutredningen har tagit fram ett förslag på hur dagvattnet kan hanteras inom planområdet. Genomförandet av detaljplanen innebär att det dike som går genom kvartersmarken behöver ledas om. Ett avskärande stråk föreslås i utkanten av kvartersmarken för att leda avrinningen på västra sidan mot

befintlig anslutning till ledningsnätet. Ett avskärande stråk kan även behövas i nordöstra delen av planområdet. De avskärande dikena utgör en del av den övergripande dagvattenhanteringen och förutsätts anläggas och förvaltas av VA-huvudmannen.

Inom kvartersmarken föreslås ett separat dike vid utkanten för avledning, fördröjning och rening av dagvatten. Principskiss över föreslaget dagvattensystem redovisas i figur 6. Avrinning förutsätts ske ytligt från nya hårdgjorda ytor mot diket och fördelas jämnt längs dikessektionen. Diket inom kvartersmarken får en anslutningspunkt till ledningsnätet. Dagvattenåtgärder inom kvartersmark förutsätts anläggas och underhållas av respektive fastighetsägare.

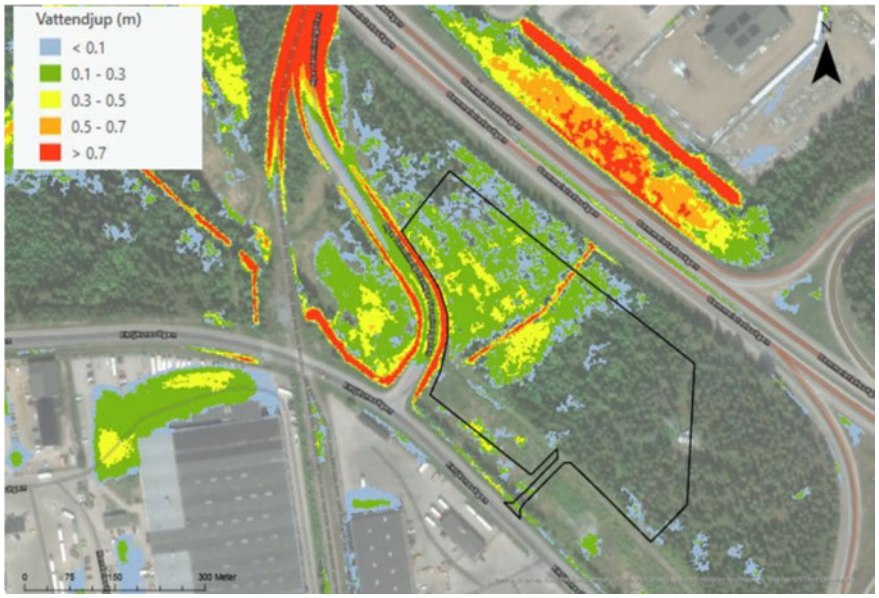
Figur 6. Föreslagen dagvattenhantering inom planområdet.

Inom planområdet behöver cirka 750 m^3 fördröjas inom kvartersmarken för att uppfylla kravet om fördröjning av framtida 20-årsregn till 10-årsregn från kvartersmark. Diken längs gränsen på kvartersmarken har en total längd på cirka 600 meter. Totalt bedöms en bredd på minst 4 meter behöva avsättas för diken inom kvartersmark. Utöver diken inom kvartersmark behöver det finnas tillräckligt utrymme mellan Nya Terminalvägen och den planerade kvartersmarken för att avleda de flöden som idag rinner i befintligt dike på fastigheten.

Skyfall

I samband med planerad bebyggelse kommer marken för verksamhetsområdet att behöva höjas för att säkerställa avvattning till föreslagna diken runt bebyggelsen. Detta innebär att delar av befintliga lågpunkter byggs bort. Den ökade hårdgöringsgraden inom planområdet medför en större total avrinningsvolym vid ett 100-årsregn. Skyfallsflöden bedöms huvudsakligen följa markens naturliga lutningar mot befintliga lågpunkter. Vid Nya Terminalgatan, under väg 97, finns sedan tidigare en lågpunkt där tillfällig översvämning förekommer vid kraftig nederbörd.

Den planerade exploateringen innebär att andelen hårdgjorda ytor ökar inom planområdet. Vid extrema regn kan detta medföra en viss ökning av ytavrinningen jämfört med dagsläget. I kommande detaljprojektering ska höjdsättning och ytavattning studeras vidare i syfte att undvika att nya lågpunkter byggs in i området och för att minimera risken för skador vid skyfall. Åtgärder ska säkerställa att byggnader placeras och utformas så att de inte utsätts för översvämning vid skyfall.

Figur 7. Maxvattendjup vid analyserat regn i Scalgo Live, motsvarar ett 100-årsregn med 6 timmars varaktighet inklusive en klimatfaktor om 1,4.

Hälsa och säkerhet

Omgivningsbuller

Planområdet är omgivet av befintliga industrier/verksamheter och större trafikleder. Detaljplanen medger markanvändningen verksamheter. Inom användningen tillåts verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. Det innebär att verksamheter som i begränsad utsträckning avger lukt, buller, ljusstörningar eller andra typer av störningar.

Risk för olyckor

Planerad bebyggelse angränsar till Europaväg 4 (E4) samt riksväg 97 som är utpekad primär väg för transport av farligt gods. Enligt Länsstyrelsens riktlinjer för fysisk planering, skyddsavstånd till transportleder för farligt gods i Norrbottens och Västerbottens län (2019) bör ett riskhanteringsavstånd på 150 meter från transportled för farligt gods tillämpas.

Planeras bebyggelse inom riskhanteringsområdet kan det krävas ytterligare säkerhetshöjande åtgärder. För att avgöra vilka skyddsåtgärder som kan vara nödvändiga görs en bedömning utifrån vägens utformning och hastighet, antalet fordon, planerad markanvändning och topografi.

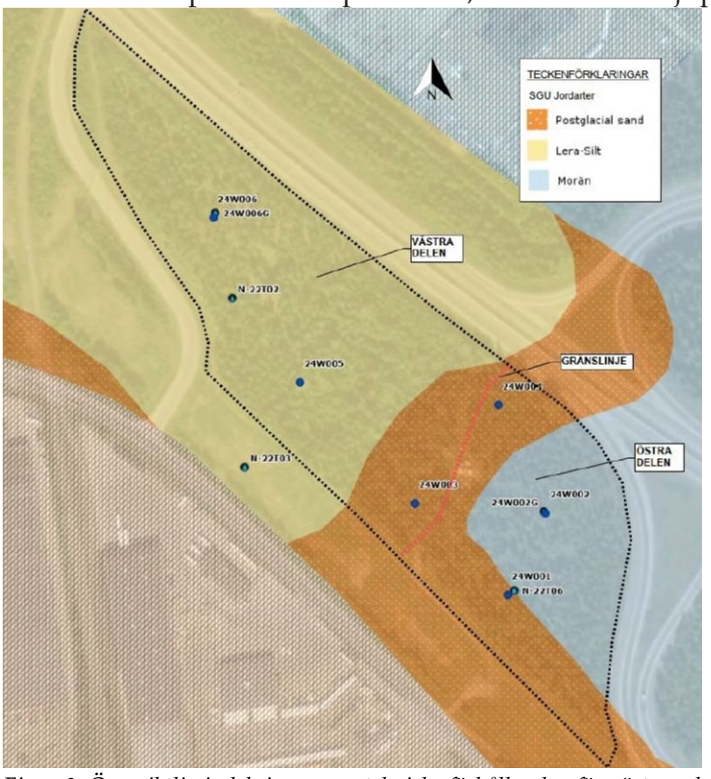
Vid bedömning av skyddsavstånd för markanvändning nära transportleder för farligt gods är planerad verksamhets känslighet en viktig utgångpunkt.

Bedömningen görs i bebyggelsezoner, A-D, beroende på verksamhetens känslighet. Inom planområdet planeras det för industri och verksamheter, den planerade bebyggelsen kategoriseras som zon B, mindre känslig verksamhet. Bedömningen är att den verksamhet som planen medger inte berörs av skyddsavstånd för farligt gods, därav görs bedömningen att inga skyddsavstånd eller säkerhetsavstånd behöver vidtas för att reducera risker förknippade med farligt gods-olyckor för aktuellt planförslag. Mellan utpekad transportled och planerad bebyggelse är marken planlagd för natur. Bebyggelse kommer således inte att ske i direkt anslutning till vägen.

Geotekniska förhållanden

En översiktlig geoteknisk undersökning för planområdet har upprättats av WSP (2025). Fältundersökning har genomförts i november 2024.

De geotekniska förhållandena inom undersökningsområdet utgörs av två olika jordlagerföljder. Den östra delen av planområdet består av mycket fast lagrad sandmorän inom 1 meter djup under markytan. Grundvattnet påträffades vid cirka 5,2 till 6,3 meters djup under markytan. Den västra delen av planområdet finns ett silt och sandlager ovan sandmorän. Djupet varierar mellan 2–4 meter. Grundvattnet påträffades på cirka 0,7 till 3 meters djup under markytan.

Figur 8. Översiktlig indelning av geotekniska förhållanden för västra och östra området.

Enligt SGU:s sulfatjordsartskarta kan det förekomma aktiv sur sulfatjord i nordvästra delen av området. Inslag av sulfid har påträffats vid en undersökningspunkt (24W06) där silten var något sulfidhaltig mellan 1,5–3,0 meter under markytan. Den okulära bedömningen är att jordlagret är något sulfidhaltigt, vilket indikerar att den procentuella andelen sulfid i jorden är liten. För resterande delar av området finns det sannolikt ingen sulfidjord.
Området är relativt plant och det bedöms inte finnas några naturliga slänter

inom området som kan medföra stabilitetsproblem. Om permanenta slänter tillkommer inom området kan dessa behöva erosionskyddas för att undvika framtida stabilitetsproblem. I området råder generellt god byggbarhet och byggnader kan utföras med ytlig grundläggning. De geotekniska förutsättningarna samt slutsatser och rekommendationer i sin helhet finns bifogad till detaljplanen (*Ektjärn 2 PM Geoteknik WSP, 2025-02-21*).

Förorenad mark

I samband med detaljplanearbetet har två miljötekniska markundersökningar genomförts.

En översiktlig miljöteknisk markundersökning har upprättats av Tyréns (2023). Syftet med utredningen var att undersöka eventuell förekomst av föroreningar i mark och grundvatten. Undersökningen har omfattat provtagning av jord i 6 provpunkter och provtagning av grundvatten i 3 installerade grundvattenrör. Genomförda laboratorieanalyser på jordprover har inte påvisat förekomst av petroleumprodukter. Inga föroreningar i jord påträffades inom undersökningsområdet.

Analyserade halter av metaller i grundvatten klassificeras som låga till mycket låga med undantag av nickel i två grundvattenrör i anslutning till Nya Terminalgatan och Ektjärnsvägen. Spår av PAH samt förhöjda halter av nickel och arsenik har påträffats i grundvatten i sydvästra delen av området i närheten av Nya Terminalgatan. De påträffade föroreningarna bedöms inte ge upphov till risker för människor som vistas inom området. Föroreningarna bedöms inte heller ge upphov till oacceptabla risker för miljön i området.

En översiktlig miljöteknisk markundersökning som komplement till tidigare utförd markundersökning har upprättats av WSP (2025). Syftet med undersökningen var att klargöra eventuell förekomst av föroreningar i mark och grundvattnet inom området. Analysresultaten har inte påvisat förekomst av petroleumkolväten, PAH eller PFAS i jord. Inga analyserade halter överskridande Naturvårdsverkets generella riktvärde för mark med mindre känslig markanvändning har påvisats.

Analysresultat av grundvattnet har inte påvisat förekomst av petroleumkolväten, PAH eller PFAS överskridande tillämpade jämförvärden. Halter av metaller i grundvatten klassade i huvudsak som låga till måttliga. Provpunkt 24W06 uppvisar ett lägre pH-värde i grundvattnet i jämförelse med övriga provpunkter, vilket medför en ökad lakbarhet hos flertalet metaller. I jordprov 24W06 har det även noterats misstanke om inslag av sulfidhaltig silt. Det låga pH-värdet indikerar förekomst av oxiderad sulfidjord (sur sulfatjord) i denna provpunkt.

Redovisade halter av föroreningar i jord och grundvatten bedöms inte utgöra en risk för genomförande av den föreslagna detaljplanen. Kompletterande provtagningar av sulfidhaltig jord med analys av försurningspotential kan genomföras vid detaljprojektering i ett senare skede. Samtliga analysresultat och rapporterna i sin helhet finns bifogad till detaljplanen (*Översiktlig miljöteknisk markundersökning, Tyréns 2023 och Markmiljö Ektjärn 2, WSP 2025*).

Markradon

Planområdet ligger inom normalriskområde för radon. Nya byggnader ska uppföras radonsäkert vilket säkerställs i efterföljande bygglovsprövning.

Fysisk miljö

Bebyggelse & infrastruktur

Planområdet är delvis synligt från omkringliggande vägar. Omkringliggande bebyggelse på angränsande fastigheter utgörs av industrikaraktär med stora volymer. Bebyggelsen är utformad efter verksamheternas behov och funktion. Fasaderna är i plåt. I övrigt omges området av befintlig infrastruktur (vägområden och järnväg) och grönområden.

Figur 9. Ortofoto över Storhedens verksamhetsområde.

Natur

På uppdrag av Luleå kommun har Licab utfört en naturvärdesinventering, enligt svensk standard SS 199000:2023. Inventeringen gjordes enligt detaljeringsgrad medel med tilläggen naturvärdesklass 4, detaljerad redovisning av artförekomst samt fördjupad inventering av naturvärdesträd och inventering av invasiva främmande arter. Området omges i stor utsträckning av tätt trafikerade vägar och bebyggelse. Naturmiljön utgörs av talldominerad barrskog. I nordväst finns gamla odlingar med ung ofta tät gran och ung björk. Området består av delvis öppna ytor med hallon, samt en något större öppen yta med spridda björkar. Miljöerna är kraftigt påverkade med brist på naturliga strukturer så som flerskiktning och naturlig hydrogeologi.

Inga naturvärdesbiotoper avgränsades i naturvärdesinventeringen. Naturmiljöerna bedöms ha vissa biotopkvaliteter så som lövrikedom, ett sparsamt inslag av äldre träd och enstaka element av död ved sant vissa förekomster av värdearter. Biotoperna bedöms vara alltför påverkade och unga för att uppfylla kriterierna för naturvärdsklass 4 (visst naturvärde). Området bedöms inte ha betydelse på landskapsnivå och inga värdelandskap

avgränsades. Värdeelement i form av äldre tallar (främst i sydöstra delen) samt lövträd som äldre björk, enstaka trädformig rönn och grupper med asp eller sälg (främst i nordvästra delen identifierades, se figur 10.

Figur 10. Resultat från naturvärdesinventeringen, observerade värmeelement.

Diket som korsar området har stillastående vatten med mycket organiskt material och tydligt påverkade kanter utan naturlig vegetation i strand eller vatten. Vid inventering konstaterades det att värdet för groddjur är lågt och att det inte är någon lämplig miljö för övervintring.

Sociala

Storhedens verksamhetsområde är främst aktivt under dagtid. Det finns få mötesplatser i området. Vid utökning av verksamhetsområdet är det viktigt att säkerställa en fortsatt trygghet längs med de gång- och cykelstråk som finns i området.

Inom planområdet finns inga iordningställda ytor för lek och rekreation. Områdets naturmiljö är trivial och dess läge samt karaktär gör att området idag inte används som rekreationsområde. Planförslaget medger inga nya ytor för lek och rekreation. I planområdets närhet finns bland annat rekreationsområdet kring Storsand.

Trafik

Gång- och cykeltrafik

Det finns en befintlig gång- och cykelväg längs Ektjärnsvägen och Nya Terminalgatan. Stråket längs Ektjärnsvägen utgör huvudvägnätet för gång- och cykeltrafik och sammanlänkar stadsbygden med stadsnära byar och samlande byar med omlandet.

Kollektivtrafik

Den närmaste busshållplatsen ligger efter Storhedsvägen, cirka 500 meter från aktuellt planområde. Hållplatsen trafikeras av Luleå lokaltrafik med hög turtäthet. Närmaste hållplatsen för den regionala kollektivtrafiken ligger efter riksväg 97, cirka 2,5 kilometer från aktuellt planområde.

Gatunät

Vägar som omger planområdet är Ektjärnsvägen, Nya Terminalgatan, Väg 97 samt E4. Anslutning till planområdet föreslås ske via Ektjärnsvägen och Nya Terminalgatan. Inom gatumarken finns utrymme för att fortsatt säkerställa den parallella gång-och cykelvägen som går längs med Ektjärnsvägen.

Figur 11. Ortofoto med anslutande vägar.

Biltrafik

Senaste trafikmätningarna (augusti 2021) på Ektjärnsvägen visar en veckodygnstrafik på 1796 fordonsrörelser och vardagsdygnstrafik på 2106 fordonsrörelser. På Nya Terminalgatan visar trafikmätningarna en veckodygnstrafik på 539 fordonsrörelser och en vardagsdygnstrafik på 655 fordonsrörelser. Skyltad hastighet är 50 km/h.

Parkering

Planområdet ligger inom det som utgör zon 2 i Luleå kommuns parkeringsnorm. Detta innebär att per 1000 m2 BTA verksamheter bör 10 parkeringsplatser finnas. Parkeringsnormen för cykel anger att det minst bör anläggas 6 cykelparkeringsplatser per 1000 m2 BTA för verksamheter respektive 12 för kontor. Det ses som positivt om fler cykelparkeringar än minimikravet kan anläggas.

Både bil- och cykelparkeringarna bedöms rymmas inom kvartersmarken. Då parkeringstalet för olika verksamheter kan variera stort ska hänsyn tas till verksamhetens behov av parkeringar vid fortsatt planering.

Skoter

Genom planområdet, längs med Ektjärnsvägen samt Nya Terminalgatan går en skoterled. Vid infarten till planområdet kommer skoterleden korsa vägen. Det är viktigt att in/utfarten utformas så att korsningen blir trafiksäker för både bil och skotertrafiken.

Figur 12. Befintlig skoterled i området.

Konsekvenser

Natur

Naturmiljö

Vegetationen i området kommer påverkas påtagligt. En stor del befintlig skog- och markvegetationen kommer avverkas. Detta innebär försämrade möjligheter för djur och växter att finnas kvar i området men även att röra sig i och genom området. Naturvärdesinventeringen visar däremot att naturvärden är begränsade och att inga naturvärdesbiotoper har avgränsats.

Genom området löper stråk av park- och naturmark med viktig ekologisk och social funktion som knyter ihop grön- och naturområden till en sammanhängande struktur. Utpekade grönstråk i översiktsplanen är genom sin strategiska placering särskilt viktiga. Funktionen av ledningsstråk bedöms finnas kvar vid kraftledningsstråket samt delvis vid naturmarken närmast väg 97 och E4:an.

Trots att naturvärdena i området är begränsade och inga naturvärdesbiotoper avgränsats i inventeringen innebär exploateringen att vissa värdeelement kan komma att påverkas eller försvinna. Sammantaget bedöms det inte medföra negativ påverkan på naturmiljön på landskapsnivå, eftersom området är starkt påverkat av omgivande infrastruktur och saknar avgränsade biotoper med formellt naturvärde.

Fysisk miljö

Ett genomförande av detaljplanen innebär att oexploaterad mark tas i anspråk för industri och verksamheter. Planförslaget medför att en ny stadsbild uppstår lokalt. Planförslaget innebär att stora delar av naturmarken avverkas och ersätts med hårdgjorda ytor och byggnader. I aktuellt planförslag är högsta nockhöjd reglerat som att kommande etablering ska harmoniera med befintlig bebyggelse och i landskapet lokalt. Planförslaget ses som en förlängning av det befintliga verksamhetsområdet vid Storheden.

Miljökvalitetsnormer

Luft

Miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet kan påverkas av ökad trafik och andra utsläpp. Luleå kommun har i nuläget en ansträngd luftkvalitetssituation och arbetar med att ta fram en förebyggande luftkvalitetsstrategi (FLIS) för att minska risken för framtida överskridande av miljökvalitetsnormerna, där partiklar (PM_{10}) bedöms vara särskilt kritiska.

Luftkvaliteten påverkas dels av trafikmängderna i området, dels av olika verksamheters utsläpp. En viss ökning av trafik väntas ske till följd av ett genomförande av detaljplanen. Ett genomförande bedöms däremot inte påverka möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet. Eventuella utsläpp som kan påverka luftkvaliteten kopplat till verksamhetsutövning hanteras i verksamheternas miljötillstånd.

Inre Lulefjärden (WA96663883) är planområdets närmaste ytvattenförekomst och recipient. Den ekologiska statusen har bedömts som god, medan den kemiska statusen inte uppnår god status. De beräkningar som genomförts visar att den ökning av föroreningshalter i dagvatten som kan uppstå till följd av planerad bebyggelse, inklusive föreslagna dagvattenåtgärder, är låg. Eftersom det saknas uppmätta halter i recipienten för de föroreningar som beräknats i dagvattnet från planområdet är det inte möjligt att kvantifiera planens påverkan på recipientens totala halter. De beräknande halterna i renat dagvatten bedöms däremot inte vara anmärkningsvärt höga för ett bebyggt område.

I anslutning till planområdet kommer dagvatten att passera ett dikessystem innan anslutning till det kommunala dagvattensystemet. Det innebär att fastläggning av partikulärt material är trolig även innan dagvattnet når det kommunala systemet, och att goda förutsättningar för att uppnå rening av dagvatten bedöms finnas. Vid utloppet till recipienten finns i dagsläget också en dagvattenanläggning där ytterligare rening av dagvatten (från ett större område) kan ske.

Med hänsyn till planområdets begränsade yta i förhållande till hela avrinningsområdets storlek bedöms den ökade belastningen inte vara av sådan omfattning att den kan ge upphov till märkbar påverkan på recipientens totala halter eller leda till en statusförsämring. Planområdets yta utgör cirka 0,6% av avrinningsområdet till Inre Lulefjärden (cirka 8,5 hektar jämfört med cirka 1437 hektar, enligt SMHI Vattenwebb).

Planområdet ligger inom modellerat tillrinningsområde till grundvattenförekomst SE729270-178744 och de västra delarna ligger inom själva grundvattenförekomstens utbredningsområde. I västra kanten av planområdet går gränsen för det tertiära skyddsområdet för Gäddviks grundvattentäkt. Kemisk och kvantitativ status är klassad som god, men det bedöms finnas betydande påverkan från industrier och förorenad mark i närområdet. Med föreslagen dagvattenhantering i öppna diken bedöms största delen av dagvattenföroreningarna fastläggas i diket eller i den övre jordprofilen och därmed inte påverka grundvattenförekomsten negativt.

Sammantaget bedöms detaljplanens genomförande inte medföra en otillåten försämring av vattenförekomsternas status eller äventyra möjligheterna att uppnå fastställda miljökvalitetsnormer. Ytterligare reningsåtgärder utöver föreslagen hantering inom kvartersmark bedöms därför inte vara motiverade utifrån miljönyttan.

Dagvatten

För att kunna avleda ett dimensionerande 20-årsregnt till det allmänna ledningsnätet utan att kapaciteten överskrids bedöms ett fördröjningsbehov om cirka 750m^3 föreligga. Denna volym bedöms inrymmas inom de förslagna dagvattendikena.

Med föreslagen dagvattenhantering i öppna diken bedöms föreoreningsbelastningen från planområdet öka jämfört med nuläget. Ökningen

sker dock från låga nivåer och bedöms inte medföra någon påtaglig påverkan på recipienten. Ytterligare renings-eller fördröjningsåtgärder inom kvartersmark bedöms därför inte vara motiverade utifrån miljönyttan.

Inom planområdet har föroreningar konstaterats i både jord och grundvatten. De föreslagna dagvattendikena kommer delvis att anläggas i eller i direkt anslutning till områden med konstaterade föroreningar. Dikena föreslås anläggas med botten över grundvattennivån för att undvika bortledning av grundvatten, vilket innebär att spridningen till Inre Lulefjärden inte bedöms öka.

Planområdet ligger vid gränsen till vattenskyddsområdet för Gäddviks grundvattentäkt och bedöms delvis ha grundvattenströmning mot vattentäkten. Planerad exploatering innebär en ökad hårdgöringsgrad, vilket leder till att en större andel dagvatten avleds till ledningsnätet. Eftersom förändringen av hårdgöringsgraden endast sker inom en begränsad del av planområdet bedöms den totala grundvattenbalansen inte påverkas i någon märkbar omfattning.

För bästa funktion bör de föreslagna dagvattendikena anläggas med genomsläpplig botten och möjlighet till infiltration. Infiltration förutsätter dock att risken för spridning av föroreningar till grundvatten bedöms som acceptabel. Om fortsatt detaljprojektering visar att infiltration innebär en oacceptabel risk ska dikena i stället utformas med tät botten. Den största risken för spridning av föroreningar bedöms föreligga i anläggningsskedet och vid schaktarbeten. I dessa skeden kan särskilda åtgärder behöva vidtas, val av lämpliga åtgärder bör fastställas i samband med detaljprojektering och planering av genomförandet.

Förenad mark

Spår av PAH samt förhöjda halter av nickel och arsenik har påträffats i grundvatten i sydvästra delen av området i närheten av Nya Terminalgatan. De påträffade föroreningarna bedöms inte ge upphov till risker för människors hälsa vid planerad markanvändning. Inga analyserade halter överskridande Naturvårdsverkets generella riktvärde för mark med mindre känslig markanvändning har påvisats.

Föroreningarna bedöms inte heller medföra oacceptabla miljörisker inom planområdet. Dagvatten från planområdet bedöms till största del fastläggas i föreslagna dagvattendiken eller i de översta jordlagren, vilket begränsar risken för spridning.

Den största risken för spridning av föroreningar bedöms föreligga i anläggningsskedet och vid schaktarbeten. I dessa skeden kan särskilda åtgärder behöva vidtas, val av lämpliga åtgärder bör fastställas i samband med detaljprojektering och planering av genomförandet. Sammantaget bedöms detaljplanens genomförande inte medföra en ökad risk för spridning av föroreningar som skulle kunna påverka grundvattenförekomsten eller recipienten negativt.

Hälsa och säkerhet

Buller

Detaljplanen medger markanvändningen verksamheter vilket kan orsaka en ökning av omgivningsbuller. Däremot är det verksamheter med begränsad omgivningspåverkan som får etablera sig inom området. Planområdet angränsar till befintligt verksamhetsområde och eventuellt verksamsamhetsbuller bedöms inte påverka omkringliggande miljö.

En viss ökning av trafik väntas till följd av ett genomförande av detaljplanen. Ökningen väntas inte medföra betydande olägenheter för omkringliggande bostäder och verksamheter.

Skyfall

Vid händelse av skyfall översvämmas i dagsläget den befintliga lågpunkten vid Nya Terminalgata, under väg 97. I samband med planerad bebyggelse kommer marknivåerna inom verksamhetsområdet att behöva höjas för att möjliggöra avvattning till föreslagna diken runt bebyggelsen. Detta innebär att delar av en befintlig lågpunkt inom planområdet byggs bort.

Om inga kompletterande skyfallsåtgärder vidtas kan detta medföra att en ökad mängd ytvatten leds vidare mot befintliga lågpunkter nedströms. Detta kan medföra att vattensamlingar på Nya Terminalgatan uppstår oftare eller under längre tid vid extrema regn. Ingen befintlig eller planerad bebyggelse bedöms däremot påverkas negativt till följd av en ökad avrinning från planområdet. Försämringen bedöms vara liten i förhållande till de volymer som redan i dagsläget förväntas bli stående i lågpunkten.

Nya Terminalgatan är inte en högt belastad trafikled och det finns alternativa vägar i området, vilket innebär att tillgängligheten kan upprätthållas även vid tillfällig översvämning. Väg 97 är belägen på högre nivå än planområdet och bedöms inte översvämmas vid skyfall. Den påverkan som kan uppstå vid extrema regn bedöms vara begränsad till den befintliga lågpunkten och tillfälligt berör anslutande lokalväg. Översvämningen bedöms därmed inte medföra oacceptabla risker för framkomlighet, byggnader eller människors säkerhet.

Möjligheten att anlägga en särskild skyfallsyta inom planområdet har översiktligt studerats. Planområdet ligger på väsentligt högre nivå än den befintliga lågpunkten, vilket innebär att omfattande och djupa schaktarbeten skulle krävas för att skapa översvämningsytor med tillräcklig funktion. Bedömningen är att en sådan lösning inte skulle ge tillräcklig teknisk funktion i relation till den skyfallsproblematik som finns och skulle medföra stora markintrång.

Planområdet utgör endast en mindre del av det avrinningsområde som belastar lågpunkten vid porten. En skyfallsyta inom planområdet skulle endast kunna omhänderta en begränsad andel av tillrinnande skyfallsvatten och bedöms inte ge proportionell nytta i förhållande till åtgärdens omfattning. Inom planområdet hanteras skyfall genom anpassade marknivåer och avledning mot befintliga lågpunkter, vilket bedöms vara tillräckligt för att undvika oacceptabla risker för bebyggelse, framkomlighet och människors säkerhet.

Riksintresse

Totalförsvar

Planområdet ligger inom riksintresse för Totalförsvaret avseende område med särskilt behov av hindersfrihet, MSA-område samt stoppområde för höga objekt. Den föreslagna detaljplanen medger en högsta nockhöjd om 12 meter. Planförslaget möjliggör inga åtgärder som kan påverka flygplatsens drift eller framtida utvecklingsmöjligheter. Mot denna bakgrund bedöms detaljplanens genomförande inte medföra någon påtaglig skada på riksintresset.

Kommunikationer

Planområdet angränsar till väg 97, Europaväg 4 samt Trafikplats Notviken som utgör riksintresse för kommunikationer (3 kap. 8 § MB). Trafikplatsen har identifierade brister avseende kapacitet och trafiksäkerhet. Bristerna finns nämnd som utvecklingsåtgärd i Länstransportplanen för 2022-2033 i Norrbottens län.

Kvartersmarken har minskats i planområdets östra del för att säkerställa tillräckligt utrymme för framtida utveckling av Trafikplats Notviken. Planförslaget bedöms därmed inte påtagligt påverka riksintressets funktion eller dess långsiktiga utvecklingsmöjligheter. Ingen påverkan bedöms uppstå på väganläggningarnas framkomlighet, trafiksäkerhet, drift eller underhåll.

Trafik

Exploateringen av området innebär en viss ökning av trafikmängd inom och till/från området. Dagens vägnät med trafiklösningar kommer klara den trafikökning som aktuellt planområde kan generera.

Motiv till detaljplanens regleringar

Motiv till regleringar

Under följande avsnitt redovisas de enskilda motiven till regleringarna i planförslaget. Redovisningen görs utifrån detaljplanens syfte och andra kapitlet i plan- och bygglagen (2010:900).

Allmän plats

Användning	
Gata [GATA] GATA	Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att marken används som gata för allmänhetens bruk. Användningen syftar även till att säkerställa befintlig gång- och cykelväg. (2 kap 2 § PBL)
Natur [NATUR] NATUR	I detaljplanen planläggs delar av kommunal mark som allmän plats [NATUR] i syfte att säkerställa att markanvändningen förblir naturmark. Naturmarken inrymmer möjlighet till dagvattenhantering. Syftet med naturmarken är även att hantera påverkan på landskapsbilden och säkerställa en buffert mellan väg 97/E4:an och planerad exploatering, såväl visuellt som för säkerhetsskäl för avstånd mot farligt gods-led. (2 kap 3 § 1 PBL)

Kvartersmark

Användning	
Z- Verksamheter Z	Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för verksamheter. (2 kap. 2 § PBL)
T1 – Järnväg T_1	Syftet med bestämmelsen är att säkerställa befintlig järnväg. (2 kap. 2 § PBL)
E- Tekniska anläggningar E	Planbestämmelsen syftar till att säkerställa befintlig teknisk anläggning inom planområdet. (2 kap. 2 § PBL)

Egenskapsbestämmelser	
Marken får inte förses med byggnad [Prickmark] 	Inom planområdet regleras viss mark som prickmark, vilket betyder att byggnad inte får uppföras inom området. Inom detta finns det möjlighet att anordna parkeringsplatser samt in- och utfarter. Syftet med prickmarken är att säkerställa befintliga avstånd från befintlig kraftledningsgata och underjordiska ledningar samt säkerställa tillräckliga avstånd ur trafiksäkerhetssynpunkt. (2 kap 6 § PBL)
u_1 – Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar	Markytan planläggs som markreservat för befintliga ledningsrätter. Planbestämmelsen syftar till att marken ska vara tillgänglig och inte ändras så att allmännyttig infrastruktur tar skada. (2 kap 5 § 3 PBL)
l_1 – Markreservat för allmännyttig luftledning	Planbestämmelsen syftar till att marken ska vara tillgänglig och inte ändras så att allmännyttig infrastruktur tar skada. (2 kap 5 § 3 PBL)
z_1- Markreservat för allmännyttig körtrafik	Planbestämmelsen syftar till att möjliggöra passage över järnvägen. (2 kap 5 § 3 PBL)
h_1 12,0 – Högsta nockhöjd är angivet värde i meter	Höjd på byggnadsverk regleras genom högsta nockhöjd angivet i meter. Höjden är anpassad efter befintlig bebyggelse inom närliggande område. (2 kap 3 § 1 PBL) (2 kap 6 § 1 PLB)
h_2 4,0 – Högsta nockhöjd är angivet värde i meter	Planbestämmelsen syftar till att reglera höjden för teknisk anläggning. (2 kap 3 § 1 PBL) (2 kap 6 § 1 PLB)

Medverkande i projektet

Detaljplanen har tagits fram av Kommunstyrelseförvaltningen i samarbete med andra kommunala förvaltningar. Utredningar har tagits fram av konsultföretagen WSP, Licab, Sweco, Norconsult och Tyréns.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2026-08-12

Daniel Rova
Planchef

Nina Lundin
Planarkitekt

LULEÅ KOMMUN

Dnr: KLF 2024/640

Detaljplan för del av Notviken 4:40 m.fl.

”Ektjärn område 2”

Luleå kommun Norrbottens län

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Bakgrund

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade 2024-04-22 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan för del av Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1 i syfte att pröva förutsättningarna för industri och verksamheter.

Hur samrådet och granskning bedrivits

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat standardförfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). Standardförfarandet används om förslaget till detaljplan är förenligt med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande, inte är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Detaljplanen får inte heller antas medföra en betydande miljöpåverkan. För att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och för att ge möjlighet till insyn och påverkan ska samråd ske med myndigheter, sakägare och övriga berörda enligt 5 kap. 11 §, plan- och bygglagen.

Ett förslag till detaljplan har därför visats för samråd under perioden 28 februari –21 mars 2025 och för granskning mellan 30 april – 21 maj 2026. Planhandlingarna har funnits tillgängliga på Luleå kommuns webbplats och på Stadshuset på Rådstugatan 11. Planhandlingarna och information om samrådet har i detta fall sänts till länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och berörda fastighetsägare enligt diarieförd sändlista.

Samråd har under arbetet med planförslaget även skett kontinuerligt med berörda kommunala förvaltningar och bolag.

Under granskningen inkom 7 skrivelser.

Skrivelser utan invändningar har inkommit från:

- Trafikverket, 2026-05-22
- Miljö- och byggnadsnämnden, 2026-06-03 (fick förlängd svarstid)

Skrivelser med synpunkter och/eller frågor har inkommit från:

- Sveriges Åkeriföretag, 2026-05-07
- Lantmäteriet, 2026-05-08
- Räddningstjänsten, 2026-05-11
- Telia Towers Sweden AB, 2026-05-18
- Länsstyrelsen, 2026-06-08 (fick förlängd svarstid)

Inkomna synpunkter med kommentarer

Inkomna synpunkter har sammanfattats eller redovisas i sin helhet nedan. Synpunkterna i sin helhet finns att tillgå på Kommunstyrelseförvaltningen.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.

Myndigheter

Länsstyrelsen

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10§

Miljökvalitetsnormer

Kommunen har sedan samrådsskedet tagit fram en föredömlig dagvattenutredning där trolig bedömning av ytterligare belastning av ämnen på recipienten tydligt framgår. Då kommunen, trots Länsstyrelsens tydlighet gällande detta i samrådsskedet, inte provtagit recipienten kan dagvattenutredningens resultat ändå inte användas. Planområdet avses kopplas på det dagvattenledningsnät som stora delar av Storheden är anslutet till. Recipienten har därmed i dagsläget en ansenlig dagvattenbelastning och praxis genom exempelvis Weser-domen innebär att även en relativt liten belastningsökning av vissa ämnen kan vara otillåten.

Länsstyrelsens motivering

Det har inte framkommit några nya uppgifter som möjliggör bedömningen av ekologisk status avseende näringsämnen (kommunen har inte genomfört någon provtagning/datainsamling). Enligt SMHI vattenwebb uppgår den antropogena belastningen från land till 343 ton/år för kväve och 5,46 ton/år för fosfor. Tillskottet av näringsämnen från planens genomförande har beräknats till 29 och 1,8 kg/år för kväve respektive fosfor. Detta skulle motsvara belastningsökningar motsvarande mindre än en promille jämfört med nuvarande belastning från antropogena källor och kan inte förväntas leda till haltökningar av vare sig kväve eller fosfor i Inre Lulefjärden. På sikt behöver kommunen dock fundera över kumulativa tillskott av kväve och fosfor till Inre Lulefjärden eftersom den nuvarande bedömningen av hög ekologisk status (fosfor) bedöms ligga mycket nära gränsen till god ekologisk status. Detta innebär att även förhållandevis låga tillskott kan leda till otillåten försämring av status (exempelvis som följd av framtida planens genomförande eller etableringar av miljöfarliga verksamheter). Statusbedömningen för näringsämnen i Inre Lulefjärden är baserad på mycket gamla provdata. Länsstyrelsen har i flertalet yttranden i andra planärenden redan anfört att det behövs ett kommunalt övervakningsprogram för samtliga recipienter kring kommunens stadsplanelagda område eftersom sådana uppgifter skulle förenkla bedömningen om kommunal planering följer miljökvalitetsnormer i vatten eller inte.

Det har inte framkommit några nya uppgifter som möjliggör bedömningen av ekologisk status avseende särskilda förorenande ämnen. Det finns varken uppgifter om den sammanlagda belastningen till vattenförekomsten (Inre Lulefjärden) eller om halter för särskilda förorenande ämnen. Det är därmed inte möjligt att bedöma om planens genomförande innebär statusförsämring eller inte i detta avseende.

Det har inte heller framkommit några nya uppgifter som möjliggör bedömningen av kemisk status (prioriterade ämnen). Det finns varken uppgifter om den sammanlagda belastningen till vattenförekomsten (Inre Lulefjärden) eller om halter för prioriterade ämnen. Det är därmed inte möjligt att bedöma om planens genomförande innebär statusförsämring eller inte heller i detta avseende.

Upplysningar som har betydelse för planens genomförande

Planförslaget har sedan samrådsskedet kompletterats med en naturvärdesinventering. Det finns inget i inventeringsrapporten som tyder på att området generellt kännetecknas av höga naturvärden. Länsstyrelsen noterar dock att eftersom inventeringen genomfördes i oktober, när många fridlysta arter inte längre kan detekteras i fält i Norrbotten, kan rapporten inte utgöra en utredning av vilka fridlysta arter som eventuellt förekommer i området och som skulle kunna påverkas av genomförandet av planen.

Kommentarer:

Kommunen noterar Länsstyrelsens synpunkter avseende miljökvalitetsnormer för vatten.

Genomförd dagvattenutredning visar att planens genomförande medför ett begränsat tillskott av näringsämnen till recipienten. Tillskottet bedöms vara marginellt i förhållande till befintlig belastning. Kommunen delar Länsstyrelsens bedömning att kunskapsläget avseende recipientens status är begränsat. Samtidigt konstateras att planområdet omfattar en begränsad yta, motsvarande cirka 0,6 procent av avrinningsområdet till Inre Lulefjärden, och att den tillkommande belastningen enligt dagvattenutredningen är mycket liten i förhållande till den befintliga belastningen på recipienten.

Mot denna bakgrund gör kommunen bedömningen att detaljplanens genomförande inte medför en sådan påverkan att miljökvalitetsnormerna för vatten riskerar att inte följas eller att en otillåten försämring av vattenförekomstens status uppstår.

Kommunen noterar Länsstyrelsens upplysning om inventeringens begränsningar avseende fridlysta arter. Med hänsyn till områdets karaktär och planens omfattning bedömer kommunen att planförslaget är lämpligt och att ytterligare utredningar inte är nödvändiga inom ramen för detaljplanen.

Lantmäteriet

REDOVISNING AV BEFINTLIGA SERVITUT SAMT HUR DESSA PÅVERKAS

Lantmäteriet har noterat att det inom planområdet finns en ny ledningsrätt för fjärrvärme (2580-2025/42.1) som bildades 2026-02-25.

Det saknas dels redovisning i planbeskrivningen av att rättigheten finns inom planområdet, dels hur dessa påverkas vid genomförandet av detaljplanen. Mark- och miljööverdomstolen har utvecklat en sträng praxis med krav på tydlig redovisning av vilken påverkan som planer får på befintliga rättigheter, se exempelvis domen i målnummer P 13828-22 och P 1445-24.

Z1

Inom kvartersmark kan kommunen bilda markreservat för allmänna ändamål, t.ex ”z” för körtrafik. Det är inte tanken att ”z” ska användas när det är allmän platsmark. Lantmäteriet undrar om området för ”z1” egentligen bör vara fortsättning för ”T1”, eller om det ska vara en 3D-bestämmelse om ”GATA” ligger under eller över järnvägen.

Kommentarer:

Ledningsrätten bedöms inte påverka planförslaget. Detta har förtydligats under avsnitt genomförande i planbeskrivningen.

Plankartan har reviderats i enlighet med Lantmäteriets yttrande. Området har reglerats som järnväg [T_1] med en egenskapsbestämmelse [z_1] för att möjliggöra passage över järnvägen.

Kommunala förvaltningar och bolag

Räddningstjänsten

Vid samråd av detaljplanen yttrande sig räddningstjänsten enligt följande: ”

Markbrandposter finns inte inom planområdet. Det finns två markbrandposter i anslutning till den ena sidan av planområdet med en kapacitet på 20 l/s. Planområdet är stort, vilket innebär att det även krävs brandposter inom planområdet. Avståndet mellan markbrandposterna ska vara max 150 meter. Markbrandposternas kapacitet/flöde styrs utifrån den industri som finns i området. I tabell 3.3 i Svenskt Vattens publikation P114 återfinns dimensionerade brandvattenflöde för markbrandposter.”

Ni skriver i samrådsredogörelsen att ni tar med synpunkterna om markbrandposterna till planeringsskedet. Jag kan inte se att ni skrivit något om markbrandposter i planbeskrivningen. Det är viktigt att det framgår i planbeskrivningen att markbrandposter ska finnas i området och hur de ska placeras.

Kommentarer:

Planbeskrivningen har kompletterats med uppgifter om behov av ytterligare markbrandposter inom planområdet.

Övriga

Sveriges Åkeriföretag, 2026-05-07

Sveriges Åkeriföretag vill understryka vikten av att transportvägar för tung trafik beaktas i ett tidigt skede, så att transporter kan ske på ett trafiksäkert och effektivt sätt utan att skapa onödiga störningar i det omgivande området.

Anslutningsvägarna till denna plats kan under dagens förutsättningar inte ske på ett rationellt och hållbart sätt för tung trafik då tillfartsvägarna enbart i nulägen har bärighetsklass 2 under sommarperiod, likt väldigt många kommunala vägar i Luleå kommun. Tillfartsvägarna tillåter ej heller trafik med längre fordonskombinationer upp till 34,5 meter. Detta begränsar effektiva transporter inom lagens ramar både ur ekonomisk och klimateffektiv synvinkel.

Mot denna bakgrund vill Sveriges Åkeriföretag betona vikten av att nödvändiga transporter ges goda förutsättningar i den fortsatta planeringen av området.

Sveriges Åkeriföretag är svenska åkerinäringens branschorganisation. Sveriges Åkeriföretag Norr utgör de fem nordligaste länen i Sverige och har totalt ca 950 medlemsföretag som disponerar ca 5 100 tunga lastbilar. Detta motsvarar ca 80 % av åkerierna i regionen.

Kommentarer:

Luleå kommun tar med sig synpunkterna i det fortsatta planeringsarbetet. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Telia Towers, 2026-05-07

Telia Towers har tagit del av förslaget till ny detaljplan för Ektjärn område 2. Vi ser positivt på utvecklingen av verksamhetsområdet men önskar framföra synpunkter gällande hanteringen av den befintliga telemasten som finns inom planområdet. Planförslaget anger i nuvarande form att masten med tillhörande teknikbodar behöver flyttas för att möjliggöra exploatering. Telia Towers önskar att planområdet kombineras med en säkerställd plats där anläggningen kan kvarstå eller omlokaliseras permanent genom planläggning som E-område.

Den befintliga telemasten är en central nod i det digitala ekosystemet för Notviken och Storheden. Den säkerställer täckning och kapacitet för företag och privatpersoner i området. Att montera ned anläggningen utan en färdigplanerad ersättningsplats riskerar att skapa omfattande täckningsbrister i ett område som kommunen nu avser att förtäta med fler verksamheter.

Idag regleras masten genom arrendeavtal. För att säkerställa att denna kritiska infrastruktur kan fungera långsiktigt föreslår vi att kommunen ritar in ett område för Tekniska anläggningar (E) specifikt för masten och teknikhuset. Det harmoniserar med att kommunen redan medger teknisk anläggning [E] för en befintlig nätstation i norra delen av planområdet. Samma princip bör tillämpas för telemasten.

Yrkande

Telia Towers yrkar i första hand på att den befintliga platsen för telemasten planläggs som E för att möjliggöra att anläggningen kan stå kvar.

I andra hand, om en flytt är oundviklig för planens genomförande, yrkar vi på att en alternativ, tekniskt likvärdig yta inom planområdet reserveras och planläggs som E-område för telemast och teknikhus.

Vi deltar gärna i en dialog för att hitta en placering som optimerar markutnyttjandet för kommunen utan att kompromissa med den kritiska telekommunikationen.

Kommentarer:

Dialog har förts med Telia Towers avseende anläggningens framtida lokalisering. Befintligt arrendeavtal har sagts upp och gäller till och med 2027-06-30. Telia Towers har beviljats bygglov för en ny placering av telemast. Mot denna bakgrund bedömer kommunen att saknas behov av att säkerställa nuvarande eller alternativ placering genom planläggning inom aktuellt planområde.

Synpunkten föranleder därför ingen ändring av planförslaget.

Ställningstagande och revideringar

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändringar:

- *Planbeskrivningen har förtydligats avseende befintlig ledningsrätt i enlighet med Lantmäteriets yttrande.*
- *Plankartan har reviderats i enlighet med Lantmäteriets yttrande.*
- *Planbeskrivningen har kompletterats med uppgifter om behov av markbrandposter i enlighet med Räddningstjänstens yttrande.*
- *Planbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligat resonemang om miljökvalitetsnormer för vatten under avsnittet konsekvenser.*

I övrigt har endast redaktionella ändringar gjorts i planbeskrivningen.

Kvarstående synpunkter

Följande skriftliga synpunkter har inte blivit tillgodosedda, dvs. har inte föranlett någon ändring i detaljplanen.

- Länsstyrelsens yttrande gällande miljökvalitetsnormer för vatten
- Telia Towers yttrande gällande befintlig telemast

Kommunstyrelseförvaltningens motivering till varför synpunkten eller frågan inte har kunnat tillgodoses motiveras under respektive yttrande ovan.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2026-08-12

Daniel Rova
Planchef

Nina Lundin
Planarkitekt

Dnr: KLF 2024/640

Detaljplan för del av Notviken 4:40 m.fl.
”Ektjärn område 2”

Luleå kommun Norrbottens län

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Bakgrund

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade 2024-04-22 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att upprätta förslag till ny detaljplan för del av Notviken 4:40 och del av Storheden 1:1 i syfte att pröva förutsättningarna för industri och verksamheter.

Hur samrådet bedrivits

Detaljplanen handläggs enligt plan- och bygglagens regler för så kallat standardförfarande (se 5 kap. plan- och bygglagen). Standardförfarandet används om förslaget till detaljplan är förenligt med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande, inte är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Detaljplanen får inte heller antas medföra en betydande miljöpåverkan. För att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och för att ge möjlighet till insyn och påverkan ska samråd ske med myndigheter, sakägare och övriga berörda enligt 5 kap. 11 §, plan- och bygglagen.

Ett förslag till detaljplan har därför visats för samråd under perioden 28 februari –21 mars 2025. Planhandlingarna har funnits tillgängliga på Luleå kommuns webbplats och på Stadshuset på Rådstugatan 11. Planhandlingarna och information om samrådet har i detta fall sänts till länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och berörda fastighetsägare enligt diarieförd sändlista.

Samråd har under arbetet med planförslaget även skett kontinuerligt med berörda kommunala förvaltningar och bolag.

Under samrådstiden inkom 10 skrivelser.

Skrivelser utan invändningar har inkommit från:

- Försvarsmakten, 2025-03-03
- Swedavia, 2025-03-04
- Vattenfall, 2025-03-06
- Gällivare Skogssameby, 2025-03-17

Skrivelser med synpunkter och/eller frågor har inkommit från:

- Skanova, 2025-02-28
- Lantmäteriet, 2025-03-03
- Räddningstjänsten, 2025-03-13
- Trafikverket, 2025-03-21
- Länsstyrelsen, 2025-03-24 (fick förlängd svarstid)
- Miljö- och bygg, 2025-03-26 (fick förlängd svarstid)

Inkomna synpunkter med kommentarer

Inkomna synpunkter har sammanfattats eller redovisas i sin helhet nedan. Synpunkterna i sin helhet finns att tillgå på Kommunstyrelseförvaltningen.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.

Myndigheter

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen delar inte kommunens bedömning att detaljplanen överensstämmer med översiktsplanen.

I översiktsplanen är området utpekat för verksamheter. Planförslaget medger förutom verksamheter (Z) även användningen industri (J). Då användningen industri inte är preciserad i planförslaget (i Boverkets föreskrifter om detaljplan anges de preciseringar av Industri som får användas) och planbeskrivningen inte heller ger någon vägledning till vilken industriverksamhet som det kan handla om är förenligheten med översiktsplanen inte given.

Beroende på förenligheten med översiktsplanen samt huruvida planförslaget medger tillståndspliktig industriverksamhet kan utökat planförfarande behövas.

Kommentar:

Planförslaget har justerats så att markanvändningen endast medger verksamheter (Z). Luleå kommun bedömer därför att detaljplanen är förenlig med översiktsplanen.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden att frågor som rör miljökvalitetsnormer, ska lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan. I annat fall kan Länsstyrelsen komma att pröva kommunens beslut att anta detaljplanen.

Riksintressen 3 kap. MB

Väg E4 och dess trafikplats är av riksintresse för kommunikationer. Även anslutningen till Luleå kombiterminal via väg 97 är av riksintresse för kommunikationer. Dessa kan beröras indirekt av planförslaget och kommunen behöver redogöra sin bedömning angående eventuell påverkan.

Kommentar:

Luleå kommun har haft dialog med Trafikverket och har reviderat planförslaget. Planförslaget har justerats och kvartersmarken har minskats för att ge utrymme så att trafikplatsen kan utvecklas. Luleå kommun bedömer att detaljplanen inte utgör någon negativ påverkan på riksintresset för kommunikationer. De föreslagna förändringarna säkerställer att anslutningen till E4 och väg 97 kan bibehållas och utvecklas vid behov. Planförslaget bedöms därmed inte påtagligt försvåra tillkomsten eller nyttjandet av riksintresset enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Detta har förtydligats under avsnittet konsekvenser i planbeskrivningen.

Miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten

Det saknas uppgifter i planförslaget och tillhörande utredningar som möjliggör tillräcklig bedömning av hur planens genomförande påverkar MKN i vattenförekomsten Inre Lulefjärden.

Vattenförekomsten Inre Lulefjärden saknar i nuläget statusbedömningar baserade på data från de senaste åren avseende näringsämnen och särskilda förorenande ämnen. Det behövs analyser av näringsämnen och särskilda förorenande ämnen i vattenprov från vattenförekomsten Inre Lulefjärden för att kunna avgöra aktuell status i vattenförekomsten och om utsläpp av dessa ämnen är tillåtliga enligt vattendirektivet. Den mest relevanta delen att undersöka i vattenförekomsten är Notviken som bedöms påverkas i störst utsträckning av planområdet. Det behövs även uppgifter som visar hur ämnesbelastningen av dagvatten från planområdet förändras i och med planens genomförande.

Kemisk status i Inre Lulefjärden bedöms inte uppnå god status i nuläget, dock med låg tillförlitlighet. Bedömningen grundar sig på halter av benso(a)pyren och PFOS som endast uppmätts vid ett provtillfälle. Det är viktigt att kommunen säkerställer att spridning av PAH- och PFAS-ämnen från planområdet inte ökar som följd av planens genomförande.

Planområdet ligger inom tillrinningsområdet för grundvattenförekomsten WA54533877 och till hälften inom själva grundvattenförekomsten. I planens underlag finns undersökningar som visar på förhöjda halter av arsenik och nickel i planområdets grundvatten. Halterna överskrider respektive tröskelvärde för god kemisk grundvattenstatus enligt SGU:s föreskrift 2024:1 (SGU-FS 2024:1). Preliminärt kommer det dock inte att medföra att kemisk status för grundvatten bedöms till sämre än god status enligt 4 kap 4 § SGU-FS 2024:1, däremot kan det innebära att grundvattenförekomsten bedöms vara i risk för att inte uppnå miljökvalitetsnormen (god status). Om förekomsten bedöms vara i risk kommer det att leda till ett utpekat åtgärds- eller övervakningsbehov relaterat till grundvattenförekomsten. De förhöjda halterna kan innebära att det är olämpligt att låta dagvatten infiltrera grundvattnet. Planområdet bedöms ligga öster om vattendelaren som löper genom grundvattenförekomsten i ungefär nord-sydlig riktning och därför bedöms föroreningarna preliminärt inte utgöra någon direkt risk för att påverka Gäddviks vattentäkt. Dock är det viktigt att kommunen säkerställer grundvattnets faktiska strömningsriktningar i planområdet så att planens genomförande inte medför någon negativ påverkan på vattentäkten och dess tillrinningsområde. Gäddviks vattentäkt är länets största vattentäkt och är utpekad som riksintresse.

Kommentar:

Sedan samrådet genomfördes har planförslaget kompletterats och förtydligats genom en fördjupad dagvattenutredning samt reviderad konsekvensbeskrivning avseende miljökvalitetsnormer för vatten, dagvattenhantering och förorenad mark. Av handlingarna framgår att planens genomförande inte bedöms medföra en otillåten försämring av status eller äventyra möjligheten att uppnå gällande miljökvalitetsnormer för vatten. Utredningen redovisar även planens påverkan på grundvattenförekomsten och beaktar närheten till vattenskyddsområdet för Gäddviks vattentäkt. Föreslagen dagvattenhantering utformas så att bortledning av grundvatten undviks och risken för spridning av befintliga föroreningar inte bedöms öka.

Länsstyrelsens synpunkter - råd enligt 2 kap. PBL

Naturmiljövärden

Enligt planbeskrivningen så har Licab på uppdrag av kommunen identifierat värdeelement i form av äldre tallar, gamla björkar, enstaka trädformig rönn och grupper med asp eller sälg.

Planförslaget skulle behöva kompletteras med en bedömning om skyddsåtgärder eller bestämmelser avses vidtas för att bevara värdeelementen.

Licab har på uppdrag av kommunen genomfört en naturvärdesinventering. Det ska även finnas en detaljerad redovisning av artförekomst samt fördjupad inventering av naturvärdesträd och inventering av invasiva främmande arter. Resultaten kommer att redovisas i sin helhet till granskningsskedet av detaljplanen.

Utan att få ta del av resultaten från de inventeringarna som genomförts går det inte ur naturmiljösynpunkt att lämna några ytterligare synpunkter om detaljplanen.

Formellt ska Länsstyrelsen lämna synpunkter på dessa frågor endast i samrådsskedet. Planprocessen tappar därmed delar av sitt syfte gentemot Länsstyrelsens särskilda roll när underlag inte finns i det avsedda planskedet.

Kommentar:

Luleå kommun noterar Länsstyrelsens synpunkter. Resultatet från naturvärdesinventeringen har redovisats i planbeskrivningen inför granskningsskedet. Med utgångspunkt i identifierade naturvärden bedömer kommunen att inga särskilda skyddsåtgärder eller planbestämmelser är nödvändiga. Planbeskrivningen har kompletterats med resonemang om påverkan på identifierade värdeelement under avsnittet konsekvenser i planbeskrivningen.

Lantmäteriet

För plangenomförandet viktiga frågor där planen behöver förbättras

SEKUNDÄR EGENSKAPSGRÄNS ANVÄNDS, MEN DET FINNS INTE ANGIVET VILKA BESTÄMMELSER SOM AVGRÄNSAS AV DE SEKUNDÄRA EGENSKAPSGRÄNSERNA

I detaljplanen används sekundära egenskapsgränser, men det anges inte vilken eller vilka planbestämmelser som avgränsas av de sekundära egenskapsgränserna. Detta gör att planen inte är tillräckligt tydlig i sin reglering. Boverket anger följande i PBL Kunskapsbanken på sidan om gränshierarki: ”*Varken egenskapsgräns eller den sekundära egenskapsgränsen är på förhand knuten till någon eller några egenskapsbestämmelser utan kan användas för den*

egenskapsbestämmelse det behövs för i den enskilda detaljplanen. Om den sekundära egenskapsgränsen används är det viktigt att det tydligt framgår vilken bestämmelse den avgränsar. Detta kan framgå av listan med planbestämmelser."

Ett exempel där detta lösts på ett fungerande sätt är i en plankarta från Dorotea kommun – Detaljplan för del av Bergvattnet 12:1 (https://www.dorotea.se/media/6041/plankarta.pdf) där kommunen skrivit texten "(begränsas av sekundär egenskapsgräns)" efter bestämmelseformuleringen (texten) i den egenskapsbestämmelse som ska avgränsas av sekundära egenskapsgränser.

Om gemenskapsbestämmelserna för "u1" och "l1" ska avgränsas av sekundär egenskapsgräns, bör det framgå i planbestämmelserna.

Delar av planen som bör förbättras

FASTIGHETSBETECKNINGAR ÄR INTE FULLSTÄNDIGT REDOVISADE I GRUNDKARTAN

Fastighetsbeteckningar är inte fullständigt redovisade. Det är viktigt att fastighetsbeteckningarna redovisas för att göra det lätt för den som är berörd av planen att hitta respektive fastighet på plankartan och förstå konsekvenserna för berörda fastigheter.

OMPRÖVNING AV GEMENSAMHETSANLÄGGNING OCH EVENTUELL ERSÄTTNING FÖR MINSKNING AV GA

Gemensamhetsanläggningen Luleå Storheden ga:2 (väg) som förvaltas av Luleå Storheden 1:31, 1:101, 1:105 behöver som en följd av planförslaget omprövas och minskning av de upplåtna områdena behöver ske. Enligt 40 a § anläggningslagen ska ägaren till den mark som blir av med belastning av en ga betala ersättning till de fastigheter som deltar i ga:n om det uppkommer en skada. I planbeskrivningen nämns inget om dessa regler som inte är dispositiva och numera gäller när en gemensamhetsanläggning minskas i omfattning.

KONTROLLERA FASTIGHETSGRÄNSER

I planförslaget finns det planområdesgränser i samma läge som fastighetsgränser som är inlagda i den digitala registerkartan med mycket god lägesosäkerhet (0,025 meter eller 0,03 meter). Denna lägesosäkerhet kan dock vara missvisande och det är möjligt att dessa fastighetsgränser inte har kontrollmätts när lägesosäkerheten sattes.

Vid övergången mellan referenssystemen RT 90 och nuvarande SWEREF 99 transformerades nämligen tusentals gränspunkter över hela landet utan kontroll i fält. Dessa fick lägesosäkerheten 0,025 eller 0,03 meter. Det har i efterhand visat sig att många av dessa punkter till exempel i områden med lokala stomnät kan ha god "intern" lägesosäkerhet, men inte ligga rätt i förhållande till SWEREF 99.

Lantmäteriet uppmanar därför kommunen att vara extra uppmärksam vid planläggning av områden där det förekommer gränser med just lägesosäkerheten 0,025 eller 0,03 meter, och vid behov kontrollmäta sådana gränser. Om ni kontrollmäter gränspunkter, se till att kommunen gör en så kallad DRK-leverans till ajourhållning-DRK@lm.se i överensstämmelse med DRK-avtalet. Då kommer det att framgå av fastighetsgränsernas redovisning i den digitala registerkartan attinmätning har gjorts och därmed kommer fastighetsindelningen kommer att överensstämma med verkligheten.

Lyssna gärna på avsnitt 2 av Positionspodden från Geoforum Sverige där bland annat frågor om svårigheten med att vara säker på den angivna lägesosäkerheten diskuteras. Du hittar podden till exempel via denna länk.

LEDNINGSRÄTTER

På sidan 5 i planbeskrivningen framgår att planområdet berörs av ledningsrätt för starkström (akt 25-F1984.1) och ledningsrätt för underjordiska ledningar för vatten och avlopp. Vidare står det i planbeskrivningen att ”*I aktuellt planförslag regleras kvartersmarken som berörs av ledningsrätterna med markreservat [u1 samt l1]*”.

Såsom Lantmäteriet tolkat kommer marken med beteckning: u1 samt l1 reserveras för befintliga ledningsrätter, inkl. ledningsrätt för starkström (akt 25-F1984.1). Enligt Lantmäteriets digitala karta har nämnd ledningsrätt en större omfattning än vad som redovisats i plankartan.

Om markreserveringen avser nya ledningsrätter, vill Lantmäteriet förtydliga att genom att lägga ut markreservatet för allmännyttiga ledningar i planen bildas ingen rättighet. För att säkerställa att ledningarna får vara kvar behöver normalt sett ledningsrätt eller servitut upplåtas.

Kommentarer:

Plankartan har reviderats så att det tydligt framgår vilka planbestämmelser som avgränsas av sekundär egenskapsgräns.

Grundkartan har ändrats så att fastighetsbeteckningar är fullständigt redovisade och synliga.

Plangränsen har ändrats så att Luleå Storheden ga:2 inte längre omfattas av planförslaget.

I detta fall sammanfaller planområdesgränsen med befintliga fastighetsgränser, delar av planområdet ersätter en gammal detaljplan med samma markanvändning. Avgränsningen innebär ingen ny prövning av fastighetsindelning och får ingen direkt genomförandepåverkan. Om kontrollmätning skulle aktualiseras i kommande ärenden kommer kommunen att säkerställa att eventuella inmätningar sker enligt gällande rutiner.

Kommunen är medveten om att markreservat i detaljplan inte bildar någon rättighet. Avsikten med att redovisa markreservat u1 och l1 är att säkerställa hänsyn till befintliga ledningar inom kvartersmarken. Markreservaten avser inte att bilda nya ledningsrätter.

Trafikverket

Intill detaljplanen ligger väg E4, väg 97 samt trafikplats Notviken. Vägområdet sträcker sig 1 meter utanför viltstängslet. Trafikverket befarar att detaljplanen försvårar möjligheten att förbättra kapaciteten samt att öka trafiksäkerheten i trafikplatsen Notviken.

Trafikverket har för några år sedan genomfört en åtgärdsvalsstudie som resulterade i förslag till åtgärder för att komma till rätta med framförallt kapacitets- men även trafiksäkerhetsbrister i trafikplatsen. Brister som befaras förvärras vid en ökning av person- och godstrafik till följd av bland annat den samhällsutveckling som planeras i länet. Fortsatt utredning/projektering krävs dock för att säkerställa hur påverkan på omgivande mark berörs.

Trafikverket anser att hänsyn till trafikplatsens utvecklingsbehov bör beaktas i planarbetet.

Vidare kan Trafikverket informera om att bristen finns nämnd som utvecklingsåtgärd i Länstransportplanen för 2022-2033 i Norrbottens län som prioriterad, ej finansierad brist i nästkommande planperiod. Utvecklingsåtgärderna syftar till att höja transporteffektiviteten i transportsystemet och snabbt svara upp till de behov som uppstår som en del av att klara omställningen såsom mindre åtgärder exempelvis för ökad framkomlighet och trafiksäkerhet i korsningar.

Dagvattenutredningen Kap 4: En kontroll mot 100 års vattenflöde och uppkomna vattennivåer borde göras för projekterat område, för att kunna avgöra vad som är acceptabelt för kommunen att hantera samt att Trafikverket kan acceptera konsekvenser av en sådan händelse för väg 97.

Trafikverket saknar en konsekvensbedömning av påverkan på riksintresset för kommunikationer gällande luftfart, Kallax/Luleå flygplats avseende MSA-ytan.

Kommentar:

Efter samrådet har Luleå kommun haft dialog med Trafikverket och reviderat planförslaget. Planförslaget har justerats genom att kvartersmarken minskats i anslutning till trafikplatsen för att skapa utrymme för eventuella framtida utvecklingsåtgärder. Kommunen bedömer att detaljplanen inte utgör någon negativ påverkan på riksintresset för kommunikationer. De föreslagna förändringarna säkerställer att anslutningen till E4 och väg 97 kan bibehållas och utvecklas vid behov. Detta har förtydligats under avsnitt konsekvenser i planbeskrivningen.

Dagvattenutredningen har kompletterats med resonemang om skyfall/100 års vattenflöde.

Planbeskrivningen har kompletterats med en konsekvensbedömning av påverkan på riksintresset för kommunikationer gällande totalförsvar.

Kommunala förvaltningar och bolag

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten Luleå har getts möjlighet att yttra sig i ärende enligt ovan. Handläggaren, på delegation enligt Kommunstyrelsen delegationsbestämmelser, har följande kommentarer i ärendet:

1. Markbrandposter finns inte inom planområdet. Det finns två markbrandposter i anslutning till den ena sidan av planområdet med en kapacitet på 20 l/s. Planområdet är stort, vilket innebär att det även krävs brandposter inom planområdet. Avståndet mellan markbrandposterna ska vara max 150 meter. Markbrandposternas kapacitet/flöde styrs utifrån den industri som finns i området. I tabell 3.3 i Svenskt Vattens publikation P114 återfinns dimensionerade brandvattenflöde för markbrandposter.

2. Räddningstjänsten önskar två alternativa vägar, från olika väderstreck, in i planområdet.

Kommentarer:

Synpunkterna noteras och tas med till kommande planeringsskede. Planförslaget bedöms redan uppfylla önskemålet om två alternativa infarter till planområdet.

Miljö- och byggnadsnämnden

Avdelning miljö och bygg har tagit del av planhandlingarna och har följande

synpunkter.

Dagvatten

Utifrån de handlingar som framgår i ärendet bedöms det krävas kommunal hantering av dagvatten för att det inte ska uppstå olägenhet för människors hälsa eller miljö. I planbeskrivningen anges att man för detta område har två olika alternativ, förslag 1, respektive förslag 2 och att ett huvudalternativ kommer att väljas inför granskningsskedet.

Då man inte har valt vilket alternativ som ska gälla, blir därför avdelning miljö och byggs yttrande översiktligt där vi kommenterar de två olika alternativen och jämför dem med varandra.

Förslag 1, dagvattendamm inom fastigheten med anslutning till det kommunala dagvattennätet vid Ektjärnsvägen. Avdelning miljö och bygg anser utifrån nuvarande underlag att detta alternativ bör förordas framför förslag 2, förutsatt att vissa frågetecken hanteras. Då dammen inryms inom planområdet, medför det större möjlighet, jämfört med förslag 2, att åtgärden genomförs. Avdelning miljö och bygg ser att det finns utrymme för att skapa en damm med en hög reningsgrad, vilket bör vara en förutsättning om dagvattnet ska ledas in i vattenskyddsområdet. Förslaget innebär också att kraven minskar på den enskilda fastighetsägaren och det blir därför enklare och mindre kostsamt för denna att vidta egna renings- och fördröjningsåtgärder, jämfört med förslag 2.

Dock som utredningen själv påpekar förutsätter denna lösning att det finns tillräckligt med kapacitet för anslutning till det kommunala dagvattennätet vid Ektjärnsvägen. En annan problematik är avvägning mellan att leda in ytterligare förorenat dagvatten till vattenskyddsområdet, alternativt att leda förbi dagvattnet, enligt förslag 2. I detta fall (förslag 1) behöver man bedöma hur rent dagvattnet bör vara och vilka verksamheter som får avleda dagvatten till nätet. För aktuell plan föreslås markanvändning industri, vilket skulle kunna innebära att miljöfarliga verksamheter med höga utsläpp till dagvatten kan välja att etablera sig på området. En ytterligare aspekt på detta är hur tätt det kommunala dagvattenätet är innanför Storhedens vattenskyddsområde. Om ledningsnätet är funktionellt dvs tät, bör riskerna kring förorenat dagvatten kunna hanteras vid prövning av verksamheten enligt PBL och MB, förutsatt att man uppnår hög reningsgrad i dammen. Skulle dagvattennätet inte vara tätt eller inte har kapacitet bör inte ytterligare dagvatten ledas in i området. Vidare bör man i planen säkerställa att det är möjligt, för kommunen att få tillgång till dammen med maskiner, för underhåll och skötsel, för att säkerställa en tillräcklig funktion.

Förslag 2, kulverterat dike med anslutning till det kommunala dagvattennätet vid Storhedsvägen. Avdelning miljö och bygg anser att i brist på ytterligare underlag bör detta alternativ inte förordas, förutsatt att det finns kapacitet för anslutning till det kommunala dagvattennätet till Storheden enligt förslag 1. Denna lösning förutsätter att tillräcklig rening kan uppnås utanför planområdet. Vilket medför att man genom planen inte kan möjliggöra de dagvattenåtgärder som kan behövas på allmän platsmark. Avdelning miljö och bygg ser att det är svårt att tillskapa tillräckliga ytor för rening och fördröjning utanför planområdet. En konsekvens är att mer krav behöver ställas på den enskilda fastighetsägaren för att uppnå tillräcklig rening och fördröjning. En fördel är dock att lösningen medför mindre risk för

vattenskyddsområdet, men fördelen bedöms inte överväga nackdelarna, förutsatt att man uppfyller det som krävs enligt förslag 1.

Om förslag 2 väljas inför granskningen, anser avdelning miljö och bygg att dagvattenutredningen behöver kompletteras med bedömning och förslag på hur de enskilda fastighetsägarna generellt bör hantera dagvatten, för att kunna fördröja och rena dagvatten inom sin fastighet. Detta då man inom ramen för planområdet inte kan garantera att tillräcklig rening uppnås, vilket innebär högre krav och att en större markyta avsätts för fastighetsägaren. Det är tveksamt om en nedströmslösning medför en hög rening i detta fall utifrån de begränsade ytorna som finns vid anslutning till det kommunala dagvattenområdet vid Storhedsvägen och riskerar medföra mer transport av föroreningar till Notviksfjärden.

Kommentarer:

Sedan samrådet genomfördes har planförslaget kompletterats och förtydligats genom en fördjupad dagvattenutredning samt reviderad konsekvensbeskrivning avseende miljökvalitetsnormer för vatten, dagvattenhantering och förorenad mark. Av handlingarna framgår att planens genomförande inte bedöms medföra en otillåten försämring av status eller äventyra möjligheten att uppnå gällande miljökvalitetsnormer för vatten. Utredningen redovisar även planens påverkan på grundvattenförekomsten och beaktar närheten till vattenskyddsområdet för Gäddviks vattentäkt. Föreslagen dagvattenhantering utformas så att bortledning av grundvatten undviks och risken för spridning av befintliga föroreningar inte bedöms öka.

Övriga

Skanova

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet. Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning.

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet när detaljplanarbete påbörjas och kallas till samrådsmöten för det aktuella området för att kunna samordna nya ledningar.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på plankartan. Kontakta ledningskollen.se

Kabelanvisning beställs via ledningskollen.se

För ledningssamordning kontakta telia-natforvaltning@teliacompany.com

Kommentarer:

Kommunen noterar att Skanova har markförlagda teleanläggningar inom planområdet och att dessa i möjligaste mån önskas behållas i befintligt läge. I det fortsatta planarbetet har det dock framkommit att befintliga teleanläggningar sannolikt behöver flyttas i samband med planens genomförande, bland annat med anledning av att tillhörande telemast planeras att flyttas. Ledningarnas exakta läge kommer att utredas vidare i genomförandeskedet i dialog med Skanova. Eventuella flyttkostnader bekostas av den part som initierar åtgärden.

Ställningstagande och förändringar

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändringar:

- Markanvändningen har justerats så att planen enbart medger verksamheter [Z].
- Plankartan har justerats. Planområdet har minskats. Kvartersmarken har minskats för att skapa ett större avstånd till från Notvikens trafikplats, i enlighet med Trafikverkets yttrande.
- Planbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligande av hur planförslaget förhåller sig riksintresset för kommunikationer (väg 97 och E4) samt hur den justerade kvartersmarken möjliggör trafikplatsens framtida utveckling.
- En kompletterande dagvattenutredning har tagits fram efter samrådet. Planbeskrivningen har uppdaterats med föreslagen dagvattenlösning och bedömning av påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten i Inre Lulefjärden, i enlighet med Länsstyrelsens yttrande.
- Planbeskrivningen har kompletterats avseende en bedömning om naturmiljön efter inkommen naturvärdesinventering, kommunen har gjort bedömningen att inga skyddsåtgärder eller särskilda planbestämmelser är nödvändiga.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2026-04-29

Daniel Rova
Planchef

Nina Lundin
Planarkitekt

§ 79

Samverkansöverenskommelse - studentstad

Ärendenr 2026/1056-1.2.3.3

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att godkänna Samverkansöverenskommelse för Studentstaden Luleå enligt bilaga.
2. Ge kommundirektören i uppdrag att underteckna samverkansöverenskommelsen.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommun har under lång tid arbetat aktivt för att stärka Luleå som studentstad. Inom ramen för arbetet finns ett forum, Studentstadsgruppen, för dialog och samarbete mellan Luleå kommun, Luleå tekniska universitet (LTU) och studentkårerna vid LTU. Parterna har gemensamt tagit fram en samverkansöverenskommelse för att tydliggöra den gemensamma viljeriktningen för att utveckla Luleå som en attraktiv studentstad.

Samverkansöverenskommelsen inkluderar fem fokusområden:

- Studentliv och fritid
- Arbetslivsanknytning
- Trygga bostäder
- Rörelse, stadsmiljö och studentnära områden
- Dialog och delaktighet

Överenskommelsen kommer att konkretiseras i en handlingsplan som revideras årligen och följs upp inom Studentstadsgruppen. Syftet med samverkansöverenskommelsen och den tillhörande handlingsplanen är att stärka samarbetet mellan aktörerna och skapa en gemensam riktning för arbetet. Målet är att göra Luleå till en ännu mer attraktiv studentstad samt att främja kvarstannande av studenter efter examen.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen godkänner Samverkansöverenskommelse för Studentstaden Luleå och att kommundirektören får i uppdrag att underteckna denna.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att godkänna Samverkansöverenskommelse för Studentstaden Luleå enligt bila-

ga, och att ge kommundirektören i uppdrag att underteckna samverkansöverenskommelsen.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har förts med kommunstyrelseförvaltningen, arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, Lulebo, Luleå studentkår, Teknologkåren samt Luleå tekniska universitet.

Beslutsunderlag
- Samverkansöverenskommelse Studentstaden Luleå, KLF Hid: 2026.8077
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande samverkansöverenskommelse – studentstad, KLF Hid: 2026.8076

Samverkansöverenskommelse för Studentstaden Luleå

Inledning och syfte

Luleå kommun, Luleå tekniska universitet, Teknologkåren och Luleå Studentkår delar ambitionen att långsiktigt stärka Luleå som en attraktiv studentstad. Parterna är överens om att ett gott första intryck, en trivsam studietid och goda möjligheter till etablering efter examen är viktiga faktorer för att studenter ska vilja stanna kvar i Luleå och bidra till kommunens utveckling.

Denna samverkansöverenskommelse uttrycker parternas gemensamma vilja att samverka för att utveckla Luleå som studentstad och innebär inga rättsliga förpliktelser. Arbetet konkretiseras genom en årlig handlingsplan som tas fram gemensamt och följs upp i Studentstadsgruppen.

Gemensam ambition

Luleå ska, genom ett rikt och välintegrerat studentliv, ses lokalt och nationellt som en självklar och attraktiv studentstad där studenter trivs, utvecklas och ser långsiktiga möjligheter – både under och efter studietiden.

Övergripande mål

Parterna avser att tillsammans verka för att:

- studenter upplever att Luleå erbjuder goda förutsättningar för studier, livskvalitet och karriär
- fler studenter väljer att påbörja utbildning vid LTU
- fler studenter väljer att bo kvar i Luleå efter examen

Fokusområden för samverkan

1. Studentliv och fritid

Parterna delar ambitionen att Luleå ska erbjuda ett inkluderande och välkomnande studentliv.

Parterna avser att tillsammans:

- stärka studenters anknytning till Luleå som plats
- främja kopplingen mellan studentlivet och stadens fritids- och evenemangsutbud

- samverka kring ett välkomnande mottagande av nya studenter
- verka för en ansvarsfull, levande och inkluderande studentkultur
- verka för god tillgång till ändamålsenliga lokaler för studentverksamhet i Luleå

Syftet är att studenter ska uppleva ett inkluderande, tillgängligt och levande studentliv med god koppling till stadens utbud.

2. Arbetslivsanknytning

Parterna delar ambitionen att studenter ska ha goda möjligheter att utveckla relevant arbetslivserfarenhet under studietiden.

Parterna avser att:

- stärka studenters kontakt med arbetslivet under studietiden
- synliggöra relevanta möjligheter för studenter att arbeta, praktisera, genomföra exjobb och utveckla arbetslivserfarenhet i Luleå
- lyfta fram möjligheter till karriär och etablering i Luleå med relevant branschanknytning till utbildningarna på LTU
- utveckla samverkansformer mellan LTU, studentkårerna, kommunen och det lokala näringslivet

Syftet är att studenter ska ha goda möjligheter att vara aktiva i arbetslivet under studietiden, utveckla relevanta erfarenheter och tidigt få en tydlig bild av karriärmöjligheterna i Luleå.

3. Trygga bostäder

Parterna delar ambitionen att studenter ska ha god tillgång till trygga bostäder i Luleå.

Parterna avser att tillsammans:

- följa utvecklingen av studentbostadssituationen i Luleå
- verka för en god tillgång till studentbostäder
- upprätthålla strukturerad dialog med relevanta aktörer
- samverka kring trygghetsfrågor i och omkring studentbostadsområden
- verka för att studentbostadsområden upplevs som trygga

Syftet är att studenter ska uppleva att deras bostadssituation och boendemiljö är trygg.

4. Rörelse, stadsmiljö och studentnära områden

Parterna delar ambitionen att Luleå ska erbjuda trivsamma miljöer för studenter och att studenter ska kunna röra sig tryggt, hållbart och enkelt i staden, och där stadsrummet också kan ge utrymme för att studentlivet synliggörs som en del av Luleås identitet.

Parterna avser att tillsammans:

- verka för studenters möjligheter att resa hållbart genom god tillgång till kollektivtrafik, cykelvägar och gångstråk
- säkerställa dialog om studenters upplevelser av trygghet, tillgänglighet och attraktiva miljöer i studentnära områden och centrala Luleå
- bidra till att identifiera och synliggöra behov av förbättringar i studenternas vardagsmiljöer och i den infrastruktur som påverkar studenters rörelsemönster
- säkerställa återkommande dialog om kollektivtrafik, gång- och cykelvägar och tillgänglighet
- främja uttryck och inslag i stadsrummet som lyfter studentkulturen och stärker känslan av att studenter är en synlig del av Luleås identitet och stadsmiljö

Syftet är att studenter ska kunna röra sig tryggt, hållbart och enkelt mellan campus, bostadsområden och stadskärnan, och att deras vardagsmiljöer ska upplevas som tillgängliga och trivsamma, samtidigt som stadsrummet kan bidra till att studentlivet synliggörs på ett välkomnande och inkluderande sätt.

5. Dialog och delaktighet

Parterna delar ambitionen att upprätthålla en öppen, kontinuerlig och strukturerad dialog om studentstadens utveckling**.**

Parterna avser att tillsammans:

- säkerställa att Studentstadsgruppen utgör den gemensamma arenan för dialog, samverkan och uppföljning
- skapa ändamålsenliga former för att studentkårerna ska kunna bidra med synpunkter i relevanta ärenden som rör studenter och studentmiljöer

- ta tillvara studenternas perspektiv genom att LTU och studentkårerna lyfter erfarenheter, behov och återkoppling från studenter
- upprätthålla tydliga kontaktvägar och rutiner för samverkan så att frågor som rör studenter kan hanteras effektivt och i rätt forum

Syftet är att studentperspektivet ska vara integrerat i relevanta utvecklingsprocesser och att dialogen mellan parterna är kontinuerlig och präglas av öppenhet, tillit och gemensamt ansvar.

Former för samverkan

Samverkansarena

Studentstadsgruppen är den gemensamma arenan för dialog, planering och uppföljning av arbetet med studentstaden. Gruppen ska ha ett tydligt mandat att initiera, följa upp och rekommendera åtgärder inom ramen för samverkansöverenskommelsen.

Handlingsplan

En gemensam handlingsplan tas fram årligen och fastställs av parterna. Handlingsplanen konkretiserar prioriterade aktiviteter, ansvar och tidsplaner inom fokusområdena.

Uppföljning

Arbetet följs upp årligen i Studentstadsgruppen och sammanställs i en gemensam rapport eller återkoppling. Samverkansöverenskommelsen gäller tills vidare och omprövas vid behov. Den kan när som helst sägas upp av respektive part.

Ansvarsfördelning

Varje part ansvarar för genomförandet av de insatser som faller inom den egna verksamheten. Ansvarsfördelningen tydliggörs i handlingsplanen.

Ekonomi

Arbetet bedrivs inom respektive parts ordinarie verksamhet och budget. Vid behov kan insatser som kräver ytterligare resurser identifieras och hanteras från fall till fall, i enlighet med respektive parts beslutsprocesser.

Avslutning

Denna samverkansöverenskommelse uttrycker Luleå kommuns, Luleå tekniska universitets och studentkårernas gemensamma vilja att långsiktigt stärka Luleå som

studentstad. Genom en årligen uppdaterad handlingsplan säkerställs att arbetet är aktuellt, konkret och förankrat i studenternas behov och Luleås utveckling.

Signering

Denna överenskommelse har upprättats i fyra likalydande exemplar, varav parterna tagit varsitt. Undertecknandet har skett genom elektronisk signering.

Luleå kommun
Anna Lindh Wikblad
Kommundirektör

Luleå tekniska universitet
Birgitta Bergvall-Kåreborn
Rektor

Teknologkåren
Emilia Takkinen
Kårordförande

Luleå Studentkår
Beatrice Vallström
Kårordförande